IO. BAPTISTAE PONTANI ... DE SPOLIO LIBRI 4

Giovanni Battista Pontano

Digitized by Google

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
13
6 G
28

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

28. a. 37

13-23.a.19

IO. BAPTISTAE PONTANI ADVOCATI ROMANI

DE SPOLIO

Libri IIII.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ROMAE,

IN AEDIBVS POPVLI ROMANI.
MDLXXIX.

IO. BAPTISTAE PONTANI ADVOCATI ROMANI

DE SPOLIO

Libri IIII.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ROMAE,

IN AEDIBVS POPVLI ROMANI.
M D LXIX.

ILLVSTRISSIMO
AC REVERENDISS. DOMINO
D. PHILIPPO BONCOMPAGNO
CARDINALI S. SIXTI
Ioan. Baptiſta Pontanus S.

NOTISSIMVM *tibi eſt ac cæteris omnibus Iuriſconſultis, Illuſtriſſime ac Reuerendiſſime Domine, quòd poſtquam bona omnia primæuo iure naturæ inter homines communia, ſucceſſiuo gentium iure cuiuſque propria euaſiſſent, eorum finibus diſtinctis fuit quoq; eodem iure illorum plena defenſio, etiam per violentiam hominibus permiſſa; vt uim ui eis repellere liceret: verum cum pe*

detentim inter homines charitas refriguiſſet, fræno rationis excuſſo alieni potiundi immenſa cupiditas eos inuaſit; quæ præcipue humanam ſocietatem adimeret, nec violentæ defenſionis præſidium eis tributum exerceri poſſet ſine præſentis vitæ periculo, contra potentiores præſertim: fuit per viros tunc prudentes, & ſapientes opportune & ſaluberrime hominibus conſultum, legum præſidio ad quietam hominum uitam in primis directo, vt ſuum cuique tribueretur iuſtitiæ miniſterio; quæ prorſus tollatur, ſi habere ſuum cuique non liceat, varijs ſubſidijs iudiciorum & actionum ad id propoſitis, quibus tutius, ac celerius unusquiſque poſſet per ſe parta tueri, ac ſpoliati, auxilio iuris & iuſtitiæ, in priſtinum reſtitui per legum miniſtros ad id delectos, qui ad earum inſtar immobiles perpetui cuſtodes, & executores legum præſto eſſent ad iuſtitiam inter homines exequendam; qua omiſſa, nihil tutum eſſe poſſit: ideoque contra eius transgreſſores, tam diuina, quàm humana iura acriter eorum mucrone inſurgant, & præſertim contra ſpoliantes, qui præcipuum inter homines charitatis munus adimere contendunt. Quarum equidem legum, & iuſtitiæ vti decet veſtigia ego imi-

tatus,

tatus , eorum ſpoliantium acerrimus oppugnator euaſi, in plurimis grauibus cauſis enixo patrocinio non inutiliter ſpoliatis præſtito. Quibus ſi quid in meæ ætatis robore profuerim, aliorum ſit iudicium : & in hac mea imbecilli ætate, ac etiam poſt meæ vitæ exceſſum in aliquo prodeſſe decreui, ſaltem ad lucrum temporis, quo nullum ſit pretioſius in hoc breui vitæ curriculo, ſi ipſis ſpoliatis late diſtincta, ac definita ad ictum oculi legenda propoſuero, quæ vix in plurimis libris diſſeminata longo temporis interſtitio ſpoliati aſſequerentur; diu interim remorata eorum debita reſtitutione. Quibus, ſi pro mei animi inſtituto quicquam prodero, id mihi futurum ſit iucundiſſimum, qui humana tantum charitate ductus, ætati præſertim meæ aptiſſima, hunc laborem ſuſceperim; ſicut &, Deo dante, plures alios ad eandem vtilitatem maxime conferentes, qui iam ſummam manum receperint, polliceor, ſi hunc acceptum eſſe ſenſero. Quem equidem laborem in hoc breui libello clauſum, auſus ſum ſub tuo nomine edere, Pater Ampliſſime, vt pro innata bonitate digneris illum ſub tua tutela ſuſcipere, in his meis poſtremis annis velut tibi teſtamento relictum,

lictum, ad mei grati animi indicium, ac deuotionis in te perpetuum teſtimonium. Te ſummus Deus ad vota felicitet. Romæ vi. Kal. Iunij. M D LXXIX.

INDEX CAPITVM QVAE IN HIS QVATVOR LIBRIS DE SPOLIO CONTINENTVR.

IN LIBRO I.

PRAEFATIO operis.
De omnibus ſpeciebus uiolentię, cap.1. ſol.1
Diuiſio totius operis, cap.2. 2
De ordine et uirtute ſingularum actionum ſpolij, & prius de uiolento, cap.3. 2
De origine & effectu l.ſi quis conductionis.C. loca.c. 4. 5
De origine & effectu.l.authoritatem.C.unde ui. ca. 5. 5
De origine & uirtute l.ſi quis ad ſe ſundum.C.ad legem Iul. de ui.cap. 6. 5
De origine l.inuaſor.C.unde ui.cap.7 7
De origine l.meminerint.C.unde ui.cap.8 7
De origine l.ſi quis in tantam.C.unde ui.cap.9 10
De origine l.ſi coloni.C.de agric.& cenſi.lib.11.cap.10 18
De origine l.conductores.C.loca.cap.11 19
De origine l.fin.C.unde ui.cap.12 20
De origine Canon.reintegranda.3.queſt.1.cap.13 21
De origine c.ſepę.de reſtit.ſpoliat.cap.14 29
De origine c.ex litteris. de reſtit. in integ. cap.15 31

IN LIBRO II.

De iudicio ſpolij & foro competenti.cap.1 32
De libello ſpolij uiolenti.cap.2 33
De libello in iudicio l.ſi quis in tantam.C.unde ui.cap.3 34
De libello in Canone reintegranda.3.quęſt.1.cap.4. 35
De uerbis libelli inferentibus poſſeſſorium ſeu petitoriũ, aut utrumque.c. 5. 37
De ſuſpenſione petitorij & eius effectu, cap.6 40
De probationibus primi extremi in ſpolio, & prius de uiolento.cap.7 44
De probationibus in l.ſi quis in tantam. C. unde ui. cap. 8 45

De pro-

De probationibus in l. ſi quis conductionis. C. loca. cap.9 46
De probationibus in l. fin. C. unde ui. cap. 10 47
De probationibus in l. ſi coloni. C. de agrico. & cenſi. lib. 11. cap. 11. 47
De probationibus in c. ſaepe. de reſti. ſpolia. cap. 12 48
De probationibus in c. ex litteris. de reſtit. in integ. cap. 13 49
De probationibus in Canone, reintegranda. cap. 14 50
De probationibus in ſpolio beneficiali cum colore tituli. cap. 15 65
De probationibus in ſpolio mixto. cap. 16 73
De probationibus ſecundi extremi. cap. 17. 80

IN LIBRO III.

De exceptionibus in iudicio ſpolij. cap. 1 81
De exceptionibus in Canone reintegranda. 3. queſt. 1. cap. 2 81
De exceptionibus in l. ſi quis in tantam. C. unde ui. cap. 3 109
De exceptionibus in l. ſi coloni. C. de agrico. & cenſi. lib. 11. cap. 4 114
De exceptionibus in l. ſi quis conductionis. C. loca. cap. 5 114
De exceptionibus in officio Iudicis, cap. 6 116
De exceptionibus in c. ſaepe. de reſti. ſpoliat. cap. 7 116
De exceptionibus in l. meminerint. C. unde ui. cap. 8 116
De exceptionibus in l. fin. C. unde ui. cap. 9 117
De exceptionibus in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad legẽ Iul. de ui. ca. 10 120

IN LIBRO IIII.

De ſententia & re iudicata in ſpolio. cap. 1. 123
De fructuum diſtinctione, & condemnatione in ſpolio. cap. 3 125
Quando appellatio recipiatur in ſpolio, & de Aegidiana. cap. 3 132
De executione ſententię in ſpolio. cap. 4. 136
De ſequeſtratione poſt ſententiam ſpolij. cap. 5 139

INDEX Alphabeticus in fine totius operis habetur locupletiſſimus.

IO. BAP. PONTANI
ADVOCATI ROMANI
DE SPOLIO LIB. I.

PRAEFATIO OPERIS.

QVONIAM igitur omnis pręſens diſputatio de ſpolio futura eſt, ſumendum eſt initium ab vniuerſo genere ſpo-
1 lij,cuius † verbum ſit in iure latiſsimum,continens id omne, cuius reſtitutio denegatur primo poſſeſſori; plures tamen habens in ſe ſinus,ac ſpecies inuicem diſsimiles, variisque temporibus editas, & propriis ſubſidiis munitas, prout temporum euentus, & occaſio poſtulare videbantur. Quorum omnium ſit ab incunabulis cognitio deducenda, vt ex vera eorum notitia, hanc quam petimus ſpoliationis materiam,plenarie perluſtremus. Quæ quidem non ſuo ordine, oculis,ac menti obiecta, quaſdam tenebras interdum afferat, vt pleraque videantur inter ſeſe pugnare, quæ tamen temporum diſtinctione adhibita,facillime concordentur.

DE SPECIEBVS Violentiæ. Cap. I.

HVius quidem ſpolij iudicium, licet à violentia pri-
mordium aſſumpſerit, ſucceſsiuo tamen tempore plu-
rima ſpolij iudicia inducta ſunt, etiam contra poſſeſſo-
res nullatenus violentos, adeo vt hoc ſpolium, de quo
2 tractamus, duas † partitiones principaliter reſpiciat,
quarum altera ſit cum qualitate violentiæ; altera ve-
ro ſine violentia: nec quælibet violentia hoc ſpoliatiuum iudicium pa-
riat, ſed quædam ſit, quę alio præſidio muniatur: quod facile appare-
bit, ſi ad oculum proponantur omnes violentiæ ſpecies, inter ſe pluri-
3 mum diſtinctæ, † quarum aliæ nullum prorſus habeant cõſenſum eius,
qui violentiam patitur: alię habeant conſenſum, ſed coactum: aliæ vero
ſint promiſcuæ, in quibus poſſit conſenſus abeſſe, & adeſſe. Vis etenim
expulſiua, quæ in immobilibus verſatur, omni prorſus conſenſu careat,
habens in ſe apertum diſſenſum, ad quam coercendam prodita ſint
plurima iuris præſidia, mox ſuo loco excutienda. Vis autem ablatiua
ad mobilia pertinens, nullum pariter habeat partis lęſæ cõſenſum. Bar.
in l. extat. num 3. ff. quod me. cau. Inno. in c. ſuper hoc. num. 1. de re-
nun. Iaſ. in l. ſi quando. in princ. C. vnde vi. In turbatiua etiam vi deficit
in totum conſenſus, ſiue verſetur in mobilibus, cui medetur interdictũ
vtrobi, ſiue in immobilibus in interdicto vti poſsidetis. gloſ. in l. 1. §.
item Iulianus. ff. de vi & vi ar. Cyn. in l. 1. num. 8. C. vbi cau. ſta. Bart.
in d. l. extat. Corn. late conſi. 33. lib. 4. Vis vero compulſiua, cui proſpi-
cit edictum quod me. cau. licet habeat coactum conſenſum, nomen
tamen conſenſus recipiat; cum & conſenſiſſe cenſeatur, qui per metum
4 † conſenſerit. l. ſi mulier. §. ſi metu. ff quod me. cau. glo. in l. 1. §. metum.
cod. tit. Fely. in c. 1. num. 2. de iur. iuran. Rota in no. deciſ. 374. in fi. Niſi
tamen eſſet talis res, quæ formaliter requireret puritatem conſenſus
cum qualitate libertatis, qua libertate ceſſante, conſenſus penitus eua-
neſceret. Indeque ſit, quòd ſi matrimonium (velut ſummam libertatem
expoſcens) per metum contrahatur, omni conſenſu requiſito careat. c.
ſignificaſti. de eo qui dux. in vxo. c. cum locum. de ſponſa. vbi Abb. &
in c. veniens. num. 8. c. cum dilectus. c. conſultationibus. in fi. eod. tit. Fe
ly. in c. cauſam matrimonij. num. 7. de offi. deleg. Iaſ. in l. interpoſitas. 1.
nota. C. de tranſac. Calder. in conſi. 1. quod me. cau. Pariſ. conſi. 53. nu.
41. & conſi. 58. num. 56. conſi. 60. num. 4. conſi. 65. num. 11. lib. 4. & di-
5 cit Staphil. in tract. de litt. Apoſt. fol. 66. col. 1. † Ex prædicta tamen vio-
lentia compulſiua cum conſenſu licet mendoſo, multo mitius in iudi-

cio

cio agitur,quàm in expulſiua, in qua plura ſpecifica remedia competant, quæ non reciperentur in compulſiua, vt per Pariſ. conſi.1.num. 176.lib.1. Nec in compulſiua detur præſidiũ,de quo in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi. vt ibi dicit Bart. in 3.oppo. & in l.extat. num.4.quod me.cau.Nec compulſiua rem efficiat litigioſam, ſicuti expulſiua.Bart. in l.ſequitur.§.ſi rem.num.3.de vſucap.Nec pro compulſiua competat remedium introductum in l.meminerint. C.vnde vi.vt per Alex.in l.à diuo Pio.§.in venditione. num.6.ff. de re iudi & ibidem Iaſ. num.13. Aequo tamen iure cenſeantur compulſiua cum expulſiua in terminis l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iul.de vi.& l.extat.quod me.cau.ſicut inquit Alex.poſt Bar.in d.§.in venditione.num. 5.in fi.& in d.l.ſi quis ad ſe fundum.col.fi.† Illa autem violentia,in qua diximus poſſe cõſenſum abeſſe & adeſſe,appellatur inquietatiua,quę non in eijciendo,ſed in faciendo verſatur, iuxta l.metu autem.ff.quod me cau.per Bar. in d.l.extat.num.3.& in l.ſi.num.5.eod.tit. Neque per eam vim amittatur ius rei,quod amitteretur ex violentia expulſiua. Neque eius factum deleatur ex ſecunda violentia, ex dictis per Bart.in d.l.ſi quis ad ſe fundum.in fi.Propterea que in hac violentia fuerit tributum ſpecificum interdictum,quod vi,aut clam,ab aliis diſtinctum in l.1.eod.tit. & refert Iaſ.in l.ſi quando.num.6 C.vnde vi. Eſt & quædã tertia ſpecies, quaſi violentiæ(quam ita appellat Dec.in conſi.191.col.pen. verſi.3.) velut in qua nulla vis fiat perſonæ, ſed tantum rei, quæ ſit poſſeſſore vacua, vt ſiue mobilis ſit:ſiue immobilis, nouum habeat remedium in l.fi.C. vnde vi.ſi tamen dolus cum violentia concurreret, quo ceſſante, æque ceſſaret id remedium,ſed daretur condictio ex l.inuaſor. eod.tit. ut ibi dicit Bar.in fi.& in d.l.fi. Quod latius proprio loco diſcutietur.Harum autem omnium ſpecierum violẽtiæ,quas recitauimus,illa eſt,quæ propius accedit ad ſpolium, de quo tractamus, quam expulſiuam nominauimus: cum cæteræ omnes diſtinctas habeant actiones, & proſecutiones à iudicio ſpolij diſcrepantes. Neque tamen ſit uſque adeo hoc ſpolium connexum cum uiolentia expulſiua,ut ab ea ſecerni nequeat, cum ut mox dixi, pleraque ſint iudicia ſpolij,quæ ex ſe ſubſiſtant ſine aliqua uiolentia.Sunt etenim † tripartita, quorum alia expetunt qualitatem uiolentiæ, alia ſint ſpecifice introducta contra non uiolentum: quædam uero ſint communia, tam contra uiolentum,quàm non uiolentum.Eorum etiam,quæ ſunt ſine uiolentia: quędam ſunt quæ reſpiciunt ſpolium cum annexo uitio; aliæ ſine uitio: omniumque præfatorum iudiciorum pars ſit rei tantum perſecutoria; pars uero pœnæ tantum,& quædam tam pœnæ,quàm rei,ut ex inferius dicendis apertiſsime colligetur.

Diuiſio totius operis. Cap. II.

8 IN quibus pleniſsime exponendis hoc ordine progrediar, ut primum uniuſcuiuſq; iudicii originem, atque initium proponam, quove tẽpore in ſingulis ſpeciebus ſpolij ſuerint propriæ conſtitutiones editę, & qua de cauſa, ut eorum initiis recte cognitis, reliquorum uera notitia recipiatur ad præcidendas præſertim diſputationes interdum exortas, dum quæſitum eſt, quod nam ius ſpolij eſſet noui iuris inductiuum, uel aliorum correctiuum, aut limitatiuum, in quo interdum ualde fuerit æquiuocatum, ex ordine temporum ignorato. Ac ſucceſsiue ſint exponendæ omnes partes iudicij ſpoliatiui; cum non alia ratione fuerint deſuper leges conditę, quàm ut eorum tranſgreſſores mucrone iuſtitię iudicialiter compeſcerentur. Inchoandum ſit igitur ab ipſo iudice, coram quo iudicia hæc legitime exerceri poſsint; deinceps tractandum de libellorum porrectione, quibus cautius, & celerius ad uictoriam properetur, quibuſue cautelis, ac uerbis poſſeſſorium tantum intentetur, aut petitorium cumuletur: deque eius ſuſpenſionis effectu. Poſt hac ſuo ordine annectendæ ſint congruæ probationes actori neceſſarię ad obtinendum in ſingulis iudiciis ſpolij, omneſque inſuper exceptiones proponendæ, quæ uel prorſus perimant, aut ſaltim differant cuiuſque generis ſpolium. Tractaturi demum de eius ſententia, cum ſubſequenti appellatione, & executione, ac fructuum recuperatione. Quibus ſaturiſsime explicitis, ac digeſtis in quatuor libris, pauca admodum erunt deſideranda, quę ad hoc ſpolij iudicium pertineant.

De ordine & virtute ſingularum actionum ſpolij. Et prius de violento. Cap. III.

AVſpicabor itaque, Deo optimo duce, ab origine, ut ſum pollicitus, ſingulorum iudiciorum ſpolij, quorũ initia recitaturus ab eo exordiar, quod eſt & antiquius & odioſius propter inſitam qualitatem uiolentię, qua nihil ſit ſocietati humanæ exitioſius, nilque tam iuri & legibus contrarium, quàm per vim agi: ut merito huic uiolentiæ
9 inter prima iuris initia proſpectum fuerit per Vrbanum† Prętorem, qui recte exiſtimans, primum & maximum pręſidium ciuitatis fore, ab ea uim abeſſe, proprio edicto uetuit ac interdixit, cuiquam poſsidenti uim inferri in l.1.ff.de ui & vi ar. Cuius interdicti uirtus fuit deinceps per Iuriſconſultos ampliata, etiam contra eos, qui uiolentiam mandauerint, ſeu ratã habuerint, in d.l.1.§.hoc interdictum. §.deieciſſe.& §. quoties.

ıoties. Fuit ſucceſsiue eadem interpretatio per ſacros canones merito
ꝓprobata ſub Innocentio iij. in c. cum ad ſedem. de reſti. ſpol. vt ibi
cit Abb. in prin. & Roma. in l. rem quæ nobis. num. 7. ff. de acqui. poſ
ſ. Cuius prætorij interdicti directum ac proprium ſubſidium ei com
ꝛtat, qui fuerit è poſſeſsione rerum immobilium deiectus, quibus tan-
m vis expulſiua conueniat, vt in d. l. 1. §. hoc interdictum. Abb. in c.
ıerelam. §. fi. de elec. Nec referat, quod agens eo interdicto fuiſſet prę
o, cum nihilominus legitime † ageret, vt in d. l. 1. c. in litteris. de reſti.
ɔol. Abb. in c. ſæpe. num. 17. eod. tit. & in c. cum eccleſia. num. 32. de
ıuſ. poſſ. & propr. Lucas de Pen. in l. ſi coloni. num. 23. C. de agric. &
ꝛnſi. lib. 11. Nam licet regulariter ex præſcriptione etiam triginta an-
ɔrum, nullum ius agendi quæratur malæ fidei poſſeſſori, ſed tantum
ꝛcipiendi ex not. in l. Celſus. ff. de vſucap. In hoc tamen interdicto id
ecifice receptum ſit in odium violentiæ, vt qui eam patitur, & ſi præ-
ɔ ſit, agere poſsit ad poſseſsionis recuperationē, niſi ex eiſdem actis
ı iudicio receptis iam conſtitiſſet ex eiuſdem confeſsione, illum fuiſſe
ꝛędonem, vt per Abb. in d. c. in litteris. num. 25. verſi. ſed tenendo, &
ı d. c. cum eccleſia. num. 26. verſ. ſed circa. Corſet. de ſpoli. limit. 5. Sta
hil. de litter. Apoſ. fol. 178. col. 1. in paru. Id tamē interdictum ita de-
ıum tribuitur, ſi tempore eiectionis agens vere poſsideret. Nec aliàs
roprie eiectus diceretur. d. l. 1. §. interdictum autem. Abb. in c. ſignifi-
ıuerunt. 3. nota. de teſti. adeo ut recepta ea opinione pro vera, quod
nmiſſus in poſſeſsione ex primo decreto, non proprie poſsideat, mi-
us ei hoc interdictum opitularetur, uelut expoſcens ueram & propriā
oſſeſsionem. Specul. de primo decre. §. fin. num. 14. uerſi. ſed quid ſi.
Dabitur tamen hæredi ipſius eiecti poſsidentis, licet hęres nunquam
oſſederit, cum in eum id ius agendi tranſeat ex repræſentata perſona
efuncti. d. l. 1. §. hoc interdictum. eademque ratione paſsiue compe-
ıt cōtra omnes vniuerſales ſucceſſores, vt ibidem dicitur, & per Abb.
ı c. quia. num. 7. de iudi. ſed ad id tantum contra hæredem dabitur
uod ad eum peruenerit. Nec ad aliud quicquam teneatur ex uiolen-
a per alium patrata. d. l. 1. §. fi. cum ſeq. de vi, & vi ar. ſed contra ſingu
ırem ſucceſſorem ceſſabit. Abb. in d. c. ſæpe. Io. Bap. Rota. deciſ. 1378.
. nota. contra quem fuit (ex interuallo tamen) nouum remedium pro-
itum, de quo in d. c. ſæpe. vt vberius in eo dicam. Eodemque interdi-
to experiri poterit colonus, qui fuiſſet ab alio per vim eiectus, ac pa-
ter contra ipſum paſsiue agi poterit, ſiue locatorem ad poſſeſsionem
on admiſerit, ſiue eum, cui locator ipſe fundum vendidiſſet. l. colo-
us. l. cum fundum. ff. de vi, & vi ar. de quo videnda glo. 2. in l. empto-
ꝛm. C. loca. Fely. in c. ex parte. il 2. num. 4. de reſcrip. Aeque etiam hoc
irectum interdictum ſuffragabitur ad recuperationem omnium dam-
norum

12 norum,& †intereſſe, quæ quiſquam paſſus fuerit ex violentia ſibi illata,de quibus ſit prius,& ante omnia inquirendum, & examinandum. d.l.1.§.rectiſsime.l.4.C.vnde vi.Bart.in l.ſi quis ad ſe fundum. 1.oppo.C.ad l.Iul.de vi.Paul.de Caſt.conſi.318.num.3 lib.1. Signoro. cõſi.75.num.2.Inter quę damna contineantur etiam omnes fructus, qui potuiſſent percipi per violenter ſpoliatum.l.ſi de poſſeſsione. C.unde
13 vi.de quibus fructibus inferius late diſputabitur.† Pro rebus autem mobilibus,in quibus non verſetur propria vis expulſiua,ſed ablatiua,próſpectum eſt per aliud prætorium edictum ui bono.rapto.§.1.Inſti.eo.ti.Iaſ.in l.ſi quando.num.2.C.vnde vi.Oldrad.conſi.190.in fi.Quamuis forte Domini de Rota has ciuiles actionum ſubtilitates paruipendentes,more canonum,(vt in c.dilecti.de iudi.) promiſcue receperint
14 libellum interdicti vnde vi in † rebus mobilibus in eorum deciſ.157. in no.& 409.in antiqu.niſi dicamus id fuiſſe ſeruatum virtute clauſulæ adiectę;Non ſe aſtringens,quæ paſsim in libellis apponi ſoleat: aut ibi Rotam intellexiſſe de rebus mobilibus ſolo cohęrentibus;quibus licet non conſonent verba huius interdicti: tamen quia eius mens, & ratio illis conuenit, vtile pro his detur interdictum, ex ea iuris interpretatione recepta,vt quoties æquitas ſuggerit,quamuis verba legis deficiãt,
15 vtilis actio †tribuatur:æquumque ſit,interdictum dari pro integra recuperatione cuiuſcunque commoditatis per violentiam amiſsæ; ac res ſolo acceſſorie eodem iure cenſeantur cum ipſa re principali.l.3.§. pertinet.ff.de vi,& vi ar.Abb.in c.querelã. in fi. de elec.Faſto.dub.17. Ea propter vtilis huius interdicti actio detur pro ſeruo aſcriptitio, & pro omnibus inſtrumentis fundo cohærentibus, & in eo exiſtentibus. l.1.§.ſi fundus.ff.de ui, & ui arm. Cyn. in l.1.num.8.C.ubi cau.ſtatus. pro quibus etiam detur hoc vtile interdictum,quamuis fundus, cui res ipſæ cohęrẽt,fuiſſet integraliter reſtitutus,ut in d.§.cum fundus.Hisque rebus peremptis etiam ſine dolo euidenti poterit effectualiter agi ad earum æſtimationem, eademmet utili actione, in qua ſufficiat dolus præſumptus,in quo pręſumatur ſemper uerſatus qui violentiam intulerit,quamuis poſsidere deſijſſet.l.1.§.rectiſsime.& §.ſi interdicto.& l. ſi vi me.de vi,& vi arm.Abb.in c.ſæpe.num.10.de reſtit. ſpol. Eritque in facultate agentis, uel petendi æſtimationem ab ipſo ſpoliatore, uel rem ipſam ab eius ſucceſſore in vitium, neque altera uia delecta, altera
16 ſit pręcludenda,vt ibidem dicit Abbas in fi.† Eodemq; utili interdicto vtimur pro recuperatione commoditatis iurium incorporalium, quibus per uiolentiam fuerimus priuati,cum in his ſuffragari deſint edicti uerba,ex quo egeamus utili remedio ex edicti mente deducto pro recuperatione cuiusque iuris incorporei.Bar.in l.3.§.unde vi. ff.de vi, & vi ar.Abb.in c.querelam. in fi.de elec.& in c. cum eccleſia. num.37.de

cauſ.

cauſ.poſſ.in c.ex conqueſtione.num.9.de reſti.ſpol.Spec.eod.ti. §.nũc
dicamus.num.9. Faſto. in d.dub.17. Ideoque eodem vtili interdicto
ſuccurratur tam eiecto è quaſi poſſeſsione iuriſdictionis,quàm alterius
cuiuſque iuris.l.ſi plures.§.1.ff.de vi,& vi ar. Bar. in l.ſequitur.§.ſi uiã.
num.5.ff.de uſucap. Idemque utile interdictum dabitur in eum,qui ab
initio poſſeſsione clandeſtine occupata,anteriorem poſſeſsorem reuer
ſum non admiſerit,ex quo diceretur ei uim inferre.l.clam.§.qui ad nũ-
dinas.ff.de acqui.poſs.& nota.in l.non ab re.C.unde vi.Cyn.in l. ſi nul
la.in fi.C.de acquir.poſsеſ. Paul.de Caſt. conſi.399. num.3.lib.1.Soz.
conſi.122.num.17.lib.4. †Quod quidem interdictum unde vi, licet
perpetuum ſit,ſi agatur contra eum,qui uim intulerit,per ſe,uel alium,
ſeu ratum habuerit,& ſic proprium factum adhibuerit:ſi tamen ſine ali
quo eius facto,aut culpa,eius familia uim intulerit,huius interdicti pro
ſecutio concluderetur anno,ſi inde nihil ad dominum familię deueniſ
ſet.l.1.in prin. & §.familiæ.ff.de ui, & vi arm. glo. fi.in l.extat. ff.quod
me.cau.De eo vero,quod ad ipſum dominum ex facto ſuę familię de-
ueniſset,utile quidem, ſed perpetuum daretur interdictum, cum dire-
ctum nullatenus competeret. Abb.in c.cum ad ſedem. num.29.de re-
ſtit.ſpol. Id namque utilis interdicti prę ſidium tribuitur etiam contra
eum,ſine cuius mandato eius familia rem per uiolentiam abſtuliſset,
quę ad eius manus peruenerit: ne aliàs poſseſsio ita uitioſa, & uiolen-
ta remaneret impunis penes dominum, ut ibi dicit Abb. ac æque da-
bitur utile interdictum contra eum, qui dediſset generale mandatum
procuratori ſpolianti, ſi res poſtea ad eum deuenerit,qui licet directo
non teneretur ex eo generali mandato, in quo non pręſumatur deli-
ctum.l.merito.ff.pro ſocio.c.1.ut lit.non conte. Rota in no. deciſ.81.
Tamen quia res uitioſa ad eum peruenit,dabitur ex æquitate etiam con
tra eum utile interdictum:nec ſecus futurum,ſi de eo certioratus,id non
ſtatim pro poſse correxerit, aut de ſe ipſo ſuſpicionem non purgauerit,
ut tradit Aegid.deciſ.510.& ſeq.& deciſ.551.in fi.

In odium quoque uiolenti inuaſoris ſpecifice receptũ eſt, ut quam-
uis regulariter ratione ſolius poſseſsionis non ſint à iure condictiones
introductæ, ſed ratione ipſius rei (cum poſseſsioni tantum interdicta
conueniant) tamen à regula receditur, ut ex cauſa uiolentiæ, ne dum
ipſa res,ſed & poſseſsio à non domino condici poſsit †triticaria con-
dictione.l.2.& ibi gl.fi.ff.de condic.triti.§.1.Inſti.de interdic. Lucas de
Pen. in l.ſi coloni. num.21.C.de agricol.& cenſi.lib.11. Et ſecundum
quoſdam pro recuperatione poſſeſsionis eiuſdem fundi,poteſt concur
rere triticaria ,cum interdicto vnde vi, vt late refert Specul. de acto.§.
.num.68.Quod interdictum in eo differat à triticaria, quæ compe-
tat pro re mobili principaliter per vim ſubtracta.l.1.in fi. de triti.cum
interdi-

interdictum hoc (vt mox dixi) res tantum immobiles reſpiciat: in eoque pariter differant, quod ex interdicto agi poſsit ad æſtimationem rei mobilis connexæ, & peremptæ. l. 1. §. rectiſsime. ff. de vi, & vi arma. cum triticaria agi nequeat ad aliquam æſtimationem, ſed tantum ad ipſius rei poſſeſsionem, ac æſtimatio recuperanda ſit propria actione vi bonorum raptorum.

Nec vndique tutum ſit quod dixit Alex. in cõſi. 92. col. 2. lib. 5. quod triticaria condictio dari poſsit contra bonæfidei poſſeſſorem, cuius cõ-
19 trariũ †dicitur in l. 2. ff. de tritic. videlicet vt detur ei, qui fuerit eiectus, quod quidem raptorẽ reſpiciat, vt dicit ipſemet Alex. in l. rem quæ nobis. verſ. & propter hanc. ff. de acquir. poſſ. Neque Bar. citatus ab Alex. in d. conſi. 92. figat pedem, ſed dubium excitet, ſub verbo forte, nil in eo concludens, quod nec etiam eo tempore potuiſſet verificari in bo-
20 næfidei ſucceſſore illius, qui per vim occupauerit, †cum iure ciuili, quo talis condictio inducta eſt, nihil fuiſſet diſpoſitum de ſucceſſore ipſius uiolenti, cuius quidem fuit primum ratio habita iure canonum; nouo ad id remedio introducto in c. ſæpe. de reſtit. ſpol. vbi omnes, & Cyn. in l. ſi nulla. in fi. C. de acquir. poſſeſs. cum nec iure ciuili conſuleretur per officium iudicis contra ſucceſſorem etiam in vitium, ut eſt communis relata per Ripam in d. c. ſæpe. num. 9. Neque fuerat iure ciuili introductum aliud præſidium pro poſſeſsione quomodolibet recuperanda, ultra hoc interdictum (uſque ad tempora eorum Principum, de quibus
21 dicam inferius) niſi ſolum ex l. ſi me & †Titium. ff. ſi cert. pet. ex reſponſis Pauli antiquiſsimi iuriſconſulti, qui ea lege proſpexit pro recuperatione poſſeſsionis contra bonæfidei poſſeſſorem, cuius legis æquitatem interpretes traduxerunt ad hanc materiã ſpoliationis, ut quomodolibet res aliena, licet optima fide teneretur, ei ſit reſtituẽda, qui antea poſſediſſet, ne quiſquam cum alterius iactura locupletaretur, uti dicũt Bar. in l. ſi coloni. vbi Lucas de Pen. num. 21. C. de agric. & cenſi. lib. 11. Alex. conſi. 92. col. 2. uerſi. ſed pręmiſsis. lib. 5. Corn. conſ. 18. lit. C. lib. 1. Pet. de Peru. conſ. 509. col. 2. Abb. in c. grauis. num. 5. de reſtit. ſpol. Indeque ſit quod eius legis æquitas ceſſet, ſi poſſeſſor docuerit de titulo oneroſo, ut eſt cõmunis relata per Alex. in l. rem quę nobis. col. 3. uerſi. ſed non puto, & Soz. col. 2. uerſ. & conſidera. Quamuis idem Alex. in d. conſi. 92. colum. 2. dicat eam l. ſi me. generaliter ſuffragari contra omnes, qui alterius poſſeſsionem bona fide retinerent, nulla adhibita diſtinctione tituli lucratiui, aut oneroſi. communis uero opinio ſit pro diſtinctione.

De

De origine & effectu l. Si quis conductionis. C. loca. Cap. IIII.

POſt Prætoris interdictum vnde vi. de quo iam diximus, ex ordine temporum inter conſtitutiones Principum de Spolio editas, offert ſe in primis conſtitutio legis, ſi quis conductionis. C. loca. condita tempore Diocletiani Imperatoris, qui regnauit in annis Domini Redemptionis humanę 286. cum poſt id interdictũ nulla fuiſſet eatenus lex edita ſuper fauorabili reſtitutione poſſeſsionis, qua
22 primum lege fuerit conſultum contra † conductores, qui palliata quadam violentia, locatores ipſos propria poſſeſsione deturbaſſent ſub ſpecie quæſtionis dominij, in quo id ſalubre remedium introduxerit, vt in primis poſſeſsio conductoribus concredita ſine mora reſtitueretur, ipſis inauditis ſuper prætenſo dominio, donec rem ipſam integre reſtituiſſent. Bar. in l. commodare. col. 2. verſ. aut reus. ff. loca. Alex. in l. ſi aliquam rem. num. 34. in l. ſi quis rem. in fin. ff. de acquir.
23 poſſeſs. Dec. in regul. neque pignus. num. 4. Nam & † ſpoliare dicatur, qui alieno nomine rem detinens, illam tempore congruo reſtituere recuſat. l. colonus. ff. de vi & vi arm. Bald. in l. non ab re. C. vnde vi. vbi Bart. num. 2. & in l. fin. ff. de preca. Specu. de loca. §. poſtquam. num. 8. Anchar. conſi. 248. num. 4. Alex. conſi. 90. num. 2. lib. 5. Vt cum interdictum vnde vi. apertam violentiam compeſceret, hæc conſtitutio etiam tacitam violentiam corrigat in conductoribus, qui rem ipſam reſtituere abnegent, non habita ratione, an locans eſſet dominus, ſed id tantum ſufficiat, quòd res conductionis titulo alterius nomine detineretur, vt dicitur in glo. magna. in fi. in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. Eademq; ratione huius legis ſubſidium commune ſit etiã contra eos qui rem commodatam, vel aliàs detentam propriis authoribus reſtituere tenuerint, ex quo ſpoliare dicãtur. Bar. in l. ſi rem aliquam. l. 2. num. 3. ff. de pigno. acti. & in d. l. commodare. Abb. in c. inter dilectos. num. 16. de fide inſtru. & poſt eum late Corſet. Io. de Imo. conſi. 105. num. 8. & latiſsime tractabitur inter exceptiones in in eo congruas.

De origine & effectu l. Authoritatem. C. vnde vi. Cap. V.

SVb eodem principe Diocletiano pariter ortum habuit lex, authoritatem. C. vnde vi. contra eos, qui ſub clypeo Imperialis autho-

ritatis rem violenter occupatam retinere auſerint. Ne talis authoritas
24 ſit eis in aliquo† profutura. Idemque fere tanquam ſalubre remediũ, fuit longo poſt interuallo renouatum & comprobatum per Archadium, & Honorium imperantes in annis Domini 399. in l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo. de qua Roma. in l. rem quæ nobis. num. 12. ff. de acquir. poſſeſ. ne is qui violentiam paſſus fuiſſet ex tali principis authoritate, aliquod detrimentum ferat, vt dicunt ibi Doct. & Bald. in l. 1. in prin. C. de carbo. edic. Iaſ. in l. iuſte poſsidet. 2. limita. ff. de acquir. poſſeſs. & ibi Soz. verſ. ſecunda concluſio. Fely. in c. poſtulaſti. num. 65. & 70. quod plane etiam reciperetur, quamuis ita confirmata poſſeſsio ad ipſummet principem pertinuiſſet, vt dicit Salyc. in d. l. authoritatem. vt nec ſpoliantes cum litteris regiis hoc iudicium reſtitutorium euitarent ex mente eiuſdem legis, vt inquit Afflic. deciſ. 116. num. 5. de quo inter exceptiones vberrime videbimus. Nam ratione violentiæ, tanquam iuri prorſus aduerſæ, omnis confirmatio principis cenſeatur ſubreptitia, & per circumuentionem obtenta. Bald. in c. 2. per quos fiat inueſti. Fely. in d. c. poſtulaſti. num. 69. niſi ex vera eius ſcientia, de qua conſtaret, fuiſſet per principem facta confirmatio, ex quo rata, & firma futura eſſet, ex præſumptione iuſtę cauſę in facto principis cum præuia eius certa ſciẽtia, vt ibidem per Fely. dicentem idem fore, ſi de occupatione fuiſſet facta expreſſa mentio, ſiue tantum tempus effluxerit, vt veriſimiliter violenta occupatio deueniſſet ad notitiam principis.

De origine & virtute l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad legem Iul. de vi. Cap. VI.

Diocletiani conſtitutiones prædictas ſucceſsiuo tempore ſequitur cõſtitutio, de qua in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de vi. ſub Conſtantino j. qui imperauit in annis Domini 309. per quã quidem ad euellendam omnem ſpeciem violentiæ, conſultum fuit contra eos, qui ex interuallo rem ſibi violenter ablatam pari violentia recuperauerint, non expectata, ſed tacite contempta iudiciali authoritate, ſibiipſis ius dicendo contra formam iuris. l. extat. ff. quod
25 me. cau. l. pen. ff. ad l. Iul. de vi. priua. l. 1. C. de ſuffra. † vt merito qui per vim, & ex interuallo rem ſibi ſubtractam ex ſe ipſo recuperauerit, in pœnam ſuę audacię ad reſtitutionem ipſius rei tenebitur, vt eſt communis cum Bar. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. 1. oppo. cum ex illo tempore intermedio, vnà cum naturali poſſeſsione per violentiam amiſſa, deperdatur etiam ciuilis propria culpa, ex negligenti recuperatione

ratione, vt cenſeatur amitti eodemmet timore violentiæ, quo fuiſſet
naturalis amiſſa, vt per Paul. de Caſt. conſi. 399. nu. 3. lib. 1. Pute. de-
26 ciſ. 237. lib. 1. †Nec ſine ciuili retenta poſsit propria manu naturalis
recuperari, ſed recuperata reſtituenda ſit, ita vt poſtremum ſpolium
expurgetur. Bar. in d. l. ſi quis. col. 3. in fin. Paul. in d. conſi. num. 4. Pa-
27 riſ. conſi. 24. num. 31. & conſi. 41. num. 42. lib. 1. (†licet ea recupera-
tio ex interuallo recipiatur ad effectum vitandi edictum quod metus
cau. l. ſed & partus. §. 1. ff. quod me. cau.) Non tamen idem euenturũ
28 in ſubita violenta recuperatione, quæ de iure ſit† licita, virtute ciuilis
poſſeſsionis adhuc retentæ, ex qua legitime poſsit naturalis recupe-
rari. l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſſeſ. l. 3. §. cum
igitur. l. qui poſſeſsionem. ff. de vi & vi arma. c. olim. il 1. de reſti. ſpol.
Soz. conſi. 122. num. 12. lib. 4. Dec. conſi. 460. num. 17. Pariſ. late d.
conſi. 24. num. 14. & ſeq. Caſſad. de reſtit. ſpol. deciſ. 4. num. 4. Idem-
que euenturum, ſi ſpoliatori in continenti reuerſo animo recuperan-
di, oſtium clauderetur, cum inde eliceretur animus feſtinæ recupera-
tionis, licet non dum aſſecutę, quę ſi continuetur poſt naturalem
amiſſam, poſſet nihilominus legitime recuperari, non obſtante lapſu
temporis. Bar. in d. §. cum igitur. Roma. in l. ſi uero. §. de viro. 40. fal-
len. verſi. 13. ff. ſolu. matri. qui dicit id æque licere ex interuallo, ſi res
tunc non recuperata fuiſſet de proximo peritura ex imminenti cor-
ruptione ipſius rei aut fructuum. glo. in l. ſi alius. §. belliſsime. & in
l. ſi. §. ſi ad ianuam. ff. quod vi, aut clam. cum ceteris ibidem relatis
per Roma. Quæ autem diximus de recuperatione facta in continen
29 ti, ſibi etiam locum † vendicant, licet per violentiam ea poſſeſsio re-
cuperaretur de manu alterius, non primi inuaſoris, ſed ſucceſſoris
ſcientis, cum omnimodo talis poſſeſsio, tanquam legitime recepta
non ſubiaceret alicui reſtitutioni, vt per Abb. in conſi. 100. col. 2. lib.
1. Caſſad. de reſtit. ſpol. deciſ. 4. ſed non idem futurum, ſi recuperare-
tur poſſeſsio exiſtens penes alium bonę fidei detentorem, quæ licet
recuperata, nihilominus eſſet ei reſtituenda. l. 3. §. cum igitur. ff. de vi,
& vi arma. glo. in l. 1. §. neceſſario. vbi Bar. ff. ſi ven. nomi. Mohe. de-
ciſ. 86. in cauſa Ferrarien. dicens ceſsare feſtinam recuperationem, ſi
poſſeſsio fuiſſet capta ex Pontificis, aut iudicis authoritate. Hæc ta-
men ſubita recuperatio, etiam in caſibus licitis per ſemetipſum fieri
30 †debeat, vt non poſsit alteri in totum demandari, ne videretur du-
bitare ſe poſſe repelli, ac timore perterritum non intereſſe recupera-
tioni, ex quo ciuilem eatenus retentam, ex tali timore amitteret. l. cũ
fundum. §. quęſitum. ff. de vi, & vi arma. Roma. in l. ſi cum dotem. §.
tranſgrediamur. num. 46. ff. ſolu. matri.

In continenti autem recuperatio, licet tunc demum regulariter fa-

31 cta †cenſeatur, ſi intra triduum fiat. Bar.in l.1.§.cum igitur. ff.de vi, & vi arma. & in l.1. C.vnde vi. Lucas de Pen.in l.ſi coloni.num.45. & 58.C.de agric.& cenſi.Archid.in c. reſtitutio. num.5.3.q.1. Ripa in l.1.num.13.ff.quo.bono.Abb.in conſi.100.num.1.lib.1.Attamen ſubiecta materia aliud interdum ſuadebit, vt per Bar.in d.§.cum igitur.Ideoque poſſeſsionis recuperatio tamquam licita recipienda ſit, etiam ex interuallo facta, ſi ageretur de ſpolio alicuius fortilitij, cuius propera recuperatio ſit fere impoſsibilis, velut plura pręparamenta expoſcens, & vtpluries occaſio ſit expectanda, ex quo cenſeatur in continenti facta, licet ex interuallo fieret, ſi tamen interim continue verſatus fuerit in neceſſariis ad talem recuperationem, (quod etiam ex coniecturis elici poſsit, ex ſolerti animo recuperandi naturalem, quo interim ciuilis retineretur, demum amittenda per inertiam tantum. Abb.d.conſi.100.nu.2. Corn.conſi.91.litt.V.lib.4. Dec. conſi. 460.num.18.Pariſ conſi.23.num.223. & conſi.ſeq.num.27.& conſi. 41.num.39. lib.1.) uideretur æque in continenti facta recuperatio,
32 ac legitime, ſi in eo loco deeſſet † copia iudicis, vel iudex talis eſſet cui deſint vires cogendi violentum, & potentem ſpoliatorem ad reſtituendam poſſeſsionem, vt inquit Bar.in l.ſi alius.§.belliſsime.ff. quod vi, aut clam.Rui.conſi.44.num.11.lib.4.& late Marti.Lauden. in trac.de repreſa.num.21. Ac generaliter, An recuperatio in continenti facta cẽſeatur, iudex ſit arbitraturus ex circunſtantiis vndique collectis, ex quibus coniectari poſſet continuatus animus recuperandi.Abb.in c.præterea.de teſti.cogen.vbi Fely. num.9. Ac poſset ex interuallo recuperari, ſi res vacua remanſiſſet, vt per Rui. conſi.38. num.8.lib.4.In quibus autem ſpeciebus illicita eſt violenta recupe-
33 ratio ex interuallo.Non erit tamen prohibita†turbatio poſſeſsionis, quę fieri poſsit per ſpoliatum, non obſtante vllo temporis intermedio, vt tradit Roma. in l.naturaliter.§.nihil commune. num.18.ff.de acquir.poſſeſs.& Pariſ.conſi.24.num.14.lib.2.Vnde conſequens ſit, ita turbantem non ſubiacere iudicio, de quo in l.diffamari.C.de ingenu. & manu. neque turbato deberi aliquod mandatum de manu tenendo ex cauſa violentiæ per ſe patratę, cuius turbatio à iure non
34 improbetur.†Non tamen huius legis remedium contra eum competeret, qui ſucceſsiſſet in locum huius ſecundi violenti poſſeſſoris, cum reſpiciat tantum perſonam ipſius violenti, nec tempore huius conſtitutionis, nec vniuerſi iuris ciuilis fuiſſet aliquo remedio conſultum contra ſucceſſores in vitium violentiæ. In quo diuturno poſt tempore proſpexerit Innocentius iij.in c.ſępe. de reſti.ſpol.vt nec forte eius canonis pręſidium ſuffragaretur primo violento contra dictos ſucceſſores, ne videretur ex eo canone confoueri prima uiolentia, per

quem

uem in primis occurratur periculo animarum, ut in eo dicitur. ibi-
emque dicit Abb. num. 16. Reliqua autem pertinentia ad huius con
itutionis materiam latiſsime explicabuntur inter exceptiones.

De origine l. Inuaſor. C. vnde vi. Cap. VII.

EIuſdemque Conſtantini tempore, qui tulerat legem, ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de ui. etiam ortum habuit † l. inuaſor. C. unde ui. quę quidem lex pertineat ad reſtitutionē poſſeſsionis contra eos, qui rem uacantem ſine dolo occupauerint, cum in occupatione per dolum facta, fuerit poſtea proſpectum per l. fi. C. eod. tit. de quo dicam ſuo loco, ſub eodemque Conſtantino principe fuit etiam con dita l. ſi cōſtiterit. C. fini. regun. & dicit gl. fi. in l. extat. ff. quod me. cau. Quod uerum eſt ſecundum correctos Codices, cum in aliquibus mendoſis inſcribatur Iuſtiniano, à quo tamen & res & ſtylus ipſe ſit alienus.

De origine l. Meminerint. C. vnde vi. Cap. VIII.

PRomiſcuum autem remedium competēs tam contra uiolentum, quàm non uiolentum ſpoliatorem, fuit in primis introductum ſub Imperatoribus Gratiano, Valentiniano, & Theodoſio in l. meminerint. C. unde ui. in annis Domini 384. qua lege fuit iudicio
36 poſſeſſorio † cautum contra eos, qui ſub clypeo iudiciarij decreti, nul liter tamen interpoſiti, uiolenter, ſeu non uiolenter poſſeſsionē alienam inuaſerint, indicta eis pœna amiſsionis cuiuſque iuris, quod in ipſa re prętendere poſſent, ut dicitur in ipſamet l. meminerint. & in glo. magna, in 3. par. in l. ſi quis in tantum. eod. tit. & per Rom. in l. rem quę nobis. num. 14. ff. de acquir. poſſeſs. Iaſ. in l. à diuo Pio. §. in venditione. num. 13. ff. de re iud. Abb. in c. conquerente. num. 8. de reſtitu. ſpol. Caſsad. eod. tit. deciſ. 1. num. 7. & de cau. poſseſ. & propri. deciſ. 6. num. 6. Nam & ſi iudicis authoritas, licet non rite interiecta, eximat ab incurſu pœnæ criminalis, non tamen eximat ab incurſu pœnæ ciuilis, aut ſtatutariæ. Bart. conſi. 91. num. 4. Anchar. conſi. 133. col. 2. & conſi. 270. num. 5. Soz. conſi. 158. num. 19. lib. 2. de quo per Fely. in c. cum cauſa. num. 3. de offi. deleg. Ac ex eo
37 decreto nullo cenſeatur ipſemet iudex † ſpoliare, ut inquit Oldrad. conſi. 227. Vt qui virtute eius decreti nulli alterius poſseſsionem inuadit, vti dicatur quaſi uiolentia, ut in d. c. conquerente. & ſiue poſſeſsorem ibi repertum deiecerit, ſiue reuerſum non admiſerit, uel is

non

non fuerit auſus regredi,apertam uiolentiam committet.l.clam poſſidere.§.fi.ff.de acquir.poſſeſ. Bart.in l.ſequitur.§. ſi fundum. in fi.ff. de uſucap. Verum ſi poſsidens timore ipſius decreti, licet nulliter editi,deterritus non expectata alia executione,è poſseſsione receſſerit,quam alter uirtute eiuſdem decreti uacuam ingrederetur, ceſsaret utique huius legis diſpoſitio,quæ locum habeat in poſseſsione occupata ſine aliquo conſenſu poſseſsoris,cum in hoc interuenerit conſenſus,licet meticuloſus, qui nihilominus uim conſenſus habeat, cum qualitate metus, ut late dixi initio huius operis, ex quo euadat uis compulſiua,in qua ceſset huius legis uirtus,ut per Alex.in l.à diuo.§. in uenditione.num. 5.& Iaſ.ibidem.num. 13.

Nec tamen ſi uigore eius decreti nulli poſt captam poſseſsionem fuerit aliquid perſolutum,uelut debitum,quod repeti nequeat ex l.fi. in fi.ff.quod me.cau.euitaretur propterea pœna incurſa ex hac l.meminerint. cum uerum ſit, omnia fuiſse ſubſecuta uirtute eius decreti nulliter interiecti;& per conſequens illam ſolutionem poſtea factam nihil prodeſse ad declinandam pœnam prius incurſam ex ſolo ingreſsu poſseſsionis,uirtute præfati decreti,ut per Alex. in d.§.in uenditione.ubi Iaſ.num.12.

Quam quidem pœnam non incurreret minor per uiolentum in-
38 greſsum tutoris,uel curatoris;ſed † tantũ teneretur ad ſimplicem reſtitutionem ipſius rei, cum eorum factum minori obeſſe nequeat ad mulctam incurrendam ex traditis per Bar.in l.1.§.ſi procurator. ff.ſi quis ius di.non obtemp.ubi per Iaſ. num.21.& in l.1.§.item acquirimus.num.47.ff.de acquir.poſſeſs.Afflic.deciſ.403.num.20. ſed ex eo tutor ſeu curator,ad exilij cęteraſque pœnas in hac lege recitatas dãnaretur,ſi dolo uerſatus fuiſſet, cum aliàs nimis graue eſſet ſine dolo ſubire pœnam perpetui exilij,morti comparatam,ut late per Ang.in eius dictionario uerb.poſſeſsionem ingrediens. In quo tamen attendi oporteat ad glo.in hac l.meminerint.uerſi.colludio. quę uelit idẽ fore in tutore bona fide faciente:idque firmat Iaſ.in d.l.1.§.ſi procurator.(ubi tamen Bar.in fi.contra ſentiat)qui ex mente aliorum,quos recitat,in primis ſe fundat in dictione,plerunque, quæ recipiat ſignificationem,non certi,ſed frequentis uſus.l.1.C.de petit.bono. ſubla. c.1,de teſti.in 6.c.inſpicimus.de reg.iur.eo.lib. ex quo dicant hanc legem non fundari in certo colludio, ſed in eius frequentia, indeque concludant id colludium non eſſe omnino neceſſarium, ſed nihilominus poſſe interdum hanc pœnam uerificari in bona fide. Quæ tamen uarietas inter glo.& Doct.prædictos poſsit de facili, cum æqua diſtinctione concordari, de qua per Ang. in d.eius dictionario, qua quidem non adhibita, utriuſque opinio ab ęquo ſenſu eſſet plurimũ

diſſona,

diſſona,cum durum eſſet tutorem bona fide uerſatum, ſubire tantam
perfidię pœnam deportationis,& mortis ciuilis; ac pariter durum, ſi
ex eo facto tutor impunis euaderet in ludibriũ huius legis, ſi exacta
in hoc doli probatio requireretur, qui poſſet ex qualibet leui cauſa
excuſari. Ideoque hęc res eo æquo moderamine egeat,ut id,quod di-
citur in hac lege de frequenti colludio tutorum, inducat contra eos
iuris præſumptionem, ut id factum cenſeatur, quod plerunque agi-
tur. l. nam ad ea.ff.de legi.d.c.inſpicimus. de reg.iur. Sed ne tutor ex
certa bona fide puniatur, poſſet ſibi aſſumere onus probandi bonam
fidem,qua demum probata, contra dictam iuris pręſumptionem, tu
tor ab hac pœna ſit eximendus, ac ita utraque opinio ſuam firmita-
tem retineat,cum hac æqua declaratione & cõgrua huic actioni, cõ-
petenti ex hac lege, quę tamquam perſonalis in rem ſcripta innitatur
reali ęquitati ex qua inducuntur tales actiones, ut ibidem late dicit
Ang. Nam hęc actio naturam induit interdicti unde ui,ſub cuius titu
39 lo collocatur, cunctaque interdicta dicantur in rem †ſcripta. l. 1. §.
interdicta. ff. de interdic. Iaſ. in §. omnium. num. 7. & in §. quędam.
nu. 22. Inſtit. de actio. & quęlibet actio in rem ſcripta ſequatur ipſam
rem, licet non exiſtentem, penes eum qui eieciſſet,cum detur etiam
contra pupillum ex facto tutoris poſsidentem, ut dicitur in hacmet
lege in fine.

Quamuis autem alienam poſſeſsionem propria authoritate ingreſ
ſus ex decreto nullo defectu citationis,ſeu alias, huius conſtitutionis
pœnam amiſsionis proprij iuris incurrat;eam tamen euitaturus ſit, ſi
40 non ex ſeipſo,ſed †adhibito executore,uirtute eiuſdem decreti, poſ-
ſeſsionem recepiſset,ex quo ceſsaret huius legis diſpoſitio,ut in ea di
cit Bart. num. 8. Alex. in l. à diuo Pio. §. in uenditione. num. 37. ff. de
re iudi. Iaſ. in l. iuſte poſsidet. ff de acquir. poſſeſ. Fely. in c. cum cauſa.
num. 4. de offi. deleg. Soz. conſi. 158. num. 29. lib. 2. Caſsad. de cau.
poſseſs. & propri. deciſ. 6. num. 7. In quo ipſe tantum executor dicere-
tur modum excedere cum inani facultate, ex decreto nullo, nulliter
ſibi tributa. Ideoque uelut ab eius exceſsu, appellationis remedio
opus eſset. l. ab executore. C. quorum appella. non reci. c. ſi quando.
2. q. 6. Et dicunt Doct. præfati: vt & ſi iudici de iure liceat demandare
parti uictrici in uim executionis facultatem ingrediendi rem ali-
41 quam,authoritate †propria, iuxta tradita per Bar. in l. ſi finita. §. Iu-
lianus. col. 1. ff. de damn. infec. & Caſsad. in d. deciſ. 6. non tamen ea
licentia eſſet tribuenda ſine præuia, ac ſpecifica citatione partis, quæ
poſſet pleraque obijcere aduerſus rem iudicatam. l. 1. ff. de iur. & fac.
igno. Cyn. in d. l. ab executore. In quo nec ſufficeret citatio per edi-
ctum, vt per Bar. in hac l. meminerint. col. 2. & conſi. 91. Ripa in c. ſæ-
pe. num.

42 pe. num.86.de reſtit.ſpol.†Nam licet iudex ipſi parti citationis executionem committeret(vti fieri poſſe dicit Spec.de citatio.§.ſequitur. verſ. quandoque, & Bal. in l. vt proponis.C. quo. & quan. iudex. Franc. in c.cum parati. verſ.6. quæritur de appella.& eſt communis, de qua per Abb.in c.de cętero. col.fi.de re iudi.) non tamē teneretur citatus adhibere fidem ipſi parti,vt ibidem dicit Bal. ſed licentia legitime, vt decet,obtenta, citata parte, liberaretur proculdubio pòſſeſſionem ingrediens ab incurſu huius pęnæ, dum tamen non violenter ingrederetur. Fely. in c.cum cauſa. nu.4. de offi. deleg. & in d.c. de cętero. Idque Rotam ſequi dicit Caſſad. in d. deciſ.6. num.6. Violenter autem poſſeſsionem ingreſſus, licet cum licentia, an huius conſtitutionis pęnam effugiat, varie admodum inter Doct. differitur, vt ibidem dicunt Caſſad.Fely. & Ripa in d.c.ſępe.num.86. niſi tamen licentia ingrediendi per vim fuiſſet per Summum Principem
43 tributa, quod † inferiori non liceat ex cōmuni opi. de qua per Ang. in l. qui reſtituere.ff.de rei vendi. Iaſ. in d.l. iuſte poſsidet. Ripa in d.c.ſępe.num.87. Summi tamen Principis licentia violentum ingreſſum excuſet, vt ibidem per Rip. Quod autem dictum eſt, ex licentia iudicis non euitari hanc pęnam, deficiente præuia citatione partis, ſane intelligi oporteat, niſi is qui primo poſſeſsionem recepiſſet abſque partis citatione,æque nulliter fuiſſet ingreſſus, in quem caſum ſuccederet vtrinque erroris, ac nullitatis compenſatio, vt per Inno. in c.querelam.de elec.Bal. in l.ſi pacto.C.de pact.Ripa in d.c.ſæpe. num.86.Roma.ſingul.766.ſecus vero futurum, ſi vtrinque fuiſſet violentia commiſſa, quæ nullatenus compenſaretur,ſed vterque incideret in pœnam l.ſi quis in tantam. hoc eo.tit. vt paulo poſt dicam,
45 declarando conſilium Paul.de Caſt.399.Licētia † autem per iudicem tributa in caſibus, in quibus ipſi parti de iure licuiſſet abſque licentia poſſeſsionem capere; non cenſeretur eius poſſeſsio vitioſa, licet talis licentia fuiſſet nulliter, & abſque partis citatione tributa:ſed reputaretur non adhibita, ſine qua poſſeſsio nihilominus remanſiſſet legitime capta. Poſset tamen ad cautelam confirmatio impetrari à iudice citata parte, quæ nec poſſet denegari, cum petita immiſsio etiam denuo danda fuiſſet, ex not. per Ang. & Imol. in l.ſi finita.in prin.ff.de dam.infec.per Bar. in l.3.§.iuſſu.ff.de carbo.edic. Iaſ. in l. fi.num.18.C.de edic.diui.Idque præſertim ſi conſtaret de bono iure ipſius ingreſsi, vt dicit Dec. in conſi.191. in fi. quem immerito carpit Rip.in d.c.ſæpe.num.86.Si vero poſſeſsio nullatenus poſſet abſq; iudicis fomento apprehendi, tunc eius licentia, vt dixi, ſine citatione habita, redderetur nulla; & per conſequens vitioſa,cū incurſu pęnæ huius l. meminerint. vt dicit Bar.l.creditores.nu.26.C.de pigno.

Ac

Ac non ſolum ex ſimplici decreto de immittendo nulliter facto locus fiat huic pęnæ, ſed etiam ſi poſt legitimam rem iudicatam, & de
6 iure obtentam, fieret executio in perſonalibus ſine præuia † citatione ad id de iure neceſſaria. l. nam ita Diuus. ff. de adopti. l. de vno quoque. ff. de re iudi. Docto. communiter in l. ab executione. C. quorum appel. non reci. ſed non idem futurum ſi in rem ageretur, & executio fienda eſſet in ipſamet re, in quo dicant Doctores non eſſe neceſſariam citationem in executionem eiuſdem rei condemnatæ per ſententiam legitime latam. Bar. in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudi. & in hac l. meminerint. & in extrauag. ad reprimen. verſ. per executorem. Inno. in c. cum ſuper. de re iudi. Abb. in c. cum cauſa. eod. tit. & eſſe communem dicit Iaſ. in d. § in venditione. Et Caſſad. de cau. poſſeſ. & proprie. deciſ. 6. num. 2. ſed tamen dicant de iure verius eſſe, citationem in omnibus requiri. Quod ſi rem iudicatam in ſpolio, obtinens poſſeſsionem ingrediatur, nulla præcedente citatione, non incurreret hanc pęnam, ſi non violenter id fecerit: nec refert ſiue poſſeſsio eſſet vacua, ſiue plena, dum ingrederetur, iuxta formam ſententiæ, vt inquit Franc. in c. eum qui. §. 1. col. 2. de præb. in 6. Rot. in no. deciſ. 417. in fi. Caſſad. de cau. poſſeſ. deciſ. 6. num. 6. Idemque ſi cum violentia ingrederetur, quo ad pęnam huius legis; ſed ſubiret pęnam l. ſi quis in tantam. eod. tit. vt dicit Fely. in d. c. cum cauſam. num. 4. de offi. delega.

Sin autẽ fieret executio in alia re nõ petita, ſeu in re per tertiũ poſſeſſa ſine eius citatione, fieret interdum locus huic pęnæ l. meminerint. & interdum ceſſaret, ſecundum qualitatem actionis in iudicio propoſitæ. Si enim ageretur actione reali, ſiue perſonali contra certam perſonam non citatam cum mandato de immitendo in poſseſsionem, locus erit huic pęnæ, velut immiſsione facta cum decreto prorſus nullo, defectu citationis, vt dicit Soz. conſi. 158. num. 19. lib. 2. Quod ſi ſuper vna re fuerit actum, lataque deſuper ſententia contra legitime citatum, fieret executio ſuper alia re, licet in eo fuiſſet pars citanda. Non tamen deficiente citatione agere poſſet ad pœnam l. meminerint, vt ibi dicit Bar. num. 6. ſed agi poſſet ſecundum formam traditam in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff.
47 de re iudi. † Quando autem poſt actionem directam cõtra certam perſonam, indeque ſententiam obtentam, eius executio fieret in re poſſeſſa per alium nõ citatum (ſiue cum primo decreto in perſonalibus, ſiue per immiſsionẽ in realibus) hæc conſtitutio locum nõ vẽdicaret, cũ in eo decreto nulla verſaretur nullitas, aut iniuſtitia, nec reſpectu partis, quę fuiſſet ĩ iudicio legitimę citata, nec reſpectu iudi

cis,cui eſſet ignotum ius tertij poſſeſſoris non citati,ex quo nullatenus poſſet conieċtari, illum voluiſſe tertio præiudicium aliquod afferre in eius iure, quod nihilominus illæſum remanſerit ab eo decreto contra eum non direċto. Inno.in c.quoniam frequenter. vt lit.non conteſt.Bar.in l.1.C.vbi in rem aċtio.& in l. iuſte poſsidet. num. 6.ff. de acquiren. poſſeſ. & eſt communis relata per Soz. d. conſi.158.num.23. cum eſſet omnino integrum illi tertio, vel rei
48 ſuæ poſſeſsionem propria manu † recuperare, ratione ciuilis poſſeſſionis animo retentæ, ſecundum Bar. in l. iuſte poſsidet.num.1.ff. de acquir.poſſeſ.& notata in d.l. à diuo Pio.§.ſi poſt addiċtũ. ff. de re iudi.licet ibi Ang. contra ſenſerit, & refert Soz. in d. conſi. vel poterit confeſtim ſummaria cognitione præmiſſa, ſuam poſseſsionem recipere, videlicet infra annum in reali, cum poſt annum libello opus eſſet, vt ibidem dicit Bar. iuxta tex. in l. ſi quis emptor. §.ſed ſiquis. C.de præſcrip.30.ann.In perſonali autem facta immiſſione ex primo decreto in re per tertium poſſeſſa, poterit vlterior executio per eundem legitime impediri, præhabita ſummatim cognitione: ſed ſi fuiſſet iam deuentum ad terminum adiudicationis, eſſet omnino ordinarie procedẽdum ad rei recuperationem, aċtione ad id direċta, iuxta formam traditam in d.l. à diuo Pio.§. ſi ſuper rebus. & §.ſi poſt addiċtum.vt dicit Bar.in d.l. iuſte poſsidet. &
49 Soz.in d.conſi.158. num.3. Ac omni † caſu, quo in plena rei alienæ poſſeſsione immiſsus, iuſta ratione credere poſset, rem illam ſibi fuiſse legitime adiudicatam, tamquam rem debitoris præſcriberet cum legitimo temporis curſu, concurrentibus cæteris ad
50 præſcriptionem neceſſarijs,vt ibidem dicunt Bar. & Soz. † Direċto vero iudicio contra incertam perſonam pro adipiſcenda poſſeſsione,iux.terminos l.fi.C.de edic.diui Adri.& c. fi. de elec.in 6. eſſent perquirendi ac legitime citandi ſinguli rerum poſſeſſores,ſeu detentores, ne eorum cuiquam fieret detrimentum: vt ſi prætermiſſo ordine diligentis inquiſitionis, agens poſſeſsiònem ingrederetur, ſit incurſurus pœnam huius l. meminerint.velut ingreſſus cũ mandato nulliter interpoſito,non præuia diligentia requiſita. Bar. conſi. 91. num.4. Soz. d. conſi. 158. num. 20. Ac ita intelligi debeant diċta per Ancha.in conſi.143. & conſi. 270. Quæ aliàs intelleċta de iure non ſubſiſterent. Cauendum tamen eſſet in materia d. l. fi. à citatione ſimpliciter facta contra reum, ne ex tali citatione is euaderet legitimus contradiċtor, qui aliàs non eſſet ſine ea ſimplici citatione, quæ illum reddat habilem ad contradicendum, velut ab ipſomet aċtore approbatus pro legitimo cõtradiċtore, vt ibi dicit Alex. num.23.Iaſ.num.24.Deci.num. 45. Fely.in c. cum inter. de excep.

num.

num.20.Ex quo cautius fienda ſit citatio cum ea clauſula; Quatenus ſua putauerit intereſſe, vt ibidem dicunt Doct. & late diſcuſſum in cauſa Vrbeue. fideicom. de anno 1569. coram R. P. domino Seraphino.

Sicuti autem capiens poſſeſsionem ex decreto nullo ſubiacet pœnæ l.meminerint. ita pariter ſi vigore iniqui decreti poſſeſsio caperetur, eidem pœnę locus fieret, vt per Bar.in hac l.meminerint.Nec ſecus futurũ ſi tribueretur poſſeſsio, nõ præuia cognitione veritatis narratorũ, in reſcripto † habente clauſulã, Cõſtito: vel ſi ita eſt, quod fruſtratoriũ redderetur, precibus non verificatis, vt dicit gl.in hac l. meminerint. Verum ſi aliquo Principis priuilegio, ſeu reſcripto ex certa ſcientia, & plenitudine poteſtatis, poſſeſsio concederetur, aliter iudicandum. Nam & ſi Princeps in ſimplici reſcripto cenſeretur cuique proprium ius illæſum conſeruare, ex not. per Abb.in c. ex parte.il 3.2.notab.de decim.Fely.in c.capitulum.verſ.de duabus. de reſcrip. cum uulga. tamen ex adiecta clauſula certæ ſcientiæ eius animus eliciatur, vt id enixe voluerit, licet cedat in alterius præiudicium, ſeu præter, aut contra iuris diſpoſitionem, à qua videatur velle recedere exubertate clauſularum, vt late per Deci. conſi.191. in fi. Vt igitur poſſeſsio capta virtute reſcripti, aut decreti, non ſubiaceat pœnæ huius legis, inhærendum ſit cautelæ Oddofre.in eius ſumma, vt dicit Ang. in ſuo diction.verſ.poſſeſsionem ingrediens: uidelicet quòd citetur pars principalis ad allegandam cauſam, cur immiſsio fieri non debeat. neque aliàs † citatio, aut procuratoris contumacia obeſset principali, niſi ad effectum primi decreti ex dictis per Iaſ. in l.1.§. ſi procurator. ff. ſi quis ius di.non obtem. & in l. non amplius.§. fi.ff.de dam.infec.& in l.cum qui res. in fi. C. de procur. Reliqua autem ad hanc conſtitutionem pertinentia latiſsime inter exceptiones diſcutientur.

De origine l.Si quis in tantam.C. vnde vi. Cap. IX.

PAulo poſt editam prędictam conſtitutionem l. meminerint. ſub Gratiano, Valentiniano, & Theodoſio Imperatoribus (vt iam dixi) defuncto Gratiano, cæteris ſuperſtitibus, vnà cum Archadio in annis Domini 407.promulgata fuit hæc lex † ſi qs in tantam.C.vnde vi. qua opportune conſulitur ad maiorem violentiæ pęnam, vt vltra reſtitutionem ipſius rei, cum omnibus damnis, & intereſſe (in quibus antea fuerat proſpectum ex interdicto vnde vi) poſ-

ſet etiam peti ipſiuſmet rei uiolentatę adiudicatio, ſecundum glo. in c.paſtoralis. verb. intentare.in fi.de cau.poſſeſ.& propri.vt ſcilicet ablatum per violentiam adiudicaretur ipſi ſpoliato, ſiue eſſet res eius propria, ſiue eſſet violenti inuaſoris; vt in prima ſpecie, violentus ſubiret pœnam dupli, vt vnà cum ipſa re,eius etiam æſtimationem ſolueret in pœnam violentiæ. In ſecunda autem ſpecie, ſi res eſſet ipſius met inuaſoris, amitteret omne ius, tam in re quàm ad rem (Nam & rei propriæ violentia committi diceretur l. cum à te.ff. de vi,& vi arm.) Noua quidem pœna ad id introducta, cum antea rei propriæ violentia eſſet impunis, vt dicitur in.§.1. Inſtitu. vi.bo.rap.Neque etiam vlla lege eatenus fuiſſet cautum in violentia rei alienæ, ſed tantum in occupatione facta per metum in.l.extat.ff.quod me.cau.cum tamen ſubſidium huius legis,ſi quis in tantam. ſit pinguius, & generalius quàm d.l. extat. quæ tantum reſpiciat occupantem rem alienam ſibi obligatam.Hæc autem lex,ſiquis in tantam. eos etiam puniat,qui rem omnino propriam per violentiam occupauerint, vt in ea dicitur, & per Abb. in conſi. 3. num.9. lib.2.Ripa in c.ſępe.num.93.de reſtit.ſpol.vt opportune aliquid di-
54 cendum ſit etiam de † origine ipſius l. extat.quæ initium habuit ex edicto diui Marci Antonini imperantis de anno Domini ſeptuageſimo ſecundo: cuius edictum recitatur per eundem Caliſtratum Iuris conſultum, tam in d.l.extat.quàm in l.pen.ff.ad l.Iuli.de vi priua. pœna eis indicta,qui propria authoritate rem debitoris velut ſibi obnoxiam occupauerint, nulla expectata iuſſione iudicis, à quo id petere debuiſſent, ex quo amitteret omnẽ ſui crediti actionem à iure introductam, quo ſe indignum reddiderit,eiuſdem iuris adminiculum contemnens: In cuius edicti conformitatem fuit ex interuallo poſt condita lex vnica.C.de ſuffra.de qua proprio loco inferius dicam.

Huius autem conſtitutionis l. ſi quis in tantam. directa actio generaliter ad corporalia tantum pertinet,ſiue res ſit mobilis, ſiuę immobilis.§.1.Inſtit.ui bo.rap.glo.magna in hac l. in 2. eius par. vbi Bar. num.18.Specul.de reſtit.ſpol.§.nunc dicamus.num.11.Rip.in c.ſæpe.num.68.de reſti.ſpol. Ancha.conſi.248. num.6. Pro iuribus vero incorporeis, licet interdum tribuatur directa actio ex glo. approbata in hac lege, quam refert Iaſ. in l. 3. in prin. num. 12. ff. de acquir.poſſeſ.non tamen ſemper competat,ſed quandoque ex æqua
55 legis interpretatione vtilis actio tribuatur. † Sunt etenim quædam incorporea, quæ in ſeipſis ſubſiſtunt abſque aliqua participatione cuiuſque poſſeſſionis rei corporeæ, vti ſunt reales ſeruitutes, ſeu ſubiectio, aut ius colligendi pedagium, & eius generis alia, de qui-

ous per Specul.in d.§ nunc dicamus. in prin. & Cyn.in hac l.ſi quis
n tantam.num.11.in quibus detur vtilis huius legis conditio, vt
bidẽ dicit Spec.nu.2.& 9.cũ in his iuribus nõ cadat vera poſſeſsio,
ed quaſi.l.quotiens.ff.de ſerui.l.ſeruus.§.incorporales.ff. de acquir.
poſſeſ. Alia ſunt iura adeo ipſimet rei cõnexa, vt etiã ratione ipſorũ
uriũ, res ipſa poſsideri cenſeatur, quæ ſint duplicis generis; alia quæ
nabent cõmunionem cum proprietate, vt feudalia, emphyteotica, ſu
perficiaria, hiſque ſimilia, pro quorum violentia huius legis dire-
ctum iudicium competat, vt dicit ibi glo. & Bar.num.19. Cyn.nu.
11. Iaſ. in l. poſsideri. num. 12. & 18.ff. de acquir.poſſeſ. Eſt aliud
ius licet rei connexum, nihil tamen participans de proprietate, ſed
tantum de poſſeſsione, vt eſt ius vſusfructus, quem obtinens dica-
tur rẽ naturaliter poſsidere l.naturaliter.ff.de acquir. poſſeſ. In quo
5 pariter directa actio † dirigitur, cum quaſi poſſeſsio horum iuriũ,
quæ ſint ita rei annexa, ſub nomine verę poſſeſsionis contineatur,
etiam in mere pœnalibus. Bal.in c.licet cauſam.in fi.de proba. Aret.
conſi. 30.verſ. his tamen. Sed an idem ſit in penſionibus eccleſia-
ſticis vſufructui comparatis (vt per Caccialup. in trac. de penſio.
q.17.num.2.& q.20.num.3.Gig. in eo.trac.q.48.num.3.) alia erit
cognitio, dum inferius ſpecifice de penſionum ſpolio tractabitur,
cum & in his cadat iudicium ſpolij ex nota. in c. querelam. de elec.
& ſuo loco dicam.

Siue igitur directa, ſiue vtilis in his actio tribuatur, non propte-
rea aliquo effectu inter ſe differant, ſed potius conueniant, vt eadẽ
reſtitutio, eademque pœna conſequenda ſit ex directa ſiue vtili
57 † actione, ſed quo nam pacto in his iuribus incorporeis ſuccedat
executio huius pœnæ, tam in amiſsione rei, quàm eius æſtimatio-
ne, varie per Doct. traditum ſit, cum hæc uiolentia ſuper his iuri-
bus poſsit uerificari tam actiue quàm paſsiue, ut vel habens id ius
incorporeum ab eo eijciatur, ſeu prohibeatur, uel quod ipſe alium
poſsidentem eijciat. Ideoque ad plenam huius rei notitiam præ-
uia diſtinctione ſit procedendum. Vt ſi quidem poſsidens ius præ-
dictum, prohibeatur à domino ipſius rei, & ſic paſsiue ſuccedat
pœna huius legis, ut ille ita eiectus, id ſibi ius quærat, licet nul-
lum habuiſset, gaudens beneficio quæſiti iuris, à quo uiolentus fuiſ-
ſet eiectus, ut ait Cyn.in hac l.num.11.Sed ſi à tertio per uim eijce-
retur, ſit recuperaturus ipſiuſmet iuris ęſtimationem: ſi uero ius id
prætendens uiolenter eiecerit alium quempiam quaſi poſsidentẽ
idem ius, ſiquidem eiecerit dominum totius corporis rei, animo
occupandi integram rem, ne dum ius per ſe prætenſum amitteret,
ſed ad totius rei æſtimationem condemnaretur. Verum ſi ratione

ſui

ſui tantum prætenſi iuris id occuparet, utique ſi id ius ſibi uere cõpeteret, illud amittit: ſi autem non competeret, ad eiuſdem iuris æſtimationem damnaretur, ex dictis ibidem per Cyn. & Bar. num. 52. & Corn.conſi.158.col.2.lib.4. cum delicta ex animo diſtinguãtur, nec maior, aut minor eſſe debeat pœna, quàm ipſa culpa. Nec mirum quòd prędicta pœna differat, cum plurimum etiam differãt iura rei connexa ab ipſa re.l.recte.ff.de uerb.ſigni. Quod ſi non Dominus poſſeſſorem eiecerit, idem proportionabiliter iudicandum, vt ibidem per Cyn.

58 Huic etiam annectitur ea † quęſtio, An ſepes, vel murus extructus ad impediendam alterius ſeruitutem poſsit impune per uim demoliri ad effectum libere utendi ſeruitute debita; uarie inter Docto.tractata, cum Inno.in c.1.de immuni.eccle.neget id licere, cuius opinionem approbant Hoſtien. & Io. And. ibi relati per Abb. col.2.in fi.uerſ.idem dicit, ea potiſsimum ratione freti, quòd prætendens id ius incorporeum, nequeat corporeis uim inferre. Nec per conſequens poſsit in eo quod ſupra conſtructum, ex ſe corporeum ſit, ac rei corporeæ inhærens, dicuntque inſuper nihil in hoc referre, quod Dominus poſsit impune ab alio ædificatum in ſuo fundo demoliri, cum id ex eo proueniat, quod regulariter omne ſuper ædificatum ſolo cedat, ac lucro domini; qui id demoliendo, propriũ ædificium cenſeretur deſtruere; quod quidem ceſſet in habente ſolam ſeruitutem, qui cum non dicatur dominus fundi.l.recte. ff. de uerb.ſigni.nec etiam fiat dominus ædificij ſuperconſtructi: ideoque nec id tamquam alienum ei liceat propria authoritate demoliri, ut ſecus faciendo dicant Doct. prędicti illum incurſurum in pœnam huius conſtitutionis. Cuius tamen contrarium firmat ibi Abb. approbata ſentẽtia Anto. & Ancha. ac cęterorum, quos ipſe refert, qui ea naturali ratione nituntur, quod liceat uim ui repellere, etiam cũ eiectione perſonę impedientis: ex quo inferret, quòd ſi ex cauſa proprij iuris continuandi licitum eſt vim inferre perſonę, in qua nullũ ius competat, multo magis id licere debeat cum demolitione ædi-

59 ficij, & cuiuſque impedimenti: cum quælibet uel † minima perſonalis uiolentia, maior ſit quacunque reali, uelut maius damnum, & irreparabilius allatura, ex not. in.l. ſeruorum.ff.de pœnis. & late dicit Abb.in d.c.1.de immuni.eccle. Indeque etiam inferat, Prælatum, ſeu alium, cui ius uiſitandi competit ratione iuriſdictionis, a ſe quaſi poſſeſſæ poſſe, ſi in continuatione ſui iuris impediatur, cũ clauſura oſtij, alijſque impedimentis obiectis, omnia per uim tollere, perfractiſque oſtijs per uim irrumpere, ut notat Inno.in c.olim. il 1.de reſtit.ſpol. & in c.uenerabilibus. de cenſi. ſecus ſentiens, ſi quiſquam

quiſquam canonicus ab eccleſia eijceretur, cui non eſſet pariter lici-
60 ta † perfractio oſtij domus eccleſię, ſub ſpecie recuperationis poſ
ſeſsionis; niſi ea domus ſpecifice eſſet deſtinata pro eius canonicali habitatione, quod futurum in cęteris pręlatis eccleſiæ dicit ibidem Abb.col.3.

61 Inde dicant Docto. quòd † ſocius communem domum indiuiſam per uim ingreſsus, non incurrit hanc pœnam, ſi conſocius pro ſua tantum parte poſsideret, cum in alia parte per ſe non poſſeſſa, nemini fiat iniuria, ac talis ingreſſus referatur ad ſuam tantum portionem à nemine poſſeſſam, in qua cum dicatur ceſſare eiectio, per conſequens, & pœna ceſſet, ut dicit glo. magna in hac l. uerſ. tertio quæro. & ibi Bart. col.pen. Rip. in c.ſæpe. num.96. de reſtit.ſpol. Bartholo. Veronen. in conſi.4. in fi. Qui tamen dicant, ipſum ſocium tunc incidere in hanc pœnam, ſi eo animo, & intentione uim inferret, ut uniuerſam rem poſsideret, ſeu conſocius eſſet in ipſa re, animo uniuerſum poſsidendi, & non pro indiuiſo: Ex quo alter uiolenter ingrediens incurreret pœnam amiſsionis ſuæ propriæ partis, & in ęſtimatione partis alienę, ut ibidem dicunt glo. & Bar. ac Alex.
62 conſi.103. num.17. lib.1. † Eademque ratione idem ſit futurum in hęrede, qui rem fideicommiſſo ſubiectam, ab alioque poſseſsam, per uim occupauerit, aut è conuerſo, ut ius proprium amittat cum condemnatione ad æſtimationem alterius partis.

63 † Sed quicumque uim paſsus, qui feſtina uiolētia eum expulerit, qui per uiolentiam illum antea eieciſſet, hanc pœnam non incurrit, uelut id faciens uirtute. l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de ui. & l. iij. §. eum qui. ff. de ui & ui arma. quæ tribuunt facultatem celeris recuperationis, ex quo fruſtra de hac pęna contenderetur, vt dicit Bar. in d.l. ſi quis ad ſe fundum. nu.6. & in l. qui poſseſsi. num. 3. ff. de ui & ui arma. Signor. cōſi. 75. num.21. Corn. conſi. 91. litt. V. lib. 4. Soz. conſi. 122. num.12. lib.4. Vt nec ſubſecuta recuperatione incontinenti, prior violentus incurreret pœnam violentiæ per ſe commiſsæ, cum primo eiectus non dum amiſsiſſet omnem eius poſseſsionem, ciuili retenta, animo recuperandi naturalem, quam illico recuperauit, ac ad effectum huius pœnæ incurrendæ requiratur omnimoda cuiuſquam poſſeſsionis amiſsio, vt inquit Bar. in d.l. ſi quis ad ſe fundum. num.6. communiter receptus, ac relatus per Ripā in c. ſæpe. num.75. de reſti.ſpol. & Abb. in conſi. 100. num.4. lib.2. quamuis ipſi in eo diſſenſerint, ea ratione freti, quod in hac l. ſi quis in tantam. introducantur duo remedia inuicem diſtincta, Alterum videlicet directum ad reſtitutionem ipſius rei: Alterum ad pœnam amiſsionis iurium rei propriæ, & æſtimationis rei alienæ;

alienæ; vnde inferant, quòd licet ex ea celeri recuperatione ſatisfiat primo, quo ad ipſius rei recuperationem, in quo nulla pœna verſetur, non etiam dicatur ſatisfactum ſecundo, quod tantum pœnã reſpiciat, nihil commune habens cum recuperatione rei in continenti facta. Quorum ſententia non obſtante, inhærendum ſit opinioni ipſius Bar. quæ & merito communiter recipiatur, ea potiſsima & ſolida ratione; ne is, qui iuris permiſsione poſſeſsionem illico recuperauerit (nihil delinquens) aliquam pœnam incurreret contra reg. l. Graccus. de adul. ſecus vero futurum, ſi ex interuallo fieret violenta recuperatio, quo caſu dicant Bar. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. vltra oppoſi. in fi. in d. l. qui poſſeſsionem. num. 3. & in hac l. ſi quis in tantam. 4. oppoſ. Ripa in d. c. ſępe. num. 3. quod diu poſt recuperans amittit ius in re, pro re, & ad rem, cum ex eius poſtrema uiolentia euaneſcant omnes effectus primæ violentiæ, qui tamen reſpicerent rem ipſam, ſed non pereat effectus eius iuris, quod fuiſſet iam ex prima violentia quæſitum extra rem, pro damnis, & intereſ-
64 ſe. † Idque dicant ad eius inſtar, qui rem ſibi furto ſubtractam ab ipſomet fure pari crimine ſubtraxerit, ex quo licet amitteret furtiuam condictionem, ſibi iam competentem pro ipſa re, non propterea amittit ius agendi ad pœnam quadrupli, ſibi quæſitam ex priori furto. l. qui uas. ff. de furt. Ex qua quidem lege aſſerant hanc quęſtionem in terminis dirimi, de cuius legis uero ſenſu uberius dicam inter exceptiones, vbi de hoc latius differendi ſit locus congruus.
65 † Quòd & ſi è poſſeſsione per vim deiectus iudicialiter illam recuperauerit, interdicto vnde vi, adhuc erit ei integra actio ad pœnam iam ſibi ex violentia quæſitam ex hac l. ſi quis in tantam. glo. in c. paſtoralis. uerſ. intentare. de cau. poſſeſ. & propri. Abb. in c. ſæpe. in fi. de reſtitu. ſpolia. & in conſi. 100. nu. 4. lib. 1. & conſi. 3 num. 9. lib. 2. Rota in nouis deciſ. 393. in fi. Ac idem futurum ſi ſeiunctim recuperaſſet poſſeſsionem, condictione eiuſdem l. ſi quis in tantam. quæ vt dixi, duas in ſe partes contineat. Alteram rei perſecutoriã; aliam verò pœnæ: nec ex ſatisfactione primę partis cenſeatur ſatiſfactum ſecundæ, quę nihilominus integra remaneat ad pœnam petendam, ſi tamen ad eam ſpecifice actio dirigeretur, nec aliàs ſub generali petitione reſtitutionis, proſecutio pœnæ contineretur, vt dicitur in eadem glo. verb. intentare. Nec ſecus eſſet quo ad pœnã, licet violentus ante aliquod iudicium contra ſe directum, ſpontanee poſſeſsionem reſtituiſſet, ex quo non eximeretur ab incurſu huius pœnæ, ſi rem recuperans, etiam pœnam proſequi deſtinauerit. c. ſicut dignum. §. eos. ubi. Abb. de homici. glo. fi. in l. non ab re. C. unde ui. cum in hoc non ſit pœnitentiæ locus, nec delictum in com

66 mittendo †purgationem recipiat.l.1.§.ſi rem.ff. depoſi.Bart. in l. ſi inſulam.vbi late Roma.ff.de uerb. obli.& præſertim ſi in ipſa reſtitutione poſſeſsionis interceſsiſſet recipientis proteſtatio, ſaluo iure pœnæ, qua nihilominus omiſsa, remaneret integra ipſius pœnæ petitio, vt inquit Ripa in d.c.ſępe.num.72.nam licet in terminis l. conductores.& l.non ab re.C.locati.pœnitentia ſit recipienda vſq; ad ſententiam,vt ſuo loco dicam: id eueniat tam expreſſa iuris permiſsione, quàm ex eo, quod illæ leges verſentur in omittenda reſtitutione debitæ poſſeſsionis,non autem in aliquo committendo, inter quæ difformiter recipiatur pœnitentia,vt palam eſt in iure. Ad inſtar pupilli,quem dixi ex facto ſui tutoris non incidere in pœnā l.
67 meminerint.C.vnde vi. vt ibidē dicitur in fi. nec† Eccleſia incurrit pœnā huius cōſtitutionis l.ſi quis in tantā.ex violentia proprij prælati,qui ſub falſo nomine eccleſiæ vim intulerit in bonis alterius eccleſiæ.c.ſi Epiſcopum.16.q.6.glo. magna in hac l.ſi quis in tantā. in 1.par.vbi Bar.nu. 14.Abb.in c.fi. nu.4.de dolo, & contu. Doct.in l.iubemus nullam.C.de ſacroſan.eccl.Corſet.de ſpol.limita. 37. cū nec donationi factę ad fauorem ipſius eccleſiæ, detrimentū aliquod afferat ingratitudo ſui prælati:& per Specula.de dona.§.1.verſ. quid ſi Abbas.Roma.cōſi.289.in fi. Abb.in c.fi.de donatio.ſed in caſum talis violentię per prælatum cōmiſſæ, teneretur eccleſia ad inſtar pupilli,quem ſuperius dixi, teneri tantum ad reſtitutionē poſſeſsionis ex facto tutoris;& ita ad alterā partem prouiſionis huius conſtitutionis c.dilectus.de ordi.cogni.c.cū ad ſedem.de reſtitu.ſpolia. Eſſet tamē interdū ipſa eccleſia ſaltim per indirectū particeps huius pęnæ, ſi prælatus rem propriam ipſius eccleſiæ per vim inuaſiſset; ex quo licet eccleſia non eſſet paſſura perpetuam amiſsionem iuris proprij, tamen pateretur temporalem ad vitā ipſius pręlati,qui ratione propriæ violentiæ puniendus eſſet in amiſsione cuiuſque iuris, & commoditatis, donec vixerit:ſi tamen eſſent bona ad eius menſam pertinentia, & non aliàs. Abb. in d. c. 1. num. 13. de dolo, & contu. Roma.d.conſi.289. Aegid. deciſ. 725. col.2. verſ. tertia opinio. Idque communiter receptum dicit Ripa in c.ſępe.num.95.de reſtit.
68 ſpolia.licet ipſe contra ſenſerit. † Verum ſi pręlatus de conſilio,& conſenſu capituli vim intuliſſet, non ipſe, ſed eccleſia repræſentata in vniuerſo cap.velut myſtico corpore,cenſeretur violentiam commiſiſſe, vt in reg. delictum.glo in hac l. ſi quis in tantam. Bar.in d. l.iubemus.C.de ſacroſan. eccle.Abb.in d.c.1. num. 12.& in c. cum liberum.num.3.de ſepul.& eſt communis, licet Anto. in d.c. 1. de dolo, & contu. diſtinctionem adhibuerit : ex quo, vt ipſe dicit regulariter capitulum eccleſiæ non præiudicet in amiſsione iuris

D quæſiti:

quęſiti: Et ideo neque in hoc ſimpliciter pręiudicare, ſed diſtingui oporteret, vt ſiquidem delictum violentię fuerit commiſſum per capitulum contemplatione ipſiuſmet eccleſiæ, capitulum non eccleſia ſit punienda; ſi id delictum ſit in vtroque formaliter punibile; ſed ſi pœna non congrueret capitulo, ſed ſoli eccleſiæ, in cuius tantum dominio eſſet res per violentiam inuaſa (vnde ſuccedat amiſſio rei propriæ) tunc eccleſiæ pœnam non incurreret capitulum, in cuius dominio non ſint bona eccleſiæ, iuxta opi. Anto. in d.c.1. relatam ibi per Abb. qui tamen aliter diſtinguat, videlicet, quod ex eo facto capituli, nullum perpetuum detrimentum fiat eccleſiæ: quia licet ſit eius corpus repræſentatiuum, in his quæ poſſunt ad factum eccleſiæ referri; non tamen poſsit repræſentari in delicto, quod in eccleſia cadere nequeat, cui nec vllus error adſcribi poſsit, vt ibi dicit Abb. num. 14. Ideo in hoc diſtinguens, quod ſi res violentata ſpectaret ad menſam ſolius prælati, ipſe tantum ſit plectendus in eius amiſsione dum vixerit. Idemque ſi res communiter ſpectaret ad prelatum, & capitulum: ſed ſi res eſſet communis inter menſam capitularem, & eccleſiam, dicit capitulnm eſſe puniendum ad rei æſtimationem extrahendam ex menſa capitulari, ne impunis eſset violentia, ac ipſa eccleſia remaneat illęſa à pęna per capitulum incurſa, quæ in eius tantum damnum redundet, vt per glo. in c. de hoc. & c. quoniam. de ſimo. Abb. in d.c.1. num. 18. verſ. quarto moueor. de dolo, & contu. ne aliàs præberetur facilis anſa capitularibus, per indirectum donandi res eccleſiæ poſſeſſoribus per uim eiectis, ex quo virtute huius conſtitutionis poſſeſſores violentati euaderent ex poſſeſſoribus domini cum præcipua iactura eccleſiæ, eoque pacto poſſent capitulares gratificari cuique emphyteotæ, aut cenſuario, cæteriſque habentibus iura vtilia ab ipſa eccleſia, qui ex uiolentia capituli quęrerent directum dominium in pęnam violentiæ, licet conficte ex colludio: quæ quidem gratificatio cum directo non liceat capitulo, nec per indirectam fallaciam licere debe-
69 at. † Eoque pręſertim, quod in prima parte huius l. ſi quis in tantam. præſupponatur dominium eſſe penes illum, qui violentiam inferat ad effectum ut priuetur rei dominio: quod quidem capitulo non conueniat, ad quod ſola rerum adminiſtratio pertineat, non dominium, remanens penes Deum & Eccleſiam, in qua Deus ipſe repræſentetur, cui dicata, atque oblata cenſeantur cuncta bona Eccleſiæ relicta. c. non liceat. c. præuia. 12. q. 2. Vt ſicuti pupillus ex uiolentia tutoris, ad quem ſola rerum adminiſtratio pertineat, ipſius rei detrimentum non patitur; nec pariter eccleſia id pati debeat ex facto ſuorum miniſtrorum, cum eodem iure eccleſia cenſeatur cum

pupillis

pupullis, vt ibidem dicit Abb.num.14.Tamen ut dixi, communis
opinio ſit,quod omnino eccleſia teneatur ex uiolentia capitulari-
70 ter commiſſa. Qua quidem opinione recepta æque tenebitur † ec-
cleſia ex violentia capituli illata in bonis prȩlati iam defuncti, poſt
eius hȩreditatem aditam, & poſſeſſam, vt per Inno. in c. cum in
officijs.de teſta.adhibito tamen in hoc moderamine,quatenus con-
ſtaret bona præfata plene fuiſse per prælatum nomine proprio poſ-
ſeſſa; cum ſecus futurum, ſi vel per prȩlatum nomine eccleſię poſ-
ſiderentur, vel iuſta ratione dubitari poſset, an ea tamquam bona
eccleſię poſſediſset, ex prȩſumptione inſurgente, quod ex bonis
eccleſię quæſierit.c.1.12.q.3.Bal. in authen. licentiam.C.de epi.&
71 cleri. uti eueniſſe † fertur in bonis Franciſci Petrarcæ, de quo Card.
conſi.79.& Ripa in c.ſępe.num.95.in fi. de reſtit. ſpol. cum à pœna
huius legis excuſet quęlibet iuſta credulitas proprię poſseſsionis.
glo.& Bar.in hac l.num.16.Alex.in l.iuſte poſsidet. num. 14. in fi.
ff. de acquir.poſſeſ.Corn.conſi. 158. lib.4. In quo tamen ipſe Bar.
videatur contrarium ſentire in l.ſequitur.§. ſi fundum. in prin. ff. de
vſucap.quod non obſtante eo errore committatur pœna iſtius l.ſi
quis in tantam. cuius opinio eſſet ipſimet veritati conſona, ſi ver-
ſaretur error circa dominium, cum ad incurrendam huius legis pœ-
nam, violentia tantum requiratur, quam qui in re uere per alium
poſſeſſa intulerit, violentiæ notam incurrat; cum uerum ſit, eum
per uim eieciſſe,& per conſequens hanc pœnam incurrere, quam &
patitur,qui ſciens ſe uerum dominum, uiolentiam inferat,vt dicitur
in hac lege: nec dubitari poſſet de violentia illata in re poſſeſſore
vacua,in qua prorſus ceſſet hęc pęna; ſed conſulitur ex l.fi. C. eo ti.
vti per Alex.d.l.iuſte poſsidet. Verum ſi aliàs quomodolibet rem
poſsidens per uim repellatur, locus ſit huius conſtitutionis pœnæ.
Nec prętextu erroris, etiam rei proprię uiolentiæ vitium excuſare-
tur, ut plenius dicetur inter exceptiones.

72 † Pater autem,aut dominus ex uiolentia filij, uel ſerui tenebitur
ad hanc pœnam, peculiotenus,uel noxaliter,in peculio ſcilicet pro
fecticio, cum in aduenticio id uerificari nequeat, in quo cum non
poſsit ex uera alienatione patri præiudicium inferri.l. cum non ſo-
lum.§.filijs.C.de bo. quę lib.Nec poterit ei pręiudicari ex delicto
uiolentiæ,ut inquit Bar. in hac l.ſed nec igitur ipſius filij uiolentia
impunis remanebit, quę puniretur in amiſsione cuiuſque iuris in di-
cto peculio aduenticio ad ſe pertinentis, & ſic in iure proprietatis
filio debita, ſaluo ſemper remanente integro uſufructu penes pa-
trem, conſolidando demum poſt patris obitum cum proprietate
iam alteri quæſita, ex filij uiolentia, ut per Rip.in d.c. ſępe.nu.72.

& dicam inter exceptiones inferius diſcutiendas.

73 † Minor etiam ſi ſit doli capax pœnam hanc incurrit ex violentia per ſe commiſſa. Gloſſ. in hac l. ſi quis in tantam. Abb. in cap.1. num.9. de dolo, & contu. Alexand. conſi.23. num.11. & conſi.103. num.18. lib.1. Cui in hoc nec tribueretur reſtitutio in integrum non recipienda in delictis, niſi iuſta ratione crediſſet id ſibi licere. l.1. C. ſi aduer. delic. Bart. in hac l. q.3. Anto. & Abb. in d. cap.1. in qua nec quælibet ſimplex credulitas attenderetur, niſi adeo eſſet dilucida, vt de ea late pateret, velut ſi peritiores de eo conſuluiſſet; ex quo ratione id credidiſſe cenſeretur Ang. in l. ſed ſi lege. §. ſcire. ff. de peti. hęret. Alexan. in d. conſi.4. vbi late id proſequitur, & Ripa in d.c. ſæpe. num 92.

74 † Nec ſecus reſpondendum ſit in milite, qui rem propriam inuadat, ſed ſi alienam rem per vim occuparet, nullatenus excuſaretur, tamquam ex facto contra ius naturale, aut gentium, cuius ignorantia non excuſet, nec in viro quoquam toleretur, cum ab ipſa natura doceamur, vt nemini fiat iniuria. l. venia. ff. de in ius vocan. Alex. d. conſi.103. num.17. lib.1. & conſi.64. num.6. lib.3. Quod quidem ceſſet in occupatione rei propriæ, quę nec iure naturali, gentiũ, aut ciuili prohiberetur occupari ante hanc l. ſi quis in tantam. vt dicitur in §.1. Inſtit. vi bo. rap. Indeque dicant iuſtam ignorantiam in hoc poſſe per milites merito allegari, vt hic dicitur per Bar. q.13. & per Rip. in d.c. ſæpe. num.90. qui id applicãt etiam ad mulieres, in quo concordat Saly. in hac l. ſi quis in tantam. licet contrarium dicant gl. in l. regula. ff. de iur. & fact. ignor. Bal. in hac l. & Alex. in l. iuſte poſſidet. col. pen. & in d. conſi.103. num.18. aſſerentes ꝙ licet violenta inuaſio rei propriæ non ſit iuri gentium contraria, tamen verſatur in facto prohibitiuo, & violento: quod equidem ſit ab homine præcipue alienum, vt qui in eo dicit ſe erraſſe, videatur iuris quaſi naturalis errorem allegare, quo iure quęlibet violẽtia damnetur, ac in ipſis iuris ciuilis incunabulis fuerit generice per prætorem inhibitũ, ne ius fiat, & ne quis ſibimet ius diceret in l. extat. ff. quod me. cau. licet ante hanc conſtitutionem l. ſi quis in tantam. nulla eſſet ſpecifica pœna contra eos directa, qui rem propriam violenter inuaſiſſet, proptereaque non eſſe in hoc recipiendam aliquam erro-
75 ris excuſationem, dicit ibidem Rip. † Nec pariter in ipſa muliere, cuius excuſatio ratione erroris iuris ſit cum maſculis promiſcua, ſi de damno ageretur. l. error. in fi. ff. de iur. & fact. igno. Ex quo lex noua ſuperueniens, quę reijcit maſculorum excuſationem, dicatur inſimul reijcere muliebrem excuſationem, cum in ęquiparatis antiquo iure, cenſeatur per nouum ius idem diſponi, quod in altero tan

tum

tum fuiſſet expreſſe diſpoſitum. Glo.in l.ſi quis ſeruo. C. de furt. & in clem.cõſtitutio.de regula.Abb.in c. fi.col.3.de reſcrip.Ripa in d.
76 c.ſępe.num.90. † Ac lex maſculinum genus exprimens, & ad fœminas regulariter porrigatur, vt hic dicit Bar.1.q.iuxta tex. in l.ſi id quod.ff.de iuriſdic.om. iudi. ubi late per Iaſ.& in l.ſi quis maior. C.de tranſac.glo.in l.1.verb.ſponſam.C de rap. virg.& in c.in generali.de elec.in 6.Fely.in c.cũ cauſam.col.fi.de proba.Curt. ſeni. cõſi.6.niſi verſaretur caſus immenſi odij, vt in l.qſquis.C.ad l.Iul.maie
77 tis.& dicit Bal.in l.quicunque.C.de ſeruis fugi.† Quę autem mox de milite dicta ſunt, etiam ad ruſticos trahuntur per eoſdem Doct. quinimmo in his magis reciperentur, quàm in militibus hodiernis, qui nullo gaudeant priuilegio militię; cuius nec iura ſeruent. l.auxilium.ff.de mino.& plene tradit Alexand. d.conſi.103. num. 17.lib.1.

78 Porrigitur huius legis virtus etiam ad †beneficialia, ac perſonas eccleſiaſticas, vt communiter per Doct. in c.1.de dolo, & contu. poſthabita opinione glo.in verb.rigor.relata per Bene. Capram in conſi.32.verſi. circa quartum.Indeque inferat Rip. in d.c.ſępe. nu. 68.ꝙ violenter occupans beneficium ſibi debitum virtute reſeruationis, incidit in pœnam huius cõſtitutionis, ea ratione fretus, quod negari nequeat quin alter eſſet in poſſeſsione naturali, ex qua ſola per uim eiecto competat beneficium huius l. etiam contra violentum reſeruatiuum, non obſtante, quòd non poſſet de ſimplici ſpolio conueniri, defectu tituli diſcolorati ex reſeruatione, vt per Soz.in l.rem quæ nobis.q.9.ff.de acquir.poſſeſs. Rota in nouis deciſ.16.& 56. Quam quidem rationem dicat ceſſare in hoc iudicio l.ſi quis in tantam. velut in quo amiſſum fuerit vniuerſum ius per violentiam, & per conſequens omne etiam ius ſibi competens, virtute reſeruationis, quo ſublato dicit nihil ſupereſſe, quod impe-
79 diat hoc iudicium: cuius quidem †dicta per Rip.non plane procedant, ſublato eius præcipue fundamento naturalis poſſeſsionis retentę: quę tamen ſtante reſeruatione minime retineatur, cum ex ea inficiatur titulus, cum ademptione vniuſcuiuſque poſſeſsionis, tam naturalis, quàm ciuilis, vigore inſerti decreti, & inhibitionis. Rot.in antiq.deciſ.476.Caſſad.de cauſ.poſſeſs. & propri.deciſ.1. & de reſtit.ſpolia.deciſ.1. Soz. in d.l. rem quę nobis.q.9.de cuius decreti virtute late dicam in exceptionibus. Adeo vt non poſsit conſiderari contra reſeruationem niſi quoddam nudum factum, & ſit detentatio, quę non ſufficiat, ut dixi, in hoc iudicio requirente veram poſſeſsionem in corporalibus, ſeu quaſi poſſeſsionem iurium incorporalium. Nec inſuper detentatio virtute talis decreti ab omni

colore

colore deſtituta, etiam in ſimplici ſpolio (in quo detentatio ſuffi-ciat) operetur reſtitutionem, vt ſuo loco dicam, vnà cum DD. de Rota in no. deciſ. 252. & 393. Staphil. de litt. Apoſt. fol. 127. in paruis.

80 †Poſt reſignationem autem factam, ſi reſignans adhuc poſſeſsioni inhęrens à Tertio eijceretur, non iuuabitur pręſidio huius l. ſi quis in tantam. quę verum poſseſsorem expoſcat, ut dixi cum glo. in hac l. & dicit Soz. conſi. 122. lib. 4. quamuis agere poſset ſimplici ſpolio ad recuperationem prioris detētationis, ſecundum Rot. in no. deciſ. 158. & 352. Caſsad. de reſtit. ſpolia. deciſ. 4. num. 2. & 6. Sarnen.

81 in reg. de trien. q. 24. num. 8. cum † ſola detentatio ſufficiat ad effectum actionis de ſpolio, ſicut etiam ſufficeret ad effectum regul. de anna. & de publican. in quibus poſseſsio verificetur in ſola detentatione. Sarnen. in d. reg. de anna. q. 51. Corn. conſ. 137. verſi. tamē his. lib. 3. & late dictum in cauſa Abulenſis pſtimonij coram Puteo tunc Rotę Decano. & referam in lib. 2. Sed non propterea eadem detentatio, ut dixi, proficiat pro incurſu pœnę huius legis, quę verum poſſeſsorem expoſcat, ex quo nec colonus hoc remedio gaudeat. Rip. in c. ſępe. num. 77. de reſti. ſpolia.

82 † Quamuis condictio huius l. ſi quis in tantam. uelut dolum pręſupponens, non detur contra patrem, contra quem regulariter agi nequeat; nihilominus ſi per victricum hęc uiolentia committeretur, agi poſset ad pœnam huius conſtitutionis, licet vicem patris obtineat. § affinitatis. Inſtit. de nupt. cum ab huius iudicij pœna, victricus non eximatur, ſicut nec ab actione furti, licet famoſa. l. in his. C. de furt. Ripa in c. ſępe. num. 82. de reſtit. ſpolia.

83 Ac eiecto è poſseſsionē rei furti uitio infectę, †competit huius conſtitutionis pręſidium contra violentum inuaſorem, licet ipſius rei dominum; qui prius debuiſset experiri de ſuo iure, quàm rem violenter conſequi; niſi tamen res ſic violenter occupata conſignaretur iudici, ad effectum, ut pro iuſtitia deſuper conſuleret, vel violentiam commiſiſset deficiente iudice, qui iuſtitiam miniſtrare poſſet. In quibus caſibus licuiſset quandocunque rem propriam recuperare, ceſsante omni ratione prohibitoria occupandi rem propria authoritate. glo. in c. humanum. 1. diſt. Saly. in hac l. ſi quis in tantam. col. 4. Rip. in d. c. ſępe. num. 80.

84 † Filius etiam ſimpliciter inſtitutus in legitima ſibi de iure debita ſi rem aliquam ratione ſuæ legitimæ uiolenter occupauerit, in hanc pœnam incidit, ſecundum Bar. in l. ſuus quoque. in fi. ff. de hęredi. inſtitu. & in l. 2. nu. 3 C. quando, & qui. quar. pars debe. lib. 10. & eſt communis relata per Rip. in d. c. ſępe. nu. 94. Aret. conſi. 155. nu. 9. Alex.

85 Alex. conſi. 134. lib. 4. † Cum legitima (uelut quota bonorum ære alieno deducto, & funeris impenſa, iuxta l. Papinianus. §. quęſitum. ff. de inoffi. teſta. l. hęreditarium. ff. de bo. autho. iudi. poſsi. Bal. in l. quoties. col. 1. C. de hęredi. inſtit. Alex. in l. ſi pluribus. §. ſi duobus. num. 5. ff. de lega. 1. Et in conſi. 31. lib. 4. Soz. conſi. 150. nu. 23. lib. 1. Pariſ. conſi. 35. lib. 2.) non poſsit uere dignoſci quanta ſit, aut in qua re conſtituta, niſi prius citato hęrede etiam ęre alieno diſcuſ-
86 ſo, iudicis arbitrio † implorato, qui legitimam ipſi filio conſignaret in aliqua re eius arbitrio moderanda ex not. per Iaſ. in l. Marcellus. §. res quę. in fi. ff. ad Trebelli. & in l. plane. §. ſi duobus. num. 21. & 24. ff. de lega. 1. Roma. in l. 1. num. 40. in fi. C. quando non peten. par. Aret. d. conſi. 155. Paul. de Caſt. conſi. 52. num. 1. Quibus diligentijs non pręhabitis, nullo quidem colore poſsit aliqua res pro legitima occupari, uelut confuſim proportionabiliter conſiſtens in ſingulis rebus: niſi tamen fuiſset ei legitima relicta in aliqua re certa, quam & ſi potuiſſet filius ab initio in ea re particulari recuſare, petens ſibi aſsignari in alijs rebus iudicis arbitrio ex nota. per Bart. in d. l. ſuus quoque. in fi. ff. de hęredi. inſtit. Rem tamen illam pro legitima ex ſe recipiens diceretur eam acceptare, ac impune occupare, ſi non dum hæres poſseſsionem eius rei quæſiuiſſet, ſecundũ Bal. in l. ſi quis in ſuo. C. de inoffi. teſta. Cur. ſeni. conſi. 13. col. 3. in fi. Qui pariter dicant non incurſurum aliquam pœnam filium inſtitutum uniuerſaliter cum onere fideicommiſsi, ſi in hæreditatis reſtitutione rem particularem per ſe electam pro ſua legitima retinuerit, ut per Imo. in d. §. res quæ. Quod quidem ſano modo intelligendum ſit, niſi elegiſſet rem meliorem arbitrio boni viri, ut per Iaſ. in d. §. res quæ. col. fi. Sed attendendum ſit, neutrum ex caſibus præpoſitis per Doct. prædictos eſſe applicabilem ad hanc l. ſi quis in tantam. requirentem uiolentiam, quę in his caſibus nemini inferatur, cum primo caſu res eſſet uacans, in ſecundo uero non eſſet uiolenta occupatio, ſed retentio. Ideoque hi caſus magis congruant pęnæ, de qua in l. non dubium. C. de lega. introductæ per Anto. Impe. multo ante hanc l. ſi quis in tantam. de quo ſit inter excep-
87 tiones ad hanc legem diſſerendum. † Neque indiſtincte uerum ſit quod dixit Iaſ. in l. inter omnes. num. 10. ff. qui ſatiſd. cogan. uidelicet, quod non incidat in pœnam huius legis hęres inſtitutus ſub conditione, qui ea pendente bona hæreditaria occupauerit. Nam licet hanc pœnam non incurrat, ſi hęreditas iaceret poſſeſſore vacua (ex quo nemo dici poſset violenter eiectus) ſi tamen bona hæreditaria ab alio poſsiderentur, non euitaret hanc pœnam, quam ſi incurrit indubitatus dominus per uim eijciens poſsidentem, mul-

to magis

to magis eam ſit incurſurus dominus, futurus ſub ſpe conditionali, & ſic incerta. Qua pendente diceretur rei alienæ inuaſor, cum conditio nihil iuris interim tribuat l.cedere diem. ff. de uerb. ſigni. Ripa in c.ſępe.num.97. Qua etiam conditione purificata, ac hęrede effecto domino, nihilominus hęres ex uiolentia huic pœnæ ſubijceretur, ut pluries dixi. Sed an ita conditionaliter inſtitutus, poſſeſſorem interim eijciens, incidat in primam, uel ſecundam partem huius l. ſi quis in tantam. diuerſimode tractatum eſt inter Doctores, ut quidam dixerint, in hoc eſse expectandum euentum conditionis, ex cuius purificatione puniendus eſſet occupans, tamquam inuaſor rei propriæ, in amiſsione ipſius rei: conditione uero deficiente puniendus uelut occupator rei alienę ad ęſtimationem rei. Alij uero dixerint in hoc attendendum eſſe ſtatum temporis ipſius uiolentię illatę, ut ſine ulteriori mora incurratur pœna ammiſſionis cuiuſque iuris tunc competentis, ut iam dictum in emphyteota, feudatario, uſufructuario & ſimilibus, qui ſiue actiue, ſiue paſſiue in uim inciderint, non ſit habenda ratio alicuius iuris, niſi competentis tempore uiolentię, non expectato futuro euentu, ut per Cyn. in hac l. ſi quis in tantam. num. 11. cum alijs inferius latius deducendis.

88. Qui † caſtrum per uim inuaſerit, licet illico id ſolo ęquaſſet, nihilominus incurreret pœnam l. ſi quis in tantam. habita ratione, tam ipſius caſtri quàm ſolitæ iuriſdictionis, nõ obſtante, quód ex demolitione caſtri deſijſſet iuriſdictio exerceri, nec per violentum quaſi poſsideretur. Nam cum id eius dolo & violentia prouenerit, in eius odium pro poſſeſſore reputabitur l. ſed ſi lege. §. proinde. ff. de peti. hæredi. Bar. in l. quamquam. §. Iulianus. de aqu. plu. arcen. Dyn. in reg. qui dolo. & in reg. pro poſſeſſore. 2. oppoſi. Oldra. conſi. 320. Ipſeque locus licet ita dirutus, capax remaneat iuriſdictionis, quotiens in eo caſtrum ædificaretur, cum iuriſdictio ſit quædam, uelut nebula ſupra paludem, vt dicit Paul. de Caſt. conſi. 187. num. 3. lib. 2. Soz. con. 74. num. 2. lib. 1. Ideoque talis violentus, ſi dominus fuiſſet, quodlibet eius ius amitteret, vnà cum poſsibili iuriſdictione: quód ſi id caſtrum fuiſſet alienum, ne dum ad eius nouam ædificationem teneretur, verum & ad æſtimationem integram caſtri, ac iuriſdictionis, vt per Bar. in l. ſi quando. oppoſ. 2. C. vnde ui. Abb. in c. fi. num. 4. quod me. cau. Idque proportionaliter conueniat huic pœnæ, de qua nunc agitur.

89. † Quæ pœna huius legis hactenus diſcuſſa, non incurritur ipſo iure, ſed domum per ſententiam in eo iudicio legitime ſubſecutam, cum in ea lege ſit verbum futuri temporis, videlicet amittatur, quod

non

non habeat effectum temporis præteriti, ſententiæ latæ, ſed in futurum ferendæ. glo. in l. in criminali. C. de iuriſdic. omni. iudi. Abb. in c. ſi diligenti. de foro compe. de quo ſit communis opinio, relata per Iaſ. in l. rem quę nobis. in fi. ff. de acquir. poſſeſ. Idemque futurū quamuis uerba præſentis temporis inferrent pœnam iam incurſam, iuxta notata per Iaſ. in l. quamuis. num. 9. C. de iur. & fac. igno. cuius contrarium ſentiat Pau. in c. cum in cunctis. col. fi. de elec. relatus per Rip. in c. ſępe. num 99. de reſtitu. ſpolia. In eoque pœna huius legis differat inter cętera à pœna de qua in l. non ab re. C. unde ui. quæ ipſo facto incurritur, cum hæc ſpecificam ſententiam expoſcat. glo. fin. in fi. in hac l. ſi quis in tantam. ac pariformiter differat à pœna, de qua in c. eum qui. de præben. in 6. quæ ipſo iure incurratur, ex his verbis ipſo facto ſubſecutis, poſt uerbum, amittat; quod ex ſe ſumptum, licet alium ſenſum caperet, tamen ſuperadditis alijs verbis, inducit effectum pœnę ipſo iure incurſæ. c. nullus. c. ſi religioſus. de elec. in 6. Francus in d. c. eum qui. vti dictum per dominos de Rota in pœna conſtitutionis Alexandrinæ ipſo iure infligenda, cuius meminit Mohed. deciſ. 272. in cauſa Vrbeuet. caſtri. Ideque fore in crimine hæreſis dicit Aegi. deciſ. 690. & ſi in cæteris criminibus, quamuis læſę maieſtatis opus ſit declaratoria, vt dicitur in prædictis deciſ. nec diceretur conſtare de ſubſecuta declaratoria ex ſola principis aſſertione, non concurrentibus alijs adminiculis, vt ibidem de-
90 ciſum. † Nec propterea virtute eius ſententiæ ab ipſo iure latæ in caſibus prædictis liceret abſque præuia citatione poſſeſſorem eijcere, in quo requireretur hominis declaratoria. c. licet epiſcopus. de pręben. in 6. & nota. in c. 2. de hæreti. eod. lib. & in l. ſi quis maior. C. de tranſac. Nam & ſi ex ſola iuris ſententia priuatiua liceret legitime beneficium alteri cōferri (vt per Gemi. in c. 1. de homici. in 6.) non tamen in terminis d. c. licet epiſcopus. impune liceret poſſeſſorem eijcere. Neque ad huius conſtitutionis pœnam dicatur agi
91 † criminaliter, quæ non ſit fiſco applicabilis, ſed tantum parti agenti, ex quo ceſſet omnis criminalis executio. glo. in l. 3. ff. de ſepul. uiolat. adeo ut tam actio, quàm pœna ex hac l. ſtatuta, ciuili iudicio ſit proſequenda. Rip. in d. c. ſępe. num. 67. in fi. ſentiens contra Abb. vt ibidem per eum.

Cumque adeo iſthęc conſtitutio l. ſi quis in tantam. eſſet ſalubris contra violentiam, fuit merito longo poſt interuallo renouata per Iuſtinianum Imperatorem in annis Domini 530. dum in §. fi. Inſtit. vi bo. rap. hanc conſtitutionem recitans, eam etiam vberius interpretatur: Quæ diu poſtea fuit ad beneficialia traducta per Bonifacium viij. in annis Domini 1294. in c. eum qui. de præben. in 6.

eo ſuperaddito ad maiorem pęnā, ut priuatio in his beneficialibus
92 ipſo iure † incurreretur, vt ibi dicitur per Francūm in §. 1. verſ. in eadem glo. Iaſ. in l. naturaliter. §. nihil comune. nu. 121. ff. de acquir. poſ. Rot. in no. deciſ. 158. in fi. & eſſe communem dicit Rip. in c. ſæpe. num. 69. 75. & 90. de reſtit. ſpolia. Quam quidem decretalem dixit Lapus alleg. 127. ſibi locum uendicare, etiam in eo qui abſque
93 patenti violentia, beneficij poſſeſsionem † ingrederetur: ſed ad eius pœnam incurrendam, ſatis eſſe poſſeſsionem beneficij propria authoritate occupari ſine iudice, vel executore, vt ibi late per eum, & per Fran. in d. §. 1. in prin. de quã decretali pleraque ponantur per Dec. in conſi. 219. num. 10. verſ. quinto quęritur. In quo idem Bonifacius ſtrictius agendo proſpexit contra eos qui poſſeſsionem beneficij ſibi ab ordinario collati reciperent, non citato poſſeſſore in c. licet epiſcopus. de præben. in 6. ut per Dec. in conſi. 191. in fi. Caſſad. de ſequeſtr. poſſeſ. deciſ. 4. Quod tamen non ita ſimpliciter dicant recipi in prouiſione beneficii facta per Apoſtolicum: cuius poſseſsio poſsit illico impune recipi: nā ſi id licet electo, c. auaritiæ. de elec. in 6. & no. Doct. in c. qualiter. eo. tit. multo magis licere debeat prouiſo per ſummum principem. Abb. in c. tranſmiſſa. de elect. Fely. in c. eam te. de reſcrip. Franc. in d. c. eum qui. Rip. in d. c. ſæpe. nu. 69. Id tamen procedat ea diſtinctione adhibita, vt ſi quidem poſſeſsio eſſet vacans, omnino ceſſaret hæc pœna expoſcens perſonalē ſpoliationem. Ac ita ex ſe poſſeſsionem uacuam recipiens, eſſet reſtituibilis, ſi ſpoliaretur. Milis uer. poſſeſsio beneficij. Abb. in c. cū veniſſent. de reſti. ſpolia. idque deciſum in cauſa Aſtoricen. die 15. Septembris 1542. refert Puteus. Si uero beneficij poſſeſsio eſſet
94 † plena, nullatenus licuiſset ex tali prouiſione beneficium ingredi ſine Apoſtolico executore. Rot. in no. deciſ. 393. in fi. Rip. qui ſupra Sarnen. in reg. de trienna. q. 27. Ac ſecus factum puniretur cum deperditione proprii iuris, ut in d. c. eum qui. Si enim poſt reſignationem beneficij pleni, non eſt licitum reſignatario, licet legitimo, ex ſe poſſeſsionem recipere ſine executore, ut notatur in d. c. eum qui. & per Rot. in no. deciſ. 158. minus licere debeat virtute ſimplicis prouiſionis, quæ licet ex ſe tantū (ſicut & ſimplex ſupplicatio) inducat colorem tituli ad effectum iudicij ſpoliatiui. Geminia. cōſi. 106. & in c. 1. col. pen. de lit. conteſ. in 6. Rot. in antiq. deciſ. 882. & in nouis 433. Caſſad. de cauſ. poſſeſſ. deciſ. 4. num. 8. & Puteus dicit cum Proſpero deciſum 23. Februarij 1545. in deciſ. 226. lib. 1. cum cęteris late deducendis inter probationes huic iudicio congruas. Non tamen incurſus pœnę, de qua in l ſi quis in tantam. (cui comparatur pœna inducta in d. c. eū qui.) euitaretur, ex eo tituli colore,

cum

cum nec ueritas eius tituli ipſum uiolentũ eximeret à pœna amiſ-
ſionis cuiuſq; ſui iuris in beneficio,nõ iuris ordine per uim inuaſo,
vt dicitur in dictis Decretalibus. Quæ tamen ceſſarent in ficta uio-
lentia, quę committeretur in fraudem ordinarij collatoris, ad effe-
ctum ut poſſet, eo inuito, transferre proprium beneficium in ali-
quem poſsidentem,fingendo uiolentam illius eiectionem , ut om-
ne ius beneficij ipſo facto poſſeſſori quæreretur in pœnam deie-
ctionis,iuxta d.c.eum qui. Cum in talem caſum ea uiolentia tam-
quam ficta , & aerea , ac in fraudem commiſſa nihil operaretur,
omnique huius canonis beneficio careret, qui eo fuerit abuſus.c.fi.
de renuntiatio.in 6.& in hoc dicunt Dominic. Franc. & Ancha.in
d.c.eum qui.& Ripa in d.c.ſæpe.num.75. Ne aliàs inducta in odiũ
uiolentiæ fraudem confouerent.

De origine l. Si coloni. C. de agrico. & cenſi. Lib.xi. Cap. X.

5 SVbſequenter in annis ſalutis noſtræ 412.fuit in hoc iudicio re-
ſtitutorio ſub Archadio,& Honorio conſortibus imperij, edita
conſtitutio,de qua in l. ſi coloni.C.de agric.& cenſi.lib.11. ſecun-
dum tamen correctos Codices, cum quidam alij falſam inſcriptio-
nem habeant Valentini,qui prius règnauerat, vt dixi in l.memine-
rint.& in l.ſi quis in tantam. Fuit inquam hæc lex edita ſub Archa-
dio,& Honorio , nouum adhibens præſidium in ſpoliatione non
violenta, licet cum vitio contra eos qui ſeruos, vaſallos aut aſcri-
ptitios, colonos, fugitiuos poſsiderent: vel contra eoſdem ſeruos,
aut alios, qui ſe ipſos domino ſurripuiſſent, obedientiamque ſub-
traxiſſent,vt ibi dicit Bar.in prin.& Roma. in l.rem quæ nobis.col.
2.verſ.ſecundum.ff.de acquir.poſſeſ.vbi Soz.q.9.col.3.Abb.in c.2.
3.notab.de capell. monach. Ripa in c.ſæpe.num.30.de reſtit. ſpo-
6 lia.Alex.conſi.90.nu.2.lib.2.Corn.conſi.18.litt. G.lib.1. †In quo
tamen iudicio iş ageret, qui bona fide verſatus ſit, aliàs hoc præſi-
dium denegaretur, vt per Lucam in d.l.ſi coloni. num.23. Soz.in l.
rem quæ nobis.q.2.verſ.4. Alex. conſi.94.num.9.lib.5. Petr.de Pe-
ruſio conſi.509.col.fi.Rip.in d. c.ſæpe.num.34.cum in reliquis hu-
ius l.remedium ſit plurimum fauorabile, veluti competens ſpolia-
to,etiam ſine vlla violẽtia,ac contra eum,qui nec vmquam ſpolia-
uerit,vt nihilominus ad reſtitutionem condemnetur cum ſumma-
rio proceſſu,ordineque iudicij, ac ſi ſpoliaſſet,vt ibidem dicũt Bar.
& Luc.Soz.in d.l.rem quæ nobis.q.9.verſi.ſed pro prima. Id nam-

que proprium habeat hæc conſtitutio, vt eius condictio, ac præ ſidium, ne dum detur contra eum, qui non ſpoliaſſet, verum etiam contra ipſam rem, quamuis à nemine poſſeſſam, vt puta contra ſeruum, qui ſuimet furtum feciſſet. l. 1. C. de ſeruis fugi. & contra vaſſallum, ſeu aſcriptitium (ſeruo comparatos. l. cum ſatis. l. ne diutius. C.

97 de agric. & cenſi.) qui ſeſe domino † ſubtraxerint, vt ſi quidem domino adhuc addicti vagarentur, poſsint propria authoritate à primo poſſeſſore recuperari, vel conueniri coram iudice, vt ſemetipſos reſtituant primo poſsidenti: niſi tamen adeo diutina recuperandi, ſeu repetendi mora interceſsiſſet, vt longo tempore pro liberis interim ſeſe gerere potuerint, ſiue fuerint promoti ad clericatum, aut aliquem dignitatis gradum, vt ibidem per Lucam in 5. & 7. oppo. Abb. in c. 2. de ſeruis non ordinan. Qui ſi non eſſent vagabundi, ſed alteri ſe iam addixiſſent, erit in facultate ipſius agentis, vel conueniendi poſſeſſorem ipſius rei vitioſæ, vel ipſummet ſeruum, velut ſui ipſius ſpoliatorem, vt ibi per Luc. q. 6. in fi. Neque eorum poſſeſ-

98 ſores ab hoc iudicio ſubleuarentur ex aliquo titulo, aut † bona fide: cum ipſius rei vitium (quod pro conſtanti præſupponitur in hac conſtitutione) velut ipſimet rei inhærens, integre tranſeat in quemcumque ipſius rei futurum poſſeſſorem, licet vitij ignarum. l. vitia. C. de acquir. poſſeſ. §. furtiue. Inſtit. de vſucap. quam opi. firmant Alex. in l. rem quæ nobis. col. 3. in fin. vbi Roma. verſ. ſecundum eſt remedium. ac idem Alex. conſi. 91. num. 3. lib. 5. Corne. d. conſi. 18. lib. 1. qui dicunt hanc eſſe communem contra Cyn. in l. 1. q. 4. C. vbi cauſ. ſtatus. In eoque differat huius l. auxilium, ab eo quod fuit poſtea inductum in c. ſæpe. de reſtitu. ſpolia. in quo requiritur, ne dum res vitioſa, ſed poſſeſſor vitij conſcius, vt per omnes in d. c. ſæpe. de cuius ſenſu mox ſim dicturus.

99 † Virtus & ratio prædictæ cõſtitutionis l. ſi coloni. porrigitur per interpretes etiam ad fauorem nobilium, qui vaſſallos habeant proprio eorum facto aſcriptos, quorum & ſi non ſint directi domini, iuuantur tamen præſidio huius conſtitutionis, quę etiam vtili domino ſuffragetur: propterea que competat etiam emphyteotæ, cæteriſque vtilibus dominis, vt ibi per Luc. q. 10.

100 Quæ tamen ita † demum recipiantur in vaſſallis, aliiſque aſcriptitiis, primis poſſeſſoribus reſtituendis, niſi eorum fuga, aut ſubtractio legitime excuſaretur ex vera dominorum ſęuitia, ſeu fuerint à ſummo Deo, eiuſque in terris vicario ab omni nexu, & iuramenti vinculo abſoluti, ex dominorum rebellione, aut incurſu nefariæ hęreſis, alterius ve enormis criminis: vel ſi dominus eſſet excommunicatus, ex quo licuerit ipſis vaſſallis recedere à dominorum conſor

tio,

tio,ne eorum contagione inficerentur, vt ibi per Luc.q.12. & ſeq. Adeo,vt nec ſi dominus rebellis ad gratiam reciperetur,vel hæreticus Eccleſiæ reconciliaretur, aut excommunicatus abſolueretur,ſit ex eo recuperaturus vaſſallos,aut colonos iam alterius vinculo addictos: Verum ſi adhuc vagi à nemine poſsiderentur, poſſent propria dominorum authoritate, aut virtute huius legis iudicialiter recuperari, vt ibi per Luc.q.7.& 12. & latius explicabitur inter exceptiones.

Eiuſdem conſtitutionis virtus fuit ex Doct. interpretatione generaliter porrecta, contra omnes, qui rem quamlibet ex ſe vitioſam, licet bona fide poſsiderent, vt ad eius reſtitutionem compelli poſsint iudicio huius legis, vt per Soz. in d.l. rem quæ nobis. col.2.Alex.conſi.90.in princ. lib.5.

De origine l.Conductores.C.loca. Cap. XI.

NE temporis ordinem ab initio pollicitum prætercam,ſubſe-
101 quenter †recitabuntur pertinentia ad l. conductores. C. loca. & ad l.non ab re. C. vnde vi. cum ambo conſtitutiones fuerint editæ ſub eodem Zenone Imperatore, ſecũdum bonos codices ſub annis Domini 474.& ſic longo interuallo poſt prędictas conſtitutiones. Neque vllum aliud remedium reſtitutorium reperiatur interim compoſitum,ſubſcreſcente etiam conductorum malitia, qui obſtinate recuſarent locatam rem ſuo tempore conductoribus reſtituere,in quo non ſuiſſet ſaturiſsime conſultum in l. ſi cui. in fi.ff. loca.nec per Diocletianum (de quo mox dixi) in l. ſi quis conductionis. eod. tit. vt cum in d.l. ſi cui. eſſet tantum inducta recuſantium pœna, quanti fuerit in litem iuratum in hac conſtitutione Zenoniana,pœna maior addita, vt ſi hi detentores requiſiti in recuſatione vſque ad ſententiam obſtinate perſtiterint, vltra reſtitutionem ipſius rei,etiam ad æſtimationis pœnam teneantur, cum ex ea recuſatione inſurgeret tacita violentia,ex qua ne dum exturbare videantur locatores,uerum etiam è poſſeſsione deijcere.l.colonus.ff. de vi,& ui arma.l.cũ fundum.eod.tit. Bart.&Bald.in d.l.non ab re. & in l.fi.ff.de preca. Spec.de loca.§. poſtquam. num.8.Roma.in l. rem quæ nobis. num.18.ff. de acquir. poſſeſs.Alex.in l. ſi quis rem. in fi.eod.tit.& conſi.90. num.2. lib.5. Ac propterea contra tales conductores ita recuſantes, velut per vim rei alienæ inuaſores, fuit ſuperaddita pœna æſtimationis rei ad exemplum l.ſi quis in tantam.C.vnde vi. vt dicitur in hac l.conductores.in fi. & per Bal. in l.

non

non ab re.in princ.Nec in d.l.ſi quis conductionis. eſſet alia pœna
102 ſtatuta,quàm ipſiuſmet rei libera reſtitutio. †Et licet glo. in hac l.conductores.dicat eam eſſe ſpecificam in colono, inquilino, aut precario detinente:verius tamen eſt huius legis remedium eſſe commune contra omnes, qui rem alieno nomine ſibi traditam, ſeu cuſtodiæ commendatam,aliumue temporalem vſum cōceſſam, poſthabita bona fide, reſtituere recuſauerint. Ideoque Bald.initio huius l.illam exemplificat in vſufructu ad certum tempus conceſſo,ac in aliis quibuſque temporalibus detentoribus, vt puta commodatario depoſitario, eiuſque generis aliis, vt ſatis ſit ad hanc pœnam ſubeundam, ſi alieno nomine detinens, eius reſtitutionem ſuo tempore obſtinate deneget, ut dicit Roma.in d.l.rem quæ nobis.nu.12. Neque in ea quicquam referret, an is cuius nomine detineretur, eſſet eius rei dominus; cum nihilominus futurus eſſet legitimus actor, ut dicit glo.magna in fin.in l.ſi quis in tantam.C. unde ui.

103 †Earundemque conſtitutionum uerba, ac uirtus æque porrigantur contra hæredes dictorum conductorum, aliorumque detinentium alieno nomine,qui eius rei conſcij, eam reſtituere renuāt, ut dicitur in hac l.conductores. & per Bart.in l.non ab re.in fin.de quorum ſcientia recte conſtare debeat, cum aliàs eorum ignorantia ſit regulariter probabilis & ueriſimilis, ex regu. qui in alterius.
104 †Vt nec principales ipſi conductores in hanc pœnam inciderent, ſi admiſsibilem recuſationis cauſam haberent,ut ibidem dicit Bar.& Bald.in l.non ab re.4.nota. Rot. in no. deciſ.233. in princ. cuius meminit Fely.in c.inter dilectos.num.35.de fide inſtru. Cagnol.in reg.neque pignus.num.8.In eademque deciſ.fuit inter dominos dubium excitatum, An ſucceſſores in beneficiis,in hoc ſuccederent loco prædeceſſorum, ut agere poſsint uirtute huius l.conductores.ſi ipſis non reſtituerentur res per prędeceſſores locatę ad certum tempus non dum lapſum; quod affirmatiue fuit reſolutum: quia licet regulariter fruſtra agatur contra conductores ad reſtitutionem rei,ante lapſa tempora conductionis,ut per Alex.conſi.90. num.2.lib.5. tamen cum in beneficialibus, ſucceſsor non teneatur ex facto prædeceſsoris, cenſebitur conductio unà cum ipſo obitu beneficiati extincta, ut uelut completo tempore, res ſit ſucceſsori petenti reſtituenda,nec remorari poſsit ſine incurſu huius pœnæ. Quinimmo & ſi ſucceſsor poſt mortem prædeceſsoris aliquandiu continuaſset in perceptione eiuſdem penſionis, non ex eo cenſeretur comprobaſse integram locationem prędeceſsoris, ſed pro eo tantum tempore, quo penſionem recepiſset: quo lapſo ei omnino compe-

competeret agendi ius ad reſtitutionem rei locatæ, qua diutius denegata,ageret ad pœnam huius l. vt ibidem expreſse dixerunt domini de Rota,licet deciſionem prędictam aliter intellexerit Fely. in d.c.inter dilectos. magis attendens ad ſummarium ipſius deciſionis,quàm ad eius textum,vt ad oculum legentibus late patebit.

Quamuis autē dictarum legum conſtitutiones fuerint editæ ad inſtar l.ſi quis in tantam. ut dixi;non tamen in omnibus ei comparentur,ſed in pleriſque differant, vt dicit ibi glo. magna in fi. & inter cætera, in eo etiam dicat differre, quòd ex l.ſi quis in tantam. conſultum ſit contra eos,qui ueram vim intulerint in re propria,ſeu aliena,cum per has conſtitutiones proſpiciatur tantum contra tacitam eorum uiolentiam, qui alieno nomine detinentes, poſseſsionē
105 reſtituere recuſauerint,vnde tacita violentia exoriatur,ex † qua nō protinus pœna incurratur, ſed uſque ad ſententiam ſit pęnitentiæ locus; quæ tamen non reciperetur in violentia uere commiſſa, ſecundum terminos d.l. ſi quis in tantam. in qua nec purgatio,nec pœnitentia admittantur. glo. fi. d.l.non ab re. C. unde ui. & ibi Bal. in 3. notab.

De origine l.fin.C.vnde vi. Cap. XII.

106 DEmum Iuſtinianus (qui regnauit in annis Domini 526.) inter ſecularium principum conſtitutiones per ſe in propriū codicem receptas,illam etiam adiecit in hac materia poſſeſſoria, & inter ſuas quinquaginta conſtitutiones inſeruit, de qua in l.fi.C.vnde ui.qua conſulitur uiolentiæ non perſonali, ſed illatę rei uacanti, in quo differat à.l.ſi quis in tantam. eo.ti. quę perſonalem eiectionem requirit, vt per Bar.in hac l.fi. num.6.Ideoque hoc
107 poſſeſſorium dicatur,quaſi † anomalum, quod nec proprie ſit adipiſcendę, nec retinendę, nec recuperandę; ſed ſit quędam quarta ſpecies quaſi recuperandę, vt ibidem per Bal. ac interdum comparetur adipiſcendę.Bar.in hac l.fin.num.11. neque in hac re uacanti dicatur proprie committi violentia,quę nemini inferatur, ſed quaſi uiolentia.glo. in l. ſequitur.§.item ſi.ff.de vſucap.Alex.in l.Pomponius.§.cum quis.num. 24. ff. de acquir. poſſeſ. Dec. conſi.191.col. pen.uerſ.3.Ac propterea tamquam uiolentia à cęteris differens,nec inter alias ſpecies uiolentię concluſa, merito egeret proprio, atque opportuno remedio huius l.vt per Corſet. de ſpolio.limit.15.Nam antea poſſeſsio, quæ caperetur alienæ rei uacuæ, abſque conſenſu Domini,dicebatur tantum improba, ſed impunis.l.improbam.C.

de

108 de acquir.poſſ. † Cum ex hac l.fi.ſuperaddita ſit pœna contra eos, qui uacantis rei poſſeſsionem dolo ſuerint ingreſsi. In eoque ſuffi- cere dolum elicitum ex præſumptionibus, & coniecturis dicit hic Bar. num.15.quo etiam præſumptiue ceſsante, ceſsat pariter huius l. diſpoſitio, vt ibi Bar.num.2.& 9.Ripa in c. ſępe. num. 67. de re- ſtit.ſpolia.Corn.conſi.8.litt.E.lib.1.ac ceſsante dolo ſit locus reme- dio prius inducto, in l.inuaſor.eod.ti.ut per Roma.in l. rem quę no- bis.num.13.ff.de acquir.poſs.Bal.in d.l.improbam. Ripa in d.c.ſę- pe.num.54.59.& 65.Aegid.deciſ.36.Biſigne.de reſtitu. ſpolia.deciſ. 11.cum prouiſio huius l.uelut fundata in pręſumptione malę fidei, contraria præſumptione dilabitur.Bar.in hac l. in fi. Vtraque autem conſtitutio, uidelicet l.inuaſor.& huius l.fi.in eo inter ſe conueniat, vt ambo competat tam pro recuperatione rei mobilis, quàm immo- bilis, vt dicit Bar.in hac l.fi.num.6.& in l.ſi quis ad ſe fundum.nu.4. C.ad l.Iul.de ui. Lapus alleg. 52.col.1.in fi. Et eſt cõmunis relata per Alex.in d.l.rem quę nobis.col.1.idque fatetur Ripa in d.c.ſę- pe.num.55.quamuis ipſe contra ſentiat.

109 † Dolo igitur interueniente, datur huius l.fi.condictio, non ſolum contra occupantem, qui in rei poſſeſsione continuauerit, verũ etiã contra eum, qui poſt poſſeſsionem occupatam, illam amiſerit, ex quo ſuccedat actio ad intereſse, tam paſsum, ratione iniectę uio- lentię, quàm ratione proſecutionis, & recuperationis ipſius rei, vt hic dicit Bar.num.4.Rip.in d.c.ſępe.nu.64.ex l.ſi ui me. ff. de ui, & ui arma. Si enim primus occupans rem ipſam uẽdidiſſet, quæ diutius bona fide ac titulo poſſeſſa, legitimo tẽpore fuerit præſcripta, ad eã reſtituendam non teneretur præſcribens: Ideoque id damnum reſar- ciri oporteat per primum occupatorẽ, vt dicit Bar. in hac l. fi. in fi. niſi tamen fuiſſet negligenter lapſum tempus triginta annorum, quo pręcludatur omnino ius agendi cõtra occupatorem, ex hac l. fi. ut in eadem dicitur in fi. Sed ſi primus uacuam poſſeſsionem occupans, rem non alienaſſet, ſed eam pro derelicto habitam, al- ter uelut uacuam occupaſſet, poterit utique primus poſſeſſor con- tra ſecũdum occupatorem agere, reiecto primo occupatore, qui vel let cum eo concurrere, cum primus poſſeſſor non vitioſus, præſum- ptione iuris dominus cenſeatur. l.bona fides.ff. depoſi. Ripa in d.c. ſępe.num.66. Quod ſi primus, & ſecundus æque occupatores age- rent contra tertium occupantem, in eorum concurſu res erit reſti-
110 tuenda ſecundo occupatori, niſi primus de proprio dominio † do- cuerit. l.1.§.qui ui à me.& l.cum à te.ff.de ui, & vi ar. & ibi Bar. & Alex.poſt eum, & idem Bar in hac l.fi.num. 12. Nam docto de eius dominio, non haberetur pro occupatore, quo ad hanc conſtitutio- nem

nem attinet,diſponentem ſuper occupatione rei alienæ. Neque is primus agens poſſet aliquod detrimentum afferre ſecundo, ex aliqua ceſsione litis,& cauſę,ad fauorem illius tertij occupātis, cum nihilominus poſſet ſecundus agere hoc iudicio ad ipſius rei reſtitutionem, reiecta ceſsione, ad inſtar eius,quod dicitur in deciſ. 158. in no. de reſignante per tertium ſpoliato, ac ita deciſum in cauſa Bononienſi refert Creſcen. in ſua deciſ. 158. Si vero is tertius cauſam habuiſſet ab ipſo occupatore, vt non poſsit dici rei uacuæ inuàſor, quam ab alio recepiſset, non teneretur ex hac l. quæ expoſcit rei uacuæ occupationem,vt dicit Ripa in d. c. ſępe. num. 63. licet alii quidam per eum recitati contra ſentiant.

111 †Neque in hoc iudicio referret, quòd agens fuiſſet aliàs eiuſdem rei occupator,cum & prædoni communicetur effectus huius conſtitutionis l. fi. vt eſt ibi communis cum Bar. teſte Rip. in d.c.ſępe.nu. 60.cum hęc conſtitutio fuerit inducta ad inſtar interdicti vnde ui, quod prædoni etiam competit. c.in litteris. de reſtitu. ſpolia. licet quidam in hac conſtitutione contra dixerint, ea potiſsimum ratione freti,quod cum in ea agatur de occupatione rei alienæ, uideatur ad id requirere agentis dominium uerum,uel præſumptiuum;quod tamen fundamentum non eſſe recipiendum, late pateat,ex eo quod mox dixi,huius legis ſubſidium competere etiam primo occupatori contra ſecundum ęque occupatorem eiuſdem rei, quę fuiſſet relicta vacans á primo occupatore, vnde appareat in eo non requiri dominium uerum,nec præſumptum.

112 † Cum itaque in alienę rei occupatione vendicet ſibi locum hæc lex fi.ut & eius verba,&mens indicant,ſciendum ſit,rem in hoc ſemper cenſeri alienam,ac eius qui fuiſſet poſtremus poſſeſſor, niſi occupans de proprio dominio in continenti docuerit, vt hic dicit Bar. num. 11.Inno.in c.ex parte.de reſtitu.ſpolia.Cyn.in l. 1. C. vnde ui. Luc.de Penn.in l.ſi coloni.nu.28.C.de agric.& cenſi.lib. 11.quamuis enim obiectio dominij regulariter reijciatur in ſpolio(vt late dicam ſuo loco) recipietur tamen in hoc poſſeſſorio, quod ſit quaſi adipiſcendę poſſeſsionis, quæ fuiſſet vacans tempore occupationis, vt ibidem dicunt Docto. & Soz. in l.rem quę nobis.q.9. col. pen. verſ.ad quam obiectionem.ff.de acquir.poſſeſ.In quo quidem poſſeſſorio adipiſcendę recipiatur exceptio dominij in continenti probandi, vt eſt communis cum Bar.in l.ſi C.de édic.diu.Adri.& in l. ſi de ui ff.de iudi.& refert Afflict.deciſ. 14.nu 4.

113 †Cumque ad effectum huius iudicij requiratur uacuitas poſſeſſionis,utique ceſſabit,ſi in aliqua eius parte poſſeſsio eſſet plena, vt ſiue ciuilis ſola,ſiue naturalis obtineretur, huic conſtitutioni locus

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

non ſit,ut dicit glo.communiter recepta in hac l.fi.licet Bart. ſecus ſentiat,vt etiam referunt Anto.in d.c.ſæpe.vbi Rip.num.56. vt non dicatur proprie vacare poſſeſsio, quæ in aliqua eius ſpecie plena reperiretur: Quinimmo ſi res nullo iure poſſeſsionis retineretur, ſed de facto,non diceretur vacans ad effectum huius iudicij, vt dicit Fely.in c.cum Ioannes.num.27. de fide inſtru.tradens exemplũ in eo qui eſſet in poſſeſsione cauſa rei ſeruandæ. Hæc etenim l.fi. attendit vacuitatem in facto conſiſtentem, non aliquam veram iuris poſſeſsionem,ſicut dicit hic Bar.num.3.& Rip.in d.c.ſæpe.num. 55.Neque etiam vacãs cenſebitur poſſeſsio bonorum eccleſiæ poſt obitum beneficiati poſſeſſoris, cum remaneat continuata in ipſamet eccleſia perpetuo viuente, tamquam membro ipſius ſummi
114 Dei†ſempiterni,vt inquit Spec.de poſſeſſo.& petito.§.1.verſi.ſed pone vacante eccleſia.Bar.in l.ſicut.§.fin.in fi.ff.quod cuiuſque vni. quos ſequuntur Ang.in hac l.fi.Anto.& Rip.in c.ſæpe.nu.57.

De origine canon. Reintegranda. iij. Quæſt.i. Cap. XIII.

115 LIbuit hactenus ex ordine temporum recitare cunctas Imperatorũ ſanctiones ſuper hoc poſſeſſorio promulgatas (quorum poſtremus, ut dixi, fuit Iuſtinianus Imperator) priuſquam aggrederer ſacros Pontificum canones deſuper editos per varios Pontifices, quorum plerique vixerint ante ipſum Iuſtinianum,& quoſdam alios Principes prædictos, vti ſunt omnes canones Pontificum deſcriptorum in Decretis 3.q.3. Nam primus canon eſt Caij Pontificis,qui vixit in annis Domini 281.tempore Probi Imperatoris. Secundus vero ſit Fabiani Pontificis aſſumpti tempore Gordiani Imperatoris de anno Domini 247. Tertius fuit Ioannis primi Pontificis electi anno ſalutis 522. temporibus Iuſtini Imperatoris immediate prædeceſſoris Iuſtiniani, qui ipſum Ioannem Pontificem ad ſe venientem venerabundus,ac maximo cum honore excepit Conſtantinopoli, & demum pluribus muneribus donatum ad Vrbem remiſit.Plati.in eius vita. Iſque Pontifex fuit author huius canonis reintegranda. de quo tractamus, cum ſequen.canon. pariter reintegranda. Quartus in ordine fuiſſet conditus per Euſebium anteceſſorem Pontificem, qui fuit temporibus Conſtantini primi,& ſic diu ante Iuſtinianum. Adeo vt omnes prædicti canones fuerint multo ante eum editi per varios Pontifices. Quod quidem ideo deſcribendum eſſe duxi,vt ſane intelligatur, quod communiter

muniter dicitur per Doct.in c.ſæpe.de reſtitu.ſpolia.vbi Abb.num. 26.Rip.num.20.Soz.in l.rem quæ nobis.col.3.verſ.ex quibus.ff.de acquir.poſſeſ. Corne. in conſi.18.in princ. lib.1.huius canonis re-
116 medium eſſe noui iuris, cum tamen non videatur ius † nouum, ſ.editum poſt omnes ciuiles conſtitutiones huius poſſeſſorii. Nam poſt Euſebium latorem, vt dixi, vnius canonis, reintegranda. fuerũt quam plurimę leges ab Imperatoribus deſuper editæ, quas recitauimus, & tempora in his deſcripta indicant. Alter vero canon, reintegranda. per Ioannem Pontificem fuerit compoſitus ante Iuſtinianum. Quapropter non dicitur id eſſe nouum ratione temporis, ſed ratione qualitatis nouæ prouiſionis vberioris omnibus aliis eatenus introductis, cum huius canonis remedium competat tam contra violentum, quàm non violentum, ac vitioſum, & non vitioſum, velut generaliter omnibus communicatum, qui ſine iuſta cauſa, è poſſeſsione ceciderint, nouo quodam, & ab aliis diſtincto præſidio, quo conſultum ſit in ſingulis generibus ſpolij tam comprehenſis, quàm omiſsis in aliis conſtitutionibus de ſpolio latis, vt per Alex.in d.l.rem quæ nobis. & conſi.51. in princ. lib.1. & conſi.90. lib.5.conſi.33.lib.6.Dec.conſi.449. num.32. ex quo poſsit nuncupari nouum, non ex eo, quod poſt alias Imperatorum conſtitutiones fuerit editum, & in hanc formam redactum, vt credidit Corn. conſi.18.litt.F. & conſi.23.col.fi.lib.1.& conſi.56.litt.T.lib.2. ſed
117 appellatum † nouum tamquam generalius remedium, & commune omnibus caſibus poſſeſſoriis, proſpiciens inſuper in aliis ſpeciebus, in quibus cęteræ conſtitutiones non proſpexiſſent. Indeque ſit, quòd eius canonis prȩſidium ſit in iudiciis frequentius, velut &
118 ſalubrius. †Datur etenim contra colonum, & inquilinum, qui rem locatam reſtituere renuunt, licet in eo fuiſſet introductum ſpeciale iudicium.l.ſi quis condictionis. C.loca. vt mox dixi, & dicit Alex. in conſi.90. num.2.lib.5. & conſi.33. num.2.lib.6. Cum & ſpoliare dicatur, qui ita reſtituere abneget. Bar.in l.fin.ff.de preca. Cyn.in l.2.q.2.in fi.C.ſi cert.peta. Idemque ſeruetur in cæteris detentoribus, quibus ex denegatione ſpolium impingitur. l.ſi colonus.ff.de vi, & vi arma. l.Pomponius.§.fin.l.ſi quis rem.eod.tit.vbi dicit Alex.in hoc nihil obeſſe.l.3.§.ſi rem.eod.tit. qui dicat ibi non fuiſſe expreſſe denegatam reſtitutionem, ſed tantum animo, qui ad actum non deuenerit, neque ex affectu, ſine effectu ſubſecuto (vt ipſe ait) dicatur ſpoliatio. Pariter hoc remedium canonis, reintegranda.detur contra violentum ſpoliatorem, contra quem agi poſsit, licet deſijſſet non dolo poſsidere.Abb.in d.c.ſæpe.num.10. de reſtit. ſpolia.in c.conquerente.num.13.eod.tit.in c.2.num.5.de ordi. co-

 gni.

gni. Ac inſuper huius canonis virtus communicetur agenti contra occupatorem rei vacantis, relictam ab eo, qui metu peſtis, belli, aut famis receſsiſſet, ſi eum reuerſum non admiſerit, cum huius canonis iudicium non egeat ea allegatione, quòd primus poſſeſſor ex iniuſta cauſa ceciderit, niſi ex aduerſo probaretur illum ex iuſta cauſa cecidiſſe. Abb. in c. cum ad ſedem. num. 28. de reſtit. ſpolia. Aeque huius canonis beneficium, ſit mutuatum cæteris quibuſque actionibus ſpolij, velut omnibus commune: nam & in ſucceſſorem vitij competit, quamuis in eo ſpecifice proſpiciat c. ſæpe. de reſtitu. ſpolia. Et ſic in aliis ſingulis ſpeciebus ipſius ſpolij. Ideoque conſultius ſit de ſpolio agi, generali huius canonis ſubſidio, quod & breuiores, & leuiores probationes expoſcat, ex deductione tantum duorum extremorum, quorum probatio in hoc ſufficiat, & non in aliis poſseſſoriis, ut per Abb. in d. c. ſæpe. num. 14. & 26. cum aliis deducendis inter probationes.

119 †Cuius quidem canonis iudicium legitime agitetur per eum cui fuerit denegata ſolita prçſtatio iuris incorporei, ex quo diceretur quaſi poſseſsione ſpoliatus, quamuis ad id pariter competat condictio l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11. ut ibi Alex. poſt Bart. Et idſe Bart. in l. 2. § unde vi. ff. de vi & vi arma. Soz. in l. rem quæ nobis q. 5. uerſi. 3. ff. de acquir. poſseſ. Abb. in c. cum eccleſia. num. 37. de cauſ. poſseſ. & proprie. Doct. omnes in c. querelam. de elec. & in c. accedens. il 1. vt lit. non cont. Ideoque is agere poſsit, cui denegetur ſolita prçſtatio alimentorum, ut per Faſto. dub. 18. niſi talis præſtatio fuiſset conſtituta in re feudali, aut ſimili, quæ id onus eijciat. Pariſ. conſi. 98. num. 15. lib. 2. & late dictum in lib. alimentorum. Nec ſecus futurum in cæteris præſtationibus annuis non ſimpliciter perſonalibus, ſed conſtitutis ratione alicuius rei; eiuſdemque generis ſint etiam penſiones beneficiales pro quibus agi poſse hoc remedio paſsim concludant. Bald. in l. ſi quis conductionis. 2. oppo. C. loca. Abb. in d. c. querelam. 3. notab. & cõſi. 23. num. 2. lib. 2. Roma. conſi. 311. in fin Dec. conſi. 136. Rot. in antiq. deciſ. 11. & in no. deciſ. 4. Aegi. deciſ. 639. Toloſa. deciſ. 59. Gig. in tract. penſio. q. 57. & ſeq. Mohed. deciſ. 153. Afflic. deciſ. 395. qui dicit poſse ad id conueniri etiam vniuerſitatem ſpoliantem. Ac pro prçterita penſione denegata, hoc canone agatur, licet ſolutio in futurum offerretur ex quo minime purgaretur ſpolium præteritę denegationis. Inno. in d. c. querelam. num 3. Abb. in d. conſi. 23. Biſigne. de reſtitu. ſpolia. deciſ. 13. Mohed. & Gig. qui ſupra. Verum ſi prçſtatio annua nullam rem reſpiceret, ſed tamquam mere perſonalis, ex ſeipſa uiteretur, quid futurum ſit, Doct. inuicem diſsentiunt, ut quidam

dam negēt in eo competere prẹſidium huius canonis, uti ſunt Bar. in l.2.in fi.ff.quo.bono. Io.And. in c.peruenit. de cenſi. ea ratione freti, ꝙ reſtitutio peti nequeat ſine præuia poſseſsione, non conſideranda dempto ſubiecto rei,cui poſsit applicari, nec in præſtatione mere perſonali dicatur quicquã poſsideri, ut per Dec. in conſi. 136.col.1. Bald.in l.1.num 2.C. de fideicommiſ. quam opi. dicit Abb.in d.c.peruenit.num.3. eſse veriorem inter ciuiliſtas, ſed inter canoniſtas contrarium recipi. Idemque comprobat Io.And. poſt Specul. de reſtitu.ſpolia. §.nunc dicamus. num.10.

120 † Alij uero ſint, qui ſecus ſentiant, ea prẹcipua ratione, quod etiam ceſsante poſseſsione rei annexa, remaneat nihilominus quidam ſtatus,ad quem peti poſsit reſtitutio ab eo,qui in eo ſtatu permanens fuiſset ab eius ſtatus quaſi poſseſsione ſpoliatus. d.c.querelam.ubi Anto. & Abb.3.nota. & cæteri mox deducti, cum Fely.in c.conqueſtus.in fi.de foro compe. Afflic. deciſ.395.num.4.Put.deciſ.30. de reſtitu.ſpol. Nam & iniuſte excommunicatus petit ſe reſtitui ad ſtatum priſtinum, reſpectu tantum habito primæui ſtatus. Glo.in c.nullus.2.q.2. Afflic. d. deciſ.395.num.5.licet enim quadam iuris ſubtilitate videretur incongrua reſtitutio,non præcedente alicuius rei poſſeſsione:id tamen ab æquitate canonica receptum eſt, vt etiam primi ſtatus quaſi poſſeſsio ſuffragetur ad petendam eiuſdem ſtatus reſtitutionem,vt per Gemi. in d.c.nullus.Fely. in d. c.conqueſtus.Abb.in d.c.querelam.& in c.ſicut. de re iudi. Nam & tutor, qui durante tutela nec poſsidet, nec detinet,vt dicit Bar.in l. 1.num.20.ff.de acquir.poſſeſs.& ibi Iaſ.num 42.& 101.nec ſpoliatus reſtitueretur ex eius perſona; tamen ſi finita tutela ſpoliaretur rebus quæ haberet ſub eius cuſtodia, ſit reſtituendus ad eundem ſtatum cuſtodiæ, ratione proprij intereſſe, propter onus reddendi rationem adminiſtrationis, vt per Paul. de Caſt. in l.ſancimus nemini.num.3.C.de ſacroſan.eccle.& dictum inter dominos in cauſa Vrbeue. caſtrorum coram R.P.D.Seraphino die 20.Iunij.1569.

121 †Quæ quidem antedicta annua præſtatio ſi fuerit per decenniũ continuata, licet nullo titulo ſuffulta, adhuc qui illam per annum denegaſſet,ſpoliare diceretur,ſubiturus propterea hoc iudicium reſtitutorium,vt fuit deciſum in capel.Toloſa.deciſ.59. Quando autem poſt diuturnam continuationem præſtationis in annuis præſtationibus requiratur aliqua iuſtificatio, ſeu ſaltem allegatio iuſti tituli, ad effectum agendi ad futuram prẹſtationem, late ponunt Doct.in l.cum de in rem uerſo.ff.de vſur.& in l.ſi certis annis.C.de pact.vbi late per Iaſ.& in §.præiudiciales.num.56.Inſtitu. de actio. Bar.in l.ſolent.§.1.ff.de offi. proconſu. Alex. in l.ſi duo. num.3.ff. de iu.

de iu.iuran.& in conſi.124.col.2.lib.4.Paul.de Caſt.conſi. 51.lib.2. Rom.conſi.109.num.3.Soz.conſi.145.lib.1. Balb. in tract. de præſcrip.2.par.3.par.q.10.& deciſiue ponam inter probationes huius poſſeſſorij.

122 † Spoliato etiam rebus mobilibus pariter communicatur hoc iudicium, virtute eorum verborum vniuerſalium, reintegranda ſunt omnia, quæ ita prolata cuncta reſpiciant, quæ continentur ſub eo uniuerſali verbo, quod proculdubio referatur ad mobilia, & immobilia, ex his quæ dicit Soz.in l.rem quę nobis.q.5.ff.de acquir.poſſeſ. & alij per ſe relati, cum & poſſeſſorium. l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi.ad mobilia pertineat, vt ibi Alex.poſt Bar. Idque remedium ſit fere ad inſtar huius canonis. Qui licet in ſuis verbis videatur reſpicere ſpoliationem tantum rerum eccleſię, tamen fuit ex eadem ratione per interpretationem porrectum eius canonis præſidium ad recuperationem etiam rerum profanarum, ex communi Docto. opi.in c.ſępe. & in c. cum ad ſedem. de reſtitu. ſpolia. & referunt Bald.in d.l.ſi coloni.in fi. & Alexand. poſt eum in conſi.51. lib.1. conſi.6.num.4.lib.3.& conſi.94.num.13.lib. 5.& in l.rem quæ nobis.num 10.& ibi.Soz.q.2.refert Corn.conſi.18.litt.B. & conſi.23. col.fi.lib.1.licet contra ſenſerit in conſi.56.litt.Z.lib.2.

123 † Poſſet & ex hoc canone iudicium agitari ratione ſequeſtrationis commiſſę per prętenſum iudicem, qui uel eſſet incompetens, vel aliàs notorie, iniuſte, aut nulliter id fieri mandaſſet, vt per Anchar. conſi. 248. Quamuis enim regulariter hoc iudicium ceſſare dicatur in ſequeſtro decreto per iudicem, vt in deciſ.198. Moheda. id tamen non reciperetur, ſi iudex id fecerit extra clauſtra propriæ iuriſdictionis, aut non ſeruato iuris ordine, aut iniqui iudicis officio fungeretur in adminiſtratione debitę iuſtitię, quę ſi appareat ceſſare, ex eiſdemmet actis parum differret eius ſpolium à priuato, vt mox dicam.

124 † Quamuis poſt inchoatum hoc iudicium ſuper aliquo beneficio, id renunciauerit agens, ſeu eius iuri ceſſerit ad fauorem ſpoliantis: nihilominus poterit in eodem iudicio perſiſtere, cum pręſumeretur non ſpotanee renunciaſſe.c.ſollicite. de reſtitu. ſpolia. Rot. in antiq. deciſ. 863.in fi.in no.deciſ.216.Pariſ.conſi. 10. num.66. lib. 1.ſed ceſſaret ſuſpicio non ſpontaneę renunciationis, ſi priuſquam fuiſſet ſpoliatus iam conſtituiſſet procuratorem ad renunciandum ad fauorem illius, vt inquit Abb.in d.c.ſollicite. nu. 11. Neque aliàs per talem iuris ceſſionem cenſeretur facta ceſſio iudicij poſſeſſorii, ad quod non trahatur renunciatio, niſi id fuerit expreſſum. In quē etiam caſum, ſi in vim pacti, aut iuramenti fuiſſet renunciatum poſſeſſorio

ſeſſorio,cum promiſsione non amplius agendi, id ſeruari oporteat, tamquam ſpecifice petitorium percutiens. Abb. in d.c.ſollicite. in fi.
125 Alex.conſi.93.num.2.lib.5.Rot.in antiq.deciſ.428. † Poſſet ęque agere de ſpolio beneficij, qui poſt obtentam eius poſſeſsionem (licet cum ſimplici ſupplicatione) eo ſpoliaretur, ex quo ad effectum huius iudicij ſpoliatiui ſatis ſit doceri de colorę tituli, qui ex ſola ſupplicatione oriatur, abſque alia litterarum expeditione, quæ ad tituli tantum canonizatoriam ſit neceſſaria, vt deciſum refert Caſſad. de reſtitu.ſpolia.deciſ.8. num.1. In quo tamen ſecus eſſet euenturũ virtute bullæ deſuper editę per felic. recor. Iulium 3. in qua cautum fuerit cuiuſque beneficij poſseſsionem adeptam, litteris non expeditis, ſed cum ſola ſupplicatione cenſeri uiolentam, unde oriatur diſcolor tituli, & per conſequens excluſio ſpolij beneficialis, cuius reſtitutio denegetur abſque colore tituli, vt late dicam inter exceptiones.

126 Neq; in hoc iudicio agitato virtute huius canonis, reintegrandæ attendatur ad ueram, & propriam iuris poſſeſsionem, cum & competat cuilibet ſimplici detētori eiecto, ut commodatario, depoſitario, alijsque nomine alieno rem detinentibus, ex uerbis eiuſdem canonis, quæ eiectos reſtituant: quod quidem verbum etiam ad detentores referatur: adeo vt tam ex eius verbis, quàm ex mente ipſius canonis, detentores contineri dicant Specul. & Io. And. poſt eum in §. 1.num.12.uerſ.ſed nunquid depoſitarius. de petito. & poſſeſ. & ſequitur Soz.in l.rem quę nobis.q.2.uerſ.tertio dubitatur.ff.de acquir. poſseſ. cumulans plures in hoc rationes, & Luc. de Penn. in l.ſi coloni. num.44. C.de agric.& cenſi.lib.11. Non tamen procederent prædicta in depoſitario & commendatario ſpoliato ab eius authore, ſed ſi ſpolientur à tertio, ut in commendatario ad certum tempus dicit Rot.in antiq.deciſ.1.ne poſsit agere contra commendantem, qui poſt tempus lapſum poſseſsionem receperit, & refert Pute. in cauſa Placen.canon.de anno 1549.deciſ.204.lib.3. niſi tamen in his noua cauſa poſsidendi acceſsiſset, vt ibidem dicit Pute. Cum & reſignans in ſola detentatione perſiſtens, agat de ſpolio, ſi à tertio ſpolietur. Rot.in no.deciſ.158.Caſsad.de reſti.ſpolia. deciſ. 4. Sarnen.in reg.de trienna.q.24.num.8.Creſcenti.deciſ.158.in fi.Idemque futurum ſi per ipſum reſignatarium fuerit ſpoliatus poſt diutinam eius poſseſsionem.Idem Sarnen. in eadem reg. q. 47. num.6. Sed non idem futurum ſi reſignans ſpoliaretur per reſignatarium, ſeu eius ſucceſsorem poſt reſignationem ſimpliciter factam, ex qua reſignans, uelut proprio conſenſu ſpoliatus, non ſit reſtituendus. & per Caſsad.de reſti.ſpo.deciſ.4.de qua Pute.eo.tit.deciſ.4. Secus tamen

men ſi reſignati o fieret ſub conditione tacita,aut expreſsa,unde remanerent aliquę reliquiæ primi iuris, ac conſenſus reſignantis ambiguus, ut de conditione expreſsa dicit Pute.in deciſ. 14.eo.tit.ponens exemplum in reſignatione facta,reſeruata penſione aliquandiu recepta,ex quo non diceretur renunciaſse conditioni, ac de tacita conditione dictum in cauſa Burgen.præſtimo.relata per Achil. deciſ.10.de reſti.ſpolia.in eo qui reſignauerit ad fauorem certæ perſonæ,& non aliàs,ex quo reſignans adhuc detineat, cum colore,ex euentuali ſpe reuertendi ad reſignantem,propter aliquam poſsibilem incapacitatem reſignatarij, cuius fauore dumtaxat ſeſe abdicaſset in expreſsione certę perſonę ac ita intellectam prędictam deciſ.Caſsa.dicit ibidem Achil.Ac æque agit de ſpolio epiſcopus trãſlatus, ex quo ammittit omne ius, atque poſseſsionem beneficiorũ quæ obtinebat, ſi in ſua detentatione perſtiterit, vt dicit Mohe.deciſum in cauſa Cracouien.die 5.Iunij 1538.de quo in eius deciſ.15. Nec non & hęres uſufructuarij,ſi à proprietario ſpoliaretur, ſit reſtituendus.Glo.in c.licet epiſcopus.de pręben.in 6.Pariter & bona fide rem detinens reſtituitur,ſpoliatus ab eo, qui prętextu ciuilis retentę,crederet ſibi licere naturalem recuperare, uirtute l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iuli.de ui,cum talis recuperatio permittatur tantum ei,qui fuiſset per uim eiectus.l.2.§.cum igitur.ff. de ui & ui ar. Ac etiam detinens reſtituatur in caſu relato per Creſcen. deciſ. 158. & in aliis plurimis,ne oſtiatim cuncta exempla quæramus, quę ſint diuerſi generis. Sed an colono ſpoliato per tertium competat ex ſpoliatiua actio, uarie interdum fuit in Rota diſputatum, & nihil deciſum,ut refert Pute.in deciſ. 10.lib.1. Non tamen ita ſint detentores reſtituendi, ut ad aliquem gradum póſseſsionis, quam non haberent,reſtituantur; ſed ad primęuum,eundemque detentationis ſtatum, in quo ante ſpoliationem reperirentur,vt ibidem dicit Specul.in §.1.num.12.de peti.& poſs.& Roma.in d.l.rem quæ nobis. in fi.ubi Soz.q.2.uerſ.ſecundo dubitatur.Caſsad. in regu. deciſ. 14. num.8.Neque hęc eodem iure cenſerentur in qualibet detentatione, ſed ea tantum ueniat reſtituenda, quæ nec habeat iuris reſiſtentiam, aut notorium, non iuris obſtaculum, ut ibidem dicit Caſsa. & Alex.in l.1.num.65.ff.de acquir.poſseſ.

127 † Pro reſtitutione autem ſtatus,veræ & proprię poſseſsionis, admittitur ad agendum quilibet, cuius nomine alter poſsideat, non autem is,qui eius nomine detineat.c.cum ueniſsent. de reſtitu. ſpolia.Abb.ĩ c.ex parte.il 2.nu.5.de reſcrip.vbi Dec. 5.nota.Sed nec is cuius nomine poſsidetur,ageret,niſi etiam cum effectu alter eius uice poſsideret, ex quo nec ſatis eſset poſsidentem id uerbo profiteri,

ri, niſi prius illum uerum poſseſsorem agnouerit, ſeque eius loco ſubſtituerit, ſiue eius poteſtati ſubiectus ſit. l. 1. §. per ſeruum. ubi per Docto. ff. de acquir. poſſeſ. cum aliàs ſimpliciter aſserens ſe alterius nomine poſsidere, illum poſseſsorem non conſtitueret, non præuio mãdato, aut ratihabitione ſubſecuta. l. ſi ego. ff. de nego. geſt. Alex. in l. quod meo. num. 4. ff. de acquir. poſ.

118 † Neque etiam cum ratihabitione ſemper poſset agi de ſpolio, ſi ante eam ita poſsidens alterius nomine fuiſset ſpoliatus, cum uerum eſset eum tempore ratificationis non poſsidere, nec ratificatio re non adhuc integra retrotrahatur. Rot. in no. deciſ. 150. relata per Alex. d. l. quod meo. per Abb. in d. c. cum uenifsent. num. 6. Deci. in reg. contractus. num. 20. & in reg. ſemper. num. 9. & conſi. 247. num. 5. conſi. 160. in fi. Sarnen. in reg. de anna. q. 49. in fi. cuius tamen contrarium uideatur ſentire Afflic. deciſ. 300. num. 3. cuius opi. ex eo confundatur, quòd ratihabitio nullatenus retrotrahatur, ſi res in eodem ſtatu non permaneret, ſed per aliquod accidens fuerit immutata. l. ſi. ff. rem rat. habe. Specul. de obli. & ſolutio. §. 1. num. 31. Alex. conſi. 78. num. 5. Corn. conſi. 37. lit. I. lib. 1. & dicit idem Afflic. deciſ. 335. num. 12.

119 † Idemque remedium canonis, reintegranda. tributum eſt, etiam contra poſſeſſorem titularem, & cum bona fide, ex communi doctrina Canoniſtarum in c. ſæpe. & c. cum ad ſedem. de reſtit. ſpolia. quę paſsim comprobatur per Alex. in l. rem quæ nobis. & in conſi. 51. in prin. lib. 1. & conſi. 91. col. 2. in fi. in conſi. ſeq. lib. 5. Corn. cõſi. 56. lib. 2. Deci. conſi. 136. in fi. Ripa in d. c. ſæpe. num. 28. cum in hoc iudicio non requiratur vitium poſsidentis, ſed ſat ſit primum poſſeſſorem abſque proprio facto è poſſeſsione cecidiſse. Idque in iudicio ſeruari dicit Deci. conſi. 57. num. 5. docens in hoc communem iudiciorum ordinem obſeruandum. Non obſtante, quòd iuris ciuilis interpretes ſecus ſentiant communiter, vt per Bar. in l. rem quæ nobis. vbi late Soz. q. 4. in fi. ac Bar. ibidem q. 7. dicit agentem de ſpolio contra titularem poſſeſſorem teneri in eius petitione ad inſerendam eam clauſulam, quòd aduerſarius poſsideat à ſe clam vel precario: Indeque dicat malam fidem tacite elici poſſe, eiuſque opinionem ſequitur Soz. conſi. 266. num. 15. lib. 2. & conſi. 39. num. 5. lib. 3. Corn. conſi. 23. lit. B. lib. 1. Alex. conſi. 118. nu. 6. lib. 2. & conſi. 89. num. 4. lib. 5. Pariſ. conſi. 1. num. 166. lib. 1. Luc. de Pen. in l. ſi coloni. num. 44. C. de agric. & cenſi. Afflic. deciſ. 361. num. 3. Ac Deci. ſibimet contrarius, conſi. 671. num. 3. dicens, dolum poſsidentis requiri in hoc iudicio, ſicut dicitur etiam in deciſ. 11. in antiq. Prior tamen opi. ut dixi, in iudiciis recipitur, tamquam fundata iure ca-

G nonum,

nonum, qui præcipue attendendi ſint, ubi tractatur de animarum periculo, quod uerſari in hoc remedio dicit Soz. in d.l.rem quæ nobis.q.5. Et ſatius dicam inter probationes.

130 † Succeſſori vniuerſali tribuitur eiuſdem canonis præſidium, ſi experiri uelit in iudicio ex perſona prædeceſſoris de ſpoliatione ei facta, in cuius locum ſucceſſit.l. 1.in fi.ff.de ui,& ui arm.c.ſignificauerunt.de teſtib.Io.An.poſt Specul.de peti.& poſſeſ.num. 12. uerſ. quæſtionibus.Creſcen.deciſ.83. Pute. de reſti. ſpol. deciſ. 8. cum & uiolenti ſpolij perſecutio, quæ ſit mere perſonalis, etiam in hæredē tranſeat.d.l.1.§.hoc interdictū.l.3.in fi.eo.ti. Ac pariter ea actio cedi poſſit, cum & perſonalia cedantur.l.damni.§. ſi is.& §. emptor.ff.de
131 damn.infec.regulariterque † cedi poſſint omnia, quæ poſſunt trāſmitti.l.ex pluribus.ff.de admini.tuto.l.quod ſi in diem.§. Iulianus. ff.de peti.hered.Soz.in d.l.rem quæ nobis.q.2.in fi.de acquir. poſſeſ. Ripa in c.ſępe.num.25.de reſtit.ſpoli.Si igitur interdictum vnde vi. poteſt cedi, utique cedi poterit huius canonis iudicium, introductū ad inſtar eius interdicti, ut per Bal.conſi. 309.lib. 3. Non obſtante quòd Iaſ.in l.1.§.fi.ff.de noui.ope.nunci. prædixerit illam regulam de tranſmiſsibili ad ceſsibilem recipiendam eſſe tantum in partem negatiuam, non in affirmatiuam, cuius opi. communiter damnetur. verum ſi per aſſertum filium, ſeu eius ſucceſſorem ageretur ſpolio ex perſona patris probanda eſſet in primis allegata filiatio, vt per Iaſ.in l.neque.C.de teſta.quam uoluerunt in hoc domini de Rota in cauſa Anagnina caſtri, probari, etiam ex ſola communi reputatione annorum 60.licet fuiſſet probata ex aduerſo illegitimitas, ut refert Pute.deciſ.2.de reſti.ſpol.ac poſſet aliàs apparenter probari, ut inquit Bar.in l.1.C.quorum bono.& in l.2.§.ſi.C.ubi in rem actio. Alex.conſi.90.lib.5.Deci.conſ.56.num.242.& quo ad iam dicta attinet, dicit Soz.in d.l.rem, quæ.q.2.de iure uerum eſſe huius canonis remedium tranſire in quemcunque etiam ſingularem ſucceſſorem, ſine expreſſa ceſsione in conſequentiam ipſius rei, ſeu iuris ad rem, eo fundamento fretus, quòd hoc iudicium uelut competens contra quemlibet poſsidentem, poſsit dici perſonale in rem ſcriptum ex l.emptor.& l.poſt conditionem.ff.de aqua pluu.arcen.l.1.in
132 fi.ff.de interdic.† Cuius generis iudicia, & actiones abſque ceſsione tranſeant in ſingulares ſucceſſores.Bar.in l.ſi tertius. §. ſi quis priuſquam. ff.de aqua pluu.arcen.Iaſ.in l.præter.§. hoc interdictum.ff. de ope.no.nuncia.de quo tamen dubitet Ripa, in d.c. ſępe.num.26. dicens quòd & ſi proprietas tranſeat cum ipſa alienatione rei, non propterea tranſiret iudicia poſſeſſoria uelut diſcrepātia à cauſa proprietatis. Neque ex eo, quod ſit actio in rem ſcripta, tranſitum faciat

ciat in ſingularem ſucceſſorem ſuper damnis præteritis vt ibi late proſequitur, cuius opinione Ripenſis minime attenta, fuit inhęſum opinioni Bar.& Soz.in locis prędictis per dominos de Rota in cauſa Parmen.14.Nouembris.1544.deciſione deſuper facta, quòd actio ſpolij eius caſtri tranſiſſet ad filium primogenitum, licet non hæredem,ratione primogeniturę inductæ per patrem, in eo caſtro, vt retulit Pute.in deciſ.8.de reſtit.ſpolia.aliàs 174.lib.2.& Moheda. deciſ 40.Per ſucceſſorem autem in beneficio virtute ſubrogationis in alterius iure,non poteſt agi de ſpolio ex perſona principalis, niſi de eo fieret mentio in narratiua, vt alias deciſum in cauſa Camerinen. dicit Pute.deciſ.331.lib.1 ex deciſ. Aegi. 351. cuius meminit Sarnen.in reg.de trienna.q,11.nu.13. diſtinguens pro concordia deciſionis 64.in no.vt per Mohe.deciſ.325.Sarnen.in reg. 184.de quo Veral.deciſ.241.& 344.

133 † Pro ſpolio autem commiſso tempore ſucceſſoris tunc demũ ei hoc remedium dabitur, ſi iam poſſeſsionem fuiſſet adeptus, cum actuali rerum apprehenſione per ſemetipſum facta, ſeu per alium eius nomine ex nota.in l.cum hæredes. ff. de acquir. poſſes. Corn. conſi.18.litt.A.lib.2.& conſi.91.litt.D.lib.4. Quod vſque adeo uerum ſit,ut nec ſi filius eſſet hæres(in quem ueluti ſuum,ipſo iure dominium tranſeat l.in ſuis.ff.de liber.& poſthu.) agere poſſet hoc iudicio ante adeptam per ſe poſſeſsionem,quæ facti ſit,nec prius poſſit dici ſpoliatus, quàm eam fuiſset facto adeptus. nec per conſequens reſtituendus,defectu primi extremi.Bar.in d.l.in ſuis.vbi Iaſ. num.30.Glo.in d.l.cum hęredes.in prin.Bal.in l.1.in fi.C.de appella.Alex.in l.qui vniuerſas.§.per colonum.ff.de acquir.poſſeſ. Afflic. deciſ.167.num.3.& 325. num. 3. Pariſ. conſi.1. num. 160.lib,1. & conſi.41.eo.lib. Vt nec iurium incorporalium quaſi poſſeſsio diceretur ullatenus tranſire in hæredem ſine aliquo actu poſitiuo, ex quo factum inferretur,ut dictũ in dicta cauſa Anagni. refert Achil. in deciſ.5.& 6.de reſtit.ſpol.Quæ quidem indubie procedant.ex cõcludenti ratione reddita per Scæuolam in l.1.§.Scęuola.ff.ſi quis liber eſſe ius.fue.quia hæreditas ex ſe nullatenus poſsideat, neque in hęredem tranſeant,niſi ea,quę ſunt hæreditatis: aut ſi defunctus ignorans, dum uiueret poſsideret alieno corpore, & animo, utpote ſi poſſeſsio fuiſset ei quęſita ignoranti per ſeruum, quo uiuente talis poſſeſsio defuncti tranſeat in ipſamet hæreditate, ut limitando dictum Scæuolę,dicit Ang.in l.qui uniuerſas.§.per colonum uerſ.concludę.ff.de acqui.poſſeſ.quem ibi ſequuntur Roma. Io. & Alex. de Imo. 1. nota. & comprobauit Rota in cauſa Vrbeue. hęreditatis. Idemquę fore dicat Ang.in filio, qui poſſeſsionem patri ignoranti

quæſiuiſſet retentam animo, & corpore filij, iuxta nota.per Iaſ in l. ſi is,qui pro emptore.num.2.verſi.quædam.& 3.vt poſt patris obitum,ſi eius ſit hæres, dicatur indubius poſſeſſor ſine alio facto extrinſeco,cum iam retineret, vt in maioribus terminis ibidem dicit Ang. Sed licet, vt dixi, regulariter poſſeſsio in neminem hæredem tranſeat,quo ad ipſum factum; tranſiret tamen quo ad iuris effectū extrinſecum in præſcriptione à defuncto inchoata, vt continuetur in hærede etiam ante adeptam poſſeſsionem,vt notant Bart.& Alexan.in d.l.cum hæredes. relati per Balb. in tract.præſcrip.3.par.3.
134 par.q.1.num.4.† Quæ tamen regula,vt poſſeſsio in hæredem ipſo iure non tranſeat,ſecundum Soz.in d.l.rem quæ nobis.q.5.in fi. nō procederet in loco vbi ſtatutum, ſeu alia conſtitutio diſponeret, poſſeſsionem ipſo iure tranſire, quam ciuiliſsimam appellat, velut ortam à lege, vel ſtatuto.& Iaſ. in l.1. num.72. ff. de acqui. poſſeſ. Rip.in rub. de cauſa poſſeſ. num 24. & de legi. & conſue.1.reſpon. num.85. Pute.deciſ.315.lib.1.indeque ſit, vt ait Soz. quòd ad eam velut in hærede continuatam daretur hoc iudicium reſtitutorium abſque alia corporali apprehenſione: nam cum id iudicium animæ fauorem reſpiciat,late dicit eſſe interpretandum, vt etiam porrigatur ad caſum huius fictæ poſſeſsionis ex nota. in l.1.§.lex Falcidia. ff.ad l.Falc.& in l.Gallus.§.& quid ſi tantum. Verum poſtea Soz. id reliquit dubitandum,ac vt plerique dicunt in cōtrarium ſit communis opi.firmata per Bald.in authen. defuncto.q.3. C.ad Tertul. Alex.in d.l.cum hęredes.& in d.l.in ſuis. & conſi.37.num.4.lib.1. conſi.83.lib.2. Iaſ.in l.ſi ſorori. col.fin.verſi.2.limit. C.de iure deli. vbi Tho.in addi.ad Alex.Rip.in rub.de cauſa poſſeſ. nu.24. Afflic. deciſ.299.num.13.Card.conſi.121.col.pen. Curt.iunior conſi.108. num.10.verſi.nec obſtat.Barba. conſi.18.lib.2.Pariſ.conſi.41.num. 7.lib.1.& refert Pute. deciſ.315.lib.1. & Fab.in deciſ.29.circa med.
135 de ordi. cogni. cum †ex ea ficta poſſeſsione non poſſet oriri niſi ſpolium æque fictum, & imaginatiuum, nec ex poſseſsione ita intellectuali ſit deducendum ſpolij iudicium, defectu plenæ probationis primi extremi,non ficte, ſed concludenter probandi. vt per Alex.conſi.139.in fi.lib.6.& conſi.187.verſ.& quamuis. lib.7.licet enim iudicium hoc dicatur fauorabile, vt ait Soz.ſatis erit ei fauerá à iure,ex præſumptione ſpecifice in eo inducta, ex ſola probatione extremorum, vnde fingatur medium ſpolij, quamuis nulla deiectio,vel violentia probaretur,ac poſsidens conuentus, de ſuo titulo,& bona fide docuiſſet, nec propterea talis fauor ſit tot præſum-
136 ptionibus, ac fauoribus cumulandus contra iuris †regulam, quæ abhorret concurſum multiplicis fictionis. Bar.in l. ſi quis pro emptore.

ptore.col.pen.ff.de vſucap. vbi Iaſ. col.fi.Card.in clemen. vt circa. q.20.de elec. & in terminis noſtris dicit Luc. de Pen.in l.ſi coloni. num.23.C.de agric. & cenſi. lib.11. vt opi. hæc communiter recipiatur, vt etiam dicit Fabi. in d.deciſ.29. licet ſit contra Bal. in rub. de cau.poſſeſ.& propri.& prob.in c. ſi tibi abſenti. num.25.de præben.in 6.Fulg.conſi.230.Rip.de leg.1.reſpon.num.85. Affirmatiuam tamen ſententiam ſecuti ſunt domini de Rota in cauſa Parmen.17.Februa.1543.vt talis poſſeſsio à lege ficta, proſit etiam in hoc remedio recuperandæ: quia licet ficta non operetur effectum ex conſtituto, ob concurſum duplicis fictionis: tamen ſtatutum, ſiue lex ſtatuit, ꝙ non obſtante duplicitate fictionis, vera poſſeſsio tranſeat ad omnem iuris effectum: duplex enim ibi concurrebat fictio, videlicet, vt poſſeſsio tranſiret in hæreditatem iacentem, quæ velut carens animo, & corpore poſsidere nequeat.l.3.§.ſed nulla. ff.ſi quis liber eſſe ius. ſue. ac ab hæreditate oritur fictus tranſitus in hæredem; quo tamen non obſtante lex, ſeu ſtatutum deſuper ſtatuit, quòd poſſeſsio in hæredem tranſeat ſine extrinſeco eius facto iure communi requiſito ad poſſeſsionem adipiſcendam, vt refert

137 Pute.in deciſ.387.lib.1.facta in prædicta cauſa. †Nec ficta cenſeretur hæredis, & ſucceſſoris poſſeſsio, quam colonus continuaret pro hærede poſt poſſeſſoris obitum. Sed tamquam vera ipſi hæredi ſit omnino in hoc iudicio profutura, vt per Alex. in d.l.qui vniuerſas.§.quod per colonum. num.2. ff.de acq.poſſeſ.cum aliis de quibus late dicam inter probationes.

138 † Poterit interdũ agi de ſpolio ad reſtitutionem beneficij ſimoniace quæſiti, interdum vero non poterit, ſecundum diſformes ſpecies ſimonię. In quo quidem crimine, ſi ipſemet agens inciderit, indignus fiat omni iuris beneficio, ex tam nefario facinore commiſſo: Verum ſi id crimen fuiſſet ſe inſcio ab alio patratum, ſi quidem ſuper beneficio vacanti per obitum, non denegabitur ipſi beneficiato, qui vacuam beneficii poſſeſsionem fuiſſet adeptus, huius iudicij remedium, ſi eo fuerit poſtea ſpoliatus, cuius tamen beneficii poſſeſsionem per ſe recuperatam teneretur detecto crimine, renunciare in manibus ſuperioris, velut carens omni colore, & veritate tituli ſublati ex labe ſimoniæ, qua etiam cenſeretur omni iure priuatus, licet fuiſſet per alium commiſſa. Abb. in c. pen.1. & 2. nota.de elec.& in c.nobis.1.nota.de iure patrona.Sarnen.in reg.de trienna. q.12.num.8.ſed interim eius vitij ignarus haberet titulum coloratum.Card. in c.niſi cum pridem. de renun. Si tamen talis ſimonia commiſſa fuerit in prouiſione beneficij non vacantis per obitum, ſed per reſignationem, minime ſuffragabitur ipſi beneficiato ſpoliato

liato beneficium huius canonis, defectum cuiuſlibet coloris tituli ſimoniacæ reſignationis, ex qua veluti nulla, nec vllum ius à ſe reſignans abdicauerit. Inno. in c. cum vniuerſorum. de rerum permuta. Rota in antiq. deciſ. 235. Caſſad. de renun. deciſ. 3. num. 3. Sarnen.
139 qui ſupra num. 9. †Idemque euenturum, quo ad fruſtratoriam reſignationem in caſu aliàs poſito in Rota, relato per Creſcen. deciſ. 64. In quo quidam ſupina ignoratione ductus virtute publici inſtrumenti beneficium reſignauerat incongruis verbis ceſsionis, & donationis inter viuos, reſeruato ſibi vſufructu beneficij, cuius vigore fuerit de mandato ordinarij coactus ad tradendam poſſeſsionem, cuius tandem errore comperto obtinuerit in partibus reſtitutionem in Rota demum confirmatam, ex eo præſertim, quod per tam inanem reſignationem, vltra quod nullum prorſus ius tranſtulerit, nec etiam habuit animum amittendæ poſſeſsionis, ſed retinendę, dum vſumfructum ſibi reſeruaret. l. naturaliter. ff. de acquir. poſseſ.
140 †Nam & ſi legitime reſignaſſet, reſeruatis ſibi fructibus, tamquam vſufructuarius adhuc diceretur naturaliter poſsidere. l. quiſquis. C. de donatio. glo. in l. 3. verb. omnino. & ibi. per Alex. ff. de acquir. poſseſ. Iaſ. in d. l. naturaliter. num. 12. eod. tit. Corn. conſi. 16. litt. B. la 2. lib. 2. Alex. conſi. 14. in fi. lib. 1. tranſlata tantū ciuili poſseſsione in reſignatarium, uelut proprietarium. Bart. in l. 1. §. interdictum autem. ff. de vi & vi arma. & in l. 3. §. vnde vi. eod. tit. & in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. num. 5. ff. de re iudi. Bald. in l. nunc. C. de acquir. poſseſ. Inno. in c. Abbate ſane. verſ. ſed oppones. de verb. ſign. Abb. in c. olim. il 1. num. 12. de reſtitu. ſpolia. Rota in antiq. deciſ. 67. & eſſe communem dicit Iaſ. in d. l. naturaliter. col. 4. verſi. pro iſta opinione. & latiſsime diſcuſsum in cauſa Abulen. præſtimo. coram Puteo, & coram Fabio & demum in cauſa Sypontinæ pręceptorię, in diſputationibus ſuper regula de publicandis.
141 †Iudice authore ſpoliatus adhuc poteſt agere de ſpolio, ſi ultra duo extrema regulariter in hoc iudicio probanda, ęque nullitatem, vel notoriam iniuſtitiam probauerit, de quo late Dec. conſi. 449. & cæteri de quibus proprio loco dicam, inter probationes huius iudicij, qua authoritate ſpoliatus erit æque pariter reſtituendus, ſi per iudicem fuiſset contra eum proceſsum in contumaciam, quam poſtea purgauerit. Bald. in l. ſi quis. §. ſed ſi quis. ultimo nota. C. de præſcrip. 30. ann. Agitur etiam ex hoc canone, per eum qui prius ſuccubuiſset in poſseſsorio retinendę, vt inquit Moheda. in deciſ. 174. nec in eo iudicio examinati teſtes probarent in hoc poſſeſsorio, niſi fuerint repetiti, ut ibidem dicit, & pariter dicit Puteus deciſ. 2. de iudi. & Aug. deciſ. 3. & 254.

Præbendæ

142 †Prębendę legitimus poſseſsor cum capitulari traditione huius canonis remedio vti poterit contra eum, qui rem aliquam ſub eius prębenda comprehenſam occupauerit, quamuis eius rei particularis actualem poſseſsionem non dum fuiſset adeptus, cum non ſuo nomine ageret, ſed nomine prębendæ, quę rem ipſam tamquam ei annexam poſsideat: Neque in eo opus ſit docere de proprio iure in prębenda, ſed ſatis ſit docuiſse, illam rem in prębenda contineri, ac prębendam ipſam per agentem poſsideri. In quam ſententiam inclinaſse maiorem partem dominorum de Rota, refert Biſigne. de reſtitu. ſpolia. deciſ. 10. verſi. quidam etiam. licet ipſe contra ſenſerit ex pluribus, quibus non attentis dicit contrarium fuiſſe diffinitum.

143 †Ex reſignatione beneficij, licet reſignans omni prorſus poſſeſſione priuetur, remanens in ſimplici detentatione (vt quodam precario iure cenſeatur pro reſignatario poſsidere) nihilominus ſi ab alio, quàm à reſignatario ſpolietur, poterit hoc canone experiri, ratione ſolius detentationis per ſe retentæ, quamuis proprio facto iuris poſſeſsionem amiſiſſet. Inno. in c. ſuper hoc. & in c. quod in dubiis. de renuncia. Rot. in no. deciſ. 158. Caſſad. de reſtitu. ſpolia. deciſ. 4. Sarnen. in reg. de trienna. q. 24. num. 8. & latius inter exceptiones congrue diſputabitur. Non tamen in futurum, ſi ſpoliatus fuerit ab ipſomet reſignatario, cui dicatur ex reſignatione tributa facultas capiendi poſſeſsionem authoritate propria, ab eoque dicatur reſignans, quaſi precario poſsidere. Ideoque licet reſignatio non operetur ad fauorem tertij ſpoliantis, operabitur tamen contra eum, à quo precario poſsideret. l. & habet. l. ſi precario. ff. de preca. Rot. in

144 antiq. deciſ. 1. Aegid. deciſ. 397. Vti dicitur etiam in†monacho per tertium ſpoliato re ſibi conceſſa amouibiliter ad nutum Abbatis, vt poſsit agere hoc iudicio contra tertium, cui nec proſit precarium ius, quod prodeſſet ipſi tantum abbati, à quo ſi ſpoliaretur, inaniter contra eum de ſpolio ageret. Rot. in antiq. deciſ. 1. Aegid. deciſ. 397. Augu. deciſ. 785. notat Abbas in c. olim. de accuſati. Fely. in c. cum dilecta. num. 81. de reſcript. idque proueniat ſiue manualitas ſit ex ordinatione expreſſa, ſiue ex ſolito, vt dicit Aug. deciſ. 789. Taniſ. deciſ. 111. & ſeq. Quin potius ſi ipſe monachus per abbatē requiſitus, rem ipſam ab eo precario receptam reſtituere abneget, illum ſpoliare exiſtimaretur. Bar. in l. fi. ff. de preca. Nec ſecus erit, ſi aliqua penſio fuiſſet monacho reſeruata, qua poſſet quandocunque ad nutum abbatis priuari abſque aliquo vitio ſpolij, niſi in ea acceſsiſſet confirmatio Apoſtolica, ex qua ipſe monachus euaderet ſolius Pontificis obedientiarius, vt per Abb. in c. niſi eſſent. in fin. de præben. Rot. d. deciſ. 1. Aegid. d. deciſ. 397. & deciſ. 639. Idemque ſi monachus

chus per uiam denunciationis imploraret officium ſuperioris, in quo audiretur, licet pręcluſa uia ſpolii. Abb. in d.c. olim. in fi. de accu. Ex quo ſi monachus ab eius ſuperiore ſpoliaretur aliquo regulari prioratu, de ſpolio non ageret, cum non ipſe, ſed monaſterium poſsideret: nec monaſterium agere poſſet, tamquam non ſpoliatũ, ſed poſsidens per ſuperiorem ſicut ibidem dicit Abb. licet Hoſtien. ſecus ſenſerit, cuius opinio poſſet comprobari in uim denunciationis, quæ ut dixi, monacho competat, licet ei uia ordinaria præcluderetur: Ac denunciationis uia tunc demum ei patebit, ſi ex odio aut malitia, & ſine aliqua legitima cauſa ſpoliaretur, ut ibi dicit Abb. ex nota. per Ioan. An. in c. cum ſingula. de præben. in nouella. Qui monachus ſi propriis alimoniis ſpoliaretur, uel è monaſterio repelleretur, hoc iudicio reſtitutorio legitime agere poterit, uel ſi ſpoliaretur cappa, uel alia re quapiam; ſi tamen Abbas abeſſet, uel ſyndicus, qui agere poſſent nomine monaſterii, cuius ſint omnia, quæ poſsidet monachus, vt per Specula. in tit. de acto. §. 1. num. 51.

145 † Canonicus regularis ſi ſpoliaretur ſeculari beneficio ſibi per ordinarium collato, agere poterit ad eius recuperationem ex hoc canone, reintegranda. non obſtante obiectu incapacitatis, quę non ſit adeo concludens, vt eius contrarium ſit impoſsibile, cum potuiſſet fieri capax præſcriptione, diſpenſatione, aut aliàs. c. cum de beneficio. de pręben. in 6. c. cum noſtris. de conceſsio. præben. Fely. in c. de quarta. num. 27. de pręſcrip. Rot. in antiq. deciſ. 114. relata per Caſſa. in deciſ. 4. in fi. de ſequeſt. poſſeſ. Io. de Selua. in trac. de benefi. q. 11. nu. 128. Et Staphil. de litt. Apoſt. fol. 76. col. 1. in paru. Ideoq; vigore eius dubię incapacitatis nemo ſit ab hoc iudicio poſſeſſorio repellendus, ſi eius capacitas ſit poſsibilis, cuius cognitio ad iudiciũ
146 petitorium reijciatur, vt ibidem dicunt Docto. † Aeque poterit iudicio huius canonis experiri, qui prius in alio iudicio de ſpolio reus conuentus, per uiam exceptionis obiiciens, in eo ſuccubuiſſet, etiam ſubſecuta re iudicata, cum excipiens nihil dicatur firmiter petere, nec propterea talis res iudicata contra eum operari poſsit ad impediendam petitionem reſtitutionis in principali iudicio ſpolii per ſe inchoato, tamquam plurimum vario ab exceptione, in qua ſuccubuerit, nec res iudicata porrigatur ad rem à ſe diſsimilem. Inno. in c. 2. in fi. & c. fi. uerſ. item ſi aget. de ordi. cogni. ubi Hoſtien. col. 3. verſi. ſecus eſt. & Abb. col. fi. verſ. ſed primo.

147 † Minor etiam ſine interuentu tutoris, uel curatoris, legitimam perſonam obtineat in iudicio ſpolii, in quo pro maiori reputetur. l. fi. C. qui legi. perſo. glo. in l. 1. verb. reformationem. C. ſi de momenta. poſſeſ. & ibi Bal. Alex. in l. ſciendum. num. 36. ff. de ver. oblig. Afflic.

flic.deciſ.283.num.4.uerſ.3.Areti.conſi.160.nu.9. Guido de Suſa. in tract.de ordi.iudi.num.71.in eoque iudicio lęſus poſſet etiam reſtitutionem petere. Non tamen poſſet paſsiue de ſpolio conueniri ſine authoritate tutoris vel curatoris, ne prædicta maioritatis fictió inducta fauore minoris agentis retorquatur in eiuſdem odium, contra reg.quod fauore.& in hoc firmant Bar.in d.l.fin.verſ. quæro utrum.& ibi Bal.num.6.Cuius ſpolii fauore,licet plures Docto.dicant id ſpeciale recipi, ut poſsit agi ſine mandato, quod dicit Bar. Bal.& Cyn.in l.1.C.ſi per uim.glo.in c.1.de cleri. peregri. Hoſtien. de reſti.ſpol.in ſumma,in fi.tamen Rota id non ſequitur, ſed mandato opus eſſe diffiniuit in cauſa Spoletana ſpolii coram Fabio, & ſæpe aliàs, cum perſonę legitimatio non ſequatur naturam ſummarietatis cauſæ,tamquam non reſpiciens rem,ſed perſonam ipſam, ut per Dec.in l.fi.núm.47.C.de edic.diui Adri.& ibi cęteri communiter,& Pute.deciſ.315.in fi.lib.1. Quod & ſi ageretur in cauſa ſpolii ex mandato inſufficienti,eius proceſſus adhuc redderetur nullus,licet aliud adeſſet legitimum mandatum, non dum in actis productum,vt coram ſe deciſum 19.Martii 1550.refert Pute.deciſ.295.lib. 3.ſed recte poterit populariter agi, abſque aliquo mandato,de ſpolio contra abſentem commiſso, ut dicunt Cyn.Bar.& Bal. in d.l.1. C.ſi per uim.uel alio modo. Ac pariter admitteretur decanus pro capitulo ad iudicium ſpolii ſine aliquo mandato,uti deciſum in cauſa Lucen.6.Februarii 1549.refert Pute.in deciſ. 208. lib. 3. ex nota. per Fely.in c.edoceri.de reſcrip. Ac mandatum factum ad cauſam petitorii,cenſeretur legitimum in poſſeſſorio uelut comprehenſo in petitorio,ut fuit deciſum coram Augu.16.Iunii 1553. & refert Veral.in deciſ.120.

148 † Licet tamen huius canonis, reintegranda. beneficium ſit ſaluberrimum, ac fauorabile,uelut animæ fauore inductum, eius nihilominus petitio inconſulte in iudicium propoſita, inanis futura ſit. Ideoque facta per eum qui rem poſsideat contra alium, uelut ſe iactantem,ac moleſtiam inferentem,nulla erit, cum ita agens tamquam faſſus ſe non poſſeſſorem,cadat ab omni poſſeſsione,quæ ſolo animo amittatur.l.quemadmodum. ff. de acquir. poſſeſ. Inno. in.c. cum ueniſſet.num.2.de reſtitu.in integr. ſed conſultius ageret poſſeſſorio retinendę, quod pręſupponit poſſeſſorem agentem cupidum manuteneri, & á moleſtiis eximi per iudicem in poſseſsione propria.

De origine c. Sæpe. de reſtit.ſpoliat. Cap. XIIII.

PRoſequendo ex ordine temporum reliqua ſubſidia ſpolii à Summis Pontificibus edita, opportune ponendum ſit decretum generalis,& celeberrimi Concilii Lateranenſis celebrati ſub Innocentio 3.uiro quidem doctrina,& moribus inſigni, qui fuit in hac Apo
149 ſtolica ſede,anno Domini 1198.in c.†ſæpe.de reſti.ſpol.quod fuit conditum multo poſt canonem c. reintegranda.de quo mox dixi; nec aliud interim ſpolii pręſidium fuiſset ab alijs editum. Nam cum inter alia ſpecifica ſpolii iudicia per uarios legumlatores eatenus introducta,nullum eſſet quod ęgrederetur perſonam ipſiuſmet ſpoliantis , aut mandantis, ſeu ratum habentis (in quibus ſingulis ſpeciebus fuiſſet proſpectum per leges,quæ uiolentiam corrigerent in l.cum à te.ff.de ui & ui arm. ubi per Bar. Abb. in c. cum ad ſedem. num. 22.de reſtitu.ſpolia.Soz.in l.rem quę nobis.q.4.in fi.ff. de acquir.poſſeſ.) remiſſo in hoc rigore iuris ciuilis, de quo in d.l. cum à te.hoc decreto primum ſpecifice fuit proſpectum contra ſucceſsores ſcientes uitium ſpolii, ne eorum malitia in eo eſset impunis,ac ſpoliatus propria medela careret,ut dicit Abb.in hoc c.ſępe. num. 1. & 18.& Soz.in l.rem quę nobis.col.4.dicentes neceſsariam fuiſse huius canonis cautionem,ut in hoc ſpoliato conſuleretur , nulla tunc actione prodita contra eos,qui ab alio cauſam habuiſsét, cum cætera iuris ciuilis præſidia ueluti perſonalia non excederent perſonas , vt ibi dicitur per Abb.ac Cyn.in l.ſi nulla.in fi. C. de acquiren. poſ-
150 ſeſ.Roma.in d.l.rem quę nobis.num.7.Nec dum † etiam ante tẽpora Innocentii 3.fuerat ex interpretatione Doctorum is ſenſus cõmuniter receptus ad canonem reintegranda. vt eius beneficium ueluti generale porrigeretur ad quoſcunque caſus , licet profanos , ac eſſet commune cunctis alijs remedijs ſpolii . In quam quidem ſententiam,& opinionem deſcenſum fuerit communiter per Doctores poſt uarias,ac multiplices eorum alterationes deſuper habitas : quibus tandem diremptis , ea veritas præualuit , vt agi poſsit virtute dicti canonis , in quibuſuis caſibus ſpolii, vt in eo ſpecifice iam dixi : indeque euaſerit non neceſſarium hoc remedium c. ſępe . quod antea merito neceſſarium uideretur:ſeriatim tamen eius canonis tractatus habendus eſt ad uberiorem omnium intellectum,cum excuſſione plurium,quæ ſunt congrua huic iudicio,quod in primis eos tã
151 tum proſequitur,qui ſcirent ſpolij† uitium;nec contra ignarum,ac bonæfidei poſſeſſorem tribuatur,vt in eo dicit Abb.num. 14. pleraque

que exempla excitans, ex quibus poſsit elici huius ſcientię pręſumptio ad hunc effectum:quę quidem congruentius recitabũtur in materia probationum. In eoque ſatis ſit, id uitium fuiſſe notum cuique, vel mediato ſucceſſori, licet per mille manus res tranſiiſſet; quod dicit Inno. in hoc c. ſæpe. & Abb. num. 15. Roma. in l. rem quæ nobis. nu. 7. ff. de acquir. poſſeſ. Petrus de Peruſ. conſi. 509. col. fi. & Mohed. deciſ. 206. Neque referret, an eius uitii ſciẽtia fuiſſet habita initio ſucceſsionis, vel ſuperueniſſet poſt bonam fidem cum ignorantia eatenus habitam, cum ſufficiat ſcientiam hanc deduci ab eo tempore, quo primum hoc iudicium dirigitur contra poſsidentem, cum & ſuperueniens mala fides inducat peccatum, in quo præcipue uerſetur fundamentum huius canonis c. ſæpe. ut ibi dicitur per Anto. & Abb. num. 13. à quibus aliquatenus diſſenſerit ibi Ripa. num. 41. dicens, id ſibi dubium uideri in ſucceſsore ex titulo oneroſo, cui dicat non obeſſe ſuperuenientem ſcientiam, ex quo fuiſſet ab initio uerſatus in bona fide, recipiendo rem non gratuitam, ſed oneroſam: pręſertim quod in hoc canone dicatur de eo qui ſcienter acceperit: quod quidem iudicare uidetur, (ut ipſe ait) initium receptionis, ex nota. per glo. in c. quia. de iudi. Bal. in l. 1. C. de reuocan. his quę in frau. Veronen. conſi. 60. Idque inſuper deducat ab abſurdo, dicens, non poſse aliàs dari perfectum ſtatum ignorantię, ad effectum euitandi hoc iudicium, ſed omnino inanis redderetur ſcientia tantopere requiſita, quæ ſemper ex poſt facto ſuccederet, ex publicatione proceſſus, ex quo pateſieret, ipſum agentem fuiſſe interdum ſpoliatum, ac ex ea notitia ſpolii inſurgeret malafides ipſius ſucceſſoris, adeo ut ex hoc iudicio contra ignorantem inchoato, & proſecuto, ſemper ſucceſſura eſſet ſententia, uelut contra ſcientem, ex cauſa publicationis prędictę ante ſententiam in fine iudicii. Quæ ſingula eo ſolido fundamento facile diluantur, quod ex ſuperuenienti ſcientia peccatum oriatur, pariens eundem effectum inductiuum malę
152 fidei, ac ſi ab initio ſcientia interueniſſet, ad inſtar † præſcriptionis interrumpendæ de iure canonico ratione peccati, ex qualibet ſcientia quę ſuperuenerit, de qua per Bar. in l. naturaliter. num. 8. ff. de uſucap. late Balb. in trac. pręſcrip. 2. par. 3. par. q. 8. & ſeq. Ac pariter exemplo eius quod dicitur de mala fide coniugum, deducenda ex ſcientia impedimenti, ut malam fidem inducat etiam reſpectu prolis, quamuis poſt matrimonium contractum, quandocunq; ante natiuitatem ſuperuenerit. c. quod à nobis. qui fi. ſint legi. Abb. & Prępoſ. in c. ex tenore. vlt. nota. eo. ti. Ancha. conſi. 401. in prin. Vnde pateat, ad malam fidem inducendam, non ſecus operari conſcientiam ſuperuenientem re integra, quàm ſi ab initio interueniſ-

153 ſet. †Non tamen idem eſſet, ſi non vera, ac indubia ſcientia adueniſſet, ſed anceps quædam dubitatio, inducens tertium ſtatum inter bonam & malam fidem, de quo in l. ſed ſi lege. §. ſcire. ff.de peti.hæredi.qui quidem ſtatus, quamuis ab initio potuiſset operari effectum malæfidei ad impediendum preſcriptionis initium, non tamen ſuperueniens poſt eius curſum iam inchoatum, eum interrumpat.Bar.in d.l.naturaliter.num.9. Fely. in c.fi. num. 14.de preſcrip. idque communiter concludi dicit Balb.qui ſupra q.2. Et in hoc ſtatu dubitationis verificari poſset opi.Ripen.quę aliàs non verificaretur in aperta mala fide, non attento titulo oneroſo,ex quo licet inducatur pręſumptio bonę fidei l.pen. C. de pręſcript.long. tempo.non tamen tollatur contraria probatio ſcientiæ, & ſic malę fidei probandę per agentem, etiam in hoc canone contra regularem pręſumptionem ignorantię, in ſucceſſore: Neque maior ſit præſumptio ignorantię, quę oritur ex titulo oneroſo, quàm quæ oritur ex ſucceſsione in locum alterius,ex reg.qui in alterius.ut eorum nihil ſit quod obſit, quin ex ſuperuenienti ſcientia ſuboriatur effectus huius canonis:quod etiam ex eius uerbis colligitur, in quibus dicatur,non multum intereſse,quo ad animę periculum, iniuſte rem detinere,uel alienum inuadere, Indubiumque ſit,ꝙ & is iniuſte detinere dicatur, cui uitium ſpolij poſtea innotuerit.Abb.in d. c.ſępe.num.13.uerſi. in contrarium facit. In quo quidem nec titulus oneroſus debeat eum eximere, qui eo cautius ſibi non conſuluerit, cum fideiuſsoribus de euictione, etiam in caſu poſseſsionis euictę de ſtylo;ſed quemadmodum dixi,ex ſuperuenienti ſcientia procedere hoc iudicium, pari etiam ratione dicam, ex ſuperuenienti bona fide ex ueritate, uel rationabili credulitate oriri purgationem ipſius uitii, ac ceſsare beneficium huius canonis, ut hic dicit Abb.num.15.& cæteri deducendi inter exceptiones.

154 †Cumque hęc canonica ſanctio d.c.ſæpe.fundetur in euitatione peccati,minime conueniat cuiquam raptori agenti, cuius reſtitutio diceretur confouere peccatum, nec qui in legem committit, eius præſidio gaudeat.in l.in cauſæ.ff.de mino. Abb.in c.ſæpe.num.16. Non tamen idem futurum in alio mala fide poſſeſſore,qui non fuerit raptor, vt ibidem dicit Abb.nu.17.quamuis Ripa voluerit hoc remedium communicari etiam raptori, ea ratione fretus, quod & qui ſcienter rem ab alio raptam detineat, eodemmet peccato ſit irretitus,idemq; ſentiat Barbat.poſt Abb.in hoc c.ſæpe.ex nota.per Inno.in c.piſanis.de reſtitu.ſpolia. Quod tamen eo moderamine egeat,vt & ſi rem ab alio per vim raptam detinere,peccatum ſit,nó tamen inde peccatum oriatur reſpectu ipſius raptoris,cui reſtituendo

do,maius peccatum incurreretur: ſed peccatum eſſet reſpectu domini,à quo fuiſſet res per violentiam rapta: Proptereaque ſit eidem reſtituenda,vt perſona remaneat à peccato libera, ac res ſine vitio, non reſtituenda ei, qui rem à domino rapuiſſet adeo vt peccatum de quo in hoc canone, non reſpiciat realem reſtitutionem, ſed eius tantum peccatum,cui res ſit reſtituenda,ac etiam ſi dominus fuiſſet raptor pariter iniquum eſſet ei rem non reſtitui. Sunt inſuper qui dicant hoc remedium competere cõtra occupatorem rei vacantis, vt Ripa in c.ſæpe.nu.53.cuius contrarium firmat hic Inno. ac Abb. num.16.cum iam diu antea fuiſſet in re vacanti tributum ſpecificum remedium in l.fi.C.vnde vi. Nec qui huius canonis vigore inchoauerit iudicium contra ſucceſſorem in vitium poſsidentem, prohiberetur agere per interdictum vnde vi, contra principalem
155 ſpoliatorem,†qui poſsidere deſijſſet,vt veluti dolo verſatus, eſſet merito pro poſſeſſore in eius odium reputandus. Neque alterius iudicij pręoccupatio tollere debeat alterius remedij actionem,ratione eiuſdem odij competentem,vt per Abb.in d.c.ſæpe. in fi.

De origine c. Ex litteris.de reſtitu. in integ. Cap. X V.

PEr eundemque Innocentium iij. fuit aliud ſubſidiarium remedium introductum,pro quibuſdam ſpoliatis, qui à cæteris remediis ſpolij eſſent aliqua ratione deſtituti, vt quoties iudici videretur æquitati conſonum, illis reſtitutio deberetur, ſicuti minori, aut eccleſiæ, & cæteris eius generis, quibus à iure ſuccurri conſueuerit per reſtitutionem in integrũ, ad cuius inſtar etiam in hac reſtitutione iudex ſuum officium impartiatur, ſi ſpoliato cætera om-
156 nia præſidia deeſſent. in c.ex † litteris. de reſtitu.in integr.de quo Abb.in c.cum ad ſedem.num.24.de reſtitu.ſpolia.& in c.accedens. il 1.num.19.vt lite non conte. Alex. in c.bonę.num.18.de appell. Soz.in conſi.266. num.22. lib.2. & conſi.39. num.5. lib.3. Quod quidem officium pręductis opem ferat, ſi vel proprio, aut ſuorum authorum facto ſeu deſidia, è poſſeſsione cecidiſſent,in quibus caſibus,cum ceſſet etiam generale ſubſidium, canon.reintegranda. vt dicit Abb.in d.c.cum ad ſedem. num.26. uerſi. tertius principalis. Soz.in l.rem quæ nobis.q.2.verſi.3.& vlt.Lap.alleg. 52.col.2. in fi. Pariſ.conſi.1. num.164. lib.1. alio remedio ſuccurri oportuit. Idemque officium iudicis, æque poterit implorari per excommunicatum ad effectum recuperationis quaſi poſſeſsionis matrimonij, licet

licet aliàs nullum ei recuperatiuum iudicium ſpolij regulariter com peteret. c.intelleximus.de iudi. Specul. de petito.& poſſeſſio.§.fin. num.3.Anto.& Abb.in c.fi.de ordi.cogni.Ac generaliter idem iudicis officium,omnibus communicetur, quibus conſueuit conſuli per reſtitutionem in integrum, ſi poſſeſsionem rerum priuatarum amiſiſsent. c.accedens.il 1. vt lite non conte. Soz.in d.l.rem quæ nobis.q.2.Alex.conſi.92.col.2.lib.5.Ac in incorporeis tale officiū implorabitur vnà cum vtili interdicto vnde vi.directo ceſsante. Abb.in c.cum eccleſia.num.37. verſi. ſed contra.de cauſ. poſſe.& proprie.An autem hoc iudicis officium claudatur terminis quadriennij ad exemplum reſtitutionis in integrum,de qua in c.1.eod.tit. late fuit diſcuſsum per Soz.in d.q.2.verſi.vnde inferebat. cuius dubij erit congrua diſputatio inter exceptiones.

DE SPOLIO
LIBER SECVNDVS.

DE IVDICIO SPOLII & foro competenti. Cap. I.

1 CVM itaque tot varia, & inuicem diſsimilia ſint ſpolij ſubſidia, diuerſiſq; temporibus introducta, ſecundum varias cauſas & qualitates, ſingulaque habeant proprios & diſtinctos terminos ſuperius iam recitatos; ni mirum ſit, ſi his confuſim in iudicium deductis, plerumque in eorum cognitione laboretur, & interdum æquiuocetur, cum indiſtincte propoſita reprobum, & incongruum præbeant intellectum, qui apertiſsimus ſit futurus, ſi cuique remedio ſpolij iudicia propria diſtinctim applicentur. Igitur poſt ſingulas actiones ſpolij ſuperius late relatas, ſubſecutiue proponenda ſunt earum iudicia, ſine quibus actiones ipſæ inanes redderentur. Ideoque ad plenam horum cognitionem, ex ordine ſint deducendę omnes præcipuæ iudiciorum partes, quę conſtant ex libello, probationibus, exceptionibus, ſententiis, appellationibus, & executionibus, de quibus ſingulis ſeiunctim tractandum ſit, vt cuncta, quæ ſpecifice ad

ce ad hæc iudicia pertinent, dilucida reddantur, ac nihil reliquum ſit, quod ad eorum neceſsariam cognitionem deſideretur.

Ac ad eorundem iudiciorum veram notitiam, quædam præmittenda ſint de competẽtia iudicis, cum receptum ſit priuilegio ſpo-
2 lij, vt interdum etiam iudicis laici legitima ſit †cognitio, & iuriſdictio contra clericum ſpoliantem: ſi tamen prius charitatiue & euangelice ab eius prælato monitus, ſpolium purgare contempſiſset. c. petimus. 11. q. 1. c. quidam monaci. 17. q. 1. Idemque eu enturum, ſi à Rectore Prouinciæ extraiudicialiter requiſitus, poſseſsionem à ſe occupatam primo poſseſsori nõ reſtitueret, ut ibidem dicitur: Quinimo, & Senator Romæ ſit iudex competens contra clericum violentum ſpoliatorem laici, vt in lib. 2. ſtatutorum Rom. cap. 132. in fi. ac in cunctis caſibus, in quibus recurri conſueuerit ad iudicem ſecularem ex negligentia, ſeu impotentia proprii iudicis eccleſiaſtici, (qui plene notantur per Lucam de Penn. in l. ſi coloni. col. fin. & nu. 39. C. de agric. & cenſi. lib. 9.) Iudex ſecularis erit etiam in hoc
3 iudicio competens contra clericum. †Pariformiter, ſi ſpolio per clericum patrato, res ad manus laicales deuenerit, poterit coram iudice laico iudicium agitari, nulla habita ratione clericatus primi ſpoliantis, cum in hoc reſtitutorio iudicio, non in perſonam, ſed in rem actio dirigatur, ut in perſona clerici non poſsidentis, nequeat in hoc clericale priuilegium operari, ex nota. per Cyn. in authen. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. ubi per Iaſ. num. 41. vt ſi clericus ſpolians non teneretur ſtatuto ſpecifice edito contra ſpoliantes: ei tamen ſubiiceretur laicus, qui à clerico poſseſsionis cauſam habuiſſet, ſicut etiam dicit Pet. de Peruſ. in ſubſcriptione ad conſilia Bald.
4 conſi. 277. †Et econuerſo, quicunque laici regulariter non conueniendi coram eccleſiaſtico iudice, ſed coram proprio ſeculari. c. ſi clericus. c. cum ſit generale. de fo. compe. Poterit conueniri coram eccleſiaſtico ratione ſpolij rei eccleſiaſticæ, ex quo cum euadat ſacrilegus, foro eccleſiæ ſubijciatur. glo. ſingularis in c. pen. quod me. cauſ. Inno. in d. c. cum ſit. vbi per Soz. in 7. fallen. & in conſi. 18. num. 32. lib. 1. Abb. in c. expoſita. 1. oppoſi. de arbitris, dicens tamen id verum, ſi notorie conſtaret rem ita inuaſam eſſe de bonis eccleſię, non tamen idem fore, ſi id redderetur dubium ex aliqua negatione agentis nomine eccleſię. Nam eo caſu ſuamet confeſsione conuictus, cogeretur coram iudice rei conuenti actionem dirigere, niſi aliunde doceretur ſpeciali aliquo iure eam cognitionem ad eccleſiaſticum iudicem pertinere ex nota. per Soz. in l. rem quæ
5 nobis. q. 3. ff. de acqu. poſſeſ. †Si uero ageretur de ſpolio, licet rerum profanarum pertinentium tamen ad perſonas miſerabiles, quæ

(licet

(licet laicales ſint, ſub protectione eccleſiæ permaneant. c. ſignificantibus. de offi. ordi. c. ex parte. de ſo. compe, & 88. diſtinct. per totam) ab ipſius eccleſiæ iudice ſint fouendæ, & in proprio eorum iure reſtituendæ. Abb. in c. cauſam. 2. nota. qui fil. ſint legi. & in c. ſuper quibuſdam. de verb. ſign. cum & clericus agens contra laicum ſuper reſtitutione in integrum poſsit eum coram eccleſiaſtico iudice conuenire. Inno. in c. cum ſit in fi. de foro compe. Roma. ſingul. 112. An autem ſi in cauſa ſpolij corā iudice laico introducta ſuper temporalibus inciderit quæſtio ſpiritualitatis, vtpote matrimonij, neceſſario annexa iudicio principali, poſsit de ea cognoſci coram eodem iudice ſeculari; varie admodum fuit vtrinque inter Doctores altercatum, vtra pars ſit de iure verior, & communior: nam & in concilio Neapolitano poſt magnum conflictum doctiſsimorum virorum, fuit tandem concluſum, laicum eſſe iudicem competentem, quamuis principaliter ageretur ſuper ſpolio beneficiali, vt late refert Afflic. deciſ. 24. in quo videtur concordare apoſ. ad deciſ. Tolo. 470. cum ſpiritualis cauſa, quo ad ſpolij iudicium habeatur pro temporali, vti deciſum dixit Guido Pape in ſua deciſ. 1. & 85. cuius meminit Ripa in rubri. extra de iudi. num. 90. aſſerens talem eſſe communem Doct. opi. quam deducit, ſed non idem fore dicit, ſi ageretur poſſeſſorio adipiſcendæ: Attamen alij ſint, qui in contrariū dicant eſſe communem opi. vt Dec. in c. 2. num. 24. de iudi. Alex. in l. Titia. num. 6. ff. ſolu. matri. & ibi Roma. num. 5. cum nec iudex laicus ſit competens in cauſa mixta temporali, & ſpirituali. c. tuam. de ordi. cogni. c. lator. qui fil. ſint legi. Ac demum cum iſthæc quæſtio incidiſſet in cauſa matri. coram Puteo per eundem propoſita ſub die 30. Octob. 1542. in partem negatiuam, fuit concluſa, vt iudex laicus cognoſcere non poſſet de ſpirituali cauſa incidenti, vt ipſemet refert in deciſ. 315. lib. 1. & Fabius deciſ. 23. de ordi. cogni. Quinimmo in alia cauſa Collecten. matri. à Fabio propoſita 6. Nouembris eiuſdem anni, vt refert Pute. in deciſ. 319. lib. 1. dixerunt DD. ꝙ licet probaretur ab immemorabili tempore, ſeruatum iudicem laicum cognoſcere de cauſa ſpirituali, aut mixta, adhuc eam immemorabilitatem non eſſe profuturam, ſtante inhabilitate poſſeſſoris, vt per Card. conſi. 57. & 87. Soz. conſ. 260. col. fi. lib. 2. Fely. in c. debito. de teſti. cum nec vlla conſuetudine induci poſsit, vt Rex habeat iuriſdictionem cognitiuam inter clericos. Biſigne. de iudi. deciſ. 11. niſi ſaltem concurrente fama publica priuilegij, vt dictum fuit in eadem cauſa, cum nec pariter per generalem conſtitutionem id tribui poſſet iudici laico, quæ id ſtatuēs eſſet irrationabilis, vt late Roma. conſi. 299. col. 2. verſi. præmiſsis. Attendendum ſit

pariter,quo ad iudicium ſpolij attinet,quòd licet petitorium cumularetur, ſeu ſeparatim de eo ageretur,non tamen cognitio eius petitorij,ac poſſeſſorij eſset diuerſis iudicibus demandanda, ſed eidemmet,qui vtrumque iudicium diffiniret,ne aliàs cauſarum continentiæ ad earum confuſionem diuiderentur.c.nulli.de iudi. c.tuam. de ordi.cogni.c.1.de cauſ.poſseſ.Cyn.in l.1.3.oppoſi.C.vbi cauſ. ſtat. Abb. in c. 1. num. 13. de ſequeſt. poſſeſ. Verum ſi cuiquam iudici taxatiue delegaretur proprietatis cauſa, non poſſet iſdem iudex quoquo modo ſuper poſſeſsione cognoſcere,ſed iudiciorum cognitio eſſet ſeparanda.glo.in l.pen. C. ſi à non compet. iud. quam ibi ſequitur Bar.cum iuriſdictio ad proprietatem tantùm coarctata non poſsit eius fines egredi.

6 † Quòd ſi ſeruus,qui ſeipſum in libertatem uendicauerit, ſuimet ſpolium faciendo, in aliam prouinciam migrauerit, in eadem coram eius loci iudicibus erit conueniendus, quorum in primis ea erit cognitio, an ſeruus diutius fuerit in poſſeſsione prętenſę libertatis, cuius rei ueritate comperta,demum ſit de integra cauſa ſpoliationis plene cogniturus iudex,uelut competens contra eum,qui exiſtens in finibus ſuæ iuriſdictionis,eſſet in longęua quaſi poſſeſsione ſuę libertatis.Cyn. in l.1.nu.10.C. ſi de cau.ſtat. Luc.de Penn. in l.ſi coloni.q.4.C.de agric.& cenſi. lib.11.ſi autem illum repererit, uel in nulla quaſi poſſeſsione libertatis,uel de recenti, remittat eum ad iudicem loci,unde aufugiſſet.l.de iure.ff. de munici. & dicit Cyn. in d.l.1.cum is ſit eius proprius iudex, etiam futurus, quoties de petitorio ageretur,vt ibidem per Docto. Quis autem ſit iudex competens ſuper poſſeſſorio rei feudalis,ponunt Docto.in c. cæterum.vbi per Abb.& Fely.num.23.de iudi. Quorum dicta non tranſcribam, & hęc pauca de iudice prælibata ſufficiant, ut nunc ex ordine ſpolij iudicialia aggrediamur,cuius prima pars,cum ſit libellus, ſeu cauſę commiſsio,in primis etiam eius cognitio ſubiicienda ſit.

De libello ſpolij violenti. Cap. II.

7 CORam iudice igitur competenti ſummēdum ſit huius iudicij ſpoliatiui initium à porrectione libelli,in quo omnia prætenſa per actorem concludenter perſtringantur, cum regulariter ad ipſum libellum cuncta referātur, quæ deinceps in rectum iudicium ſunt deducenda, ex cuius tenore formanda ſit etiam ſententia, quæ ex ſe ipſa egredi nequeat fines primę petitionis.glo. in c. cum dilectus.de ordin. cogni.in uer.reſtitutio. late Fely in c.licet heli. de ſimo.

mo. Rota in no. deciſ. 353. & in termi. ſpolii dicit Lap. alleg. 52. (niſi tamen uerſaremur in caſibus exceptis inferius recitandis) ſed cum plurima fuerint à iure introducta remedia ſpolii inter ſe plurimum diſtincta, opus ſit noſſe ſub qua forma, quibuſve cautelis ſingula eius remedia in iudicium deducantur, ſeu generaliter omnia, vnica tantum petitione cumulentur. Agitur enim interdum de ſpolio ſimplici, idque diuerſimode, & interdum de uiolento pariter haben te diuerſas proſecutiones, directas quandoque ad ipſammet rem, quādoque ad pœnam conſiſtentem extra rem, ut ſicuti ſingula ſpo lij iudicia in eorum effectu, ac executione inter ſe differunt, ęque dif ferant in ipſa prima iudiciali petitione, quæ propterea diſtinctim ſit applicanda cuilibet iudicio ſpolii, ne confuſim deducta per agentem, ei afferrent ſuccumbentiæ detrimentum; quod facile aduenturum ſit, niſi fieret congrua petitio ipſi remedio intentato, cū in alio tantum incaute agens, ſuccumberet: quamuis in alio nō propoſito plene probaſset, vt late dicit Lap. in d. alleg. 52. niſi tamen poſt id remedium ſimpliciter intentatum opportunas adhiberet cau tiones cuilibet iudicio applicabiles, quas inferius ſuo loco recitabimus, cum latiſsima declaratione ſingulorum uerborum, ex quibus inferatur petitio poſseſſoria tantum, uel mixta cum petitorio, quoue pacto petitorii ſuſpenſio fiat cum eius plenario effectu.

8 † Inchoandum eſt itaque ex ordine iam propoſito à libello eius uiolenti ſpolii, quod & antiquius ſit, & magis abhorrens ab hominum natura: In quo vltra expreſsionem ipſius violentiæ requiritur etiam expreſsio loci, ac temporis patrati ſpolii, quæ quidē ſint neceſſario probanda in ſpolio uiolento, in quo incurratur infamia, ad quam infligendam loci, ac temporis adiectione, ac probatione opus ſit. l. prętor edixit. vbi Bar. ff. de iniuri. in l. neque. ff. de ui, & ui arma. Nam uiolentia crimen habet admixtum, in quo tempus & locus deducendi ſint ad concludentem eius probationem. Inno. in c. qualiter, & quando. de accuſa. Abb. in c. cum ad ſedem. num. 17. de reſtitu. ſpolia. Soz. in l. rem quę nobis. q. 6. verſ. dubitatur. ff. de acquir. poſseſ. Rom. conſi. 191. col. 1. Ac inſuper in eo libello modus commiſsæ violentiæ ſit exprimendus, ac in proſecutione eius iudicij late probandus. Rota in no. 437. & 439. Lap. d. alleg. 52. & 127. & ſpecifice ſit liquidanda res ipſa per uiolentiam inuaſa, ſi immobilis ſit, licet ſpecificatio in mobilibus non ſit neceſſaria, ſed ſat ſit in actis rem fuiſſe probatam ſuccedente ſpecificatione cum ſacramento agentis, ex late nota. per Iaſ. in l. ſi quando. C. vnde ui. Rot. in antiq. deciſ. 409. & in no. 157. Quæ omnia in hoc

libello requiſita, erunt æque adhibenda tam contra ipſum uiolentũ ſpoliatorem, quàm contra mandantem, aut ratum habentem. c. cum ad ſedem. & ibi Abb. nu. 10. de reſtitu. ſpolia. Specul. eo. ti. in prin. & uerſ. porro. Luc. de Penn. in l. ſi coloni. num. 31. C. de agric. & cenſ. lib. 11. quamuis damna, & cætera ſpolij ſubſecutiua, etiam non expreſſa tacite petita cenſerentur, ut ibidem per Abb. & Specul.

9 † Nec tamen hic libellus violentię, & ſi recte in iudicium ciuiliter propoſitus, quicquam ſit profuturus in cauſa criminali, ad effectum ut virtute eiuſdem libelli poſſet etiam criminaliter procedi, cum nec plenę probationes factæ in cauſa ciuili proficerent in criminali. l. 2. §. 1. ff. ui bo. rap. ubi Bar. & in l. ſi quis ad ſe fundum. verſ. primo quæro. C. ad l. Iul. de ui. Nec è contrario ex iudicio uiolentiæ criminaliter intentato, & concluſiue probato, poſſet de iure pronunciari ſuper reſtitutione rei, ad quam non fuiſſet id iudicium ſpecifice directum, quod tantum pœnam reſpiceret: quo tamẽ caſu poſſet iudex ex quadam eius ęquitate proprium officium impartiri in reſtitutione ipſius rei, vt inquit Bar. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. in fi. & in l. defuncto. §. 1. ff. de publi. iudi.

De libello in iudicio l. Si quis in tantam. C. Vnde vi. Cap. III.

10 HVic libello violentiæ proxima eſt cognitio † libelli proponendi in iudicio uirtute l. ſi quis in tantam. quę pariter uiolentam ſpoliationem reſpiciat. In quo in primis deducendum ſit per actorem, corporeę rei poſſeſsionem per ipſum prius detentam fuiſſe occupatam per alicuius uiolentiam: nam in hoc iudicio, & de corpore rei, & de perſonali violentia conſtare oportet; aliàs incongrue conueniretur, qui non perſonæ, ſed rei tantum uim intulerit, ad quod fuerit proditum ſpecificum remedium l. fi. C. unde ui. ut ibi
11 per glo. & Alex. in l. naturaliter. in §. nihil commune. num. 14. † propterea que ad res incorporeas hoc iudicium non porrigatur, vtpote in uiolenta eiectione ab exercitio iuriſdictionis, in quo nihil dicatur corporee poſsideri, ut late differit Signoro. conſi. 75. num. 11. Neque ſatis eſſet in petitione huius reſtitutionis deduci ſolam uiolentiam ad effectum conſequendi integrum commodum huius legis (quod etiam pœnam contineat) ſed neceſſe ſit, expreſſe ſimul petere condemnationem ipſius pœnę, vt ibidem Signoro. in princ. Rota in no. deciſ. 393. in fi. qua quidem pœna non expreſsim petita ceſſaret vtique eius condemnatio, quæ tantum fieret ad ipſius rei pe

titæ reſtitutionem cum omnibus damnis incurſis ratione illatę uio lentię, accedentibus ipſimet rei. glo. in c. paſtoralis. ver. intentatæ. de cauſ. poſſeſ. Abb. in c. ſæpe. in fi. de reſtitu. ſpolia. vbi Ripa num. 68. & hanc eſſe cõmunem dicit Soz. in l. rem quæ nobis. q. 12. ff. de acquir.
12 poſſeſ. In † caſum autem pœnę non petitæ in libello, poſſet nihilominus recuperata ipſa re cum omnibus damnis ex integro nouum iudicium inſtitui pro pœna aſſequēda, cum iudicium criminale nullatenus impediatur ex antecedenti iudicio ciuili. l. 1. C. quando ciui. actio. Abb. in d. c. ſæpe. Sit tamen conſultius utrunque iudicium ſimul inſtitui, nec per cõcurſum ſe impediãt, ex late dictis per Paul. de Caſt. conſi. 301. num. 3. lib. 1. Quinimmo poſsint eadem iudicia contra diuerſas perſonas eodem tempore agitari, uidelicet contra ſucceſſorem in uitium ſpolii pro aſſequenda re per ſe poſſeſſa, uirtute d. c. ſæpe. & contra primum violentum ad pœnam ex eius uiolentia incurſam, uirtute huius l. ſi quis in tantam. à qua violentus non liberetur ex trãslatione rei in alterius perſonã. Abb. in d. c. ſæpe. in fi.
13 † Quòd ſi agendum eſſet ad reſtitutionem rei inuaſæ authoritate decreti nulli, ſecundum terminos l. meminerint. C. unde ui. erit in libello ſpecifice exprimenda qualitas prętenſę nullitátis, unde decreti nullitas oriatur. Bar. in d. l. meminerint. num. 29. Si autem ageretur contra detinentem alieno nomine, ac denegantem reſtituere in terminis l. non ab re. C. unde ui. & l. conductores. C. locati. libellus alternatiue, ac conditionaliter eſſet proponendus, cum petitione ſcilicet reſtitutionis ipſius rei, & ſi contumax perſtiterit uſque ad ſententiam, petatur condemnari in pœnam dupli: qua quidem non petita, nec eius condemnatio ſubſequi poſsit, ut per Bar. in d. l. non ab re. num. 2. vbi Bal. num. 4. & in d. l. conductores.

De libello in canone reintegranda. iij. quæſt. i. Cap. IIII.

14 QVamuis iudicium agitandum uirtute canon. reintegranda. dicatur eſſe ſummarium per Docto. in l. meminerint. C. unde ui. & Bar. in l. 1. ff. quorũ bono. ac in eo congruant ijdem termini, qui in beneficialibus, vt deciſum tradit Veral. deciſ. 237. attamẽ libello opus ſit ad inſtar iudicij intentandi, ex l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11. in quo licet procedendum ſit celeri ſatisfactione, vt ibi dicitur: Nihilominus libellus ſit neceſſarius, ſicut ibi dicit Bar. num. 3. & Luc. num. 42. cum & in iudicijs utcumque ſummariis, ſit ferenda ſententia, iuxta ea quæ fuerint in libello petita, uelut

à quo ſententia reguletur. Roma. conſi.191.in fin. Corn. conſi.
227. in princ. lib.3. Attamen ſufficiat in eo breuis libellus, ſeu
15 commiſsio, quæ in ſummariis †fungatur vice libelli. Abb.in c.præ-
terea.num.7. de dilatio. Iaſ.in l.1.C.quando libel. princ. datus.2.
nota.Pariſ.conſi.18.num.23.lib.4. In quo nec ſuperflua, vel minus
neceſſaria ſint cumulanda:ſed ſatis ſit,quod in primis narrata ipſius
agētis,aut ſui authoris aliqua poſſeſsione cum præſenti poſſeſsione
rei conuenti,concludatur reſtitutio poſſeſsionis rei, vnà cum fructi-
bus;ex qua narratiua ſpolium de iure inferatur. Abb.in c.accedens.
num.19.vt lit. non conteſt. Soz. in l.rem quæ nobis.q.2. de acquir.
poſſeſ.Alex. conſi.6.num.5.lib.3. Milis verſi. poſſeſsio ex canone.
Quinimmo ſat futurum ſit, ſi in eo libello conquereretur agens ſe
ſpoliatum,abſque alia expreſſa petitione reſtitutionis tacite ſub his
verbis comprehenſa. glo. in c.quia.1.q.3. relata per Fely. in c.inter
dilectos.num.2.de fide inſtru.cum ſub eo verbo,ſpolij,contineatur
quęlibet inuaſio,ablatio,deuaſtatio,& eius generis alia,vt per Frāc.
in c.ſciant.vlt.nota.de elec.in 6. Cuius quidem libelli propria for-
ma traditur per Specu.in §.1.in princ.de reſtitu.ſpolia.per Bar.in l.
16 interdicto.ff.de vi & vi arma.†In quo tamen libello ſi reperirentur
inſertæ aliæ qualitates, minus ad hoc iudicium neceſſariæ, vti eſt
qualitas violentiæ,ſeu alterius generis,quæ ſit magis congrua cæte-
ris remediis poſſeſſoriis, diceretur actor ex eo ſe ſe arctare ad pro-
bandas eas qualitates, quibus non probatis, minime obtineret in
iudicio huius canonis,quamuis cætera in eo requiſita plene probaſ-
ſet.C.dilecti. c.examinata. de iudi. Lap.alleg.52. Abb.in c.cum ad
ſedem.num.29.verſi.3.de reſtitu.ſpolia.& in d.c.accedens. Pau.de
Caſt.conſi.253.num.2.lib.1.Soz.conſi.39.num.20.lib.1.Cum qua-
litates expreſsim in libello deductæ ſint etiam probandæ, vt late
17 Hippoly.ſing.187.† Verum huic ſuperfluæ narrationi,poſſet ſalu-
bris & propria medela in eodemmet libello adhiberi, adiecta clau
ſula paſsim inſeri ſolita, videlicet,Non ſe aſtringens, ſed in his pe-
tens ſibi ius & iuſtitiam miniſtrari. Qua quidem appoſita, ſatis eſ-
ſet probationes iam factas in iudicio poſſe concludenter applicari
cuilibet poſſeſſorio,in quo quidem obtinebitur, virtute eius clau-
ſulæ, non attentis aliis non neceſſario narratis in ipſo libello, &
non probatis.c.2.vbi Abb. num.51.de ordi. cogni.Bald. in l.fi.C.
de anna.excep. Alex.conſi.6.num.6.lib.3.& conſi.96.num.5.lib.1.
Corn.conſi.8.lit.B.& conſi.18.lib.1. & conſi.91.lit. B.lib.4.Soz.in
l.rem quæ nobis.q.2.in prin.ff.de acquir.poſſeſ.Ripa in repeti.§.ni-
hil commune.num.178.eod.tit.Fely.in c.licet heli.de ſimo. Capi-
18 ti.deciſ.86.num.16.†Idemque euenturum, ſi in libello aut commiſ-

ſione,inſereretur clauſula, Quam & quas,ex qua cēſeatur omne ius competēs in iudicium deduci,vt per Paul.de Caſt. conſi.153.num. 3.lib.1.Rot.in no.deciſ.343.&414. Sarnen.de infir.reſignan.q.34. num.4.Veſta.deciſ.68. Idque præſertim in cauſis ſummariis, vti deciſum coram Caputaquen. in cauſa Ilerden. cano. 20. Octob. 1561.Quarum tamen clauſularum cautio non proderit agenti, ſi probationes per eum in iudicio factæ non concluderent aliquod remedium,quod poſſet elici ex verbis expreſsis in libello, vel aliquod fuerit probatum,quod contrarietur cæteris narratis in ipſo libello.Alex d.conſi.96.& conſi.121.num.10.Ripa in d.§.nihil com
19 mune. Nam ſi agens de ſpolio narraſſet in articulis,† ſe tenere & poſsidere,id eſſet contrarium ſpolio, vt per Alex.in d.§.nihil commune.num.44.& ibi Rip. num.178. idem Alex. conſi.110.num 2. lib.5.Signoro.conſi.75.in princ.Soz.conſi.122.num.2.lib 4.Idemque ſi hęres agens de ſpolio defuncti narraret illum vſque ad eius obitum poſsediſse,de directo contrariaretur ſpolio, vt patet ad ſenſum, & dicit Corn.conſi.18.lit.C.lib.1.& conſi.30. col.4.lib.3.vel ſi inepte peteretur per agentem de ſpolio mandari aduerſario, ne amplius poſſeſsionem ingrederetur. Idem Corn. conſi.127. verſi.
20 conſidero.lib.3. †Ea tamen non dicerentur contraria,quæ inter ſe differrent tantum in qualitate, quæ nec inducat contrarietatem,nec differentiam in ſpecie.Bar.in l.1.num.19.C.de actio. & obligatio. Idem futurum, ſi narraret compatibilia, vt pote ſi agens de ſpolio denegatæ penſionis per ſucceſſorem, qui nunquam eam ſoluiſſet, narraret ſe eſſe in quaſi poſſeſsione exigendi,etiam ab eo,cum poſſet talis poſſeſsio intelligi pro ciuili, cui conueniat iudicium recuperandæ, vt in hoc dicit Guido Papæ deciſ.629.col.5. Ne tamen ex clauſulis, & prædictis cautelis generaliter adiectis in libello iudicium perpetuo verſaretur in ambiguo, tradita eſt medela per Bald. in l.edita.col.10.C.de eden.& in l.fin.num.4.C.de anna. excep.relata per Capram in c.paſtoralis.1.nota.de cauſ.poſſeſ. & Ripam in d.§.nihil commune. in fi. vt reus ſpolio conuentus petat compelli agentem ad declarandum,qua actione vti velit ex generaliter comprehenſis in his clauſulis,ne iudicium ſemper eſſet in ſuſpēſo, quod niſi declarauerit infra terminum ſibi per iudicem præfinitum, ſit inanis euaſura eius clauſulæ adiectio, ac attenderetur tantum iudicium principaliter deductum: quo declarato, iudicium in aperto
21 verſabitur. †Neque à declaratione ſemel facta liceret amplius variare ex dictis per Iaſ. in l.quod iuſsit. num.45.ff.de re iudi. & in l. edita.num.8.& 20.C.de eden. Parte autem id non petente, poterit quandolibet fieri declaratio generalis libelli vſque ad ſententiam,

vt

vt tradit Fely.in c.2.num.32. de libel. obla.Dec.in d.l.edita.num. 47. Quinimmo poſſet ante ſententiam fabricari noua petitio ex actis, & iam probatis, vti ſeruari dicit de ſtylo Pariſ. conſi.76. num.12.lib.1.

22 †Neque in hoc libello huius canonis requiratur deductio loci, & temporis, ſicut in violenta ſpoliatione requiri diximus, nec eorum probatio, velut ſuperflua, eſſet quicquam profutura ex nota per Soz. in l. rem quæ nobis. q.6.verſi.dubitatur.ff.de acquiren. poſſeſs.niſi in eodem libello fuiſſet deducta qualitas doli, ſeu violentiæ, vel alterius generis, quod contineret admixtam criminis cauſam: quo caſu neceſſe eſſet in libello hoc tempus exprimi, ac in iudicii proceſsu probari. Abb. in c. cum ad ſedem. num.17.de

23 reſtitu. ſpolia. late Roma. conſi.191. col.1. †Id tamen in huius libelli cognitione non eſt prætereundum, quòd licet in cæteris iudiciis, cauſam exprimens in libello cenſeatur ſeſe arctare ad probationem cauſæ deductæ: priuilegio tamen ſpolij receptum eſt, vt de eo agens ab eius probatione eximatur, omnino obtempturus, licet deficeret in probatione cauſæ expreſſæ in libello, probatis cæteris extremis, ſpolium concludentibus. Innoc. in c. querelam.in fin.de elec. Fely.in c. licet cauſam. num.88. de proba. & in c.2.num.42.de reſcrip. Bald.in l.fi.in princ.C.de anna. excep. Dec. conſi.136.col.2.& conſi.172.in fin. Gigas de penſio.q.47. num.6.

24 & late dictum in cauſa Vrbeue.caſtri.†Eodemque priuilegio ſpolij receptum eſt, vt eius commiſsio, atque iudicium minime ſubiaceat regulis de expeditione litterarum, cum his etiam non expeditis, cauſa ſpolij legitime committeretur, vt per Caſſad. in regul.deciſ.1.num.2. Sarnen.in regul. de non iudi.q.5. Ne aliàs cogeremur dicere, in ſpolio eſſe neceſſariam deductionem veri tituli. Cuius tantum color in beneficialibus ſufficiat,vt inferius inter probationes diſputabitur.

25 †Si contra titulo poſsidentem agatur de ſpolio, quidam exiſtiment cautius eſſe in libello exprimi, aduerſarium à ſe clam vel precario poſſidere: Quorum quidem verborum adiectio, ne dum eſſet opportuna, ſed prorſus neceſſaria, ſi ſequeremur eam opi.Bart. quòd poſſeſsio titulata obſtet in hoc poſſeſſorio, quam ſequuntur Soz.in l.rem quæ nobis.q.7.& in conſi.266.num.16.lib.2.Alexan. conſi 118.lib.2. Pariſ.conſi.1.num.167.lib.1. Sed ſi ſequamur Canoniſtarum ſententiam, communiter vtrinque receptam, quòd titulus aduerſarij nihil obſtet agenti ex hoc canone (vt latiſsime inferius dicam) talis adiectio futura ſit fruſtratoria.

26 †In ſpolio autem iudicis requiri libellum cum inſertione cauſæ amotionis

amotionis (ſi fuerit iudicialiter proceſſum) dicit Fely. in c.dilectus. il 1.col.1.de reſcrip. Tamen ſemper cenſui etiam experientia doctus, conſultius eſſe, in libello principali non exprimi ſpolium iudicis, ſed ſimpliciter agi de ſpolio, vt ſi reus obiecerit ſe iuſte poſsidere, authore prætore, aut virtute. rei iudicatæ, (vt fuit obiectũ in cauſis ſpolij Abbatię Farſen. & Vrbeue. caſtri, & aliis quamplurimis) poſſet replicari de nullitate vel notoria iniuſtitia, quarum alterutra probata, nihil eſſet obfutura authoritas iudiciaria, de quo late tractabitur inter exceptiones.

De verbis libelli inferentibus poſſeſſorium ſeu petitorium, aut vtrunque. Cap. V.

SEd quoniam in libellis, ſeu commiſsionibus ſpolij ſæpius, ac diuerſimode conſueuit commiſceri petitorium cum poſſeſſorio, quod equidem cumulatum maximi momenti ſit plerumque futurum; operę pretium erit noſſe ex quibus verbis ea cumulatio inducatur, quiſve futurus ſit eius cumulationis effectus, quove pacto poſsit per ſuſpenſionem ſeparari, & cuius effectus ſit ſuſpenſio, & quando poſsit aut cenſeatur petitorium iam ſuſpenſum reintegrari.

Erit namq; in facultate ipſius agentis, vel mixtim in vtroque ſcilicet, vel in eorum altero tantum cauſam inchoare.

27 † Qui ſi in commiſsione cauſæ rem petat, petitorium tantum cenſebitur in iudicium deducere, & non poſſeſſorium, in quo non reſtitutio rei, ſed poſseſsionis petenda ſit, late Alex.conſi.92.col.2.lib.5. Non tamen idem erit ſi ſimpliciter peteretur reſtitutio rei, ex quibus verbis etiam poſseſsorium inferatur, vt mox dicam. Commiſsione vero cauſę facta ſuper beneficio abſque aliqua tituli, aut poſseſsionis expreſsione, intelligeretur mixtim in vtroque procedi. glo.& Abb.in c.1.de ſequeſ. poſseſ. & fruct. Eritque tamen in agentis facultate, qua nam via malit progredi.

28 † Poſseſsorio autem iudicio per agentem delecto, poſset reus in petitorio procedere inuito actore, eoque probato obtinere, niſi prius fuiſset per ipſum actorem re integra petitorium ſuſpenſum: ſed id fruſtra fieret, ſi ex probationibus, iam per reum completis concluderetur petitorium, ex cuius plena probatione poſseſsorij effectus euaneſceret. Suſpenſione autem tempeſtiue, ac legitime facta, prodeſsent nihilominus termini ſubſtantiales in vtroque iudicio ante ſuſpenſionem ſeruati, ita vt noua eorum obſeruatione opus non ſit. Idque de ſtylo ſeruari dicit Caſ-

ſad.de cauſ.poſſeſ.& propri.deciſ.9.num.7.& late mox dicam.

29 † Nec propterea commiſsio poſſeſſoria diceretur alterari,aut cõmiſceri cum petitorio,ſi obiter in ea enunciarentur aliqua ad proprietatem applicabilia, dum tamen in eius concluſione ea tantum exprimantur,quæ poſſeſſorium reſpiciunt.Bar. in l.naturaliter.§.nihil commune. vbi Iaſ.col.fi.uerſ.vltra ff.de acquir. poſſeſ. Soz. in l. rẽ quę nobis.q.6.eo.ti.Abb.in c.cum ad ſedẽ.5.nota.de reſtitu.ſpol. Fely.in c.in præſentia.nu.6.de proba.Deci. in c.ex parte.2. nota. de foro cõpe.& cõſi.28.nu.3.Guido Pape deciſ.629.col.6.Alex.conſi. 117.nu.2.lib.2.& cõſi.92.col.2.lib.5.cum in primis cõcluſio libelli attendi debeat,vt ibidem per Docto.& in terminis poſſeſſoriis dicit Pariſ.conſi.112.num.64.lib.1.Indeque dicat Deci.d.conſi.28.num. 6.quod agens ex l.ſi quis conductionis.C.loca.licet narret caducitatem, ſeu priuationem dominij,quæ petitorium reſpiciat, ſi tamen in concluſione dicat de ſola poſſeſsione, cenſeatur ſolum poſſeſſorium intentaſſe.Idque multo magis uerum eſt, ſi ab initio peteretur reſtitutio rei, quæ licet inferat petitorium c. inter dilectos. de fide

30 inſtrum. non tamen ſit penitus à poſſeſſorio aliena, cum ex † petitione reſtitutionis fundi, vtrumque iudicium cenſeatur deductum. Io.An.poſt Specul.de actio.& petitio.§.ſequitur.verſ.hęreditatem. Soz.in d.l.rem quę nobis.q.6.& conſi.90.in princ.lib.3. Iaſ. in d.§. nihil commune.num.187.Alex.conſi.43.num.1.lib.4.vt nihilominus poſsit ſuper ſolo poſſeſſorio pronunciari,ſi concluſio libelli,aut commiſsionis ad id tantum fuerit directa,vt ibi dicit Soz.Quod tamen ſane intelligendum ſit, niſi in ipſo initio commiſsionis non ſimpliciter peteretur reſtitutio rei,ſed cum tali qualitate, quę prorſus adimeret ſpem omnem retractationis in iudicio petitorio,utpu ta,ſi peteretur rem libere reſtitui,ſeu aliis uerbis in eundem ſenſum, quæ nequeant ad poſſeſſorium applicari,quod de facili ſit ſui natura retractabile in iudicio petitorio.l.1.C. de momenta. poſſeſ. Nec vllatenus poſſeſsio poſſet dici libere reſtituta, integra remanente dominii petitione, qua poſsit illico poſſeſsorium emendari Alex. conſi 96.in prin.lib.5.Deci.conſi.62.num.2.Soz.d.q.6. uerſi. quod limita.de qua dictione,libere, late ponit Iaſ.in l.nemo poteſt. 2.lectu.num.54.ff.de lega. 1. Quod ſi è conuerſo in præfatione libelli inferantur uerba ad poſſeſſorium tantum pertinentia, in concluſione autem peteretur rem reſtitui,orta eſt altercatio inter Doct. An ex eo dicatur petitorium deductum, in quo affirmatiue reſpondeãt Iaſ.in d.§.nihil commune.num.187.Capra in c.paſtoralis. 1.nota. de cauſ.poſſeſ.& propri.Idemque ſentit Veſtan.deciſ. 104.cum uerbum reſtituere,poſſeſsionem ſolam reſpiciat.l.qui reſtituere.ff.de rei

vendi.

uendi. Io. An.poſt Specul.in d.§.ſequitur.uerſ.ad hoc tamen.& verſ. veritatem.ac dicit idem Specula.de reſtitu.ſpolia.§. 1.num.8. cuius contrarium ſentiant Abb.in c.cum olim.il 2.1. notab. de reſtit.ſpolia.Soz.qui ſupra,uerſ.notabis.Afflic.deciſ.77.num.7. Fede.de Sen. conſi.283. in princ.intelligentes ea verba rem reſtitui in reſtitutione poſſeſsionis rei petitę. Omnes tamen vtrinque deducti fatentur conſultius fore, vt in libello aut commiſsione petatur poſſeſsionem reſtitui,unde ceſſaret omnis ambiguitas, ac poſſet etiam ſuper poſſeſſorio pronunciari, vt ibidem dicit Afflic. & Capra in c.cũ ad ſedem.3.notabili.de reſtitu.ſpolia.ex eiſdemque uerbis æque poſſet ferri ſententia ſuper dominio,quod in conſequentiam ſecum aſferat reſtitutionem poſſeſsionis,ut in hoc dicit Paul. de Caſt. conſi. 85.num.2.lib.2.

Vbi autem tam in narratiua,quàm in concluſione commiſsionis
31 actor expreſsiſſet,ſe † canonice inſtitutum, petitorium tantum iudicium cenſebitur introductum, cum inſtitutio canonica nequeat ad poſſeſſorium applicari.glo.in c. conſtitutus. uerſ. eiectus.de fili. presbyt. Milis verſ.poſſeſſorium ſolum.ſecus ſi dictum in narratiua non fuerit in concluſione repetitum,ſed inſerta uerba, quæ poſſeſſorium reſpiciunt, cum libellantis uera mentis declaratio ad concluſionem redigatur obtinens potiorem partem, uti dicunt Anto. in c.ex parte.5.nota.de foro compe.Fely. in c. licet cauſam. num.5. de proba.Ripa in §.nihil commune. num.197.Soz.conſi.262.num. 2.lib.2.Deci.conſi.92.num.1.Indeque ſit quòd licet in ipſius libelli exordio fuerit poſſeſſorium narratum,ſi in eius cõcluſione peteretur ſuper ſpoliatione,ac etiam in re ipſa iuſtitiam miniſtrari, petitorium diceretur concludi ex ea deductione rei, unà cum implicatiua dictione, etiam. glo. in c. cum dilectus, uer. exceptionis. de ordi. cogni. & in c. fin. uer. ſi uero quis. eod. tit. & è contra idem futurum, ſi concluſionis uerba poſſeſsorium tantum perſtringerent, ut de eo tantum cognoſci poſsit, licet primo fuiſsent expreſsa uerba congrua petitorio, vel ad vtrumque, cum concluſio in primis attendatur,niſi tamen alterum eorum tantum fuiſset in iudicio proſecutum.

32 † Ex quo magis attenderentur proſecuta, quàm petita, ex nota. per Docto.in l.ſub prætextu.la.2.C.de tranſac.Pariſ.conſi.45.in fi. lib.1.& conſi.112.num.55.eo.lib.conſi.113.num.7.lib.4. Aut ſi in libello fuerit inſerta ea ſalubris clauſula,Petens ſibi ſuper præmiſsis ius,& iuſtitiam miniſtrari,quę refertur ad ſingula narrata in libello, non habita ratione concluſionis. Abb.in d.c.cum dilectus.num. 52. Iaſ.in.§.nihil commune.num.121.Alex.conſi.43.nu.2.lib.4.Corn.

conſi.8.lit.B.lib.1.Milis ver poſseſsorium non ſolum. cuius clauſulæ uigore, fiat condẽnatio in eo quod minus contineat, vt late Alex. conſi.97.num.2. lib. 2. Cuius tamen clauſulæ adiectio redderetur inanis, ſi in toto libello fuiſsent tantum appoſita uerba, proprietatem reſpicientia, cum eius clauſulę uirtus non porrigatur vltra ea quę reperiuntur in libello expreſsa, ad quę tantum ſit applicabilis. Alex.d.conſi.117.& conſi.43.num.2.lib.4.Corn. d. conſi.8.col.2. Ripa.in §.nihil commune.in fi.ac minus ea clauſula operaretur,ſi in concluſione libelli peterentur bona libere, & expedite dimitti, ſeu relaxari, & ſic irreuocabiliter:quæ uerba petitorio tantum congruant,& à poſseſsorio diſsonent,quod ſit ſui natura reuocabile, ut per Deci.in d.conſi.62.num.2.

Quòd ſi quis narret in libello rẽ ad ſe pleno iure pertinere, mixtum iudicium petitorij, & poſseſsorii intentaſse cenſebitur. Inno. in c.querelam.uerſ.pleno iure.de elec.Idemque ſi dixiſset, ad ſe pertinere, non adiecta ea iuris plenitudine, quæ omnino tacite ineſset

33 virtute dictionis,† pertinere;quæ latiſsime patens tam petitorium, quàm poſseſsorium reſpiciat.l.verbum illud pertinere.ff. de uerbo. ſigni.Bal.in l.1.num.15.C.ſi à non compe. iudi. Soz. in l. rem quæ nobis.q.6.de acquir.poſseſ.Iaſ.in.§.nihil commune.num.184.eo.ti. Abb.in c.1.num.16.de ſequeſ.poſseſ.Fely.in c.inter dilectos. num. 4.de fide inſtrum.Rota in no.deciſ.396.Caſsa.de reſcrip. deciſ.6.in fi.& de cauſ.poſseſ.deciſ.9.num.12. Staphil.de lit. Apoſt. fol. 173. col.2.Idque uerbum eandem vim obtineat, ſiue ſubalternetur cum uerbo,ſpectare, dicendo rem ad ſe ſpectare, uel pertinere. Milis uer.poſseſsorium non ſolum. in fi.Alex.conſi.43.in prin. lib.4. ex

34 adiectis tamen uerbis,pleno † iure ſpectare,petitorium omnino ſignificaretur.Alex.conſi.89.in prin.lib.5.Idemque ſi adiiciantur verba,iure dominii ſpectare, ut per eundem Alex.conſi. 159.in prin. eo.lib. Quinimmo,& ſi poſt narratiuam, in qua dixiſſet rem ad ſe ſpectare concluſiue peteret çondemnari reum ad poſseſsionis reſtitutionem,petitorium etiam ſimul deducere cenſeretur Iaſ.in d.§.nihil commune.num.186.Indeque dicatur, quòd commiſsio indefinite concepta in cauſa uertente inter Titium, & Sempronium ſuper occupatione,ſpoliatione,ac detentione caſtri, quod agens dicat ad ſe pertinuiſse, & pertinere,continet tàm poſseſsorium, quàm petitorium ex latiſsimo uerbo, pertinere, de quo mox dixi.

35 † Nec ſecus futurum in commiſsione ſimpliciter obtenta, in cauſa quæ vertitur inter perſonas expreſsas, ut mixtim vtrumque iudicium intelligatur commiſsum.Iaſ.in d.§.nihil commune. num.189. quod tamen recipiatur, ſi illa commiſsio eſset primo introductiua

eius iudicii c.1.ubi Abb.num.5.& 15.de ſequeſ.poſs.cum in alia commiſsione poſtea obtenta in cauſa appellationis interpoſitæ à ſententia utriuſque iudicii non dicerentur contineri,niſi ea tantum de quibus fuiſset in prima inſtantia pronunciatum, ut inquit Paul. de Caſt.conſi.277.col.4.lib.1.

36 † Expreſsim vero commiſsa cauſa ſuper poſseſsorio,minime poterit uirtute eiuſdem commiſsionis agitari iudicium petitorij. Abb. in c.1.num.15.de ſequeſ.poſſeſ.de quo eſſe communem opi. dicit Caſſa.decis.9.num.12.de cauſ.poſſeſ. à qua cum aliqualiter diſſentiat Rot.in no. deciſ.396.diſtinctionem adhibeat Staphil. de litt. Apoſt.fol.173.col.2.in fi.de qua ibi per eum. Verum ſi è contra petitorii cauſa fuiſſet ſpecifice commiſſa, poterit in eodem iudicio poſſeſſorium agitari, tamquam inſitum in ventre ipſius petitorii,vt ibidem dicit Rota,& Caſſa.& Aegi.deciſ.606. iuxta tex.in l.3.C.ſi à non compę. iudi.niſi tamen in commiſsione expreſsi petitorii fuiſſet adiecta aliqua dictio taxatiua, ſeu aliud verbum excluſiuum alterius remedii,vnde poſſet cenſeri iudex priuatus ab alterius cuiuſque actionis iuriſdictione,vt ibidem per Dominos de Rota.Si tamẽ cauſa petitorii,ſeu poſseſsorii tantum committeretur adeo connexa vt ſeparari non poſſet petitorium à poſseſſorio,nec alterum ſine altero diffiniri: iudex poſset de utroque cognoſcere, vti euenit quando in his,quæ mixtam naturam obtinent,committitur tantum poſſeſſorium,vel petitorium ex nota.in d.l.3.& per Iaſ.in l.2.num.5.ff. de iuriſdic. omni iudi.de quibus tamen ſuo loco diſputabitur.

37 † Moleſtationis autem cauſa commiſsa tribuitur iuriſdictio, tam ſuper petitorio,quàm poſſeſſorio,ut firmare conſueuerunt Domini de Rota contra Calderi.in conſi.6.de reſcrip. cum moderamine tamen diſtinctionis, de qua per Caſsad.deciſ.6.eo ti.& deciſ.9. num. 6.de cauſ.poſſeſ.Mohe.deciſ.298.uidelicet, vt ſi quidem cauſa expreſſe committeretur ſuper poſſeſsione certæ rei, ſiue cum enarratione turbationis, uel eiectionis, quę ſolam poſseſsionem reſpiciant, intelligatur deduci ſolum poſſeſſorium, cuius ſola lis, nec faciat proprietatem litigioſam, uelut plurimum ab eo diſtinctam.authen. litigioſa.C.de litigi.Sed ſi cauſa fuiſſet commiſsa ſuper moleſtatione certæ rei,ſeu beneficii,cum ex ea appareret deductum petitorium, diceretur ęque deduci & poſſeſſorium quod in uentre gerit, vt dicit ibidem Caſsad. Ac pari ratione utrunque in iudicium deduceretur ex ea clauſula;ad ius,& proprietatẽ redigas,vt per Inno.& Abb. in c.Epiſcop.de reb. eccl.non alie.Soz.in l.reni quę nobis. q.6.verſ. 5.de acquir.poſseſ.Iaſ.in.§. nihil commune. num. 188.eo.ti. Alex. conſi.98.num.3.lib.5.Staphil.de litt. Apoſt.fol.178.col.1.Iuris au-

tem patronatus expreſſa commiſsio, petitorium tantum infert, differens ab eius quaſi poſſeſsione, vt per Caſſad. deciſ.2. de proba. Paul. de Cittad. in tract. iuris patro. art. 3.6. par. num. 27.

38 †Quamuis autem poſseſsorium fuerit in iudicio cum petitorio cumulatum, non propterea impediretur actor priuilegio ſpolij poſſeſsorium tantum proſequi, etiã ſine expreſsa petitorij ſuſpenſione, qua licet prętermiſsa integrum omnino remaneat idem odium ſpolij. Anto. in c. 1. de ſequeſt. poſseſs. Abb. in c. cum ad ſedem. num. 7. de reſtitu. ſpolia. Soz. in l. rem quę nobis. q. 6. uerſi. 5. ff. de acquir. poſſeſ. Luc. de Pen. in l. ſi coloni. num. 16. C. de agric. & cenſi. lib. 11. Quinimmo non obſtante ea mixtura petitorij, poſſe eodemmet priuilegio ſpolij, in eo petitorio procedi tempore feriato, dicit Aegi. deciſ. 465. in prin. niſi tamen fuiſset antea à reo plene deductum, & probatum ius proprium in petitorio, ex quo non poſset agens promiſcuo iudicio obtinere reſtitutionem poſseſsionis, quamuis plene, atque legitime ſpoliationem probaſset, cum probationes concludentes ius petitorij ad fauorem rei obſint agenti contra eum in iudicio ſpolij. c. 1. de reſtitu. ſpolia. Franc. in c. ad decimas. eod. tit. in 6. Alex. conſi. 159. col. 1. lib. 5. (quod latius terminabitur inter exceptiones) Si vero plene probato poſſeſſorio nihil concluſiue probatum conſtitiſſet in petitorio, pronunciabitur ad fauorem actoris in poſſeſſorio, neque ex ea mixtura petitorij poſſe actorem declarari dominum, dicunt quidam ita intelligentes dicta per Bar. in §. nihil commune. qui tamen id minime dicat, ſed quòd non propterea ex ea cumulatione teneatur actor ad aliquam probationem petitorij, vt ibidem dicit Alex. num. 68. & Ripa nu.

39 148. ſed in eo tantum cumulatio hęc †præiudicaret agenti, quod ſi inſtaret pro ſententia petitorij per ſe iam probati, poſſet pariter per reum peti abſolutoria à poſſeſſorio per actorem non probato, vti deciſum refert Creſcen. in deciſ. 96. & late dictum in cauſa Vrbeue. ſpolij. Afferat etiam ea cumulatio id præiudicium actori, vt ſequeſtrum per eum obtentum virtute primæ ſententię poſſeſſoriæ (iuxta Clemen. ad compeſcendas.) nullatenus eſset conſignandum poſt tertiam ſententiam in poſseſsorio, cum adhuc integrum remaneret petitorium in eodemmet iudicio cumulatum, quo demum completo, & non aliàs, ſequeſtrum relaxetur, velut tunc demum finito iudicio per ſeipſum mixtim commiſso, vt merito vtriuſque iudicij exitum expectare teneatur. Card. in d. clem. ad compeſcendas. in fi. prin. relatus per Caſsa. in deciſ. 2. in fi. de ſequeſt. poſseſ. & dicit Rot. in no. deciſ. 417. in princ.

De ſuſpenſione petitorij & eius effectu. *Cap. VI.*

QVare ad euitandas omnes ambages, quę oriuntur ex mixtura
petitorij, conſultius ſit, vt qui deſtinauerit rem propriam à
ſpoliante petere, in ſolo poſseſsorio iudicium inſtituat, ſi extrema
40 ſpolij ſe legitime probaturum confidat. l.is qui. de rei vendi. †aut
ſi incaute vtrumque in iudicium deduxerit, petitorium per ſe cumu
latum ſuſpendat, idem commodum recepturus in executione ſo-
lius iudicij ſpoliatiui, cum integra reſtitutione poſſeſsionis, vnà cũ
fructibus, & expenſis, vt mox tractabitur in executione diſcutien-
da. Id namque in odium ſpoliantis fuit à iure inductum, vt qui
vtrumque iudicium mixtim inchoauerit, poſsit petitorium ſuſpen-
dere, procedens in ſolo poſſeſſorio. c.paſtoralis. de cauſ. poſſeſ. vbi
Abb.nu.21.Rot.in no.deciſ.383.Clemen.vnica.eod.tit. Bar.in l.na
turaliter.§.nihil commune.ff.de acquir. poſſeſ. vbi Iaſ. num.117.&
Ripa num.147.(de cuius clemen.ſenſu, late tradit Lap.alleg.97.) &
licet Faſto. dub. 63. dixerit ad effectum ſuſpenſionis requiri vltra
extrema etiam probationem violentæ ſpoliationis: tamen id non
recipitur, cum & in quolibet ſpolio, quamuis non violento, admit
tatur ſuſpenſio, iuxta communem ſentẽtiam Doct.in c.ſæpe.de re-
ſtitu.ſpolia.relatam per Soz.in l.rem quæ nobis.q.6.in fin. ff.de ac-
41 quiren.poſſeſ.†Eademque ſuſpenſio de iure permittatur agenti ne-
dum ſi petitorium fuiſſet ab eo cumulatum, verum & ſi fuiſſet per
reum ita cumulate commiſſum, priuſquam eſſet inchoatum ſpolij
iudicium, cum pariter liceret ipſi ſpoliato petitorium ab alio antea
commiſſum ſuſpendere, cum proſecutione ſolius ſpolij, vt in d.cle-
men.vnica.in fi. Quòd tamen ita licere dixit Bar.in d.§.nihil com-
mune.4.combi. ſi inchoaretur iudicium ſpolii priuſquam fuiſſet in
petitorio lis per alium conteſtata, ea potiſsimũ ratione fretus, quòd
priuilegium hoc petitorii ſuſpenſiuum vim obtineat dilatoriæ ex-
ceptionis non recipiendæ poſt litem conteſtatam. l. fin. C. de
exceptio. In quo vero plerique concurrentes fateantur tandem eſ-
ſe in contrarium communem opin. Canoniſtarum in beneficiali-
bus, cæteriſque ſpiritualibus cauſis. In profanis vero dicant Bar.opi.
comprobari, qui tamen communiter redarguatur etiam in cauſis
cuiuſque generis per Doct.in d.§.nihil commune. vbi firmant eam
opinionem, quòd conuentus petitorio, etiam poſt litem in eo con-
teſtatam, poſsit priuilegio ſpolij cauſam ſuæ ſpoliationis commit-
tere, cum ſuſpenſione petitorij vndique intentati. Paul.de Caſt.con-
ſi.277.

ſi.277.lib.1.Idemque firmant Aegid.deciſ.406. & late Capi.deciſ.
42 28.num. 7. † niſi tamen in conteſtatione litis petitoriæ per alium commiſſæ, agens nunc de ſpolio faſſus fuiſſet ſe poſſeſſorem:ex quo ſicut excluderetur à iudicio ſpolij, defectu ſecundi extremi,pariter excluderetur à ſuſpenſione petitorij tantum inducta ad fauorem vere ſpoliati,vt per Capi.d.deciſ.28.num.8. Non tamen idem euenturum,ſi illa confeſsio non fuiſſet prorſus excluſiua ſpolij, licet in aliquo coadiuuatiua petitorij, cum nihilominus ſuſpenſionem recipiendam dicit Aegi. deciſ.450. vt circumſcripta confeſsione ipſi ſpolio directe contraria ſemper admittenda ſit ſuſpenſio in iudicio ſpolii, licet commiſſo poſt petitorium ex aduerſo inchoatum. c.ex conqueſtione. vbi Abb.num.8.de reſtitu. ſpolia. communiter Doct.in d.c.paſtoralis. de cauſ.poſſeſ. & d.Clemen. vnica.eod. tit.
43 vbi expreſſe dicitur, †eam recipi in quacumque inſtantia ac parte iudicii,quod ęque firmant Abb. in d.c.paſtoralis. num.34. Iaſ.in §. nihil commune.num.117 Rota in no.deciſ.283.382. & 393.col.1. & in antiq.deciſ.69.Pute.deciſ.337.lib.2.cum ea ſuſpendendi facultas,velut inducta ad fauorem ſpoliati, ac odio ſpoliantis, tam diu perduret, donec id odium non fuerit extinctum purgato vitio ſpoliatiuo : & ibidem dixerunt Domini de Rota,& Milis.verſi.poſſeſſorium cum petitorio.Cuius odij ratione licita eſſet talis ſuſpenſio, etiam in cauſa reclamationis,ſeu gratioſæ ſupplicationis,vt per glo. 1.in d.clem.vni.& Capi.d.deciſ.28.in fi.Quòd ſi actor poſt petitorium per ſe ſuſpenſum in iudicio ſpolii ſuccumberet,poſſet in ſecunda inſtantia redire ad petitorium accumulatiue cum poſſeſſorio,in quo appellaſſet,non aliàs ſeparatim,vt dicit Vitelli.in clemen.1.de cauſ.poſseſ. ac dictum in cauſa Toletan.9. Decemb. 1552.coram Ant.Aug.refert Veral.deciſ.322.

44 †Poterit pariter per agentem ſuſpenſio in iudicio iam per ſe facta reuocari,ac reuocata pluries ad nutum renouari , vt dicunt domini de Rota in dictis deciſionibus : quod tamen Abb. in d.c.paſtoralis.num.21.cenſuit coarctandum de æquitate intra duas vices, ne toties reuocata,& repetita,faciem potius vexationis quàm legitimæ litis haberet: quam æquitatem ſecuti ſunt domini de Rota in cauſa Teruiſina penſionis. In eoque commendatur ſtylus ſignaturæ,vt petens per commiſsionem , denuo procedi in petitorio reiecta ſuſpenſione iam per ſe facta,eam non obtineat , niſi refectis expenſis,in quibus reum fatigaſſet in iudicio tantum poſſeſſorio , vt dicitur per Hoſtien. in ſumma de cauſ. poſſeſ. §.his igitur. de quo meminit Rota in no.deciſ.205. in fin. & Staphil.de litt. Apoſt.fol. 153.col.1.Qua ſuſpenſione reuocata, & ſi non poſsit agenti dene-

gari

gari ſententia in petitorio per ſe plene probato, nec poterit etiam reo denegari abſolutoria in poſſeſſorio per actorem non probato. vt iam dixi, ex deciſ.96. Creſcen. Cuius tamen ſuſpenſionis libera facultas, an locum ſibi uendicet in cauſa mere profana, dubitatum coram Fabio 20. Nouemb. 1545. & nihil deciſum dicit Pute. deciſ. 337. lib. 2.

45 †Ac inſuper facultas ſuſpendendi petitorium cenſeretur præciſa, ſi ante ſuſpenſionem adeo vrgentes probationes fuiſſent per reum factæ in cauſa petitorii, vt dici poſſit de petitorio legitime liquere ad fauorem rei, quo caſu iſthæc ſuſpenſio, velut per calumniam petita ad impediendam ſententiam liquidi petitorii, eſſet omnino per iudicem reiicienda. d. c. paſtoralis. §. ſi vero. d. clem. uni. in fi. Rot. in antiq. deciſ. 69. Aegi. deciſ. 44. Mohed. deciſ. 198. Roma. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 3. de acquir. poſſeſ. Quod tamen intelligatur, vbi peteretur ſuſpendi petitorium in eadem inſtantia, in qua de eo iam liqueret: ſed lata ſententia petitorii ex veris probationibus ad fauorem rei conuenti de ſpolio, poſſet nihilominus actor appellans ſuſpendere petitórium uſque ad concluſionem tertię inſtantiæ, quę demum claudat quamlibet ſuſpendendi facultatem. Rota in nou. deciſ. 382. Afflic. deciſ. 352. num. 1. Capi. deciſ. 28. num. 2. Milis ver. poſſeſſorium cum petitorio. dicens ſecus videri, ſi in prima inſtantia fuiſſet pronunciatum in petitorio non dum ſuſpenſo ad fauorem illius, qui mixtim egiſſet petitotio, & poſſeſſorio: quo tamen ſuſpenſo, ſi lata fuiſſet ſententia poſſeſſoria ad fauorem agentis, à qua reus appellaſſet, poſſet utique eo non obſtante redire ad petitorium, reuocata priori ſuſpenſione ſine prę iudicio Rei in proſecutione ſuæ appellationis, in qua poſſet omnino inſtare, pro infirmatione primæ ſententiæ poſſeſſoriæ contra ſe latę. In quo ſibi reus caueat, ne eius labor euaneſceret, obtinente actore in petitorio quod reaſſumpſerit; quo caſu poſſeſſorium iudicium redderetur inane, velut eneruatum ex victoria actoris in petitorio. Rot. in no. deciſ. 417. Hoſtien. in ſumma, de cauſ. poſſeſ. & propri. §. his igitur.

46 verſ. dixi. Milis ver. poſſeſſorium intentans. † lata autem ſententia ſpolii in prima inſtantia, poſt petitorium ſuſpenſum omiſſa fructuum cōdemnatione, ſi reus appellās obtinuerit committi cauſam appellationis, ac procedi ſuper petitorio, & poſſeſſorio cum derogatione ſuſpenſionis, data tamen cautione de fructibus: poterit nihilominus utrumque proſequi abſque alia fructuum cautione, in quibus non fuiſſet condemnatus: Ac etiam ſine reſtitutione poſſeſſionis, cuius cauſa penderet per appellationē, quæ omne robur ipſius ſententiæ poſſeſſoriæ ſuſpendat, vt per Aegi. deciſ. 559. omnis tamē

ſuſpendendi poteſtas prçcideretur ei, qui expreſsim conſenſerit in probatione petitorii, à quo per ſuſpenſionem recedi non poſse dicit Collec.in c.1.de reſti.ſpolia.ad hoc inductus perDominos Rotę,vti refert Pute.in cauſa Bonon.de qua Veſta.deciſ.76.20.Nouēb. 1545.& in alia de menſe Martii 1543.Pute.de reſti.ſpolia. deciſ.24. aliàs 29. lib. 3. Quæ quidem petitorii ſuſpenſio inducta in odium ſpolii, ne dum ſit recipienda contra ipſumq́ ſpoliantem,aut mandantem,ſeu ratum habentem (qui æque directo ſpolii iudicio conueniuntur) verum & contra eorum ſucceſsores; ſcientes vitium ſpolii, iux.termi.c.ſępe. in quorum odium pariter ſuſpenſio reciperetur, Abb.in d.c.paſtoralis.num.20.licet ibidem dicat, ſe aliàs contra firmaſse,vt etiam ſentit Milis ver.poſseſsorium deducens. † Et hęc ſu-
47 ſpenſionis reuocatio,non ſolum expreſse fieri poſsit, ſed etiam tacite oriatur ex patientia proceſsus in petitorio. In quo ſi reciperentur probationes concludentes, cenſeretur receſsum à ſuſpenſione, unà cum reintegratione iuriſdictionis ſuſpenſæ in petitorio, cum ex eo cenſeretur tacite renunciari prærogatiuę huius poſseſsorii.d. c. 1. de reſti.ſpolia.& dicunt Bar.in l.ſi quis ad ſe.col.2. in fi.C. ad l.Iuli. de ui.vbi Ange.ver.in hoc.Lucas in l.ſi coloni.num. 27. de agrico. & cenſi.Alex.in §.nihil commune.num.30.& ibidem Ripa. nu.72. Veron.caute.82.Corſet.in fallen.ſpo.limi.7. & late excuſsum in Rota in cauſa Regien.parochia.de quo mox dicam, cum Soz. qui alios cumulat,in l.rem quę nobis.q.9.col.2.in fi.Nam & ex ſolo poſseſſorio iudicio inchoato intelligatur in eo tantum tributa iuriſdictio, cum tacita petitorii ſuſpenſione: tamen ex ſubſecuta patientia proceſsus petitorii,tacite diceretur eius ſuſpenſioni derogatū; poſsetq; ex iuribus deductis in petitorio pronūciari. c. 1. de reſti. ſpo.de quo latius dicam inter exceptiones. Quod tamen non reciperetur ſi cauſa fuiſset commiſsa cum expreſsa forma cognitionis prius in poſseſſorio, quàm petitorio, ex quo Iudex impediretur excedere fines ſibi demandatę iuriſdictionis, adeo vt etiam tacente parte, proceſſus in petitorio contra formam ipſius reſcripti futurus eſset fruſtratorius, ex nota.in c.uenerabili.de offi.deleg. & per Alex.in §. nihil commune.num.94.Non autem idem futurum ſi reus poſt commiſſam ab actore cauſam vtriuſque iudicii, obtinuerit in ſignatura fauorabilem commiſsionem procedendi ſimul ſuper vtroque, cum ex eo non præcideretur iudici facultas cognoſcendi eius arbitrio, ac terminandi poſseſsorium prætermiſso petitorio, eaque commiſsio id tantum operaretur, quod non obſtante priuilegio ſpolii, poſset vnà cum eo de petitorio cognoſci, vt dicūt Aegi.deciſ.506.in fi. Staphil. de litt.apoſt.fol.150.in prin.quod pariter arbitrio Iudicis licuiſset,

ſine

ſine aliqua commiſsione, ex nota. per Abb. in c. 2. de ordi. cogni.
48 † Sitque etiam iudici arbitrarium recipiendi probationes in petitorio, ſi ex non præuia eius cognitione futurum ſcandalum immineret, vel oriretur notoria abſurditas, de qua per Feder. de Sen. conſi. 283. num. 1. Hæc namque ſuſpenſio, ut dixi, demandatur iudicis arbitrio, qui poſsit, quoties ei per iuſtitiam videbitur, de meritis cauſę recte conſcius, ſuſpenſionem, vel recipere, uel reiicere, vt in d. c. paſtoralis, in fi. Cuius arbitrio circumſcripto, non eſſet de iure ſuſpẽſio recipienda, niſi vſque ad concluſionem cauſæ, ex qua demum dicatur plene liquere de eius meritis, & non antea glo. in ver. liquere. in c. ſignificauerunt. de teſti. l. diuus. ff. de offi. prę̨to. ad hoc not. per Fely. d. c. ſignificauerunt num. 4. niſi tamen ex actis ante concluſionem conſtaret de alterius iure, quod videretur iudici non poſſe aliquatenus impugnari, vnde pariter de cauſa liquere cenſeretur, vt iã dixi, & refert Pute. deciſum. 18. Martii 1547. in deciſ. 24. de reſti. ſpolia. Nec impugnatio eſſet veriſimilis, ſi ex aduerſo nihil releuans obiiceretur, vt ibidem late Fely. Non tamen liquere diceretur ad hunc effectum, ſi de poſſeſſorio tantum conſtaret, cum de petitorio liquere oporteat, vt ex mente Rotæ dicit Tanis. deciſ. 44. Ad quas tamen difficultates dirimendas, circa iudicis arbitrium, & veriſimilitudinem colligendam, fuit expreſse ſuſpendendi facultas coarctata ad concluſionem, ex qua demum fiat cauſa notoria, quę fuiſſet eatenus commutabilis per alias poſsibiles probationes: quamuis cœtera iudicij acta ex ſe ipſis etiam ante concluſionem ſint notoria. d. c. paſtoralis. Clemen. vni. de cauſ. poſſeſ. Abb. in c. cum olim. 2. nota. de ver. ſigni. Ideoque licet acta iudicii ante concluſionem non operarentur effectum adimendi poteſtatem prædictæ ſuſpenſionis; tamen probationes iam ante ſuſpenſionem factæ ſuper petitorio, prodeſſent ad oppugnandum poſſeſſorium, etiam poſt ſubſecutam ſuſpenſionem, licet regulariter in ſpolio non obſit ius petitorii, vt dicunt Aegi. deciſ. 404. & ſeq. Domini de Rota in no. deciſ. 393. col. 2. in prin. Idque ad inſtar attentatorum, quæ ante concluſionem cõmiſſa, non veniant poſt concluſionem reuocanda, licet facta poſt concluſionem reuocarentur, non obſtante prę̨uia concluſione, vt dicit Rota in no. deciſ. 57. in antiq. 307. & Afflic. deciſ. 352. num. 3. Ac uſque adeo verum ſit non adimi ſuſpendendi ius regulariter ante concluſionem, vt & ſi actor obtinuiſſet cauſam committi in vtroque, ac paſſus fuerit ſuper petitorio diſcuti ac probari, adhuc ei liceret ante concluſionem ſuſpendere petitorium, ex mente Rotæ in deciſ. 382. & dicit Gozza. conſi. 10. uer. 8. ac ita deciſum in cauſa Bonon. retulit Veſta. deciſ. 76. ac ita intelligendus eſſet Abb. in c. 1. 4.

nota.de reſti.ſpolia.de quo tamē uidenda ſint dicta per Pute.deciſ. 24.eod.tit aliàs deciſ.29.lib.3 dicentem concluſum cenſeri poſt terminos ſeruatos, ex quo poſsit iudex concludere, vt ibi per eum.

50 †Nec quæ diximus de tacita reuocatione ſuſpēſionis,impedirentur ex aliqua præuia proteſtatione,in qua actor fuiſſet atteſtatus, ſe nunquam ex animo tacite receſſurum à ſuſpenſione per ſe facta, ſine expreſſa eius reuocatione, cum nihilominus hac proteſtatione non obſtante, cenſeretur receſſum à ſuſpenſione ex impetratione commiſsionis,in qua poſtea peteretur committi poſseſsorium cum petitorio, per quem actum contrarium diceretur renunciaſse ſuæ proteſtationi. Rota in no.deciſ.250. Milis.verſi.poſseſsorio agere. Pariſ.conſi.112 num.56.lib.1.Idemque euenturum ex articulis porrectis,qui percuterent vtrumque iudicium tam petitorij,quàm poſſeſsorij.Rota in d.deciſ.250.

51 †Pręcipuus autem huius ſuſpenſionis effectus eſt diminuēdę iuriſdictionis,quę cum eſset ſuper poſseſsorio,& petitorio, remaneat limitata tantum in poſseſsorio facilius expediendo,præciſa prorſus eorum omnium cognitione, quę poſsint reſpicere petitorium, vt per Aegi.deciſ.98. & 536.in fin.Rota in no. deciſ.393.col.1.& deciſ.437.in fi.Soz.in l.rem quę nobis.q.9.col.2.Milis verſi.poſseſsorium ſi ſimul. vt nec fatalia petitorij interim currant, vt per Veral. deciſ.364. qui dicit ita deciſum de anno 1555. in cauſa Pampilon. licet fuiſset obtenta fauorabilis commiſsio procedendi ſuper vtroque conſtito de aſsertis,de quibus niſi conſtiterit, remaneat petitorium ſuſpenſum, vt ibidem dicitur:cuius tamen petitorii cognitio prorſus adimatur ex eius ſuſpenſione, niſi eſset adeo utrumque iudicium inuicem connexum, vt diffiniri nequeat poſseſsorium ſine aliqua ſaltim cognitione petitorii,vt inquit Iaſ.in l.2.nu.5.ff.de iuriſdic.omni.iudi.Idque verificetur in his,quæ mixtam naturam obtineant (quæ inferius recitabuntur ſuo ordine,) vel niſi iudicium verſaretur ſuper aliquo beneficio reſeruato. In quo adeo decretum inficiat tam poſseſsorium, quàm petitorium,ut eorum vires prorſus adimat. Aegid. deciſ 536. ut quomodolibet poſseſsio fuerit in iudicium deducta, & probata, inanis euaſura ſit ex tali reſeruatione. Milis uerſi. poſseſsorium recuperandę. Ripa in c.ſępe.num.82. de reſtitu.ſpolia.cuius fiat mentio per Pute.in deciſ 9.eo.tit.

52 †Atque adeo ex ſuſpenſione petitorii ſuſpendatur eius cognitio, vt & ſi poſtea fiant probationes promiſcuæ, reſpicientes poſseſsorium,& petitorium, omnino ſint fruſtratorię remanſurę in ea parte, quę petitorium ſuſpenſum reſpicerent,ita ut nec teſtes examinati,durante hac ſuſpenſione fidem facerent, etiam inter eoſdem in iudicio

dicio petitorio ſubſecuto poſt reuocationem ſuſpenſionis, tamquã recepti per iudicem, qui uelut carens iuriſdictione ſuper petitorio, nec poſset ſuper eo teſtes recipere, quod iuriſdictionis ſit. Rota in no.deciſ.437. Tanis.deciſ.87. Neque ſuſpenſo petitorio, ad diſcolorem tituli reciperentur articuli ſuper execrabilitate, ut inquit Pute.deciſ.13.32.de reſtitu.ſpolia.nec ſuper excommunicatione, quæ
53 percutiunt petitorium, ut ibidem & deciſ.15.& 76.lib.3. †Si tamẽ hoc iudicio introducto cum ſuſpenſione petitorii reſtitutoriam ſententiam actor obtineret, qua non dum executa, reus condemnatus prętendens interim ſe à tertio ſpoliatum contra eum de ſpolio agẽs ſuſpenſo petitorio, defectu probationis ſuccubuerit per abſolutoriam ſententiam, à qua appellans petitorii cauſam commiſerit contra primum, poſset is tertius abſolutus, & appellatus concurrere in eodem iudicio petitorio, ea ſuſpenſione non obſtante, ne aliàs ei prępiudicium fieret, ſi clam ſe nec vocato, id petitorium iudicium inter alios diffiniretur, ut in Rota deciſum dicit Biſigne. de reſtitu. ſpolia.deciſ.7. Et econtra pariter euenturum ſi reus conuentus petitorio, & poſseſsorio ſuper eccleſia ac eius beneficio commiſerit contra agentem cauſam ſpolii cuiuſdam particularis domus eiuſdem eccleſiæ, ſuſpenſo in hoc petitorio utrinque intentato, ut primus agens non iccirco impediatur ex tali ſuſpenſione in proſecutione primi petitorij, quod differat à petitorio domus: cuius quidem ſuſpenſio, cum nihil commune habeat cum petitorio eccleſiæ, nec per conſequens ad id porrigenda, neque ſuſpenſio ad fauorem ſpolij introducta, conueniat poſsidenti eccleſiam, licet domum nõ poſsideret: ideoque velut inter ſe diſtincta diuerſo etiam iure cenſeri debeant, vt late per Aegid.deciſ.567.
54 † Neque ex hac ſuſpenſione petitorij quomodolibet in iudicio facta, teneatur actor ad refectionem aliquam expenſarum, quas feciſſet reus in proſecutione petitorij ante eius ſuſpenſionem, ſub prętextu mutationis libelli. Nam cum hæc ſuſpenſio fiat iure permittente in odium ſpolij, ex d.c.paſtoralis. de cauſ.poſſeſ.Clemen.vni. eod.tit.nullam pœnam mereatur, qui ea iuridice vſus fuerit.glo.in d.Clemen.vni.verſi.ſuſpendere.Specul.de expen.§.ſi ante.num.12. relatus per Bart.in l.naturaliter. §.nihil commune. num.6.ff.de acquiren.poſſeſs.vbi Iaſ.num.78. Sed non idem futurum in actore, qui petitorio à ſe in iudicium deducto tacite vel expreſse renunciauerit, qui in expenſis condemnaretur, veluti faſſus ſibi nullum ius competere in petitorio, cui renunciauerit, nec iuuari poſſet priuilegio nouæ ſuſpenſionis, quæ importat reſeruationem iuris in petitorio, in quo ſi quis ſuccubuerit, ex non iure iam confeſsato, fruſtra

ſtra eius ſuſpenſionem amplius ſit impetraturus, vt per Ioan. Andr. poſt Specul. in d. §. ſi ante. & Iaſ. in d. §. nihil commune. num. 167. Eſſet pariter tamquam temere agens in expenſis condemnandus, qui ſuſpenſo petitorio ſuccubuiſſet in poſſeſſorio, vt ibidem dicit Spec. ſe reſpondiſſe in caſu propoſito per Clemen. 4. coram ſuis capellanis Rotæ auditoribus, quòd ibi Io. And. intelligit in expenſis ſolius poſſeſſorij, in quo ſuccubuiſſet: non autem in expenſis factis in iudicio petitorio ante eius ſuſpenſionem, cuius cognitio adhuc integra remanſiſſet non dum plene diffinita, neque ante finem cauſæ, litis expenſæ debeantur. Vt nec etiā in expenſis factis in poſſeſſorio, teneretur ante finem petitorij, ſi ſuccumbens in poſſeſſorio obtineat reſcriptum concedi ſolitum, quod conſtito de paupertate audiatur in petitorio, recepta pro expenſis iuratoria cautione, vt per Aegid. deciſ. 557. Verum vt ſupra dixi, teneretur ad expenſas agens de ſpolio, qui ſuſpenſo petitorio maluerit ad id redire vigore reſcripti, & per Staphil. de litt. Apoſt. ſol. 153. col. 1. & alios ſuperius deductos.

55 †Cui quidem ſuſpenſioni fiendæ non obſtabunt feriæ ad eam impediendam, cum nec obſtent principali iudicio ſpoliatiuo, quod æquo iure cenſeatur cum ſuſpenſione, ac ſe inuicem reſpiciant ad fauorem ſpoliati, cuius cauſa inducta fuerit ſuſpenſio, velut plurimum coadiuuans celerem expeditionem ſpolij, circumſcripta ardua ac difficili dominij cognitione, diutius impeditiua ipſius ſpolii, vt dixi in eorum cumulatione vnà cum dominis de Rota, qui pluribus rationibus ita ſeruatum dicunt in deciſ. 140. in no. Aegid. deciſ. 665. Veſta. deciſ. 273. Idemque Capra. in c. paſtoralis. 3. notab. de cauſ. poſſeſ. & propri. In quo licet videatur ſecus ſentire, deciſ. 95. in antiq. non tamen ſit attendenda, tamquam tenui ratione innixa. Dicitur enim ibi multum partis intereſſe non procedi in ſolo poſſeſſorio tempore feriarum, quę quidem ratio nihil concludat, cum & abſque ſuſpenſione expreſſa, potuiſſe in ſolo poſſeſſorio procedi tempore feriato dicit Aegid. d. deciſ. 665. in princ. Ideoque nihil partis interſit fieri ſuſpenſionem expreſſam in feriis, in quibus potuiſſet pars poſſeſſoriū tantum proſequi tacita ſuſpenſione. Abb. in c. cum ad ſedem. de reſtitu. ſpolia. Poſſet forte partis intereſſe in iudiciis mixtorum iurium, in quibus, vt dicam, recipitur aliqua cognitio petitorii, ſi non poſſet iura ſibi competentia in petitorio deducere feriis obſtātibus, in quibus procederetur in poſſeſſorio contra reum, qui non poſſet vti ad ſui defenſam probationibus petitorii, indeque iudicium claudicaret. Sed hęc locum non haberent in iudiciis non mixtis. Et hæc ſunt quę de mixtura poſſeſſorii, & petitorii,

torii, eorumque ſuſpenſione dicenda erant, vt ad reliqua deſcendamus.

56 †In implorando autem iudicis officio, de quo in c. in litteris. de reſtitu. in inte. (de cuius effectu ſupra diximus) nullum ſpolium ſit enarrandum, ſed ſatis id tantum exprimi, quod id implorans conſueuerit quaſi poſsidendo, quibuſdam iuribus frui, à quorum quaſi poſſeſsione ceciderit propria deſidia, ac negligentia diutius ea non percipiendo, proptereaque petens opem officij iudicis, qui eum in priſtinum ſtatum reponat, ac reintegret, vt dicit Lap. alleg. 52. col. 2. in fi. relatus etiam per Soz. conſi. 266. num. 22. verſi. præterea ad hoc. lib. 2. De cæteris autem variis formis libellandis in hoc iudicio ſpoliationis, late diſſeritur per Orian. in rubr. de cauſ. poſſeſs. de quo meminit Ripa in c. ſæpe. num. 18. in fi. de reſtitu. ſpolia.

De probationibus primi extremi in ſpolio: & prius de violento. Cap. VII.

QVoniam autē tot ſunt iudicia ſpolij ſuperius recitata ſuper recuperatione poſſeſsionis introducta, totque ſint eius ſpecies, quibus ea iudicia applicantur, ac inter ſe diſtinctæ, & diſsimiles; operæprecium ſit, poſt libellos deſuper propoſitos, ſingulis etiam eorum libellis proprias & concludentes probationes adnectere, cum plena earum diſcuſsione, collecta ex omnibus iuris partibus. Nam alia atque alia in eodem etiam genere ſpolij interdum requiritur probatio, ſiue de ſpolio rei, ſiue iuris tractetur. Varia enim exquiritur probatio in ſpolio rei corporeę, vel incorporeæ; rerumque corporalium quædam ſimplex ſpolium recipiant, quædam qualificatum. Incorporalium vero alia reſpiciant profana, quædam ſpiritualia, quæ obtineant mixtam naturam cum petitorio. Quibus ſingulis applicandæ ſint probationes congruæ, ac victoriam concludentes, in vno quoque genere ſpolij.

57 †Aſſumendo igitur initium à probationibus requiſitis in ſpolio violento, velut grauiori, id præſupponendum ſit in primis, duplex in eo ſubſidium eſſe à iure introductum: alterum directum, alterum vtile: vtrumque tamen competens ad effectum eiuſdem poſſeſsionis recuperandæ. Directum enim contra eos tantum tribuitur, qui per vim ſpoliauerint, vel id fieri mandauerint, iux. termi. c. cum ad ſedem §. 1. de reſtitu. ſpolia. (quorum perſonas directum non egrediatur) ſufficiatque eorum alterum fuiſſe probatum. l. cum à te. ff. de vi & vi arma. Lap. alleg. 52. col. 1. in fin. Lucas de Pen. in l. ſi coloni. num. 21.

num.21.C.de agric.& cenſi.lib.11. In utili uero interdicto neutrum eorum probari oportet, ſed in eo ſat futurum ſit probari priſtinam agentis poſſeſsionem in libello enarratam cum inſertione, quòd ipſe agens nõ audeat ad eam accedere, dubitans ſe per uiolentiam repelli: ex quibus probari, atque concludi violentiam ad effectum huius utilis interdicti dicit glo. in l.ſi nulla. de acquir.poſſeſ. quam ſequendo refert Abb. in c.olim il.1.num.9.in fi.de reſtitu.ſpolia. Ad
58 † effectum autem probandi violentiam in iudicio directo, reciperetur de iure illa etiam probatio, in qua concluderetur, poſſeſsionem clam ſe fuiſſe per alium occupatam, & ſe redeuntem non fuiſse admiſsum, ex quo oriretur concluſiua probatio deiectionis, cum nõ recipiens cenſeatur paratus ad deiiciendum, vt per Lap.d. alleg. 52. col.2.Paul.conſi.399.num.4.lib.1.Alex.conſi.133.num.7.lib.1. Vis pariter probata cenſeretur contra eum, qui probabitur non permiſiſse agrum libere coli, ſeu domum ędificari, & his ſimilia.l. uim facit.ff.de ui & ui arma.l.3.§.videamus.ff.uti poſsi. Lucas in d.l.ſi coloni.num.32. Cuius quidem violentię æqua probatio requireretur contra eum, qui confirmationem poſſeſsionis ita captæ à Principe impetraſſet, ex l. authoritatem. C. unde ui. de qua Roma. in l. rem quę nobis.num.12.ff.de acquir.poſseſ. Eademque vis expulſiua probanda ſit pariter in remedio.l.meminerint.C.vnde ui. qua quidem lege perperam ageretur ex ui compulſiua, deducta ab adulterino conſenſu decreti nulli, cuius proprium ſit remedium in l.fi.ff. quod me.cau. quæ in eo diſtat à d.l.meminerint. cui diſpoſitioni non ſubiiciatur, niſi qui poſſeſsionem inuaſerit ſine alicuius citatione, aut conſenſu. Iaſ.in l.à diuo Pio.num.13.ff.de re iudi.

59 † In qua uiolentia deducenda & probanda, cautelam adhibet Specul.in tit.de petito.& poſſeſſo.§.1.verſ.poſtremo.collectam (ut ait) de conſilio ſapientum, vt qui primam poſſeſsionem, ſiue deiectionem plene probare nequeat, fundum ingrediatur cum notario & teſtibus, in cuius ingreſſu ſi non fuerit admiſſus, vel inde deiectus, eius rei fide publica per notarium facta, dicit inde violentiam probari ad effectum huius interdicti vnde ui. quam tamẽ cautelam velut inanem reprobat Anto. in c. olim il. 1. de reſtitu. ſpolia. non probata anteriori eius poſſeſsione, ſine qua nihil proſit deductio uiolentiæ defectu primi extremi neceſſarii ad obtinendum in ſpolio, licet uiolento. Abb.in c.cum ad ſedem.de reſtitu.ſpolia. Probanda ſit inſuper poſſeſsio temporis illatæ violentiæ. Paul. conſi. 253. col.2.lib.1.& conſi.205.num.1.lib.2.

60 † Cuius temporis poſſeſsio eliceretur ex pręſumptione poſseſsionis de pręterito ante uiolentiam, unde oriri pręſumptionem continua-

nuationis vſque ad violentam eiectionem dicunt Bar.in l.Celſus.ff. de vſucap.vbi Bal. vlt.par.q.1.num.6. & Abb.in d.c.cum ad ſedem. num.16.Alex.conſi.80.num.3.lib. 2. Non obſtante, quòd forſitan oporteat exprimi diem violentiæ in eius libello, vt mox dixi cum Bar.in l.prætor edixit.ff.de iniuri.Inno.in c.qualiter, & quando.de accuſa.Soz.in l.rem quę nobis.q.6.verſ.dubitatur quarto. de acquir. poſſeſ.cum ſat eſſet diem ita in libello deductum probari vere, uel
61 præſumptiue,vt in † pleriſque iuris ſpeciebus recipitur, de quibus per Abb.in d.c.cum ad ſedem.num.17. Prædictam etiam cautelam Specu.damnat(velut nec vtilem,nec neceſſariam.) Abb.in d.c.cum olim.nu.14.dum ſimulat ſe in primis illum à ceterorum morſibus conſeruare.

Quamuis plerique ſint Docto.dicentes, ſemiplenam probationem ſufficere in ſpolio ſimpliciter deducto(vt dicam late in probationibus canon. reintegranda.) Nemo tamen ſit qui neget in hoc violento vberiorem requiri probationem, vt late Iaſ.in l. ſi quando. 3.nota.C.vnde vi.vt & ſi in libello principaliter directo ad iudiciū dicti canonis, inſereretur hæc qualitas violentiæ,teneretur agens ad eius violentię probationem, velut ad quam probandam ſe ipſum coarctauerit,regulariter non neceſſariam ad effectum dicti canon. Lap.alleg.52.col.1.Pau.de Caſt.conſi.253.uerſ.circa ſecundū.lib.1. & cōſ.205.in prin.lib.2.Soz.in l.rē quę nobis.col.4.verſ. ſed cōtra. ff.de acquir.poſſeſ.Sed non idē è contra futurum, ſi in libello violē tiæ exprimeretur qualitas poſſesſionis bonę fidei, quę nō propterea eſſet neceſſario probanda Abb.in c.cum eccleſia. num. 32. de cau. poſſeſ.& propri.Neque tamē per violentiam è fundo eiectus ſi agat, teneatur ad plene probanda mobilia acceſſoria ad fundum in hoc interdicto comprehenſa,quę probata violētia poterunt ſingula iuramēto ꝓbari.Iaſ.in d.l.ſi quādo. C.unde ui.Rota in antiq.deciſ.409.
62 † Ex probationibus autem uiolentiæ (quamuis contra perſonam ipſius violenti concludentibus)non poſſet cōtinuari iudiciū contra ſucceſſorē particularē,cōtra quē ſit ex integro nouū iudicium inſtituēdum,ac diuerſi generis, cū hoc interdictū velut perſonale perſo nā non egrediatur,vt dicam proprio loco,niſi ſcienter in uitium ſuc cesſiſſet.In quem etiā caſum inſtantia inchoata cū perſona principa lis violenti in eum tranſiret tamquam participem patratæ uiolētiæ, & eius vitii.Abb.in c.quia.num.11.verſ.ſed quero. & verſ. nota bene.de iudi. Nec probationes receptæ in iudicio violentię ciuiliter
63 † agitato, eſſent cuiquam profuturæ in criminali iudicio, ſi dirigerentur ad abſolutoriam.l.1.§.præſes.ff. de plagi.l 2.§.1. ff.de ui bo. rap.Bar.in l.ſi quis ad ſe fundum.uerſ.primo quęro.C.ad l.Iul.de ui.

neque ad cōdemnationem directę plenam fidem facerēt,ſed quodam adminiculum, haud ſufficiens in criminali, requirente probationem propriam & exactam.l.ſi. C. de proba. glo. in d.l.ſi quis ad ſe.probationes vero, quæ non tenderent ad directam & concludentem criminis deductionem, ſed ad adminiculum cęterarum probationum fidem facerent inter omnes alios, quibus obſutura eſſet ſententia deſuper lata.Bar.in d.l.ſi quis.num.4.& in l.2 §.1.verſ.quęro vtrum.ff. vi bo. rap. Quæ quidem concludens probatio violentiæ criminaliter deductæ,licet ex ſe non reſpiciat reſtitutionem rei, ſed tantum tendat ad pœnam nihilominus ex æquitate officii iudicis porrigitur etiam ad ipſam rei reſtitutionem, vt inquit Bar.in d. l.ſi
64 quis.in fi.& in l.defuncto.§.1.ff.de publi.iudi.Ac † ex probationibus concludentibus priſtinam poſſeſsionem, cum violenta deiectione, oriatur effectus condemnationis ne dum in poſſeſſorio,ſed etiam in petitorio, ex odio violentię, quamuis aliàs ad petitorii victoriam requireretur ex acta dominij probatio. l. ſi quis emptionis.§.ſed hæc.C.de præſcrip.30. anno. & ibi Bar.Iaſ.in.§.cato.num. 20.& 24.ff.de verbo.obli.Roma.cōſi.424.in fi.Aegi. deciſ.740.poſt
65 prin.Balb.de pręſcrip.2.par.3.par.q.6.num.7. † Poſſet etiam ex cauſa violentiæ commiſsę condici poſſeſsio in conſequentiam dominii, ſi eius probandi onus,agens ſubire malit.ex l.1.§.fi. & l.2.ubi Bar. ff.de tritica.cuius condictionis præſidium non ſit ex ſe principale, ſed cum aliis commune,ac comitatiuum. Nam & qui rem vendicare velit hac condictione vti poſsit vnà cum ipſa rei vendicatione, & qui pro recuperatione ſuæ poſſeſsionis agere poteſt interdicto vnde vi,poterit ęque condicere hac generali, & certa condictione ad cuncta remedia poſseſsoria applicabili, vt in d. l. 2. Corn. conſi.56.col.4.verſ.3.lib.2.Tamen vt iſthæc condictio competat in poſſeſsoriis,neceſſe ſit uiolentiam aut aliud poſſeſsionis vitium probari.Bar.in l.fi.§.ſed cum.q.1.C.de furt. Corn. qui ſupra. Alex. in l. rem quæ nobis.col.3.verſ.& per hoc.ff.de acquir.poſs.

De probationibus in l.Si quis in tantam.C. Vnde vi. Cap. VIII.

CONſtitutio huius l.ſi quis in tantam. cum dirigatur,nedum ad reſtitutionem rei,ſed etiam ad pœnam ibi narratam,nimirū, ſi quid plus probandum expoſcat, quàm interdictum vnde ui (de
66 quo dixi) reſpiciens rei tantum reſtitutionem. † Ideoque in hac lege non ſufficiat probari violentiam ipſi rei factam, ſed neceſſe ſit, probari

probari factam perſonę poſsidenti. Indeque eueniat quòd ingreſſus violenter fundum ab alio poſſeſſum, eo tamen abſente, & ſic nemine deiecto, huius conſtitutionis pœnam non incurrit. Bar. in l. fi. num. 6. C. vnde vi. Signor. conſi. 75. num. 11. Soz. conſi. 122. nu. 18. lib. 4. Nec pariter alterius poſſeſsionem clam inuaſus huic pœnæ ſubiaceat, quę in primis vim perſonalem expoſcit, vt ibidem Soz. & Paul. conſi. 399. num. 3. lib. 1. niſi clam ingrediens adeo paratus venerit ad occupandam poſſeſsionem, vt ex eo poſſet coniectari deijciendi animus, ſi poſsidentem, ibi renitentem reperiſset, vt dicit glo. magna in hac l. ſi quis in tantam. circa medium. Idemque ſi reuertentem non admiſerit, ex quo violentus euaderet, eandem violentię pœnam ſubiturus. l. clam poſsidere. §. qui nundinas. ff. de acquir. poſſ. ac dicit Pute. deciſ. 34. & ſeq. de reſti. ſpolia. vt & qui ita primũ ſe ſpoliantem ſpoliauerit, amittat actionem ſui primi ſpolii, qua agere vlterius nequeat, etiam purgato poſtremo ſpolio, vt per eundẽ Pute. deci. 37. & ſeq. eo. ti. Ac vltra violentam perſonæ deiectionẽ, probanda ſit in hoc iudicio vera poſseſsio ipſius eiecti, ſine qua iudicium non ſubſiſteret, propterea non competens colono, depoſitario, commodatario, cæteriſque eius generis detentoribus, licet per vim eiectis. Bar. in l. ſi de eo. §. fi. ff. de acquir. poſſeſ. & in d. glo. mag. verſ. 3. Soz. conſi. 122. num. 3. lib. 4. ſiue dominus, ſiue non dominus violentiam commiſiſſet contra prædictos. Verum ſi non dominus, alium detinentem nomine veri domini, per vim eiecerit, ipſi domino ſuffragaretur huius conſtitutionis preſidium, non dictis detentoribus, niſi tamen hi praua intentione, atque animo interuertendi poſseſsionem domini, prius ex detentoribus euaſiſſent poſſeſſores, cum recuſatione debitæ reſtitutionis, in quàm caſum etiam ſi ipſe dominus illum ita reſtricantem per uim eiecerit, huius legis pœnam incurrit, qui maluerit vti violentia, quàm iudicialiter breui manu uelut ſpoliatus ipſam rem recuperare, vt dicitur in d. glo. mag. verſ. 3.

Neque ſola probatio poſseſsionis propriæ vſque adeo profutura ſit per vim eiecto, vt omnino in hoc remedio obtineat. Nam & uiolentus poſſet æque probare eiuſdem temporis poſſeſsionem, ex quo non diceretur ſpoliare, ſed propriam poſseſsionem continua-
67 re. Indeque ortum habuit quędam † cautela Roberti Aduocati, relata per Specu. de petito. & poſſeſſo. §. 1. num. 24. uerſ. nota tamen, & per Alex. poſt Bar. in l. ſi id quod. ff. de acquir. poſſeſ. videlicet, ut in hoc concurſu æqualis poſſeſsionis is qui eſſet altero potentior, poſſeſsionem ingrederetur forti manu ad incutiẽdum metum aduerſario, cui denũciato vt ad poſſeſsionem redeat, ſi is metu repulſę ac-

cedere non auferit,amitteret omnem poſſeſsionem, ſolo remanente alio in continuatione priſtinę poſſeſsionis, ſine incurſu (ut ipſe ait)huius pœnę l.ſi quis in tantam. Qua tamen cautela minime uterentur prudentes,& conſcientiati Aduocati,uelut iniqua, ac pariter fruſtratoria,cum nihilominus ita è poſſeſsione deiectus agere poſſet interdicto unde ui.pro recuperatione priſtinę poſſeſsionis,à qua dicatur per uim eijci,qui certo metu ad eam regredi non audeat. Lap.alleg.127.col.2.Paul.conſi.399.nu.4.lib.1.Alex.cōſ.133.nu.7. lib.1.& minus iſthæc cautela,uelut notiſsima fraude reſperſa,quicquam prodeſſet,ad declinandam hanc pœnam,quę non eſſet euitanda per eum, qui impura mente diceret, ſe propriam poſſeſsionem inuadere cum alterius tam euidenti iniuria, quę omnino ſubiaceret pœnę huius conſtitutionis,ut hic dicit glo.& Bar.num.16.

De probation.in l.Si quis conductionis.C.loca. Cap. IX.

68 PRæſidium poſſeſſorium quod primo libro dixi, fuiſſe introductum in l.ſi quis conductionis.C.loca.& in l.non ab re.C.vnde vi.pro recuperandis tantum rebus locatis,poſteaque ex interpretatione porrectum ad ſingulos contractus, ex quibus res detineretur nomine alieno, neceſſario expoſcit præuiam exiſtentiam contractus, ac propterea is in primis probandus ſit ab eo qui huius legis iudicium intendere velit,vt per Roma.in l.rem quæ nobis.num.10. ff.de acquiren.poſſeſs. Afflic. deciſ.12. Probabitur tamen contractus,ne dum per inſtrumẽtum in ſcriptis, ſed & aliàs ex confeſsione etiam extraiudiciali, parte abſente facta, cum concordia vnici teſtis,vt per Cagno.in reg. neque pignus. col 4. num.8. & Afflic.d. deciſ.12.in fi.Ex cuius contractus probatione oriretur inter eoſdẽ
69 pariter probatio poſſeſsionis ipſius agẽtis, quæ †licet ex contractu tantũ nõ diceretur omnimodo probata,quo ad intereſſe tertij:probaretur tamen inter ipſoſmet contrahentes. Rot. in antiq. deciſ.87. cuius meminit Fely. in c.inter dilectos.num.19. de fide inſtrum.& Alex.conſi.12.num.4.lib.4. Vltra tamen probationem contractus, requireretur in hoc iudicio conſtare, ipſum detentorem denegaſſe reſtitutionem vero poſſeſſori, vt iuſta ratione petere poſſet ſibi vacuam poſſeſsionem dimitti virtute initi contractus. Quibus concludenter deductis, & probatis, locus fiat conſtitutioni huius l.ſi quis conductionis.vt ibi Bart.num.2.& Bald.2.oppoſi.cum diſtinctione tamen in hoc adhibita,vt ſi quidem agenti ex contractu locationis

cationis contra conductorem opponeretur exceptio proprij domi
nij,poſsit conductor cōdemnari ex diſpoſitione huius l.etiam non
dum completo tempore locationis, cuius contractu cum fuerit ma
lafide abuſus, contra naturam ipſius contractus, non poſsit ex eo
ſe iuuare in tempore ſibi tributo in eodem contractu,quem oppu-
gnaret,profitendo ſe dominum,non conductorem.regu. ex eo.lib.
6.Qui ſi non exciperet de dominio, ſed de intempeſtiua petitione
reſtitutionis ratione temporis non dum completi,audiretur, eoque
verificato,eſſet abſoluendus,cum ex permiſsione iuris, virtute eiuſ-
dem contractus, reſtitutionem denegaſſet, ex quo non poſſet dici
ſpoliator,ſed legitimus detentor,vt ibidem per Bald.Quod ſi in ca-
ſibus non admiſſæ,ſed prohibitæ recuſationis, reus ipſe in ea obſti-
nate perſtiterit vſque ad finem cauſæ, tenebitur ipſam rem reſtitue-
re, vnà cum eius æſtimatione vigore.l.non ab re. & dicit Roma.in
70 d.l.rem quę nobis.nu.11.†Quòd ne dum procedat contra ipſum-
met conductorem, verum & contra omnes, qui illum habuiſſent
authorem, vt dicit Alex.in d.conſi.12.lib.4. Nec tamen tales ſuc-
ceſſores condemnandi ad pœnam d.l.non ab re.niſi probata eorũ
ſcientia,ne aliàs ſucceſſores omni culpa vacui,velut ignari(vt de iu-
re præſumitur quilibet in alterius locum ſuccedens) pœnam alienę
culpæ paterentur,vt dicit Bald.in d.l. non ab re.in fin.quæ quidem
iuris præſumptio procul dubio ceſſaret in ſublocatario, de quo in l.
nemo prohibetur. C. loca. qui recipiens rem ſibi ſublocatam non
poſſet prætendere primæ locationis ignorantiam, niſi ſupinam, ex
qua nullatenus excuſaretur.

De probation.in l.Fin.C.vnde vi. Cap. X.

QVo vero ad effectum poſſeſſorij,de quo in l.fi.C.vnde vi.ſuffi-
ciat tantum probatio realis violentiæ, ſine aliqua perſonali,
cum eius remedium detur contra eos, qui rem alienam poſseſsore
vacuam per uim occupaſsent,ut ibi Bart.num.16. In quo nulla ſit
71 habenda ratio eius†probationis,quod tempore inchoati iudicij,is
occupans non poſsideret, cum ex eo non eſſet euitaturus pœnam
huius conſtitutionis, quæ illico operetur plenarium effectum ex
primæua occupatione,licet poſtea poſsidere deſiſſet, aut contra
alium poſsidentem agere poſsit,vt ibidem dicit Bart. num.14.Ve-
rum ſi vacans poſſeſsio ita inuaſa, denuo ab occupatore vacua reli-
cta,à tertio eadem reali violentia occuparetur, is eſſet inter eos in
hoc iudicio præferendus (tam quo ad rem, quàm quo ad pœnam)
qui

qui de ſuo dominio docuiſſet, vt ibi Bart.num.12.& refert Creſcen. deciſ.158. in princ. Cum nec regulariter ſuffragaretur huius legis præſidium non probanti ſaltim præſumptiue ſe dominum, ſed ea præſumptio eliceretur ex probatione ſolius poſſeſsionis, ſuſpendenda tamen ſi reus obtulerit ſe de proprio dominio incontinẽti probaturum, quo probato, prorſus euacuaretur diſpoſitio huius conſtitutionis in qua tractatur de occupatione rei alienæ vacuæ. glo. ibi. in verſi.ignorantia.& Bar.num.11.verſi.quid ſi res.
72 † Et licet vltra probationem dominij, neceſſe ſit in hoc iudicio probari dolum occupantis, eius deductio ſit futura facilis ex probatione præſumptiua ipſiuſmet l.fin. quæ præſumit dolum ex ipſomet ingreſſu rei vacuæ quam ſciret ad ſe non pertinere, vt etiam hic dicit Bart. & Roma.in l.rem quę nobis.num.13.Aegid.deciſ.37.in princ. Verum ſi occupans iuſtis de cauſis credere poſſet rem ad ſe pertinere (quod quidem prouenit etiam ex lapſu 30. annorum, vnde oriatur retro præſumptio præuij tituli, ac bonæ fidei) eo caſu velut ceſſante dolo, ceſſaret & huius l.diſpoſitio, quæ præcipue in dolo fundetur. Bart.ibi num 9.& 17. Roma. qui ſupra. Inno.in c.fi. de præſcript. Qui tamen dolus non ſit neceſſario deducendus aut probandus in materia l.inuaſor. C.vnde vi.in qua legitime procederetur abſque aliqua doli præſumptione, vt ibidem per omnes, & in hoc differat ab hac l.fi.

De probationibus in l.Si coloni.C.de agric.& cenſi. lib.xi. Cap. XI.

QVamuis autem reciperemus, quod ad effectum excitandi iudicium virtute l.ſi coloni.bona fides agentis eſſet probanda, vti ſenſit Pet.de Peru.conſi.509.in fin. Satis tamen eſſet eam tacite deduci ex probatione anterioris poſſeſsionis, quæ bonæ fidei præſumptionem faciat reſpectu recentioris poſſeſsionis aduerſarij, vt per Alex.conſi.91.num.3.lib.5. Cum ex noua poſſeſsione oriatur indicium ſpolij etiam in hoc, ad inſtar probationis in canon.reintegranda.
73 †Neque aliàs ſit probanda ſpoliatio aut violentia in hac lege, in qua ſeruus fugitiuus dicatur occupatus abſque aliqua illatione violentiæ rei vel perſonæ. Idque declarant Abb. in c. cum ad ſedem. num.28. de reſtitu. ſpolia. & in c.ſæpe. num.18. eod. tit. Soz.in l.rem quæ nobis.q.9.verſi.ſed pro prima.ff.de acquir. poſſeſ. Alex.conſi.90.& conſi.ſeq. lib.5. ſed ſit probanda malæ fidei qualitas, etiam tacite deducenda ex qualitate rei fugitiuæ, vnde oriatur

uitium

vitium poſſeſsionis ipſimet rei adnexum,quæ præſumptio malæ fidei ita deducta pariat effectum, non recipiendi contrariam probationem,cum ſit præſumptio iuris,& de iure, reſultans ex probatione ipſius vitij,vt declarant Luc. de Pen. in hac l.ſi coloni.q.11.Soz. in d.l.rem quæ nobis.q.9.verſi.ſed deſcendendo. adeo vt probata ſerui tantum fuga, & ſic rei vitio ſit omnino ex hac conſtitutione debita reſtitutio,vt etiam dicitur in l.fin.§.pen.ff. de lib.hom.exhiben. & per Lucam in hac l.queſ.17. niſi tamen militaret in contrarium aliqua legitima exceptio, quæ reſtitutionem impediret,vt inferius dicam in exceptionibus.

De probationibus in c.Sæpe.de reſtitut.ſpoliat. Cap. XII.

INductum fuit,vt ſuperius diximus, id iuris præſidium in c.ſæpe. vt contra ſucceſſorem ſpoliantis in re vitio affecta agi poſsit.
74 † Verum quia ſuccedens in ius alterius habet ignorantię præſumptionem,ex iuris regula, quæ transferat in aduerſarium onus probandi ſcientiam operæpreciũ ſit,vt qui hoc remedio vti velit, onus eam probandi in ſe ſuſcipiat, vt dignoſci poſsit vel ſucceſſorem in vitium ſpolij ab initio ſcientiam habuiſſe vel poſtea ſuperueniſſe, cum in hoc nihil referat,quòd ab initio rationabiliter vitium ignorauerit,ſi pendente iudicio ſcientia ſuperueniſſet,cum in iudicio huius canon.potiſsime attendatur animarum periculum proueniens ex conſcientia rei alienæ, quæ pariter adueniat ex ſuperuenienti ſcientia,ex qua illico peccatum incurritur.Abb.in hoc c.ſępe.num. 13.verſi. ſed dubium. Lap. alleg.52.col.1.Soz.in l.rem quæ nobis. col.2.in fi.de acquir.poſſeſs.Quæ quidem ſcientia ſiue antecedens, ſiue ſuperueniens, velut in animo conſiſtens, probari poterit ex
75 proximis coniecturis,†vtpote ex notoria violentia ſui authoris,ex qua notorietate oriatur præſumptio ſcientiæ. Roma. conſi.127.in fi.Iaſ.in l.is poteſt.ff.de acquir.hær.Ideoque & eius ſcientiæ probatio deduceretur ex fama publica ipſius facti, vt dicunt Bald.in d.l. is poteſt. & Iaſ.num.73.Fely.in c.cum contingat. num.6.de reſcrip. Caſſad.de probat. deciſ.1.Pariſ.conſi.57. num.14.lib.4.Aegid.deciſ.128.vbi tamen in fi. dixit, aliquid plus eſſe conſiderandum in ſcientia ſucceſſoris,cuius maior ſit ignorãtiæ pręſumptio. Eiuſdemque ſcientiæ pręſumptio ex uicinitate oriretur, quę à iure connexam habeat ſcientiæ pręſumptionem.l.fin.ff.de his qui ſunt ſui.c. quoſdam.c.quanto. de præſumptio. Felyn. in c. in litteris. eod.tit.

Idemque

Idemque euenturum in ſucceſſore conſanguineo, cuius ſcientia prę-ſumeretur de facto conſanguinei. l. octaui. ff. vnde cogna. l. de tutela. C. de in integ. reſtit. c. conſtitutus. de teſti. Abb. in hoc c. ſępe. num. 14. ubi Ripa num. 43. Alex. conſi. 94. num. 13. lib. 5. Dec. conſi. 206. Sed ea prędumptio ſcientię deducta ratione uicinię, aut conſanguinitatis non ita ſimpliciter reciperetur, ſed cum moderatione quadam adhibita, ut ſi quidem ſit uicinus loco uiolenter inuaſo, inferatur ex uicinitate ſcientia inuaſionis, cum aliàs uicini habitatio non argueret ſcientiam ſpolij fundi inde diſtantis, cum prę-ſumptio à iure illata ex uicinitate locum habeat in re uicinorum oculis obiecta. c. 1. §. ſi tres. de pace tenen. & ibi Bald. Rip. in d. c. ſępe. num. 44. Nec ęque in conſanguineo ſemper reciperetur prę-ſumptio ſcientię, ſed tunc demum, ſi factum adeo eſſet ſucceſsiuum, ut eius notitia faciliter ſit ad coniunctos deuentura: ſecus ſuturum dicunt in facto momentaneo, ſicut eſſet ſpolium. Bald. in l. quoniam. C. de iure deliberan. Iaſ. in l. 1. ff. ſi cert. peta. Ripa in d. c. ſępe. num. 43. Quorum tamen dicta non uidentur applicabilia ad uiolentum ſpolium, de cuius ſucceſſore tractatur, cum uiolentia, quę fit perſonę, uelut palam fieri ſolita, conſueuerit conſanguineis innoteſcere, præſertim propter reclamationes, & querelas conſanguineis pręcipue notas, nam & ſi ſpolium momento expediatur, quando committitur, tamen habet ſucceſsiuam permanentiam, cuius facillima ſit notitia. Propterea que per eundem Ripam adhibetur hęc diſtinctio, ut ſi quidẽ conſanguineus titulo lucratiuo ſucceſserit in re uitio uiolẽtię affecta, uigeat prędumptio ſcientię uitii: ſed ſi ſucceſſerit ex titulo oneroſo, non idem futurum, ceſſante prędumptione ſcientię, ex alia urgenti iuris prę-ſumptione in contrarium, quòd nemo prędumatur iactare ſuum, emendo rem uitioſam, ſeque ſubiiciens certo periculo reſtitutionis, ut ibi dicit Ripa, & Abb. num. 14. uerſi. ſi uero. Neque ſcientia priſtinę occupationis authoris, ęque oriretur in occupatione uitioſę rei uacantis, in quo licet dolus prędumptiuus uerſaretur, quo ad l. fin. C. unde ui. non tamen inde reſultet prędumptio ſcientię inuaſionis uiolentę per quondam eius rei poſſeſſorem, qui non fuiſſet author occupatoris rei uacuę, ut per Anto. in d. c. ſępe. quem ibi recitando approbat Abb. num. 14.

Sed quoniam res vitio ſemel affecta, ſemper in eadem affectione continuare dicatur, donec id uitium fuerit prorſus expurgatum, licet per plurimas manus res ipſa ſucceſsiue tranſiuiſſet. l. ſequitur. §. lana. ff. de uſucap. non erit neceſſaria agenti ex hoc canone probatio ſcientiæ immediati ſucceſſoris, qui licet ignorauerit nihil ad hũc

effectum

effectum referat, ſed ſatis ſit probari ſcientiam poſtremi poſſeſſoris, contra quem agitur, cuius tantum animę periculum verſetur, ſi ſciẽs eius rei uitium, id ſua ſponte non purgauerit, ſed cum læſione conſcientiæ rem retinuerit, ut dicit Inno. in hoc c. ſæpe. & Abb. num. 15. uerſ. ſed quęro. quamuis in contrarium Barba. ponderauerit uerba huius canonis, dum dicit de re in alium translata per ſpoliatorẽ, uelut reſpiciens immediatum ſucceſſorem ſpoliantis: indeque inferat huius canon. effectum non egredi perſonam primi ſucceſſoris, nec ad ulteriores porrigi; uerum quia in colligendo uero ſenſu canonum, (ubi præſertim agitur de periculo animarum) non cortex uerborum, ſed ipſa mens rationabilis in primis attendatur huius canonis effectus porrigendus ſit contra omnes ſucceſſores; cum eius finalis ratio ſit animæ periculum, atque conſulatur ſpoliato, ut in eo dicitur & notat Roma. in l rem quæ nobis. nũm. 7. de acquir. poſſeſ. Quæ quidem ratio pariter uigeat contra quoſcunque etiam poſtremos ſucceſſores, ad quos idem animæ periculum tranſeat ex uitii ſcientia, etiam ut dixi prȩſumpta; cuius tamen præſumptio ceſſaret in eo qui iuſta ratione credere potuerit authoris uitium iam fuiſse purgatum, priuſquam ad eum res perueniſſet, in quo tamen non crederetur eius ſimplici aſſertioni, ſed aliunde eſſet deducenda
76 ſuæ iuſtæ credulitatis dilucidatio: † Quinimo ſi aliàs deduci poſſet notoria ſcientia primi ſucceſſoris oriretur prȩſumptio continuatæ ſcientię ipſius poſtremi etiam ſucceſſoris, qui id perquirere teneretur. Ancha. in cap. eos qui. 2. nota. de tempo. ordi. Ac ratione quidem in hoc teneretur ſuccedens in re notorie uitioſa perquirere, an in eodem uitio continuauerit, uel fuerit expurgatum. Lap. allega. 127. col. 3. Ripa in hoc c. ſæpe. num. 43. Sed hæc prȩſumptio ſcientiæ inde deducta, quòd quis teneretur perquirere, delebitur proprio iuramento; ſecundum Ancha. in d. c. eos, qui. Quapropter ad euitandas omnes ambages circa probationes ſcientiæ, inhęrendum ſit ſententiæ Goffredi, & communi ſtylo. Vt agatur de ſpolio uirtute canon. reintegranda. in quo nulla ſcientiæ probatio requiritur, ſed ſufficiat ſola, & ſimplex probatio extremorum, cuius ſententiam recitat & approbat Abb. in cap. ſæpe. num. 14. uerſ. ego dico. negans tamen canonem illum applicari ad bona laicorum, cuius tamen contrarium communiter comprobatum, & à ſtylo receptum ſit, vt latiſsime dicam loco congruo.

De probationibus in officio iudicis in C. Ex litteris. de reſtit. in integ. Cap. XIII.

77 SOla probatio priſtinæ poſſeſsionis ſine alia probatione eiectionis aut ſpoliationis ſufficit ad implorandum officium iudicis ex æquitate deductum pro recuperatione poſſeſsionis, in c. ex litteris. de reſtitu. in integ. Quod quidem tam maiori quàm minori communicetur, ad inſtar reſtitutionis in integrum, adeo vt poſtremus poſſeſſor, non obſtante eius bona fide ad reſtitutionem teneatur, vt per Afflic. deciſ. 327. in fi. Ad effectum autem vt id officium maiori ſuffragetur, opus ſit probari iuſtam cauſam, ſaltem ſemiplene per unum teſtem, cum adminiculo iuramenti. Abb. in hoc c. ex litteris. in glo. 3. Minori vero ſuffragabitur ſine ea probatione, ſed probata tantum læſione, licet ex propria negligentia profecta. c. cum veniſſent. c. auditis. de reſtitu. in integ. Abb. qui ſupra verſ. item
78 nota. † Quod quidem iudicis officium licet præcluderetur termino quadrienni, ad inſtar reſtitutionis in integrum, de quo in c. 1. eo. ti. in 6. & in Clemen. 1. non propterea id implorans teneretur ſubire onus probandi id tempus eſſe infra quadriennium, ſed ei ſat eſſet probaſſe minoritatem ſuam tempore læſionis, qua tantum probata ſit debita reſtitutio, niſi probaretur lapſus quadrienni probandi per allegantem, tanquam fundamentum ſuæ propriæ intẽtionis. Roma. in l. nam, & poſtea. §. ſi minor. num. 8. ff. de iure iuran. Alex. in l. ſi minorem. nu. 3. C. de in integ. reſti. Idque communiter receptum dicit Iaſ. in d. §. ſi minor. 4. notab. & ſequitur Inno. in c. conſtitutus. de reſtitu. in integr. & Aegid. deciſ. 654. & late dictum in cauſa Peruſina ſpolij de Balionibus coram Puteo: Cuius quidem quadrienni lapſus non ita paſsim reciperetur in alio iudicio ſpoliatiuo, in quo verſetur cõtinua læſio: nec propterea dari poſsit præciſum initiũ quadiẽnii vt per Anto. in c. ex parte. de reſtitu. ſpolia. & deciſum in cauſa Toletan. refert Arag. de anno 1534. idque ad inſtar ſententiæ erroneæ, quæ continuo lædit, ut dicit Fely. in c. lator. 7. declaratio. de re iudi. quod eo præſertim procedit in ſpolio, in quo uertitur animæ periculum, nec propterea recipiat aliquam temporis præſcriptionẽ, vt ſuo loco dicam inter exceptiones.

De probationibus in canone Reintegranda. Cap. XIIII.

79 HOc poſſeſſoriũ tanquam cæteris frequentius atque vberius con-
tinens varias & inter ſe diſtinctas ſpecies, etiã diſtinctas proba
tiones vnicuique ſpeciei congruas requirit. Alias videlicet in benefi-
cialibus, alias in profanis, alias in ſpiritualibus, aut incorporeis, ſeu
mixtis. atque alias, vbi prætendatur iudicialis authoritas. Quibus
ſingulis propriẽ ſubiiciendæ ſint probationes cum opportuna earũ
diſtinctione, ut cuncta in hoc tam celebri iudicio ſaturiſsime com-
pleantur.

Rerum etenim corporalium, ac profanarũ ſpolium (in quibus
etiam hunc canonem ſibi locum vendicare communiter receptum
80 ſit, ut ſuperius dixi) † indiget ſola probatione duorum extremorũ,
ex quibus tantum concludatur ſpolium, uelut ex duobus initiis for-
malibus, quorum alterum retro reſpiciat agentem poſſediſſe: alte-
rum uero reſpiciat præſentem ſtatum poſſeſsionis ipſius rei conuen
ti, ex quibus uti decet, legitime probatis, inſurgat præſumptio me
dii temporis. late Docto. in c. cum ad ſedem. vbi Abb. num. 17. de re
ſti. ſpolia. & in c. conſulta. de offi. de lega. Alex. conſi. 6. num. 5. lib.
3. Specul. de proba. §. 1. num. 33. Rota in nò. deciſ. 439. Afflic. deciſ.
327. in prin. Cum ex probatione priſtinæ poſſeſsionis inferatur prẽ-
ſumptio iniuſtæ amiſsionis: ex poſſeſsione uero recentiori ipſius rei
oriatur prẽſumptio ſpoliatiua, niſi contrarium probaretur, vt ibi
per Abb. num. 28. & in c. ſẽpe. num. 18. eo. ti. Afflic. qui ſupra. Alex.
conſi. 103. in prin. lib. 7. Rui. conſi. 12. num. 10. lib. 4. Non obſtante,
quod Inno. in c. qualiter & quando. de accu. dixerit in hoc opus eſ-
ſe probatione temporis amiſſẽ poſſeſsionis, aſſerens id eſſe de ſub-
ſtantia eius iudicii. Quod tamen tempus æque prẽſumptiue dedu-
catur ex probatione priſtinẽ poſſeſsionis, quẽ inducat præſumptio-
nem continuationis, uſque ad diem ſpolii, pariter prẽſumpti ex poſ
ſeſsione rei conuenti. l. ſiue poſsidetis C. de probat. Abb. in d. c. cum
ad ſedem. num 18. Rota in nouis deciſ. 124. & 439. ſicuti dicitur in
præſcriptione per Bar. in l. Celſus. ff. de uſucap. Corn. conſi. 130. litt.
M. lib. 1. Ex quo non ſit recipiendum, quod dixit Specul. in tit. de
poſiti. §. 7. num. 4. in fi. probandum eſſe tempus deiectionis è poſſeſ-
ſione, cuius contrarium communiter firment Docto. ne ſpoliatus
nimiis probationibus vrgeretur. Sed ſatis ſit, ut eius ſpolium dedu-
cat, ex probatione ſuæ anterioris poſſeſsionis, & poſtremæ poſſeſ-
ſionis rei, vnde inferri ſpolium concludant Docto. in d. c. conſulta-

tionibus, & aliis locis mox recitatis, & quamuis Paul. de Caſt. in conſi.306.nu.3. lib.2.dicat,fuiſſe interdum abſolutum reum ex defectu non probatę ſpoliationis per actorem, qui probaſſet extrema poſſeſsionis, vnde inferat ſpoliationem neceſſario probandam. Idemque uideatur approbare Abb.in c.olim.num.10. de accuſ.communis tamen opi.eſt in contrarium, ac ipſemet Abb.alibi ſe ipſum declarauerit id eſſe intelligendum de pręſumptiua probatione ſpolii,quæ inducitur ex probatione utriuſque extremi. Nec aliàs directam ſpolii,aut vitii probationem eſſe neceſſariam poſt conſtitutionem huius canon.reintegranda. fatetur communem Abb. in d. c. cũ ad ſedem. num.26.ac Soz.in l.rem quæ nobis.q.7.ff. de acquir. poſſeſ.Nec ſit probanda poſſeſsio actoris,tempore patrati ſpolii,vt pariter eſt communis in d. c. cum ad ſedem. & in c. cum eccleſia.de cauſ.poſſeſ & propri.relata per Alex.conſi.133.lib.1.ſed antiquiori poſſeſsione probata cenſeatur recentior infecta, & propterea reintegranda:idque ſeruetur,licet ſecus ſenſerint, aliqui recitati per Ripam in d.c.cum eccleſia.num.32.& per Curti.ſenio.conſi.72.num. 11.Neque Deci.in conſi.471.num.3. dicens requiri probationem doloſę deiectionis,ſit attendendus tanquam ſibi ipſi contrarius in conſi.136.in fi.ex quo ſeruanda ſit omnino communis opi.cum obſeruantia conformi Dominorum de Rota quæ etiam ex ſe tantum
81 pro communi reciperetur. † Verum quia huius pręſentis iudicij, pręcipuum ſit fundamentum in probatione primi extremi, non leuiter eius probatio in iudicio recipiatur,ſed exactiſsima requiritur, ac concludens glo.communiter recepta in l.1.C.quo.bono. & per Bar.in extraua.ad reprimendum.§.ſummarie.num. 12. Alex. conſi. 139.in fi.lib.6.& conſi.187.uerſ.& quamuis.lib.7.Idque paſsim ſeruetur per Dominos meos de Rota, vt & refert Sarnen. in regu. de infir. reſign.q.36.& Io.Paul.deciſ.105.in fi.& ſæpe Pute. Afflic. deciſ.364.num.6.Capi.deciſ.55.num. 11. Ideoque de eius probatione ſit latiſsime diſſerendum, velut in qua conſiſtat omne robur ſpoliatiui iudicii. Nam licet hoc iudicium cẽſeatur ſummarium,nihilominus teneatur actor plenas probationes, ſaltim huius primi extremi in actis exhibere.Bar. in d. extrauag.ad reprimen. §. ſummarie. num.12.Ang.in.l.1.C.ſi per vim, vel alio mo.Lanfran in repeti.clemen.ſępe.verſ.ſimpliciter.concluſ 9. de verbo.ſigni. Quod quidem primum extremum,& ſic ſuam priſtinam poſſeſsionẽ, non concluſiue probans,nihil ſe facturum exiſtimet,ut nec etiam poſsit prætẽdere ſe ſpoliatum non ita probata poſſeſsione propria,vt inquit Afflic.deciſ.331.num.2. & licet Bar.& quidam alii dixerint, ſatis eſſe per vnicum teſtem hoc primum extremum probari.Id tamen de iure mi-

re mi-

re minime comprobetur, vt dicetur inter probationes teſtium.

82 †Primum autem extremum poſseſsionis rei de cuius ſpolio agitur, recte probabitur ex effectuali perceptione naturalium fructuū ipſiuſmet rei, niſi ex aduerſo probaretur perceptionem illam fuiſse clandeſtinam, uel iure familiaritatis, ex quo diceretur quædam poſſeſsio mendax, & carens omni effectu reſtitutionis, ut per Afflic. deciſ. 167. Soz. conſi. 131. num. 2. lib. 2. Corn. conſi. 91. litt. Q. lib 4. Idque iure familiaritatis factum, colligi poterit ex uariis indiciis, & coniecturis, inferius ſuo loco deſcribendis. Ac etiam ſine fructuum collectione poſsit rei poſseſsio plene probari ex cultura agri in arando, ſerendo, cæteriſque exercendis, quæ ad ipſius rei neceſsariam, atque vtilem culturam pertineant, nec aliàs per ſolam deambulationem fundi eius poſseſsio probaretur. glo. in l. 3. C. fin. regun. vbi Bal. nu 4. in l. indicia. col. 2. C. de rei uendi. & in l. poſt ſententiā. col. 2. C. de ſentē. & in l. Pōponius. verſi. itē nota. ff. quibus mo. vſuſfruc. amitta. Bal. in l. 2. nu. 3. ff. de acq. poſseſ. & ī l. Titia. ff. pro ſocio. Alex. poſt Bar. in l. 2. uerſi. eum. C. de acqu. poſseſ. Dec. conſi. 57. col. 2. niſi tamen ultra deambulationē aliud probaretur, vti eſset cuſtodis appoſitio, ſiue aliud eius generis, ex quo poſset concludens poſſeſsio inferri, vt p Alex. in l. 3. nu. 7. de acq. poſseſ. Afflic. d. deciſ. 167.

83 †Ciuilium autem fructuum perceptio ex re ipſa, & ratione eiuſdem rei (uti ſunt cenſuum ac penſionum rei locatę) licet probaret rei poſseſsionem inter eoſdem. gl. & Roma. l. qui uniuerſas. §. quod per colonum. l. quamuis. §. ſi conductor. ff. de acquir. poſſeſ. l. litibus. C. de agric. & cenſi. lib. 11. Bald. in authen. quas actiones. num. 24. C. de ſacro ſanctis eccle. Non tamen probabit poſſeſsionem contra tertium tempore ſolutę penſionis poſsidentem. glo. in c. bonę. uerb. procuratorium. de appella. Idque communiter teneri dicit ibi Card. num. 17. glo. in c. cum Bertoldus. de re iudi. Doct. in c. cum ueniſſent. de reſtitu. ſpolia. Bald. in l. Pomponius. ff. quibus mo. uſusfruc. amitta. Roma. in d. §. per colonum. uerſi. in glo. & in conſi. 127. in princ. Corne. conſi. 315. litt. E. lib. 4. Alex. conſi. 10. num. 3. lib. 4. ſed neceſse ſit eius tertij poſſeſsionem probari, ad effectum ut ex dicta receptione ciuilium fructuum contra eum etiam non reſultet probatio ſecundum glo. in d. §. quod per colonum. Bald. in l. Celſus. ff. de uſucap. Felyn. in d. c. cum Bertoldus. num. 35. Card. in d. c. bonæ. Alex. conſi. 266. num. 13. lib. 2. Ex quorum ciuilium fructuum perceptione quæratur ab initio rei poſſeſsio, ſi eorum ſolutio fiat per poſsidentem, uel de eius expreſso mandato, ut ibidem

84 dicit Fely. †quamuis per alium hi fructus exigerentur, de cuius mā dato exigendo conſtiterit. l. 1. §. per procuratorem. ff. de acquiren. poſseſ.

poſſeſ.& dicit Veſta. deciſ.97.ſeu ſaltim conſtiterit, dominum interdum antea exegiſſe, unde inſurgeret prçſumptio continuatæ poſſeſsionis, abſque alia neceſsaria probatione præuij mandati de exigendo, vt per eundem Veſta.deciſ.237.Non tamen ẽ cõtra probaretur non poſſeſsio ex non receptione penſionis, ut p Rom.in d.
85 §.quod per colonum.in.fi. † Quòd ſi ex perceptione talis penſionis ſeu cenſus, aut alterius annuæ reſponſionis, non prçtenderetur ipſius rei poſſeſsio, ſed ſola quaſi poſſeſsio perceptionis annuæ, eo caſu ſi recuſaretur ſolita ſolutio, poſſet contra recuſantem peti reſtitutio illiusmet iuris ſolitæ perceptionis, quç tamen peti nequeat contra alium ad quem res deueniſſet, niſi habuiſſet cauſam à primo ſoluente, quem tantum illa quaſi poſſesſio perceptionis afficiat, & eius iudicij ſucceſſorem. Neque in reſtitutione ad eam quaſi poſſeſsionẽ (licet eſſet de fructibus eccleſiaſticis) neceſſaria eſſet aliqua tituli deductio, aut probatio, ut eſt communis in d.c.bonæ.ſecundum Card.ibi nu.17. quamuis ibidẽ Abb.dixerit in eo requiri tituli probationem: cuius contrarium dixit in c. querelam. 3.nota. de elec.& Dec.conſi.136.col.1. Nec deſint plerique Doctores in hoc inuicem diſſentientes. Nec mirum, cum & huius rei opinio varietur inter antiquos & nouos dominos de Rota, qui in deciſ.11. in antiq. generaliter dicant non poſſe obtineri in hoc quaſi poſſeſſorio percipiendi, ſine aliqua iuris præuia probatione. In deciſ. autem 4. in no. id limitauerint eſſe verum in quaſi poſſeſsione quæſita de recenti, & non aliàs. Ideoque Gigas in tracta. penſio.q.47. num.4. in hoc adhibet concordem diſtinctionem, dictiſque deciſionibus conformem, vt ſi quidem recens ſit quaſi poſſeſsio, exigat iuris probationem: antiqua vero nullam requirat iuris probationem, cuius præſumptionẽ afferat antiquitas: Neque etiam reſtitutio ad quaſi poſſeſsionem primi ſtatus perceptionis alicuius eccleſiaſticæ penſionis egeat probatione cuiuſque cauſæ, quamuis narratæ in commiſſione, ad quam nihilominus probandum agens non arctaretur, vt per Ang.in l.1.col.2.ff.de eden. Fely. in c.licet cauſam. num.88 de
86 proba.172.in fi.Gigas qui ſupra.num.6. † Vt nec in his penſionibus annuis clauderetur via reſtitutoria ex commiſsione cauſæ nullitatis penſionis cum clauſula paſsim ſolita ſine retardatione, vt plurimum proficua, tam pro conſeruatione, quàm pro recuperatione ſolitæ eius perceptionis ex late dictis per Caſſa.de reſcrip.deciſ.10. num.8. per Gigan. de penſio.q.8. num.9. & alios late deducendos inter exceptiones.

87 Aeque poterit hæc quaſi poſſeſsio perceptionis pẽſionis ad hunc effectum reſtitutorium probari, ex ſolutione per alium facta eius nomine,

nomine,contra quem de ſpolio agitur, cum ita ſoluens alieno nomine,cenſeatur iuris præſumptione ab eo mandatum,recepiſſe,cum nemo prçſumatur ſuum iactare, ſicuti eueniret ex ſolutione indebiti pro alio facta, vt dicunt domini de Rota deciſ.23. in antiq. de qua Fely.in c.ſicut.num.39.2.limit.de re iudi. Soz.conſi.46.num.3. lib.3.Dec.conſi.36.num.8.Quod maxime verum eſſe dicitur in eadem deciſ. ſi talis ſolutio fuerit facta per tertium ſciente eo cuius nomine ſoluitur, ex qua quidem ſcientia videretur ſolutionem ratificaſſe. Quinimmo dicat Gig.de penſio.q.48.ſcientiam cum patientia omnino eſſe neceſſariam ad deducendam hanc mandati præſumptionem, ne aliàs ex ſolutione ita per alium facta præiudicaretur alteri ignaro, vnde ſuccedere poſſet colluſio in tribuenda tertio quaſi poſſeſsionem percipiendi penſionem nullatenus ſibi debitam. Propterea que ne prçbeatur fraudis occaſio, ac occurratur excreſcenti hominum malitiæ, exquirenda ſit probatio ſcientiæ illius,pro quo ſoluitur,vt etiam dicit Abb. conſi.23.col.2.lib.2.relatus ibidem per Gigan. Poſſet tamen oriri mandati præſumptio etiam ſine probatione ſcientiæ,ſi fieret ei ſolutio, qui iam antea fuiſſet in quaſi poſſeſsione percipiendi, vt inquit Caſſad. deciſ.3.num. 4.in fi.de procurat. Adeo vt d.deciſ.23.in antiq. non ſit ita ſimpliciter intelligenda,ne inter corruptos mores præberet anſam promptæ fraudationis, vt inter exceptiones latius dicam: neque alteretur hæc quaſi poſſeſsio percipiendi ex mutatione beneficiati,cum nihilominns ſucceſſor in beneficio recuſans ſoluere conueniri poſſet de ſpolio ex rationibus relatis per Guido.Pape in deciſ.642.comprobata per dominos de Rota in cauſa Eboricen. pẽſio.de anno 1548. teſte Pute. ac relata per Gigan de penſio.q.47.num.10.

88 †Per inſtrumentum locationis domus, vnà cum ſubſecuta receptione penſionis probaretur etiam ipſius domus poſſeſsio, ex quà inferretur concludens probatio primi extremi inter ipſoſmet contrahentes,eorumque ſucceſſores: ſed quo ad tertium non omnino concluderet.l.ad probationem.C.loca. c.inter dilectos. de fide inſtru.Bar.in l.2.ff.de acquiren.poſſeſ. Bald.in l.fi.q.8.C.de edic. diui Adri.Pariſ.conſi.104. num.88. lib.1 .Soz. conſi.125. num.5.lib.2. Rota in antiq.deciſ.87.de qua meminit Alex. conſi.10. num.3.lib. 4.& conſi.12.num.5.eo.lib. & conſi.57.num.10.lib.7. Pariſ.conſi. 111.num.44.lib.1.(licet tam in alio num.deducat) Caſſad.in regul. deciſ.20.num.2.Si tamen tertius docuiſſet per ſe vel alium eo tempore fuiſſe poſſeſſorem, vti deciſum refert Afflictus deciſ.325.& dicit Bar.in l.quidam in ſuo.ff.de condic. indebi. & in l.non ab re.C. vnde vi.Alex.in l.ſi conductor.ff.de acquir. poſſeſs. & conſi.118.in

fin.

fin.lib.2.& conſi.88.& 90.lib.1. Corn.conſi.6.litte.E.lib.3. Atque adeo ex inſtrumento locationis cum aliquo actu extrinſeco probaretur ipſius rei poſſeſsio, vt inſuper inde oriretur effectus idonei tituli ad præſcriptionem, ſi fuerit diuturno tempore continuata, quod maxime notandum dicit Bart. in d.l.ad probationem.C. loca. An autem per cataſtum probaretur poſſeſsio, late diſſerit Soz.d. conſi.205.

Pariter ex inſtrumento venditionis celebrato intra fundum venditum, ne dum inferatur rei traditio, verum & tranſlatio poſſeſsionis in emptorem. Bart.in l.prędia.2. oppo.ff.de acquir. poſſeſs.vbi Roma.& Alex.1.nota.Bal.in l.fi.num.47.C.de edic. diui.& in l.1. 1.nota.C.de ſuffra. Abb.in c.cum nobis.col.3.verſi. quo uero.C.de præſcrip.Faſto.dub.41. Nam & ſpolium probaretur ex inſtrumento notarij, ſi ciuiliter, non ad pœnam, ſed ad reſtitutionem tantum ageretur, vt per Fely. in c.cum in eccleſijs.7.fallen. de maio. & obe. ad hoc notata per Rotam in cauſa Calaguritan.27. Aprilis 1543. de qua Puteus deciſ.10.lib.2. Quæ tamen ita demum recipiatur, ſi pretium conuentum fuiſſet integre perſolutum, unde poſset elici animus transferendi ius vniuerſum. l.quod vendidi. ff.de contrahen.emptio.Bar.in l.quędam mulier.ff.de rei vendi.Sed ſi nihil conueniſset de certo pretio ſtatim ſoluendo, cenſeretur eius fides habita, vt dicit glo. communis in d.l. quod vendidi.& in l.procurator.§.plane.ff.de tributo.§.venditæ. inſtit. de rerum diuiſio. Fabia. de Monte in tracta.emptio. & vendi.q.5.num.37. niſi veriſimiliter venditor crederet ſe illico pretium recepturum, ex quo non diceretur de eo fidem habuiſſe.gl.in l.inciuile.C.de rei vendi. Bar.in l.ſi quaſi.ff de pigno.actio.Anto.Negu.de pigno.quæſt.6.num.38.Bertech. in trac. de epiſcopis. num. 134. Et minus cenſeretur fides de pretio habita per eum, qui prefixiſset ſoluendi terminum decem dierum & non vltra, vt ibidem per Bertec.ex nota. per Bald. in d.l. inciuile. & in l.3.ff.de pignora.actio.Nec pariter diceretur habuiſse fidem de pretio, qui contraxiſset ſtatim receſsurus vt eſset mercator, qui iam iam decocturus ſe ad fugam prepararet. Bal.in l.ſi cum dotem.§.fin.in fin. ff.ſolu.matri.& ibi Ang.& Roma.in eadem l.§. tranſgrediamur.Fabia.qui ſupra num.37. Idemque futurum ſi emptionis inſtrumentũ fieret in nundinis in quibus quilibet cenſeatur illico receſsurus, vt ibidẽ Fabia.& Franc.Curt.in trac.ſequeſt.nu.31.

90 † Quæ tñ fides de pretio, nec haberi nec præſumi poſset in inſtrumẽto vẽditionis fiſcalis, ſeu aliàs per ſubhaſtationem, in qua talis fides haberi nequeat.l.ſi procurator.§.1.ff.de iure fiſci.gl.in l.procurator. §.ſed ſi.ff.de tributo.& in l.cum vendente.C.ubi cauſ.fiſca.Ideoq; in

his

his poſsit,pretio non ſoluto res ſtatim uendicari, licet contractus diceretur ex ſe perfectus. Bart. in l.licitatio.q.1.ff.de publica. & in l.ſi tēpora.q.3.C.de fid.inſtru.Alex.in l.à diuo Pio.§.ſed ſi emptor. nu.6.vbi Iaſ.nu.6.verſi.adde.ff.de re iudi.Minus haberi poſset fides de pretio per procuratorem ſpecifice conſtitutum ad rem vendendam, licet id poſset procurator generalis,ac factor,ſeu inſtitor mercatoris,non facta expreſsa prohibitione.Bal.in l.inciuile.num.2.C. de rei vendi.Bert.verſi.procurator ad negotia.num.4.Verum in caſibus in quibus haberi poteſt fides de pretio quæ habita fuerit, venditio ſola abſque pretij ſolutione transferret dominium, ac poſseſ-
91 ſionem,vt dixi, †niſi pacto expreſso fuiſset reſeruata poſsesſio, donec pretium fuerit integre perſolutum, vt per Fab.de Mon.in d. tract.emptio.num.39. Quòd & ſi inſtrumentum venditionis non fieret intra rem ipſam,ſed extra rem venditam,adhuc diceretur poſ ſeſsio tranſlata, dummodo contractus fieret in conſpectu ipſius rei. l.pretia.ff.de acquiren.poſſeſ.& ibi Alex.Bart.in l.2.in fi.C.eod.tit. Bal.in l.indicia.q.1.C.de rei vend.quamuis ſolo aſpectu non tranſferretur poſſeſsio per executorem ad id deſtinatum, nec per iudicem aut tutorem,ſeu curatorem, ne duplex fictio concurreret,ſicuti dicitur in conſtituto,per Bar.in l.1.in princ. num.23. vbi Iaſ. num. 108.ff.de verb.oblig. Inſtrumento autem extra rei conſpectum celebrato, quamuis dicatur tributa licentia capiendi poſseſsionem, non tamen diceretur tranſlata effectualis poſſeſsio abſque concur-
92 ſu alicuius actus poſſeſſorij, vt ibidem per Bald.†inter quos erit ſignatio rei venditę, quę vim habeat traditionis. Indeque inferatur poſſeſsio l. quod ſi neque. ff.de pericu. & commo. rei vendi. l.1.§. idem erit.ff.nautę,caupo.Probaretur inſuper poſſeſsio ex antiquo inſtrumento, prę ſertim inter eaſdem partes tunc contrahentes, ut per Dec.conſi.36.num.6.Non tamen per inſtrumentum uenditionis transferretur vlla poſſeſsio rei uenditę,ſi eſſet litigioſa, ſeu tali uitio affecta,ex quo contractus redderetur inutilis.l.fi.C.de litigio. glo.& Abb.in c.1.de confir. uti. uel inuti. ſicut nec quęreretur poſſeſsio ex contractu inſolemni, qui nullius eſſet roboris ſecundum Bald.in l.fi.num.20.C.de edic.diui Adri. licet ex cauſa nulla, uel iniuſta poſſeſsio quæreretur.l.1.§.ſi uir.ff.de acquiren.poſſeſs.Bald. in l.ſi quis conductionis. num.1.& 5.C.loca. Niſi tamen ei poſseſſioni ius reſiſteret,ut per Abb.in c.ex parte.num.19.de reſtitu.ſpolia.Calder.conſi.5.de cauſ poſſeſs.& propri.de quo Achil. de reſti.
93 ſpolia.deciſ.1.Corſet.de ſpolio limit.47. †Verum poſseſsionis traditio inſtrumentalis nullatenus probaret adeptionem poſseſsionis alio tunc exiſtente in poſseſsione, ne aliàs fraudi locus eſſet, per

mendoſum inſtrumentum clandeſtinæ poſſeſsionis traditæ, ex qua oriretur maximum poſsidentis prężiudicium, niſi doceretur de recognitione coloni, uel eius eiectione, ſeu alterius poſsidentis, facta per eundem, qui inſtrumentali poſſeſsione niteretur. Deci. conſi. 193. in fi. & ita deciſum refert Mohed. deciſ. 238. & aliàs corã Achil. de anno 1555. & in alia cauſa Hiſpanen. matri. Verum ſi duo æque concurrerent in probatione poſſeſsionis ab initio captę per inſtrumentum, is cenſendus eſſet prior, qui aliquandiu poſtea in ea continuaſſet, vt dictum in cauſa Oxomen. 21. Nouemb. 1538. retulit Arago. deciſ. 34. quę tamen cõtinuatio minime ſuffragaretur ei, qui eam probaret per ſolos teſtes de fama altero probante prioritatem, vt inquit Pute. deciſ. 175. lib. 1. & deciſ. 19. lib. 2. Inſtrumentalis tamẽ traditio probaret poſſeſsionem rei, vndique alio poſſeſſore vacuæ, vt per Faſto. dub. 41. ita intelligendum ne aliàs contineret reprobum ſenſum. Per inſtrumentum autem ſententię licet antiquiſsimæ, non probaretur poſſeſsio capta ad effectum primi extremi, non conſtito de eius executione, vt in cauſa Caualicen. dixit Pute. deciſ. 6. de reſtitu. ſpolia. Nec tamen alienę poſſeſsionis probatio facta per inſtrumentum ſit in aliquo profutura, reo conuento, ad effectum reprobationis primi extremi. Creſcen. deciſ. 298.

94 † Probata detentatione à iure non reproba, ſatis cenſeretur probata poſſeſsio ad effectum reintegrationis priſtini ſtatus vigore canon. reintegranda. cuius prężſidium etiam habere locum in commodatario, depoſitario, cæteriſque eiuſdem generis iuſtis detentoribus dicunt Specul. de peti. & poſſeſ. §. 1. nu. 12. verſ. ſed nunquid. Archid. in c. 1. in fi. 3. q. 1. Alex. in l. 1. num. 65. ff. de acquir. poſs. Soz. in l. rem quę nobis. q. 2. uerſ. tertio dubitatur. eo. ti. & conſi. 122. num. 4. lib. 4. Nam & uerbum, detentatio, inſtar habet naturalis poſſeſsionis, ad quam porrigatur dictum teſtis deponentis de detentatione, vt concludat facti poſſeſsionem, cum teſtificari nequeat niſi de eo quod ſenſu percipitur, vt per Alex. in l. 3. §. fi. num. 11. ff. de acquir. poſſeſ. & conſi. 51. num. 8. lib. 1. ex quo teſtis deponens de poſſeſsione intelligatur de naturali, quæ facti ſit, non autem de ciuili, quę velut in iure conſiſtens in eius ſenſum non caderet, vt inquit Afflic. deciſ. 403. nu. 15. ac teſtis dicens vidiſse Titium poſsidere, eius poſſeſsionem probaret, vt per Deci. conſi. 215. num. 5. Alex. in l. ſtipulatio iſta. §. hęc quoque. num. 3. & Iaſ. num. 4. ff. de verb. obli. Idem Alex. conſi. 133. in princ. lib. 1.

95 † Plures Docto. ſunt, qui dicunt, ex ſola fama probari poſse hoc primum extremum poſſeſsionis tanquam leuis prężiudicii, vt Anchar. cõſi. 42. in fi. Deci. in l. 2. num. 28. C. de edic. diui Adri. & in

c. 2.

c.2.num.17.de appella.Marſi.in l.de minore.§.plurium.num.71.ff. de quæſtio.& in ſuo ſingul.2. Corſet.in trac.teſti.6. par. princi. col. 3.6. fallen. Fely. (licet obiter) in c. veniens. il 1. num. 19. de teſti. Nec ſecus videatur ſentire Alex. in conſi. 103. num.2.lib.7. Non tamen ſerio in eo perſiſtens, cum & contrarium firmet in cóſ. 139. in fi.lib.6.& conſi. 187.verſ.& quamuis.lib.7. dum requirit in hoc primo extremo exactiſsimas probationes, & teſtes omni exceptione ſuperiores:& idem in conſi.133. lib. 1. famam autem non inducere plenam probationem in huius primi extremi deductione firmant Areti.in d c.veniens.num.7. Afflic. deciſ. 364. Pariſ. conſi. 99. lib 4.& alii plerique:idque ſeruari per Dominos de Rota refert Sarnen.in regul.de infir.q.36. dicens id eſse notiſsimum cum approbatione dictorum conſiliorum Alex. idemque dicit Pute. deciſum 16. Decemb.1541.in cauſa Placen.in deciſ.1.de reſtitu.ſpolia. aſserens Ancharani conſilium eſse nimis durum. Neque ex fama probari vnionem ad effectum primi extremi dicit Veſta.deciſ.53. Nam cũ ad primum extremum requiratur legitima,& plena probatio, fama de iure non ſuppleat,ut late Fely. in rubri. de proba.num. 13. Sed virtute ſtatuti Roma.lib. 2.cap.132.ad ſpolii probationem ſufficiat fama,quinque teſtibus probata. Ex qua tamen fama deduci uehementem præſumptionem dixit Roma.conſi.70.verſ.ult.& cóſi.127. num.4.quę concurrens cum uno teſte induceret plenam probationem ſecundum Deci.in conſi.57.num.3.Filiatio autem ad effectum ſucceſsionis in actione ſpolij, ex fama probaretur poſt annos 60. quo tempore vix memoria habeatur, vti deciſum refert Pute. in cauſa Anagnina caſtri 24. Ianuarij. 1547. Idemque ex communi opi. probari etiam,ſtante fama illegitimitatis,in eadem cauſa dicit, deciſ.2.de reſti.ſpolia.ſola tamen fama in antiquiſsimis, ex teſtibus de auditu deducta, probaret hanc poſseſsionem, quam quęrimus.l. ſi arbiter.& ibi Docto.ff.de proba.l.2.§. idem labeo. ff. de aqua pluuia.arcen.ac deciſum in cauſa Placen.dicit Io.Paulus in deciſ.105.in eademque cauſa id adnotauit Pute. in deciſ.69.71.lib.1.aliàs 23.& 26.de reſti.ſpo.allegans conſi.Caſſanei 54.uer.ſed deuenio.& notãt Lãfranc.in clemen. ſæpe.uerſ.ſimpliciter.num.12. Fely. in c.licet ex quadam.de teſti.Idemque dicũt Caſſad.de proba.deciſ.2.& Mohed. deciſ.178 Cum in his antiquiſsimis excedentibus hominum memoriam quæ ſint difficillimę probationis, pro exacta probatiōe recipiantur teſtes de auditu auditus.Alex.conſi. 187. num.21.lib. 2. & conſi.116.in fi lib.5.Iaſ.in rubri.de iureiuran.num.10. Soz.in regu.274.& in termi.probandi extrema ſpolii dicit Io. Paul. d. deciſ. 105.cum in eo haberi nequeant teſtes de uiſu,quinimmo priuilegio

eius antiquitatis plene probare indicia & coniecturas, dicitur per Abb.in d.c.ueniens.il 1.num.8.& Fely.ibidem,num.12.Bal.in l.cũ
96 ſuper.in fi.ff.de rei vendi.Anchar.conſi.310.num. 2.† Nec propterea eodem priuilegio antiquitatis reciperentur ad probationem primi extremi teſtes in uim exceptionis tunc deducti,vt ait Pute.deciſ. 14.de teſti. nec pariter teſtes inter alios deponentes recipi ad hoc idem Pute.refert deciſum in cauſa Parmen.2.Nouemb. 1547.de reſtitu. ſpolia.deciſ.25.quod etiam firmat Mohed.d.deciſ. 178. licet hi teſtes plene regulariter probent in aliis caſibus antiquis, ut per Alex.conſi.197.num.5.lib.7.in quibus paſsim recipiãtur ad plenã probationem tam teſtes de auditu,quàm de credulitate, ut per Iaſ. in rubri.de iure iu.num.10.Decius in c.cum cauſam.num. 2.de proba. Alex. conſi. 187. num. 21. lib. 4. & conſi. 116. in fi. lib. 5. Soz. conſi. 89. num. 2.lib.1.& in reg.274. & propterea etiam teſtes dę fama. Alex.d.conſi.116.num.3.& conſi.139.num.6.lib.6. Iaſ.in l.cum aliquis.num.5.C.de iure delib.Aret. conſi.36. num. 3.Deci. conſi.42.num.9.Curti.ſeni. conſi.76.nu.5.& in antiquis æque probent coniecturę,indicia,&veriſimilitudines.Iaſ.in l.ſi quis.§.prętor. num.2.ff.de eden.Ancha.d.conſi.310.num.2.Curt.ſeni.d.conſi.76. num.3.Rui. conſi.115.nu.13.lib.5.Pariſ.conſi.104. num. 23. & 44.
97 lib.1.Afflic.deciſ.23.† Verbaque enunciatiue licet incidenter prolata in inſtrumentis antiquiſsimis,etiam inter alios recte probant, ex dictis per Fely.in d.c.cum cauſam.num.6.de proba.Deci.in l. ex his.num.24.C.de milit.teſta.& conſi.152.num.4. Ripa in l. admonendi.num.200.ff.de iure iu.Pariſ.d.conſi.104.num.20. & 48. Creſcen. deciſ.89.ac deciſum in cauſa Parmen. Vallium die 27. Febru. 1545.refert Pute.dicens antiquitatis annos denumerari uſque ad diẽ inchoatæ litis,nec ad antiquitatem ſufficere decurſum annorum 70. ac qualis qualis probatio,& argumenta in antiquis ſufficiant,vt dicit ibidem Pariſ.num.42.& 52.ſubiiciens, etiam exemplum ſine originali in his plene probare, ac confeſsionem authoris,licet extraiudicialem, in antiquis probare contra ſucceſſores, inquit Areti. conſi. 36.num.2.verſ.2.principaliter.Probationes etiam, quæ ſingulæ eſſent imperfectæ,ac regulariter non coniungendæ, in antiquiſsimis coniungerentur, vt quæ non proſunt ſingula,multa iuuent. glo. & Docto.in d.c.cum cauſam.Areti.conſi.42.num.3.

98 † Licet hoc primum extremum regulariter exigat teſtes ut dixi, omni exceptione ſuperiores,vt per Alex.conſi.133.lib. 1.recipiantur nihilominus hi teſtes,etiam ſingulares, & inuicem diſcordes in qualitate fructuum perceptorum, ac in tempore receptæ poſſeſsionis.glo.eſt in l.ob carmẽ.ff.de teſti.vbi Alex.poſt Bar. Specul.eo.ti.

§.iam

§.iam de interrogatorijs.num. 14.Corn.conſi.247.litt.L.lib.2. Ac pariformiter probari poſſeſsionem iuriſdictionis aut iuris decimandi,
99 dicit ibidem Specul. Non † tamen teſtis inductus ad probationem poſſeſsionis traditæ virtute litterarum Apoſtolicarum,quicquam de iure probet;licet deponeret de uſu,niſi etiam doceretur de his litteris,ut per Aegi.deciſ.595. Admitterentur inſuper teſtes ad perpetuā memoriam examinati,ſine partis citatione in ſpolio patrato de lōginquo; ſi ratione dubitari poſſet de eorū morte, uel abſentia. Soz. cōſi.262.nu 9.lib.2. ſicut ita examinati reciperētur pro dānis fortuitis, licet corā iudice incōpetenti. Alex.poſt Bar.in l. cū hi.§. tranſactiones. ff.de tranſac.& in l.2.addi.2.C.de naufra.lib.11.& in cōſi. 57.col.2.Soz. in d.conſi.262.Neque in hoc iudicio profuturi eſſent teſtes, licet inter eoſdē legitime examinati prius in iudicio retinendæ, qui nō facerēt fidē in recuperando ſpolio niſi denuo repetiti,ut tradūt Mohe. deciſ.174.Aug.deciſ.3.254.Pute deci.2. de iud.Minus probarēt poſſeſsionē iuris paſcēdi, aut ligādi,deponētes paſcuationē,& lignationē per homines factā. Corn.cōſi.234.li.1.& 46.lib.3. & ita deciſū in cauſa Nurſina 8.Iunij 1543.refert Pute.deci.28.li.2.
100 Quamquam † vnico teſti adhibendam eſſe plenam fidem in ſpolio plures ſint qui dixerint,vt Iaſ. in l.ſi quando.3.nota. C. vnde vi.& in l.admonendi.2.lect.num.187.ff de iureiuran.Deci.in c. cū cauſam.num.4.de probat.Matthefil.ſing.2.freti doctri.Bar.in l.1.C. quo.bono. Tamen contrarium paſsim ſeruari in Rota refert etiam Io.Pau.decis. 105. in fi.vt pluries deciſum, poſthabitis verbis Bar. (ſi in hunc ſenſum intelligerētur eius verba) communiter reiectus, etiam per ſemetipſum, dum conſultius agendo contrarium firmat in extraua.ad reprimen.§.ſummarie.num. 12. & in d.l. admonendi. in eoque communiter recipiatur per Alex.conſi. 139.col.fi.lib.6.& cōſ.187.lib.7. Deci.conſ. 56.nu.1.Aegi.deciſ.480.Afflic.deciſ.364. Nā nec Specul.inter tot caſus per ſe ſpecifice collectos,ac enumeratos in tit.de teſti.§. reſtat. in quibus unico teſti creditur quicquā ſpecificū recitet in poſſeſſorio.Neque Roma.noſter exactiſsimus ſingulariū collector, hāc ſpeciē poſſeſſorij recitet inter cæteras,late per ſe deductas, in ſingul.416.incip.dictum unius teſtis. Nec pariter Soz. in regul.369.aliquid excipiat de ſpolio, dum narrat caſus in quibus vni teſti de iure creditur. Nec etiam Fely.in c.ueniens.il 1.de teſti. aliquid dicat ſpecificum in ſpolio. Ex quo omnes cenſeantur inhęrere ipſi regulæ,quod nec unico teſti in ſpolio credatur, ut uerum
101 eſt,ac rationi congruit. † Neque hoc primum extremum de quo quærimus, probaretur ex ambigua poſſeſsione tacite collecta ex cōmiſsione cauſæ,in qua narraretur ſpoliatum eſſe ſpecificum poſſeſſorem,

rem, ut inquit Mohe. in deciſ. 37. Aegi. deciſ. 691. fallen. 5.

Teſtes etiam diſcordes in tempore cõtinuatæ poſſeſsionis in hoc poſſeſſorio reciperentur pro concordibus in tempore breuiori, ſi in expreſſo poſſeſsionis initio concordauerint, uel initium tacuiſſent. Bal. in l. 1. num. 14. C. de teſtam. cuius opi. dicit eſſe cõmunem Soz. conſi. 59. num. 5. lib. 4. Alex. conſi. 54. num. 3. lib. 5. & conſi. 238. nu. 5. lib. 6. qui alios cumulat in l. 1. §. ſi ſtipulanti. num. 13. ff. de verbo. obli. ex ea iuris regu. quod in maiori ſumma minor inſit: quam quidem regulam plerique dixerint non recipi in probatione actus certi, ſed tantum in probatione rei vniuerſalis, ſeu genericæ, ut refert idem Alex. conſi. 118. num. 3. lib. 1. dicens id communiter firmari. & Nellus in trac. de teſtibus. num. 183. & minus recipi, vbi cadere poſsit diuerſitas actuum, vt ſi teſtes uarie deponerent in aliqua ſumma, qui nõ dicerẽtur in minori ſumma cõcordes, ſed reiicerẽtur, velut prorſus diſcordes, vt dicũt Bar. in l. fi. §. 1. in fi. ff. de lega. 2. & in l. qui uas. ff. de furt. Roma. in. d. §. ſi ſtipulanti nu. 7. Fely. in c. licet nu. 11. de teſti. Areti. cõſi. 65. col. 1. Afflic. deciſ. 72. Nell. in d. trac. nu. 89. Quam regulã nec habere locũ in contractu oneroſo dicit Alex. conſi. 18. nu. 3. uerſ. quinimmo. lib. 1. Teſtis autẽ dicens ſe uidiſſe Titium poſſeſſorem decennalem, probat eius poſſeſsionem vnâ cum fructuũ perceptione. Bar. in l. ſi quis ita. nu. 2. ff. de condi. & demon.

102 † Pro quibus teſtibus examinandis plerumque concedi ſolet in partibus remiſſoria, eiuſque concedendæ arbitriũ, ipſiuſmet iudicis conſcientiæ committatur etiam in ſpolio, in quo ſi iudex arbitretur illam non calumnioſe peti, eius rei poteſtatem tribuere poſsit, ut puta, ſi teſtes ex legitima cauſa, de qua mox dixi, ſuiſsent examinati ad perpetuam rei memoriam, licet nulliter in partibus, ad quos denuo examinandos remiſſoria concederetur. Rota in antiq. deciſ. 110. in fi. Caſſad. de dilatio. deciſ. 3. num. 2. Quamuis enim teſtes ita nulliter deponentes, ſi adhuc viuant, nihil probarent (licet his mortuis aliqualis fides tribueretur) tamen adhuc viuentium depoſitio licet nulla, operaretur excluſionem ſuſpicionis calumnię ad effectum obtinendi remiſſoriam in partibus pro eiſdem teſtibus legitime examinandis, ut in d. deciſ. 110. Bar. in l. 2. C. de naufra. lib. 12. Roma. in l. ſi vero. §. de uiro. num. 88. uerſ. 15. Corſet. in ſuis ſingul. verb. teſtis in loco. Ac ubicunque procul eſſet calumnię ſuſpicio, conſueuit paſsim etiam in ſpolio concedi remiſſoria. Idem Caſſad. de dilatio. deciſ. 4. num 4. Sed in dubio agente ſimplici ſpolio, remiſſoria denegaretur ne eius petitio fieret ad remorandam ſuſpenſi petitorii cognitionem, cuius tunc poſſet reo probandi occaſio pręberi, vel ad cætera retardanda quæ ex iudicio ſpolii ſuſpendi ſolent:

lent:

ſent: cum agens de ſpolio congruas, & promptas probationes in primis conſulto præparare debuerit. Qua tamen ratione in reo ceſſante, ei facilius remiſſoria ſit concedenda ad excluſionem ſpolii, cuius iudicium potuerit ex inſperato contra ipſum forte innocentē committi, qui tunc careret promptis probationibus proprię innocentiæ, vt per Dominos in deciſ.439.in no.& refert Caſſa. d.deciſ.4. & Staphil.de litt.Apoſt.fol.178.col. 1. in quibus concedenda eſſet remiſſoria, utique concederętur etiam in tertia inſtantia, ſi materiæ in articulis deductę eſſent, quoad poſſeſſorium releuātes, ut per Mohed deciſ.183. In cunctis autem ſpeciebus, in quibus ſolet in ſpolio concedi remiſſoria, æque eſſet concedenda in iudicio attentatorū, quæ ſpolii imaginem prę ſeferant, vt inquit Caſſado. d.deciſ.4.de dilatio.& deciſ.5.de ſequeſtra. poſſeſ. Non obſtante deciſ.775 in antiq.vt Sauarol.refert in eius tracta.remiſſorię. cap. 11.in fi. Idque ad excuſanda attentata, niſi iam fuiſſent ex actis probata, in quem caſum remiſſoria ad ea excuſanda denegaretur, ut inquit Simonet. in deciſ.2846.

103 †Vſumfructum ſibi retinens in traditione reſidui ſui iuris, tacite cenſebitur transferre ciuilem poſſeſsionem.l.quiſque.C.de dona. de quo per Pariſ.conſi.vlt.in prin.lib. 4. Nec ſecus futurum per retentionē iuris emphyteotici.glo.in l.3.in prin.verſ. animo.ff.de acquir. poſſeſ.Iaſ.in d.l.naturaliter.num.12.eo.tit.Corn.conſi. 176. litt. A. lib.2.remanente tamen naturali poſſeſsione penes ipſum tradentē, velut vſufructuarium, qui ſi è ſua naturali poſſeſsione deiiceretur, non ſit propterea dominus ciuilem amiſſurus, tamquam à naturali diſtinctam. Abb.in c.olim.il 1.nu.12.de reſtitu.ſpolia.Alex.conſi. 153.num.9.lib 6. Quod tamen ſibi locum non uendicaret in emphyteota alienāte cum retentione vſusfructus, abſque conſenſu domini, vt deciſum refert Guid.Pape in deciſ.46.num. 7. Neque etiam transferretur ciuilis ex retentione non ſolum uſusfructus, ſed dominii, & cuiuſque adminiſtrationis facta per donantem, ut deciſum coram ſe refert Pute.deciſ.214.lib 3. Et quod dicitur in vſufructuario, pariter reciperetur in vſuario, qui ipſius rei naturalem dicatur habere poſſeſsionem; uſus vero, quaſi poſſeſsionem.Corn.conſi.33.lit. R.lib.4.Id vero quod dictum eſt de translatione ciuilis poſſeſsionis ex retentione vſusfructus, tunc demum reciperetur, ſi doctum fuerit eum qui ſibi uſumfructum retinuiſſet, eo tempore fuiſſe tam ciuilem quàm naturalem poſſeſſorem, nec aliàs poſſet ciuilem quam non haberet in alium transferre, vt per Corne conſi.16.litt. B.lib.2.

104 † Quæ quidem translatio ciuilis poſſeſsionis, trahitur etiam ad beneficialia; ex quo ſi reſignans vniuerſos fructus ſibi reſeruauerit

vicem

vicem vſufructuarij obtineat cum retentione naturalis,tranſlata tantum ciuili poſſeſsione in reſignatarium: ex d. l.quis quis. C.de donatio.Pariſ.conſi.172.in prin.lib.4. & ita fuiſſe pluries deciſum in Rota refert Ioan.Bap.de Senis ſui temporis aduocatus diſertiſsimus in quibuſdam eius informationibus, ac Simon. in deciſ.41. Idemque traductum ad regu.de publican.reſignatio. in cauſa Abulen.præſtimo.coram Puteo tunc Rotæ decano,poſtea coram Fabio in eadem cauſa,& aliàs pluries, cum reſeruatio vſusfructus ciuilem tantum transferat,& in termi.huius regu.dicit Corn. conſi.137.litt. E.lib.3. Quinimmo ibidem dicat Corn. fieri locum d. regul. licet reſignans in ſola eius beneficij detentatione deceſsiſſet, licet de iure regulariter inter ſe differant eſſe in poſſeſsione, vel poſsidere.l. ſi quis autem.ff.de acquiren.poſſeſs.glo.in c.ad decimas. verſi.præſumantur. de reſtitu.ſpolia.in 6. Quamuis autem ex tali probatione vſusfructus probaretur ad hunc effectum poſſeſsio, non tamen ex dominij probatione inferretur probatio poſſeſsionis, quæ velut facti ſit ſpecifice deducenda, & probanda.c.cum olim. il 3.de reſtitu.ſpolia.l.traditionibus. C. de pactis.l.cum res. C.de probati.nam cum nihil commune inter ſe habeant dominium, & poſſeſsio, nec ab vno ad aliud inferatur, tamquam ex diuerſis. c.2. de tranſlati. prælat.Abb.in c.cum ad ſedem. num.19. de reſtitu.ſpolia. quamuis poſſeſsio iam recepta præſumeretur quęſita ex cauſa præcedentis
105 †tituli.glo.& Bar.in l.2.C.de acq.poſſeſs.& in l. quædam mulier. ff.de rei vendi.& in l.eum qui.in fi.ff.de publica.

Nec tamen ex eo quod in hoc primo extremo requiratur vrgens probatio poſſeſsionis, cogatur etiam agẽs ad poſſeſsionis diu-
106 turnitatem probandam, cum & quælibet †momentaneæ poſſeſſionis probatio operetur effectum reſtitutorium virtute canon.redintegranda.ſecundum obſeruantiam Rotæ relatam per Caſſad.de pręben.deciſ.20.in fin.& in ſuis regu. deciſ.4. in fin. cum & in aliis horæ momentum plurimum operetur, vt per Iaſ.in l.inter ſtipulantem.§.ſacram.num.20.ff.de uerbo.oblig.Fely.in c.paſtoralis. num. 5.verſi.ratione horę.de reſcrip.Soz.conſi.67.lib.3. Ioan. And.poſt Specu.de inſtrum.edi.§.breuiter.verſi. dies & hora. In duobus tamen teſtamentis eadem die celebratis, non operaretur in altero horæ appoſitio,ſed operaretur prior poſſeſsio, ut per Pute. deciſ.209. 285.lib.1.Sed habens horam expreſſam in iuſtrumento captæ poſſeſsionis, prior poſſeſſor reputetur, proptereaque ſit primo reſtituendus, etiam aduerſus eum qui haberet ęiuſdem diei inſtrumentum adeptæ poſſeſsionis ſine aliqua expreſsione horę, vt ibidem per Caſſad. & late Mohē. deciſ.149. in cauſa Oxomen. 13. Iunij. 1538.

1538.& Veral.deciſ.350.ac in cauſa Aſtoricen.9.Nouēb.1547.deciſum refert Pute.deciſ.3.de reſtit.ſpo.ſubijciens tamē, quòd ſi vtrinque probaretur eiuſdem horæ capta poſſeſsio, illa potior cenſenda eſſet,quæ concludentius probaretur continuata:quinimmo in concurſu poſſeſsionis eiuſdem diei, talem continuationem dicat operari prioritatem, licet continuans fuiſſet ſecundus in hora, non tamen eadem prioritas eliceretur ex poſſeſsione capta per aſſertum procuratorem eadem die,aut hora qua alter proprio nomine poſſeſsionem cepiſſet, quorum ſit futura diuerſa ratio, non obſtante domini ratificatione poſtea ſubſecuta, vt dicit idem Pute. deciſ.12. de reſti.ſpo.Temporis aūt breuitas, atque momentum circa poſseſſionē probandam ad effectum primi extremi,remittenda ſit iudicis arbitrio,& ſi ei videret̄,coadiuuāda ex aliquibus indiciis bonæfidei. Franc.in c.ad decimas.2.no.de reſt.ſpol.in 6.Aegid.deciſ.17.in fi.

107 †Ad effectum etiam reſtitutorium, de quo agitur, eſset pariter congrua poſseſsionis probatio à conſuetudine recepta,qua propter ex conſuetudine reciperetur poſseſsio beneficij ſine actuali apprehenſione:ſed tantum ex pugillo terræ ſuper altari impoſito (quod dicitur per ſartationem in c.2.§.1. & ibi Abb.de conſuetu.) ex qua tantum probatione locus eſset reſtitutioni,tamquam ex poſseſsione per conſuetudinem inducta. Bald.in l.pen.§.1.in fin.C.ad Trebelli.& in ſua Marga.uerbo, poſseſsio.num.8.Afflict.deciſ.299.nu.2.niſi tamen ex aduerſo probaretur, eodem tempore alium poſſediſſe,cum eo caſu talis poſſeſsio conſuetudinaria nihil operaretur contra poſſeſſorem à iure comprobatum, vt ibidem per Afflic. Idque ad inſtar poſſeſsoris inſtrumentalis, de quo mox dixi. Nam & ſi ex conſuetudine fructus beneficij primi anni eſſent alicui debiti, qui eos propria authoritate percepiſſet, minime poſſet beneficiatus,poſt eiuſdem beneficij plenam, & liberam poſſeſsionem adeptam, ratione perceptorum fructuum agere de ſpolio, quod ceſſaret virtute conſuetudinis excluſiuæ ipſius ſpolij, vt per

108 Aegid.deciſ.465.& ſeq. †Non tamen dicta conſuetudo, aut ei ſimilis quo vis tempore comprobata eſſet vllatenus in hoc poſſeſſorio attendenda, ſi contra eam fuiſset ſemel aut bis poſtremo iudicialiter obſeruatum,cum in poſseſsorio præcipue poſtremi actus conſiderentur.Dec. in l. nemo alieno.§.temporalis. in fin.ff.de reg. iur.Abb. in c.cū eccleſia.de cauſ. poſſeſ.& propri. ſicuti dicitur de poſseſsione iuris patronatus, cuius vltimus poſseſsionis ſtatus attenditur.c.conſultationibus.de iure patro.Calder. conſi.12.eod.tit. Dec.conſi.129. & cæteri deducti per Decium in d.§.temporalis.

109 †Oritur præterea concludens probatio poſseſsionis ad hūc effe-

P ctum

ctum reſtitutorium, ex conſtituto per poſsidentem inſerto in inſtrumento ad alterius fauorem, vnde deriuetur actus fictus, tranſlationis tam naturalis, quàm ciuilis poſſeſsionis.l.certe.ff.de precario.l.quod meo.ff. de acquiren. poſſeſ. & ibidem Alex. num.12.& conſi.92.num.4.lib.1. in l. interdum. in princ.eod.tit. & in l.ſi quis pro emptore.num.54.ff.de vſucap.vbi late Iaſ. Abb.in c. nobis.nu. 5.de præſcrip.& in c.2.num.14.de conſuetu. Iaſ.in l.fi.num.133.C. de iure emphyte. Afflic.deciſ.299.num.12.Pariſ. conſi.172.num.2. lib.4.ac cenſeatur talis poſſeſsio vera, licet modus quærendi ſit fictus, vt dicit Balb.in l.Celſus.in 2.par.nu.16.ff.de vſuca.& Iaſ. in l. ſi quis pro emptore.num.394.ff.de vſuca. Bart. in l.ab emptione.in fi.ff.de pac.Dec.in regu.contractus.num.16. Non obſtante quòd idem Bar.in l.1.in fi.C.de acquiren.poſſeſ. & Bald. in l.ab emptione.in fi.C.plus valere.quod agi.dicant ex conſtituto ſolam ciuilem poſſeſsionem transferri, cuius contrarium communiter recipiatur, cum conſtitutum operetur ratione cuiuſque iuris, quod ipſe conſtituens habeat tam in rebus corporeis, quàm incorporeis. d.l.quod meo.vbi Bar.in prin.Milis verſi.poſſeſsio vera.& verſi.poſſeſsio ciuilis.& verſi. poſſeſsio, ſeu quaſi. Iuriſdictionis tamen, cæterorumque iurium quaſi poſſeſsio, per conſtitutum tunc transfertur, ſi conſtituens poſtea id ius exercuerit nomine conſtituti, vt per Bar.in d. l.quod meo.num.6.& ſeq.vbi Alex.num.24.quibus authoribus, id dictum per Rotam in cauſa ſpolij, de qua Achill. deciſ.6.de reſtitu. ſpolia.nec aliàs conſtitutum, ſeu precarium tribueret cuiquam poſſeſsionem, qui illam ſaltim ficte non receperit animo & corpore. Alex.conſi.153.num.3.lib.6. Omnem itaque poſſeſsionem, quam haberet conſtituens transferat ex conſtituto, velut faſsus ſe alterius vice detinere, vt ſi nullā eo tempore habuiſſet, inanis ſit futura eius conſtitutio deficiente extremo, à quo conſtitutum trahit originem. glo.& Ang.in l.2.C.de acquiren. poſſeſs. & in l.quamuis.§.1.ff.eo. tit.vbi Alex.in fi.& in conſi.10.num.2.lib.4. Bart.in l.quædam mulier.2.nota. de rei uendi. Corn. conſi.16.lit.B.lib.2.Dec.conſi.247. num.4. & conſi.400. num. 9. Balb. in repe. l.Celſus.ff.de vſucapi. in 2.par.princ.Putc.deciſ.422.lib.2. Ideoque ad effectum conſtituti neceſſe ſit in primis docere de poſſeſsione conſtituentis, ut quam habuiſſe, probatum fuerit, tranſtuliſſe cenſeatur. Bart.in d.l. interdum.§.fi.in fin. Iaſ.in l.3.§.in amittenda.num.8.de acquir.poſſeſ.Indeque proueniat, conſtitutum collatum poſt mortem conſtituentis nihil operari tam q̃ collatum in tempus, in quo extinguitur omnis poſſeſsio conſtituentis, ut per Iaſ.in l.1.num.106.ff.de acqu. poſſeſs.& in l.quotiens.num.10.C.de rei uendi.Dec.in reg.contra-

ctus.

ctus.num.17.Pariſ.conſi.98.num.20.lib.2. Nec etiam factum per procuratorem, poſseſsionem ullam transferat, quam non habet. Iaſ. in l.ſi is qui pro emptore.num.398.ff.de uſucapi. Et pariter nec conſtitutum per colonum factum, poſseſsionem transferat, quæ penes dominum integra remaneat, cui non poſsit colonus in ſua poſseſſione præiudicare. Bar.in d.l.3.§.in amittenda.& ibi Iaſ.num.8.licet colonus ita ſe conſtituens ſi fructus alteri traderet ſciente domino & poſseſsore, ex eo nullam poſseſsionem dominus amitteret, niſi ſuſpicaretur ſe poſse repelli.Bar.in d.l.quod meo.num.7.ubi Alex. num.25.Afflic.deciſ.325.in fi.Verum ſi utraque poſseſsio naturalis & ciuilis, ſeu earum altera vacaret, illa quæ eſset uacans, transferretur ex conſtituto coloni, remanente altera penes eum qui eam retinuiſset, ut ibidem dicit Bart.& Alex. Milis uerſi. poſseſsio ciuilis. Aegid.deciſ.669. Ideoque ſi poſt obitum locantis, colonus conſtitueret ſe rem ipſam dum uacat alterius nomine poſsidere, in eum poſseſsionem transferret, cum ex eo conſtituto ipſe colonus ex detentore euaſerit poſseſſor.Claudi.in d.l.quod meo. col. fin.Tiraquel.de conſtitu.q.1.nu.26.& limita.4.num.3.& dictum in Rota in cauſa Roma. fideicom. de Rubeis: refert Veral.deciſ.202. Ac etiam ex conſtituto coloni transferretur in alium naturalis, quam precario haberet, vt inquit gl.in l.interdum.§.fi.ff.de acquiren.poſſeſ. vbi Iaſ.& in l.3.§. in amittenda. num.9.eod. titu. Cum & talis clauſula, conſtituto adiecta operetur, naturalem remanere penes conſtituentem.l.& habet.§.eum qui.vbi glo.ff.de preca.illaque trahit ad ſe ciuilem requieſcentem in naturali. gloſ.in l.1.§.fin.ff.vſufruc.quemad.caue.& per Alex.in l.interdum.§.fin.de acquiren.poſſeſ.Vt ſi debitor poſt hypothecã omnium bonorum, cum conſtituto, ſe ea precario creditoris nomine poſsidere, quicquam eorum vendiderit, conſtituens ſe nomine noui emptoris poſsidere, dicatur illum primum priuare ea poſſeſsione, quam precario conſtituens tranſtulerat, vt communiter Docto. in d.§.fi. ſecuti opin.Bart.in l. Celſus.ff.de vſucap.vt ibi refert Balb. in 2.par. num.15. & 17.cum aliàs ſimpliciter ſine ea clauſula ſe pro aliquo conſtituens, fruſtra ſe pro alio conſtitueret, cum ex ſimplici conſtituto omnis poſſeſſio transferatur, nec poſſet in alium transferre, quam ex primo conſtituto amiſiſſet.l.quamuis.§.1.vbi Bart.& alij.ff.de acquirẽ. poſſeſ. licet poſſet ex actu veræ traditionis, ſeu conductionis, poſſeſsionem in alium transferre vt ibidem per Balb. num.18. conſtitutum enim maius eſſe, quàm precarium dicit Alex.in d.l.interdum. & Afflic.deciſ.139.in fi.

Quæ autem dicta ſunt de colono, pariter recipiantur in tutore,

curatore,aliove adminiſtratore,etiam rerum eccleſiæ, qui proprio nomine non poſsideant,ſed fictione quadam poſſeſſoris vice fungantur,ex quo nequeant per actum ficti conſtituti poſſeſsionem in alium transferre. Bar. in l. 1. in prin. num. 24. ff. de acquir. poſſeſ. vbi Iaſ. num. 107. dicentes, quòd & ſi tutor dicatur habere mandatum cum libera, non tamen cenſeatur poſsidere, idemque dicit Alex. in conſi. 81. num. 10. lib. 3. quamuis finita eius tutela diceretur habere cuſtodiam, donec duraret proprium intereſſe rationis reddendæ. Bar. conſi. 239. eiuſque cuſtodiæ ratione ſibi deberetur reſtitutio ſi ab ea ſpoliaretur, vt ſuperius dixi diſputatum coram Seraphino in cauſa Vrbeue.caſtri. ex nota. per Paul. de Caſt. in l. ſancimus nemini. num. 3. C. de ſacroſan. eccle. Neque etiam vaſallorum conſtitutum transferat aliquam iuriſdictionis poſſeſsionem in feudo, quæ penes eos nulla ſit actiue, ſed paſsiue tantum, ut per Bar. in l. quod meo. num. 7. ff. de acquir. poſſeſ. Milis ver. poſſeſsio ciuilis: & dicam latius proprio loco. Nec recognitio facta de aliquo tamquã domino ſeu fideicõmiſſario transferat in cũ poſſeſsionẽ ſine expreſſo conſtituto, quod ſit in eo neceſſarium, vt deciſum coram

110 Paleot. 2. Decemb. 1558. refert Veral. deciſ. 203. † Quę quidem dicta ſuper probatione poſſeſsionis primi conſtituentis non uendi carent ſibi locum ſi ageretur contra ipſummet conſtituentem, ne ex ſui met mendacio, commodum reportaret, eludendo alium ſub ſpecie conſtituti dum nihil poſsideret. Nec conſtitutum ageret probatione poſſeſsionis conſtituentis, ſi inſertum reperiretur in inſtrumento excedente hominum memoriam, vt dicit Soz. conſi. 187. nũm. 12. & 13. lib. 2. Quinimmo ea poſſeſsio, cuius initii memoria non extet, ex ſe vim obtineret effectualis conſtituti, velut facti per eum, qui haberet ius transferendi omnimodam poſſeſsionem. l. 1. §. denique. ff. de aqua pluu. arcen. l. hoc iure. §. ductus. ff. de aqua quotidia. cum cæteris relatis per Iaſ. in l. 1. num. 76. ff. de acquir. poſſeſ.

111 per Corn. cõſi. 284 lib. 4. † Vt ſi ex conſuetudine notariorum, ſolitum ſit apponi conſtitutum in omnibus inſtrumentis ad id congruis, licet non expreſſum, pro adiecto cenſebitur, veluti ex errore omiſſum, cum notariorum conſuetudo inter eoſdem pro lege recipiatur. Bal. in l. ſi fugitiuus. §. qui aſsidua. ff. de edili. edic. Anto. in c. fi. de conſuetu. Soz. conſi. 55. in fi. lib. 4. Sicuti autem ad effectũ trãſferendę poſſeſsionis ex conſtituto requiritur habilitas primi extremi, videlicet vt is à quo oritur conſtitutum, poſsideret, pariter requiratur habilitas ſecundi extremi ut is ad cuius commodum ſit cõſtitutum, ſit capax eius poſſeſsionis conſtitutæ. Inane enim futurum eſſet omne conſtitutum à clerico factum ſeculari de re ſpirituali,

vel à patre qui ſe conſtitueret poſſeſſorem filiationis, nomine extranei, & ita in cęteris, quibus ratione incapacitatis repugnaret. cõſtitutum, vt per Anto. in c. fi. uerſ. eſt & alius. de cauſ. poſſeſ. & propri. Milis verb. poſſeſsio, ſeu quaſi. data autem utrinque habilitate, transferretur per conſtitutum poſſeſsio, vnà cum prępſumptione cõtinuationis uſque ad ſpolium, cuius iudicium poterit efficaciter per eum inſtitui, pro quo ſuerit factum conſtitutum. glo. communiter recepta in d. l. ſiue poſsidetis. C. de probat. Soz. conſi. 262. num. 8. lib. 2. Licet per conſtitutum quælibet poſſeſsio transferretur, nihilo minus ſi in donatione facto conſtituto, donatarius poſſeſsionem corporalem ceperit, poſt litem ſibi motam viuo donante, diceretur attentare, vt coram Achille deciſum de anno 1555. refert Veral. 374.

112 † Hæc autem quæ de conſtituto tradita ſunt vt poſſeſsionem omnem transferat, ita demum ſint recipienda, ſi fieret pro præſente, & acceptante, ex quo diceretur ſibi animo poſſeſsionem quęſiuiſſe, ſed factum ad fauorem abſentis, nihil ſit ei profuturum, quo ad effectum poſseſsionis, ante eius acceptationem, cum ſine animo poſſeſsio non quæreretur. l. ſeruus communis. §. 1. ff. de acqui. poſſeſ. Alex. in l. quod meo. num. 3. eo. ti. Deci. in regu. contractus. nu. 20. & 22. Adeo vt ſi ante eius acceptationem res per alium occuparetur, futura eſſet fruſtratoria quælibet ſubſequens acceptatio, ſeu ratificatio ad effectum agendi de ſpolio, vt dicit Curt. iuni. conſi. 120. num. 3. Nam ante acceptationem adeo dicatur res integra, vt ſi cõſtituens eam interim alteri traderet veram poſſeſsionem, eam transferret, non obſtante priori conſtituto facto ad fauorem abſentis, Soz. in l. 1. §. ſi iuſſerim. col. fi. ff. de acquir. poſſeſ. Deci. in d. reg. contractus. num. 16. Curt. iun. conſi. 55. col. 3. Tiraq. de conſtitu. par. 3. limit. 30. num. 8. Idemque futurum, notario ſtipulãte, qui nec quęreret abſenti poſſeſsionem ante eius ratificationem. Curt. iun. in d. conſi. 120. num. 4. Veſta. deciſ. 329. Tiraq. ibidem. num. 59. vbi de hoc latiſsime diſſeruit, velut in proprio tractatu, quem tranſcribere non ſit inſtituti mei, ſed ea tantum libare, quæ ſpolium contingunt.

113 † Non tamen conſtitutum in quolibet contractu adiectum operaretur effectum transferendi poſſeſsionem, cum inaniter adijceretur in ſimplici mandato aliauè diſpoſitione, ſeu contractu nõ principaliter diſpoſito, aut congruo ad translationem poſſeſsionis. Alex. conſi. 82. num. 12. lib. 2. & conſi. 81. num. 10. lib. 3. cum in hoc conſtituto potiſsimum ſit attendendus animus, vt aliàs deciſum in cauſa Bononien. de Pepulis pro D. Comite Romeo coram Ora-

dino;

dino. Aeque inane futurum ſit conſtitutum in alienatione rei emphyteoticę ſine conſenſu domini, ex qua cum ipſe emphyteota illico cadat ab omni ei us iure, nec poſsit in alium quicquam trãsferre, vti deci ſum refert Guido Pape deciſ. 42. nu. 2. Sit etiam fruſtratoriũ conſtitutum in inſtrumento nullo, aut ſimulato. Bal. in l. ex teſtamẽto. C. de fideicom. in l. non dubium. 10. oppo. C. de legi. Alex. in l. quod meo. in fi. ff. de acquir. poſſeſ. And. de Neap. in l. 1. §. is cui. ff. eo. ti. Afflic. deciſ. 331. num. 3. Veſta. deciſ. 214. Pariſ. conſi. 54. num. 31. lib. 1. Hippoly. in rubri. de fideiuſſo. nu. 352. cum & precarium, cęteraque in contractu nullo, aut ſimulato inſerta pariter ſimulata cenſeantur, vt per Roma. conſi 246. col. 1. Pariſ. conſi. 59. num. 32. lib. 1. nec ratione ſimulationis diceretur contrahens habuiſſe animum transferendi poſſeſsionem, vt inquit Bar. in l. emptor. ff. de aqu. pluu. arcen. Verum ſi eius animus tradendæ poſseſsionis poſſet elici ex receſſu à re conſtituta, ſeu alio extrinſeco actu, intelligeretur translata poſſeſsio ex contractu, quamuis ſimulato, ſeu aliàs inutili. l. 1. §. ſi uir. ff. de acquir. poſſeſ. vbi Alex. num. 6. Bal. in l. emptione. C. plus valere quod agi. Ex cauſa enim nulla, & inualida, licet non transferatur dominium, transferretur tamen poſſeſsio per cõſtitutum. Alex. in l. quod meo. nu. 11. Abb. conſi. 100. nu. 1. lib. 1.

114 † Indeque fit, quòd conſtitutum adiectum abuſiuæ inueſtiturę ſeu di per annuli immiſsionem, ſeu bireti, veram transferat poſſeſsionẽ, quę aliàs ex ea inueſtitura non transferretur ſine adiectione conſtituti, vt per Afflic. deciſ. 299. num. 11. Verum ſi conſtitutum inſertũ ſit in reciproca conuentione conditionali de ſuccedendo, erit habile ad transferendam quamlibet poſſeſsionem, vt purificata conditione, eius effectus retrocurrat, vt inquit Oldra. conſi. 139. col. 3. verſ. tertium. Et hæc de conſtituto dicta ſufficiant, quo ad ſubiectam materiam ſpolij attinet, cum in cæteris latiſsime ſuppleat Tiraq. in proprio tractatu.

Quamuis autem, vt dixi, hoc primum extremum (de quo agitur
115 in iudicio ſpolii) plena egeat probatione † (Qua requiſita, non conſueuerit regulariter deferri iuramentum ſuppletiuum. glo. in l. fi. verb. præſumptioni. ff. quod met. cau. Iaſ. in l. admonendi. 1. lect. num. 106. ff. de iureiuran.) Nihilominus ex ſententia ab omnibus fere recepta, ſi primum extremum fuerit per vnum teſtem ſemiplene probatum, deferri poterit id iuramentum tanquam in re modici ponderis, ex l. 1. C. ſi de momen. poſſeſ. ad id notata per Bar. in d. l. admonendi. num. 55. & ibidem ſequitur Iaſ. in 1. lect. num. 101. ac in 2. lec. num. 278. dicens in eo neminem contradicere, cum tamen contradixerit Imol. relatus per Fely. in c. cum Ioannes. num. 44 de

fide

fide.inſtrum.Sed cęteri indiſtinctè conueniunt cum opi.Bar.vt Soz. in l.rē quæ nobis.q.7.verſ.notabis.ff.de acquir.poſſeſ.Gemini. cōſi. 147.col.fi.Ancha.conſi.248.col.3.Alex.conſi.91.num. 2. lib. 5.& conſi.103.num.8.lib.7.Deci.conſi.252.num.2. Quod præcipue verum eſſe dicant,ſi agens de ſpolio petierit in libello ſibi ius & iuſtitiam miniſtrari,vt paſsim conſueuit. Quod tamen iuramentum nec eſſe neceſſarium poſt legitime examinatum & concludentem vnum teſtem,dicit Matthesilla.ſingul. 2.in fi.cui ſoli dicat eſſe credendum in poſſeſſorio,iuxta opinionem eorum , qui arbitrati ſunt, vnicum teſtem in hoc ſufficere ad plenam probationem , quam communiter reijci mox dixi proprio loco : Ac propterea huius iuramenti delatio ſit neceſſaria poſt vnicum teſtem,licet concluſiue deponentē.

Quod vero iam diximus probari poſſeſsionem ad effectum primi extremi,ex ſola fructuum collectione ſibi locum vendicat ſi pro
116 prio iure colligerentur , non autem iure † familiaritatis , quę ex variis indiciis & coniecturis elicitur,vt ex vindemia facta de licentia poſſeſſoris , vnde potius concludatur eius poſſeſsio, qui licentiā dediſſet,vt dicit Corn.conſi.91.litt.Q.lib.4.& conſi.315.litt. E.eo. lib. aut ſi ſoror ex vinea paterna quam pater habeat , poma & fructus collegerit, præſertim ſi probaretur cæteros actus poſſeſsorios per fratrem ſolitos exerceri,vel ſororem tanquam dotatam renunciaſſe bonis paternis ad commodum ſui fratris,vt ibidē per Corn. qui etiam ſentiat idem poſſe deduci ex collectione fructuum per maritum ex bonis vxoris, aut ſi ſocius ſiue cohęres integros fructus rei communis collegiſſet,ex quo cenſeretur aliorum portionem ad eorum commodum iure familiaritatis percepiſſe. l.communis ſeruus.& ibi Bar.ff.de acquir.poſſeſ.Alex.in l.qui iure.eo.tit. Rocc.de Curte in tracta.iuriſpat.§.competens.num. 36. ac ex pleriſque aliis ſignis & indiciis eliciatur ius familiaritatis,de quibus per Ange. & Roma.in d.l.qui iure.Corn.conſ.63.litt.F.lib 4. Soz. conſi. 131. in princ.lib.1.Pariſ.conſi.99.num.5.lib.4.late Ripa in c cum eccleſia.
117 num.49.de cauſ. poſſeſ. & propri. † Dotalis autem rei poſſeſsio poſt viri obitum non illico reuertitur ad vxorem,ſed eius noua apprehenſione opus ſit.l.cum hæredes.ff.de acquir.poſſeſ.Deci. conſi. 671.num.6.Ex quo nec poſſet antea per eam efficaciter de ſpolio agi,defectu primi extremi:verum ſi poſſeſsio bonorum ſibi hypothecatorū pro dote ad vxorem uacua deueniſſet , utique poſſet eorum poſseſsionem retinere,uiro mortuo,ratione ſuę dotis,nec aliàs nouam poſseſsionem iure caperet niſi virtute pacti , ſeu iudiciariæ authoritatis. Bar.in l.ſi filio.la 1. ff. ſolut. matri. Bal. in l.pen. C. de non numer.pecu.Deci.d.conſi.671.in fi.

Neque

118 †Neque poſſeſsio requiſita diceretur ad hunc effectum plene probata,ex ſola aditione hæreditatis animo facta, niſi etiam poſſeſſio ipſarum rerum corporalium apprehenderetur, quæ nec aliàs etiam in ſuo hærede diceretur de iure continuata. l.cum hæredes.ff. de acquiren.poſſeſ.Bald. in authen. defuncto. num.6.C.ad Tertul. gloſſ.in l.cum duobus.ff.idem reſpondet. ff.pro ſocio. & in l.fin.C. de ſacroſan.eccle.in l.1.in fin.C.de appellat. & in l.cum antiquioribus.col.6.verſi.10.C.de iure delib. Iaſ.in l.ſi ſorori. col. fin.eod.tit. & in l.in ſuis.num.30.ff.de libe. & poſthu. vbi Alex. dicit communem.Afflic.deciſ.167.num.3.Pariſ.conſi.1.num.160.lib.1. Achilles de cauſ.poſſeſ.deciſ.fin.niſi per colonum continuaretur (vt mox dicam)Guido Pape deciſ.355.ſeu ſi ad fauorem defuncti alter fecerit conſtitutum pro eo & eius hæredibus, in quem caſum heredes non egerent noua apprehenſióne, vt per Pariſ. conſi. vlt. num.3. lib.4. Alex. & Soz. in l.qui vniuerſas. §.per colonum.ff.de acquiren.poſſeſ.ad quos tamen nullatenus tranſiret aliquis effectus conſtituti, niſi in eo fieret heredum expreſſa mentio.l.cum precario.ff.de pre-
119 ca. Alexan.conſi.153.lib.6. †Vt nec ſi ſtatuto caueretur, quòd mortuo teſtatore ſtatim poſſeſsio cenſeretur in hæredem continuari,deduceretur aliqua poſſeſsio reſtituibilis, vt inquit Bald.in d.authen.defuncto.& Alex.conſi.37.num.4. lib.1.& conſi.163. num.6. lib.6.Afflict.deciſ.299.num.14. Quamuis Soz. in l.rem quæ nobis. q.5.in fin. ff.de acquiren. poſſeſ. ex tempore videatur aliquatenus contradicere, non tamen in hoc eius opi.attendenda,cum iſthæc ficta poſſeſsio ſtatutaria appelletur ciuiliſsima ſine aliquo effectu remedij reſtitutorij,niſi tamen poſt obitum poſsidentis eius rei poſſeſsio remanſiſſet vacua,quo caſu talis ficta poſſeſsio obtineret effectum reſtitutorium in iudicio ſpolij.Abb.in c.2.de conſuetu. Iaſ.in d.l.ſi ſorori. col.fin.de iur.deliber.Alex.conſi.85.lib.3. Pariſ.d.conſi.1.num.158.ſiue aliàs,ut dixi 1.lib. Ac fuit dubium vtrinque late in Rota diſcuſſum in cauſa Placen. caſtri Sarmati ſub die 3.Decembris 1543.An ficta poſſeſsio hæredis vniuerſalis impediret heredem rei particularis,quin poſſet illius poſſeſsionem ex ſe capere ſine vi-
120 tio,vt in ea refert Puteus,& Mohe.deciſ.302.†Nec tamen ea ficta poſſeſsio quicquam operaretur in ſucceſsione rerum feudalium, in quibus nulla ſit poſſeſsionis continuatio, per Iaſ.in d.l.ſi ſorori.ad fin. & conſi.147. lib.2. cum cæteris relatis per Pariſ.in d.conſi.1. num.160. vt ſi ex aliquo decreto caſtrum continuaretur in hæredem, ex quo ſit ſeparatum ab aliis ciuitatibus,& nulla ſit eius inueſtitura,continuaretur etiam iuriſdictio,ſed non merum vel mixtum imperium,vt deciſum refert Pute.deciſ.319.lib.2.Neque ſubrogato

per

per Papam in iure defuncti etiam quo ad poſſeſsionem cenſeretur tributa ac continuata poſſeſsio, niſi inſererentur adeo pręgnantes clauſulæ,quę continuationem inferrēt,de quibus in deciſ.64. in no. vt per Mohed. deciſ.87. 328. & ſi Guido Pape deciſ.355.624. in princ.dixerit,ſucceſſori in beneficio canonice poſſeſsionem quæri abſque apprehenſione.

121 † Fundum vero poſsidens cenſebitur æque poſsidere omne id quod ipſi fundo per alluuionem accreuerit, abſque actuali apprehenſione illius partis, quæ adeo inuiſibili quodam augmento ipſi fundo connectitur,vt vnum & idem corpus eſſe credatur.glo.in l.in agris.ff.de acquiren.rerum domi.& in §.pręterea. Inſtitu. de rerum diuiſi. nam qui integri corporis partem poſsidet, totum integraliter poſsidere intelligatur.l.3.ff. de acquir.poſſeſ.l.eum qui ædes.ff. de vſucap. & qui fundi poſſeſsionem ceperit, omnes partes ipſi fundo adiacentes poſsidere dicatur.l.vulgaris.ff.de furt. Ang. in l.licet. C.de acquir. poſſeſ. Alex. conſi. 54. nu. 3. lib. 5. ſed non idem futurum in inſula, quæ ſit fundi propinquioris,iuxta l.adeo.§.inſula. & l. inſula.ff.de acquir. rerum domi. cum velut ab agro diſtincta non dicatur eius pars,nec per conſequens eius poſſeſsio quæſita ſine effectuali adeptione,atque ingreſſu animo poſsidendi. Bar. in tracta. Tyberia. §. acquiritur. Bal. in rubr. de rerum diuiſi. col.8.Iaſ. in d.l.3.3.notab. Caſſad. de acquir. rerum domi. cum alijs de quibus per Curti. ſenio.conſ.72. nu.9. verſ. ad aliud motiuum.

122 † Poſſeſsio tamen agri diceretur continuata vſque ad ſpolium,licet aliqua vtilis eius inundatio aut breui tempore permanſura interim ſucceſsiſſet,ex qua non deficiat prior poſſeſsio, ſed nihilominus dicitur continuari.Iaſ. in l.3.§. labeo. nu.7.ff. de acquir. poſſeſ. ex vera autem ac diu permanente agri inundatione, poſſeſsio quęlibet tam ciuilis quàm naturalis deperderetur.l.adeo.§. inſula.in fi. ff.de acquir. rer. domi. l.cum vnus.§.fin.ff.de bo. autho.iudi. poſsi. l.ſi ager. & ibi Bar.qui. mo.vſusfruct.amitta. Balb. in tracta.de pręſcrip. 3.par.vlt.par. nu.9.Iaſ. in d.§. labeo.nu.2. ſi tamen diu fuerit derelicta, verum ſi poſsidens fuerit in continuis præparamentis & operibus ad effectum deſiccandi talem inundationem,demum ceſſantem, cenſebitur ſaltim ciuilem poſſeſsionem continuaſſe ſemper animo retentam,ad eius inſtar qui ab hoſtibus expulſus,ſemper fuerit in pręparamentis recuperandæ poſſeſsionis, ex nota. per Bar.in l. 3.§. cum igitur.ff. de vi, & vi arma. per Iaſ. in d.§. labeo.num.10. vbi late Soz. col. 2. & latius dicam proprio loco in l. ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iul. de vi.

123 † Ex traditione clauium præuio robore tituli, totius rei præſen-

tis poſſeſsio ſimul tradita cenſeretur, ſecundum Bart. relatum per Iaſ. in l. 1. nu. 91. ff. de acquir. poſſeſ. Idque ſufficere ad probationē primi extremi dixit Afflic. deciſ. 299. & Abb. in c. 2. nu. 7. de conſuet. dicens id verum, ne dum ſi res ſit pręſens, verum & ſi eſſet proxima, licet non in conſpectu: idemque dicit Alex. in d. l. 1. num. 34. (licet ibidem Roma. nu. 30. in hoc contradixerit) niſi tamen tem pore traditionis illarum clauium alter quiſquam rem ipſam poſsideret: nam cum poſſeſsio non poſsit eſſe penes duos inſolidum, nec pariter clauium traditio poſſet operari effectum poſſeſſorium alio poſsidente. Rota in antiq. deciſ. 717. Soz. conſi. 131. num. 8. lib. 1. Sed ſicuti clauium receptio in prædictis caſibus facit eum poſ ſeſſorem qui non poſsidebat, pariter induceret poſſeſsionis amiſſionem, ſi reciperentur per eum qui poſsideret, ſi eo præſente cape retur per alium poſſeſsio cum clauſura & apertura oſtii clauibus traditis primo poſſeſſori, vt fuit deciſum coram Lancillotto in cauſa Romana domorum 18. Iunij. 1558. fuiſſe tamen dubitatum in Curia refert Iaſ. in d. l. 1. nu 92. An per traditionem clauium eccleſię transferatur inſimul poſſeſsio prælaturæ vel beneficij, de quo ibi videatur. Poterit tamen penes alium clauibus exiſtentibus ad effectum cuſtodiæ, alteri quæri poſſeſsio rei clauſæ, per traditionem anuli oſtii domus ſeu eccleſiæ per eum factam, qui tradendæ poſſeſſionis haberet poteſtatem, ut per Io. Andr. in regul. beneficium. Ol dra. conſi. 109. col. 1. Soz. in d. conſi. 131. Rot. in antiq. deciſ. 153. Tradens enim anulum eccleſiæ tamquam rei partem, eius integram poſſeſsionem transferat. l. 1. §. ſi iuſſerim. l. quod meo. §. ſi venditorem. ff. de acquir. poſſeſ. Adeo vt effectus poſſeſsionis etiam ad non capta porrigatur, ex not. per Inno. in c. tranſmiſſæ. & c. in literis. de reſtit. ſpolia. Neque talis acquiſitio impediatur ex rei cuſtodia penes alium exiſtente, quamuis impediretur per alterius veram poſſeſsionem integralem, eiuſque anuli traditio ad poſſeſſa per neminem trahi poſsit, & ſic ad rem vacantem, ex nota. in d. c. tranſmiſſæ. & per Biſignet. d. deciſ. 8. de reſti. ſpolia. quæ ſit eadem cū deciſ. 153. in antiq. Ad hoc nota. per alios Dominos de Rota in cauſa Vlixbon. de qua Achilles in deciſ. 1. & 3. de reſti. ſpolia. in qua dictum, quòd ſi executor accedens ad fundum pro poſſeſsione alicui tradenda, repererit illum clauſum, alio ibi permanente, nec de eius animo poſsidendi conſtaret, vacans præſumeretur poſseſsio, ex quo diceretur poſseſsio per executorē tributa ex anulo oſtii, ſeu pugillo terrę tradito, ex dictis in dd. deciſ. 8. & 153. & 302. Fely. in c. cum aliquibus. nu. 5. de re iudi. Soz. conſi. 131. verſi. amplia. lib. 1. Quinimmo in ſecunda inſtantia eiuſdē cauſæ deciſum fuit, idem fore ſi

te ſi pars pręſente tantum executore ex ſeipſa ſumpſerit anulum aut terram, vt ibidem per Achillem: An autem oculariter tantum & per aſpectum poſsit tradi poſſeſsio per executorē, late tradit Fely. in d. c. cum aliquibus. Iaſ. in l. 1. num. 96. & ſeq. ff. de acqui. poſſeſs. Ripa in tracta. peſtis num. 101. & 192. Ac quemadmodum dixi clauibus ſimpliciter traditis poſſeſsionem domus cenſeri traditam, ita pariter cum ea tranſibit poſſeſsio aliarum rerum in domo exiſtētium. l. clauibus. ff. de contrahen. emptio. l. ſi ergo §. dotis. ff. de iur. doti. l. quod meo. §. ſi venditæ. ff. de acquir. poſſeſs. Bal. in l. de his. C. de furt. Ange. in l. qui vniuerſas. in prin. de acquir. poſſeſs. Iaſ. in l. 1. nu. 92. eo. tit. Soz. d. conſi. 131. num. 2. Niſi fuiſſet ſpecifice petita immiſsio in poſſeſsionem domus, ex qua quidem petitione regularetur immiſsio domus, nec cæterarum rerum poſſeſsio quęſita cenſeretur deficiente animo in primis requiſito ad quęrendam poſſeſsionem, vt ibidem dicit Soz. num. 9.

124 † Per colonum etiam dicitur adeo retineri poſſeſsio tam ciuilis quàm naturalis, vt ſit ſufficiens ad probationem primi extremi, licet colonus ab eo fundo abeſſet, vt eſt in quolibet alio nomine alterius poſsidente. l. ſi colonus. ff. de acquir. poſſeſs. Bar. in l. 1. §. non autem. ff. de vi, & ui arma. Abb. in c. olim. num. 11. verſi. 3. caſu. de reſtitu. ſpolia. Quòd multo magis verum futurum ſi in eo fundo permaneret, niſi per alium ibi vinctus detineretur, ad effectum vt pro eo poſsideret, ex quo primus poſsidens amitteret vtramque poſſeſsionem huic ſecundo quæſitam per detentum in vinculis, qui pro ſeruo reputaretur. l. 2. ff. de libero homi. exhiben. gloſ. in d. l. 1. §. pen. Bar. qui ſupra, Signoro. conſi. 75. num. 24. Milis verb. poſsidens per colonum. Ac pariter dominus poſſeſsionem amitteret, ſi ipſum accedentem ad fundum colonus non admiſerit. l. colonus. l. cum fundum ff. de vi, & ui arma. Bar. in l. male agitur. C. de pręſcrip. 30. anno. Deci. conſi. 400. nume. 9. cum ex eo timere videretur ſe poſſe repelli niſi illico poſſeſsionem recuperaret. l. fin. verſi. è contra. & ibi Bar. ff. de preca. Alex. in l. ſi quis rem. ff. de acquir. poſſeſs. & in l. peregre. §. quibus. num. 5. eo. tit. vbi tamen non dum fuiſſet deuentum ad extrinſecum actum recuſationis animo retentum, ex quo non occupari, ſed conturbari dicatur poſseſsio, vt ibidem per Alex. Cuius tamen poſseſsionis amiſsio inferatur ſi inſiſtens in fundo dixerit vero poſseſsori regredienti; nolo te ingredi, illeque receſserit, ex quo diceretur dubitare ſe poſse repelli. l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſseſs. Alex. conſ. 133. num. 7. lib. 1. Sed ſi colonus ſibi commiſsam poſseſsionem deſeruerit animo tradendi eam alteri, non propterea deperderetur poſseſsio per eum cuius

nomine detineretur, niſi cum effectu alter poſseſsionem occupaſ-
ſet.l.3.§.quod ſi ſeruus.ff.de acquir.poſseſs.l.fin.C.eo.tit. Quæ qui-
dem leges licet videantur inuicem contrariç, tamen ita concordari
ac communiter intelligi & practicari dicit Aegid.deciſ.104.recepta
in hoc opinione Io.And.de qua ibi per eum: ex ſola autem deſertio-
ne coloni tunc demum poſseſsio per dominum amitteretur, ſi ita
deſertam diutius recuperare neglexiſset, ex quo & ipſe eam deſere-
re cenſeretur, vt ibidem Aegid. & Abb.in.c.olim. nu.11.verſi.quar
to caſu.de reſtitu.ſpolia.Per proditionem vero coloni,ſi alter poſſes
ſionem inuaſerit,poterit vtique dominus velut propria poſseſsione
deiectus illam incontinenti recuperare, vt ibidem dicit Abb. verſi.
ſecundo caſu.verum ſi id ſciens,illam recuperare non curauerit me-
tu repulſionis,omnem poſſeſsionem amitteret: ſed non idem futu-
rum,ſi eſset ignarus, in quo non poſset cadere aliqua ſuſpicio repul-
ſionis,aut animus poſſeſsionis amittendæ.l.per colonum.C.de agri-
125 co.& cenſi.lib.11.Milis verb.poſsidens per colonum.† Quod ve-
ro dictum eſt,per coloni traditionem alteri factam,poſſeſsionem in
illum transferri,& dominum priuari,eo caſu verum ſit, ſi effectualis
& vera traditio ſucceſserit,& non ficta, uti eſset ſi ab illo colonus
rem dolo conduxerit, poſſeſsionem nullam transferret: nam licet
regulariter in locantem transferatur poſſeſsio; in hoc tamen non
idem futurum.l.quãuis.§.1.ff.de acqui.poſſeſs.Bal. in l.1.verſi. quç-
ro nunquid. C.commu.de vſucap. Deci. conſi.400. verſi. 3. quod
communiter ſeruari dicit Alex.in l.3.§.in amittẽdã.num.6.ff.de ac-
qui.poſseſs.& Milis qui ſupra.Idemque futurũ, ne dominus poſſeſ-
ſionẽ amittat ex ficta traditione coloni cõſtituentis ſe alterius nomi
ne poſsidere,ex qua prior poſſeſsor ſua poſseſsione non priuaretur.
Bal.in l.Pomponius.in fi.ff.quib.mo.vſusfruct.amitt.Deci.d. conſi.
400.cũ poſseſsio ficta non poſsit tranſire per conſtitutũ æque fictũ,
& ideo non operetur in poſseſsione,quæ fictione ſtatuti in hçredem
tranſit ſine aliqua facti apprehenſione,quç poſseſsio appelletur ciui
liſsima,velut ex diſpoſitione ſtatuti aut legis inducta, vt per Iaſ.in l.
1.nu.72.ff.de acqui.hçred.& dixit Pute.deciſ.387.lib. 1.Verũ ſi non
dolo colonus id faceret,ſed vt proprijs rebus conſuleret, videns ali-
quẽ qui illũ eieciſset e domo fundi,paratũ ad eiiciendũ à poſseſsio-
ne fundi, quã ne amitteret ſibi cauit cõducẽdo ab eo fundũ,quo ca
ſu deperderetur poſseſsio per primũ,vt dicit Pute.in decis. 129.lib.
2.Nec æque id ſibi locũ vẽdicaret in vaſsallis,cçterisq; ſubditis reci-
pientibus aliquẽ ad ipſius caſtri poſseſsionem, ex quo non dicere-
tur ei tributa vera poſseſsio ad prçiudicium vere poſsidentis: licet
ſecus eſset, ſi caſtrum eſset omni poſseſsore vacuum, vt per Aegid.
deciſ.

deciſ.669.ex nota.per Imo.in c.cum veniſsent.de reſtitu.in integr.& in c.cum olim.il 3. de reſti.ſpoliat.Sed quid ſi conſtituerent ſe alterius nomine tenere quaſi poſſeſsionem iuriſdictionis,mox dicam.

126 † Colono vero defuncto retineretur per dominum ciuilis poſſeſsio, amittenda tandem per eum ſi diutiſsime fuerit negligens in recuperatione naturalis poſſeſsionis,in qua ciuilis fundata deperdatur per longeuam negligentiã.Alex.in l.ſi de eo.§.ſi forte.in prin.ff. de acqui.poſſeſ.Abb.in c.cum olim.il 1.nume.12. de reſtitu. ſpolia. quòd ſi colonus è poſſeſsione deiiceretur, ſeu alter poſsidens, dominus amitteret quamlibet poſſeſsionem.l.1.§.quod ſeruus.ff.de ui, & vi arma.Abb.in d.c.cum olim.verſi.primo caſu. & in conſi.100. dub.1.lib.1. Afflict.deciſ.325.num.3.Deci.conſi. 103. verſi. ſed tamen.ſecus ſi eiicerêtur inciſores lignorum,vel ſimiles operarii miſſi à domino, cui eorum eiectio non adimeret poſſeſsionem. Corn. conſi.91.litt.V.lib.4. quòd ſi colonus domino petenti poſſeſsionẽ, tradere recuſauerit, ſeu ſolitam ac debitam penſionem perſoluere, eo animo vt ei poſſeſsionẽ adimeret, dominus poſſeſsionem amitteret:ſed non idem ſi colonus recuſandi cauſam habuiſſet.d.l.colonus.§.fin.Bal.in d.l.Pomponius. nume. 2. de acqui.poſſeſ. ſi autem alteri, inſcio domino penſionem ſolueret,non quęreretur recipienti poſſeſsio,illæſa remanens penes dominum.Abb.conſi.23.nume. 2.lib.2.Ac ſimiliter ciuilem retineret dominus, licet colonus naturaliter pro eo poſsidens,ac in fundo perſiſtens agitaret tantum animo ſe nolle pro domino poſsidere, cum nihilominus penes eum naturalis remaneret ad beneficium ipſiusmet domini. gloſ.in l.peregre.§.quibus.ff.de acqui.poſſeſ. Bar.in l.quod meo.nume. 2.eo. tit. Milis verb.poſsidens per colonum.in fi.

127 † E conuerſo autem defuncto domino dum per colonum poſſideret, ſi per colonum fuerit continuata poſſeſsio pro hęredibus domini illam eis quęrit abſque alia noua apprehenſione, vt per Alex.in l.qui vniuerſas.§.quod per colonum.ff.de acqui.poſſeſ.Bal. in l.fin.nume. 42.verſi.6.opponendo.C.de edict. diui. Pariſ. conſi. 252.nume.4. lib.4. dicens ibidem nume. 3. quod & qui retinebat vſumfructum nomine defuncti, ſi perſiſtat in eadem detentatione nomine hęredum, pro eis poſſeſsionem continuat, de qua Afflict, deciſ.167.num.5.& deciſ.325.nume.3.Pute.de cau.poſſeſ.deciſ.2.6. 17.Achil.eo.tit.deciſ. fina. niſi colonus alium poſſeſsionem prius ingreſſum in verum poſſeſsorem recognouiſset, ex quo diceretur ei poſſeſsio quæſita:ſed non idem futurum ſi antea pęnſionem hæredi perſoluiſſet.Alex.in d.l.peregre.§.quibus.ff.de acqui. poſſeſ. Bar. in l.1.§.nõ autem.ff.de vi,& vi arma.qua ſolutione prius hæredi facta,

non

nō ſit ipſi hæredi præiudicialis ſubſecuta alterius recognitio, ſed ſi illi recognito etiam penſionem ſoluiſſet, hęrede ſciente & non contradicente, ſecus fore dicant Corn.conſi.6.litt.C.lib.3.Afflict.d. deciſ 325.col.2. Hęredi autem quęreretur poſſeſsio abſque alia apprehenſione aut recognitione, ſi defunctus infans, ſeu aliàs ignorans, poſsideret dum viueret corpore & animo alieno, vt puta infans per tutorem.l.1.§.adipiſcimur.in fi.ff.de acqui.poſs. vbi Iaſ. nume. 17. & in l.potuit.nume.25.C.de iur.deli. quo caſu per eius obitum nō alteraretur poſſeſsio, ſed remaneret in hæreditate ſpeciali iure contra id quod regulare eſt, in l.1.§. Scæuola.ff. ſi quis omis.cau. & concludit Ange.in d.§. quod per colonum. quem ibi ſequūtur Roma. Imo.& Alex.1.nota.& late de hoc diſcuſsum in cauſa Vrbeuetana caſtrorū coram Seraphino de anno 1568. Sed in eo quod dixi, per ſolum tutorem quęri infanti qui omni ſenſu careat non propterea poſseſsionem quæri per matrem cui de iure fuerit tutela delata ex authen. matri & auiæ. niſi etiam doceretur tutelam ita per ſe legitime captam eo iure cum potuiſset illam alio iure capere, & poſseſsionem non quærere, vt dictum in cauſa Romana domus coram Palleotto.v.Iunij.1558.refert Verallus deciſ.15.

128 † Nemini quæreretur poſseſsio alterius nomine capta per aliū, qui non ſit eius ſeruus, filius, tutor, aut procurator, & eius generis alii, de quibus in l.1.ff. de acquir. poſseſs. niſi tamen poſt captam poſseſsionem per alium, eius ratificatio ſubſequatur, quo pacto poſſet etiam ſimplex negotiorum geſtor alteri poſseſsionem quærere ratificatam.l.communis ſeruus.§.1.ff.de acquir. poſſeſ.l. ſi ego.ff. de nego. geſt.Alex. in l.quod meo. nu.12.de acquir. poſſeſ. quam tamen ratificari oporteat priuſquam talis poſseſsio fuerit per alium occupata: neque aliàs poſſet rē non integra ratificari, nec is agere de ſpolio cuius nomine fuiſset poſseſsio capta, ſed non quęſita ante ratificationem.Bal. in l.obſeruare.num.2.& ſeq.ff.de offic.procon. Abb. in c. cum veniſsent.nu 6. de reſtitu. ſpolia. Corn. conſi. 190. lit.G.lib.1. Deci. conſi.226. nu.8.conſi.247.nu.5.conſi.460. in fin. & in reg.contract.nu.20. & in regu. ſemper.nu.9. Afflic. deciſ.300. nu. 2. Rota in no. deciſ. 150. Quam ad hoc notant Alex.in l.quod meo. nu.5.ff.de acquir.poſſeſ.& conſi.110.col.2.lib.1.Corn.conſ. 110. lit.M. & conſi. 173. col. pen. lib.2. Sarn.in regu. de trienna. quæſt. 69.nu.2. ac etiam in negotiorum geſtore ſpecifice deciſum dicit Achil. deciſ.2. de reſti. ſpoli. Cum ratificatio poſseſsionis per alium cuiuſquam nomine captæ, requirat adeo rem in eodem ſtatu permanentem, vt tunc poſſet in integro quęri poſseſsio. l.bonorū. ff.rem rat. habe.Bal.in l.fi.C.ad Macedo.Areti. conſi.95.in fi.Paul.

conſi.

conſi.195.nu.3.lib.2.Alex.conſi.78.nu.17. & conſi.81. nũ.5.lib.5. Afflict. deciſ. 335. nu. 12. Proptereaque non poſsit ſuum naturalẽ effectum operari, ſi interim ante ratificationem exoriretur aliquod iuris impedimentum, aut aliqua inhabilitas, aut incapacitas perſonæ ipſius ratificantis, vt per Bal. in l. ſi feriatis. verſi. item quia. ff. de feriis. Milis verb. ratificatio. col. 3. Idemque futurum ſi ab initio tempore poſseſsionis per alium eius nomine captæ ratificans fuiſſet inhabilis ex hæreſi ſeu aliàs. Quibus impedimentis ſemotis, ratificatio eliceretur ſaltim tacite ex mandato ſubſecuto ſine clauſula ratihabitionis, quæ nihilominus comprehenſa cenſeretur. l. Iulianus. ff. qui ſatisda. cogan. vbi per Iaſ. nu. 5. Alex. cõſi. 146. col. 3. lib. 5. Curt. iun. con ſi. 63. num. 6. & dicit Pute. in deciſ. 12.34. de reſti. ſpolia.

129 † Nec cenſebitur cuiquam vniuerſitati per priuatas perſonas quęſita poſseſsio, niſi fuiſset per eas vniuerſaliter capta, conſilio ad id de more conuocato ad effectum vt poſset vniuerſali nomine agitari iudicium ſpolij, cum ex ſingulorum facto ſeu vſu non inferatur vniuerſalis poſseſsio, ſed particularis. l. 1. §. vniuerſitatis. vbi Paul. de Caſt. ff. de rerum diuiſio. & in l. qui iure. ff. de acquir. poſseſ. late Corn. conſi. 130. col. fi. lib. 1. & conſi. 46. lib. 3. & conſi. 63. litt. D. lib. 4. vt in paſcuatione priuatorum refert Puteus deciſum in cauſa Arnulforum caſtri. 8. Iunij. 1542. Verum ſi eſset particulare exercitium alicuius rei ad vniuerſitatem ſpectantis, licet ex ſingulorum vſu momentaneo non quæreretur poſseſsio uniuerſitati; ex uſu tamen priuato habente tractum ſucceſsiuum & continuatum poſseſſio in uniuerſitatem tranſiret, cum & ex eo uſu priuatorum diutino & continuato ad pœnam incurſam uniuerſitas obligaretur, quamuis non fuiſset conſilium conuocatum aut adhibita cętera requiſita in actu momentaneo: Nam ex longa patientia continuati actus inducatur ipſius uniuerſitatis ratificatio, quę non induceretur per actũ momento expeditum, ut per gloſ. & Bar. in l. aut facta. §. 1. ff. de pęn. Fely. in c. cum omnes. nu. 10. de conſtitu. & in c. dilectus. nu. 12. de ſimo. Anchara. conſi. 158. nu. 12. Deci. conſi. 486. in fi. Pariſ. conſi. 21. num. 33. lib. 4. Afflic. deciſ. 376. num. 3. & ſequitur Rota, teſtibus Mohed. deciſ. 125. & Creſcen. deciſ. 89.

130 † Is etiam pro legitimo poſſeſſore ad effectum huius canonis reputaretur, qui ex iudicis mandato de ingredienda poſſeſſione ad locum deueniſſet, fuerit in eo actu ſui ingreſſus ab alio impeditus, vt nihilominus pro poſſeſſore haberetur ex dolo aduerſarij. l. quamuis. C. de bon. autho. iudi. poſsi. quam vt ſingularem ad hoc notant Bal. in l. ſi poſtquam. C. vt in poſs. legato. Alex. in l. 3. num. 16. ff. de acqui.

acqui.poſſeſ. Iaſ.in l.1.num.3.ff.eo.tit.Afflict. deciſ. 302.num.1. cũ alias ex ſola rei adiudicatione per iudicem ſimpliciter facta abſque mandato de immittendo ſeu corporea traditione, poſſeſsionis effectus non oriretur. l.non eſt mirum. ff.de pigno. actio. & nota. in c. cum aliquibus. de re iudi. Anchara. conſi.353.nu.3.

131 † Incertæ autem rei poſſeſsio non poſſet dici cuiquam quæſita, ſi alicui traderetur rata ſeu pars, quam qui aſſeruerit ſe habere in certo fundo,ſeu aliquid iuris , ex eo actu nulla oriretur vera traditio , nec per conſequens vera poſſeſsio, tamquam rei ambigua.l.3.in fi.prin. l:locus.ff.de acqui.poſſeſ. Corn. conſi. 110.lit.M.lib.2.

132 † Ciuilis poſseſsio animo retenta (de qua iam dixi) non propterea cenſeretur amiſsa , quòd ita poſsidens per plurimos annos ad fundum non acceſserit ex cauſa extrinſeca præpeditus , vt ſi fuiſset aliqua iuſta cauſa detentus , vt accedere ad fundum rationabiliter pertimuerit : quinimmo & ſi in eodem ſtatu deceſserit , cenſeretur in eadem poſseſsione vſque ad obitum continuaſse,cum ſemper interim ei de iure licuerit naturalem recuperare: Nec ei nulla negligẽtia impingi poſset , ex qua oriri ſoleat ciuilis poſseſsionis amiſsio , vt dicunt Bal.in l.fin.C.de his qui à non domi. Corn.conſi.56. litt. L.lib.2. Soz. conſi. 122. num. 12. lib.4. & dicam congruentius in exceptionibus, vbi vide.

133 † Continuari pariter diceretur per commendatarium poſseſsio bonorum eccleſiæ , ſi poſt obtentam à Sede Apoſtolica erectionem præpoſituræ cum diſmembratione bonorum commendę, obtinuerit ſibi illam præpoſituram conferri , ex quo continuaretur eorundem bonorum poſseſsio, non obſtante præcedenti diſmembratione,eſsetque reſtituẽdus, ſi interim fuiſset his bonis ab aliquo ſpoliatus,vti deciſum refert Veſta. deciſ.237. in fi. In eoque etiam ſufficerent actus poſseſsorij poſt talem diſmembrationem geſti per eius agentes,abſque præuio mãdato minime requiſito in continuatione poſseſsionis,licet titulo mutato , vt ibidem per Veſta. quamuis in prima adeptione poſseſsionis de mandato doceri oporteat.l. 1.§.per procuratorem.ff.de acqui.poſseſ. dicit ibidem Veſta. in deciſ.97. ſed mandatum generale ſufficeret, ut per Iaſ. in d.§.per procuratorem.2. nota. Nam & qui continuandi animo ſub prætextu retentionis poſseſsionem ceperit , eam de nouo quærit,& ſi nullam eatenus habuiſset , vt communiter Bar. & alij in l. 3. in prin. ff. de acqui. poſſeſ.& ibidem teſtatur Iaſ. num.26. reprobata glo. & in l. ſequitur.§. item labeo. & l.quod vulgo.ff.pro empt. cum & nouam acquiſitionem operetur,id quod factum fuerit ad continuandum & conſeruandum.l. 2. C.commun. vtri. iudi. cum aliis,de quibus per

Alexan.

Alexand. conſil. 146. num. 10. lib. 5.

134 † Quæ quidem poſseſsionis continuatio vſque ad diem ſpolij prȩſumatur in eo qui probauerit ſe interdum de prȩterito poſsediſſe, cum de præterito in præſens præſumi conſueuerit Abb. in c.cum ad ſedem. num.15. de reſtit. ſpoliat. Alex. conſi.30. num.1.lib.2. Balb.in l.Celſus. vltima par. num.6. de vſucap. ex qua præſumptiua probatione in hoc deduci primum extremum ſuperius late dixi.

135 † Eademque præſumptio eundem effectum operaretur extra materiam ſpolij,in vſucapione & præſcriptione: nam poſſeſsio defuncti qui probaretur quondam poſsediſse,prȩſumeretur continuata vſque ad obitum, vt dicunt ibidem Abb. & Balb. ſed tamen ceſsaret talis præſumptio, remanens ſine aliquo iuris effectu, ubi in aliqua lege requireretur expreſse probatio poſseſsionis certo tempore obitus, vt requiritur in l.fin.C.de edic. diui. Adri. toll. In quem caſum dicatur id pro forma requiri, nec in ea ſat ſit prȩſumptiuā probationem deduci, ſed uera poſseſsione opus ſit, ut dicit ibi Bar. uerſi. ſi uero probat titulum. cuius dictum intelligitur per Balb. in d.l. Celſus. uerum eſse quando è contra probaretur alium poſsediſse poſt tempus primæ poſseſsionis, unde eliceretur interruptio continuationis. Proptereaque dicat requiri arctiorem probationem poſseſſionis de tempore mortis, cum tamen ibi Bar. ſimpliciter dicat hȩredem nullatenus immittendum in poſseſsionem ſi dubitaretur, An teſtator tempore obitus poſsideret, ex quo probatio poſseſsionis tempore mortis à lege requiſita formam reſpiciat. Adeo ut ex hoc Domini de Rota interdum fuerint ancipites,dum diſputaretur cauſa Sarſinatenſis comitatus, in quo uidenda erit eorum reſolutio, ad quam ueluti ſolidam me remitto,ac ad ea quȩ ponit Ripa in c.cum eccleſia.num. 23. de cauſ. poſs. & proprie. ne egrediar materiam ſpolij.

136 † Cenſebitur poſseſsio effectualiter quæſita, ac in ſpolio reſtituibilis, licet tributa per ſuperiorem ſub ea conditione,quatenus de iure deberetur, quȩ tamquam omnino tacite ſubintellecta minime impediat poſseſsionis adeptionem,nec habeat naturam ſuſpenſiuā, ſed tantum reſolutiuam in contrarium euentum: nam conditiones quȩ tacite inſunt,non ſuſpendunt, ſed reſoluunt.l.conditiones,quæ extrinſecus.ff.de condi.& demoſtr.Iaſ.in l. Gallus.§. quidam recte. num.6.ff.de libe. & poſthu. Abb.in c.fin. num.11. de præſcrip. vbi Fely. num.24. & in c.2.num.6. de reſcrip. Deci.conſi.2.num.4.Biſigne.de conceſſ. præben.decif.9.Staphi.de lit.Apoſto. fol.114.col.1. cum aliàs adeptus poſſeſsionem ſub conditione omnino ſuſpenſiua minime iuuaretur præſidio ſpolij,velut ceſſante puritate primi ex-

R tremi.

tremi.c.olim.de reſti. ſpolia.l.qui abſenti.ff.de acqui. poſſeſ.Corſet. de ſpoli.23. fallen. Sunt & aliæ plerçque ſpecies probandæ poſſeſſionis ad hunc effectum primi extremi,quarum plurimas deduxiſſe ſat ſit, ac alias ponant glo.& Docto. in l.poſsideri.in prin.ff.de acquir. poſſeſs.Bal.in c.1.quid ſit inueſtitura.Abb.in c 2 de conſuetu. Ex quibus poſsit ad cæterarum probationum veram notionem deueniri. Et hæc de primo extremo poſſeſſorij rerum profanarum & corporalium dicta ſint,vt iam ad probationes requiſitas in beneficialibus & incorporeis cònſcendamus.

De colore tituli & probationibus in ſpolio beneficiali. Cap. XV.

137 SVo † ordine ſubnectendæ ſunt probationes poſſeſsionis in beneficialibus requiſitæ ad effectum ſpolij,ſecundum diſtinctionem initio propoſitam. Nam beneficialia ſicuti dignitate plurimû antecellunt ſęcularia,ita pariter exactiorem alicuius boni iuris colorem probatum poſtulent,ne aliàs contingeret iudicialiter confoueri vitioſum ingreſſum beneficij interdum per artes occupati contra c. 1.de eo qui mitt.in poſſeſ.& dicit Gemin.conſi.147.col. 2. Propterea que in beneficialibus agens de ſpolio non ita ſimpliciter probaturus ſit primum extremum ſicut in profanis, in quibus non attendatur vitium poſſeſsionis,ſed prędo reſtituendus.c. in litteris.de reſtitu.ſpolia. verum poſſeſsio in beneficialibus deducenda cum titulo ſaltim colorato.Nam & ſi in his ex ſola poſſeſsione inferatur prę ſumptus titulus.c. ſi à ſede.de præb. in 6. Rota in antiq. deciſ. 577. col. 2. Non tamen ex ea ſola probatione poſſeſsionis orirctur effectus reſtitutionis in ſpolio, cum ad beneficium reſtitui nequeat carens omni canonica inſtitutione,de ſtylo ſaltim deriuanda ex coloratione iuſti ingreſſus.c.1.de regu.iuris.in 6.c.ex frequentibus.de inſtitu.gloſ.in clem.1.de cau.poſſeſ.& propri. vbi late per Imol. col. 16.Inno.in d.c.in litteris.Oldr.conſi.1.col.3.Aegid. deciſ. 49. Rota in no.deciſ.14.253.393.439.& in antiq.deciſ.99. & 673. Sarnen. in regu.de anna.quæſt.57.nume.6.Caſſad.de reſtit.ſpolia.deciſ.1.num. 8.& deciſ.4.nume.7.& de ſequeſtr.poſſeſ. deciſ. 4. nume. 6. Staphi. de litte. Apoſt.fol. 177.quod paſsim recipiatur,poſt habita opi.Cardin.in clemen.7.quęſt.10.de iudi.& Abb.in c. accepta.1.notab. de reſtitu.ſpoliat. & in c. conquerente.nume.4. de teſtib. cum ipſemet Abb.in d.c.in litteris.nume.15.& 25. verſi. quarta opinio. fateatur hanc eſſe communem opi.nam & ſi agens de ſpolio non teneatur titulum

titulum exacte probare, tenebitur tamen poſſeſsionem priſtinam iuſtificare ex aliquo colore tituli: Idque recipi à ſtylo curię dicāt Anto. in d. c. in litteris. col. 6. Imol. in d. clemen. 1. col. 15. Rota in no. deciſ. 257. & 393. col. 2. Puteus deciſ. 137. lib. 1. Attamen non ſit opus exacta probatione veri tituli, neque eius intrinſeci valoris, ſed ſufficiat forma quędam extrinſeca ſui facie valida, vt per Inno. in c. ex parte. de reſtitu. ſpoliat. Anto. in d. c. in litteris. Lapus alleg. 30. verſi. vlt. vt in eo ſat ſit veriſimiliter ceſſare poſsidentis calumniam, quæ ex tali colore diluitur. Aegid. deciſ. 455. Soz. conſi. 13. nume. 25. lib. 4. Quicumque igitur aliquo tituli colore beneficium poſsidens, non poteſt impune ab eius poſſeſsione ſpoliari, ſed eiectus omnino ſit reſtituendus. c. licet epiſcopus. de præb. in 6. Gemi. conſi. 147. col. 2.

138 † Qui tamen color non requiritur ſi ageretur de ſpolio penſionis, in qua ſufficeret ſola quaſi poſſeſsio, ex qua deberetur reſtitutio ad eundem priſtinum ſtatum perceptionis, vt per Caſſad. de reſcrip. deciſ. 11. nume. 8. Mohed. dec. 153. Guido Pape deciſ. 629. col. 6. qui dicit illam quaſi poſſeſsionem verificari ex parte agentis, licet à ſucceſſore in beneficio numquā exegiſſet, cum ius exigendi fundatum in ipſo actore non alteretur ex variatione perſonæ, vt ibidem dicit col. 2. cuius meminit etiam Gigas in trac. penſio. queſt. 47. num. 10. late diſserens ſuper hac coloratione in penſionibus.

Is autē color tituli beneficialis multipliciter deduci poſsit, vel ex ipſamet facie poſſeſsionis, uel ex eiſdē litteris, quarū virtute fuiſſet capta poſseſsio, aut ex ſentētia, ſeu probatione per teſtes; vel per cō-
139 feſsionem, aut diuturnū tēporis curriculū, vt inferius ſubijciā. † Nā poſseſsio authoritate ſuperioris capta, ſiue de eius ſciētia cū patientia cēſebitur colorata ad effectū ſpolij de quo agitur, ex vrgenti prę ſumptione bonitatis & diligētię adhibitæ p ſuperiorē, vt per Inno. in c. in litteris. vbi Anto. col. 4. de reſtitu. ſpoliat. dicens idem futurum ſi fuiſset ſimpliciter per ſuperiorem poſseſsio confirmata: quod comprobat Rota in antiq. deciſ. 94. & in no. deciſ. 180. & 195. Quinimmo iſdem color æque inſurgeret ex confirmatione electionis, quamuis irritę, vt in d. deciſ 189. & deciſ. Toloſana 431. Milis verb. electio licet caſsetur. Nec ſecus eſset ex inſtitutione beneficij patronati, etiam non conſtito de pręuia prędentatione, vt in d. deciſ. & dicit Rebuf. in tit. de pacifica poſses. nu. 32. & in tit. de anna. fol. 267. verſi. ſeptima regula. in fi. Cum & pariter eliceretur color ex gratia perinde valere quatenus de conſenſu patronorum, licet in ipſa gratia fuerit dictum de conſenſu maioris partis, niſi tamen conſtaret de iure patro. ex confeſsione partis, vt in Rota deciſum in cauſa Aſtoricen. Parochia. die 21. Nouembris 1547. refert Puteus de præ-

ben.deciſ.7.aliàs 63.lib. 3. Iſdemque color deriuaretur ex conceſſione tributa per Pontificem alicui promoto ad epiſcopatum in retentione beneficiorum, iuxta termi.c. ſi gratioſe.de reſcrip. in 6. cum & illa retentio vim confirmationis obtineat,tribuens colorem tituli,vti dicunt Domi.& Fran.in d.c.ſi gratioſe. vlti.nota.Fely. in c. de cauſis. nume.4.de offi.deleg.Rota in no.deciſ.331. in fi.ac interdum ſine obtenta retentione,translatus haberet colorem,ex quo reſtituendus eſſet, ſi probauerit ſe poſt translationē adhuc per ſe vel alium poſſeſsionem continuáſſe de facto cum fructuum perceptione,vt ad eundem ſtatum perceptionis fructuum reſtituatur, vti deciſum in cauſa Cracouien.15.Iunij 1538.Refert Mohe.deciſ.15.cuius retentionis diſpenſatione minime egeat promotus ad Cardinalatum,in his beneficijs,quæ cura & dignitate careant:niſi poſtea Cardinalis epiſcopatum obtineret, vt inquit Puteus in deciſ.434. lib.2. Ad eundemque effectum reſtitutionis oritur color tituli ex collatio-
140 ne facta alicui † incapaci cum mandato de diſpenſando, quamuis non conſtaret de ſubſecuta diſpenſatione. Rota in no. deciſ. 393.Pute.de diſpen.deciſ.117.Caſſad.de reſtitu.ſpoliat.deciſ.1. Mohed.deciſ.140.vt & ſi in eadem confeſsione,in qua narraſſet ſe illegitimum, adiecisset ſe diſpenſatum virtute mandati obtenti per pœnitentiariam,titulum coloraret,vt inquit Mohe.d.deciſ.140,licet aliàs ex ſe mandatum pœnitentiariæ de diſpenſando colorem non induceret,vt not. Io. Bap.Rota deciſ.828.Ac pariter exoriatur color ex prouiſione facta per ordinarium vltra quinquaginta annos, licet non fuiſſet recognita propter difficultatem recognitionis ex diuturno tempore,vt refert Veſta.deciſ.180.dicens inſuper oriri colorem ex tacita confeſsione aduerſarij qui in eius prouiſione dixiſſet ſe prouiſum ex illius priuatione,vnde dicetur fateri titulum priuati. Iſdēque color inſurgat ex collatione facta tanquam de beneficio, cum tamen verba ibi inſerta granciam importarent, vt per Veſta. deciſ. 176.eundemque colorem probet inſtrumētum inductionis in poſſeſsionem. Rota in no.deciſ.437.Staphil.de litte.Apoſt. fol.178.Ac æque deduceretur ex traditione facta per eum, qui de iure ſtatuto, aut conſuetudine, facultatem haberet poſſeſsionis tradendę, vt merito ab eo receptus pro colorato poſſeſſore eſſet recipiendus. Inno. in c.ex parte.in fi.de reſtitu.ſpolia ad id nota.per dominos de Rota
141 in deciſ.421. in no. & 65. in antiq. eliceretur etiam † color ad hoc requiſitus ex litteris,licet non vndique validis: ſola enim ſupplicatio datata,licet titulum non tribuat,vt per Sarnen.in regul de publican.deciſ.7.nume.5.Eius tamen colorem inducit ad hunc effectum ſpolij.Gemin.in c.1.col.pe.de litis conte.in 6.& in conſi.106.Rota in an-

in antiq.deciſ.882.& Inno.437.Sarnen.in regul. de non iudi. quæſt. 5.Caſſad.de cauſ.poſſeſ.& proprie.decis.4.nume.3.& de reſtitu.ſpolia.deciſ.8.in prin.& in regu.deciſ.36.nume.7.cum virtute ſolius ſupplicationis poſſe capi legitimam poſſeſsionē ad effectum ſpolij refert Puteus deciſum corā Proſpero in ſua decis.226.lib.2.vt & ſi ſupplicatio eſſet eiuſdem datę cum ſupplicatione alterius, etiam litteris non expeditis,colorem tribueret,licet opponeretur ſubreptio, quæ petitorium reſpiciat,vt per Mohe.decis.306.Non tamen talis color ex ſola ſupplicatione deductus ſufficeret ad obtinendam canonizationem,vt late in regula de non iudican. Quod vſque adeo verum eſt,vt & ſi in noua prouiſione,velut non principali,ſed acceſſoria ad gratiam non requiratur litterarum expeditio,vt per Sarnen.in d.regu.de non iud.quæſt.7.& in regu.de anna.quęſt.27.num.5.& in cōpen.ſigna.nume.83.tamen ad effectum canonizzatoriæ, earum expeditione opus ſit,vt ibidem per Sarnen.& Veſta. decis.99.in quo nec ſat eſſet ſi teſtes deponerent ſe litteras vidiſſe, vnde titulus non probaretur,vt per Aegidi. decis. 595.Redeundo autem ad colorem tituli, dicimus illum pariter probari ex poſſeſsione capta virtute
142 † tranſumpti ipſius ſupplicationis, vt dicit Ioan.Paul. decis.32. quamuis eius virtute capta fuiſſet poſſeſsio ſine aliquo mandato, vt ibi dicit,ac notat Ioan.Bap.Rota deciſ.34. Quibus tamen recitatis pro colore tituli deducendo ex ſupplicatione ſine litteris, videntur contrariari conſtitutiones fæ.re.Iulij.3.in quibus prohibetur,ne virtute ſolius ſupplicationis,aut eius tranſumpti, capi poſsit beneficii poſſeſsio,niſi cum inſertione clauſulæ Motusproprij:& quod ſola ſignatura ſufficiat: Ac ſimilis conſtitutio de litteris expediēdis,fuerit edita per Martinum.V. Kalen.Septembris,anno 8. de qua meminit Roma.in ſuis notis,tit.de dilatio.in cauſa Coloni. canoni. coram ſe propoſita.Quæ tamen non contrarientur ad effectum huius ſpolij, caute deducti.Sed verificarentur,ſi de ſpolio agens expreſſe profiteretur,ſe recepiſſe poſſeſsionem cum ſola ſupplicatione, ſeu tranſumptu,ex quo diceretur ſua met confeſsione diſcolorare proprium titulum:non tamen idem futurum,ſi docto prius de eius poſſeſsione, poſtea ad colorandum titulū vteretur ſola ſupplicatione,cum in eo non eſſet opus expeditione litterarū,quarum eſſet veriſimilis expeditio,nec de contrario conſtare diceretur ex productione ſolius ſupplicationis,ex qua non probaretur poſſeſsionem fuiſſe ſine litteris captam: de quorum defectu,ſi ex aduerſo obijceretur, id tamquam petitorium reſpiciens,ad id iudicium eſſet reijciendum,cum in ſpolij iudicio litteræ non requirantur per Caſſad.de reſtitu. ſpolia. decis.8.num.1.de quo late diſcuſſum in cauſa Ciuitaten. preſtimo. retulit

tulit Verall.deciſ.394.& latius dicam inter exceptiones.

143 † Per expectatiuam, quamuis reuocatam per ſubſequentem generalem reuocatoriam, probatur color tituli, vt ſæpius deciſum in Rota referunt Sarnen.in regu. de trienna. quæſt.24.num.4. Veſtan.deciſ.75.& ſeq. Fabi.deciſ.36.Mohed.deciſ.184.Ioan.Paul.deciſ.110. Idque verum eſſe, licet pluries fuiſſet reuocata, dicit Achil. in deciſ. 4.& 6. de reſtitu. ſpolia.qui idem dicit ad inſtar expectatiuę, in priuilegijs & facultatibus reuocatis, quæ nihilominus colorem præſtant, id exemplificans in priuilegio magni Magiſtri Hieroſolym.& Conclauiſtarum, & aliorum de quibus in d. deciſ.4.ac Pute. in deciſ. 11.de reſtitu.ſpolia. Veſta. deciſ.75.Verall.deciſ.405. Idque in omnibus prouenire dicunt ratione præſumptæ reualidatorię. Ac in expectatiua gratiæ id procedat quoad colorem inducendum, quãuis prouiſus poſſeſsionem cepiſſet propria authoritate ſine aliquo executore:niſi tamen beneficium eſſet eius qualitatis quod egeret capitulari traditione ex relatis per Veſta.deciſ.137.& dicit Pute.etiam notatus in cauſa Barchin. bene. 22. Septembris 1541. ac ad inſtar expectatiuę reuocatæ etiam vnio reuocata colorem tribueret, quæ licet non ſit proprie expectatiua, tamen pinguis expectatiua nuncupetur, vt inquit Caſſa. in regu. deciſ.25.num.1. ex proceſſu fulminato coloraretur titulus, etiam non apparente expreſſa citatione expectantis, quæ tacite cenſeatur deducta ex ſola adeptione poſseſsionis, vt deciſum tradunt Arago.deciſ.33.in cauſa Oxomen. Io. Pau. decis.120.Io.Bap.Rota deciſ.117.cum etiam ex immiſsione in poſſeſsionem præſumatur expectatiua prius acceptata;adeo vt ſine alia probatione acceptationis ex ſola expectatiua color tituli oriretur, vt ait Ioan.Pau.deciſ.110. ac licet virtute expectatiuę conſtaret fuiſſe captam poſſeſsionem inſtrumentalem, quamuis nullibi conſtaret continuatam per annos 20. ſed id eſſet dubium, adhuc per eam tribueretur color. Nam & ſi ex negligentia 10.ann. deperderetur poſſeſsio. Soz.in l. rem quæ nobis.quæſt.2.ff.de acquir.poſſeſ.Ruin. conſi.32.lib.1. ea tamen negligentia ſit per allegantem plene probanda, vt ibi Soz. quæſt. 7.ex quo pręſumatur continuata vſque ad diem ſpolij, niſi talis expectatiua concluderetur certo tempore iam elapſo ante diem acceptationis: vel ſi expectatiua, ſeu eius acceptatio eſſet ſub conditione non purificata, vt per Sarnen. in regu.323. & Verall.deciſ.120. Necnõ idem fore ſi beneficium fuiſſet litigioſum, dicit Sarnen. in regul. & Tanis deciſ. 16. Non tamen expectatiua læderetur ex clauſula citra coadiutorias; quam haberet tertius qui nondum declaraſſet ſe velle vti decreto reſpectu poſſeſsionis, nec detur de iure tertij, niſi ex eo clariſsime cõſtaret de non poſ-

ſeſsione

ſeſsione agentis de ſpolio, vnde tollantur vires primi extremi, ac ita deciſum in cauſa Tolletan. ſpolij, ac intellectam deciſionem 439. in no. refert Achil. in deciſ. 7. de reſtitu. ſpolia. Continuata autem poſſeſsio, etiam prioritatis præſumptionem induceret inter expectatiuos, ſi alter inſtrumentalem tantum probaſſet, vt in cauſa Oxomen. dictum 20. Nouembris 1538. refert Arago. in deciſ. 34. In beneficiis conciſtorialibus, litteræ apoſtolicæ licet diſcordes à cedula conciſtoriali tribuunt colorem tituli, quamuis cedula ſit matrix ac totius gratiæ fundamentum, ab eaque velut à matrice litterę corrigantur, vt late diſcuſſum ac diffinitum in cauſis Marianen. & Montisregalis penſionum: tamen ex prædictis litteris oriri colorē quem quærimus ad effectum ſpolii concluſum fuit in ambabus cauſis, cum eius cedulę tamquam in conciſtorio ſecreto confectę veriſimilis ſit, eorum ignorantia qui in eo non interfuerint: & ideo apud eos litterarum diſcordia eſſet excuſabilis, vt forte non eſſet in prouiſione facta per communes ſupplicationes, quarum ſit veriſimilis notitia, cum publice impetrari ſoleant. Iſque nouus modus prouidendi tantum per cedulam, in conciſtorialibus ſeruetur, in quibus Pontificis præſentia vnà cum ſola patrum diſcuſsione interueniat, vt per Sarnen. in regu. de infir. reſignan. quæſt. 14. nu. 4. & in tracta. breuium. num. 9. vbi dicit, non eſſe arguendum ab hac cedula ad expeditionem per breue, ſeu aliàs; Indeque proueniat, quòd in prouiſione per conciſtorialem cedulam non ſibi locum uendicet regula de publican. Velut in qua ceſſet omnis uel minima ſuſpicio penitus ſublata ex præuia diſcuſsione tātorum patrum cum pręſentia & conſenſu ſummi Pontificis, nec pariter in ea habeat locum regu. de infir. reſigna. ut per Sarnen. in d. quæſt. 14. num. 4. & minus in his conciſtorialibus concedatur derogatio regu. de ſubrogan. ut per Sarnen. in ea. regu. quæſt. 15. in fi. & dicit Staphil. de gra. expecta. §. dicendum num. 65. tom. 4. in magnis.

144 † Eundem tituli colorem ad fauorem reſignatarij agentis de ſpolio, affert narratiua ſuę reſignationis facta in litteris expeditis ſuper reſeruatione certę penſionis ad fauorem reſignantis, cum eo caſu penſio & reſignatio uelut correlatiuę ſe inuicem reſpiciant (ut eędem litterę quę probant reſeruationem penſionis) probent pariter ipſam reſignationem, unde profecta eſt penſio. Idque ſatis eſſe ad effectum huius coloris deciſum refert Sarnen. in regul. de trien. quęſt. 39. in fin. & in regu. 220. (Nam & per titulum in qualibet diſpenſatione inſertum color ipſe deducitur ad hunc effectum, ut per Creſcen. deciſ. 62.) niſi tamen ea reſignatio conditionaliter enunciaretur, quia tunc nullum prorſus tribueret colorem tituli, ex intrin

ſeco

ſeco defectu adiectę conditionis ſuſpenſiuę, quę ſui natura nihil ponit in eſſe, niſi docto de eius purificatione, ut in hoc Sarnen. in d. regu. de trienna. quęſt. 27. num. 6. Quę tamen conditio ſi fuiſſet appoſita in reſignatione, nihil obeſſet reſignanti; quin interim ea pendente ſpoliatus etiam à reſignatario agere poſſet de ſpolio, licet aliquandiu ei pacifice perſoluiſset penſionem, ex cuius ſolutione non cenſeatur renunciari dictę conditioni adiectę in reſignatione, ut in cauſa Compoſ. retulit Pute. deciſ. 30. de reſtit. ſpoli. Quo uero ad enunciationem attinet, ex ea oritur color tituli, ſi enuncietur titulus unionis factę per ordinarium, ut inquit Pute. deciſ. 2. & 5. de reſtit. ſpoli. ſecus in unione uicarii, ut dicam: Ac enunciata diſpenſatio cũ mandato diſpenſandi affert tituli colorem. Mohe. deciſ. 140.

Conſtare etiam diceretur de colorato titulo reſignantis, ex continuatione poſſeſsionis triennalis poſt reſignationem, ex qua cum oriatur pręſumptio retroceſsionis ex notiſsima allegatione Lapi 89 vt & ſi minus triennio perſtitiſſet in poſſeſsione, diceretur habere titulum coloratum, ſi reſignatio fuiſſet facta ad fauorem certæ perſonæ, ex cuius poſsibili incapacitate, cum poſset beneficium redire ad ipſum reſignantem virtute clauſulę, non aliter nec alio modo, colorem tamen detinendi haberet, vt per Pute. deci. 4. de reſti. ſpol. & Achil. deciſ. 10. eo. titu. de quo inter exceptiones, ex qua triennali poſſeſsione color exoriretur in prouiſo ab ordinario per obitum poſsidentis, licet haberet deſuper litem in curia, vt per Sarnen. in regu. 22 I. de quo dubitat Augu. in eius repetto.

145 † Ac ſicuti mox dixi, ex intrinſeco defectu reſignationis conditionalis ceſſare colorem tituli, ita & mandatum de prouidendo, laborans vitio intrinſeco, nullum tribuit colorem, vtputa ſi in eius mãdati corpore conſtaret, fuiſse conceſsum ad præfinitum tempus, eoque lapſo beneficium vacaſse, indeque mandatum remanſiſſe fruſtratorium, nullum afferens commodum in beneficio vacante poſt id tempus, vt deciſum referunt Mohe. decis. 184. Tanis decis. 16. Fabi. deciſ. 36. quamuis dicant ſecus futurum in expectatiua reuocata ex rationibus ab his recitatis. Pariterque inanis futura ſit collatio, ac omni coloris effectu vacua, ſi fieret ex cauſa priuationis illius, de cuius proceſsu nuſquam conſtaret, adeo vt ex facie eiuſdem collationis, titulus appareret mancus, & ſine aliquo colore per Sarn. in regu. de trienna. quęſt. 33. niſi tamen id narraretur in prouiſione Papę, quæ hoc ſpecificum habeat, vt per Fely. in c. 2. nume. 4. de reſcript. & alios de quibus dicam inter exceptiones.

146 † Collatio facta per Vicarium tribuit colorem tituli, licet de ſpecifico eius mandato conferendi (quod in eo requiritur. c. fin. de offi.

offi. vica. in 6.) Non aliter conſtaret quàm per iuratam aſſertionem eiusdem vicarij, ſeu depoſitionem vnius teſtis, aut ex effectu ſecuto in alijs collationibus per eum iam factis, vt per Aegid. deciſ. 50. idq; ſeruari per Dominos de Rota dicit Caſſad. deciſ. 8. num. 5. de reſti. ſpolia. & Sarnen. in regu. de trienna. quæſt. 27. nume. 5. Verall. deciſ. 405. eiuſque mandati obiectus petitorium reſpiciat, haud impeditiuum iudicij ſpoliatiui. Rota in antiq. deciſ. 46. & Inno. deciſ. 16. ac ita deciſum teſtatur Pute. in cauſa Firman. 28. Nouembris 1543. in ſua deciſ. 72. lib. 2. vt & reſignatio inde ſubſecuta in manibus Papæ eundem colorem tribueret. Sarnen. in regu. 319. Mohe. deciſ. 139. aſſerentes talem colorem æque deduci ex vnione facta per ipſum vicarium abſque editione alicuius mandati: Idemque dicit in deciſ. 337. cum & ex quaſi poſſeſsione conferendi aut faciendi contra ius, licet ſemiplene probata, deducatur ad hunc effectum color tituli: & idem dicit Mohe. deciſ. 136. Ac per ordinarium enunciata vnio inducat colorem hunc, licet per eius vicarium enunciata nihil prodeſſet, vt ait Pute. in deciſ. 5. & 22. de reſt. ſpol. Nec non & collatio Ordinarij cum enunciata poteſtate ſibi delegata, (de qua aliàs non cõſtaret) colorem tribuat, & quælibet ſuperioris authoritas afferat præſumptionem coloratiuam tituli: Gemin. conſi. 147. col. 3. cum alijs mox recitandis, eiuſdemque Ordinarij litteræ expeditæ in forma cõmuni rationi congruit colorem inducere, deciſum in cauſa Regien. refert Pute. in deciſ. 29. de reſti. ſpol. cuius etiam prouiſio de beneficio vacante per eius obitum, qui in Curia deſuper litem haberet, eundem effectum tituli operaretur, vt per Sarnen. in regu. 222. & 351. Qui, ſi prouideat de beneficio vacante certo modo inducat colorem, non aliàs verificata ea vacatione, quæ percutiat petitorium, ac de eo credatur Ordinario, qui viſitando priuare poſsit, vt in deciſ. 22. de reſti. ſpol. per Puteum, qui alibi refert idem deciſum in cauſa Irunden. 18. Maij 1545. vt ſicuti ex litteris in forma rationi congruit oritur color vt dixi, æque oritur ex ſimilibus litteris expeditis per legatum ſuper gratia præceſſoris, vt ait Puteus in deciſ. 30. de reſti. ſpoli. & deciſ. 16. de fide inſtrumen. Ac ex gratia perinde valere parem colorem oriri dicit idem Puteus in deciſ. 7. de præben.

147 † Noua prouiſio licet ſimplex, colorem tituli tribuit ſine obſtaculo alicuius obiectæ ſubreptionis, cuius diſcuſsio ad cognitionem iudicij petitorij reijciatur, non remorata interim reſtitutione ſpoliatiua, vt inquiunt ſæpe deciſum Put. lib. 1. deciſ. 137. Mohe. deciſ. 306. Veſta. deciſ. 189. 319. Io. Pau. deciſ. 71. Verall. 346. Sarnen. in regu. de trien. quæſt. 38. ac ex gratia ſubreptitia exoriatur color. Pute. deciſ. 173. lib. 1. Neque etiam in petitorio neceſſe ſit narrata in noua pro-

uiſione legitime iuſtificari, ſed tantum ea de facto vera eſſe ſat ſit: Aegid.deciſ.116.in fi.Creſcen.deciſ.154.Veſtan.deciſ.277.287. Sarnen.de anna.quæſt.27.ex qua autem ſubreptione lędatur noua prouiſio dicunt Aegid.deciſ.698. in fi.Caſſa.in regu.deciſ. 21. nume. 9. Neque adeo verum, hanc nouam prouiſionem ex ſe titulum tribuere, vt & obtenta per eum qui iam fuiſſet prouiſus virtute mandati de prouidendo (in quo adeſſet clauſula citra coadiutorias) operaretur hunc colorem ex nouo titulo, qui prodeſſet impetranti agenti de ſpolio, etiam contra coadiutorem, cum & ex eo nouo cenſeretur poſsidere, vt inquit Creſcen.deciſum in Rota non ſine magna controuerſia, quam refert deciſ.168.vbi diſtinctionem congruam adhibet ſuper mutatione cauſæ poſſeſsionis, de qua mox dicam. Nec ſecus futurum ſi ex noua prouiſione fuiſſet capta poſſeſsio, non conſtito quòd fuiſſet capta ex prima gratia. Sarnen. in regu. 322. aut ſi noua prouiſio ſuperueniſſet poſt iam captam poſſeſsionem, quę nihilominus proſit ad colorem ſine alia nouiter poſſeſsione adepta, ſed in ea ſufficiat continuari ad effectum euitandi uitioſum ingreſſum.notatur per Caſſa.deciſ.4.de reſti.ſpol.vti deciſum teſtatur Pute.deciſ.7.de reſti.ſpo.Achil.deciſ.2.eo.tit. Tanis deciſ. 52. Gemi. conſi.56.ſed tamen, ratione vitioſi ingreſſus, haud eſſet profutura noua prouiſio, ſi impetraretur poſt litem motam in ſpolio: verum hæc ſanè intelligenda de noua prouiſione impetrata per præſentem, cum alia ſit ratio in impetratione facta nomine abſentis, quæ non eundem effectum operaretur ſine aliqua euidenti pręſumptione, quæ aliàs in contrarium vrgeret ex modica impenſa, vt per Pute. deciſ.38.de reſti.ſpo. Sarnen. de trien.quęſt. 38. nume. 2. & in regu. 218.cum nec pro abſente impetrata arguat acceptationem.Io. Paul. deciſ.71.Veſta. deciſ. 130. vt ceſſante modicitate impenſæ omnino præſumeretur impetrata inſtante eo cuia intereſt.Fely.in c.nô nulli. §.ſunt & alij.nume.18.de reſcrip.& in c.ſicut.nume. 44. de re iudi. Mohe.deciſ.212.Sarnen.de trienna.quæſt.38.nume. 2. de qua noua prouiſione plura dicuntur per Roma.conſi.433.Pariſ.conſi.118.lib. 4.Caſſad.in regu.deciſ.21. & ſeq. Ac ſimiliter ex qualibet gratia, licet ſine prouiſione prætenſi ſubexecutoris exoriatur color tituli, ſufficiens ad effectum huius reſtitutionis, ſi conſtaret virtute eius gratiæ fuiſſe per dominos de Rota proceſſum ad terminos adiudicationis, vnà cum executorialibus, ad eius fauorem, qui dę ſpolio ageret, ut per Aegid.deciſ.578.circa fi.cuius meminit Fely. in c.in cauſis.in fi.de re iudi.cum non ſit credendum, neç cuiquam veriſimile ſit, quòd fuiſſet relaxata executio per hos dominos priuſquã ipſis conſtiterit de iure obtinentis aliunde quàm ex ſimplici partis

confeſsione,

confeſsione, ex qua tantum non conſueuerit fieri adiudicatio, vt ibidem per Aegid. Aliud vero futurum ſi vigore eius gratiæ fuiſſet tātum lata ſententia, quæ non tribueret colorem, niſi aliàs coadiuuaretur aliqua ſuperioris authoritate, vt per Sarnen. in reg. de trie nna. quæſt. 27. nume. 6. Ac ęque color tituli elicitur, ſi is titulus cuius vigore primo fuerat capta poſſeſsio eſſet infectus, & alter ſecundo obtentus ſit legitimus, quamuis non declarauerit animum mutandi poſſeſsionem, vt mox dixi in noua prouiſione, & dicit Pute. deciſ. 8. de cau. poſſeſ. Sarnen. in regu. 225. cum Creſcen. deciſ. 168. cum ex ſe cenſeatur animus mutatus ex nouo titulo obtento, licet à prima poſſeſsione non fuerit receſſum. l. quod vulgo. ff. de vſuca. l. 3. §. genera. ff. de acqui. poſs. idque velut æquius ſecutos dominos de Rota refert Achil. de peti. & poſſeſ. deciſ. 4. Creſcen. d. deciſ. 168.

148 † Iſdemque color tituli beneficialis pariter exoritur ex confeſſione, licet obiter facta per ſpoliantem, in cuius odium id ſpecialiter recipi dicant Anto. in c. in litteris. col. 6. de reſtit. ſpolia. Et ibi Abb. num. 25. Rota in no. deciſ. 408. & 421. Fely. in c. olim. nu. 21. de reſcrip. Caſſad. in regu. deciſ. 1. num. 5. & de reſti. ſpolia. deciſ. 8. num. 6. Nam & ſi talis confeſsio, nec vere probet, nec titulum beneficij iuſtificet, quo ad ſe (cum titulus oriri nequeat ex voluntate partium. c. fin. de eo qui mitt. in poſſeſ. c. fin. de confeſs. in 6. ex quo palatium ex ſola confeſsione non adiudicet, vt per Aegid. deciſ. 578.) operabitur tamen colorem requiſitum ad hunc effectū recuperatiuum, vt per Franc. in c. 1. col. pen. de eo qui mitt. in poſs. Imol. in clemen. 1. col. 15. de cau. poſſeſs. Biſigne. de litis conteſt. deciſ. 2. col. 2. Eamque confeſsionem etiam tacite deduci ex articulis per partem exhibitis, firmant Aegid. deciſ. 196. Rota d. deciſ. Caſſad. qui ſupra. Sarn. de trien. quæſt. 39. num. 3. Franc. in d. c. 1. col. pen. Neque in hoc referret tales articulos petitorium reſpicere, quia licet prodeſſe non poſſent ad effectum probandæ poſſeſſionis, proderunt tamen ad deducendum colorem tituli, vt fuiſſe ſeruatum de mandato Clementis 4. dicit Specu. de teſtib. §. nunc videndum. num. 7. verſi. ſed pone. de quo meminit Guido Pape de-

149 ciſ. 71. † Quæ tacita confeſsio æque deriuetur ex verbis enunciatiuis ipſius ſpoliantis, qui aſſeruerit ſe prouiſum ex priuatione illius, qui nunc agit de ſpolio, ex quo diceretur fateri, ſpoliatum habuiſſe titulum, quem præuium præſupponat eius priuatio, vti deciſum retulit Veſta. in deciſ. 180. cum & titulum fateri cenſeretur defuncti, qui per eius obitum impetraſſet. Aegid. deciſ. 596. & aliàs dixi. Sed hæ confeſsiones minime obeſſent capitulo, ſi emanaſſent ab aliqua perſona particulari eiuſdem capituli principaliter conuenti in iudi-

cio ſpolij, vt per Veſta. deciſ. 57.

150 † Coloratur titulus etiam ex probatione diutinæ poſſeſsionis, vt per Anton. in c. in litteris. col. 5. de reſti. ſpolia. Roma. conſil. 465. Aegid. deciſ. 455. in fi. cum ex longa poſſeſsione beneficij oriatur præſumptio canonicæ poſſeſsionis. Roma. conſi. 117. in fi. ſicut diutius perſiſtens in quaſi poſſeſsione prælaturæ, præſumitur talis, qualem ſe tamdiu fecerit. Ang. in l. qui in aliena. in prin. ff. de acqui. hæred. Bal. in l. ſi filius, in prin. C. de petitio. hæred. Deci. in rubr. de fid. inſtru. num. 17. Feder. de Sen. conſi. 103. Iaſ. in l. ſciendum. nu. 17. de verb. oblig. Balb. in tracta. præſcrip. 1. par. 3. par. num. 32. Quæ quidem diuturnitas diceretur ex decennio ſaltim continuato, in quo quis pro beneficiato ſe geſſerit cum eiuſdem beneficij poſſeſsione, vnde pariter proueniat tituli præſumptio, ex eo præſertim orta quod non ſit credendum Ordinarios viſitantes tamdiu illum toleraturos abſq; iuſtificatione tituli, ex nota. in c. ordinarii. de offi. ordi. in 6. per Fely. in c. illud. nu 6. de præſump. & in c. Albericus. num. 4. de teſti. Anch. conſi. 117. in fi. quæ quidem ratio viſitationis cum ceſſet in profanis, nec æque in his talis præſumptio reciperetur. Hoſtien. in d. c. illud. col. 3. vbi Bohic. in fin. Neque etiam ea præſumptio reciperetur in eccleſia nullius dioeceſis, ſeu non curata, quæ non conſueuerit viſitari, velut in qua ceſſaret cauſa viſitationis, vt per Fely. in d. c. illud. num. 37. Deci. conſi. 121. col. 2. Sarnen. in regu. de trien. quæſt. 26. num. 9. niſi id eueniret in ſpecie mixtæ poſſeſsionis, vt inferius dicam. Neque ex hac temporis diuturnitate eliceretur propterea aliquis verus titulus, cuius ſola præſumptio minime ſufficiat ad probationem veritatis, ſed ad eius tantum colorationem, quæ proficiat ad tollendam contrariam preſumptionem calumniæ, ac vitioſi ingreſſus: verum ſi tempus immemorabile interceſsiſſet, ex eo deriuaretur etiam præſumptio veri tituli, ac alterius priuilegij, vt per Alexan. conſi. 6. num. 3. lib. 1. & conſi. 78. num. 3. Deci. conſi. 85. num. 7. & conſi. 586. num. 2. Paris. conſi. 25. nu. 62. & conſi. 27. lib. 1. Curt. iuni. conſi. 158. num. 11. Afflict. deciſ. 254. num. 4. Ac ad eundem tituli colorem eliciendũ ſufficerent teſtes de

151 ſimplici † auditu. Fely. in d. c. Albericus. & in c. ex parte. in prin. eo. tit. Aegid. deciſ. 455. in fin. cum & in execrabili, ex qua dicatur diſcolorari titulus, ſi tamen poſt lapſum temporis allegaretur diſpẽſatio, titulus euaderet coloratus ſine alia probatione, vt per Sarnen. in regu. de triennn. quęſt. 10. num. 12. Ceſſante autem diuturnitate prędicta, quęlibet recens poſſeſsio beneficij nullo colore vallata, pariter iniuſta cẽſeretur, vt ait Aegid. deciſ. 589. Niſi igitur ſimplex poſſeſsio decennium tranſcendat, omnino egeat extrinſeco colore, ex

quo

quo tempore lapſo inſurgat quædam prẹſumptio inuiſibilis tituli, qui proſit ad eius colorem. Sarnen. in regu. de trienn. quẹſt. 5. num. 28. & quẹſt. 26. num. 12. licet ibidem num. 10. dixerit, vltra decennium requiri partis iuramentum. Idemque confirmat Fely. in d. c. illud. num. 9.
152 † Nec tamen vſque adeo ex decennali poſſeſsione concludatur tituli prẹſumptio, ut prorſus ex ea adimatur contraria probatio non tituli, ſeu alicuius tituli ipſius excipientis ante decennium, ſed ea præſumptio, quẹ oritur ex decennali, onus tantum probandi transferat. Fely. in d. c. ſicut. & in c. illud. de re iudi. vbi Hoſtien. col. 3. Nam & Ordinarius lapſo decennio reciperetur ad probationem non tituli per diligentias. Fely. in d. c. illud. nume. 11. in c. ſicut. num. 37. de re iudi. & in c. licet heli. nume. 15. de ſimo. Io. de Silua in tract. de benefi. part. 3. quẹſt. 25. Quẹ tamen contraria probatio minime reciperetur in regul. de trienn. poſt id tempus lapſum, vt in ea dicit Sarnen. quẹſt. 26. num. 11. Caſſad. de cauſ. poſſeſ. deciſ. 3. Ac contra hanc decennalem poſſeſsionem probari poſſet eius euidens iniquitas, quẹ prẹcideret omnem temporis effectum, tituli colore deleto, vt dicit Antõ. in d. c. in litteris. de reſtit. ſpoli. Nam ſi conſtaret poſſeſsionem fuiſſe captam virtute prouiſionis receptẹ ab eo, qui reperiretur prohibitus à iure vel ab homine, vtique diceretur vere intruſus, veluti poſsidens titulo prorſus incolorato, propter eaque deciſum ei non prodeſſe decennalem, cui ius commune refragatur, vt per Pute. deciſ. 367. in prin. lib. 1. Idemque eueniat in aliis plerisque ſpeciebus recitatis per Fely. in c. veniens. 2. nota. de accuſa. vt pote ſi Ordinarius contuliſſet, poſt inhibitionem ſibi intimatam per apoſtolicum executorem, vt per glo. in c. ſi ſoli. de conceſſ. præben. in 6. de qua Sarnen. de trienn. quæſt. 27. num. 5. & 7. ſeu ſi conſtaret de contraria Pontificis ſententia, quẹ cum deleat omne ius ſuper beneficio (cuius ſit dominus) multo magis delebit ipſius beneficii poſſeſsionem inquit Paul. conſi. 253.
153 col. 2. lib. 1. † Sed non idem euenturum in productione reſignationis infectẹ ſi poſſeſsio allegaretur ex lapſu temporis colorata, cũ ex ea infectione non concluderetur infecta poſſeſsio reſignatarii, quẹ potuiſſet euadere legitima ex aliquo nouo & iuſto titulo oborto poſt reſignationem, vt per Caſſad. in d. deciſ. 3. num. 3. de cauſ. poſſeſs. Nam & ſi talis titulus deducatur, qui ſi probaretur, ex prima ſui facie videatur canonicus, omnino debita eſſet reſtitutio etiã non aliàs eo probato, nec in eo obſtaret contraria oppoſitio illegitimi tituli, cuius cognitio eſſet reiicienda ad futurum iudicium petitorium ſecundum Paul. in d. conſi. 253. num. 4. Ac inſuper, licet infecti tituli productio impediret reſtitutionẽ alio nõdeducto; eã

tamen

tamen non impediet, ſi fuerit alter bonus productus, ſed non ita plene probatus, vt dicit Aegid. deciſ. 150. cum hęc inter ſe plurimũ differant, titulum plene probari, vel illum colorari ex aliqua apparenti prę̨ſumptione, vt ibidem Aegid. in fi. cum, vt dixi, tenues probationes recipiantur ad colorandum titulum, vt puta teſtium de auditu & aliorum ſimilium, de quibus ſupra. Et dicit Fely. in c. Albericus. nu. 4 de teſtib. in c. ex parte. in prin. eo. tit. Aegid. deciſ. 455.

154 in fi. † Quinimmo & iudex ex eius officio nemine petente, teneretur inquirere, an ex aliquibus indiciis vel coniecturis poſsit conſiderari talis color tituli, qui propriæ eius conſcientiæ ſatisfaceret, quo comperto, per ſe ipſum reſtituere poſsit, aliàs reſtitutionem denegaturus, vti ſe in iudicando obſeruaturum dicit Lapus allega. 52. in fi. & Anto. in c. in litteris. col. 5. Idque in Rota ſeruari teſtatur Fabius deciſ. 36. Quemadmodum è contra poſſet iudex nemine excipiente ex ſe ipſo reiicere agentẽ de ſpolio beneficiali, ex defectu notorio apparente ex facie prouiſionis iam in actis productę, vt ibidem per Fabi. Non tamen quilibet color de iure recipiendus ad effectum regulæ de trienn. qui reciperetur in hoc poſſeſſorio, vt dicit Sarnen. de trienn. quæſt. 27. num. 3. ponens in eo plures inſtantias, quas non tranſcribam.

155 † Huius autem coloris publicatis teſtibus in hoc ſpoliatiuo iudicio, poterunt nihilominus per reum ſuccũbentem dari contrarii articuli in ſubſequenti iudicio petitorio, non obſtante allegata ſuſpicione de qua in c. fraternitatis. de teſtib. & in clem. teſtibus. eo. tit. quæ quidem ſuſpicio ceſſet ex diuerſitate iudicii petitorii & poſſeſſorii, ac aliis rationibus deductis in deciſ. 437. in no.

156 † Canonicatus legitima poſſeſsio capta cenſebitur, & ad effectum huius reſtitutionis probata ex capitulari eius traditione, nec aliàs quę̨renda, quamuis omnes canonici ſeparatim eam tradidiſſent, cũ in ea capitulari conuentu opus ſit, niſi contrarium fuiſſet ex conſuetudine receptum, ex dictis per Caſſad. in deciſ. 8. num. 3. de cauſ. poſſeſ. & deciſ. 5. num. 3. de iur. patro. ſeu ſi Pontifex litterarum executori mandaſſet, ut aliquem faciat recipi in canonicum, in quẽ caſum ex eo mandato remaneat canonicorum miniſterium, nudi tantum facti, in aſsignando locum in capitulo, ſtallum in choro, cæteraque factum tantum reſpicientia: non enim ab his tribueretur iuris poſſeſsio iam tributa authoritate Apoſtolica, cuius vice fungitur executor abſque collegiali traditione, trãsferens poſſeſsionem tamquam non dependentem à canonicis, qui in eo ſint meri tantum facti executores, ac ſingulariter id exequi poſsint. Inno. in c. bonæ. il 2. verſi. temere. de poſtu. præla. Fely. in c. omnes. nume. 44. verſi.

verſi.ſecunda declaratio.de conſtitu.& in c.eam te.nume.29. de reſcrip. Archid.in c.ſi capitulo.in prin.de conceſ.præb.in 6.Staphil.de litt. Apoſt.fol.17.col.1.verum ſi eisdemmet canonicis mandaretur, vt quemquam in canonicum & fratrem reciperent, diceretur inde tantum excitari eorum ordinaria poteſtas,omnino remanẽs in eius primęua natura requirente collegialem traditionem, ut ibidem per Staphil.Nec propterea traditio aliàs non collegialiter facta,vim obtineret legitimæ poſſeſsionis, niſi ſubſequeretur canonicorum patientia cum actibus poſitiuis ad canonicos tantum pertinentibus, ex nota.per Inno.in c.ex parte.in fi. de reſtitu. ſpoliat. Gemi.conſi. 147.col.3.quæ quidem patientia eorundem canonicorum requireretur,qui ab initio fuiſſent ex ſe habiles ad tribuendam capitularem & legitimam poſſeſsionem. Anto. in c. in litteris.col. 6. de reſcript. Caſſad.d.deciſ.5.nume.3.de iure patro. Quorum quidem omnium requiratur præuia cognitio, atque iuſtificatio in iudicio ſpolij, pro fundamento eius primi extremi,vt dicit Caſſad. in d. deciſ.8. nu.3. de cauſ. poſſeſ. & proprie. Nec propterea requiritur adeo exactus conſenſus capitularis,vt in hac poſſeſsione tradenda omnium canonicorum conuentione opus ſit,ſed in eo ſat futurum ſit ſi omnibus legitime more ſolito vocatis,eorum pars,& nõ omnes capitulariter conueniret,cum nihilominus integrum capitulum ex intereſſentibus conſtare cenſeretur.Oldra.conſi.122.Lapus allega. 131.Roma. conſi.142.& eſt communis relata per Abb.in c.in cauſis.nume.9.c, quapropter.2.notab.c.eccleſia.il 2.nume. 13. c. cum nobis olim.de elec.cuius canonicalis poſſeſsio legitime tributa, quæreretur etiam minori 11.anno.ſine aliqua tutoris authoritate, vti reſponſum refert Pute.deciſ.47.lib.2. 12. Nouembris 1543. ex §. pupillus. in fin. Inſti.de inuti.ſtipu.& not.Alex.& Iaſ.in l.1.§.adipiſcimur.ff. de acqui.poſſeſ.

157 † Neque canonicalis præbendæ diceretur cuiquam tributa legitima poſſeſsio unà cum canonicatu, per ſtallum,locum, & vocem in capitulo,nec per capituli mandatum, vt ei reſponderetur de fructibus,niſi etiam fuiſſet aliquid ei cum effectu reſponſum ratione præbendę,aut inde aliquos fructus percepiſſet, prout dicit Inno. in c.in litteris.de reſti.ſpoliat.in quo tamen alia obſeruantia poſset inducere contrariam conſuetudinem, in hoc omnino attendendam, iuxta Rotę deciſ.275. in no.relatam per Caſſad. in deciſ. 8. de cauſ. poſſeſs.& propriet. & per Fely.in c.cum M.nume.32.de conſtit.Neque etiam cuiuslibet modicæ pecuniæ receptio præbendæ poſſeſsionem probaret,ſi alter eius receptionis ignarus præbendam poſsideret,vt per Aegid.deciſ.379.Cuius tamen prębendæ poſſeſsione legitime

time quæſita, poſset illico præbendatus agere de ſpolio rerum particularium ſuæ præbendæ, quamuis earum poſſeſsionem non fuiſſet antea ſpecifice adeptus, cum & ſimplex præbendæ poſſeſsio contineat res omnes ſingulares ei annexas, vt per Biſigne. deciſ. 10. de reſtitu. ſpolia. licet ipſe cõtra ſentiat. Neque præbenda ſpoliatus teneretur probare ſingulas res præbendales ad præbendam pertinere, ſed ſufficiat probare poſſeſsionem ipſius prębendæ, cum ea pertinentia petitorium reſpiciat. Rota in no. deciſ. 276. Sed non propterea ex poſſeſsione rerum particularium eccleſię, inferretur probatio poſſeſsionis eiuſdem eccleſiæ, vt de eius ſpolio agi poſſet; verum agi poſſet de ſpolio earũdem rerum, quarum poſſeſsio fuiſſet adepta, ad quas ſolas fieret reſtitutio, iux. nota. per Ioan. Andr. in regu. beneficium. verſi. quærit demum lib. 6. & Rotam in antiq. deciſ. 717. in fi.

158 † Agens autẽ de ſpolio annexi beneficij, quãuis in eo obtineat probata tantũ poſſeſsione principalis & maioris beneficij ſine alia probatione poſſeſsionis beneficij annexi, vt dixit Iac. de Belui. in quæſt. cauſ. crimi. nume. 121. Tenebitur tamen ad plenam & ſpecificam probationem annexionis prætenſæ, in qua nec ſufficeret confeſsio facta per aliquos de capitulo, qui ſicuti ſingulariter non potuiſſent præiudicium afferre capitulo in prima annexione, ita nec pariter commodum afferre poſsit in poſſeſsione, vt coram ſe deciſum refert Veſtan. deciſ. 57. quod & in poſſeſsione caſtrorum ſibi locum vendicare dixit ibidem Iaco. vt qui maius caſtrum poſsideat, cenſeatur poſsidere cętera omnia minora caſtra eiuſdem ſtatus, ſed non æqualia, in quibus ſpecifica poſſeſsione opus ſit.

159 † Non cenſebitur probata cuiuſquam poſſeſsio per eius inſtallationem factam in eccleſia poſſeſſa per vicarium nomine epiſcopi, qui ciuilem poſſeſsionem non amiſsiſſet animo eam retinens, nec dubitans ſe poſſe repelli, quam nec repulſus perdidiſſet, alio eius nomine poſsidente. l. 1 §. ſi quis. verſi. non autem. vbi glo. ff. de vi, & vi arma. Neque naturalem amiſiſſet, velut per alium ſuo nomine retentam, licet dubitaſſet ſe poſſe repelli, cum eius rei timor non operetur in eo, qui nihilominus per ſe vel per alium in eadem poſſeſsione perſtitiſſet, ac ita intelligi tex. in l. ſi id quod. §. fin. ff. de acquir. poſſeſ. dicit Paul. de Caſt. in conſi. 153. num. 1. lib. 1.

De pro-

De probationibus in ſpolio mixto. Cap. XVI.

160 Satisfaciendo in reliquis, diuiſioni propoſitę in initio huius partis probatoriæ, ſubnectam probationes neceſſarias in ſpolio earum rerum, quę habent poſſeſsionem adeo connexam cum natura petitorii, vt ſeparari nequeant, ex quo mixtæ nuncupentur. Proptereaque earum poſſeſsio aliquo iuris colore ſit coadiuuanda ad inſtar beneficialium, in quibus nuper diximus opus eſſe probatione coloris tituli; ut de eo etiam in mixtis doceri oporteat, ut dicunt Anto. & Abb. in c. in litteris. num. 24. de reſtitu. ſpoli. Oldra. conſi. 1. Gemi. conſi. 57. Cur. iun. conſi. 175. in fin. lib. 2. Caſſad. de reſtit. ſpoli. deciſ. 1. num. 10. tum in his omni iure aut ſaltim iuris colore carens haud cenſeri poſsit bonæ fidei poſſeſſor. l. pro legato. ff. pro lega. Cy. in l. ſuper longi. C. de longi temp. præſcrip. Calde. de cauſ. poſſeſs. & proprie. conſi. 3. nu. 2.

161 † Mixtæ autem naturæ dicuntur omnes cauſæ matrimoniales, interdicta de libero hom. exhi. de locis ſacris & religioſis, eiuſdemq; generis alia, de quibus in c. paſtoralis. in glo. magna de cauſ. poſſeſ. & propri. in l. 2. §. quędam. ff. de interdic. in l. 3 §. hoc autē. ff. de iti. actuque priu. Abb. in c. in litteris. num. 12. de reſtitu. ſpoli. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 10. vbi Iaſ. num. 22. ff. de acqu. poſſeſ. Oldra. conſi. 1. verſi. 3. Aegid. deciſ. 17. Rota in no. deciſ. 14. in 3. addit. Corſett. in 1. ſallen. ſpolij. In matrimoniali enim ſpolio, probandus color matrimonij ex publicitate iuxta formam eccleſiæ contracti, ad effectum vt tollatur initium clandeſtinitatis, quo non ſublato, minime ſit reſtitutio concedenda, non probata emiſsione bannorum, & aliis requiſitis in c. cum inhibitio. de cland. deſpo. vt per Hoſtien. in c. ex tranſmiſſa. de reſtitu. ſpolia. & ibi glo. 1. & communiter ibi cæteri ſequuntur, vt teſtatur Alex. conſi. 150. col. pen. verſi. quinimmo. lib. 5. Idque præſertim verum ſit poſt concilium Tridentinum in c. 1. de refor. matri. ſeſsio. 24. in quo annullatur matrimonium clandeſtinę cōtractum, cum antea ſubſiſteret vinculum matrimonij etiam clandeſtini niſi adeſſet aliud impedimentum. c. ſi quis. c. nec illud. in fi. 20. quæſt. 5. c. 1. de clan. deſpon. Specu. eo. tit. in prin. Dec. conſi. 231. Ioan. Bru. in tract. de ſponſa. conclu. 2. num. 18. ſed talis clandeſtinitas tolleret præſumptionem bonæ fidei inter coniuges, ad effectum legitimitatis prolis ſuſceptæ, ſtante aliquo impedimento. l. fi. ff. de rit. nup. c. fi. §. 1. vbi Præpo. num. 3. de clandeſt. deſpon. glo. in l. qui contra. C. de inceſt. nup. & in l. 1. C. de in-

T terdic.

inuicē diſsimiles, quędā ex ſola patientia conſtituta, quędā vero ſint etiā cū facto coniuncta: Ac eorū q̄ patientiā reſpiciunt. Alia habent connexitatē cū ipſa re, vt eſt pati aliquē recipere vſumfructū, qui ſit pars ipſius rei. l. 4. ff. de vſufruct. Alia ſint, quę nullam habeant participationem cū re, vti ſunt ſeruitutes, ex nota. per Bar. in l. de in rem verſo. verſi. non obſtat. ff. de vſur. Balb. de pſcrip. 2. par. 3. par. quæſt. 10. num. 7. in fi. de quibus per Iaſ. in l. ſi prius. num. 35. de ope. no. nunci. Quæ quidem iura communionem obtinentia cum ipſa re comparantur iuribus conſiſtentibus in annua præſtatione, vt ibidem confirmant Doct.

164 †De quo iure præſtationis annuæ, tamquam frequentiori, nobis ſit in primis diſſerendum, ea diſtinctione pręhabita, quod eius iuris aliud ſit reale, aliud perſonale, ac in vtroque decennalis pręſtationis continuatio inducit pręſumptionem tituli, & ſic colorem requiſitum in iudicio ſpolij, ſi talis pręſtatio in poſterum denegaretur. Quod pariter recipiatur in materia l. ſi certis annis. C. de pact. vt dicunt Tholoſa. deciſ. 59. nec aliàs recentioris temporis pręſtatio ſine colore tituli in poſterum obligaret, vt in d. l. nam & ſi in his annuis pręſtationibus ex vnico, ac poſtremo tātum actu quęratur quaſi poſſeſsio receptionis, ex dictis per Bar. in l. 1. num. 7. C. quomo. & quan. iud. & in l. 1. §. hoc interdicto. 2. nota. ff. de itine. actuque priua. Roma. conſi. 311. in fi. Abb. in c. cum eccleſia. nu. 4. de cauſ. poſſ. & proprie. & in conſi. 25. col. 2. lib. 2. Alex. conſi. 5. lib. 5. Aegid. deciſ. 128. Rota in no. deciſ. 416. Non propterea vnici actus recens poſſeſsio ab omni colore tituli deſtituta eſset in ſpolio reſtituibilis ſicuti decennalis, ne aliàs fateri cogeremur ſemper poſse agi de ſpolio in d. l. ſi certis annis. quod tamen veritate careat, vt dicitur in d. deciſ. Tholoſa. cum talis præſtatio requirat, vel exiſtentiam rei ſuper qua debeatur, vel ſubiectionem perſonę, quę illam debeat, quorum vtrunque coloris concurſum expoſcit, vt dicit Bal. in l. 1. oppo. 1. C. de fideicom. Color igitur, vt mox dixi, oriatur demum ex decennali pręſtatione, non ex eo quidem, quòd is temporis curſus inducat propriam obligationem pręſtationis, ſed quòd inducat pręſumptionem pręuię obligationis: Idque ius cenſeatur ſaltim debitum ex ea temporis pręſumptione, quę ſufficiat ad effectum coloris ad id requiſiti, vt per Specul. in §. nunc dicamus. num. 10. de reſtitu. ſpoli. quod tamen ſanè intelligi debeat, ſi dubitaretur de obligatione annuæ præſtationis. Verum ſi conſtaret de contraria veritate pręſtationis, ceſsaret ſpolij iudicium, ex tituli diſcoloratione, quę inſurgit ex apparenti veritate non iuris, ſicut è contra color induceretur ex alicuius iuris pręſumptione, vt notat

ad effectum continuãdæ pręſtationis:cuius opi.fuiſſe Azzo.& Vgo. antiquorum iuris interpretũ, dicit Specul.in d.§. nunc dicamus.nu. 8.de reſtitu.ſpolia.ipſumque Vgo.ita iudicaſſe in cauſa Bononienſis canonicatus:quod tamen à recentioribus Doc. nõ recipitur; A qui-
167 bus,nec † mirum eſſet Doctores illos celeberrimos in hoc diſcrepaſſe:nam vt inquit. Ioan. And.ibidem poſt Specul.num.10.de iure ciuili in annuis pręſtationibus poſſeſsorium non competit; ac demum iure canonum dicit fuiſse introductum, vt pro his iuribus ſubtractis ſeu denegatis competat cõditio decretalium.c. querelam. de elect. ac d.c. cum eccleſia, vt res redigatur ad eundem ſtatum in quo prius eſset,vt dicit ibi Ioan.And.ſe latius dixiſſe in c.peruenit. de cenſi.ex nota.per Abb.in d.c.querelam.3.notab.per Deci.conſi. 136.col.1.vnde Specul.ibidem dicat conſultius eſſe pro his iuribus ſubtractis agi poſseſſorio quàm petitorio: in quo Rota diſtinctionem adhibuit in cauſa coram Veſta. 16. Nouembris 1544. vt ſi annua pręſtatio perſonalis debeatur ratione rei, in ea competat actio ſpolij. Bar.in l.ſolum.§.cum vero.col.fi.ff.de offi.procon. Abb.in d. c.querelam.Afflic.deciſ.395.num.8.pro perſonali tantum detur iudicis officium iure ciuili.Ripa in l.fi.ff.quor.bono. vbi per Ange. ac conſtito de bono iure vtile interdictum competere dicit Bar.in l.3. §.vnde vi.ff.de vi,& vi armata. ex quo iure ciuili nulla eſſet directa actio introducta,ſed demum iure canonum in d.c. querelam. vt dicit Bal.in d.l.fin. & Abb.dicit eſſe communem in c.peruenit.de cau. poſſeſs.vti refert Pute.deciſ.178.lib.2.ſubdens fuiſſe inde deciſum,id ſtatutum Roma.in quo cauetur,Ius ciuile ſeruandum,ſibi etiam locum vendicare cum his annuis pręſtationibus: erit tamen opus ad effectum, vt ex ea diuturna pręſtatione oriatur aliqua præſumptio coloris tituli, vt in actis allegetur aliquis titulus cum cauſa, quæ non habeat iuris reſiſtentiam, ex qua tantum allegatione,vnà cum diutina poſſeſsione,absque alia probatione cauſæ allegatę oriretur pręſumptio ueritatis tituli,vt per Roma.conſi.109. nume.3. Alex. conſi.124.col.2.lib.4.Caccialup.in tracta. feud. artic.6. nume.44. Balb.de præſcrip.1.par.3.par.quęſt.10.nume.6. Neque tamen hæc temporis diuturnitas quicquam operaretur ſine cõcurſu effectualis pręſtationis,qua ceſſante omne temporis curriculum eſſet futurum inane,quo ad hanc tituli pręſumptionem, vt per Iaſ. in d.l.ſi certis annis.nume.15.C.de pact.vbi Alex.col.fin.Balb.qui ſupra nume.7. Ac etiam in fauorabili alimentorum præſtatione,ad hunc effectum reſtitutorium,ſaltim decem annorum pręſtatio requiratur, vt dicit Bar.in d.l.ſolent.§.1.nume.5.ff.de offi.procon.Quorum tamen alimentorũ ſpolium non attenderetur,ſi fuiſſent præſtita ex re feudali,

quæ

quæ ſui natura non recipiat onus alimentorum, neque in his quibus ius reſiſtit ſit locus reſtitutioni, ut latius dixi in materia alimentorum, unà cum Pariſ. conſi.94. nume.15. lib.2. ſed contra deciſum refert Mohed.deciſ.127.videlicet, quòd hac alimentorum pręſtatione ſpoliatus, etiam ſuper re feudali ſeu emphyteotica ſit ad priſtinum ſtatum reſtituendus, ac ad inſtar alimentorum, etiam in penſionibus beneficialibus,quę eorum uice ſuccedunt, eadem diuturnitas ſit requiſita ad uictoriam iudicij ſpoliatiui. Nec recentior penſionis pręſtatio operaretur aliquem colorem ad hunc effectum reſtitutorium, vt late Gigas de penſio.quęſt.47.

168 † Nec ſi in allegatione huius longæuę quaſi poſſeſsionis agens de ſpolio cauſam adiecerit, vllatenus ad eius probationem teneretur,quę petitorium reſpiciat.Inno.in c.querelam.in fi.de elect. cuius authoritate fretus,dixit Ange.ſe ita conſuluiſſe in l.1.col.2. verſi. ſequitur.ff.de eden.relatus ad hoc per Gigan.in tract.pēſio.quęſt.48. nume.6.quapropter dicit Mohe.in deciſ. 158. fuiſse inter dominos reſolutum,quòd ſi de ſpolio actum fuerit pro penſione perſolui ſolita & denegata, iux.formám d.c.querelam.cum narratiua cauſę tranſlationis,non ex eo agentem teneri ad docendum de facultate transferendi,quę petitorium ſapiat,niſi tamen de contrario conſtaret ex confeſsione eiusdem partis, ad exemplum eorum, quę mox dicā inter exceptiones,in obiectu illegitimatis,& execrabilis.

169 † Eorum uero iurium,quę in ſuperiori diſtinctione conſtare diximus ex ſola patientia,ſi quid pretendatur in re pluribus communi pro indiuiſo,requireretur & ſingulorum patientia, & ſcientia, quæ licet concurrat in eorum altero tantum minime ſit obſutura cęteris ignaris.Quinimmo aliorum ignoratio ipſi ſcienti,& patienti ſit profutura tamquam in iure indiuiduo.In quo per vnum ex ſocijs, pro omnibus ſocijs retineatur poſſeſsio.L loci corpus.§ ſi fundus.ff.ſi ſerui.vendi.& late per Roc.de Curt.in tracta.de iur.patro.§.competens.nume.37.In iure autem diuiſo, nec vnius ſcientia cęteris prodeſset,nec obeſset.Bal.in l.2.nu.58.C.de ſeruitu.Neque etiam patiētia alicuius ex dominis nō poſsidentibus operaretur hanc quaſi poſſeſsionem in alium,vt ibidem per Bal.nu.16. Igitur in horum iuriū quaſi poſseſsione quęrenda,docendū ſit in primis de eius ſcientia,& patiētia qui rem poſsideat. Bal.in d.l.2.nu.18.C.de ſeruitu. vbi Bar. nu.8. & in l.1.nu.5.eo.tit.in l.1 §.denique.num.5.ff.de aqua pluu. arcen.Inno.in c.2.nume.5.de in integr.reſtitu.Abb. conſi 23.col. 2.lib.2.& cęteri de quibus Alex. conſi.16.nume.8.uerſi. nec etiam. & conſi.94.nume.5.lib.5.Balb.in tracta.pręſcrip.4.par.4.par. verſi. 28. num.5. Veſtan.deciſ.97.in fi.Pute. deciſ. 237. lib. 1. vnde dicat

Afflict.

Afflic. deciſ. 400. in fi.non probari quaſi poſseſsionem uectigalis
exigendi de piſcibus alicuius lacus, non probata patientia domini
ipſius lacus:atque in his etiam patientiæ libertas requireretur, non
ex aliquo metu profecta, ad effectum transferendi quaſi poſſeſsio-
nem horum iurium: adeo vt ſi penſio fuerit ſoluta metu cenſurarum
virtute clauſulæ ſine retardatione, non cõſtitueretur quaſi poſſeſsio
exigendi,cum ſoluens vigore eius clauſulæ non dicatur voluntarie,
ſed metu ſoluiſſe,ex quo minime quęratur poſſeſsio iurium. c.olim.
il 2.ubi Abb. Inno.& Hoſtien.de reſti. ſpol.ac ita deciſum in cauſa
Hiſpalen.penſio.27.Maij 1548.dicit Pute.deciſ.278.cũ ſine hac ſciẽ-
tia & pura patientia,nemini quæratur iurium poſſeſsio ad aliquem
170 effectum poſſeſsorium,quæ patientia vim traditionis † obtineret.
l.quoties.ff.de ſerui.Bal.in l.2.nume.16.& 18.C.eo.tit.Alex. in d.l.
ſi certis annis.in fi.C.de pact.vimque habeat tituli, vt tradit Abb.in
c.cum eccleſia.nume.43.de cauſ.poſſeſ.& propri. vbi Ripa nu. 120.
ſed hæc probatio patientię haud requireretur ad effectum immemo
rabilis præſcriptionis,vt dicit cõmunem Balb.in 2.par.4. par. quęſt.
1.num.14.qui plurimos Doctores citat in hoc.

171 † Neque in omnibus viribus ac ſeruitutibus,ſola prędicta ſcien-
tia cum patientia operaretur hanc quaſi poſſeſsionem, cum in ſer-
uitutibus negatiuis fruſtra ageretur de ſpolio ſine concurſu alicuius
actus poſitiui,vt eſt in ſeruitute altius non tollendi,quę nequaquam
cenſeretur quaſi poſsideri,niſi prohibitus altius tollere, in eo ac-
quieuiſſet.glo.in l.qui luminibus.ff.de ſeruitu. vrba. prædio.Ripa in
d.c.cum eccleſia.num.50.Veron.de ſeruitu. vrba. c. 17. In quorum
iurium quaſi poſſeſsione quærenda ſemper requiritur ſaltim vnicus
actus,vt ſit reſtituibilis:vt ſi eſſet ius tanti momenti, quòd non con-
ſueuerit ex amicitia concedi,vti eſſet ius votandi in capitulo, cenſe-
retur ex vnico actu votandi ſimul cum patientia concurrere eius iu-
ris conceſsionem,& per conſequens translationem quaſi poſſeſsio-
nis.Bar.in l.1. §.hoc interdicto.2. notab. ff. de itin. actuque priua.
Abb.in c.cum eccleſia.nu.22.de cauſ.poſſeſ.& in c.bonę.il 2. nu.19.
de poſtul.prælat.& in conſi.fin.col.1.uerſi.2.lib.1.Roma.conſ.311.
in fi. Idque à Canoniſtis cõmuniter recipi dicit Balb. de præſcrip.1.
par.5.par.quæſt.8.nume.11.Quod ſi eſſet ius non ita grauis pręiu-
dicij,nec tamen paſsim,ſed interdum concedi ſolitum (uti eſt inter-
eſſentia in capitulo abſque voto) tunc in eo vnicus actus non con-
cluderet,qui poſſet preſumi precarius: ſed plures actus continuati
requirerentur ad quærendam quaſi poſſeſsionem.Abb. in d. c.cũ ec
cleſia.nu.24& cõſ.23.col.2.lib.2.In his vero quæ facillime permitti
ſolet atque exerceri, vt eſt aliquẽ hoſpitari & alia ſuperius dicta,nõ

deduce-

deduceretur quaſi poſſeſsio reſtituibilis in ſpolio per mille annos, ex nota.in l.ſi certis annis.C.de pac.& alibi pluries, vt ſuo loco dixi.

172 † Hunc colorem quem dixi requiſitum in his poſſeſſorijs mixtis interdum expoſcit annua pręſtatio decimarum ad effectum reſtitutionis in ſpolio; idque ad inſtar beneficialium: quinimmo interdum maiorem colorem expeteret, ſi de ſpolio is ageret cui de iure non competeret ius decimandi, à quo eſset in primis deducenda & probanda aliqua legitima poſſeſsionis adeptio, ex nota.in c.ad decimas .de reſtitu. ſpolia. in 6. & per Alexan. in l. naturaliter.§.nihil commune. num.23.ff.de acquir. poſſeſ. & conſi.70. lib.3. Archidi. in c. quod autem. num.7. 24. quęſt.1. Soz.in reg.235. in fi.Corſett. in 30.limit. ſpol. Ideoque eo colore egeant decimę perceptę extra propriam diœceſim. d.c.ad decimas. niſi ſacerdos qui eas ita exegerit, fuiſset ſolitus exhibere ſacramentum baptiſmi in aliena diœceſi, & in ea aliquid percipere, quod ſi in poſterum denegetur, poſſit petere ſe ad priſtinum ſtatum abſque tituli deductione reſtitui, cum ratione eius ſacramenti parochiales decimę debeantur. Barba.conſ. 49.lib.3.& ita deciſum in cauſa Fanen. dicunt Pute. deciſ.19.& 39. de reſtit. ſpol. Fabi. deciſ.39. Neque in decimis legitima poſſeſsio oriri poſſet in eo cui ius reſiſtat, niſi ex priuilegio, ſeu pręſcriptione, aut conuentione glo. fin. in c.cum contingat.de decim. & dicit Pute.deciſ.367.cuius conuẽtionis color ex ſubſecuta contraria cõuentione eliditur, præſertim ſi ageretur contra eum cui ius decimandi competeret ex diſpoſitione iuris communis, qui potius præſumeretur proprium ius continuare quàm aliquem ſpoliaſſe. c. olim. c. cum veniſſent. de reſtit. ſpolia. lateque alias dictum in cauſa Conchen. decimarum. Iuris autem reſiſtentiam omnino habere cenſeretur quælibet decimarum perceptio per laicum. Rota in no.deciſ. 4. in vlt. addit. Idemque futurum ſi percipiantur per quemlibet carentem cura animarum, & ſacramentorum miniſterio, quorum tantum cauſa decimæ debeantur eccleſię parochiali. c. cum contingat. de decim. c.1. de præſcrip. in 6. & dicit Fabi. fuiſſe reſolutum in ſua deciſ.39. vbi etiam dicit in eo nullum requiri colorem, qui nullo iure reſiſtente quærit reſtitutionem ad decimas.

183 † Iuris pręſentandi quaſi poſſeſsio licet dicatur quęri vnico actu ex nota. in c.conſultationibus. de iure patro. cum alijs deduc. per Roc. in tract. eo.tit.§. competens. nume.30. & in tract. de conſue. nume.414. Fely. in c. cum acceſsiſſent. num. 54. de conſtitu. & per Creſcen.deciſ.200. & Pute. tradit deciſum in cauſa Regien. capel. 4. Nouembris.1541. & in cauſa Oſcen. paroc. eadem die: qui tamẽ dicit, quòd ex eo actu non pręſumeretur bonafi.niſi in antiquis, vel

aliunde

aliunde probaretur, nec ex vnico actu quæreretur poſſeſsio contradicente Ordinario, vt per Mohe. deciſ. 269. in eoque dicit non ſufficere conſenſum vicarij capituli ſede vacante. Ac id ius in vna ſpecie poſſeſſum ab vno patrono, in totum poſsideri dicatur, vt per Abb. in c. 1. de religio. domi. Fely. in c. auditis. nu. 28 de pręſcrip. Creſcen. deciſ. 27. in fi. dicit deciſum in cauſa Vercellen. ac ita etiam deciſum in cauſa Eluen. prioratus 23. Octobris 1545. refert Pute. non obſtante conſi. Decii 149. num. 4. quod tamen reciperetur, altero poſsidente aut iure reſiſtente, vt ibidē per Pute. ſicuti & vni us ſocij præſentatio alijs quo ad poſſeſsionem prodeſſet. Abb. in conſi. 54. col. 3. lib. 1. Creſcen. d. deciſ. 27. videlicet in pręſeruando iure ſocij, non autem in quærendo de nouo, vt inquit Pute. deciſ. 185. lib. 1. allegando Deci. conſi. 129. & Tanis. deciſ. 97. ſicuti in alijs ſocijs pro indiuiſo dicit Alex. in l. qui iure. in prin. ff. de acqui. poſſeſ. Non tamen aliquis actus poſſeſſorius diceretur oriri ex aliqua ſpecie præſentationis ſine ſubſecuta confirmatione & inſtitutione ſuperioris vnà cum eius effectu. c Cumana. de elec. Indeque dicat Calderi. in conſi. 12. & ſeq. de iure patro. ad id quinque eſſe requiſita. Primum, realem præſentationem. Secundum quòd fiat ab eo qui ſe firmiter credat vti iure proprio. Tertium, bona fides. Quartum, effectus ſubſecutus. Quintum, adeptio poſſeſsionis, vt etiam refert Ripa in c. cum eccleſia. nume. 92. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Vt & ſi facta inſtitutione ab ea fuerit appellatum, ac inſtitutio annullata, nullam tribueret quaſi poſſeſsionem illa præuia pręſentatio, licet poſt ita caſſatam inſtitutionem pręſentatus continuaſſet priſtinam poſſeſſionem beneficij, cum id ius poſsidens ſine iuris adminiculo, nequeat reſtitutionis pręſidium conſequi in beneficio, quod non poſsit ſine iure legitime poſsideri: nec per conſequens ex ea inſtitutione caſſata oriri poſsit aliqua poſſeſsio pręſentandi, quę ceſſante bona fide locum non habeat. c. conſultationibus. de iure patro. & dicit Calderi. de cauſ. poſſeſ. conſi. 3. Qui ſecus fore ſentiat, ſi ipſe pręſentans prius iam fuiſſet in quaſi poſſeſsione pręſentandi, quam non amitteret, licet ſubſequens eius pręſentatio irrita fieret, vt ibidem per Calderi. & in conſi. 14. de iure patro. & ne dum hæc pręſentandi poſſeſſio requirat ſimplicem confirmationem, verum & quòd confirmatus fuerit pro beneficiato reputatus, ſcientibus his de quorum pręiudicio ageretur: Ac inſuper requireretur, quòd præſentans fuerit in bona fide, vt per eundem Calderi. in conſi. fin. de cauſ. poſſeſ. Neque eorum etiam omnium concurſus prodeſſet ad quærendam quaſi poſſeſ. ſi pręſentatio poſtea detegeretur iniuſta, vt ibidem dicit Calderi. ex nota. per Ioan. And. in regul. mora. lib. 6. Ac iuris pręſentan-

di quaſi poſſeſsio transſiret ex ſolo actu iudicis in ſententia. Caſſad. de cauſ.poſſeſ.deciſ.7.Pau.in tracta.de iure patro.nume.24. Roc. in eo.tracta.nume.9.ſed non quęreretur ex pręſentatione aſſerti procuratoris,de cuius mandato non conſtaret, quamuis fuiſſet ſubſecuta confirmatio,& inſtitutio Ordinarij, cui licet credatur in his quę ad eius officium pertinent.Rota in no.deciſ.22.tamen pręſentatio non eſt eius generis, pręſertim quòd à iure requiratur in hoc ſpecificum mandatum,vt per Roc.in trac. iuris patro. §. honorificum. & dicit Pute.deciſum in cauſa Salam.13.Martij.1545.

174 † Parique modo,& quaſi poſſeſsio iurisdictionis ex vnico actu quæritur,qui non conſueuerit ex gratia concedi,vt dicit Abb.in cõſi.61.nume.4.lib.1.& conſi.23.col.2.verſi. cum vnica.lib.2. Afflic. deciſ. 167. in prin. ac æque per quaſi poſſeſsionem in vna ſpecie iurisdictionis quęritur vniuerſalis quaſi poſſeſsio,vt per Roma. conſi 70.col.pen.verſi.2. quia probatum. Bar. in l.hoſtes. nume. 4.ff. de capti. ex quo ad effectum ſpolij, probaretur primum extremum ex perceptione aliquorum fructuum ipſius iurisdictionis, conſiſtentiũ in exactione pęnarum,in poſitione mulctarum,locatione,cum ſubſecuta perceptione penſionis,vt eſt glo.cum Inno.in c.2.num.3.de capell.mona.& in c.olim.c. ex parte. de reſti. ſpo. Roma. in conſi. 368.verſ.ult.Mohe.deciſ.244.Pute.deciſ.307 in cauſa Eluen. patro. 12.Octobris 1545. (niſi vti dicunt) ius reſiſteret, uel alter eſſet in alterius ſpeciei poſſeſsione, vt etiam mox dixi in iure pręſentandi:& dicit Abb.in d.c.2.in fi. vel iurisdictio fuiſſet præſcriptione quæſita,in qua tantum præſcriptum quantum poſſeſſum, vt in hoc dicit Mohe.deciſ.225. Quorum ſingulorum actum quaſi poſſeſsio profutura ſit ad vniuerſalem poſſeſsionem iuriſdictionis, cum in vno articulo eam exercens cenſeatur in omnibus illam exercere, ſi iuriſdictionem habuiſſet à domino.Bar.in l.hoſtes.nume.4. de capt. & poſtli. reuerſ.& in l.1.§.ſi quis.ff. de iti.actu.pri.Iaſ.in l.3. nu. 34. ff. de acq.poſſeſ.In quo etiam ipſius domini ſcientia cum patientia requireretur per Alex.conſi.16.nume.8.verſi.nec etiam.& conſi.94.

175 nume.5.lib.5. † Cuius iuriſdictionis quaſi poſſeſsio iam quęſita retineatur per ſocium, ex cuius poſſeſsione probetur alterius ſocij poſſeſsio,ſicuti iam diximus in præſentatione, ſeruitute, cęteriſque iuribus incorporeis,de quibus per Floria. in l. ſeruitus. ff. quemadmo.ſerui.amitt.Roc.de Cur.in tract.iur.patro.§.competens. num. 37.Cum enim iuriſdictio diuiſionem cõmodam non recipiat,conſueuit alternis annis per ſocios exerceri.gloſ.& Docto. in c.prudentiam.de offi.deleg.Alexan.in l.2 §.ex his nume.13.ff. de verb.oblig. vt alteri non exercenti fieret pręiudicium,ſi interim,quod alter exer-

cet,

cet, ſocius poſſeſsionem amitteret: nam & eius quaſi poſſeſsio cõtinuaretur in hæreditate iacente, ac penes dignitatem vacantem, vt inquit Oldra.conſi 227.verſi.2.quia dato. Neq; hæc iuriſdictionis poſſeſsio deperderetur, & ſi tyrannice eam occupatam extraneus exerceret;ſi tamen ſubditi adhuc, licet occupationis ignari perſiſterent in recognitione primi & veri poſſeſsoris.Bar. in l. arboribus.§. de illo.ff.de vſufruc.& in l.1.§.ſi tibi fundum.in fi. ff. de iti. actuque pri.& vtrobique Alex. poſt eum. Nec tamen isdem effectus oriretur in iurisdictione de nouo adipiſcenda, quæ per ſubditos ignoranti non quęreretur,vt ibidem per Docto. Quinimmo ſi vaſſalli cõſtituerent ſe pro alio poſsidere, nulla in eum tranſiret poſſeſsio iurisdictionis, cuius nulla ſit quaſi poſſeſsio penes vaſſallos actiua, ſed tantum paſsiua,quæ in illos exerceatur, vt per Bar. in l. quod meo. nume.6.ff.de acq.poſſeſ.& ibi Alex nume. 24.relati per Achil.in deciſ.6.de reſti.ſpo.

176 † Iurisdictionis vero antiquiſsimę qua ſi poſſeſsio probari poterit ex inſtrumento iuratæ fidelitatis, vel per conſtitutum adiectum in venditione caſtri vnà cum iuriſdictione. Abb. in c. ſi diligenti. & c.cum nobis. de præſcrip. & in conſi.62.num.1.lib.2. Quæ iuriſdictionis poſſeſsio amitteretur per eum qui proprium caſtrum ſolo æquauerit animo non reædificandi, vt per Alex. conſi.43. nume.2. lib.1.Paris. conſi.101. nume.33. & ſeq. lib.1. Ac in ſingulis caſibus prædictis poſſunt actus iurisdictionales probari per teſtes ſingulares, vt dicunt Alexan. conſi. 100. nume.5. lib.1. Soz. conſil. 295. num.5.lib.2.

177 † Rei feudalis poſſeſsio pariter egeat alicuius tituli adminiculo, ſi haberet iuris reſiſtentiam, vel defectu ipſiusmet rei, ſeu inhabilitatis perſonæ, vt puta,ſi mancus ſit, aut ſurdus, vel mutus, quibus ius ſpecifice reſiſtat in poſſeſsione feudi: nec propterea agentes de eius ſpolio. regulariter obtinere poſſent ex nuda eorum poſſeſsione, vt dicunt Andr. de Iſer. in c. imperialem. §. illud. de prohibi. feu.alie. per Federi. Lucas de Penn.in l.ſi coloni.quæſt.30.de agrico.& cenſi. lib.11. Sed talis poſſeſsio eſſet coadiuuanda cum titulo priuilegij. Afflict. deciſ.361. num.40. Idemque futurum in poſſeſſione feudi obtenti per eccleſiam,aut clericum,quibus æque vis reſiſtat, vt ibidem per Afflict. num.15. Nec ſecus erit ſi communitas ageret de ſpolio caſtri exiſtentis in alterius territorio, vt teneatur poſſeſsionem propriam iuſtificare ex aliquo titulo, ſi velit agere de ſpolio, Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune. num.23.ff.de acqui. poſſeſ. Idque tituli adminiculum ſufficeret,licet non vndique ſolidi dummodo colorati, vt & mulier de ſpolio feudi legitime agere poſ-

ſit, virtute poſſeſsionis feudi ſibi per virum donati,quamuis aliàs ei ius reſiſteret.l.1.§.ſi vir.ff de acqui.poſſeſ. Abb. in c.conſtitutis.col. 3.de elect. Afflic.d.deciſ 361.num.41.

178 † Non tamen probaretur poſſeſsio ipſius rei feudalis,ex quoquã ficto, ſiue abuſiuis priuilegio, vel inueſtitura, vt eſſet bireti immiſſio, enſis accinctio, aut eius generis alia quæ poſſeſsionem non tribuerent (maxime altero poſsidente) niſi conſtitutum apponeretur, ſiue aliud quidquam eiuſdem ponderis. Abb. in c. 2. de conſuet. Bal. & Aluerot. in c. 1. in prin. quid ſit inueſtit. Alex. in l.3.num. 15.verſi.iuxta.ff.de acqui.poſſeſ. Iaſ.in l.ſi ex ſtipulatione.limi.3.ff. de acquir. poſſeſ.Afflict.deciſ.99. num.18. & ſeq. Paris.conſi.1.nu. 162.lib.1.Caſſad.de cauſ.poſſeſ. deciſ.7.num.9. Quæ tamen inueſtitura vim haberet facultatis capiendi poſſeſsionem propria authoritate, ex qua quidem non transferatur poſſeſsio ſine facto ſubſecuto,vt ibidem dicunt Abb. Aluerot. & Alex. præterquam ſi in ipſamet inueſtitura fuerit expreſſe cautum,vt haberet vim realis & corporalis traditionis: ex qua cautela transferretur poſſeſsio etiam ad effectum iudicij recuperatiui. Luc. de Penn. relatus per Afflict. in d. deciſ.99.num.17.licet aliud quo ad ſpolium fuiſſe concluſum in conſilio dicat ibidem Afflict.num.29. ſed non in poſſeſſorio adipiſcendæ, vt ibi per eum. Cuius feudi poſſeſsionem, quamuis Bal. in l. cum antiquioribus. verſi.10.C.de iur. delib. dicat ſpeciali iure cõtinuari in hærede abſque eius apprehenſione: eius tamen contrariũ dicit eſſe verius. Iaſ. in l. ſi ſorori. verſi.2.limita.C.eo.tit. Idque ex mente eiuſdem Bal. quam opi. ſequitur Paris.conſil. 1. nume. 169. lib.1.& Afflict.d.deciſ. 229. num.29.

179 † Clericatus quaſi poſſeſsionem probari ex diuturna vita clericali abſque alijs litteris, receptum eſt in Rota ex ſolita eius æquitate, in deciſ.262. & 312. in antiq. cuius clericatus reputatio proſit,ſi teſtes deponant de aliorum communi reputatione: ſecus ſi de eorum propria reputatione, vt in cauſa Arboren. cano. deciſum in vltima audientia 1549. coram ſe refert Veſta.deciſ. 349.nec reputatio prodeſſet ſi in contrarium eſſent aliquæ litteræ, vt iſdem dicit in cauſa Barchin. penſionis 10. Ianuarij. 1547. vel ſi reputatus eſſet illegitimus,qui ex eo non præſumeretur clericus, nõ docto etiam de diſpenſatione, dicit Ioan. Pau. deciſ. 24. Cum & non clerico poſsit beneficium conferri, ſi diutius fuiſſet communiter clericus reputatus,vt dicitur in d.deciſ.312. quam refert & ſequitur Fely. in c.cum adeo. num.4. de reſcrip. & Staphi. de litt. Apoſto. fol. 75. col.1. Non obſtante quòd Ioan. Andr. in c. licet. de ſenten.excom. in 6. dicat contrariam ſententiam ſibi videri de iure probabiliorem, de quo

quo ipſemet videndus in c. non licet. de regul. iur. eod. libr.

180 † Liberi vero hominis poſſeſsio (quę nec quæratur, licet conſtri ctis vinculis homo retineretur) dicitur habere expreſſam iuris reſiſtentiam: nec propterea de eius ſpolio effectualiter agi poſſet, niſi præuio titulo à iure comprobato. l. qui vniuerſas. ff. de acquir. poſſeſs. l. cum hæredes. eo. tit. c. ex parte. de reſtitu. ſpolia. vbi Abb. 3. notab.

181 † Singula autem quæ hactenus de requiſito colore tituli dicta ſunt, tam in beneficialibus, quàm in his quæ mixtam naturam obtinent, ſibi locum non vendicant, ſi ſpolium fuiſſet commiſſum lite pendente, & ſic attentatum, cuius odio ex cauſa contemptus iudicis primum eius extremum nullatenus egeat aliqua coloratione tituli. ſed in eo ſufficiat offenſæ maieſtatis iudiciariæ probatio, vt inquit Aegid. deciſ. 49. qui licet contra ſenſerit in deciſ. 186. tamen prior eius deciſio comprobetur per Rotam, in qua paſsim id ſeruari dicant Abb. in c. in litteris. num. 26. de reſtit. ſpoliat. Caſſad. deciſ. 3. num. 2. eo. tit Auguſt. deciſ. 3. & 474.

Quod ſi pretenderetur ſpolium habuiſſe ortum ex facto iudicis, alia ſit habenda ratio, vt vberiori ſpecie probationis opus ſit in eius iudicio, vltra probationes regulariter requiſitas in cæteris iudicijs ſpolij, de quibus hactenus dictũ eſt. Quia cum poſſeſsio iudicis authoritate tradita iuſtitię ſpecimen præſeferat, velut pro cuius facto ſit iuris præſumptio, ex l. iuſte poſsidet. ff. de acqui poſſeſ. c. in præſentia. de renun. glo. fin. in c. pręſentium. 7. quęſt. 1. congruum eſt, vt in primis, qui de eius poſſeſsionis vitio dicere velit, adimat illã iuris præſumptionem, cum plena probatione nullitatis ſeu notorię iniuſtitię ex eiſdem actis, ſine qua quidem præuia probatione, ſit fruſtratorium ſpolij iudicium ſubſecutum. Abb. in c. ad petitionem. num. 6. de accu. in c. ſi conſtiterit. num. 7. de reſti. ſpoli. Fely. in c. dilectus. il 1. in prin. de reſcrip. & in c. cum cauſa. de offic. deleg. Deci. in c. referente. num. 2. de præben. & in regula, non videtur. §. iuſſu. num. 3. & conſi. 125. 449. num. 30. Anto. Negu. in tract. de pigno. 2. membro. 3. par. num. 22. Gigas de penſi. quęſt. 47. in fi. & ita deciſum in cauſa Vrbeuetana caſtri non obſtante pretenſa re iudicata: ex qua quidem probatione nullitatis, ſeu notoriæ iniuſtitiæ inſurgat doli præſumptio deleta alia iuris pręſumptione, cuius cauſa de ſpolio agi ſoleat, vt in d. glo. fin. in ſumma. 3. quæſt. 1. Gemi. conſi. 5. in prin. Aegid. deciſ. 105. Tholoſa. in deciſ. 490. in fin. ac ſine ea probatione, illęſa remaneret iuris pręſumptio, quod iudex rite & recte proceſſerit, vt de eius ſpolio agi nequiret, gloſ. in c. in nomine Domini. 23. diſtinct. Paris. conſi. 1. num. 165. lib. 1. Quę tamen

men iuris præſumptio ratione qualitatis iudiciariæ recipiatur, ſi fuerit per eum iudicialiter proceſſum, ceſſetque ſi extra iudicialiter, vel abſque omnimoda iuriſdictione proceſsiſſet in eo ſaltim actu, quem geſſerit; vti contingeret ſi iudex mixtus tamquam merus proceſſerit: quo caſu propriæ iuriſdictionis terminos excedens, nulliter ageret, vt per Oldra conſi.227.Ioan.And.poſt Specul. titu.de petito.& poſſeſſo.§.quoniam.vlti.addi. Fely. in d.c.cum cauſa. verſi.ſecundo fallit. Soz. conſi.12. num.11.lib.1.Deci.conſi.125.num.5. Ac æque cenſeretur iudex vt priuatus proceſsiſſe, ſi ſcienter poſſeſsionem alteri ademerit virtute ſententiæ nulliter latæ, ſeu cum iuris errore. Abb. in c.ex inſinuatione. num.4. de procu. Deci.d.conſi.125.nu. 8. Idemque futurum ſi proprio decreto non rite interpoſito, fuerit impartitus licẽtiam ipſimet parti, vt propria authoritate poſſeſsionem reciperet, quam ex ſe receperit: ſed non idem futurum, ſi id cũ executore feciſſet, vt per eundem Anto.Negu.ibidem late; quamuis in turbatione poſſeſsionis alia diſtinctione vtatur Bal. in tract. de
183 vi. turbati.col.pen. verſi.tertio quæritur. Vbi igitur ita † extraiudicialiter fuiſſet per iudicem proceſſum ad quemquã ſpoliandũ, nedum de eo agi poterit contra poſſeſſorẽ, verum & contra ipſummet iudicem, ad eandẽ pœnam cõtra priuatos editam, cum pro priuato reciperetur, qui ſic extraiudicialiter proceſsiſset ceſsante quacunque iudiciaria præſumptione. Fely. in d.c.cum cauſa. & c.dilectus. eoque caſu ſatis eſset, agentem de ſpolio, ſeu aliàs contra iudicem, allegare defectum, ſeu exceſsũ iuriſdictionis, ex qua ſola allegatione trãſferretur onus probandi contrarium, quo non probato omnimoda reſtitutio eſset ei debita; niſi tamen (ſecundum Archid. in c.quod reſtitutio. num.2. 3.quæſt.1.) ex tali reſtitutione euidens ſcandalũ immineret: in quem caſum id ſpolium, licet à non ſuo iudice profectum, non eſset illico reſtituendum. Neque etiam in ſpolio, licet iudicialiter facto ſine tamen ordine proceſsus, oriretur effectus reſti-
184 tutionis, † ſi reus conuentus ſe paratum obtulerit confeſtim docere de ſuo iure, idque effectualiter probauerit, ex quo denegandã eſse reſtitutionẽ poſseſsionis in ſpolio iudicis dicunt Luc.de Penn. in l. ſi coloni. num.23. C. de agric. & cenſi.lib.11.Alex. in l. à diuo Pio §.in venditione. num. 5. & ſeq. de re iudi.vbi Iaſ. num.12 & in l.3.§.fin.ff.de acqui.poſseſ.Afflict.deciſ.7. num.3. Quo tamen ſpolij iudicio minime is egeret cuius colono mandaſset iudex, vt virtute adiudicationis nullæ, de fructibus alteri reſponderet, cum ex tali mandato non diceretur adempta poſseſsio, quæ non fuiſset alteri effectualiter tradita, vt per Inno. in c. quoniam frequenter. vt lite non conte. Anchar.conſi.353.num.3

De probationibus ſecundi extremi. Cap. XVII.

ET hæc de probationibus primi extremi in iudicio ſpoliatiuo dicta ſufficiant, vt deſcendamus ad probationem ſecundi
185 † extremi, quod leuiores probationes expetit ex vrgenti præſumptione, quę militat contra ipſum reum, dum litem ſpolij ſubſtinuit, ex quo dicatur tacite profiteri ſe poſseſsorem, cum aliàs fuiſset illico liti ceſsurus, ut per Aegid. deciſ. 311. & ita in Rota fuiſse pluries deciſum palam eſt, & ſpecifice in cauſa Spoletan. ſpolii coram Fabio, vt ipſe refert, & Verall. in deciſ. 394. vt ſola ſuſtentatio litis, ſecundi extremi inducat probationem: niſi tamen ſpolii iudiciū fuiſset agitatum per contradictas, quo caſu ſaltim requireretur eius ſemiplena probatio, vt dicit Veſta. deciſ. 287. Cuius ſecundi extremi probatio nec ſit neceſsaria contra eum qui ſpolium mandaſset, cum nihilominus etiam non poſsidens condemnaretur: nec tamen eius rei mandatum pręſumeretur ex mandato generali capiendę poſseſsionis, quod non cenſeretur datum ad quemquam ſpoliandum, ex not. in c. 1. ut lite non conte. & per Rotam in no. deciſ. 81. niſi eo tempore fuiſset mandatum, quo non poſset ſine alterius ſpoliatione capi poſseſsio, vel ex aliis circunſtantiis deduceretur aliqua pręſumptio participationis doli ex ſubiecta materia pręuia, vel ſubſequenti, ſiue ex ſcientia cum patientia, & taciturnitate, ſecundum Oldra. in conſi. 199. col. 2. Neque ad id ſecundum extremum deducendum eſset opus probatione violentiæ, vel doli, aut alterius vitij: ſed in eo ſat ſit probaſse poſseſsionem recentiorem aduerſarii, ex quo clandeſtina pręſumeretur, & antiquior iuſta, alio in contrarium non docto. Soz. in l. rem quæ nobis. q. 3. ff de acqui. poſs. Alex. conſ. 90. in prin. lib. 5. Corn. conſi. 130. litt. B. lib. 3. & conſi. 33. litt. P. &
186 conſi. 282. lit. Q. lib. 4. † Quinimmo nec egeret ſpecifica doli probatione, ſi contra eum ageretur de ſpolio qui poſsidere deſiiſset, cuius par ſit ratio cum poſsidente. l. parem. ff. de regu. iur. l. ſi rem de excep. rei iud. glo. in l. qui petitorio. ff. de rei vendi. Bar. in l. quamquam. § Iulianus. ff. de aqua pluu. arcen. & in l. electio. num 1. ff. de noxa. Mohe. deciſ. 183. cū ex eo de iure pręſumeretur dolo deſiiſse poſsidere, niſi de contrario conſtaret. Bal. in l. nec creditores. verſi. ſed nunquid. C. de pigno. actio. & in l. ſi minorem. verſi. quęro vlterius. C de in integr. reſtitu. Cuius etiam doli euidens pręſumptio vrgeret contra reum, qui tempore conteſtatę, ſeu inchoatæ litis, aut parum antea poſsediſset. l. non ignorabit. C. ad exhiben. Ripa in c.

ecclesia.

eccleſia. num 30.de cau.poſſeſ. & propri:Indeque fit,quòd lite pendente renuncians beneficio ac perſiſtens in ſimplici detentatione, reputatur ad hunc effectum pro uero poſſidente, condemnãdo ad omnimodam reſtitutionem, vnà cum fructibus per ſe perceptis. Rota in no.deciſ.158. Caſſad. de reſtitu.ſpolia.deciſ.4. in prin. Sarnen. in reg.de anna.quęſt.56. Verum eius doli pręſumptio ceſſaret in eo, qui ex interuallo ante litē motam,relicta poſſeſſione, negaret nunc ſe poſſidere,translato in agentem de ſpolio onere probandi, quod dolo poſſidere deſiiſſet, ſeu quod nunc poſſideat, ut per Abb. in c. cum ad ſedem. num.15.uerſi.colligendo. de reſtit. ſpoli.

187 † Neque tunc contra negantem ſe poſſidere, poſſet contraria probatio elici ex pręterita poſſeſſione, cuius continuatio de iure non pręſumatur in præſens, niſi tantum ad fauorem affirmantis ſe poſſidere; non autem in odium negantis. Bal.in d.l.ſi minorem.num.1. & in l.ſiue poſſidetis.C.de proba vbi Bar.in fi.Abb.in c.ſępe.de reſti.ſpol.Rip.in c.cum eccleſia.de cau poſs. Corn.conſi.91.litt.I.lib. 4.& præcipue ſi talis poſſeſſio de pręterito deduceretur ex ſola eius confeſſione, qui poſtea ſe nunc poſſidere inficeretur, nec poſſet aliunde de facili probari, vt ibidem per Ripam. In alia tamen cauſa quàm ſpolij, negans ſe poſſidere, ſi haberet veram cauſam ab ipſo agente pręſumeretur continue poſſediſſe: ſecus in cauſa ficta, in qua fides tribueretur eius iuramento.l.prætor.§.ſed ſi ſeruo.ff. de eden.l. fin.C.de fide inſtr. Rip. qui ſupra. Aret.conſi. 120.

DE

DE SPOLIO
LIBER TERTIVS.

De Exceptionibus in iudicio ſpolij.
Cap. I.

EX probationibus prędictis ad ſpolium attinentibus ad fauorem actoris, plerumq; ſuccederet eius victoria, niſi probationes illę eliderentur aliqua legitima exceptione per reum obiecta, & probata. Nam & ſi tradatur pro regula, ſpoliatum eſſe in primis reſtituendum à ſpoliante velut quem iura maximo odio proſequuntur. c.fin de ordi.cogni. c.in litteris.c.conquerente. de reſti.ſpol.l.ſi quis ad ſe fundum. C.ad l.Iuliam de vi. de quo Franc.in c.1.§.1.tertio notab. de reſti. ſpoliat. in 6.Alex. conſi.6.num.8.lib.3.Paris.conſi.70.num.25.lib.4. Ea tamen regula ex iuſtis probatiſque rationibus plurimas recipit exceptiones inter ſe diſsimiles ſecundum varietatem actionum, ad quas reiiciendas principaliter diriguntur: Ideoque ſingularum exceptionum cognitio tamquam potiſsima ac neceſſaria pars pleniſsime ſit tractanda ac excutienda cum cógrua earum diſtinctione, ne aliàs prębeꝛent confuſum omnium intellectum: ſeparata etenim eſt harum exceptionum doctrina, ſicut ſeparatæ ſunt ſpecies

actionum competentium in ſpolio,de quibus primo libro dixi,quę ſi diſsimiles probationes expoſcunt,pariter difformes exceptiones recipiunt, ſecundum naturam cuiusque iudicii,ut late ſubiiciam;ad quarum faciliorem enarrationem in primis proponam. Quod exceptionum quædam ſunt perſonales, quædam reales; aliæ mixtæ, tam rem, quàm perſonam reſpicientes : Aliquæ etiam ſunt, quæ oriuntur extra rem & perſonam, earumque omnium; alię ſunt peremptoriæ prorſus elidentes actionem intentatam ; alię dilatoriæ, quę eam non perimant, ſed differant, de quibus per Bal. in l. 1.C. de appell. & Abb. in c. fin. de ord. cogni. Ac quædam impediant ortum ipſius actionis: Quædam vero non ortum, ſed proſecutionem impediant, de quibus per Soz. in l. rem quę nobis. col.5. verſi.4.in fi.ff.de acqui. poſſeſ. Sunt & alię per tertium legitime obiiciendæ, quæ per principalem inaniter obiicerentur. Conueniunt inſuper quędam ad excluſionem rerum profanarum, quæ tamen in nihilo lęderent agentem de ſpolio beneficiali, ſeu mixto, aut iudiciario. Quæ ſingulæ exceptionum ſpecies ſint ad oculū obiiciendæ, vt omnium ſeparata ſit notitia, ſecundum diſsimiles earum operationes.

De exceptionibus in canone Reintegranda. 3.quæſt.1. Cap. II.

CApiendo igitur initium ab his exceptionibus, quæ reſpiciunt perſonales defectus,inchoādum ſit ab his,quæ conueniunt Iudicio canonis reintegranda. tamquam cæteris vberiori : Inter quas
2 primum ſe offert exceptio † excommunicationis, quæ propter communionis periculum perſonam agentis repellat à limine iudicij, velut ab hominum conſortio eiectam. c. intelleximus.de iudi. c. cum inter.de except.c.pia.eo.tit.in 6.c.rurſus.in fi. c. cum excommunicatio.11.quæſt.4.gloſ.in verb. audientia.in c. in nomine Domini. 23. diſtin.gloſ.pen. in c.ex inſinuatione. de procurato. quæ communiter recipiatur,vt dicit Fely.in c.ſignifica.nume.21.de excep. & in c. dilectus.il 1.nume.17.de reſcrip.vbi Abb.nume.7.& in c.fin. num. 16.de ordi. cogni.in c.item cum quis.nume. 9. de reſtitu. ſpoliato. Ioan.And.poſt Spec.de petito.& poſſeſ.§.fin.verſi. 21. Rota in no. deciſ.48.Corſet. in 17.fallen.ſpolij. Sed non quęlibet excommunicatio pariat hunc effectum excluſiuum,ſed ea tantum,quæ adeo notoria ſit,vt alia probatione non egeat:ſeu fuerit probata ante ſuſpenſum petitorium,vt in cauſa Conchen.16 Decembris 1547. deciſum dicit Pute.deciſ.15.de reſtitu.ſpoli.nec ex minori excōmunicatione cui-

cuiquā audientia denegetur, quæ cęteros cōmunione non inficiat, ac ceſſante ratione infectionis ceſſet etiam eius exceptio, vt inquit Abb. in d.c.intelleximus.nu.4.& ibi Fely.in 10.decla. Gigas in tracta. pē ſio.queſt.14.num.8.& minus operaretur exceptio maioris excommunicationis, ſi ſpolians data opera curaſſet actorem excommunicari ad effectum repellendi eum, ac ſe eximendi à iudicio ſpolij, cui malitiæ ius occurrit, relaxando in hoc uinculum excommunicationis, ne calliditas hoc commodum afferat, vt per Specul. de reſcrip. pręſent.§.ratione autem impetrantis.& de peti.& poſſeſ.§.fin.in fi. Fely.in d.c.intelleximus.num.23.Roma.in ſingul. 716. incip. Illud quod dicitur. Corſet. in 17.limit. ſpolij. Neque talis exceptio per-
3 ſonam ipſius excommunicati egrediatur, cum nec eius † ceſsionario eſſet obfutura ceſſante in eo ratione infectæ cōmunionis. Glo. pen. in c.1.de iure patro.in 6.Fely.in d.c. cū dilectus.13. declara. de reſcrip. Quæ autem dicta ſunt de eiectione excommunicati ab hoc ſpolii iudicio, verificentur in reſtitutione iure actionis inſtituta ac petita. Nam aliàs excommunicatione nō obſtante, poſſet interdum iudex ex ſe proprium officium impartiri in reſtitutione ſpoliati, ſi periculum imminere conſpexerit, vt puta, ſi uir peteret vxoris reſtitutionem, quam poſſet iudex ex proprio officio mandare reſtitui viro etiam excommunicato propter periculum fornicationis. glo. in c.quoniam multo.11.quæſt.3.Abb.in d.c.fin.num.12.de ordi.co
4 gni.Specul.de petit.& poſſeſ.§.fin.nume.3. † Neque hæc excommunicationis exceptio eundem excluſiuum effectum operaretur, ſi opponeretur per ſpoliatum fugitiuum, ne contingeret ſpolij iudicium reddi fruſtratorium ex fuga ipſius rei, dum actor inſtaret pro obtinenda abſolutione à cenſuris. Abb.in c.cum inter.num.13.de excep. Non tamen idem euenturum in periculo rei tempore perituræ ſine aliqua culpa ipſius ſpoliantis; quod magis tribuendum eſſet culpæ ipſiusmet ſpoliati, qui non omni ope curaſſet interim ſe ab excommunicationis vniculo abſolui, vt ibidē dicit Abb. ex mēte Hoſtien. & tradit Corſet.in 17.limit.ſpol.

Neque etiam is defectus excommunicationis hunc effectum pariat, niſi expreſſe fuerit per partem obiectus, ex cuius ſilentio non repelleretur actor à limine iudicij: ſed proceſſus cum eo celebratus ſubſiſteret, non obſtante nota excommunicationis non dum oppoſitæ, vt per Fely.in d.c.intelleximus. 8.declarat. de iudi. Nec inſuper ſtatim obiecta, agentem excluderet ante legitimam excommunicationis probationem, cuius exceptio interdum non eſſet profutura in præſenti iudicio, ſi in alio facta fuiſſet, vt late per Inno.in c.dilectus. de ordi.cogni.non adhibita diſtinctione tradita ibi per Abb.nu.39.

Poſsitq; hęc exceptio opponi in iudicio ſpolij inchoato corã iudice ſeculari.l.quoties.in fi.C.de iudi.& ibi Bal.& in l. placet.nume.12. C.de ſacro.ſan.eccle.& cæteri de quibus per Fely.in c. tuæ. nume.3. vt lit. non conteſt. ſed eius probatio atque cognitio eſſet ad pro-
5 prium iudicem remittenda, vt per Bal.in d.l.quotiens. † Nec equidem talis exceptio in totum perimeret iudicium ſpolij ad perpetuã excluſionem agentis;verum id differret, donec abſolutionis beneficium fuerit per actorem impetratum. Nam effectus excommunicationis ex contumacia profectus per abſolutionem diluitur. Specul. de petito.& poſſeſ.§.fin.in fin.Bal.in l.cum quis.§.ſed ſi quis.in fi.C. de præſcrip.30.ann Abb.in c.ex inſinuatione.de procu. & in c. item cum quis nume.9.de reſtitu. ſpoliat. Verum ſi excommunicatio incurſa ante ſpoliationẽ, illum incapacem reddidiſſet ne dum communionis hominum,ſed etiam ipſiusmet poſſeſsionis,adeo vt obtineret virtutem peremptoriam primi extremi,vt nec ſubſecuta abſolutio in hoc ei eſſet quicquam profutura. Nec ſecus euenturum, ſi poſt ſpoliationem ſuperuenerit excommunicatio reddens eum incapacem cuiusque poſſeſsionis, ſi interim res ſpolij vitio effecta alteri tertio fuiſſet legitime quæſita, cum abſolutio ſuperueniens non offenderet rem integram, nec poſsit operari ad præiudicium tertij, cui fuiſſet ius quæſitum,dum ſpoliatus eſſet incapax poſsidendi, vt diſtinctim dicit Lucas de Penn.in l. ſi coloni. quæſt.15.de agrico.& cenſi.lib.11.cuius quidẽ exceptionis effectus oriretur etiam ex præpoſita excõmunicatione de tẽpore prouiſionis beneficij, de qua in actis conſtaret ante petitorium ſuſpenſum, cum collatio facta excommunicato, ac poſſeſsio inde ſecuta fuiſſet irrita. c. poſtulaſti. de cleri.excom.vt decolorata diceretur ad offenſionem primi extremi,
6 vt per Pute.deciſ.15.de reſtit.ſpo.Sarnen.in regu.1. & 98. † Differtur & interdum iudicium ſpolij per exceptionem ipſius rei conuenti ex cauſa ſtudij, aut iuſtę peregrinationis Chriſtianæ, ſeu reipublicæ, vel alterius legitimæ, in qua nulla eius culpa aut malitia notari poſſet.c.conſultationibus.de offi.deleg.Specul. de petito. & poſſeſ. § fi.nume.10.

7 † Ex defectu pariter perſonali excipitur contra agentem de ſpolio ſi de eius inhabilitate notoria iure communi reproba opponeretur, vt ſi agenti de ſpolio beneficij objiceretur quòd nullo eſſet clericali charactere inſignitus, aut ſi prælatus ageret de ſpolio decimarũ extra propriam diœceſim, vel monacus peteret reſtitutionem vxoris, quibus ſingulis cum ius maxime reſiſtat etiam pars reſiſtere poſsit, ne ex cauſa inhabilitatis poſsidendi agens de ſpolio audiatur. Bal. in l.1.in fin. C. de appell. Alex. in l.naturaliter. §. nihil commune. num.24.

num.24. ff.de acqui.poſſeſ.Abb.in c.1.nume.4.de reſti.ſpoli.& in c. ex parte.nume.19.eo.tit.vbi gloſ.antepen. Oldra.conſi, 274. Soz. in regul.235. 12.fallen. Corſet. in limit. ſpol.48. Caſſad. de præben.deciſ.1.Sarnen.de trien.quæſt. 51.Pute.deciſ 5.de reſtitu ſpoli. cum ſpoliatus poſſeſsione tam notorie contra ius, minime ſit reſtituendus: ex quo dicat etiam Abb.in c. ſignificauit. nume. 2. de cenſi.licere epiſcopo interdicere ſibi ſubiecto ſacerdoti,ne ſoluat onera contra ius,quamuis ſolita,cum ex quaſi poſſeſsione percipiendi non poſsit prætendi reſtitutio, quæ ſit impedita à iuris communis reſiſtentia.Oldra.d.conſi.274. cum pro poſſeſsore non ſit reputandus cui ius commune reſiſtat.Abb.in c.ex inſinuatione.in fin.de procur. & in d.c.ex parte.nume.19.Calder.de cauſ. poſſeſs.conſi.5.Biſigne. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 4. Afflic. deciſ. 361.nume. 15. Idemque futurum ſi clericus ageret de ſpolio ad reſtitutionem feudi, cuius ipſe de iure ſit incapax, vt ibidem per Afflic.gloſ.in ſumma. 14.quæſt.1. Abb.in d.c.ex parte.in fin.cum cæteris de quibus per Card. Iacoba. in trac. de conci.fol.144.litt.B.Qui etiam dicit Pontificem violenter intruſum in Petri ſede,poſſe velut incapacem, impune & abſque vitio ſpolij à ſede depelli iuxta nota.in c.Deus.§.patet.3.quæſt.1.& latiſsime ibi dicitur per eum,& per Specul. de petito. & poſſeſſo.§. fin. verſi.2. Martin. Lauden. in tract. de Principe,quæſt.70.Quæ tamen inhabilitatis exceptio non eſſet aliàs obfutura,quàm ſi notoria
8 eſſet,aut antea iam probata,vt deciſũ refert Tanis deciſ.70.† Quod autem de non clerico dixi,vt ſit beneficiorum incapax, limitationẽ recipiat à Rota in deciſ.312.in antiq. niſi incedens in habitu & tõſura pro clerico reputaretur,cum animi deſtinatione ad clericatum, non obſtante,quòd contrarium videatur communiter approbari,vt dicit Fely.in c.cum adeo.nume.8.verſi.contrarium.de reſcrip. & Staphil. de litt. Apoſto.fol.23.col.1.& fol.123.col.1.

9 † Hæreſis exceptio, adeo inficit omne fundamentum poſſeſsionis ex perſonali incapacitate, vt prorſus eiiciat agentem de ſpolio à quolibet iuris præſidio.gloſ.in c.quo iure.8.diſtinc.c.ſi tres.24.quęſt. 5.Quę ne dum dicatur poſſeſſorium extinguere,ſed vnum quodque petitorium.Specul.de petito.& poſſeſ.§.fin.nume.23.Abb.in c.item cum quis.nume.9.de reſtitu ſpoli.in c.ex parte.nume.19.eo.tit.Caſſad. in regu. deciſ. 14. nume. 8. eundemque effectum operetur ſiue agens tempore priſtinæ poſſeſsionis hęreticus fuiſſet,ſiue talis poſtea euaſerit,cum vtroque caſu fiat penitus incapax; ſed in primo,nec ſit reſtituendus,licet poſtea abiuraſſet,cum verum ſit illum ante præten ſum ſpolium caruiſſe omni poſſeſsione; ſi tamen ex ea hęreſi fuiſſet ipſo iure priuatus, aut declaratus, vnde oriretur defectus primi extremi.

tremi. In ſecũdo aũt caſu, per ſubſecutã abiuratioñe fieret capax poſſeſsionis, & per conſequens reſtituendus, niſi interim alter tertius non habens cauſam ab ipſo ſpoliante, adeptus fuiſſet poſſeſsionem ipſius rei: quia tunc ei tertio non obeſſet talis abiuratio; ſecundum diſtinctionem traditam per Lucam de Penn. in l. ſi coloni. quæſt. 15. C. de agric. & cenſi. lib. 11. Idque ad inſtar eius, quod pluries dixi in ratificatione poſſeſsionis per alium captæ, quę non operetur ſuũ naturalem effectum, ſi interim ante ratificationem alter accepiſſet eius rei poſſeſsionem, ex quo res deſineret eſſe integra, vt per Alex. in l. quod meo. nume. 5. de acqui. poſſeſ. Abb. in c. cum veniſſent. nu. 6. de reſtitu. ſpoli. Rota in no. deciſ. 150. cum cęteris aliàs deductis.
11 † Schiſmatis quoque eadem ſit ratio cum hæreſi, ex cuius crimine omnis audiẽtia ſpoliato denegetur. glo. in verb. audientia. in c. in nomine Domini. 23. diſtin. c. cum nos. 23. quæſt. 5. Specul. de petito. & poſſeſs. §. fin. num. 22. Ac pariter apoſtata ſit incapax poſſeſſionis. Bal. in l. Barbarius. col. 7. ff. de offi. præto. Staphil. de litt. Apoſtol. fol. 25. col. 1. Nec non & ſimoniacę prauitatis obiectum crimen reſtitutionem impediat, velut ipſo iure inficiens quodlibet ius poſſeſsionis & proprietatis, omnemque titulum decolorans. Caſſad. relatus à Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 11. num. 3. Corſet. in 21. limit. ſpol. Niſi id crimen committeretur per tertium eo ignaro qui fuiſſet de beneficio prouiſus per alterius obitum, qui non poſſet dici ſuſpenſus, ſed in euentũ declarationis ſuſpendendus, vt inquit Abb. in c. tanta. verſi. 3. de ſimo. Propter eaque cum non ſit interim priuatus, nec eius titulus diſcoloratus, minime repellendus à iudicio ſpolii, vt deciſum refert Sarnen. in d. quæſt. 12. num. 9.
12 † Quę tamen ignorantia non excuſaret ſimoniam commiſſam in reſignatione beneficii, quamuis reſignatio ita facta, etiam ignaro reſignante, remaneret fruſtratoria, nullo iure abdicato à reſignante, nec quæſito reſignatario, vt ibidem per Sarnen. gloſ. in c. ſuper hoc. verb. pecuniæ. de renun. Inno. in c. cum vniuerſorum. de rerum permuta. Caſſad. deciſ. 2. de renun. Rota in antiq. deciſ. 236. Quod tamen ius abdicaretur ſi Pontifex, in cuius manibus fuiſſet facta reſignatio, id beneficium alteri conferret (vti poteſt) transferendo omne ius tamquam abdicatum à reſignante, niſi reſignatio fieret ex cauſa permutationis, ex qua non transferretur proprium ius à reſignante, non tranſlatum in alium permutantem: ſeu ſi fieret virtute priuationis ſucceſſuræ ex eo crimine ſimoniæ. Gemi. conſi. 125. quæſt. 1. Staphil. de litt. Apoſtol. fol. 67. col. 1. Ac conuentionalis præſumptiue deduceretur ex tribus mandatis eadem die factis, coram eiſdem Notario, & teſtibus, & procuratoribus ad reſignandum cum reſeruatione regreſſus,

greſſus. Creſcen. deciſ. 78. Pute. deciſ.3. de ſimo. Mohe. deciſ. 224. Verall. deciſ.342. Nec tamen ita præſumptiue deducta ex conreſpectiuitate, excluderet agentem de ſpolio, cum inde non diceretur de caſu notorie conſtare, ſed potius de illicita pactione, vt dictum in cauſa Lucen. ſpolij coram Chiſan. 1. Februarij 1557. refert Verall. in d. deciſ. ex nota. per Abb. in c. conſtitutus. 3. nota. de tranſac. Neque iſdem effectus nullæ reſignationis ratione ſimoniæ proueniat ex qualibet conuentione, aut traditione reali: ſed ita demum, ſi id fieret ante reſignationem, ſeu poſtea incontinenti, vt per Sarn. in d. quæſt. 12.
13 nume. 10. † Prorſus etiam omnium litterarum ignarus, qui ſit cuiuſque beneficij curati incapax, ſeu alterius requirentis conſilium, vel induſtriam, ab hac reſtitutione ſpolij repellitur eodem perſonali defectu, ne contingeret beneficia per inhabilem poſsideri ſub colorato prętextu reſtitutionis ſpolij, vt inquit Inno. in c. dilectus. de tempor. ordina. Rota in antiq. deciſ.312. in fin. Staphil. qui ſupra fol. 25. col. 1.

14 Exceptio inſuper † dilapidationis bonorum eccleſiæ reciperetur in hoc iudicio, impeditiua reſtitutionis, ſi fuerit legitime & effectualiter probata. c. quia. 3. quæſt. 2. c. licet heli. §. quia vero. de ſimo. Specul. de petito. & poſſeſ. §. fin. verſi. 3. Sed non poſſet eius dilapidationis inquiſitio principaliter per ſpoliantem intentari contra ſpoliatum non effectualiter reſtitutum, ne aliàs ipſe ſpoliatus omni præſidio deſtitutus occumberet ex impotentia defenſionis, quod per indirectum cederet ad fraudem iudicij ſpoliatiui, vt inquit. Abb. in c. venerabilibus. nume. 3. de offi. deleg. ſed dilapidatio ſit obiicienda in vim exceptionis, ſeu replicationis, vti eueniſſe refert Roma. in ſuis notis deciſionum ſui temporis in tit. de præſcrip. in cauſa Cardinalis Firmani agentis de ſpolio fundi pertinentis ad quãdam Abbatiam, contra eius poſſeſsorem excipientem de diuturna poſſeſsione habita ab eius prædeceſſore: in quo pro parte ipſius Cardinalis fuit replicatum, & plene doctum, illum prædeceſſorem fuiſſe valde diſsipatorem bonorum ipſius Abbatiæ, ex qua replicatione dicat excipientem fuiſſe reiectum.

15 † Alterius vero criminis obiectio eo demum caſu ſit obfutura agenti de ſpolio, ſi crimen adeo ſit notorium, vt illico poſsit inde ſubſequi condemnatio, licet non eſſet crimen inductiuum priuationis ipſo iure. Abb. in c. niſi cum pridem. nu. 6. de renun. & in c. ſi cõſtiterit. nume. 11. vbi Fely. nume. 5. de accuſat. ita limitans diſpoſitionem c. item cum quis. de reſtitu. ſpoliat. Sed ſi crimen non eſſet notorium, ſed egens alia extrinſeca probatione, ſecus futurum; cum eius probatio poſſet eſſe ita anceps, ut in proceſſu criminalis iudicij ſubſeque-

ſubſequeretur abſolutoria ex non plena criminis probatione, vt per Abb. in d. c. item cum quis. nume. 9. idem ſentiens in crimine non notorio, quamuis manifeſto; quæ plurimum inter ſe diſtare dicat ibidem. Quam criminis exceptionem multo magis recipi dicant Abb. in d. c. niſi. nume. 6. & Specul. de poſſeſ. & peti. §. fin. verſi. 6. ſi de eo conſtaret ex ſententia criminis declaratoria ſeu condemnatoria, quæ inficeret, & diſcoloraret titulum. Quinimmo ante declaratoriam priuationis ihaniter de crimine obiiceretur, ſi de ſpoliantis iure notorie conſtaret in proprietate, vt dicit Fely. ex mente Bal. in c. ad petitionem. nume. 7. de accu. Idque per Rotam approbatum in cauſa Oueten. cano. 27. Ianuarii 1542. teſtatur Puteus in ſuis deciſ. eius temporis, niſi criminis deducti ea eſſet enormitas, vt reſtitutio eſset hominibus ſcandalum allatura, de quo Corſet. in 21. limit. ſpol. Non tamen id crimen poſset obiici contra eum, qui ex litteris Pontificiis rebellis, fuerit reſtitutus per reuocatoriam ſucceſsoris, quæ operetur etiam quoad ius poſseſsionis, vt refert Mohed. deciſ. 87. & ſeq. qui tamen in eius deciſ. 214. dicat poſse interdum effectualiter obiici per tertium illa criminis exceptio, quę fruſtra per ſpoliantem operaretur, de quo mox latius diſputabitur.

16 † Illegitimitatis exceptio, licet regulariter non obſit agenti de ſpolio, etiam non beneficiali, vt per Sarnen. in regu. de anna. quęſt. 58. in fi. Mohed. deciſ. 214. Is tamen defectus ſi notorius fieret ex propria confeſsione, vel aliunde, ſeu per tertium obiectus, reſtitutionem impediret, niſi illico doceretur de diſpenſatione. Idem Mohed: deciſ. 158. & d. deciſ. 214. Pute. de reſti. ſpoliat. deciſ. 20. Archidia. in c. 1. num. 4. 14. quæſt. 1. Abb. in c. conſtitutus. de fil. presb. Idemque ſi in confeſsione dixerit ſecum diſpenſatum, etiam per pænitentiarium, docto de mandato diſpenſandi, vt per eundem Mohed. deciſ. 140. cum mandatum de diſpenſando æque in hoc operetur colorem tituli, vt ipſe dicit cum Puteo deciſ. 117. de diſpen. & licet ex ſe mandatum diſpenſandi obtentum à pænitentiaria colorem non tribueret: tamen quando id mandatum eſt inſertum ac cōnexum cum confeſsione partis prędictæ, colorem inducat, vt aduerſarius, qui velit iuuari hac confeſsione teneatur contra ſe recipere qualitatem confeſsioni annexam, vt deciſum refert Io. Bapt. Rota deciſ. 828. Ac ratione eiuſdem notorietatis dixit Abb. in d. c. conſtitutus. agentem de ſpolio beneficii per patrem quondam poſseſsi, non eſse reſtituendum apparente notorio defectu tituli per ſacros canones improbati, qui filium à paternis beneficiis excludunt, in c. apoſtolica. 8. quęſt. 2. c. ex tranſmiſsa. c. ad extirpandas. de fil. preſ. editum per Alex. Pontificem 3. vbi hanc ſucceſsionem in beneficiis

per

per patrem immediate poſſeſsis plurimum deteſtatur. Quę prohibitio non porrigeretur ad nepotem poſsidentem beneficium aui, patre adhuc viuente, ex quo ceſſaret in eo immediata ſucceſsio, & per conſequens prohibitio dicti canonis ad extirpandas. vt ibi Henri. Bohic. & Abb. num.8.Hoſtien. in ſumm.eo.tit.§.qui filij. verſi. ſed nunquid. Eorundemque canonum ſtatuta fuerunt diu poſtea
17 per Clementem 7. † ampliata, & dilucidius declarata: nam cum eorum mens paſsim eluderetur, ſaluo tantum in eo verborum cortice, ac dum in ijs dicitur per patrem immediate poſſeſsis, in fraudem legis per medias perſonas ad id arte ſuppoſitas, patris beneficia in filios transferrentur, adiectis quibuſdam cautelis, ei malitiæ fuit per ipſum Clementem proprijs litteris proſpectum, ac declaratum, vt prohibitio prædicta locum habeat in cunctis beneficiis quandolibet per patrem poſseſsis,quamuis per plurimas manus poſtea tranſiiſſent, niſi pater iam tempore huius conſtitutionis editæ beneficium dimiſiſſet. Cuius clementinæ tenor integer recitatur per Gigan. in tract.penſio. quæſt.86.Vbi tamen dicit,ex ea conſtitutione haud impeditam translationem paternæ penſionis in filium,quæ non contineatur ſub nomine beneficij prohibiti per dictam Clemētis conſtitutionem. Ac ibidem Gigas num. 10. ponit quæſtionem è conuerſo, An videlicet ex ea clemētina æque prohiberetur pater à beneficio quondam poſſeſſo per filium, de qua ibi per eum: ſed obtentum fuit hanc clementinam non habere locum in caſu olim diſcuſſo in Rota coram Fabio in cauſa Calciatenſis canonicatus de anno 1549. in quo pater obtentum beneficium illico abſque alia litterarum expeditione, aut poſſeſsionis adeptione alteri reſignaſſet,ac tandem per manus ad filium deueniſſet, nondum natum tempore primæ reſignationis paternæ, ex quo ceſſaret prorſus ratio dictę clementinæ,& latius dictū in informationibus eius cauſæ,in qua pariter fuit deciſum,vt ſibi locum non vendicaret,ſi beneficium euaſiſſet poſt patrem alterius qualitatis,vt pote,ſi ex portione euaſiſſet canonicatus, vti tunc euenerat, & refert Achil. deciſ.1.de fil. presb. Cuius clementinæ diſpoſitio fuit poſtea ſpecifice dilata in concilio Tridentino ſeſs.25.cap.15.refor. vt impediatur etiam facultas trāsferendæ penſionis: vnde inanis redditur quæſtio Gigan. negatiue deciſa per Concilium, vt non poſsit penſio paterna in filium transferri. Idque etiam adauctum per idem concilium Tridentinum, vt filii clericorum ne dum ſint incapaces beneficiorum, quæ pater obtinuiſſet, verum & cæterorum omnium beneficiorum eius eccleſię, in qua pater aliquod beneficium obtinuiſſet, Ne contingat ambos ſub eodem tecto cum ſcandalo fidelium, ſacra miniſtrare.

Y Deſe-

18 † Defectus ætatis reddens perſonam beneficij incapacem obſtaret agenti hoc iudicio ſpolij, niſi in hoc forte reciperemus diſtinctionem traditam per dominos de Rota in materia execrabilitatis, proprio loco deducta, de qua late Ioan. Pau. deciſ. 110. videlicet vt eius defectus ei obſit, ſi patiatur de eo diſcuti in iudicio, ſine ſaltim allegatione diſpenſationis, qua tantum allegata ceſſaret talis exceptio, reſeruata eius articuli excuſsione in iudicio petitorio: Idque operetur diſpenſatio etiam poſsibilis, vt nec ab Ordinario ſpoliari poſſet. Archid. in c. licet epiſcopus. in fi. de præben. in 6. à quo diſcrepat Io. And. poſt Specul. in rubri. de reſtitu. ſpolia. dicens, per exceptionem euidentis defectus ætatis, omnino impediri reſtitutionem, non plene docto de diſpenſatione quamuis allegata. Quod quidem videtur contrariari diſpoſitioni eiuſdem c. licet epiſcopus. in fi. vbi tantum attenditur poſsibilitas diſpenſatiua conſiderata per dominos de Rota in materia execrabili, vt in ea dixi. Nec cuiquam diſpenſationi productæ ad effectum coloris in ſpolio obſtaret allegatio ſubreptionis ad iudicium petitorium reiicienda, vt dicit Verall. deciſ. 347.

19 † Ex ventre eiuſdem canonis reintegranda. inſurgit illa exceptio, quæ adimit uires eiuſdem conſtitutionis, ſi agens de ſpolio iuſta de cauſa è poſſeſsione cecidiſſet, & ſic proprio facto: Nam ex eo canone ijs tantum proſpicitur, qui per iniuſtas cauſas ceciderint, adeo vt à contrario ſenſu ab eius remedio illos cenſeatur excludere, qui ex iuſta cauſa poſſeſsionem amiſiſſent, cum hæc exceptio velut inficiens proprium fundamentum ipſius canonis, adimat etiam eius effectum, vt communiter Docto. in eo. c. ſentiunt. & Alex. & Soz. in l. rem quæ nobis. quæſt. 2. verſi. quinto dubitatur. & quæſt. 7. ff. de acqui. poſſeſ. cum alijs cumulatis per Pariſ. conſi. 1. nume. 164. lib. 1. Afflic. deciſ. 392. nume. 27. Caſſad. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 4. nume. 6. Proptereaque ſi emphytheota propter moram non ſoluti canonis poſſeſsionem amiſerit domino ingrediente, qui haberet in eum euentum poteſtatem ingrediendi propria authoritate, nequeat de ſpolio contra dominum conqueri, velut propria culpa poſſeſsione amiſſa ex eius mora. Alexan. d. conſi. 90. nume. 3. & conſi. 33.
20 lib. 6. Soz. qui ſupra. † Idemque euenturum, quoties ex pacto tributa ſit facultas ingrediēdi, ex quo dici nequeat ſpoliatus, qui talem facultatem libens tribuiſſet: ea tamen moderatione adhibita, vt talem poteſtatem habens recipiendi poſſeſsionem beneficij non poſſit illam capere ſine conſenſu capituli, licet poſsit ſine executore, vt deciſum 11. Maij 1543. dicit Pute. deciſ. 22. lib. 2. & quòd eam poſſeſsionem apprehendens neminem reſiſtentem offenderit, nec aliàs id ei

id ei liceret ſine nota violentiæ, tum ita reſiſtens cenſeretur mutaſſe voluntatem, vti pariter contingeret, ſi poſsidens tranſtuliſſet interim poſſeſsionem in alium, quo caſu ea facultas euaneſceret, vt non poſset tali facultate munitus poſſeſsionem apprehendere eo nouo poſſeſsore inuito. Bar. in l. creditores. nume. 5. C. de pigno. Corn. conſi. 27. litt. G. & N. lib. 4. & deciſum refert Mohed. in deciſ. 302. Sed non idem futurum, ſi pacto prædicto fuiſſet inſerta clauſula, conſtituti, ex quo denegaretur tam facilis reuocatio poteſtatis tributæ, cum iam per id conſtitutum fuiſſet effectualis poſſeſsio quæſita ex l. quod meo. ff. de acq. poſſeſ. de quo latius dictum. 2. lib. in diſcuſſione conſtituti, ſeu ſi emphytheota cępiſſet poſsidere tamquam proprietarius, interuertendo primam poſſeſsionem, ex quo non poſſet dominus vti facultate ingrediendi propria authoritate ſibi tradita in contractu emphytheotico, niſi incontinenti id faceret, iux. nota. in l. ſi quis ad ſe fundum. & per Iaſ. in l. 2. nume. 117. C. de iur. emphy. atque in hoc dominus tali authoritate vſus poſſet de ſpolio conueniri, vt in cauſa Taren. ſpolii deciſum refert Verall. deciſ. 359. Eademque exceptio virtute eiuſdem canonis orta verificaretur in poſſeſsione alteri quæſita, etiam ex alio poſsidentis contractu. Ideoque nec permutanti eſſet hoc remedium profuturum, veluti excluſo contractu proprio. Rota in no. deciſ. 62. Caſſad. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 4. nume. 9. Quod verum ſit, quamuis proprius contractus fuiſſet nullus ratione deficientis ſolemnitatis, in minori, ſeu alio, cum ſubſecuta effectuali traditione poſſeſsionis, quæ ex contractu quamuis nullo transferri poſsit, velut facti. Iaſ. in l. 1. §. ſi vir. in fi. ff. de acqui. poſſ. & in l. indebiti. §. ſed & ſi. 2. nota. ff. de condic. indeb. Ruin. conſi. 32. col. 3. & conſi. 137. col. fin. lib. 2. Pute. deciſ. 273. lib. 3. & Achil. in deciſ. 1. de reſti. ſpoli. licet poſſeſsio minime transferatur ex contractu nullo defectu conſenſus, vt per Bal. in l. non dubium. 10. oppo. de legib. Curt. iuni. conſi. 131. col. fin. In quo quidem Alex. conſi. 69. nume. 7. lib. 5. indiſtincte locutus, ſeipſum diſtinguendo declarat in d. l. 1. §. ſi vir, nume. 9. exemplum adhibens in contractu ſimulato, qui ſit nullus ex carentia conſenſus, ex quo poſſeſsio ficte tradita precario, aut conſtituto, pariter nulla ſit, cum ad inſtar reliqui contractus nulli, ſit etiam nulla quęlibet clauſula ipſius contractus, vt dicit idem Alexand. & Roma. conſi. 246. nume. 2. Bar. in conſi. 90. in fin. ex l. doli clauſula. ff. de noua. ſed ſi traditio poſſeſsionis etiam in hoc facta fuerit cum effectu, dicunt
21 transferri poſſeſsionem: † Ac prædicta vera ſint, ſi purus & vndiq; completus eſſet contractus, non autem conditionalis, ſeu aliàs ſuſpenſus, ex euentu modi, aut menſurationis future, vt per Alex. in

d. conſi. 90. lib.5. & conſi. 33. lib. 6. Soz. in d. l. rem quæ nobis. quæſt.2. ſicut dictum lib.1. in reſignante ſub conditione, quæ defecerit, de qua Mohed. deciſ. 59. & Verall. deciſ. 347. Verum ſi permutans (adiecto modo, ſeu conditione menſurationis, vel extimationis, & aliàs contractus eſſet nullus) poſt vere adeptam poſſeſsionem ſpoliaretur, eſſet reſtituendus ſine alia probatione purificationis, quę petitorium reſpiciat, ac clauſula nullitatis referri poterit ad inſtrumentum & conſtitutum in eo adiectum, cuius ſola virtute non potuiſſet agere de ſpolio ante quæſitam veram poſſeſsionem. Idque reſolutum refert Pute. 29. Martij 1546. in ſua deciſ. 422. lib.2. Ac idem eſſet quo ad excluſionem ſpolij, ſi ea quę de contractu proprio diximus, contingerent ex contractu, aut ſimili facto authorum, cum ex eo idem euenturum, ac ſi proprio facto poſſeſsio amitteretur, vt ibidem Alex. & Corn. conſi. 23. lib. 1. Deci. conſi. 302. nume. 24. & conſi. 449. nume. 21. Pariſ. conſi. 1. nume. 164. lib. 1.

22 † Eodemque proprio facto cecidiſſe cenſeatur, qui rem propriam ſciẽtes ab alio conduxerit, ex quo amittitur poſſeſsio. l. qui bona. l. ſi rem aliquam. ff. de acquir. poſſeſ. & vtrobique gloſ. Bal. in l. rem. in fin. 2. lectu. C. locati. Roma. in d. l. ſi rem aliquam. in fin. & conſi. 350. nume. 5. & eſſe communem dicit Alex. in l. quod meo. nume. 10. ff. de acq. poſſeſ. & in d. l. ſi rem. nume. 34. eo. tit. Pariter & is, qui inani timore ductus, ex puſillanimitate è poſſeſsione receſſerit neminę repellente, ſe ipſum deieciſſe diceretur, proprioque facto poſsidere deſijſſe, vnde ceſſaret huius canonis præſidium, ſuccedente alio pręſidio edicti, quod me. cau. vt inquit Bar. in l. 2. ff. eo. tit. Alex. & alij communiter in l. naturaliter. §. nihil commune. Pariſ. conſi. 1. num. 276. lib. 1. Suamet etiam culpa cecidiſſe intelligatur, qui rei proprię poſſeſsionem per annos viginti recuperare neglexiſſet, quam iudex per errorem ex alterius debito, eius creditori tradidiſſet, vt dicit Soz. in d. l. rem quæ nobis. quæſt. 2. verſi. 3. & vlt. Huius autem exceptionis, videlicet, quòd de ſpolio agens ex iuſta cauſa ceciderit, non ſit quælibet leuis probatio recipienda, neque ad effectum repellendi agentem de ſpolio, ſufficiat qualis qualis eius negligentiæ deductio, quæ plene ſit deducenda, & probanda, vt dicit Deci. conſ. 57. nume. 4. & Achil. in deciſ. 4. 6. de reſti. ſpoli. aliàs præſumeretur poſſeſsio continuata vſque ad diem ſpolij, vt per Abb. in c. cum ad ſedem. de reſtitu. ſpoli. Soz. in l. rem quæ nobis. quæſt. 7. ff. dę acqui. poſſeſ.

23 † Quãuis enim in c. in litteris. in fi. de reſtitu. ſpol. late dicatur, pr̨edonem de iuris rigore eſſe regulariter reſtituendum: Id tamen in beneficialibus non recipiatur, velut in quibus exceptio intruſionis, ac

nis, ac apparentis defectus tituli reſtitutionem impediat. Rota in no. deciſ 439. quod quidem eueniat, ſi conſtaret ex actis agentem de ſpolio fuiſſe prædonem, vt limitando dictũ c. in litteris. dicunt Abb. in c. cum eccleſia. num 26. de cauſ. poſſeſ. Paul. de Caſt. conſ. 253. num. 4. lib. 1. Staphil. de litte. Apoſto. fol. 178. col. 1. Corſet. in 5. limit. ſpol. dicentes, tunc demum procedere regulam de qua in d. c. in litteris. ſi de exceptione obiecta dubitaretur, ac de ea non conſtaret in actis: Nam nec ſit reſtituendus qui beneficium reſeruatum poſſediſſet, ſeu alio apoſtolico decreto affectum, vt dicit Abb. in d. c. in litteris. num. 28. ex quo ad oculum pateret de agentis non poſſeſsione, quæ per decretum prorſus adimitur, vnà cum reliquo iure eiuſdem beneficii late per Aeneam de Falco. in tract. reſeruatio. quæſt. 4. 11. effec. In quo tamen dixerit Soz. in l. rem quæ nobis. quæſt. 2. num. 4. prędonem, etiam in his caſibus in quibus eſſet reſtituendus, non propterea eſſe reſtituendum virtute huius canonis reintegranda. ea ratione fretus, quòd in eo canone non requiratur bona fides, quod quidem fundamentum cum communiter redarguatur, vt late dixi 2. lib. etiam eius opi. deſuper fundata in conſequentiam dilabitur.

Et hæc dixiſſe ſat ſit de exceptionibus, quæ reſpiciunt perſonam agentis, vt deſcendendum ſit ad eas, quæ percutiunt rem de cuius ſpolio agitur, & ſint pariter multiplicis generis, inter quas illa ſit,
24 quæ opponi ſolet contra agentem de ſpolio alicuius caſtri † difficilis recuperationis in petitorio, in qua admittitur dominii exceptio, regulariter non admiſsibilis, ne aliàs iudicium petitorii prorſus redderetur fruſtratorium ea difficultate recuperandi, vt per Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 21. ff. de acqui. poſſeſ. Bal. in ſua marga. verb. caſtrum. Iaſ. in l. 2. col. 1. C. de edic. diui Adri. Rui. conſi. 42. num. 10. lib. 4. Paris. conſi. 1. num. 177. lib. 1. Quinimmo ratione eiuſdem difficultatis, liceret eidem ſpoliato id caſtrum ex interuallo recuperare, ſi tamen interim fuerit continue verſatus in præparamentis, ex quo uirtute ciuilis poſſeſsionis continuatę, velut animo retentæ, ſemper poſsit abſque vitio ſpolij naturalis recuperari propria authoritate, quamuis ſerius potuiſſet eandem via iuſtitiæ recuperare. Fely. in c. 1. nume. 26. de iudi. cum ciuilis retenta elidat omnem ſpolij notam, vt per Bar. in l. 3. §. cum igitur. ff. de vi & vi arma. Bal. in l. fin. num. 3. C. de his qui à non domi. Docto. in c. olim. il 1. de reſtitu. ſpolia. Abb. & Fely. in c. vigilanti. num. 8. de pręſcrip. Soz. conſil. 122. nume. 12. lib. 4. Cardin. Iaco. de conci.
25 fol. 147. litte. B. † Quod tamen ei non perpetuo licebit, ſed cum moderamine adhibendo iudicis arbitrio, qui omnibus circunſtantiis ex-

tiis excuſsis, arbitraturus ſit, quid quantumue interſit, an timore, ſeu notabili negligentia ſuam ciuilem amiſerit: Idque interuallum commenſurandum ex naturali difficultate recuperationis. Fely. in d.c.vigilanti. Rota in antiq.deciſ.54. & late dictum lib.1. inter effectus l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iuli. de vi. Verum qui fuiſſet parte tantum caſtri ſpoliatus, ſeu eo integro (retento tamen fortilitio) poſſet quandolibet, ratione partis retentæ, reliquam partem impune recuperare, virtute ciuilis, quæ ſit nobilior naturali: Ac fortilitium retinens ſeu caſtri partem, cenſeatur eſſe in continuis præparamentis recuperandi reliquum, nec vnquam habuiſſe naturalem pro derelicta. Bal. in l. data opera. col.fin.C.qui accu.poſſeſ. Alex.poſt
26 Bar.d.l.3.§.cum igitur.de vi & vi arma. Et nedum ita ſpoliato † liceret idem caſtrum recuperare, quo quis fuerit exſpoliatus, verum & aliud caſtrum ſpoliantis inuadere, ad effectum id retinendi, donec proprium & aliàs per ſe poſſeſſum, ſibi reſtitueretur, dummodo id fieret ſine ſcandalo, vt per Inno. in c.olim.num.8.verſi. item plus. de reſtitu. ſpoli. Bal. in l.2. col.20. C.de ſeruitu. in l.fin.C.de his qui à non domi. & in marga. verb. caſtrum. Fely. in c.1.nu.26. de iudi. Paul.de Caſt.conſi.399. num.2.lib.1. Alex.conſi.135.num. 2.lib.1. Veronen. conſi.26. num.4. poſſentque prędicta etiam furtiue & proditorie fieri, licet iudicis copia haberi poſſet, vt ibidem di-
27 cunt Docto. & Paris. conſi.10. num.81.lib.1. † Quę nedum recipiuntur in caſtris, (quorum ſera recuperatio permittitur) verum etiam ſint profutura eadem ratione, in aliis quibuſdam caſibus, prout materia ſubiecta ſuadebit: Nam & ſi Docto. in d.l. ſi quis ad ſe fundum. dicant recuperationem ex interuallo non eſſe licitam: in eo tamen ſemper erit iudicis arbitrium, qui ad interuallum ſit ex proximis indiciis collecturus. Iaſ. in l. ſi quis ita. §. ſeia. num.14.ff. de verb.oblig. Fely.in d.c.vigilanti.num.8. Rota in antiq.deciſ.54. Paris.conſi.24.num.27.& ſeq. lib.1.ſicuti & è contrario: Nam licet in continenti dicatur fieri, quod intra triduum ſucceſſerit. Archid. in c. quòd reſtitutio.3.queſt.1.Iaſ.in l.4 §.condemnatum.num.26. de re iudi. & in l.2. num.12. C.de iur.emphy.Lucas de Penn. in l.ſi coloni. num.30. C.de agri.& cenſi.lib.11. In eo tamen uarietur interdum ex accidentibus per iudicem recte ponderandis. Abb. in c. 1.de mutu. peti. num.15. Indeque dicatur, nullum tempus labi contra eum qui ſit in vinculis detentus, donec propria libertate potiatur, per Bal. in l.recte.num.34. C.vnde vi. Idemque in eo qui iuſto metu inimicorum ſeu latronum, ad poſſeſsionem recuperandam non acceſſerit, vt non cenſeatur interim ſuam ciuilem deperdidiſſe,
28 quam pari ratione retineant † banniti ſeu exititii, velut per timorē impedi-

impediti in recuperatione naturalis, quam nec per centum annos
amitterent, ſecundum Anto. in c. 1. de noui ope. nunci. de quo
29 Corn. conſi.56.litte.I.lib.2. † In quo nihil aduerſatur,quod paſsim
dici ſolet, ciuilem amitti ex timore recuperandi naturalem.l. ſed &
ſi nolit.ff.de acquir. poſſeſ. Paul.de Caſt.d.conſi.399.nume.3.lib.1.
cum id recipiatur in eo timore, qui verſetur in diffidentia recuperan
dę poſſeſsionis, quam metus immediate reſpiciat, ſed non recipe-
retur in eo metu, qui non ſit relatus ad rem ipſam, ſed ad propriam
tantum perſonam & extra rem, vti contingit in eo qui timeat latro-
num aut inimicorum offenſionem, quorum metus cum rem non
reſpiciat, ſed extrinſecus ſit à re, nec ipſius rei poſſeſsionem con-
turbare poſsit. l. licet. in fin. C. de acquiren. poſſeſsio. vbi Do-
cto. communiter ſecuti Barto. in l. 3. §. in amittenda. ff. eod.
tit. Ibique Iaſ. in 4. notab. poſt diſcuſſas omnes contrarietates
Docto. reſidet tandem cum opi. communi, quam ſequitur Corn.
conſi.48. litt. C. lib.4. Quę tamen de bannito dicta ſunt,ſane intel-
ligenda,vt ſibi locum non vendicent in bannitis ex tam graui cauſa,
quę rebellionem inferret, in qua ſpecie non dicantur ciuilem retine
re,quam vnà cum naturali amittant,quam tamen recuperarent ex
plenaria reſtitutione Principis,cum integra reuocatione priuationis
etiam quoad poſſeſsionem, ex qua dicatur tributa facultas recupe-
randi propria authoritate, ſine tamen vi, vti deciſum refert Mohe.in
cauſa Ferrarien. in eius deciſ. 87. & ſeq. ſubdens, quòd licet ciuilis
retineatur per alium animo, qui adimi nequeat, ex no. in l. 1.§. ſi
vir.ff. de acqui. poſſeſ. poteſt nihilominus tolli effectus ipſius ciui-
lis poſſeſsionis, tamquam à iure inductus,vt ibidem dicunt Docto.
cum Bar. in l.ſi maritus.§.lege.ff.de adulte. Idemque dicit Mohed.
deciſ. 86. adeo vt ſi in conceſſa reſtitutione per Principem inſeran-
tur vberes clauſulæ,de quibus in deciſ.64.in no.quæratur ex ea poſ-
ſeſsio priſtina etiã ſine alia noua apprehenſione,vt in d.deciſ.87.nec
ſecus futurum dicit,ſi reſtitutio fieret ex cauſa pacis cõpoſitę,quam-
uis ex legis reſtitutione, virtute poſtliminij, ſeu aliàs non recupe-
retur poſſeſsio ſine facto nouæ adeptionis.l. ſciendum.§.denique.ff.
ex qui.cau. maio. l. in bello.§.ſi.ff.de capt. Neque etiam ciuilis ali-
quo temporis lapſu amitteretur per eum, qui à furore obſideretur,
in quo omnino deſit poſſeſsionis amittendę animus, qui ſicuti vnà
cum corpore requiritur ad quęrendam poſſeſsionẽ,æque requiratur
in ea amittenda.l.quemadmodum.l.ſi is,qui.ff.de acqui. poſſeſ. nec
30 in furioſo animus conſideretur. Bar. in l.ſi id quod.§.1.eo.tit.† di-
cens,hanc ciuilem pariter retineri, quamuis colonus per quem do-
minus poſsidens iam obijſſet,quo viuente adeo ciuilis poſſeſsio per

dominum

dominum retineatur, vt eam nullatenus amitteret, licet ad fundum per colonum ſuo nomine retentum non acceſſerit ſuſpicans ſe poſſe repelli, cuius quidem rei timor non operetur in poſſeſsione per aliũ eius nomine retenta. Signoro. conſi. 75. nume. 21. verſi. nec etiam, ita intelligens. l. ſed & ſi nolit. de acquir. poſſeſ. Neque poſſeſsio per colonum retenta animo ſolius domini poſsidentis amitteretur, niſi cõcurrente etiam animo acquirentis, vt notat Bar. in l. 1. §. non autem. nume. 2. verſi. contra hoc. ff. de vi, & vi arma.

31 † Non tamen eius ciuilis poſſeſsionis retentæ virtus, operabitur facultatem recuperandi naturalem etiam in continenti, ſi fuiſſet amiſſa iudicis authoritate. In quem caſum, ſimili authoritate eius recuperatio egeret. l. à diuo Pio. §. ſi ſuper. & §. ſi poſt. ff. de re iud. Vbi Angel. verſi. ſed prædictis. Mohed. deciſ. 87. niſi tamen ea iudicis authoritas fuiſſet verſata in traditione poſſeſsionis rei alienæ ex alterius debito, non vocato ad id poſſeſsore, qui propterea poſset ex ſemet ipſo recuperare naturalem, ſine obſtaculo iudiciariæ authoritatis, quę tertio non citato nequeat obeſse. Soz. in l. rem quæ nobis. quęſt. 2. verſi. 3. & vlt. ff. de acqui. poſseſ. & in conſi. 158. nume. 23. lib. 2. Minuſque tribuatur ei facultas recuperandi naturalem ſub prętextu ciuilis retentæ, qui amiſiſset poſseſsionem, virtute breuis apoſtolici, inſerta clauſula, ſine vitio ſpolij, cuius virtus adimit quamcumque poſſeſsionem etiam ciuilem, quę quidem poſsit per Principem ſine cauſa auferri. Iaſ. in l. 1. in princ. nume. 48. ff. de acqui. poſſeſ. & ita deciſum refert Mohed. d. deciſ. 86. Ex quo nec liceat naturalem ita per alium captam recuperare, velut ciuili amiſsa vnà cum naturali.

32 † Si verò poſt poſſeſsionem ita quęſitam virtute breuis, ſuperuenerit reuocatoria ſucceſſoris, primus poſſeſsor cenſebitur in priſtinum reſtitutus, ſublata prorſus virtute præcedentium litterarum. Idem Mohed. deciſ. 87. & ſeq.

Qui igitur poſseſsione ciuili retenta, tempeſtiue naturalem amiſſam recuperauerit, eiuſdem iuris cenſendus ſit, ac ſi priſtinam poſseſionem eatenus illęſam continuaſset, in eodem met ſtatu priſtino perſiſtens. Bal. in c. 1. verb. Marchio. qui feu. dar. poſs. Abb in c. cum veniſsent. num. 7. & 16. de reſti. ſpolia.

Nec tamen verum eſſe quidam dicunt, adeo licere retinenti ciuilem recuperare naturalem amiſſam, vt & poſsit id ius recuperandi

33 alteri † cedere, quod negauit Ioan. antiquus gloſſator, contradicentibus tamen Petro & Accur. in l. cum fundum. verſi. poſtea. ff. de vi, & vi arma. quos ſecutus eſt ibi Bar. in prin. & Alex. poſt eum, multa cumulans, quæ tranſcribere nolui, quorum varietatem tãdem ad concordiam redegit Lucas de Penn. in l. ſi coloni. nu. 30. verſi. 7.

C. de

C.de agrico. & cenſi.lib. 11. adhibita diſtinctione, quæ recitabitur inter exceptiones ad l. ſi quis ad ſe fundum. Ac quemadmodum naturaliter, & ciuiliter poſsidentes ſi naturalem tantum amittant, poſſunt eam virtute ciuilis retentæ recuperare exceptis ſpeciebus mox recitatis, ita pariter & hi qui tantum naturaliter poſsident (vt
34 † Vſufructuarij, Emphyteotæ, Feudatarii, & ſimiles, de quibus Bar. in l.3.§. è contrario. nume. 20. & in l. naturaliter. nume. 15. ff. de acqui. poſſeſ.) eandem poſſeſsionem retinere dicerentur, & ſi alter rem ipſam clam occuparet, ex quo non quæreret naturalem, velut ab alio retentam. gloſ. communiter recepta in l.3.§. ſi ui. verſi. amiſit. ff. de ui, & vi arma. vbi Bar. in prin. Iaſ. in l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas. num. 14. ff. de acqui. poſſeſ. ex eaque naturali retenta, ſibi liceret abſque metu ſpolij occupantem illum repellere, tamquam non uere poſsidentem, cum duo nequeant eandem rem, eodemque genere poſſeſsionis in ſolidum poſsidere. d. l. 3. §. ex contrario. & ibi Iaſ. & in d. §. qui ad nundinas.

35 † Ratione ipſiuſmet rei poſſeſsæ oriatur etiam exceptio in decimarum perceptione, cuius quaſi poſſeſsionem adeptus, & dehinc ſpoliatus, non vniformiter reſtituatur, licet eſſet clericus, ac decimarum capax, cui nihilominus reſtitutio denegaretur, obiecta veriſimili præſumptione contraria, vti eueniret ſi in alterius territorio decimæ colligerentur, vnde præſumeretur occupatio, niſi aliàs probaretur legitima continuatio quaſi poſſeſsionis. c. ad decimas. de reſtitu. ſpoli. in 6. Archid. in c. 1. nume. 7. 14. quæſt. 1. dicens idem futurum ſi ea quaſi poſſeſsione ſpolietur clericus, propter denegata per eum ſacramenta, quorum tantum cauſa fuerit decimarum vſus introductus: qua cauſa fundamentali deficiente, poſſet illis uelut indignis reſtitutio denegari, ex tali exceptione obiecta. c. cum dilectus. de ordi. cogni. vbi Anto. & cæteri recitati per Corſet. in 49. limit. ſpol. & per Rip. in lib. 1. reſponſo. c. 14. num. 20. cum eo caſu videretur ſemetipſum ſpoliare ex ſacramentorum non exhibitione, quorum tantum ratione decimę percipiantur, late Domi. in c. 1. §. fin. in fin. de reſtitu. ſpoli. in 6.

Quamuis forte defendi poſſet hoc remedium canonis reintegranda: in quo verſamur non competere in ſpolio rerum profa-
36 narum, quod ex verbis eiuſdem canonis colligi videatur. † Fuit tamen contraria ſententia de iure recepta per Roma. in l. rem, quę nobis. nume. 9. ff. de acqui. poſſeſ. vbi Alex. nume. 10. & in conſi. 6. nu. 3. lib. 3. & conſi. 94. num. 13. lib. 5. Corn. conſi. 56. litt. Z. lib. 2. Abb. in c. ſępe. num. 14. in fin. de reſtitu. ſpoli. qui in eo concordat, ut hæc conſtitutio velut generalis conueniat etiam ſpolio rerum profana-

rum. In quibus tamen dixerunt, & prędonem eſſe reſtituendum. Ang.in l. Paulus.§.1.3.notab.ff.quib.mo.pign.uel hypothe. Caſſad. de reſtitu. ſpoli. deciſ.3. num.5.cum in profanis non attendatur uitioſus ingreſſus ſicut in beneficialibus. Oldrad.conſi.1.col.2. Inno. in c.conſtitutus.de filijs preſby. quem ita intellexit Bal. in l. ordinarii.num.14.C.de rei vendi. & Marſil. ſing.11.ac in his ceſſet animarum periculum, in ſpiritualibus præcipue notatum:In quo Salyce. in l.ſi quis ad ſe fundum.C. ad l.Iul. de ui.dixerit in eo non differre profana à ſpiritualibus,ſi notorie conſtet de non iure ſpoliati: eiuſque opi. uelut communem comprobat Iaſ in l.naturaliter. §. nihil commune.num. 46.ff. de acqui.poſſeſ.

37 † Neque feudalis rei ſpolium erit interdum reſtituendum, obſtante exceptione qualitatis eiuſdem rei, cuius ſit incapax clericus, mancus,& mutus, nõ prius docto de priuilegio diſpenſatiuo.Afflic. deciſ.361.num.15.Sed poſſent prędicti obtinere reſtitutionem feudi ſcienter conceſsi per principem,qui ſicut potuit condere iura feudi,ita poterit ea relaxare,ut ibidem dicit Afflict.num.39.ſed id non pariter reciperetur in fœmina,quę licet regulariter ſit incapax feud. c.1.de ſucceſsione feu. Abb. in c.ex parte. num. 2. de ſeu. non ideo poterit obijci incapacitatis exceptio in eius poſſeſsorio feudali,cum de iure poſsit multipliciter eſſe capax feudi; proptereaque talis obiectio, velut ſapiens petitorium ad eius futurum iudicium reiiceretur.Roma conſi.1.& 33.& 234.nume.6. & conſi.367.num 6.in H etiam.col.2.ff.ſol.matri.Corn.conſi.16.litt I. lib.1. Alex. conſi.30. nume.2.lib.1.Deci.in regul. fęminę.num.56.& conſi.139.390. nu. 14.& conſi.413.num.14.Curt. ſeni.conſi.49.Pariſ. conſi.98.nu. 15. lib.2.Mohed.deciſ.127. & 281. cum alijs deductis in cauſa Sarſinaten.comitatus: Indeque communis inſurgat opinio, fœminas non impediri in feudali poſſeſsorio adipiſcẽdæ,de quo in l.fi.C.de edict. diui.vbi Alex. num.30.& Iaſ.num.26.Pariſ.conſi.23. nu. 89. lib.1. & Mohed.qui ſupra:bene tamen obſtabit exceptio qualitatis feudalis agenti poſſeſsorio ad quaſi poſſeſsionem perceptionis alimentorum, quorum ſit incapax feudum,de quo per Pariſ. conſi.98. lib.2. & aliàs late dixi.

38 †Dominij exceptionem regulariter non obfuturam huic iudicio ſpolij dicit Bar. in l.1. num.3.C. ſi per vim,vel alio mo. Dyn.in regul. qui ad agendum. verſi. item videtur. Idque communiter per Docto. recipitur,vt per Deci.conſi.57.nu.6.etiam ſi offerretur probatio in continenti parata, vt etiam dicit Soz. in l.rem quæ nobis. quæſt.9.ff. de acqui. poſſeſ. & alii relati per Fely. in c.exceptionem. num.28. de excep. reprobata in hoc opi. glo. in l.ſi de vi. in fi.ff.de

judi.

iudi. A qua tamen regula excluſiua huius exceptionis, plurimi caſus excipiuntur, in quibus dominij exceptio recipiatur: quorum primus eſt, quando ea exceptio tam euidentem, & paratam habeat faciem veritatis, vt alia extrinſeca probatione non indigeat. Oldra. conſi. 274. in fi. citatus per Bal. in l. pen. verſi. vltimo. C. ſi à non compe. iudi. Quæ euidentia in primis deduceretur, ſi iam ex actis probatis de ea conſtiterit per ſententiam & rem iudicatam ſuper petitorio agitato poſt ſpolium cõmiſſum, ſiue ſpoliatus eo petitorio egiſſet, ſiue ſpolians cauſam iactationis commiſiſſet, vel aliàs obtinuiſſet fauorabilem ſententiam in petitorio cum ſubſecuta re iudicata, ex qua ſpoliatum agentem repelli communiter firmant Docto. contra Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. vt ibidem atteſtatur Iaſ. quamuis ipſe ſenſerit cum Bart. multa congerens; hoc tandem faſſus, communem eſſe contra eum: & idem dicit Paris. conſi. 1. num. 143. lib. 1. Atque adeò id verum dixerint domini de Rota, teſte Puteo deciſ. 3. de reſtit. ſpoli. vt & ſi hæc ſententia ſuper petitorio proceſsiſſet virtute commiſsionis mixtę, tam petitorij quàm poſſeſſorii, idem operaretur ad abſorbendas vires poſſeſſorii, licet de ipſo poſſeſſorio iam conſtaret, de quo per Alex. conſi. 130. lib. 5. In quo nõ aliud præiudicium inferatur ſpoliato, quàm quod ipſemet ſibi intulerit, permittendo procedi ſuper petitorio, quod potuiſſet ad libitum impedire odio ipſius ſpolii, vt merito per eam ſententiam excludatur, ex qua conſtet de euidenti probatione petitorii, quod abſorbeat poſſeſſorium; nihil tamen obfutura, ſi talis ſententia ſpolium præceſsiſſet, iux. notata per Abb. in c. paſtoralis. num. 26. de cauſ. poſſeſs. & propri. Roma. in l. rem quæ nobis. num. 11. verſi. vlterius. ff. de acqui. poſſeſ. Nam dominus ſpolians nedum non eximeretur à iudicio ſpolii, ſed etiam ſubiiceretur pœnę l. ſi quis in tantam. C. 39 vnde vi. † In qua exceptione dominii (ad inſtar ſententię prędictæ) recipienda eſſet etiam probatio virtute inſtrumenti, quod habeat paratam executionem, vt late per Corſet. in 36 limit. ſpol. Ac ne dum res iudicata ſuper petitorio pariat legitimam exceptionem ſpolii excluſiuam (velut ex qua oriatur notiſsima dominii probatio) verũ & eundem effectum operaretur quælibet concludens probatio iam recepta in petitorio poſt ſpolium, cuius iudicio ſpecifice inchoato, ſi agens patiatur de petitorio diſcuti, de quo palam conſtiterit, ſero ſapiet ſpoliatus, ſi poſtea alleget excluſionem exceptionis dominii. Nam & ſi per eum poſſet ante receptas petitorii probationes efficaciter excludi allegatio dominii: inanis tamen ſit futura quęlibet eius allegatio poſtea facta, cum ex his probationibus receptis, & cõcludentibus petitorium ad fauorem ſpoliantis, eſſet ei debita abſo-

Z 2 lutoria.

lutoria. c.1. de reſtitu. ſpoli. Bal. in l.ſi quis ad ſe fundum.verſi. videndum. C.ad l.Iul. de vi. vbi Ang.verſi. prima eſt. Alex. in l.naturaliter. §.nihil commune. num. 3.& 39.de acquir.poſſeſ. & ibidem Ripa num.72. & 147. & Iaſ. num. 118. & in l. patre furioſo. num. 34.ff.de his qui ſu. ſu. Abb.conſil. 55. col. pen.lib.2. Veronen. cau te.82. Paris. conſi.112. num.61. lib.1. Cum is qui negligenter paſſus fuerit ſuper petitorio diſcuti, gaudere nequeat ſpolii priuilegio, cui ipſemet diceretur renunciaſse per tacitum conſenſum in petitorio iam poſtea probato. Specul. de petito. & poſſeſ.§. fin.num.24. Franc.in c.ad decimas.in fin.de reſtitu.ſpolia.in 6.Cuius tamen cōſenſus tacitus non prodeſſet ſpolianti, quotiens ex non reſtitutione ſpoliati redundaret aliquod animæ periculū, iuxta terminos c.2.de conuer. coniugato. In qua ſpecie poſſet iudex etiam parte non petente poſſeſſionem ſpoliatam reſtituere. Abb. in c.1. num.3. de re-
40 ſtitu. ſpol. † Nec tamen vſque adeo diſſenſus, aut proteſtatio ſpoliati eſſet impeditura probationem petitorii, vt etiam omnino reiiciat admiſſionem articulorum, qui nihilominus reciperentur, licet non profuturi ad excluſionem poſſeſſorii, inſerta clauſula, ſaluo iure impertinentium, ac teſtes examinatos poni ad partem, vt per Afflict. decif.7.num.2. & in fin. Paris.conſi.31.nume.54. lib.4. Ac ita intelligendum quod dicit Pute. deciſ. 12. 32. de reſtitu. ſpoli. vt in ſpolio non recipiantur articuli in exceptione execrabilitatis, videlicet, vt examinati deſuper teſtes non impediant reſtitutionem ſi præcedat proteſtatio. Poſſent tamen hi teſtes interdum prodeſſe ad debilitationem ipſius poſſeſſorii, vt inquit Soz. in d.l.rem quæ nobis. quæſt.9. col.3. Eodemque pacto dominii exceptio ſit excluſiua ſpolii, ſi de eo fuiſſet cognitum, & plene probatum in iudicio, ab initio mixtim propoſito, poſſeſſorii & petitorii. Neque petitorii ſubſecuta ſuſpenſio quicquam operaretur, ex quo petitorii probationes congruo tempore receptæ ante eius ſuſpenſionem plenarium effectum ſortiantur ad probationem dominii ex actis eliciendam, de quo Caſſad. deciſ. 2.num.7.de reſtitu. ſpol. Aegid. deciſ.404.& ſeq. dicens tamen, intelligi de petitorio plene conſtare, ſi eius probatio nequeat reddi dubia ex aliqua probabili impugnatione. Quod demum eueniat ſecundum Rotam in no. deciſ.393.col.2.ex concluſione in cauſa, quæ receptas probationes efficiat indubias. Abb. in c.cum olim.2.notab.de verb.ſignifi. Lucas de Pen. in l.ſi coloni. num.26. de agric. & cenſi.lib.11.Fely. in c. ſignificauerunt.nu. 3.de teſtib. qui dicit, quòd & ſi ante concluſionem dici poſſet probatio notoria, velut ex actis conſtans, eſſet tamen illa notorietas cōmutabilis vſque ad concluſionem cauſæ, cum eatenus probari poſ-

ſet con-

ſet contrarium, vt licet probatio eſſet notoria, non tamen eſset notoria ipſius rei veritas, quæ poſsit adhuc probari contraria, vt ibidē per Abb. & Fely. & in c.ad petitionem.num.7.uerſi.3.de accuſa. in c.laudabile. vt lite penden. Non obſtante d.deciſ. Aegid.404.à qua diſsonat deciſ.393. in no. cui magis adhęſerunt domini de Rota in cauſa Parmen. vt inquit Pute.deciſ.24.de reſtit. ſpoliat. & Veſta.deciſ. 76. cum ante concluſionem non dicatur notorie conſtare, licet ex actis ita conſtaret.Pute. deciſ.281. lib.2. Quæ autem de concluſione requiſita dicta ſunt, ceſsarent in ea probatione, quæ oriretur ex propria confeſsione, ex ſe paritura notorietatem ante aliquam concluſionem, vt per Alex.in d.§.nihil commune. Bar. in l.1.verſi. rem manifeſtam.ff.de ope.no. nunci. Fely.in d.c. ſignifi. num.3. Ex quo ſi confeſsus dominium rei communis pro indiuiſo, de ſpolio egerit contra prætenſum ſocium, in totum ſuccumbat obiecta ei dominii exceptione, cum ex eius confeſsione, reus præſumeretur inſolidum dominus, niſi communio probaretur. Paul.conſi.110. nu. 2.lib.2. Quæ tamen probatio dominii ex confeſsione deducta non obſtaret niſi vndique concluderet. Archid.in c.1.nu.4. 14.quæſt. 1.

42 Aegid.deciſ.691. fallen.5.Mohed.deciſ.7.37. † Cuius generis probationes dominii, ſi poſt ſuſpenſum petitorium, & obiectionem in actis factam reciperentur, fruſtratoriæ ſint futuræ,quo ad impediendum reſtitutionem ſpolii,tamquam receptæ coram iudice,qui careret iuriſdictione ſuper petitorio poſt eius ſuſpenſionem,quæ habeat vim ſuſpenſiuam iuriſdictionis. Rota in no.deciſ. 393.col.3.& 437. in fi. Aegid. deciſ.36.in fi.& deciſ.98.Et latius dixi in libellis ſpolii.

43 † Proptereaque in cauſa Caſtella. parochialis, de qua meminit Veſtan. deciſ.61. nihil profuit familiaritas probata poſt ſuſpenſionem petitorii velut id ſuſpenſum percutiens. Nec pariter in cauſa Toletana parochialis fuit poſt ſuſpenſionem petitorii recepta probatio veri valoris (de cuius non expreſsione fuiſset obiectum) reſeruata eius cognitione in iudicio petitorio poſt completam cauſam ſpolii. Vnde tollitur omnis effectus ſuſpenſionis, vt per Veſtan. deciſ. 285. licet Ripa in tracta. de reſcrip.c fin. reſponſo 35.dixerit, obiectum falſi valoris reddere titulum incoloratum, vt de eius veritate in iudicio ſpolii cognoſci oporteat,de quo inferius dicam. Quam regulam excluſiuam exceptionis dominii, non habere locum ſi id fuiſset pręſcriptione quaſitum, dixit Balb. in tracta. de pręſcrip.4. par.4.par.quęſt.24. num 5. de quo latius ſit diſserendum inter proprias exceptiones præſcriptionis.

44 † Eamque dominij exceptionem dixit Specul.de petito. & poſſeſſo.§.fin.nume.20.eſſe recipiendam,ſi obiecta ſit per poſſeſsorem &

domi-

dominum, ad quem res propria ſine aliquo vitio violentiæ deueniſſet etiam per manus malæ fidei poſſeſsoris, aſſerens illum non poſſe dici ſpoliatorem, qui rem propriam è manibus alterius recepiſſet: neque etiam ſucceſſorem in vitium, ſed rei propriæ recuperatorem, cum quo videretur ſentire Bal. in l. 2. in fin. C. de ſer. fugi. & Lapus allega. 302. cuius tamen contrarium uerum eſſe dicit idem Bal. in l. inciuilem. C. de furt. Anto. in c. paſtoralis. de cauſ. poſſ. & proprie. Corſet. in 43. limit. ſpoli. & eſt communis, cum ex hoc canone reintegranda. agatur contra quemlibet poſsidentem probato primo extremo, nulla habita ratione, an ipſe poſsidens fuerit, ſpoliator, vt proprio loco dixi.

45 † Dixerunt quidam hanc dominij exceptionem generaliter obeſſe in hoc iudicio, quotiens fuiſſet dominium ſpolianti quęſitum facto ſeu negligentia ipſius agentis de ſpolio, vt Bal. in c. in litteris. de reſtitu. ſpoli. Anto. in c. ſollicite. eo. tit. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. nume. 26. Soz. in l. rem quæ nobis. quæſt. 2. de acqui. poſſeſ. Corſet. 31. limit. ſpol. freti ea potiſsimum ratione, quòd videretur proprio facto ſibimet præcluſiſſe viam poſſeſsorij, contenti ſub ventre dominij per eum tacite renunciati, & in alium translati: Quæ quidem concluſio quamuis ſpecifice in pluribus verificari poſsit, non tamen generaliter ſit vera, cùm nec generaliter excludatur iudicium ſpolii ex propria renunciatione, ſi ante eam fuiſſet commiſſum ſpolium, ex quo ea renunciatio recipiat contra ſe ex præcedenti ſpolio eam iuris præſumptionem, quòd non fuerit ſpontanea d. c. ſollicite. & dicam in propria exceptione renunciationis. Tunc demum concluſio ſupradicta uerificaretur, ſi appareret de renunciatione facta procul ab omni metu & ſuſpicione fraudis, vt ibidem not. Docto. Minus & generalitas predictę concluſionis recipienda eſſet in qualibet negligentia, cum nec ſemper præſcriptio ortum habens ex negligentia hoc iudicium excludat, vt inferius dicetur: ſed talis concluſio ſit ſane intelligenda in eiſdem terminis, in quibus loquitur hic canon c. reintegranda. ſuperius recitatis, ac deductis per Pariſ. conſi. 1. nume. 171. lib. 1.

Eandemque dominij exceptionem alij plerique dixerunt recipiendam, ſi ageretur de ſpolio clandeſtino, ex l. ſi de eo. §. fin. ff. de acqui. poſſeſs. ad id notata per Bal. in l. Titia. num. 6. C. eo. tit. & in l. ſi quis emptionis. §. ſed hæc. C. de pręſcrip. trigin. ann. & per Dyn. in regul. qui ad agendum. col. 2. Corſet. in 29. limit. ſpol. cuius contrarium comprobat Alex. in d. §. nihil commune. nume. 17. alio ſenſu dato ad d. §. fin. vt ibi per eum, dicentem ſatis eſſe, quoad victoriam iudicij ſpoliatiui, extrema deduxiſſe & probaſſe, ſine alia

inquiſi-

inquiſitione cauſæ, aut qualitatis ſecundi extremi. In eoque futurã inanem probationem vitioſæ poſſeſsionis, velut in quo non requiratur vitium; ſed tantum poſſeſsio, quęcumque ſit, vt eſt communis relata per Abb. in c. cum ad ſedem. nume. 26. de reſtitu. ſpoli. & per Corſet in addit. poſt eum, & late Soz. in l. rem quæ nobis. quæſt. 4. nume. 7. in fin.

46 † Eſſet pariter recipienda hęc exceptio dominij in ſpoliatiuo iudicio incorporalium, in quibus petitorij cognitio compatitur cum poſſeſſorio, vt inquit Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 18. vbi Iaſ. num. 152. Bal. in l. incerti. nume. 8. C. de interdict. & in l. 1. num 31. C. de ſeruitu. Pariſ. conſi. 54. lib. 4. Eandemque exceptionem recipi, dicit Afflic. deciſ. 7. nu. 3. in ſpolio iniquo iudicis, quod ex notoria iniuſtitia reuocetur, de quo ſuo loco dicam: Nec ſit prætereunda notabilis concluſio Bal. in l. ſi quis. §. & ſi quis. C. de pręſcrip. trigin. ann. dum dicit hanc exceptionem dominii (licet incontinenti probãdi) minime obeſſe cuiquam eiecto per iudicem ratione contumacię, poſt contumaciam deletam, vt ibidem per eum, & in aliis pleriſque caſibus hęc dominii exceptio reciperetur, late recitatis per Soz. in eius regul. 96. quos tranſcribere nolui. Bene tamẽ proderit proprium dominium agenti de ſpolio, qui concurrat agendo cum alio non domino: In quo concurſu dominus eſſet præferendus, vt per Specul. de petito. & poſſ. §. fin. uerſi. 20.

47 † Cui quidem exceptioni proprii dominii, videtur eſſe proxima exceptio bonæ fidei cum titulo, ex quo plerique ſint qui exiſtiment, excludi huius canonis remedium, vt Alex. conſi. 76. nume. 5. lib. 2. & conſi. 94. nume. 15. lib. 5. Soz. conſi. 266. nume. 15. lib. 2. Pariſ. cõſi. 1. nume. 166. lib. 1. quod tamen dicant tunc verum eſſe, ſi excipiens cauſam habuiſſet à iuſto poſſeſſore, ac res careret violentiæ & furtiuitatis vitio. Verum idem Alex. in conſi. 92. col. 2. verſi. inſuper. lib. 5. contrarium concludit, vnà cum Roma. in l. rem quæ nobis. nume. 9. ff. de acquir. poſſ. qui partem negatiuam cenſuit ueriorem, & Rui. conſi. 46. nume. 6. lib. 5. Deci. conſi. 57. num. 5. Caſſad. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 7. in prin. Simo. deciſ. 4. & 30. niſi in tit. eſſet decretum irritans. Poſſet tamen titulus in eo caſu prodeſſe, ſi tam agens, quàm reus probaret ſe poſſediſſe, ſed alter cum titulo, alter ſine eo, in quo titularis pręferretur carenti titulo, qui præſumeretur iure familiaritatis poſſediſse, ut per Paul. de Caſ. in l. qui iure. ff. de acquir. poſſeſ. qui ab omnibus comprobatur, ut per Veſtan. deciſ. 214. in fi.

48 His coniuncta eſt † exceptio, non iuris ipſius agentis de ſpolio, quæ interdum proueniat ex defectu perſonæ inhabilis ad poſsidendum, de quo mox dixi: interdum vero proueniat ex negligentia illius qui

lius qui paſsus fuerit ſuper eo iure diſcuti ac ſine contradictione pa lam conſtare in actis, ex quo iam receptæ & concludentes probationes, euidentem defectum iuris operentur. Aegid. deciſ. 36. Fran. in c. ad decimas. col. fin. de reſtitu. ſpolia. in 6. Iaſ. in l. 1. num. 8. ff. de no. ope. nunci. Idem dicentes ſi de eodem non iure conſtaret ex indubia partis confeſsione, ex qua deduceretur notorium non ius, vt dicunt Pute. deciſ. 24. de reſtitu. ſpolia. Mohe. deciſ. 184. Ideoque execrabilitas ex confeſsione deducta noceat ſpoliato agenti, vt idē Pute. deciſ. 32. eo. tit. ac pariter confeſsus illegitimitatem, non reſtitueretur ad beneficium, niſi dixiſset etiam ſecum diſpenſatum. Pute. deciſ. 20. eo. tit. Mohe. deciſ. 140. ſecus ſi eſset ambigua, licet iurata; de quo exemplum ponit Veſta. in deciſ. 166. in eo qui fuiſset confeſsus ſe priuatum ob non ſolutionem penſionis, ſeque paratū ſoluere facto calculo, & deductis expenſis, vt ibi per eum, cum nec ex ancipiti confeſsione probaretur primum extremum, vt per Mohed. deciſ. 37. Pariter & non iuris notorietas deduceretur ex ſententia, ac ex decreto ſuper certo beneficio, ſeu corpore iuris clauſo, vt ait Mohed. deciſ. 184. & Pute. d. deciſ. 24. Verum ſi aliunde quam ex actis, vel confeſsione allegaretur notorietas non iuris egens aliqua extrinſeca probatione, nihil obeſset ſpolio profano, in quo etiā prædo reſtituatur. Inno. in c. conſtitutus de fil. presb. cuius dicta ita fuerunt moderata in Rota, vt refert Sarnen. in regul. de non iudi. quæſt. 5. in fi. vt in beneficialibus aliud eſset futurum, velut in quibus non poſsit ſine animæ detrimento retineri poſseſsio, non ſaltim iuris colore munita, ut ibidem dicunt Docto. & eſt communis relata per Anto. in c. bonæ. de appell. & per Caſsad. deciſ. 3. num. 5. de reſtitu. ſpol. Cum (ut aliàs dixi) exceptio ſubreptionis gratiæ beneficialis, tamquam cuiusque iuris peremptoria obſtet in ſpolio, vt per Aegid. deciſ. 491. Vnde ſi conſtet de eo agentem impetraſſe beneficium curatum, nulla facta mentione eius qualitatis in qua ſe fundet ſpoliatus, vtique ſuccumbet ratione iuris per ſe iam amiſsi ea taciturnitate. Fely. in c. in noſtra. nu. 20. de reſcrip. cuius non iuris obiectio eſſet obſutura etiam ſpolio attentato, vt inquit Fely. in c. ad petitionem. in 4. declaratione. de accuſ. licet in eo iudex poſſet ex ſe ipſo, ratione contemptus, poſſeſsionem reſtituere, vt ibi Fely. allegans deciſ. 14. in no. cum qua concordant deciſ. 55. 348. 412. in no. & 505. in antiq. Caſſad. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 3. num. 4. Verum hæc non iuris exceptio non eſſet ei profutura, qui de iure tertii, non de proprio docuiſſet. gloſ. in c. ad decimas. de reſtitu. ſpolia. in 6. Fely. in d. c. ad petitionem. num. 7. verſi. 3. nec exceptio notorii non iuris ſpoliati obeſſet, ſi eo iure eſſet priuandus, ſed nondum priuatus, vt

ibi per

ibi per Fely. verſi. & in hoc. licet notorium ius ſpoliantis ei prodeſſet, quamuis de proximo eſſet ex aliqua cauſa eo iure priuandus, vt dicit idem Fely. Ac inſuper iuris reſiſtentia cum præſumptione contraria, hanc reſtitutionem impediat ſecundum Oldra.conſi.274. In quo attendi debeat, quòd dicta exceptio defectus iuris non poteſt contra eum obiici, qui docuerit ſe poſsidere ex præſcriptione, quæ licet non tribuat dominium niſi in vim exceptionis: non tamen is qui ſit poſt talem præſcriptionem ſpoliatus, excluderetur à proſecutione iudicii ſpoliatiui ſecundum Balb. de præſcrip. 2. par. 3.par. quæſt.6.num.7.

49 † In cunctis vero ſpeciebus in quibus nõ obeſt iudicio ſpolii exceptio iuris ſpoliantis, vel non iuris agentis, nec æque obſtet iuris regul. dolo facis petere. de qua in l.dolo. C.de doli except. & in c. dolo. de regul. iur. in 6. Cum nec ea obſtante, ſit in primis poſſeſsio reſtituenda. Bar.in l. naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquir.poſſeſs. & in l.meminerint.num.2. C.vnde vi.in l.ſi quis conductionis. num.2.C.loca.Aegid.deciſ.36. & eſt communis cum Bar. vt dicũt Abb. in c.in litteris. nume.7. de reſti. ſpoli. Iaſ. in l.2. in prin.C. de edic.diui Adri. Soz. in l. rem quæ nobis.quæſt.9.Ripa in c.cum eccleſia. num.5.de cauſ.poſſeſ. Vt nec eius regulæ exceptio proſit excipienti, licet omnino res eſſet ei reſtituenda certo tempore à iure præfinito, vt per Roma.in l.ſi donatarius.§. 1. num.5.ff.de condic. ob cau. Et minus ea regul. prodeſſet, quotiens aliqua lege aut conſtitutione expreſſe caueretur, illico fiendam eſſe reſtitutionem, vel id fieri mandaretur virtute capitulorum pacis, de quo per Afflict. deciſ.403.num.19.

50 † Ex his tamen exceptionibus, quæ contra agentem de ſpolio recipiũtur, nulla ſit, quę propius accedat ad eius excluſionem, quàm quæ obijcitur ex defectu primi extremi, ex qua prorſus tollitur omne fundamentum ſpolii; quod quidem dici nequeat, non præuia poſſeſsione. Proptereaque omnes exceptiones quæ poſſunt elidere poſſeſsionem priſtinam agentis de ſpolio, in eo iudicio recipiantur, vt per Abb. in c.in litteris. de reſtitu. ſpoli. Pute.eo.tit. deciſ.9.Soz. in l. rem quę nobis. quæſt.9. ff.de acquir. poſſeſ. quæ tamen exceptiones tendentes ad eneruandum primum extremum, eadem exacta probatione indigeant, qua diximus agere idem primum extremũ. Ideoque inter dominos de Rota fuit deciſum, non ſufficere ad probandam hanc exceptionem alterius poſſeſsionem inſtrumentalem probari, vt dicit Creſcen. deciſ. 298. ſicuti nec ita probari primum extremum iam dixi lib. 2. Nam cum eodem iure cenſeantur actio & exceptio, vtraque etiam in ſuo genere pariter ſit probanda. In-

deque ſit,quòd cum in beneficiali ſpolio ſit magis deducenda & iuſtificanda actio, velut egens iuſtificatione tituli,ſit & æque magis iuſtificanda exceptio, vt inquit Fely. in c.ad petitionem.num.7.verſi. 2. declara. de accuſa. Probabitur igitur exceptio primi extremi excluſiua, ſi cõcluſiue probetur alterius poſſeſsio eiuſdem tẽporis, cũ duo inſolidum poſsidere nequeãt,vt dictum in cauſa Immol.ſpolii. 1542. refert Mohe.deciſ.198.æque probaretur defectus primi extremi, ex precaria conceſsione, aut inquilinatus, ſeu colonatus, quibus probatis omnẹ ſpolium elideretur.c.olim. il 1. de reſtitu. ſpoli. c. cognouimus. 10.quæſt.3. Specul. de petito. & poſſeſ. §. fin.verſi. 17. & ſeq. Idemque futurum in poſſeſsione iure familiaritatis obtenta, quẹ vim precarij obtineat.l.qui iure.ff. de acquir. poſſeſs. quod ex variis coniecturis proximis proueniat, de quibus per Docto. in d.l.qui iure.& Soz. conſi.131. lib.1. Nam & iure familiaritatis pręſumatur poſsidere,qui non habens titulum ageret contra titularem, vt per Paul.de Caſt. & Alex. in d.l.qui iure. omnes tamen coniecturæ prædictę ceſſarent in eo qui haberet aliam cauſam poſsidendi,
51 vt inquit Mohed. deciſ. 302. † Eiuſdemque primi extremi pateretur defectum qui lite pendente nactus fuerit poſſeſsionem, qui ſi ea ſpolietur, fruſtra ſit acturus de ſpolio, propter initium poſſeſsionis ab ea litis pendentia impeditum ex c. 2.vt lit. penden Rota in no. deciſ.16.& in antiq.429. repetita per Biſign.in deciſ.4.de reſti.ſpol. Caſſad. de cauſ.poſſeſ.deciſ. fin.nu.2. & de reſtitu.ſpol.deciſ.3.in fi. Sarnen. de trien. quæſt.27. numẹ.4. In quo tamen opus ſit legitima litis pendentia, vt per Afflict. deciſ. 85.num.3. Ripa lib.1.reſponſo. c.5.cum non vniformiter dicatur pendere lis quo ad reum, & quo ad actorem, quorum ſit diuerſa ratio: Nam in actore lis introducta cenſebitur, ſtatim ac obtinuerit cauſam committi cum decreto citationis, quod operaretur etiam reuocationem attentatorum. Fely. in c.ſuper litteris. num.31. de reſcrip. Roma. conſi.330. num.3. Aegid. deciſ.380. & 545. in fi. Rota in no. deciſ.75.& 402. Afflict. deciſ. 366. in fin. Caſſad.deciſ.1. num.4. ut lite penden. & in regul. deciſ.6. in prin. Sarnen. de ſubrogan. quæſt.48. num.3. & in regul. de triénn. quæſt.56. num.5. & quæſt.61.num.19. & in compen. ſignat.num.64. Staphil. de litte. Apoſto.fol. 144.col.1.Milis verb. litis pendentia.niſi eſſet actor, qui commiſiſſet cauſam pro ſuo intereſſe, & nondum fuiſſet admiſſus: in quem caſum non diceretur ad-
52 huc litis pendentia quo ad eum, vt per Creſcen. deciſ.68. † In reo autem non cenſeretur pendere lis ante citationem contra eum legitime executam. Rota in no. deciſ. 279. Caſſad. d.deciſ.1. nume. 4. vt lite penden. Aegid. d.deciſ.545. Nec etiam executa citatione lis dicere-

diceretur pendere, niſi citatio induceret ſpecificam litis cognitioné, vt ait Lapus allegat. 89. & Rota in no. deciſ. 469. nec quidem eius notitię confeſsio probaret litis pendentiam, niſi conſtaret aliunde veram notitiam ad eum deueniſſe, vti refert Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 55. Et multo minus cenſeretur oriri notitia ad hunc effectum ex tacita procuratoris confeſsione. Idem Sarnen. in regul. de anna. quæſt. 48. Verum ſi poſt cauſam commiſſam, citationemque decretam, reus fuerit litem confeſſus, diceretur cum eo velut ex veris præambulis, lis pendere etiam ante citationem contra eum executam. Creſcen. deciſ. 124. Idemque, ſi poſt ſpecifice conſtitutũ à ſe procuratorem, confeſſus fuerit ſe citatum, quamuis de citationis executione in actis non conſtaret: ſed tantum de pręſentatione cõmiſsionis, vt ibidem per Creſcen. ſed nulla litis pendentia induceretur per monitorium Auditoris Cameræ de non moleſtando, quo neglecto qui contrafaceret, nec diceretur attentare, vt inquit Pute. in deciſ. 17. de reſtitu. ſpoli. Neque ex aliqua litis pendentia, impediretur Papa alium ſubrogare ſine vitio ſpolii ac attentatorum, vt per Aegid. deciſ. 749.

53 † Nec non eius primi extremi defectus oriretur contra agentem de ſpolio, cui fuiſſet tributa poſſeſsio ſub vera conditione ſuſpenſiua, & ita per eum recepta, qua non dum purificata, nulla poſſeſsio diceretur ei quæſita, ſed in ſuſpenſo, nec nulla pręuia uera poſſeſsione poſſet deduci ſpolium. c. olim. 1. de reſtitu. ſpoli. l. qui abſenti. §. 1. ff. de acqui. poſſeſ. Specu. de poſſeſso. & peti. §. fin. verſi. 16. Corſet. in 29. limit. ſpoli. Indeque diffinitum in Rota in cauſa Militen. præcedentiæ. 12. Octobris 1543. quòd tributa poſſeſsio ſine pręiudicio iurium, & ſic conditionaliter iux. l. teſtamento. §. 1. ff. de manu. teſta. Non noceat quamuis poſtea fieret contrarius actus tacente parte, quæ non cenſeretur ex taciturnitate receſsiſſe à prima proteſtatione facta in ipſo actu partibus expreſse conſentientibus, vt per Pute. deciſ. 33. lib. 2. & dicit Alex. conſi. 27. col. 1. nume. 3. lib. 3. Non tamen idem futurum in adiecta conditione reſolutiua, quæ nihil ſuſpendit, ſed reſoluit in aliquem euentum. l. 2. ff. de in diem adiec. de qua late Pariſ. conſi. 5. nume. 12. & ſeq. lib. 4. Idemque eueniat in ea conditione, quæ tacite inſit, nec expreſſa quicquam ſuſpendet. l. conditiones, quæ extrinſecus. ff. de condi. & demon. Abb. in c. fin. nume. 16. de præſumpt. vbi Fely. nume. 26. & in c. 2. nume. 6. de reſcrip. Deci. conſi. 5. num. 4. Staphi. de litt. Apoſto. fol. 114. col. 1. quæ conditiones cum non impediant quęri poſſeſsionem, neque etiam impedire poſsint, quin de ea poſsit ſpolium committi, & per conſequens reſtitutionem deberi, vt inquit Biſign. deciſ. 9. in fin. de conceſs. pręben.

ben. Neque tantum ex deductione non poſſeſsionis adimantur vires primi extremi, verum & ex probatione poſſeſsionis ipſius agentis, qui forte iuris ignorantia ductus crederet ſe non poſsidere, vt ſi fuiſſet eius poſſeſsio de mandato iudicis ſequeſtrata, ex quo non alteretur poſſeſsio, nec per conſequens agere poſset de ſpolio uelut adhuc poſsidens, vt fuit dictum per dominos de Rota in moniali ſequeſtrata, de quo per Mohe. deciſ. 198. Nec iure viſitandi diceretur ſpoliatus epiſcopus, licet probaretur eius vicariũ feciſſe actus poſſeſſorios uiſitationis, vt per eundem Mohed. deciſ. 257. vt nimirum ſit, ſi exceptio defectus primi extremi excludat agentem de ſpolio, cuius radix debilitetur ex defectu prȩuiæ poſſeſsionis agentis. Abb.
54 in c. ſollicite. nume. 5. de reſtitu. ſpoli. † Ideoque contra prȩlatum agentem de ſpolio decimarum (quas etiam probaſſet continuo decennio per ſe exactas) poſsit obijci per alios æque religioſos, ac probari diuturna eorum quaſi poſſeſsio continuata annis triginta, vnde prȩcideretur agentis probatio ex vberiori cõtraria probatione. Abb. in c. 1. col. fin. verſi. oppono vlterius. de reſtitu. ſpoli. Fely. in c. exceptionem. nume. 29. de excep. Rota in no. deciſ. 259. In quo nec ipſi reo excipienti obeſſet ea iuris reſiſtentia, quòd non eſſet diœceſanus, quæ licet obſit agenti de ſpolio decimarum, non aliunde iuſtificata eius poſſeſsione cum aliquo colore tituli: non tamen idem operaretur in reo, qui eam in vim exceptionis deductam, ad defenſam propriæ poſſeſsionis probauerit, non ad quicquam de nouo querendum, ſed ad excludendum fundamentum agentis ex diutina continuatione propriæ poſſeſsionis, quæ etiam careret omni uitio ſpolij, licet fuiſſet lite pendente continuata. c. olim. c. cum veniſſent. de reſtitu. ſpoli. Rota d. deciſ. 259. in fin. ad id notata per Deci. cõſi. 460. nume. 20. & latius dictum in cauſa Conchen. decim.

55 † Aeque oberit defectus primi extremi agenti ſpolio, ſi dum poſſideret, eandem rem ſciens ab alio conduxerit, ex quo cum ſemet ipſum cenſeretur poſſeſsione priuaſſe, nec iudicio ſpolij iuuari poſſet, ſi inde deijceretur, vt eſt communis relata per Alex. in l. ſi rem aliquam. nume. 34. ff. de acqui. poſ. & in l. rem quæ nobis. col. 5. verſi. his tamen. eo. tit. Bal. in l. qui rem. 2. lectu. in fin. C. locat. Roma. in d. l. ſi rem. in fi. & conſi. 350. verſi. quo prȩſuppoſito. Deci. in regul. neque pignus. nume. 4. Sarnen. in regul. de trienn. quæſt. 5.
56 num. 14. † Iſque defectus noceat agenti de ſpolio, ad ſolitam penſionis perceptionẽ (iuxta termi. c. querelam. de elec.) qui in probanda quaſi poſſeſsione docuiſſet pẽſionẽ fuiſſe per alium ſolutã velut procuratorẽ; de cuius tamen mandato nihil conſtaret, quo deficiente nõ potuerit per eius ſolutionem inferri alteri prȩiudicium, niſi ẽt conſtaret, eo

ret, eo ſciente & patiente fuiſſe factam ſolutionem. Abb. conſi. 23. lib. 2. Gigas in tracta. penſi. quæſt. 48. num. 2. ſeu aliàs probaretur fuiſſe eandem penſionem interdum ab ipſomet principali perſolutam, vt dicunt Caſſad. de procur. deciſ. 3. nume. 4. Fely. in c. ſicut. nume. 39. verſi. limita quinto. de re iudi. Soz. conſi. 46. nu. 3. lib. 3. Deci. conſi. 36. num. 6. & ſeq. vt & ſi per principalem fuiſſet ſoluta penſio, nihilominus ſi penſionarius ageret de ſpolio virtute ſuę quaſi poſſeſsionis exigendi probata ſolutione ei pluries facta, id eius primum extremum adimeretur, ſi reus probaret ſe metu cenſurarũ ſoluiſſe virtute clauſulæ, ſine retardatione. c. olim. il 2. vbi Doct. de reſtitu. ſpoli. atque ita deciſum in cauſa Iſpalen. pẽſio. 27. Maij 1547. tradit Pute. deciſ. 278. lib. 2. Repelleretur pariter agens ſpolio ex eodem defectu primi extremi, ſi ab initio poſſeſsionem eius rei accepiſſet, quæ ab alio poſsideretur, eo non deiecto, cum ante deiectionem poſsidentis dici non poſſet verus poſſeſsor, vt per Mohed. deciſ. 238.

Iſdemque defectus primi extremi orirtur contra agentem de ſpolio beneficiali ex regula octo menſium, quæ incluſa clauſula decreti, inficit quamlibet poſſeſsionẽ ordinaria authoritate tributam, vti deciſum referunt Caſſad. deciſ. 1. de reſti. ſpoli. Mohed deciſ. 241. Nec ſecus futurum in prouiſione facta contra diſpoſitionem c. 2. ut lit: penden. in 6. eadem ratione decreti, quod reddit inanem poſſeſſionem ſubſecutam. Rota in antiq. deciſ. 429. repetita per Biſign. deciſ. 4. de reſtitu. ſpoli. Caſſad. de cauſ. poſſeſ. & propriet. deciſ. fin. nume. 3. Sarnen. in regul. de triennn. quæſt. 27. nume. 4. Eiuſdemque primi extremi effectus prorſus ceſſaret in poſſeſsione eccleſiæ, cum clauibus tantum ab eo tributa, qui eius poſſeſsionis tradendæ nullã haberet facultatem: Idque prę ſertim ſi in eo interceſsiſſet authoritas manus Regiæ, quæ ex ſe iuſtum metum prę ſeferat. Oldrad. conſi. 209. Fely. in c. poſtulaſti. nume. 73. de reſcrip. Ac ęque eliderertur probatio primi extremi, ſi contra agentem de ſpolio obijceretur, & probaretur, illum non fuiſse verum poſſeſsorem: ſed tantum fuiſſe in poſſeſsione, quæ plurimum de iure inter ſe diſtant, ut palam eſt ex l. ſi quis ante. ff. de acqui. poſſeſ. quod eo prę cipue verum eſset, ſi aliquod ius reſiſteret probationi poſſeſsionis, ſeu nullo coadiuuaretur iuris fomento, vel adminiculo, de quo gloſ. in verb præſumantur. in c. ad decimas. de reſtitu. ſpoli. Nam ius diceretur reſiſtere filiofamilias agenti de ſpolio profano, qui regulariter non ſibi, ſed patri poſſeſsionem quęrat. l. 1. §. item acquirimus. ff. de acqui. poſſeſ. Deficeret pariter in probatione primi extremi, qui agens de ſpolio, tantum probaſset ſe hęredem poſsidentis, vnde nulla concluderetur

eius

eius poſſeſsio, nec per conſequens ſpolium. l. cum hęredes. ff. de acq. poſſeſ. Bal. in l. 1. in fin. C. de appell. & latius ſupra dictum in ma-
57 teria probatoria.† Primi extremi defectus etiam appareret, ſi agenti de ſpolio canonicatus, non fuiſſet capitulariter tributa eius poſſeſſio, vnde uittus poſſeſsionis deficiat. Rota in no. deciſ. 275. Caſſad. de reſti. ſpoli. deciſ. 8. & de iure patro. deciſ. 5. num. 3. niſi de contraria conſuetudine plene fuerit doctum, vel ita receptus, canonicales actus congruos tantum canonicis exercuerit, vt ibidem dicit Caſſad. qua conſuetudine probata coram Veſta. in quadam cauſa Colubrien. canon. fuit eidem commiſſum per reliquos dominos, vt pronunciaret ſuper ſpolio, tamquam recte probato primo extremo, prævia tamen aliquali cognitione boni iuris actoris, aut non iuris ipſius rei poſsidentis, vt iſdem Veſta. refert deciſ. 3. & 16. in fin. Nec ſecus euenturum ſi per litteras apoſtolicas mandetur executori, vt quemquam in canonicum recipi faciat, quo caſu poſſet ea poſſeſsio canonicalis tradi per ſingulos de capitulo etiam non capitulariter congregatos. Staphil. de litt. apoſto. fol. 17. col. 1. Idemque ſi ſola executio mandaretur canonicis per ſuperiorem, ut tradit Fely. in c. cum omnes. nume. 44. verſi. ſecunda declaratio. de conſtitu. & in c. eam. verſi. actus. de reſcrip. in c. irrefragabili. nume. 3. de offi. ordi. Caſſad. deciſ. 8. de cauſ. poſſeſ. & proprie. Nec tamen conuentus capitularis requireretur in cęteris beneficijs, ad effectum primi extremi & veræ poſsesſionis quęrendæ; vt per Veſta. deciſ. 137. Nihil tamen læderet probationem primi extremi ea iuris præſumptio, de qua in l. quintus. ff. de donat. inter uir. & uxo. quæ minime reſpiciat poſſeſsorium; ſed petitorium tantum, vt per Bal. in l. vxorem. C. de condi. inſer. Soz. conſi. 131. nume. 6. lib. 1.

Secundi vero extremi defectus fruſtra obijcerentur per reum cōuentum de ſpolio, ſi diceret non probatam eius poſſeſsionem, ex quo negaret ſe poſsidere, cum poſsit ſemetipſum eximere ab eo iudicio ac moleſtia per litis ceſsionem, cum aliàs ex ſola ſubſtentatione litis diceretur fateri ſe poſseſſorem, & ſic veritatem ſecundi extremi, vt plene diximus. 2. lib. inter probationes.

58 Obiecta exceptio † contrarietatis libelli eſt recipienda in hoc iudicio, ſi agens de ſpolio narraret in ſua petitione ſeu commiſsione, ſe & olim, & nunc poſsidere, vnde concluderet contrarium eius ſpolij de quo agit, quod nō verificetur in eo qui poſsideat, ut ait Corn. conſi. 227. litt. A. lib. 1. Ac æque diceretur agens de ſpolio contraria deducere, ſi id intentaret ex perſona ſui authoris defuncti, narrando illum vſque ad obitum poſſediſse, vnde inferretur non ſpoliatio illius, qui vſque ad obitum poſsederit, vt per eundem Corn. conſi. 18. lit. C.

ſitt.C.lib.1.Idemque ſi ſpolio agens peteret in integrum reſtitutionem aduerſus venditionem per ſe factam rei de qua agitur de ſpolio,quę ſint inuicem contraria,ut per Aegid.deciſ. 494. Rota in no. deciſ. 116.ubi dicitur idem fore ſi peteretur reſciſsio dicti contractus uirtute l.2. C. de reſcinden.uendi. Ex quibus contrarietatibus libellus redderetur inanis,& agens velut ſibi met contrarius reiiceretur. Ripa in l. naturaliter.§.nihil commune. nume. 178.ff. de acqui.poſſeſ.Signoro.conſi.75. in prin. Soz. conſi. 122. in prin. lib. 4. Neque in eo eſſet profutura ſolita clauſula libelli, petens ſibi ius & iuſtitiam miniſtrari, ex qua quidem non poſsit mederi contrarietati eiuſdem libelli, ut ibidem Ripa. nume.179. & Alex. nume.44. & ſuperius dixi in materia libelli.

Et hæc de exceptionibus contra primum extremum profani ſpolii dicta ſint, vt tranſeamus ad obiectiones in ſpolio beneficiali,contra eius primum extremū exactius probandum cum colore tituli,vt
59 dixi. Adeo vt in beneficiali, hoc † primum extremum nedum poteſt oppugnari ex defectu veræ poſſeſsionis, ſicuti in profanis,verū etiam ex diſcolore tituli, quo quidem ſublato, primum extremum prorſus euaneſceret, etiam plene probata poſſeſsione. Qui diſcolor in vim exceptionis,quo ad rem noſtram attinet,multipliciter deduci poſsit, & in primis per obiectum execrabilitatis, ſi ſpolium ſucceſsiſſet poſt tempus pręfinitum in extrauagan. execrabilis. Quo tēpore lapſo, ſubintret reſeruatio inficiens titulum & poſſeſsionem. Roma.conſi.499. verſi.3. Rota deciſ.16. in addit. in no.ante quod tempus elapſum ſpoliatus, ſicut non poſſet dici execrabilis, ita nec pariter ei decretum obeſſet,vt dicit Aene. de Falco.in tract.reſerua. quæſt.4.effect.41. Nec tamen ea execrabilitas ſemper eundem effectum operaretur ad excluſionem ſpolii, ſed ita demum ſi de ea notorie conſtaret ex confeſsione, licet extraiudiciali,ſiue ex actis,ante ſuſpenſionem petitorii,vt dicit Pute.de reſtitu.ſpoli.deciſ.13.31.32. & de confeſs. deciſ.4.aliàs 78.lib.2. & Creſcen. deciſ.221. Io.Bapt. Rot. deciſ.111. vel ſi ſpoliatus fuerit paſſus ſine contradictione ſuper ea exceptione diſcuti & plene probari.c.1. de reſtitu. ſpol.Fran. in c.fin.in fin. eo.tit. in 6. cum ab initio licuiſſet impedire cognitionem eius exceptionis cum reiectione articulorum, petendo illos non admitti ſicuti poteſt de iure peti, vt dixerunt prædicti domini.
60 Idemque licuiſſet cum † ſola allegatione diſpenſationis, cuius cognitio reiiceretur ad iudicium petitorium latiorem cognitionem expoſcens, cum non ſtatim ac conſtet de poſſeſsione beneficiorum incompatibilium,concludatur execrabilitas,cuius diſpenſatio probari poſſet in iudicio petitorio, vt deciſum refert Pute. in cauſa Co lubrien.

lubricn. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 3. & Ioan. Paul.deciſ. 110.quod cõprobat Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 10. num. 12. vbi præceſſiſſet diuturna poſſeſsio beneficij: de quo tamen Caſſad. in deciſ. 4. num.3. de ſequeſtr. poſſeſ. & in deciſ.7. col.4. in regul. dicit vſque ad eius tempora id fuiſſe diuerſimode diſcuſsum, ac deciſum, ſecundum varias Docto. opi. cum in deciſ. 16. in no. in poſtrema addit. dicatur execrabilitatem cenſeri quandam ſententiam iuris ad inſtar ſententiæ hominis: nec Roma. d. conſi. 499. hoc approbet, vt allegatio ſolius diſpenſationis operetur effectum euitandi execrabilitaté, ac Ioan. And. poſt Specul. in rubr. de reſtitu. ſpoli. ſentiat, nihil operari allegationem diſpenſationis obiecta illegitimitate perſonę, niſi etiam ſubſecuta concludenti probatione ipſius diſpenſationis. Nihilominus domini de Rota demum ex odio ſpolii contrarium comprobarunt, vt refert Pute. deciſ. 67. 92. lib. 1. & Ioan. Paul. in d. deciſ. 110. attenta tantum poſsibilitate eius diſpenſationis allegatæ, iuxta c. licet epiſcopus. in fin. de præben. in 6. cuius diſpoſitio ſibi etiam locum vendicet quotiens dubitetur de iure aliunde poſsibili, vt ibi dicitur: Nec propterea idem euenturum, ſi de non iure notorie conſtaret, vel per confeſsionem, uti dicunt Archid. in c. ordinarii. num. 3. de offi. ordi. in 6. Biſign. de appell. deciſ. 4. in fi. Mohed. deciſ. 158.

61 † Ad inſtar execrabilis, decolorabitur titulus per obiectum & probationem non veri valoris expreſsi in gratia: Indeque impediretur beneficialis ſpolij reſtitutio, cum valore mendaciter expreſſo (qui ſit pars gratię) remaneat ipſa gratia ex ſubreptione uitioſa. Biſign. deciſ. 6. col. 2. de præben. Caſſad. in regul. deciſ. 20. num. 2. Fely. in c. ad aures. num. 13. de reſcrip. Rebuff. de anna. verſi. notandum. nec poſſeſsio recepta virtute eius gratiæ vitioſæ, ſit reſtituibilis. Verum hęc procedunt, ſi probationes concludentes ſuper valore reciperentur ſine aliqua obiectione, cum agens potuiſſet ab initio tales probationes impedire velut percutientes petitorium dicit Veſta. in deciſ. 285. in fin. & Pute. deciſ. 453. lib. 2. Hęc autem obiectio non veri valoris non poſſet impedire poſſeſsorium retinendæ ad incolorandum titulum, cùm id poſſeſsorium ex petitorio coadiuuetur, & cum eo compatiatur, ex nota. in l. ſi de eo. in fin. ff. de acqui. poſſeſ. & eſt communis, de qua Iaſ. in l. naturaliter. §. nihil commune. nume. 37. & 41. eod. titu. in c. paſtoralis. nume. 26. de cauſ. poſſeſ. Fely. in c. cauſam. nume. 20. de probat. late Ripa de reſcrip. c. 35.

62 † Quòd ſi titulus, qui fuerit pro colorato in actis productus, ex ſui met facie appareret improbus, ne dum ſit quicquam profuturus ad colo-

ad colorem requiſitum: ſed adeo omnia inficeret, vt plurimum obeſſet illum in actis deduxiſſe, cum & in attentatis, in quibus nullus color requiritur, ſi tamen titulus diſcoloratus deducatur, agentem excluderet, vt per Aegid.deciſ.393. & 553. Quod quidem eueniat ſi ad effectum coloris exhiberetur ſuperioris prouiſio, cuius authoritate eſſet poſſeſsio capta, quæ prouiſio ex ſui facie laboraret vitio intrinſeco, ac deducta ad fomentum tituli, contrarium effectum operaretur. Abb. in c. conſtitutus col. fin. de elect. Aegid. deciſ.36. & 50. Rota in no.deciſ.393. in fin. ex ea namque productione uelut tacita confeſsione reprobi tituli, detegeretur non ius agentis, qui ſe ipſum proprio ligone percuſſerit, ac propterea repellendus à iudicio ſpolij, vt ibidem Aegid. & Abb. in c. cum ſuper.num.3.de cauſ. poſſeſ.Caſſad.de re iudi deciſ.2. nume. 4. Staphil. de litt. Apoſto. ſol.178 col.1. Veſtan.deciſ.285. in fin. Gigas de penſio. quæſt. 47. nume. 7.

63 † Idemque futurum ſi talis prouiſio pro colore deducta appareret facta virtute mandati de prouidendo præfiniti ad certum tempus, ex eademque prouiſione appareret facta poſt id tempus, & ſic virtute facultatis expiratæ per lapſum termini, de quo Veſtan deciſ.285. in fin. Mohed. deciſ. 184. Tanis deciſ. 16. qui in deciſ. 19. dicit, quòd etiam producens nouam prouiſionem pro colore tituli, repelletur ex eadem, in qua narraretur contraria reſeruatio concludens exceptionem contra ſpolium, & mox dicam.

64 † Eademque infectio tituli eiuſque diſcolor oriretur, ſi conſtaret collationem fuiſſe factam excommunicato, vnde tolleretur ipſo iure omnis effectus collationis. Rota in antiq. deciſ. 363. de qua per Fely. in c. apoſtolicę. nume. 21. de excep. Pute.deciſ. 78. lib. 3. vel ex facie collationis factæ per Ordinarium virtute ſententiæ priuatoriæ, cuius proceſſus deeſſet. Sarnen. in regul. de trienn. quæſt. 33. ſed non idem fore in ſententia Pontificia, quę non egeat aliquo proceſſu, dicit Fely. in c. 2. nume. 4. de reſcrip. & in c. in cauſis. de re iudi. Conſtaret pariter titulum allegatum carere omni iuris fomento, ſi in eo exprimeretur collatio vicarij virtute mandati generalis, vnde eliceretur indubium non ius conferendi, quod non competat ſine ſpecifico mandato c. fin. de offi. vica. Aegid. deciſ. 50. niſi ſaltim per vnum teſtem doceretur de eius ſolito exercitio conferendi cum ſubſecuto effectu ſine aliqua controuerſia, vt ſeruari dicit Caſſad. deciſ. 3. nume. 5. de reſtitu ſpoli. Ac deſuper deciſum refert Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 27. nume. 5. Quòd ſi id generale mandatum non fuiſſet in collatione expreſſum, in dubio præſumeretur pro eius validitate: Indeque oriretur color tituli ex not. per

Aegid.d.deciſ.50. Mohe.deciſ.39.ac per lapſum triginta annorum præſumeretur ſuperioris ordinarij ratificatio:Idem Mohe.deciſ.225. Diceretur etiam notorie conſtare de incolore tituli, ſi in eodem cõſtaret executorem deſtinatum ad conferendum cum certo mandato, contuliſſe beneficium non ſeruata forma ſui mandati, cuius fines excedens fruſtra egiſſet. Anto.in c. in litteris. in fin. de conceſs. præben. & deciſum dicit Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 27. in fin.

65 vnde proueniat quòd † reſignatio beneficij in manibus apoſtolicis ad fauorem certæ perſonæ reſeruata penſione :nec aliàs aut alio modo cenſeatur infecta, ſi ſecus fieret, vt ibidem Sarnen. & Ioan. Paul. deciſ.62. Idemque euenturum ſi pro colore deduceretur prouiſio Nuncij Apoſtolici de beneficio extra eius legationem. l.fin.ff.de iur. om. iudi. ad hoc per dominos de Rota, ut refert Fabi. deciſ.16. niſi tamen probaretur, eam diœceſim, vbi eſt beneficium, eſſe pro maiori parte intra prouinciam ipſius Nuncij, iux. nota. per Bar. in l. 1.§. fin.ff. de rei uen. Abb.in c.poſtu.in fin.de priuil.de quibus per Pute. deciſ.16. de reſtitu. ſpoli. dicens ita deciſum in cauſa Concordien. 1544. in Nuncio Venetiarum: Nec ſecus contingeret, ſi conſtaret agentem eſse duplicem in eadem eccleſia, de cuius beneficij ſpolio ageretur contra decretum iuris in c. 1. de conſue.in 6.quod omnem poſſeſsionem adimit, & ita deciſum in cauſa Maiori. refert Achil. deciſ. 1. de reſtitu. ſpo. Nec non idem futurum ſi mandatum prouidendi expreſse reſpiceret beneficia vnius diœceſis, ſeu pertinentia ad collationem certi nominati, ac beneficium de cuius ſpolio agitur, eſſet de alia diœceſi, aut alterius collationis, vt in cauſa Compoſtell. deciſum teſtatur Creſcen. deciſ. 281. Quod tamen non procedere in mandato prouidendi citra coadiutorias, ſi ſpoliaretur à coadiutore poſt nouam prouiſionem deſuper obtentam poſt mandatum prædictum, ex qua coloraretur titulus, dicit Creſcen. deciſum in cauſa Ceſaraug. deciſ. 160.

66 † Decoloraretur, & inficeretur titulus, ex lapſu temporis conſecrandi, iux. termi.c.cum in cunctis. de electio. ex cuius lapſu çum ſuccedat priuatio ipſo iure, non poſsit inde prętẽdi color eius tituli, qui fuiſſet antea deletus, vt illius virtute qui retineret id beneficiũ ꝑ intruſo eſset reputandus, ex traditis per Hoſtien. in c. niſi. de renun. Pauin. in tract. de offi. capit. ſed.vacan. verſi. vacare. Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 27. nume. 5. verſi. ſecundus caſus. Ac ſimiliter exoriretur diſcolor tituli in quibuſcumque caſibus intruſionis, vti eſſet in his qui obtinuerint ab eo collationẽ, qui iam fuiſset à iure vel ab homine priuatus iure conferendi.c. de multa. de præben. c. licet epiſcopus.eo. tit. in 6. ac in cęteris ſpeciebus notatis per Fely.

in c.in

in c. in noſtra.2.corrola.de reſcrip. & in c. veniens.2. notab. de accuſa. Caſſad. de ſequeſtra. poſſeſ. deciſ.4. in prin. Sarnen. d. quæſt. 27. nume.6. Ideoque collatio facta per Ordinarium poſt inhibitionem ſibi pręſentatam per Apoſtolicum executorem, habentem ad id facultatem cum inſertione decreti, ſit penitus infecta, ut nullus
67 tituli color inde oriri † poſsit, decreto obſtante. gloſ. in c. ſoli. de conceſs. præben. in 6. Abb. in c. in litteris. de reſtitu. ſpoli. Soz. in l.rem quæ nobis.quæſt.9. de acqui. poſſeſ.Caſſad.in regul.deciſ.7. nume.3.deciſ.1.nume.2.de reſtitu. ſpoli. Aene.de Falco in trac. reſerua. quęſt.4. effec.11. Staphi. de litt. Apoſto.fol.98.col.2.Isdemque defectus tituli verſetur in beneficio ordinarie collato lite pendente, contra c.2.vt lit.penden.in 6.de quo Rota in deciſ.16.in no. & in antiq.429. Biſigne. de reſtitu. ſpolia. deciſ.4. Caſſad. de cauſ. poſſeſ.deciſ.9. nu.3.& de iure patro.deciſ.5.in fin. Sarnen. in regul. de trienna. quęſt. 27. & in regul.211. nume.4. ſed beneficium litigioſum in Curia ſi Ordinarius poſt vacationem contulerit, eius collatio triennio lapſo colorem tribueret, vt idem Sarnen.dicit in regul. 222.Eademque diſcoloris ſpecies oriretur in beneficio obtento viuente adhuc beneficiato.c.1. & 2. de conceſs. pręben. Rota in d.deciſ. 439. in antiq. vti etiam redderetur titulus improbus, poſt ſententiam latam à iure, vel ab homine cum præuia cauſæ cognitione d. deciſ. 16. in vlt. addit. Caſſad. deciſ.4.nume. 2. de ſequeſtr. poſſeſ. propria etiam culpa titulum inficeret, qui receptis litteris canonizatoriis ſui tituli, ex ſe ſine authoritate ſuperioris, beneficij poſſeſsionem accepiſſet. Rota in antiq. deciſ. 65. & ita de ſtylo ſeruari dicit Sarnen d.quæſt. 17. nume.6. Ac titulus futurus ſit omni colore vacuus, qui ſit reſperſus aliqua turpi labe ſimoniæ, quæ prorſus adimat omne lumen tituli, vt ſuperius late dixi, & dicit Specul. de petito. & poſſeſ. §. fin. Caſſad. deciſ. 1. in fin. de ſimo. Sarnen. de trienna. quæſt.12.nume.9.

68 † Reſeruationis obſtaculum delebit quemlibet colorem tituli, virtute decreti quod omne ius tollit, etiam ad effectum repellendi agentem de ſpolio. c. ſi eo tempore.de elec. in 6. Lapus alleg. 16. Soz. in l. rem quæ nobis.quæſt.9.de acquir. poſſeſ. Ripa in §. nihil commune.nu.82.eod.tit. Abb.in c.in litteris.nu.25.de reſtitu.ſpoli. Aegid.deciſ.42.& 66. & 536. Rota in antiq.deciſ.56.275.& 429.& in no.deciſ.16.Caſſad.de reſeruat.deciſ.3.nu.6.de cauſ.poſſeſ. & propri. deciſ.1 &de reſti.ſpol.deciſ.1.nu.4. Aene. de Falco tracta. reſerua.4.par. 1.par. effec. 11. & 41.Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 49. nume.3.& quęſt. 51.nume.2.Pute.deciſ.195.lib.2. Quod tamen in eum ſenſum recipitur per Rotam, teſte Veſta. deciſ. 285.in fin. &

Aegid. deciſ. 536. ſi tamen de tali reſeruatione conſtiterit per litteras Apoſtolicas, ſeu alias probationes concludentes ante ſuſpenſum petitorium, de quo videndus Pute. in deciſ. 9. de reſtitu. ſpoli. aliàs 195. lib. 3. dicens de ea opponi poſſe, licet non conſtet ex actis, tamen poſsit probari ſine extrinſeca deductione: & in hoc idem operari reſeruationem generalem ſeu ſpecialem; ſi tamen ſit clauſula in corpore iuris, ſeu ſit adiecta ſuper certo corpore beneficii, vti deciſum 14. Nouembris 1548. teſtatur Pute. deciſ. 177. lib. 3. Nec propterea (vt ibidem dicit Veſta. & in alia deciſ. 91. & Pute. de preben. deciſ. 7. & de reſtitu. ſpoli. deciſ. 10.) reciperentur probationes falſi ualoris, aut familiaritatis, cum tamen in vtroque ſit inſitum decretum. Ac demum poſt reſeruationem plene probatam, ne dum, vt dixi ex eius decreto inficeretur poſſeſsio, verum & detentatio. Abb. in c. in litteris. num. 28. de reſtit. ſpoli. Aene. de reſeruationibus dicto effec. 41. Mohed. deciſ. 241. dicens ratione eiuſdem decreti infici detentationem, etiam in regula octo menſium, in quibus prouiſus ab alio quàm ab Apoſtolico, non ſit in ſpolio reſtituendus, ex defectu primi extremi deleti ex decreto regulæ prædictæ, niſi fuiſſet conceſſa alternatiua, vt per Caſſad. de reſtit. ſpoli. 2. Pute. eo. tit. 2. Quæ quidem per regul. Pij 4. fuerit conceſſa omnibus epiſcopis reſidentibus in eorum eccleſiis, ac æque ceſſaret regula octo menſium ex alia regul. familiaritatis Cardinalium, vt dixit Pute. de præben.
69 deciſ. 27. de reſti. ſpoli. deciſ. 10. † Sed non ideo generaliter verum ſit vnumquodque regulæ decretum operari excluſionem ſpolii, cũ ſint quædam regularum decreta, quæ velut ex propriis verbis petitorium reſpicientia, nõ ſunt ad poſſeſſorium porrigenda, vti eſt decretum in regula de trienna. quod non adimit vim iudicii ſpoliatiui, vt per Sarnen. in eadem regul. quæſt. 11. num. 6. Pute. deciſ. 45. lib. 1. 1540. facta. Nec etiam decretum regulæ de commiſsionibus inualidis, litteris non expeditis, operetur quicquam in iudicio ſpolii; quamuis conſueuerit adimere iuriſdictionem procedendi in petitorio, ſaluo fauorabili iudicio ſpoliatiuo, in quo nihil noui petatur, ſed tantum reſtitutio ad priſtinum ſtatum, vt inquit Sarnen. in regul. de non iudican. quæſt. 5. in fi. & late diſcuſſum in cauſa Farfen. Nec etiam ex defectu expeditionis litterarum in gratioſis oriatur tituli diſcolor quo ad ſpolii iudicium, in quo non requiratur litterarum expeditio. Caſſad. deciſ. 8. num. 1. de reſtit. ſpoli. Augu. deciſ. 3. ſed ſola ſupplicatio plenam tribuat colorationem, vt plene dixi inter probationes. Nam ante lapſum temporis præfiniti ad expeditionem litterarum, non poſsit earum non expeditio obeſſe; nec poſt lapſa tempora pendente iudicio ſpolii neceſſaria eſſet litterarũ

expe-

expeditio, licet requireretur ad pacificam poſſeſsionem, ex dictis per Mohed. deciſ. 158. Adeo vt æquiuoce interdum dicatur per decretum infici poſſeſsionem, ac reiici iudicium ſpolii, ex quo dixerunt Achill. in deciſ. 8. de reſtitu. ſpoli. & Veſta. deciſ. 75. nunquam dominos de Rota voluiſſe audacter decidere, quòd decreta regularum velut temporalia, poſſeſsionis ius adimant, cum vt dixi, plerumque id non recipiatur, ac pariter decretum ſuper Cardinalis indulto, non obeſſet in ſpolio, vt inquit Pute. in deciſ. 3. de decre. irritan. Neque decretum coadiutoriæ reſeruatæ tertio, diſcoloraret expectatiuam deductam in ſpolio, pro colore tituli, niſi doceretur tertium iam declaraſſe animum ſuum vtendi decreto etiam quo ad poſſeſsionem, cum in ſpolio ius tertii minime obſit, niſi inde concluſiue deduceretur defectus poſſeſsionis ipſius agentis, ac ita intelligendam deciſ. 439. in no. dixerunt domini in cauſa Thole. vt refert Achill. in deciſ. 7. de reſti. ſpoli. Verum ſi decretum eſſet in coadiutoria partis, obſtaret agenti ſpolio, ſicut reſeruatio certi beneficii vacantis, cum ex ea euidentiſsime conſtaret de non iure: ſed non idem fore in expectatiua, aut prouiſsione de certo vacanti, in quibus ſine calumnia dubitari poſſet de colore propter concurſum gratiarum, pluries deciſum tradit Simo. in deciſ. 7. & 78. Nec decretum inficiat gratias de vacaturo, ſed tantum de vacanti ex quo dixerint domini de Rota in cauſa Gerunden. 25. Iunij. 1543. quòd ſi reſignans in manibus Papæ ad fauorem certæ perſonę, adhuc poſsidens reſignet ad fauorem alterius, qui nacta poſſeſsione ſpolietur per primum reſignatarium, aget ſpolio, vt refert Pute. deciſ. 29. lib. 2. Nec decreta hęc operari contra prouiſum Apoſtolicum agentem de ſpolio dicit Creſcen. deciſ. 168. cum poſsint indubie tolli per Pontificem, vt tantum de eius voluntate dubitari poſſet, cuius cognitio velut petitorium reſpiciens, ad id ſit reiicienda, vt ipſe dicit ibidem, de quo videndus Pute. in deciſ. 38. de reſtitu. ſpoli. Verum vbi decretum ſit certo corpori beneficij adiectum, ſeu in corpore iuris claudatur, poſſeſsioni officere paſsim recipiatur. Rota in no. deciſ. 16. Caſſad. deciſ. 2. & 10. de reſti. ſpol. Pute. deciſ. 38. eo tit. Simo. deciſ. 10. Mohed. deciſ. 184. Veſtan. deciſ. 76. vnde dicant decretum in coadiutoria, regreſſu, & acceſſu, velut ſuper certo beneficio, obeſſe regulariter agenti de ſpolio. Atque ita nocet decretum regreſſus, vt contra id non profit aliud decretum adiectum nouę prouiſioni. Caſſad. de reſti. ſpoli. deciſ. 2. Pute. deciſ. 140. lib. 2. niſi tamen regreſſus eſſet ob non ſolutionem penſionis, in quo non operaretur decretum ante rem iudicatam, vt dicit Augu. deciſ. 3. & 692. ac in reſeruationibus ſuper certis beneficijs decretum ſortiatur

effectum

effectum excluſiuum ſpolii, ſicuti decretum in corpore iuris clauſum, in beneficiis lite penden. c.1. & 2. eo. tit. ac in decreto duplicitatis ſub eodem tecto in c.1. de conſue. in 6. vt per Achill. deciſ. 1. de reſtitu. ſpoli. aliaque eiuſdem generis decreta in canonibus inſerta. Non tamen diceretur infici titulus beneficii ſecularis, quamtuis poſsideretur per Canonicum regularem, qui licet ſit iuris incapax, poſſeſsionis tamen, velut facti, ſit capax. Rota in antiq. deciſ. 114. relata per Caſſad. in deciſ.4. in fi. de ſequeſtr. poſſeſs. de quo in concilio Triden. ſeſs.14. cap.11. reforma. & è contrario idem receptum eſt in clerico ſeculari, qui regulare beneficium poſsideat, cui competere actionem de ſpolio dicit Fely. in c. in noſtra. num.40. de reſcrip. & Achill. deciſ.8. de reſtitu. ſpoli. cum & ex vnione regularis beneficii cum beneficio ſeculari colorem tituli exoriri dicat, ac etiam oriatur color ex collatione Imperatoris, qui facultatē habeat conferendi ſecularia & regularia; & licet talis facultas ſit intelligenda, vt regularia regularibus, & ſecularia ſecularibus conferantur; tamen quia in hoc potuiſſet diſpenſari, ſat erit id ſimpliciter in actis allegari ad effectum coloris inducendi ex deciſ. 393. in no. vt deciſum in cauſa Leodicen. dicit Achill. deciſ.9. de reſti. ſpol.

70 † Neque prodeſſet improbitati cuiuſcunque tituli, aliqua impetratio nouæ prouiſionis facta lite pendente ſuper ſpolio, quæ mederi nequeat infectioni tituli prçteritę poſſeſsionis, de cuius ſpolio agitur, quo intentato haud poſsit per ſpoliatum impetrari nouus titulus poſſeſsionis iam deperditæ: Nec noua prouiſio, quæ ex nunc in futurum tantum operatur, purget vitium præteritæ occupationis, vt per Caſſad. deciſ.1. & 2. de reſti. ſpoli. verum ſi fieret mentiò litis pendentiæ in impetratione nouæ prouiſionis, ſeu gratiæ, ſi neutri. vel alterius eius generis, ſit profutura impetratio, vt per Aegid. deciſ. 102. cuius meminit Staphil. de litte. Apoſto. in par. fol.86. col.1. & fol. 148. col.2. de quo nouo iure impetrato uel aliàs ſuperueniente poſt litem dicunt Aegid. deciſ.662. Rota in no. deciſ.320. in fi. Sarnen. in compen. ſigna. num.77. Pute. deciſ.506. lib.2. Verall. deciſ. 397. Nec tamen noua prouiſio facta poſt illegitimam collationem Ordinarij tribueret colorem tituli, præterquam ſi probaretur ſucceſsiua continuatio prioris poſſeſsionis, vt inquit Pute. deciſ. 32. de reſtitu. ſpoli.

71 † Quamquam renunciatio beneficij ad fauorem ipſius ſpoliantis ſubſecuta, prçſumatur à iure nō voluntaria, nec propterea recipiatur in vim exceptionis. c. ſollicite. vbi late Abb. de reſtitu. ſpoli. Biſigne. deciſ.2. in fin. Rota in antiq. deciſ.216. Tholoſa. deciſ. 492. Soz. in regu. 234. Si tamen ea renunciatio fieret ex conſcientia læſa ob iniu-

ſtam

ſtam retentionem, uel intruſionem, aut in propriis manibus ſuperioris eam recipientis, haberet vim legitimæ exceptionis ad excluſionem ſpolij.c.accepta.de reſtitu. ſpoliat.Rota in no. deciſ.352. & Achil. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 11. Corſet. in 33. limit. ſpol. Dicens idem futurum in tacita renunciatione pręſente, & authore ſuperiore, à quo prorſus adimatur cuiusque uis & metu; ſuſpicio, niſi aliunde metus probaretur.l.fin.ff quod met.cauſ.Abb.d.c.ſollicite. num. 10.Soz. in d.regu.in 1.& 4.limit. Eandemque uim excluſiuam ſpolii haberet renunciatio facta tertio ob tędium litis, vel aliàs, vt per Achil.de reſti.ſpoli.deciſ.11.vel ſi fieret ante commiſſum ſpolium, licet nõ dum admiſſa per ſuperiorem, vt in d.deciſ.Tholoſa.& d.deciſ.216. & Milis uerb. poſſeſsorium recuperandæ. cum ex ea renunciatione cenſeretur poſſeſsionem amiſiſſe proprio facto citra aliquam fraudis notam: Nam & ſi reſignatio ante receptionẽ ſuperioris ad eius prępudiciũ nõ operetur: ipſi tamen renuncianti plenę præiudicetur quo ad poſſeſsionẽ.Abb.in c.cũ in dubiis.nu.3. de renuncia. Alex.cõſ.93.nu.3.lib.5.Rota in no.d.deciſ.352.niſi tamen poſt completá renunciationem diutius perſtiterit in eius priſtina poſſeſsione, unde oriretur pręſumptio alicuius iuris ſibi nouiter quæſiti: Adeo, vt nõ obſtãte renunciatione per ſe facta,audiẽdus eſſet in ſpolio ſubſe-
72 cuto,ex nota.per Abb.in d.c.ſollicite.nu 7.† Sicuti dicitur in decẽnali poſſeſsore,poſt renunciationẽ, qui præſumatur nouum titulum adeptus: Ne aliàs videretur Ordinarius tam diu neglector inquiſitionis tituli beneficialis,ex traditis per Felyn.in c.illud.num. 11. de præſump.& in c.ſicut. nume. 37. de re iudi. per Anchar. conſi. 117. in fin. Quinimmo idem eſset ex lapſu triennij, ad quod fuit redactum id tempus decennii ad effectum præſumendæ retroceſsionis, ex notiſsima Rotę obſeruantia, de qua Veſta. deciſ. 87. Lapus allegat.89.Quod & ſi ante hanc diuturnam naturalis poſseſsionis continuationem cum perceptione fructuum, ipſe reſignãs ſpoliaretur à tertio,poſset agere de ſpolio,vt in deciſ. 158. in no. de qua Caſsad. deciſ.4.de reſtitu.ſpoli.Mohed deciſ.15.Quod tamen per dominos de Rota intellectum,quando reſignatio fieret ad fauorem certę perſonæ,ex cuius incapacitate poſsibili reſignans haberet colorem detinendi beneficium, cum poſset ex incapacitate reſignatarii ad ipſum redire:ac propterea ſi interim à tertio ſpoliaretur,pendente ea conditione de ſpolio ageret virtute eius coloris.Pute deciſ. 4. de reſti. ſpoli. Achil. deciſ. 10.& 14. eo. tit: Idemque futurum ſi reſignatio fieret ad fauorem certæ perſonæ cum reſeruatione penſionis, & non aliàs, aliter,ex quo cenſeretur conditionalis, adeo vt ex nullitate penſionis,velut ex conditionis defectu,reſignans ſpoliatus ageret ſpo-

ret ſpolio. Veral. deciſ. 347. & 385. quę quidē ceſsarent in reſignatione ſimpliciter & pure facta in manibus ſuperioris, nullá perſonam reſpiciente; in qua ſpecie loquuntur contraria, de quibus per Docto. in c. accepta. de reſtit. ſpolia. Caſsad. in deciſ. 4. eo tit ac ita in Rota diſſinitum dicunt Pute d. deciſ 4. eod. tit. & Achill. deciſ. 10. ſub eod. tit. In qua ſimplici & pura reſignatione non poſsit de ſpolio agi ne dum contra reſignatarium, ſed nec contra tertium ab eo ius habentem, ſeu in eius locum ſubrogatum, vt deciſum in cauſa Compoſtellan. 14. Martij. 1547. tradit Pute. deciſ. 14. de reſti. ſpoli. aliàs 172. lib. 3. Eademque ratione, qua non poteſt purus reſignatarius conuenire, nec poſset ad eius inſtar conueniri epiſcopus, qui beneficium commendaſset ad tempus tunc lapſum: niſi tamen commendatarius obtinuiſset interim nouam prouiſionem à ſuperiore, ex quo diceretur ſibi mutaſse cauſam poſseſsionis, vt coram Veſtano deciſum de ann. 1549. dicit Pute. deciſ. 204. lib. 3. in quo vidēdus Pute. deciſ 459. lib. 2. Ab ipſomet igitur puro reſignatario ſpoliatus, de ſpolio fruſtra ageret, cum eius tantum ratione habita, diceretur amiſsa quælibet poſseſsio, vt per Caſsad. in d. deciſ. 4. & ſeq. de reſtit. ſpoli. niſi in eadem reſignatione fuiſset expreſse reſeruata fructuum perceptio, ex qua retineatur naturalis poſseſsio. l. quiſquis. C. de donat. & late aliàs dictum in cauſis Abulen. præſtimo. & Sypon. præcepto. & ſuperius late dixi. Idemq; receptum in quadam abuſiua reſeruatione fructuum facta per Ruſticum & ignarum in reſignatione cuiuſdam beneficii ſub nomine donationis, reſeruato ſibi vſufructu dum vixerit, cuius virtute cum beneficium retineret percipiendo ſingulos fructus ſpoliatus per reſignantem fuit per Rotam reſtitutus ad poſseſsionem naturalem, & ſolitam fructuum perceptionem, quam ſibi reſeruando numquam diceretur habuiſse animum amittendæ poſseſsionis, ſed retinendę, vt deciſum in cauſa Brixien. refert Creſcen. deciſ. 64.

73 † Quę vero dicta ſunt de renunciatione ante ſpolium, locum ſibi etiam uēdicant, & ſi mandatum ad reſignandum pręceſsiſset ſpolium, cum tempus datę mandati ſit attendendum, in quo poſsidens habuerit animum reſignandi, non autem tempus effectuatę reſignationis per procuratorem, ceſsetque omnis ſuſpicio non ſpontaneæ renunciationis, ex tradi. per Abb. in d. c. ſollicite. num. 11. qui allegat Lapum alleg 24. in prin. dum dicit, tunc iudicari renunciationem fieri poſt ſpolium, ſi poſtea habuerit uerum initium, & effectum: ſed initio prius habito ex data mandati, etiam prius cenſebitur facta renunciatio. Omni tamen caſu ſit agenti obſutura renunciatio, ſiue ante, ſiue poſt ſpoliū fieret, ſeu etiam facta ſit iuri agendi,

di, uel iuri tam reali, quàm perſonali, ſeu cum pacto iurato non petendi reſtitutionem (quam adiurationem appellant.) In quibus omnibus & ſingulis pręcideretur quęlibet via agendi de ſpolio. Abb. in c.fin. num. 12. de ordi. cogni. Soz. in l.rem quæ nobis. quæſt.9.in fin.ff.de acqui.poſſeſ. Alex.conſi.93.num.4. lib.5. Rota in antiq. deciſ. 68. & in no. deciſ. 401. Milis verb. poſſeſſo-
74 rium recuperandæ. Paris. conſi.1.nume.151.lib.1. Et † hæc de renunciatione ante ſpolium vel poſt plane procedant in beneficialibus, quæ & in hoc diuerſo iure cenſeantur à profanis, in quibus renunciatio ſit obſutura, licet poſt ſpolium fieret, vt ibidem dicunt Alex. & Soz. Abb. in d.c.ſollicite. num.9.uerſi.ego puto. & Specul. de petito.& poſſeſ.§.fin.verſ. 15. Nam & tranſactionē initam poſt inchoatum ſpolij iudicium eſſe ſeruandam dicit ibidem Paris. & in conſi.11.num.13.lib.4.

75 † Quamuis omni iure paſsim caueatur poſtremum ſpolium eſſe purgandum.l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iul.de vi. & dicunt Abb. in c. accedens. nu.5.vt lite non conte. Afflict.deciſ.403.nu. 18. Corn. conſi.266. litt.P. lib.4. Nec propterea licere ipſi ſpoliato ex interuallo ſpoliantem reiicere, nec alio regulari iure vti, etiam in vim exceptionis ante plenam reſtitutionem, vt ibidem per Abb. & per Paris. conſi.1. num. 143. & conſi.24. num. 31. lib.1. Rota in no.deciſ.319. Aymo. conſi.140. num.3. lib.1. Cū poſtremus poſſeſsionis ſtatus in ſpolio attendi debeat, ex nota.in c.cum eccleſia. de cauſ. poſſeſ. per Deci.in l.nemo.§.temporalis. in fin.ff. de regu.iur. Poſſet tamen conuentus de ſpolio interdum in vim exceptionis, aut reconuentionis, opponere de alia ſpoliatione agentis. c. fin. de ordi. cogni. Specu. de petito. & poſſeſ.§. fin. verſi. 12. Quod intelligendum ſane ſit, non de ſpoliatione eiuſdem rei, de cuius ſpolio tunc principaliter agitur, ſed de alterius rei ſpolio, vt inquit Abb. d.c.fin.nume. 71. Quem ſenſum recipit communis opi. relata per Alex. in conſi. 94. in fin. lib.5. Corſet. in 2. limit. ſpoli. non obſtantibus dictis per Paris. conſi. 1.num.146.lib.1. qui loquitur in licita recuperatione velut incontinenti facta, quæ permittente iure fieri cenſeatur. l.ſi quis ad ſe fundum. C.ad l. Iul. de vi. Neque id ita communiter intellectum lędatur ex prędicta regula purgationis poſtremi ſpolii, cū & alterius rei ſpolium eodemmet iudicio, eademque ſententia eſſet terminandum, introducto eius iudicio in vim reconuentionis, ante litis conteſtationem, vel paulo poſt. c. vnico. de mut. peti. vbi Abb. & Fely. nume.2. Specu. in tit. de reconuen.§.ſe-
76 quitur. Et licet tamquam dilatoria litis † conteſtationem reſpi-

ciat; tamen quandolibet facta, reciperetur ſi fuiſſet tacite ſine oppoſitione admiſſa.c.1.de reſtitu. ſpoli. in 6. vbi Archid. & Domi. 2. notab. Specul. in d.§. ſequitur. & de petito. & poſſeſſo. §. fin. verſi.6. Abb. in d.c. fi.de ordi. cogni. Cui quidem opponi potuiſſet, ne dum de litis conteſtatione, verum etiam de notorio non iure, magis attendendo, quàm litis conteſtatione, vt ibidem per Specul.licet Franc.in d.c. 1.§.fin. in prin. quandam controuerſiã in hoc inducat demum concordatam ibidem per Domi. in §. ſolet.6. notab. Neque etiam litis conteſtatio in hoc eſſet obfutura, ſi recte conſtiterit notitiam ſpoliationis poſt litem conteſtatam ſuccesſiſſe. Franc. in d. c.1. in prin.in glo.verb. perimitur, vbi Domi.§.1.num. 12. Idem futurum ſi id ſpolium, de quo fit reconuentio, fuiſſet commiſſum poſt litem conteſtatam, vt ibi Domi. licet Archid. ibidem contra ſenſerit, & Inno. in eo ſit ſibi contrarius, vt refert Abb. in c.2.num.14.de ordi. cogni. Qui tandem reſidet in ea opi. videlicet in ſingulis prædictis caſibus eſſe licitam recõuentionem poſt litis conteſtationem : cuius quidem reconuentionis naturam licet obtineat compenſatio, vt per Bal.in l.neque. num.3.C.de compen. tamen hæc de iure poſsit regulariter obiici in quacunque parte iudicii, vt & executioni obiecta eam impediat : ſed in hoc iudicio nihil ſit obſutura, vt late Fely.in c.ſuborta.col 2. in fi.de re iudi. Bar.in l. compenſationes.in fi.C.de compen. dicens etiam nec recipiendam reconuentionem in ſpolio; niſi ſuper ſimili ſpoliatione. Idemque dicit in §. illud. num.7. in authen. de executo. & in §. nihil commune.num.38. ff.de acqui. poſſeſ. Ac dictæ ſpoliationis exceptionem etiam recipiendam, vt ſecundo ſpolianti noceat, dicit Abb. in d. c.2. 4.notab. licet deſiiſſet rem ipſam poſsidere, quæ in alium deueniſſet, cum nihilominus in odium ſuæ ſpoliationis impediretur, ex ea exceptione obiecta in proſecutione proprij iudicij ſpoliatiui, ne aliàs ad hãc exceptionem ſeu reconuentionem eludendã confingeretur aliud nouum ſpolium. Et ne contingat eam exceptionem aut reconuentionem calumnioſe proponi, fuit pręfinitus terminus quindecim dierum ad eas exceptiones probandas in d. c. 1. de reſtitu. ſpoli. in 6. cum antea nullum eſſet tempus præfixum, ſed id tantum cautum, ut eius probatio incontinenti fieret, vt per Abb. in d.c.2. 5.notab.

77 † Huius tamen exceptionis obiectio minime proderit ſpoliato per tertium, cuius crimen alteri non noceat, ſed ſuos tantum teneat authores l.ſancimus. C.de pœnis. d.c.1.de reſtitu.ſpoli.in 6. regul. non debet.eo. lib. Niſi tamen fuiſſet à tertio omnibus ſuis

bonis

bonis ſpoliatus, ſeu maiori eorum parte: quo caſu nec poſſet ciuiliter nec criminaliter conueniri. d. c. 1. Abb. in c. 1. num. 6. de ordi. cogni. in c. venerabili. num. 3. de offi. delega. & in c. nouit. num. 9. de appell. Bar. in l. propter. ff. de excu. tuto. & in l. ſi te. vbi Iaſ. C. de iur. delib. & in d. l. ſi quis ad ſe fundum. in fi. Specul. de petito. & poſſeſ. §. fin. num. 4.

Illa vero exceptio ſpoliationis eiuſdem rei, de qua mox dixi, licet non eſſet proficua in principali iudicio ſpolii; tamen recte proderit reo conuento ſuper damnis poſt ſpolium illatis in ipſa re, ad effectum differendæ proſecutionis damnorum vſque ad plenam reſtitutionem ſpolij, vt in d. c. 2 de ordi. cogni. quod diſtinguendo proſequitur Bar. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de vi. Nec quicquam operetur in reſtitutione ipſius rei, ad quam non porrigitur illa exceptio ex nota. per Abb. in d. c. 2. & per omnes in d. c. 1. de reſtitu. ſpoli.

78 † Si conuentus de ſpolio nominet alium poſſeſſorem, cuius vice aſſerat illam rem detinere, ſe ipſum eximit à iudicio ſpolij. gloſ. in l. locum. §. 1. ff. de tabu. exhiben. quam refert & ſequitur Bart. in l. 2. num. 10. C. vbi in rem actio. Abb. in c. quoniam frequenter. §. in aliis. nume. 52. vt lit. non conteſt. & alij deducti per Soz. in l. rem quæ nobis. quæſt. 16. qui dicit communem. ff. de acquir. poſſeſ. licet ſit in contrarium glo. 1. in fi. in c. quicunque. 12. quæſt. 2. de qua meminit Biſigne. deciſ. 1. in fin. de offi. Archidi. & Fely. in c. edoceri. nume. 8. de reſcript. vt prædicta communis opinio ſane intelligenda ſit, ſi ipſe nominans omni culpa careat: ſecus ſi eſſet alicuius culpæ particeps, ex mandato ſeu alia probatione ſpolii, vel ſciens vitiũ ſpoliatiuum rem nomine poſsidentis detineret, in quibus ſpeciebus, nihil eſſet ei profutura alterius nominatio, ſed in primis teneretur dimittere quam haberet detentationem, vt ibidem dicit Soz. Nec pariter ei prodeſſet nominatio, qui etiam in caſu permiſſo nominaret alium poſt litis conteſtationem, ex nota. in d. l. 2. & per Abb. in d. §. in aliis num. 53. vt lit. non conteſt. Minusque reciperetur. nominatio domini nõ poſſeſſoris, cuius nominatio non poſſeſſorium, ſed petitorium reſpiceret, vt inquit Mohed. deciſ. 183.

79 † Tutus erit ab hoc iudicio ſpolij inſtitutus in re certa, qui eiuſdem rei poſſeſsionem propria authoritate nactus fuerit priuſquam vniuerſalis hęres effectualem poſſeſsionem facti accepiſſet, non obſtante decreto aut ſtatuto, quo caueretur poſſeſsionem continuari in hæredem uniuerſalem, cuius ficta poſſeſsio nihil profit ad effectũ iudicii ſpoliatiui, ex communi ſententia Doc. de qua per Pariſ. cõſi. 41. nume. 7. lib. 1. & Rip. in rubr. de cauſ. poſſeſ. nume. 24. Mohed.

deciſ. 302. & Fabi. de ordi. cogni. deciſ. 29. col. pen. & late dixi lib. 1. Neque etiam ſi vniuerſalis realem poſſeſsionem accepiſſet, impediretur hæres rei certæ eius rei poſſeſsionem capere propria authoritate, quia licet dato vniuerſali hærede, vicem obtineat legatarii. l. quotiens. C. de hære. inſti. qui non poſsit ex ſe poſſeſsionem impune capere. l. non eſt dubium. C. de legat. tamen hæres in re certa aliquid plus habeat, vt id nomen hæredis, inferat eam facultatem, vt per Iaſ. in d. l. non eſt dubium. col. fin. verſi. 3. nota. Bar. in l. ex facto. ff. de hæred. inſti. quæ facultas firma remaneat etiam uniuerſali hærede poſsidente, vt nihilominus inſtitutus in re certa eam capere poſsit; ſi tamen id fiat ſine vitio aut violentia, vt dictum in Rota teſtantur Pute. deciſ. 28. de reſtitu. ſpoli. Mohed. deciſ. 302. Idemque firmat Deci. in l. fin. nume. 24. verſi. imo quòd plus. C. de edic. di. Adri. Et idem futurum in filio inſtituto in eius legitima iure naturæ debita, ut propria authoritate poſsit eam capere, dicit ibidem Iaſ.

80 Quamuis ratione † ſepulturæ interdum de ſpolio agi poſsit. Non propterea cadauer repoſitum, erit inde exhumandum, ex quadam æquitate, priuſquam conſtiterit de pleno iure ſpoliati: nec aliàs liceret humana cadauera vexari cum eorum impia exhumatione, cuius cauſa amplectenda ſit via tutior, de qua Inno. in c. cum liberum. de ſepultu. ubi dicit Hoſtien. ſecus futurum de iuris rigore, & referunt domini de Rota deciſ. 303. in antiq. ſecuti opinionem Innoc. velut æquiorem, in quam inclinant Fely. in c. ſicut. nume. 2. de iudę. Domi. in c. non ſolum. in ſin. de appell. in 6. Marſi. ſingula. 199. cum & regulariter ſepulcrorum violatores pœnis grauiſsimis à iure plectantur, de quibus in l. 3. §. aduerſus. ff. de ſepul. vio. & per Roma. conſi. 185. nume. 4.

81 † Conſuetudinis receptæ exceptio prębet iuſtam excuſationem ſpolii, ſi eius virtute poſſeſsio fuiſſet recepta, velut ſi in aliqua eccleſia vigeret conſuetudo, quòd fructus cuiuſque beneficii primi anni non quęrantur ipſi beneficiato, ſed alteri, qui illos propria authoritate percipiens etiam poſt adeptam poſſeſsionem per ipſum beneficiatum, ſit futurus omnino tutus à iudicio ſpolii ex allegatione eius conſuetudinis, vt deciſum refert Aegid. in deciſ. 466. dicens tamen ſe in eum contrarium ſenſiſſe, ac in deciſ. præcedenti dicit illam conſuetudinem non eſſe rationabilem, ex qua fructus primi anni tribuerentur hæredibus beneficiati defuncti. Proptereaque velut eccleſię onerosam eſſe prorſus reſpuendam, vt & ſi ſpoliato obſtaret cõſuetudo legitime pręſcripta, non tamen obeſſet ſi in poſtremo euentu fuiſſet contrarium obſeruatum in iudicio, cum vltimus tantum

ſtatus

ſtatus ſit attendendus in poſſeſſorio, vt late Abb. in c.cum eccleſia. num.30. de cauſ. poſſeſ. & ibidem Ripa.Bar. in l.1. §. hoc interdicto.2.notab.ff. de iti. actuque pri.Iaſ. in l. de quibus.nume.79.ff. de legi.Fely. in c. cum veniſſet. nume.54.de conſtitu.Roma. ſingu. 42. Rocc.de Cur. in trac. de conſuetu. nume. 414. Ac pariter obſtaret Monacis agentibus ſpolio conſuetudo in aliquo loco recepta, vt ad nutum Abbatis repelli poſſent, vt deciſum refert Thanis deciſ. 3. & ſeq.

82 † Vniuerſalis, ac imminentis ſcandali obiectio de iure ſuſpenderet reſtitutionem ſpolii.c.hoc quippe.3.quæſt.6.Specul.de petito. & poſſeſ.§.fin.verſi.9.Anto.in c. ex parte. de reſtitu.ſpoli. gloſ. in c. in primis.2.quæſt.1.& in c.ad petitionem.de accuſ.Paul.de Caſt.in l 2. in fin.C.de edict.diu.Adri.vbi Iaſ.col.1.Alex. in l. naturaliter.§.nihil commune.nume.22.de acqui. poſſeſ. ubi Ripa nume. 76. Lucas de Penn. in l. ſi coloni.nume.48.C.de agrico.& cenſi.lib.11.Federi. de Senis conſ.283.num.1.Ruin.conſi.37.lib.4.cum ea ratione ſcandali conſueuerit declinari iuris diſpoſitio, nec repugnante publica vtilitate ſit fienda reſtitutio. Bal. in l. ſi quis conductionis. nume. 5. C. loca. Fely. in d.c.2.Corſet.in 13. & 21.limit.ſpol.Proptereaque in cauſa Colubrien. Monaſterii 4. Nouembris 1545.coram Dezza, cum ex condemnatione in iudicio ſpolii Abbatiſſa ſpoliata eſſet reſtituenda eiecta alia poſsidente,cum rex futurum ſcandalum allegaret, ſi illa reſtitueretur ob eius notoriam impudicitiam, fuit per dominos de Rota id moderamen adhibitum, vt remota in primis Abbatiſſa condemnata,ſtatueretur Regi breuis terminus ad docendum in curia de eius intereſſe, de quo ſi doceret, fieret Abbatiſſatus ſequeſtratio, aliàs reſtitueretur Abbatiſsa ſpoliata, quæ in iudicio obtinuiſſet,ut referunt Mohed. deciſ. 214.& Pute. deciſ. 323.lib.2. Cum nec imminente ſcandalo reſtituenda eſſet poſſeſsio data per judicem non ſeruato iuris ordine, vt dicit Archid. in c. quia. nume. 3.1.quęſt.4.& in c.1.nume.2.3.quæſt.1.& in l. hæc quippe.nume.1. 3.quæſt.6.Si uero ſcandalum non eſſet vniuerſale, ſed priuatos tantum reſpiceret,non eſſet attendendum in repetitione rei proprię,niſi aliquo animi affectu repetitio fieret ad alterius tantum iniuriam, ac proprium ſcandalum, aut proximi, vt idem Archid. in c. 1. in fin. 14.quæſt.1.

83 † Temporis vero qualitas, nec in breuitate, aut diuturnitate regulariter impediat agentem de ſpolio, ita vt nec feriarum qualitas attenderetur in proſecutione eius iudicij. Rota in antiq. deciſ.95.& in no. deciſ. 140. Veſta.deciſ. 273. Aegid. deciſ.465. Milis, verb. poſſeſsorium ſi ſimul. & verb. feriis.Capra in c. paſtoralis. col.2.de

cauſ.

cauſ. poſſeſ. Neq; momentaneæ poſſeſsionis breuitas ſpoliato obiecta, reciperetur in hoc iudicio, in quo ad probationem primi extremi ſufficeret etiam probatio poſſeſsionis per horam tantum effectualiter retentæ, ſecundum obſeruantiam Rotæ, de qua Caſſad. deciſ. 20. in fin. de præb. & in regu. deciſ. 14. nume. 4. Adeo ut & qui horam adeptæ poſſeſsionis in inſtrumento adiecerit, eſſet reſtituendus ab eo, qui eiuſdem rei probauerit ſe poſſeſsorem nulla hora adiecta, cum expreſsio horæ inducat priuilegium ac præſumptionem prioritatis, & anterioris datæ, vt inquiunt Mohed. deciſ. 149. Veſta. deciſ. 192. Caſſad. de præb. deciſ. 20. in regul. deciſ. 3. nu. 8. Creſcen. deciſ. 149. Iaſ. in l. 1. nume. 4. ſol. matri. Fely. in c. paſtoralis. nume. 5. verſi. ratione. de reſcrip. dicit tamen Aegid. in eo requiri ultra tam breuem poſſeſsionem, aliquod iuris lumen & ad-
84 miniculum in deciſ. 17. in fin. † Neque etiam lapſus temporis triẽnalis præcluderet uiam agendi de ſpolio, vt per Simo. deciſ. 37. Sarnen. in regul. de trienna. quęſt. 11. nume. 6. de quo Caſſad. deciſ. 5. de reſtitu. ſpoli. An autem diuturnioris temporis curſus obſit in iudicio ſpoliatiuo varie admodum tractatum per Docto. diſsimiliter interpretantes ea verba canonis reintegranda, videlicet quacumque temporis conditione, vt per Caſſad. in deciſ. 6. in prin. de reſtitu. ſpoli. vt quidam ſint qui ea verba intelligant pro perpetuo tempore, vt Anto. in c. ſollicite. de reſtitu. ſpol. Lucas de Penn. in l. ſi coloni. nume. 20. C. de agrico. & cenſi. lib. 11. Alex. conſi. 6. num. 11. lib. 3. Alij ſunt, qui eam perpetuitatem concludant termino triginta annorum, ut Soz. in l. rem quæ nobis. quęſt. 8. ff. de acqui. poſſeſ. Pau. de Caſ. conſi. 105. nume. 3. lib. 1. Pariſ. conſi. 1. nume. 155. lib. 1. Balb. in trac. præſcrip. 4. par. 4. par. quæſt. 24. nu. 3. quo tempore dicant præſcribi omnia contra priuatos, cum ſola bona fide non aliàs
85 docto de aliquo titulo. † Ac contra eccleſiam ſufficere lapſum 40. annorum, quo tempore prorſus tollitur omnis actio. l. ſicut. C. de præſcrip. 30. anno. Authen. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. c. de quarta. de præſcrip. In quo nec diſſentiat ius Canonicum à ciuili, vt ibi per Balb. nume. 5. Abb. in c. ſollicite. nume. 14. de reſtitu. ſpol. quam quidem præſcriptionem nec impediat aliquod vitium ipſimet rei annexum, quod cenſeretur expurgatum ex curſu tanti temporis. l. 1. §. ad hæc. C. de anna. excep. gloſ. in §. furtiue. inſtitu. de vſucap. Balb. qui ſupra, licet Pariſ. conſi. 24. nume. 10. lib. 1. in contrarium inclinet, quo ad partem vitii, ex quampluribus rationibus, quarum diſcuſsionem velut extra materiã propoſiti ſpolij prætereo.
86 † Id tantum dicam, velut pertinens ad præſcriptionem 30. annorũ, quod ad eius plenam & concluſiuam probationem, requiritur exacte doce-

& doceri de initio & fine poſſeſsionis cuiuſque decennij, quod notat Mathe. ſingul. 117. Balb. in l. Celſus. nume. 5. verſi. adde vltra. ff. de vſucap. Sed quo ad rem noſtram attinet, uideantur Doc. concludere, quòd & ſi ſpolio non obſtet præſcriptio decem, vel uiginti annorum, uelut petitorium tantum percutiens, vt dicunt Alexan. conſi. 92. nu. 11. lib. 5. Pariſ. conſi. 1. nu. 154. lib. 1. obſutura ſit tamen pręſcriptio 30. annorũ, quę vniuerſum ius petitorii & poſſeſsorii abſorbeat, ut per Soz. d. l. rē quę nobis. quęſt. 8. & cõſ. 39. verſi. pręterea remedio. lib. 3. Deci. cõſi. 302. nu 24. Eoq; potiſsimũ, quòd agenti de
87 ſpolio, vt mox dixi, obſit ius alteri quæſitũ ex ſuamet † negligentia poſt ſpolium commiſſum, ex nota. in c. ſollicite. de reſtitu. ſpolia. Rui. conſi. 32. lib. 1. Indeque dicat Soz. in d. l. rem quæ nobis. quæſt. 2. uerſ. 3. & vltimo, quòd ſi poſt completam executionem iudiciariam pro alterius debito in poſſeſsione bonorum tertii creditor immiſſus, poſſederit pacifice ac bona fide annis 30. excludat illum tertium agentem de ſpolio, tamquam ſuamet negligentia à proprio iure delapſum: verum ſi in ſuæ poſſeſsionis initio bona fides deficeret, non poſſet de iure canonico præſcribere. c. fin. de pręſcrip. Cum ex eo temporis curſu non deleatur vitioſum initium: quod ſi eſſet dubium, tunc illa temporis diuturnitas eſſet ei ad præſcriptionem profutura, qui poſſeſsionem vacantem fuiſſet ingreſſus, ac transferretur onus probandi malam fidem vrgentioribus probationibus, quæ delerent bonæ fidei præſumptionem inſurgentem ex lapſu tanti temporis. Bar. in l. fin. in fin. Alex. poſt eum C. vnde vi. Fely. in c. vigilanti. in fi. de præſcrip. Areti. conſi. 112. verſi. ſed his breuiter. Quod tamen recipitur ſecundum Ioan. de Imol. in d. c. fin. relatum per Ripam in c. ſæpe. nume. 67. de reſtitu. ſpoli. ſi primus ingreſſus vacuæ poſſeſsionis fuerit ſine aliqua doli ſuſpicione, nec aliás temporis curſus vllam bonam fidem induceret in eo qui malã fidem indubiam habuerit, vt ibidem per eum. De qua tamen poſſeſſione vacanti latius proprio loco diſputabitur in materia d. l. fin. C. vnde vi. Regrediendo autem ad poſſeſſorem bonæ fidei cum titulo, dicti Docto. dicunt eum ex lapſu triginta annorum excludere agẽtem de ſpolio. Quinimmo dicat Balb. in d. quæſt. 23. in fin. 4. part. 4. par. Idem etiam operari poſſeſsionem titularem cum bona fide ex curſu decem, aut viginti annorum tantum, vnde oriatur legitima præſcriptio, ne aliàs, vt ipſe dicit, contingeret antiquum poſſeſſorẽ poſt dominiũ ſibi præſcriptione quæſitum fruſtrari effectu ſuæ præ-
88 ſcriptionis ſub prætextu ſpolii. † In quo tamen attendendum ſit, quòd non propterea præſcriptio remaneret inanis, licet poſſeſsio eſſet reſtituenda agenti de ſpolio. Cum nihilominus ea præſcriptio eſſet ei

eſſet ei vti domino profutura in iudicio petitorio: Nam & ſi in ſpolio reijciatur exceptio cuiuslibet dominij, non ex eo id dominium remaneat fruſtratorium in petitorio mox agitando poſt reſtitutio-
89 nem † Idque pariter in ea præſcriptione 30. annorum notandum ſit, quòd licet iure ciuili currat atque compleatur etiam ſine initio bonæ fidei, non regulariter tribuens dominium vendicandum, ſed retinendum per exceptionem: tamen poſt eam præſcriptionem, poſſit violenter ſpoliatus tam rei vendicatione, quàm de ſpolio agere ad eius rei recuperationem. l. ſi quis emptionis. §. ſed hæc. C. de præſcrip. 30. anno. quam ad id pro ſingul. notant Roma. conſi. 424. in fi. Aegid. deciſ. 740. col. 1. Iaſ. in l. 4. §. Cato. num. 24. ff. de verb. oblig.
90 Balb. de pręſcrip. 2. par. 3. par. quęſt. 6. num. 2. † Sed hanc tandem præſcriptionis diſputationem prorſus diremit deciſio dominorum de Rota in cauſa Parmen. ſub die 29. Aprilis. 1541. vt refert Pute. deciſ. 27. de reſti. ſpoli. & de pręſcrip. deciſ. 8. & deciſ. 108. lib. 1. paſsim in obſeruantiam redacta, ac poſt diuturnam diſcuſsionem huius dubij pluries propoſiti, in eam ſententiam declinauerint ſex ex decem Dominis, vt nec exceptio centenariæ pręſcriptionis, impediat reſtitutionem ſpolij agitati virtute canonis reintegranda. cuius effectum dixerunt eſſe perpetuum, ac nulli temporis ſpatio ſubiectum etiam mille annorum. Ita intelligentes perpetuum, de quo in gloſ. fin. in c. ſollicite. de reſtitu. ſpoli. ſic intellectum per Sarnen. in regul. de trienna. quæſt. 11. in fin. de quo per Simo. deciſ. 39. 87. & Caſſad. deciſ. 6. de reſtitu. ſpoli. dicens id fuiſſe in Rota receptũ pro communi, ac Mohed. deciſ. 343. potiſsimum ſecuti communem opinionem in canon. reintegranda. vbi Calde. Domi. Cardi. Archid. ac gloſ. & Docto. in d. c. ſollicite. ac authoritatem Alex. in conſi. 6. num. 11. lib. 3. quamuis id perpetuum aliter declaret Paris. conſi. 1. num. 155. lib. 1. cuius rei quæſtio dum diſputaretur in Rota in dicta cauſa Parmen. reperi inter quaſdam notas Lud. Ponta. propria eius manu in tit. de præſcrip. & de reſtitu. ſpoli. bis fuiſſe ſuper hoc diſputatum in Rota tempore ſui Auditoratus. Primo in quadam cauſa Cardinalis Firmani: ſecundo in alia cauſa Roma. Caſalis, in quibus dicit fuiſſe reſolutum huius canon. iudicium eſſe omnino perpetuum: ſed in eo quendam Ioannem de Baroncellis Auditorem Romanum contra ſenſiſſe, ſubdens id etiam apud ſe eſſe plurimum dubitabile, tamquam prębens anſam perpetuæ circumuolutionis, ſi poſtquam res per centum manus tranſiuerit, eſſet omnino reſtitutioni ſubiecta cum ſola probatione primi extremi, etiam facillime per famam probandi in antiquiſsimis, vt ſuo loco dixi. Proptereaque dicat, id egere aliquo moderamine Papæ aut Concilij, ac Mohe. in d.

deciſ. 343. fateatur eam deciſionem fore periculoſam, ac Pute. deciſ. 108. lib. 1. dicit pluries contra fuiſſe antea deciſum. Neque iura & rationes pro dicta deciſione deductæ adeo vrgeant, vt omnino id
91 nos fateri cogant: † cum perpetuum de quo in d. glo. fin. in c. ſollicite. poſsit intelligi pro diuturno, & non pro ſempiterno, tamquã verbum diuerſimode captum in iure ſecundum varietatem ſubiecti. l. iuris peritos. & ibi Bar. ff. de excuſ. tuto. l. de pupillo. §. ſi quis. ff. de no. ope. nunci. Alex. in l. principalibus. in fi. ff. ſi cer. peta. Iaſ. in l. ſi ſtichum. §. 1. 5. nota. ff. de verb. oblig. nec ea verba vniuerſalia eius canonis reintegranda. videlicet, quacunque conditione temporis, ſint neceſſario intelligenda pro curſu temporis, ſed potius intelligenda pro qualitate temporis ex recto eorum ſenſu, vt dum ibi dicitur, epiſcopos ſpoliatos eſſe reſtituendos, quacunque conditione temporis, aut captiuitate vel dolo res ſuas amiſiſſe noſcantur, intelligatur epiſcopos reſtituendos, ſiue dolo, ſiue captiuitate, aliaue temporum conditione ſpoliati reperiantur, vt ea temporis conditio vniuerſaliter contineat cæteros omnes caſus mali euentus, ex quibus epiſcopi ſpoliari conſueuerint, ac ſi diceretur, quacunque mala temporum qualitate id ſucceſſerit, vt ait Augu. de Ciui. Dei, dicens eam eſſe temporis conditionem, vt nec de iniuriis conqueri liceat: ac ſępe Cice. deplorat miſeram temporis conditionem, ſenſumq; prędictum ad hunc canonem recipit etiam Paul. de Caſt. in conſi. 105. num. 3. lib. 1. cuius meminit etiam Simo. deciſ. 39. Quæ tamen excitationis cauſa dicta ſint, vt dignoſcatur quàm anceps ſit huius rei dubitatio. In qua etiam Caſſad. d. deciſ. 6. in fi. de reſtit. ſpoli. dixerit, plurimum eſſe cogitandum, vtra pars ſit verior. verum quia poſt eũ ut dixi, fuit pro parte ſempiternitatis in Rota firmiter deciſum in dicta cauſa Parmen. & ſępe alias, ac more ſolito dominorum conſultiſsime ei deciſioni omnino ſit inhęrendum, cæteris poſthabitis. Quinimmo id fuit in Rota extenſum coram Guidobono die 10. Octobris 1552. in cauſis ciuium Romanorum: quamuis uirtute eorum ſtatuti ſit inter eos ius ciuile ſeruandum, ut refert Verall. deciſ. 296.

92 † Spolium tam matrimoniale quàm cæterorum iurium incorporalium, quę mixtam naturam obtinent, ut eſt juriſdictio, & eius generis alia, de quibus Abb. in c. ex parte. num. 29. de reſtitu. ſpoli. Caſſad. eo. tit. deciſ. 1. num. 10. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 10. & 19. de acquir. poſseſ. Rota in no. deciſ. 14. in 1. addi. recipit exceptionem non iuris, quod ſit adeo cum ipſa poſseſsione connexum, ut ab eo nequeat legitime ſeparari. l. 2. §. quędam. ff. de interdic. c. cum eccleſia. de cauſ. poſseſs. & propri. ubi late Abb. &

Ripa Milis uerb. poſseſso.& peti.nec ſit debita reſtitutio matrimonialis non præuia cognitione iuris in petitorio, cuius habeat mixtã naturam, vt per Alex. qui ſupra,& Abb. in c. ex parte. num.19. de reſtitu. ſpol. & Rot. in d.deciſ.14. idque procedat,licet exceptio nõ iuris non fuerit expreſſe oppoſita, vt ibidem per Doſto. Ac matrimoniale ſpolium recipiat exceptionem impedimenti iam probati, cum ſpolium dici nequeat quod fiat iure permittente.l.3.§.cum igitur.ff.de vi, & ui arma. Specul. de petito.& poſſeſ.§.fi.verſ.26.Alex. in d.§.nihil commune. num.20. Lucas de Penn. in l. ſi coloni. num. 47. C. de agri. & cenſi. lib.11. Ripa 14. reſpon. nume. 19. lib.1.

93 † Idemque ſpolium matrimoniale inchoatum contra virum denegantem connubia,recipiat exceptionem adulterij commiſsi per vxorem agentem ad reſtitutionem matrimonialis debiti, & è conuerſo, vir agens de ſpolio eadem exceptione excluderetur, ſi nota adulterij laboraret. c.ſignificaſti. c.gaudemus.§.fin.de diuor. Abb.in c.intelleximus.3.notab. de adulter. Corſet. in 23.limit.ſpolij. Recipiat inſuper idem ſpolium exceptionem,contra virum agentem de eius nimia ſæuitia, vt in c.tranſmiſſa. c.litteras.de reſtitu. ſpoli. Abb.c.1. num.13. vt lit. non conteſt. Necnon quo ad torum obſtabit exceptio legitimi impedimenti conſanguinitatis, ſiue alterius ex ſeptem recitatis per Specul. de petito. & poſſeſ.§.fin.num.26.de quo Hoſt. in ſumma. tit. ſi mulier petat. num. 3. & pariter exceptio defectus ætatis obſtitit in ſpolio agitato per ſponſum contra ſponſam, quæ deſponſata in pupillari ætate, ſeſe ſubtraxerit,ſeu à ſponſo receſſerit priuſquam pubertatem attingeret, vt refert Pute.deciſ.36.de reſtitu. ſpoli. in cauſa Senen. propoſita de menſe Ianuarij 1545.ſi tamen in continenti exceptiones prædictę probentur,nec aliàs profuturę. c.1. c.litteras. de reſtitu. ſpoli. c.porro. de diuor. c. cauſam matrimonii. de offi.deleg. Lucas de Penn. in d.l. ſi coloni. num 47. Præpoſi.in c.cum locum.num.3.de ſponſa. Alex.in d.§.nihil commune. nume.20.Ripa lib.1. reſponſorum, quæſt.14.num.20. Vxori etiam

94 agenti de ſpolio poſſet opponi † exceptio dotis non ſolutæ, ſine qua non teneatur vir conuentus vxorem alere, nec ad alia matrimonij onera ſubeunda. Abb.in c.per veſtras.de donat. inter vir.& vxo. quod tamen recipiendum ſit in eo viro, qui ſine dote recepta non poſſet vxorem commode ſuſtinere, aliàs cogendus eſſet ad reſtitutionem debiti ſtatus maritalis, propter periculum fornicationis,ſalua tamen integra dotis petitione,vt not. Docto. qui ſupra.Sed huic ſpolio matrimoniali non oberit exceptio ſpoliationis aliarum rerũ, quæ ſint plurimum inter ſe diſtinctę, ac diuerſę ſint ſpeciei,ex regul. c.1. in fin. de reſti.ſpoli.in 6.vbi gloſ.fin.in fi. Nec ſecundum Inno.

in c.

in c. veniens. de ſponſa. exceptio alterius matrimonij obiecta per aliam mulierem, impeditura eſſet reſtitutionem matrimonialis ſpolij. Cuius contrarium dicit Abb. in c. in litteris. col. fin. de reſtitutio. ſpoli. de quo dicam in ſequen. verſi.

95 † Interdum exceptiones obiectæ per tertium reciperentur contra agentem de ſpolio, quæ non fuiſſent recipiendæ oppoſitæ per principalem, qui licet excipiendo de dominio reſtitutionem non impediat, vt mox dixi, eam tamen impediret tertius de eo opponens pro ſuo intereſſe, ne ei innocenti alterius ſpolium præiudicet. l. bona fide. §. 1. ff. depoſi. Fely. in c. ueniens. il 2. nume. 15. de teſti. Rota in no. deciſ. 149. & 438. Tholoſa. deciſ. 493. Mohēd. deciſ. 214. Niſi tamen id ius tertij eſſet cum ipſo ſpoliante annexum, ut ibidē per Rotam, ſiue exceptio per tertium obiecta eſſet aliquod commodum ſpolianti allatura, ne aliàs præberetur anſa ſpolii, ſi poſſet ex colluſione ſpoliator per ſocium defendi, uti dicunt Abb. in c. in litteris. nume. 33. de reſtitu. ſpoli. & in c. 2. nume. 12. verſi. hinc dicunt. de ordi. cogni. & in c. veniens. il 2. nume. 3. de teſtib. vbi Fely. nume. 16. Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune. nume. 80. de acqui. poſſeſ. Corſet. in 38. limit. ſpoli. Et ne dum tertius admitteretur ad exceptionem dominij, verum etiam audiretur in obiectione criminis, ac illegitimitatis, & cæteris quibuſdam caſibus, qui opponi nequeant per principalem de ſpolio conuentum, ut ibidem dicit Corſet. quem ſequitur Rota relata per Mohed. deciſ. 214. ex quibus tamen obiectis per tertium, licet impediretur effectus reſtitutionis, non tamen poſsit impediri eius cauſæ proceſſus, vt ibidem per Mohed. & dicit Rota in d. deciſ. 438. in no. de qua Pute. deciſ. 192. lib. 1.

96 † Quòd & ſi ageretur de ſpolio matrimonii tam fauorabilis, adhuc tertia mulier eſſet eius reſtitutionem impeditura ex allegatione prioris matrimonii cum ea contracti & cōſummati, ut deciſum fuit per Abb. in c. item cum quis. & in c. in litteris. col. fin. de reſtitu. ſpoli. & in c. veniens. in fi. de ſponſa. cuius contra ſenſerit ibi Inno. reprobatus ibi per Abb. & Fely. nume. 16. dicentem ſe ita de facto obtinuiſſe, & late Ripa in d. §. nihil commune. nume. 80. Non obſtante quòd hoc vitium ſpolii tertium excludat ab effectu regul. de trienna. vt refert Mohed. eſſe de mente Rotæ in deciſ. 205. & 207. de quo late Sarnen. in eadem regul. quæſt. 22. num. 3.

97 † Summi Principis authoritate certaque eius ſcientia poſſeſsionē adeptus legitime ſe tuebitur à iudicio ſpolij, ſi de eo exceperit, cum ea poſſeſsio tanta authoritate munita pręſumptionem habeat ſummæ iuſtitiæ, vt inde profecta poſſeſsio, dici nequeat ſpoliatiua. Cyn.

in l. meminerint.quæſt.2.C. vnde ui. relatus per Aegid. deciſ.105. in fin. & Afflic. deciſ. 85. nume. 4.& 302. nume.2. 361. nume. 13. dicens idem fore in poſſeſsione tradita per commiſſarium Principis, qui velut eius perſonam repręſentans, æquo iure cum eo cenſeatur in ſibi commiſsis, vt dixerunt Angel. in l. Princeps. ff. de legi. & in l. fin. de impub. & ali. ſubſtitu. Pariſ. conſi. 99. nume.19. lib.4. In quo & ſi idem Afflic. videatur contrarium ſentire in deciſ. 116. nume. 5. & deciſ. 119. nume. 6. & Angel. in l. Paulus. §. 1. ff. qui poti. in pigno. habe. In effectu tamen nihil à ſeipſis diſſentiunt, cum loquatur in Principe decepto & circumuento per ſubreptionē iux. termi. l: authoritatem. C. vnde vi. ut dixi ſuo loco : nam aliàs ſi Princeps ſciens,& volens poſſeſsionem alteri tribuerit nominato poſſeſſore, eius poſſeſsio tuta ſit à quolibet iudicio ſpolij, cum nec
98 proceſſus ab eo factus contra ſubditum † egeat aliqua citatione, aut iuris ordine, niſi in ſententia, quæ citationem expeteret. c, 1. de cauſ. poſſeſ. & propri. clemen. paſtoralis. de re iudi. Alex. late poſt Bar. in l. fin. C. de legib. qua citatione, nec eo caſu egere ſententiam dicit Bal. in l. ne cauſas. nume. 4. C. de appel. Deci. conſi. 125. num.4. Idque propter immenſam ſummi Principis poteſtatem in ſubditos, de qua Fely. in c. quæ in eccleſiarum. de conſtitu. & in c. poſtulaſti.
99 nume. 71. de reſcrip. † Verum ſi nec citato nec nominato poſſeſſore, capta fuerit poſſeſsio cum ſola ſuperioris authoritate, fruſtra de ea exciperetur in ſpolio, niſi fuiſſet adiecta facultas capiendi poſſeſſionem, inde amoto quolibet poſſeſſore, & ſine vitio ſpolij, vt in Rota deciſum tradit Mohed. deciſ. 47. vel niſi uerſaremur in his in quibus Pontifex poſſet inuitis pręiudicium afferre, ut per Fely. in c. cum olim. nume.42.3. declarat. de re iudi. cum ad id eius priuilegium, ſeu lex lata ad perpetuam rei memoriam uim citationis obtineat. Abb. in c. cum inter. col.3. de excep. Mohe. deciſ. 86.& plene dictum in cauſa Lateranen. præeminentiæ. Quando autē etiam in Principe citatio requiratur, ponunt Abb. in d.c. cum olim. nu. 23. vbi late Fely. & Soz. conſi. 266. num.49. lib. 2. Gemi. conſi. 53. Abb. in c. 1. nu.4. de cauſ. poſſeſ. Iaſ. in l. ne quicquam. nu.29. ff. de offi.
100 proconſ. Gigas de penſi. quæſt. 37. num.8. † Non tamen ſecularis Principis authoritas, qualiſcumque ſit, ſpolii vitium adimat in beneficialibus, quorum poſſeſsio quęſita, etiam authoritate regia, ne dum non ſit tuta exceptiua à iudicio ſpolij, verum nec eſſet actiue reſtituenda, cum talis authoritas velut in alienam meſſem adhibita, non careat metus aut violentiæ ſuſpicione. Oldra. conſi. 1.4. & 209. col. fin. Fely. in c. poſtulaſti. nume. 73. de reſcrip. quamuis Pontifex poſſet in his beneficialibus quodlibet ius ad nutum tribuere & adimere

mere tamquam indubius eorum dominus: ac eius ſententia ſuper ademptione iuris beneficij cenſeretur æquę poſſeſsionem adimere, quæ ſine iure in beneficialibus retineri nequeat. Paul. conſi. 253. col. 2. lib. 1. ut & tacite per eius clauſulam, & quęcumque inde ſecuta, poſſeſsionem etiam reſpicere cenſeatur. c. ſi eo tempore. de elec. in 6. ac ita per Rotam interpretatum tradunt Sarnen. de anna. quęſt. 78. Veſta. deciſ. 75. qui inſimul declarat ſenſum clauſulæ, ſublata aliàs iudicandi facultate, de qua Caſſad. in regu. deciſ. 10. nume. 3. & Pariſ. conſi. 99. in fi. lib. 4. Poſsitque Pontifex ex certa ſcientia per litteras in forma breuis, cum clauſula, ſine uitio ſpolii, adimere omne eius vitium, cum quo etiam adimatur ſpes reſtitutionis in ſpolio, velut inducto ab eodem Principe, qui poſset omne iudicium ſpolij, (velut iure poſitiuo conſtitutum) ſuamet authoritate adimere, etiam ſine cauſa, vt per Mohe. deciſ. 86. ſicuti poteſt cætera poſitiua iura, de quibus Fely. in c. quæ in eccleſiarum. num. 68. de conſtitu. Corn. conſi. 312. litt. I. lib. 1. atque cuncta ſuo libero munere alteri tributa, ſeu donata adimat ad nutum, ut ibidem Fely. & Capici. deciſ. 69. nume. 13. Prędictumque breue ita obtentum inducat præſumptionem, quòd eius tantum virtute poſsideatur; licet aliàs non conſtaret de executione ipſius breuis, vt dicit Pute. deciſ. 19. vt lit. penden.

Adeo vt tunc demum poſſeſsio capta authoritate Principis ſit tuta à iudicio ſpolii, ſi ex certa ſcientia tribuatur in his quæ eius poteſtati ſubiiciuntur, vt ſunt in Pontifice beneficialia, de quibus ad
101 nutum diſponat. † Indeque ſit quòd ſi ſcienter reſcribat in collatione beneficii, aut mandato de conferendo, id vacare ex aliquo expreſſo crimine, plenam fidem eius criminis faciat, quo ad incurſum eius priuationis, cum & epiſcopo de uacatione certo modo credatur: quia viſitando priuare potuit, uti dictum in Rota refert Pute. deciſ. 22. de reſtitu. ſpoli. Non tamen ex ea enunciatione criminis per Principem facta incurreretur alia pœna ipſo facta, ut dicit Fely. in c. 2. nume. 4. de reſcrip. Caſſad. de unio. deciſ. 2. col. fin. ſed tantum priuationis, cum ex certa ſcientia Pontifex reſcribens præter ſeu contra ius, cenſeatur adimere omnia iuris poſitiui obſtacula, ut ibidem per Caſſad. In quo nec recipienda eſſet contraria probatio, videlicet, quòd ex eo crimine non veniat de iure infligenda pœna, priuationis: nam cum in Pontifice præſumatur cuiuſque iuris ſcientia, dicatur ex ea enunciatione ſcienter facta, de eo iure diſpoſuiſſe. Fely. in d. c. 2. & in c. cum nobis. 4. notab. de teſtib. Anchar. conſil. 293. num. 2. Ideoque ſi ex certa ſcientia beneficium conferat cum narratione priuationis incurſæ ex non promotione, plenam adeo fa-

ciat

ciat eius priuationis fidem, ut nec oblata probatio, in contrarium
102 reciperetur, ut per Anchar. in d.conſi. † Non tamen eadem fides Pontificiæ narratiuæ adhiberetur in profanis negotiis, in quibus nō æqualem obtineat poteſtatem, quàm in beneficialibus, in quibus ſibi tantum locum uendicet diſpoſitio clemen. 1. de probat. ut teſtatur Paul. de Caſt. conſi. 46. in fi. lib. 2. Et præſertim in his quæ ad ſui commodum alteriuſque præiudicium redundarent, ex late traditis per Deci. conſil. 445. nume. 62. & ſeq. vt nec in beneficialibus eius narratiuæ crederetur in his quę reſpicerent factum alienum, ut ſi Pontifex narraret, beneficium uacare per reſignationem factā per procuratorem reſignantis in manibus ſui commiſſarii, in quo ei nō præberetur plena fides, niſi de procuratoris mandato aliunde conſtaret. Aegid. deciſ. 253. relatus per Staphi. in trac. de litte. Apoſto. fol. 155. col. 2. ſecus tamen futurum in narratiua reſignationis factę in manibus propriis, ſeu ſuorum prędeceſſorum. In quo ſtatuit. d. clemen. 1. ei eſſe credendum, & ita intellectam. d. deciſ. Aegid. ab omnibus dominis de Rota retulit Creſcen. deciſ. 115.

103 † Pariformiter & Pontifici narranti alicuius rebellionem crederetur, ſi etiam narraſset ſe ita declaraſse, aut Motuproprio id dixiſſet, vt dicit Mohe. deciſ. 86. & deciſ. 371. cum ſeq. de quo Soz. conſi. 266. nume. 27. lib. 2. vel ſi deſuper fundaretur Pontificis diſpoſitio, vt dicitur per Alex. conſi. 112. nume. 1. lib. 7. & in d. deciſ. 371. late Rebuff. de concorda. in ſublatione d. clemen. 1. pagina 143. & ita procedunt, quæ in hoc dicit Curt. ſeni. conſi. 49. nume. 32. & nō aliàs, niſi ex antecedentibus verbis, aut ſubſequentibus conſtaret Pontificem recte fuiſſe de narratis conſciū, ut dicit Corn. conſi. 312.
104 litt. P. lib. 1. † Neque etiam ex Apoſtolico priuilegio, aut immunitate cuiquam tributa ratione alterius rebellionis probaretur talis rebellio, quæ tendat in maximum tertii detrimentum, nec rebellio incurratur abſque graui culpa, ut inquit Pute. reſolutum, deciſ. 122. lib. 1. niſi tamen ad prēſumptionem rebellionis accederent alia adminicula, quę eam magis detegerent, ut per Creſcen. deciſ. 49. & 89. cuius tamen priuilegii uerba recte probare cōtra eum qui id in actis produxiſſet, dicit Afflict. deciſ. 14. num. 6. cum ex ea productione cenſeretur approbaſſe omnia in litteris contenta, niſi fuiſſet expreſſe proteſtatus. Fely. in c. imputari. in fi. de fid. inſtru. & in c. cum uenerabilis. num. 14. de excep. Iaſ. in l. edita. in fin. C. de eden. Roma. conſi. 433. verſi. quo ad ultimum. Rota in no. deciſ. 282. Indeque dicat Deci conſi. 445. nume. 62. non fuiſſe credendum Duci Mediolani de alicuius ſubditi rebellione, non obſtante eiuſdem Ciuitatis decreto, quòd credendum ſit de rebellione aſſertioni Principis. idem-

pis. idemque dicit Pariſ.conſi.1.nume.48. lib. 1. quod quidem decretum, velut tribuens in manu cuiuſque vel peſsimi Principis facultatem priuandi ſubditos ad eius nutum, non eſſe ullatenus recipiendum dicit Fely. in c. quæ in eccleſiarum.col.5.de conſtitu.

105 † Pacis capitula inter Principes, aut Communitates poſt diuturnum bellum inita, ſuper non reſtitutione bonorum priuatorum, quæ fuiſſent durante bello inuicem occupata, omnino eſſe obſeruanda ad prꝑiudiciũ priuatorum quorũ ius ex publica authoritate auferri poſſe dicunt Bar. in l.quæcunque. in fi.C.de fid.inſtru.lib.10.Bal. in l. quicunque. num.27. verſi. deinde nota. C.de ſeruis fugi.Ange. in l.creditor.§.fin.ff.commu. prædi.& in l.conuentionum. in fi.ff.de pact. vbi Iaſ. in fin. Roma.conſil.310. col.2.uerſi. tertio probatur. Card. Zaba.conſi.85. num.4. Deci.conſi.602. num.14. & eſt commu. cum Innoc. in c.in noſtra. de iniurijs. vt ibi dicit Abb.num. 5. Quod tamen ita recipitur per Hoſtien. in c. quando. de iure iur. & in ſua ſumm. de pęniten.§.1.verſi. ſed pone. ſi ea pacis capitula fuiſſent inita de conſenſu totius populi, ſeu ſi aliàs non fuiſſet pax ſucceſſura ſine tali remiſsione bonorum, cuius opi. ſecuti ſunt Anchar. in regul. peccatum. num. 18.in 6. Soz. in l. gallus. §.& quid ſi tantum. num.11.verſi.3.adde.ff.de libe. & poſthu. & alij quàmplures, cohærentes dicto Hoſtien. plene deducti in cauſa Peruſina de Balionibus de anno 1566. coram Sarmiento, ex qua fauorabili cauſa pacis reſtitutus à rebellione per Principem conſequitur etiam bona, quę fuiſſent aliena, ad quæ aliàs non porrigeretur generalis reſtitu-

106 tio Principis, vt inquit Mohed. in deciſ.87. † Sub his tamen capitulis pacis, in quibus generice promiſſa fuiſſet affirmatiua reſtitutio omnium bonorum occupatorum in bello, non contineretur earũ rerum reſtitutio, à quibus hodiernus poſſeſſor fuiſſet ante bellum ab alio per vim ſpoliatus, qui nec virtute capitulorum teneretur, rem per ſe poſſeſsam reſtituere, dummodo ſit paratus in continenti docere de eius bono iure in proprietate, ſeu de alia cauſa, quæ notorie redderet reſtitutionem iniuſtam, vt per Afflict. deciſ. 361. & 403. Paris. conſi.24. nume.35. lib.1. & late diſcuſsum in alia eorundem cauſa coram Cardinali de Puteo.

107 † Et ne dum ſummi Principis authoritas, de qua iam dixi, prꝑſumptionem pariat iuſtæ poſseſsionis, excluſiuam ſpolij, verum & authoritas inferiorum iudicum eam inducat, ex l. iuſte poſsidet.ff.de acqui. poſseſ. vt ex ea præſumptione transferatur in agentem de ſpolio onus probandi iniuſtitiam notoriam ex eiſdem actis, ſeu nullitatem poſseſsionis traditæ per iudicem; Adeo vt qui de eius ſpolio agere intendit vltra duo extrema regulariter per ſe probanda, teneatur ad

tur ad effectum victoriæ id tertium plene probare, uidelicet nullitatem, aut iniquitatem inſurgentem ex eiſdem actis.c. conquerente. ubi Abb. 2. notab.de reſtitu. ſpoli. Deci.in c. cum cauſa.4. notab.de offi.deleg. & in c. referente.2.notab. de præben. Fely. in c. eccleſia. num.32.de conſtitu. Gemi. conſi.5.in prin. Soz. conſi.12.num.11. lib.1. Corn. conſi.175. num.5.lib.2. Paris conſi.1.num.165.lib.1. Nam cum iudiciaria authoritas, ſui natura habere debeat annexam iuſtitiæ qualitatem, nimirum ſi ipſius iuſtitiæ defectus deleat omne nomen iudicis deductum ab adminiſtratione iuſtitiæ. c. forus.§.iudex.ff.de verb. ſignifi. qui ſi nulliter & iniuſte proceſſerit à ſemetipſo, ſe alienum reddat. Deci. in l. factum. ff.de regu.iur. Ad reiiciendam igitur hanc exceptionem iudiciariæ authoritatis obiectam per reum de ſpolio conuentū, ſi in vim replicationis allegetur ab actore nullitas vel notoria iniuſtitia, eius cognitio in primis ſit excutienda. Archid. in c.quia. nu 3.7.quæſt.1.Deci.conſi.125.in fi. qua poſſeſsione nulla ſeu iniuſta probata actor ſit omnino reſtituendus. Abb. in c. ad petitionem. num.6. de accuſ. Deci. in d.c.cum cauſa. num.11.& in c.referente.& in regu.non videtur.§.qui iuſſu.& conſ. 449. num.30. Roma.conſi.158.verſi.3. Fely.in c.dilectus. il 1.num. 3. de reſcrip. Aegid. deciſ.165. Gigas in tract.penſi.quæſt.47. in fin. Ad effectum autem vt dicatur ex actis notorie conſtare de iniuſtitia, ſat ſit id deduci etiam ex poſt facto. Nā ſiue ab initio, ſiue poſtea de eo conſtiterit, verum erit id ex actis vniformiter notorium, vt ibidē per Fely. & Soz. conſi.12. num.11. lib.1. Non enim poſsit vllo pacto dici quicquam à iudice profectum, qui in forma iudicii nō proceſsiſſet gloſ.in d.c.præſentiū. Abb.in c.conquerente.nu.8. de reſtit. ſpol.& in c. ſi conſtiterit.nu.7.de accuſ.Specul.de petito.& poſſeſ.§. ii.in prin.Iaſ.in l.qui in aliena.§.Celſus.nu.29.ff.de acqui.hęred.Soz.
108 d.cōſ.12.nu.20. †Iure autē proceſsiſſe præſumeretur contrario nō probato, vel niſi proceſsiſſet extraiudicialiter, vel ſine iuriſdictione, aut aliàs nulliter, vti euenit, ſi mixtus executor tamquā merus procedens, ad poſſeſsionis traditionem deueniſſet, quæ propterea ſit reſtituenda ex defectu authoritatis indecenter interpoſitæ, vt per Oldra. conſil. 227. Fely. in d.c. dilectus. nume. 4. Ac æque cenſeretur nulliter proceſſum per iudicem cum procuratore reuocato, ſiue id iudex ſciuerit ſiue iuris ignoratione ductus id fecerit: ſecus futurum ſi iuſta credulitate aut veriſimilitudine fuerit motus. Abb.in c.ex inſinuatione. num.4. de procur. Fely. in d.c.dilectus. Deci. in d.conſi. 449. In quibus caſibus, & eius generis aliis, quæ militant contra factum iudicis, retorqueretur præſumptio contra eum, vt qui authoritate iudicis niteretur, ſubire teneatur onus contrarium probandi.

Abb.

Abb. Fely. & Deci. in d.c. conquerente. in c. cum cauſa. & c. dilectus. Aliàs agens de ſpolio probare debeat iniuſtitiam vel nullitatem, licet dubitaretur, an iuris ordine id factum ſit, quia (ſicuti dixi) ſi de contrario conſtaret, reſtitutio daretur, nulla habita ratione ipſius iu
109 dicis. † Sed tamen ſi plane conſtaret in iudicio de veritate alicuius crediti, cuius cauſa fuiſſet poſſeſsio per iudicem tradita, eſſet in eum caſum reſtitutio deneganda; licet non ordine proceſſum fuerit, vt dicunt Alex. in l. à diuo Pio. §. in venditione. num. 5. de re iudi. vbi Iaſ. num. 12. Lucas de Penn. in l. ſi coloni. quæſt. 23. C. de agrico. & cenſi. lib. 11. Nam licet non citato poſſeſſore quis immitteretur in poſſeſsionem per iudicem pro alterius debito iam verificato, non propterea diceretur in eo per iudicem nulliter actum: quod & ſi iniuſtum eſſet ratione rei in qua facta fuit immiſsio, non tamen ſit iniuſtum ratione petentis ex vero eius credito. Propterea que nec eſſet in eo agendum de ſpolio, ſed iure ordinario, ex traditis per Anchar. conſil. 270. nume. 5. relatum per Soz. conſil. 158. nume. 21. lib. 2.
110 † Vnde dicat Angel. in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de vi. & Afflict. deciſ. 7. num. 3. Spoliatum authore iudice agentem in iudicio ſpolii, reijciendum per exceptionem dominij, regulariter in ſpolio non receptam. Idque propter iuris fomentum, cumulatum cum tali authoritate; non tamen iudicis decretum de immittendo in poſſeſsionem nõ rite interiectum coadiuuaretur ex eo (ad effectum euitandi iudicium ſpolii) quòd ea poſſeſsio fuiſſet poſtea cum executore tradita. Cum nihilominus diceretur non iure proceſſum: nam & reſpectu executoris erit præmittenda iniuſtitię cognitio ex præuijs actis eiuſdem iudicij, vt dicit Anto. Hegu. in tracta. pigno. 3 mẽb. 3. par. nu. 22. & latius dictum in materia probatoria: verum ſi ex eo decreto non rite adhibito iudex fuiſſet impartitus parti licentiam ingrediendi poſſeſsionem, non poſſet inde oriri iudicis ſpolium, ſed ipſiuſmet partis ita ingredientis; nec tunc eſſet requirenda alia nullitatis vel iniuſtitiæ pręuia diſcuſsio. Quinimmo ita ingreſſus pœnã incurreret, de qua in l. meminerint. C. vnde vi. vt ibidem ponit Anto. Hegu. vt nec etiam pars ita recipiens ex ſe poſſeſsionem de iudicis licentia, virtute decreti validi, euitaret iudicium ſpolii, ſi alter rem illam tunc poſſediſſet; cum ea licentia non ſit intelligenda de plena, ſed de vacanti poſſeſsione, vt ait Corn. conſil. 27. litt. G. &
111 conſi. 266. litt. P. lib. 4. † Quòd & ſi iure fuerit per iudicem proceſſum, & in contumaciam alicuius poſſeſsio alteri tradita, poterit primus poſſeſſor contumacia tempeſtiue purgata, priſtinam poſſeſsionem iudicialiter recuperare, non obſtante priori iudicis authoritate iam deleta per expurgationem contumaciæ; nec ille poſsidens

iuuari poſset exceptione dominii, donec res deuenerit ad primum ſtatum, in quo eſſet ante contumaciam. Bal. in l. pen. §. fin. in fin. C. de præſcrip. trigin. anno. ad id notatus per Corſet. poſt Abb. in c. venerabi. verſi ante. de offi. delega. Quid autem futurum eſſet in cõtumace gratiato per principem, dicam inferius, & ponit Lucas de Penn. in l. ſi coloni. quæſt. 15. & hæc ſunt quæ occurrunt dicenda in hac exceptione deducenda ex authoritate ſuperioris.

112 † Animus etiam præcipue in hoc iudicio ſpolij attenditur, vt qui non fecerit animo ſpoliandi, eius iudicio nec ſubiaceat, vt pote ſi allegaretur id factum ad iuris proprij continuationem non animo ſpoliandi, vt ſi vnus tantum ex ſociis patronis, cæteris non requiſitis, aliquem præſentaret ex iure ſibi competenti, non diceretur ex eo ſociũ ſua poſſeſsione ſpoliaſſe, ſed proprio iure vſus: niſi tamen ſocium paratum ad præſentandum non admiſiſſet, ſeu ſi alter poſt notam ſibi præſentationem per conſocium factam, terrore ductus dubitaſſet ſe ab eo poſſe repelli, ex quo amiſiſſet poſſeſsionem iudicialiter recuperandam, vt per Calderi. conſi. 4. de cauſ. poſſeſ. & propri. Idemque futurum in electione collegiali, ſeu capitulari facta abſente aliquo collega, ex qua non poſſet notari animus ſpoliandi, ſed iuris proprij continuandi: nec ſecus eſſet in penſionario non ſoluente nõ animo denegandi ſolitam penſionem, aut ſpoliandi ab eius perceptione, ſed propter inopiam, vt dicit Hoſtien. in c. querelam. verſi. ſubtractam de elect. Idem dicens ſi epiſcopus, mandato per ſe facto decimariis ne proprio plebano decimas ſoluerent, ſed alteri, denuo eiſdem mandauerit illas exſolui eidem plebano, ex quo non cenſeretur habuiſſe animum aliquem ſpoliandi, ſed continuationis fiendæ.

De exceptionibus in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. Cap. III.

113 QVamuis † omnem actionem amittat qui in hanc conſtitutionem inciderit, vt in ea dicitur: non tamen amittit exceptionem, quæ integra remaneat, cum in pœnalibus detur retentio etiam actione ſublata, ut in terminis huius legis dicit gloſ. in l. ſi pœnę. in prin. ff. de condic. inde. Bar. in l. 1. nume. 12. ff. de exceptio. Bal. in l. 2. nume. 35. C. ſenten. reſcin. non poſſ. Ideoque tractandum ſit de his exceptionibus, quæ de iure competunt ad hanc pœnam euitandam, ac excludendam intentionem agentis ex hac lege, in qua cum caueatur pęnam incurri per eum qui rem ab alio poſſeſsam violenter in-

ter inuaſerit, à tali pœna tutus erit, qui contra agentem oppoſuerit defectum poſſeſsionis, vt niſi agens docuerit ſe tempore inuaſionis poſſeſſorem fuiſſe, fruſtratoria ſit futura eius pœnę proſecutio, velut ex defectu primi extremi, cuius præcipuum robur & fundamentum ſit poſſeſsio per violētiam amiſſa: Indeq; dicit Pariſ. conſ. 1. nu. 173. lib. 1. eos rebelles, qui omni iure priuati fuerint non iuuari beneficio huius conſtitutionis, ſi in re quapiam per eos detenta uiolētiam patiantur, cum ſint priuati tam poſſeſsione quàm proprietate. Ac ſimiliter ab hoc iúdicio excluderentur quicumque alij detentores, vti coloni commodatarii, & alij ſimiles, qui ex hac lege non admittantur uelut fundata in vera poſſeſsione, vt eſt gloſ. magna in hac l. verſi. 5. & gloſ. 2. in l. emptorem. C. loca. & dicunt Abb. in c. 1. nume. 13. de ſequeſtra. poſſeſ. Soz. conſi. 122. lib. 4. Propterea que quidam ſentiunt, non tribui huius conſtitutionis auxilium immiſſo in poſſeſsionem ex primo decreto, vt Ioan. And. poſt Specu. de 1.
114 decre. §. iam de effectu. nume. 14. verſ. ſecundum eos. † Iſdemque effectus excluſionis huius iudicij oriretur ex obiectione ciuilis retentę, ex qua licuerit etiam uiolenter naturalem incontinenti recuperare ex iuris permiſsione. l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſſeſ. gloſ. fin. in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de ui. vbi Bar. nume. 6. & in l. qui poſſeſsionem. quæſt. 2. ff. de ui & ui arma. Soz. conſi. 122. nume. 12. & 19. lib. 4. Cuius ciuilis poſſeſsionis amittendæ animum non præſumi, niſi probetur, dicit Archid. in c. Pontifices. in fin. 7. quęſt. 1. & Balb. in l. Celſus. num. 12. ff. de vſucap. ſed probari poterit talis animus ex diuturna negligentia recuperationis, qua deperditur ciuilis ex præſumpto timore, ut notant Bar. in l. 3. §. cum igitur. ff. de ui & ui arma. Bal. in l. fin. num. 5. C. de his qui à non domi. Soz. conſi. 47. num. 12. lib. 1. & conſi. 158. nume. 24. lib. 2. Caſſad. de reſtitu. ſpoli. deciſ. 5. nume. 3. Quanti autem temporis lapſus requiratur ad hanc negligentiam deducendam, uarie admodum inter Docto. tractatur: quorum quidam decennium, alij maius tempus eſſe dixerint, de quo Bar. in d. §. cum igitur. Alex. poſt eum in l. ſi id quod. vlt. addit. ff. de acquir. poſſeſ. Abb. in c. cum veniſſent. in fin. de reſtitu. ſpoli. Soz. conſi. 38. nu. 16. lib. 1. Tandem concludentes non poſſe in hoc tradi certam doctrinam, ſed committendum iudicis arbitrio, qui vndique circumſtantiis recte penſatis ſit arbitraturus, an interceſſerit talis negligentia, ex qua inferatur animus amittendi ciuilem poſſeſsionem. Idemq; dicit Fely. in c. vigilanti. nume. 10. de preſcrip. Rota in antiq. deciſ. 54. in fin. Quid autem futurum ſit, in recuperatione naturalis ex interuallo, ſi iudicis copia haberi nequeat, ponit Inno. in c. olim. il 1.

nume.8 de reſtitut. ſpolia. Paul. de Caſ. conſi. 399. nume: 2. lib.1.
115 & latius ſupra dictum. † Atque adeo ciuilis poſſeſsionis continuatio excuſet violentam recuperationem incontinenti factam, ut ne dum vera ciuilis retentio, verum etiam eius rationabilis credulitas, hunc effectum operetur: Nam ſi aliqua iuſta de cauſa credens ciuilem ſe retinere, naturalem per uim recuperet, exiſtimans id ſibi licere, impune ageret, cuius rei exemplum tradi poſsit in prelato ſucceſſore, qui bona ſuæ eccleſiæ per vim recipiat ratione credens, ciuilem poſſeſsionem eſſe penes eccleſiam, prælatumque prædeceſſorem rem illam nomine eccleſię poſſediſse, cum tamen ea bona per heredem illius, vnà cum cæteris bonis commixta poſsiderentur, ut nihilominus ceſſaret incurſus huius pęnæ, ex not. per Inno. in c. cum ex officijs. nume. 6. de teſtam. relatum etiam per Bal. in authen. licentiam. num. 5. verſi. econtra. C. de epiſco. & cleri. Marſi. ſingul. 167. cum ex iuſta cauſa id exiſtimans, eſſet omni dolo &
116 culpa vacuus: † quibus circumſcriptis ceſſet pœna huius conſtitutionis. §. quia tamen. Inſtit. ui bo. rapto. & dicitur in hac l. & in ea Bar. nume. 5. & 16. & Alex. conſi. 64. in fin. lib. 3. Hinc eſt, quòd ſi heres ex iuſta cauſa arbitratus poſſeſsionem omnium bonorum fuiſſe ſuo nomine captam, rem aliquam ex his per uim inuaſerit eiecto alio poſſeſsore, non incidit in pœnam huius legis, ut in ea dicit Bal. & Soz. conſi. 131. nume. 10. lib. 1. Corn. conſi. 158. col. 2. lib. 4. verum ſi credulitas eſſet aliqualiter culpoſa, nequaquam excuſaret, ut ſi ex iuris errore crederet ſibi id licere, ex quo nihilominus pœnam hanc incurreret, vt per Inno. in c. cum in officijs. nu. 6. de teſta. & Bar. hic. nume. 9. Licet autem iuſta credulitas poſſeſsionis eximeret à pœna huius legis, non tamen quiſquam ab ea eximeretur ex iuſta credulitate proprii dominii, quæ & ſi uera eſſet, nihil prodeſſet ad hanc pœnam euitandam, vt expreſse dicitur in hac l. & in §. ſed nedum. Inſtitu. vi bo. rapt. & per Corn. conſi. 207. in fin. lib. 2. Adeo vt in hoc nihil proficiat credulitas dominii, ſed tantum poſſeſsionis ſaltim ciuilis, vt pote ſi à fide dignis, quis acceperit poſſeſsionem fuiſſe captam per eius ſeruum vel procuratorem ſuo nomine, ut hic dicit gloſ. & Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 14. de acqui. poſſ. Soz conſi. 122. nu. 19 lib. 4. Pariter ſit excuſandus ab hac pœna qui legitime prouiſus de beneficio, eius poſſeſsionem propria authoritate cœperit ſine executore aut fulminato proceſſu, vnde non amitti ius proprium virtute huius l. ſi quis in tantam. dicit Ripa in c. ſæpe. num. 68. de reſtitu. ſpoli. quem refert Sarnen. in regu. de trienna. quæſt. 27. num. 6. † Iuſtam etiam tribueret excuſationem licentia de ingrediendo tributa in ſententia quamnis no-
117

nis no-

uis notorie iniqua,licet talis licentia non eximeret à pœna l.meminerint. hoc eo. tit. vt ſuo loco dicam cum gloſ. magna in hac l. ſi quis in tantam. vbi Bar. in fi. late Ripa in d. c. ſæpe. num. 86. Non tamen quiſquam ab hac pœna excuſaretur ſub prætextu ſubſecutæ confirmationis principis poſt commiſſam violentiam ex nota. in l. authoritatem.C.vnde vi. vbi late tradidi.

118 † Eademmet ratione qua dixi hanc pœnam non incurri ceſſante dolo & lata culpa eximitur à tali pœna eccleſia, cuius nomine ab aliquo,licet per vim, propriæ res ipſius eccleſiæ occuparentur, cum huius legis & pœnę rigor leniatur vt plurimum in rebus eccleſiæ, vt ibi dicit gloſ. in verb. rigor.& in c. 1. de dolo & contu. vbi Abb. num.9. Bal. in authen. licentiam.num.5. C.de epiſco. & cleri. Capra conſi. 32. verſi. circa quartum. Idque adeo verum ſit, vt nec eccleſia huic pœnæ ſubiiceretur ex violentia olim commiſſa per eius prælatum in recuperatione rei eccleſiaſticæ, vt eſſe communem teſtantur Ripa in c. ſæpe. num.95. & Pauin. in tract. viſitatio. lib.1.c. 10.num.94. ſed prelato adhuc ſuperſtite,res ab eo per vim occupata eſſet omnino reſtituenda ſine læſione cuiuſquam iuris eccleſiæ,vt ibi per Ripam,licet contra ſentientem. Verum ſi prælatus conuocato capitulo, communicatoque conſilio eam uim commiſſerit,præiudicabitur eccleſiæ, etiam in amiſsione proprii iuris, ſecundũ Dy. in regu. delictum. in fi. & Abb. in c.2.num.11. verſi. & nota.de ordi. cogni.quorum opi. eſſe communem dicit ibidem Ripa, arguens tamen in contrarium non obſcuris rationibus, quibus per me non repetitis, id concludentiſsime ſuperaddi poſſet, quòd cum prælato

119 non † liceat etiam communicato conſilio, cæterisque ſolemnitatibus adhibitis abſque legitima cauſa à iure recepta alienare rem eccleſiæ.gloſ. in c. 1. de reſtitu. in integr. & eſt communis teſte Fabia. in tract. empti. num. 112. nec æque id ei licere debeat per indirectum cum illatione violentiæ in re propria ipſius eccleſiæ, cum eo pacto poſſet in fraudem canonis tradere rem eccleſię alicui confictо poſſeſſori,ut illi poſtea per uim eiecto dominium quæreretur in pœnam uiolentiæ. Ideoque cum id directo non liceat, nec obliquis artibus licere debeat.

Iam dixi, hæredem uelut ſucceſſorem alieni iuris, habere iuſtam cauſam ignorantiæ, ac propterea etiam iuſtam cauſam credulitatis, quòd nemo ſit rei hæreditariæ poſſeſſor. Ideoque ſi eam rem effractis oſtiis inuadat, in hanc pœnam non incideret. Idem futurum ſi alia iuſta cauſa legitime crederet, ſe eſse poſseſsorem, ut inquit

120 Soz. conſi. 131. num.9. & ſeq. lib.1. † Verum ſi nulla rationabilis adeſset cauſa credendi, hanc pœnam incurreret, ut ibidem Soz.

Nam

Nam & ſi hæres poſsit rem hæreditariam propria authoritate capere nemine poſsidente. Bald. in authen. licentiam. num. 5. C. de epiſco. & cleri. non tamen id ſibi de iure licebit poſsidente alio ſibi noto, quem ſi violenter eiiceret, huic pœnæ ſubiiceretur, ſiue purus, ſiue conditionalis eſſet hæres, vt firmat Ripa in d.c. ſæpe. nume. 97. merito in hoc redarguens dicta per Iaſ. in l. inter omnes. num. 10. ff. qui ſatiſd. cogan. qui hoc non recipit in hærede conditionali, quod nec eſſe tutum, nec de iure verum cenſuit Ripa: quia ſi purus hæres maiorem proculdubio habens facultatem capiendi propria authoritate, non eximitur à pœna huius legis, ſi rem ab alio poſſeſſam violenter inuaſerit, multo minus ab ea eximi debeat hæres conditionalis, qui nullum ius interim habeat, niſi incertum, & à conditione ſuſpenſum, ex quo nullatenus poſsit ab ea violenta occupatione excuſari, vt & ſi Bal. in d. l. inter omnes. idem dicat quod Iaſ. adhuc eius opinionem non ſequerer, ne aliàs melioris eſſet conditionis hæres ſub conditione inſtitutus, quàm qui pure inſtitutus ſit: ſed non propterea ita ſimpliciter ſit intelligendum, quòd hæres conditionalis hanc pœnam incurrat, ſed adhibito modo eam incurrendi. Nam cum interim pendente conditione iudicari nequeat, an ſub ea hæres inſtitutus rem propriam, ſeu alienam inuaſerit, ex incerto conditionis euentu, ac in ea l. ſi quis in tantam ſtatuatur duplex pœna. Altera videlicet amiſsionis rei, ſi violentus ſit dominus. Altera æſtimationis, ſi res eſſet aliena, & eorum neutrum conuenire poſsit hæredi conditionali ante conditionem purificatam; is modus eſſet adhibendus (ne eius violentia careat pœna congrua) vt conditione pendente ſit condemnandus hæres ad reſtitutionẽ poſſeſsionis inuaſæ, cum amiſsione vniuerſi iuris, quod ipſe conditionalis hæres haberet in ipſa re: qua conditione purificata, poterit peti in pœnam violentiæ eius rei dominium adiudicari, vel deficiente conditione, peti eius æſtimatio, vt in vtrumq; euentum luat pœnas propriæ violentiæ. De occupatione vero rei legatæ ſeu fideicommiſſariæ, late ponit ibidem Ripa, cuius dicta non tranſcribam.

121 † Ratione tamen ciuilis poſſeſsionis retentæ (de qua mox dictũ) licet non incurratur hæc pœna per eum qui illico naturalem per vim recuperauerit, ex l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de ui. Non propterea primus violentus ſit ab hac pœna liberatus: nam & ſi ex ea recuperatione purgetur vitium ſuæ primæ violentiæ, quo ad rei poſſeſsionem, vt non amplius teneatur ad eius reſtitutionem; non tamen cenſeretur purgata pœna amiſsionis dominii vel æſtimationis iam pridem per violentiam incurſa, ex traditis per Abb. conſi. 100. col. 3. lib. 1. cuius opinio velut conformis veritati, conſonet verbis huius

huius legis, quæ vltra plenariam reſtitutionem poſſeſsionis, infligit pœnam, tamquam ab ipſa reſtitutione ſeiunctam, nec recuperatio incontinenti maiorem vim habeat quàm integra reſtitutio iudicialiter facta, quæ ſicuti non liberat ab hac pœna, nec æque liberet recuperatio incontinenti, quæ fungatur vice reſtitutionis, vti dicunt Bald. in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de ui. nume. 15. & ibi Bart. nume. 6. & in l. qui poſſeſsionem. quæſt. 3. ff. de ui & ui arma. ne aliàs recuperatio illico facta iure permittente, afferret ipſi recuperanti prçiudicium amiſsionis pœnç iam ſibi quæſitæ ex priori uiolentia ſibi illata, quæ deberetur etiam poſt reſtitutam poſſesſionem in iudicio, ex nota. in l. ut uim. ff. de iuſti. & iur. Bal. in d. l. ſi quis. nume. 16. quinimmo, & ſi ante aliquam litem inchoatam fuiſſet purgatum ſpolium per ſpontaneam reſtitutionem rei, adhuc
122 deberetur pœna velut iam incurſa ex crimine violentiæ, † neque in delictis ſubſecuta purgatio proſit quo ad pœnam euitandam. l. 1. §. ſi rem. ff. depoſi. Bart. in l. ſi inſulam. quæſt. 6. ff. de uerb. oblig. Idque uerum ſit, quamuis ita poſſeſsionem recuperans non fuerit proteſtatus ſe recipere ſaluo iure pœnæ, cum nihilominus ex ea receptione non cenſeretur pœnam remiſiſſe. l. qui ea mente. ff. de furt. l. non prodeſt. ff. vi bon. rapt. Nam & ſi conuentionalis pœna intelligatur per taciturnitatem remiſſa. l. poſt diem. ff. de lege commiſs. l. ſi duo. ff. ſi quis cauti. tamen pœna legalis incurrenda ex delicto in committendo diuerſo iure cenſeatur, ut nec ex ſilentio dicatur remiſſa. Quamuis ſecus eſſet in pœna delicti in omittendo, ex nota. communiter in l. 2. C. de iur. emphy. & in c. potuit. de loca. late Ripa in d. c. ſæpe. nume. 72. de reſtitu. ſpolia.

123 † Neque etiam quòd ex interuallo (& ſic illicite) primus uiolentus ſpoliator fuerit per ſpoliatum pari uiolentia deiectus, euitaret pœnam commiſſam ex eius prima uiolentia, ſecundum Bar. in l. ſi quis ad ſe fundum. col. 3. C. ad l. Iul. de vi. & in l. qui poſſeſſionem. quçſt. 3. ff. de vi & ui arma. dicens, neque in hoc caſu primam uiolentiam compenſari cum ſecunda, quo ad pœnam incurſam, quæ ſit extra ipſam rem: in quo tamen crederem contrarium eſſe de iure uerius, prout facile ad ſenſum apparebit, re oculis obiecta. Nam cum violenter recuperans rem ex interuallo, parem cõmittat violentiam, çquo etiam iure cenſeatur cũ eo, qui ab initio vim cõmiſiſſet, ut nec minus delinquat, quàm qui nunquã antea poſſediſſet, ex nota. in d. l. ſi quis ad ſe fundũ. non cõſiderata eius poſseſſione priſtina, cuius recuperãdç ius omne iam amiſiſſet ex diuturna mora; ideoq; eademmet pœna ſit puniendus, qua uiolentus, qui nõ

poſſe-

poſſediſſet, ex quo cogamur fateri, in caſu propoſito pœnam huius ſecundi compenſari cum pœna per primum ſpoliantem incurſa, ipſi primo ſpoliato applicanda, quæ ſtatim euaneſcat ex eadem pœna poſtea incurſa per primum ſpoliatum, quæ ſit primo ſpolianti quærenda ex ſecunda uiolentia, vt apparebit ex rei exemplo propoſito: fingamus enim primum violentum vti dominum poſſe condemnari in pœnam amiſsionis proprii dominii, quærendi ipſi ſpoliato ex hac l. ſi quis in tantam. (cuius pœnam non ipſo iure incurri, ſed per ſententiam ſit communis opi. Iaſ. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 121. Ripa in d. c. ſæpe. num. 99.) eumque ante condemnationem primum ſpoliantem ex interuallo eieciſſe, vtique eandem pœnam amiſsionis ſui iuris ſit ſubiturus, & ſic eiuſdem dominii ſibi quæſiti ex prima violentia, quod ſit quærendum ipſi ſpoliato ex ſecunda violentia. Indeque primo ſpoliatus fruſtra ageret ad dominium ſibi applicandum in pœnam ſibi illatæ violentiæ, ſi illico excludendus eſſet per exceptionem cuiuslibet ſui iuris amiſsi ex ſecunda eius violentia, vnde ceſſaret omne lucrum dominii iam ſibi quęſiti. Quod quidem ſi eſſet amiſsurus ex propria uiolentia, quamuis ſibi fuiſset effectualiter dominium adiudicatum, multo magis reijciendus ſit ab eius petitione, per exceptionem paris violentię, ac pœnę incurſę ex his, vt patet ad oculum, & ſentiunt domini de Rota in deciſ. 393. in fi. in no. Nec ſecus euenturum ſi prior violentus non eſset rei dominus. Propterea que condemnandus ex hac l. ad eius ęſtimationem, cum ſecundus ſpoliator ad tantundem ei teneretur. Indeque neceſsario inferatur reciproca compenſatio ab ipſomet effectu deducta. In quo nihil obſit diſpoſitio l. qui uas. ff. de fur. vbi dominus rem ſibi furto ſubtractam auferens, non eximit primum furem à pœna dupli iam ex eius furto incurſa; vnde inferant Bart. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. & d. l. qui poſſeſsionem. Paul. de Caſt. conſi. 399. lib. 1. nullatenus pœnam incurri per dominum vi recuperantem rem propriam, id porrigentes ad hanc pœnam l. ſi quis in tantam. quæ tamen ex recto ſenſu plurimum diſtet à d. l. qui vas. longo tempore antea edita per Vulpianum Iureconſul. cuius
124 tempore, † nondum eſſet nota, aut ſtatuta aliqua pœna amiſsionis dominii contra eum, qui rem propriam abſtuliſſet; nec furti actio daretur contra dominum ex diffinitione eiuſdem furti, vt nimirum ſi in d. l. qui vas. nulla eſſet pœnæ compenſatio contra dominum, qui rem propriam, licet per vim auferendo nullam pœnã eo tempore incurreret: & ſic ceſſaret extremum pœnę, cum qua fienda eſſet compenſatio demum inducta & ſtatuta per conſtitutionẽ Valentini Imperatoris in d. l. ſi quis in tantam. vt dicit tex. in §. quia

tamen.

tamen. Inſtit. vi bo. rap. & 1. lib. late dictum: cuius primum tempore inducta fuerit hæc noua pœna amiſsionis dominii contra eos qui rem propriam violēter inuaſerint, nec tempore Conſtantini primi authoris l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de vi. longe ante Valentinum innotuerat hæc pœna. Propptereaque in d. l. ſi quis. in fi. diuerſa pœna ſtatuatur contra ſpoliatum, qui ex interuallo ipſum ſpoliatorem eieciſſet, vt hac temporum ratione habita recte concordentur omnia quę viderentur inuicem repugnare, nec quicquam reliquum ſit, ſuper quo dubitari poſsit, cum tempore Vulpiani, qui fuit ſub imperio Alexandri, nulla eſſet pœna domini recuperantis rem furtiuam.

125 † Minoris ętatis exceptio, tam reſpectu agentis, quàm rei conuēti obſtat interdum pœnæ committendæ ex hac l. ſi quis in tantam. Nam & ſi minor agens in cauſa mere poſſeſſoria reciperetur, ex l. fin. C. qui legit. perſo. l. 1. C. ſi per vim. & ibi not. Bar. & Bal. Non tamē erit recipiendus in hoc iudicio, de quo quærimus, velut mixto, quod ne dum tendat ad ſimplicem reſtitutionem poſſeſsionis, verū & ad pœnam amiſsionis dominii, vel æſtimationis rei. Ideoque minor in hoc ab agendo reiiceretur, vt hic gloſ. magna in 4. par. cum qua conuenit Bar. d. l. 1. num. 10. & æque poſsit ratione ætatis excipi ex perſona rei, qui tempore violentiæ per ſe illatæ, fuiſſet infantiæ proximus, cuius ætas careat omni dolo & culpa ſaltim requiſita ad incurſum huius pœnæ. Bar. in hac l. num. 5. Non tamen ex ætate licet minori, ſed doli capace, excuſaretur reus, niſi aliqua legitima ratione crediderit id ſibi licere. Abb. in c. 1. de dolo & contu. Alex. conſi. 23. num. 11. lib. 1. aliàs ratione doli, etiam reſtitutio in integrum omnino ei denegaretur. Alex. conſi. 103. nume. 18. lib. 1. An autem ſexus, ruſticitas, aut militia, violentum excuſet à pœna huius

126 conſtitutionis, late dixi 1. lib. † In quo quidem ſi prætenderetur per filium doloſa violentia patris ſpoliantis, obſtaret ei exceptio paternę reuerentiæ: ſed non idem futurum ſi prætenderetur violentia culpoſa, vt dicit Bar. in hac l. ſi quis in tantam. num. 9.

127 † Exceptio facti non violenti in hoc iudicio proderit ad pœnam euitandam, quæ expoſcit violentam inuaſionem, in dubio non pręſumendam ex ſola poſſeſsione rei alienę, ſed potius clandeſtinitatis præſumptio oriretur, quę regulariter non pariat effectum huius pœnæ. Nec etiam incurrendæ, ſi abſque violentia, licet aliqua fraude poſſeſsio inuaderetur, vt per Alex. conſi. 64. in fi. lib. 3. Niſi tamen clandeſtinus, aut alter occupator non admiſerit primum poſſeſſorem poſtea reuerſum, ex quo euaderet violentus puniendus ex hac conſtitutione l. ſi quis in tantam. ex dictis ibi per Bal. quęſt. 10. Iaſ.

in l. clam poſsidere. §.qui ad nundinas. num.29. ff. de acquir. poſſeſ. Paul. de Caſt. conſi.399.num.4.lib.1. Soz.conſi.122.num.17.lib.4. Pute. de reſtitu. ſpoli. deciſ.33.34.37.38. Ad effectum autem huius pœnæ, ne dum vim apertam, ſed & vndique ex iuris fictione deductam ſatis eſſe, dicit late Corn.conſi.297. col.pen.lib.2.

128 † Inanis eſt quorundam queſtio, An huic poſſeſſorio l. ſi quis in tantam. obſtet dominii exceptio, quę licet interdum recipiatur in cęteris iudiciis poſſeſſoriis, tamen reperiatur expreſsim prohibita in hac conſtitutione, quę ipſummet verum dominum ex violentia per ſe illata puniat in amiſsione ſui dominii, vt dixerunt Dyn. in regu. qui ad agendum. col.1. Alex. in l.naturaliter. §.nihil commune.nu. 15.& 67. vbi Guliel. Ponta. num.28. ff. de acquir. poſſeſ. Quod ita demum verum ſit, ſi ipſe dominus violēter ſpolians illam exceptionem obiecerit, ſed non idem euenturum ſi ipſe dominus de hoc exciperet contra agentem ex violentia emphytheotę, aut feudatarii, ad effectum vt eorum ius ſibi agenti in pœnam adiudicaretur, in quo dominus directus excipiens eſſet audiendus, ne alterius violentia eius iuri pręiudicium afferret: nam ſicuti pręđictarum rerum alienatio eſt inhibita, non ratione ipſius alienationis, ſed alterius, ſit ęque prohibenda quęlibet translatio in alium ex alterius delicto aut violentia in damnum domini, ex not. per Alex. conſi.23.num.11.lib. 1. & Aegid. deciſ.725. quod eſſet ei euenturum ſi emphytheota aut feudatarius cuiquam poſſeſſori vim inferret, quem dominus inuitus recipere cogeretur in emphytheotam aut feudatarium, interdum colluſiue, & ad hoc data opera ſubrogatum.

129 † Ex pręſcriptione 30. annorum oritur exceptio adimens effectū huius iudicii l. ſi quis in tantam. ſecundum gloſ. verb. annum. in l. 1. in prin. ff. de vi & vi arma. ad hoc notata per Balb. in tracta. pręſcript. 4. par. 4. par. quæſt.25. de quo tamen ſit dubitandum ex ea deciſione dominorum de Rota, quòd ſubſidio canonis reintegranda nullo temporis ſpatio pręſcribatur: quod multo magis procedere debeat in hoc violento ſpolio, cum canon pręđictus ſibi locum vendicet contra poſsidentem cum titulo, & bona fi. ex ſpolio pręſumpto, vt ſuperius late diſſerui. Ac pariter ratione ſcandali remitteretur huius conſtitutionis rigor, cum liceat vtcumque rem propriam recipere ex ſcādalo imminenti. gloſ. verb. reddere. in c.lator. 2. quęſt.7. Fely. in c.2. verſ. ſeptimo. de pręſcrip. in c.apoſtolicę.col. 2. de excep. & in c.ſuper eo. il 2. in fi. de ſenten. excom. Quidam tamen dixerunt huius conſtitutionis pęnā ceſſare iure canonico, ut refert Bal. in proœ. feudo. in fi. de quo Pute. deciſ.37. de reſtit. ſpol. & diſtinctim tradit Abb. in c.fi.nu.9. de dolo & contu.

Deex-

De exceptionibus in l. ſi coloni. C. de agricol. & cenſi. lib. 11. Cap. IIII.

130 SVcceſsiuo † tempore poſt dictam conſtitutionem l. ſi quis in tantam. fuit edita hęc lex, ſi coloni. C. de agri. & cenſi. lib. 11. vt ſuperius dixi. Cuius legis virtus ſicut eſt perpetua ad inſtar canon. reintegranda, vt per Luc. de Pen'n. in hac l. num. 20. ita ei pariter obſtent cunctę exceptiones, quas obſtare diximus agenti ex d. canon. vti dicunt Lucas ibidem nume. 23. Abb. in c. cum ad ſedem. num. 28. de reſtitu. ſpol. in c. ſępe. num. 18. eo. tit. Alex. conſi. 90. in prin. lib. 1. ſunt & alię exceptiones proprię, huic tantum legi congruæ à uaſſallis obiiciendę contra dominum, à cuius obedientia ſe
131 ſubtraxerint, velut † excipientes de eius tyrannica ſęuitia, quam ſi verificent, tuti ſint ab hoc iudicio contra eos per dominum inſtituto, cum ex ea ſęuitia, ne dum liceret à domino impune recedere, ſed licuiſſet etiam illum occidere, tamquam hoſtem, immanemque belluam inter homines craſsantem, & præcipue in eos quos ſuæ fidei commiſsos, ſicuti filios tractare teneatur: cuius cōtrarium ſi fiat, poſsint impune uaſsalli talem ſęuitiam & ingluuiem diutius non tolerare, ſed ab ea ſemetipſos eximere abſque metu huius iudicij, ne is in eorum ceruices diutius ſęuiat, vt dicit Lucas de Penn. in hac l. quęſt. 12. & in l. 1. num. 34. C. ſi armo. uſus. lib. 11. niſi tamen poſſet ipſis uaſsallis multū idonee caueri de indemnitate, ſi ad ſolitam obedientiam redirent, ex late nota. in c. litteras. de reſtitut. ſpolia. Poſsent pariter uaſsalli, ſi dominus non communiuerit caſtrum ſolita ac debita munitione, ſeu ſi fiat locus peſtilens, uel ſterile, aliò impune migrare. Lucas in hac l. quęſt. 16. & in l. 2. nume. 21. & ſeq. eod. tit. uel ſi dominus eſset hęreticus, excommunicatus, ſeu aliàs rebellis, ex quibus cauſis liceret uaſsallis ab eius obedientia ſe ſubtrahere, atque aliis permitteretur eos uaſsallos occupare; ſed ſubſecuta gratioſa domini reſtitutione, ſeu aliàs etiam per abiurationem, ſit priſtinum ſtatum dominus in his uaſsallis recuperaturus, qui nondum fuiſsent ab alio occupati, quibus iam occupatis, alia eſset habenda eorum ratio, ne ita ſimpliciter talis reſtitutio prędiudicium afferat iuri alteri interim quęſito, ut ibidem Luc. quęſt. 11. & 14. dicens tamen in quęſt. 8. uaſsallum nullatenus eximi ab obedientia domini ratione cuiuſquam dignitatis ſecularis, licet ex dignitate clericali ab ea prorſus liberaretur.

De exceptionibus in l. Si quis conductionis. C. loca. Cap. V.

132 SIcuti † poteſt agi quaſi poſſeſſorio iudicio ex l. ſi quis conductionis. ita poſset in eo excipi in plerisque caſibus ex ordine recitandis, quorum primus ſit, omnimodus defectus contractus, ſine quo agi nequeat ex hac conſtitutione, cuius præcipuum fundamentum ſit contractus celebratus, vt per Roma. in l. rem quæ nobis. num. 10. ff. de acquir. poſſeſ. Barba. conſi. 50. lib. 1. Afflict. deciſ. 12. De quo tamen contractu, quo ad hunc effectum attinet, idem ſit futurum, ſiue per ſcripturam, ſiue per teſtes uel legitimam confeſsionem conſtiterit de pleno contrahentium conſenſu, in quo quidem fundentur omnes vires ipſius contractus, vt dixit ibidem Afflict. & Cagno. in regul. neque pignus. nume. 8. Qui tamen contractus nihil in hoc eſſet profuturus licet iuratus, ſi per partem opponatur ſimulatio, obtenta prius abſolutione à iuramento, vt per Mohed. deciſ. 186.

133 † Sed aliud eſſet de iure, ſi locationis contractus allegaretur nullus ex eo quod fuiſſet celebratus de re propria ipſius conductoris, iuxta nota. in l. qui rem. l. ad probationem. C. loca. l. ſi quis ante. l. ſi aliquam rem. ff. de acquiren. poſſeſsio. Nam & ſi ex tali contractu non poſſet agi contra conductorem ad penſionem, ſeu aliàs actione locati, poterit tamen agi poſſeſſorio iudicio ex hac l. pro recuperatione poſſeſsionis contra conductorem licet rei propriæ, cum eius poſſeſsionem ex eo contractu amiſiſſet, ex dictis per Alexand. in d. l. ſi aliquam. nume. 34. verſi. quærit etiam. Barto. ne aliàs plerumque locatores illuderentur à conductoribus, ſub ſpecie conductionis rei propriæ, vt dicit Cagnol. in d. regul. neque pignus. Quæ allegatio nihil differret ab exceptione dominii, cuius oppoſitio nec recipiatur in hoc iudicio, ſicuti nec recipitur in alio iudicio recuperandæ, de quo late ſuperius dixi, & in hoc dicit Alexand. in d. l. ſi aliquam rem. nume. 35. niſi de eo notoriè conſtiterit, vt ibi dicit; & Curt. ſenio. conſil. 70. nume. 7. Adeo vt nec proprij, nec alieni dominii exceptio ſit regulariter conductori profutura contra locatorem agentem virtute huius legis: ſed in primis res ipſa ſit agenti reſtituenda, ne contingat quemquam confoueri in diutina detentione rei ſibi locatæ. Bartol. in hac l. in fin. verſi. contra hoc oppo. Abb. in c. inter dilectos. nume. 16. de fid. inſtrum. vbi Fely. num. 33. Soz. conſil. 287. in princ. lib. 2. Nec ſecus ſi exciperet conductor de alterius dominio, ac

nio, ac dominus ei aſsiſteret, quo licet inſtante eſſet in primis eius oppoſitio diſcutienda ſi ageretur per tertium actione locati, id tamen non proficiet ſi per locatorem agatur ex hac l. ſi quis conductionis. in qua nec domino inſtante in ea exceptione conductor audiretur ante effectualem reſtitutionem, ex dictis ibidem per Abb. & Fely.

134 † Neque tamen proprii dominii exceptio ſit in hoc ſemper reiicienda, ſed ea diſtinctio adhibenda ſparſim per Doctor. tractata. Vt ſi quidem ageretur condictione ex hac l. contra ipſum conductorem excipientem de proprio dominio ſibi quæſito poſt ſuam conductionem, eum omnino eſſe audiendum, ſi dicat ſe dominium aſſecutum ab eodem locatore: vnde in conſequentiam diceret, agentem è poſſeſsione cecidiſſe proprio facto, cuius rei exceptio repellat quodlibet iudicium ſpolii, vt dixi in canon. redintegranda. ſi vero allegaret ſe dominium quæſiuiſſe ab alio, minime iuuaretur ea exceptione, ne contingeret locantem defraudari ex venditione forte colluſiua facta conductori per alium: ſi vero deduceret dominium quæſitum ante conductionem, eo caſu varia ſenſerunt iuris interpretes, quorum dicta in vnum collecta per communes concluſiones, in id breuiter redigantur, quòd aut ipſe conductor dicit ſe vti dominum & poſſeſſorem ſcienter rem propriam ab alio conduxiſſe, & ea exceptio nullum ſit ei commodum allatura, qui ſemetipſum propria poſſeſsione priuauerit ex ea conductione, nec propterea eam retinere poſsit, velut alieno nomine poſsidens, ſed illam reſtituere tenebitur, mox de eius prætenſa proprietate diſcuſſurus, non obſtante nullitate conductionis rei propriæ, quæ licet ſit nulla reſpectu dominii. l. qui rem propriam. C. loca. nihil tamen ſit ei proprii dominii fauor profuturus in hoc iudicio poſſeſſorio, ex communi opin. cum Bart. in d. l. ſi aliquam rem. & per Alex. in conſi. *69*. num.7. lib.5. Cagno. in d. regu. neque pignus. num. 8. quamuis Curt. ſeni. conſi. 70. col.3. verſi. vlt. quem ſecuti ſunt Ripa in d. l. ſi aliquam rem. in fin. & Paris. conſil. *69*. nume. 31. lib. 1. ac Alexan. in d. l. ſi aliquam. nume. 22. & ſequ. ſecus ſenſerit, videlicet nec poſſeſsionem amitti ſtante nullitate contractus; & ideo ex eo poſse per conductorem excipi tam ad retentionem poſseſsionis, quàm dominii, contra locatorem agentem ex hac l. velut carentem probatione primi extremi. Nihilominus, vt dixi in contrarium videtur eſse communis opinio, rationibus in iure concludentibus, de quibus per Bar. & Cagno. aliosq; nuper recitatos. Idemq; ſi expreſsim ratione tantũ poſseſsionis quiſquam rem propriam conduxerit, vnde contractus veluti validus, in-

dubiam

dubiam poſſeſsionem in locatorem tranſtulit, vt dicit Alex. in d.l. ſi aliquam rem. nume. 30. Quòd ſi ſcienter conduceretur res tamquam propria, quæ vere non eſſet propria, eo caſu licet conducens dominium non amitteret, quod non haberet, ex eo tamen procul-
135 dubio amitteretur poſſeſsio: † cum conducens non poſsideat, ſed alium conſtituat poſſeſſorem. l.qui bona.ff.de acqui.poſſeſ. Roma. in d.l.ſi aliquam. num.5.vbi Alex.num.15. Cagno.in d.regu.col.6. in fi. & ibidem Alex. num.17. exempla ſubiicit, ex quibus facile dignoſci poſsit, an quis conducat rem, vt propriam vel vt alienam, & num.30. refert quo nam pacto dignoſcatur conductionem fieri reſpectu proprietatis uel poſſeſsionis: ſed ſi poſſeſſor tantum, non dominus rem ipſam ſcienter ab alio conduxerit, ſit remanſurus in ſim plici detentione virtute contractus validi reſpectu ſuę poſſeſsionis, vt ibidem per Alex.num.33.& conſi.12.num.5.lib.4.Cagno.qui ſu pra nume.8. Curt. ſenior. d.conſi.70.num.6. Diuerſa tamen ſit futura ratio in eo qui ignoranter rem propriam per ſe poſseſsam conduxerit, ut neutrum amittere cenſeatur. Nec propterea ſubiiceretur diſpoſitioni huius l. ſi quis conductionis.cum nequeat iudicari animus amittendę poſseſsionis in eo qui eſset ſui iuris & poſseſsionis ignarus. Alex. & Cagno. qui ſupra Curt. ſeni. d.conſi.70. verſi. ſed pręmiſsis. & uerſi. 4. Quæ tamen ignoratio haud prodeſset ei, qui eſset dominus, ſed non poſseſsor ad hoc iudicium euitandum, quod reſpiciat ſolam poſseſsionem, quam retinens nomine locatoris ſi ei reſtituere abnegauerit, illum ſpoliare diceretur, & per conſequens ſit ſubiectus diſpoſitioni huius l. vt dicit in ea Bart. nume.2. Soz.d.
136 conſi. 187. in princ. In † cunctis vero ſpeciebus prędictis, in quibus reſtitutio non poteſt per conductorem recuſari, ſub pretextu obiecti dominii, congrua applicetur limitatio, quando appareret de dominio ex facie eiuſdem contractus locationis, ueluti ſi expreſsim fieret contractus conductionis rei proprię, vnde deduceretur proba tio dominii ex confeſsione partis, quę dicatur probatio probata, & ideo eius dominii exceptio tamquam de notorio in hoc reciperetur, & pariter ſi de dominio conſtaret ex ſententia, ſeu aliàs notorie, ut dictum inter exceptiones canon. reintegranda. quas in hac conſtitutione ſibi etiam locum uendicare dicit Alex. in d.l.ſi aliquā rem. nume.35. de quo Iaſ.in l. naturaliter.§.nihil commune. nume. 45.ff.de acquir.poſseſ.

137 † Efficaciter exciperetur contra agentem iudicio huius l. ſi quis conductionis.de non completo tempore locationis, vel de expenſis utilibus & neceſſariis per conductorem expoſitis in re locata, ex quibus retinendi ius competat.l.colonus.l.cum fundum.ff.de vi, & vi ar-

vi arma.l.pen.C. loca.Bar.in l.non ab re.quęſt.1.C.vnde vi. ubi Bal. 4.notab. quapropter locatione inita ad vitam conductoris, poſſet de eo excipi contra locatorem intempeſtiue agentem ad reſtitutionem poſſeſsionis, cum locatio ad uitam dicatur perpetua.l.1.ff.pro ſoci.gloſ. in c.1. verſi. perpetua. de reb. eccle. non alienan.in 6.ubi Frãc.& Card.in clem. vnica.eo.tit.ex quo de iure cẽſeatur perpetuũ quicquid habet incertum finem.l.Imperator.ff.de excuſ.tuto. Alex. in l. principalibus.in fi.ff.ſi cer.pet. ex qua quidẽ perpetuitate exuit naturam locationis,ac induet naturã contractus emphyteotici, qui transferat poſſeſsionem vnà cum vtili dominio.Abb.in c.ad audientiam.nume.9.de reb. eccle.non alienan. Iaſ.in l. ex hoc iure. nu 41. ff.de iuſti.& iur.& in l. manumiſsiones.eo.tit. & in l.2.nume. 34.C. de iur. emphyteo. Ideoque cum ex conceſsione perpetua conductor proprio iure poſsideat, excludere poſsit locatorem agentem hoc iudicio poſſeſsorio: quod ceſſet contra eum, qui propria & legitima poſſeſsione nititur. Quod æque ceſſat,ſi conductori ſuperuenerit noua cauſa iuſta,ſeu iure titulum mutauerit ex iudiciali priuatione locantis, re alteri adiudicata,qui eam conductori vendiderit, ex quo eximeretur ab hoc iudicio etiam reſtituto primo locatore, vt per Albe.in l. ſi quis fundum.§.fin.ff.loca.Iaſ. conſi.158.col. fin. lib.2.Non tamen alicuius reconuentionis exceptio in hoc iudicio ſit obfutura.Bar. in l. compenſationes.nume.9.C.de compen.

138 † Conductoris ſucceſſor uniuerſalis excuſaretur in hoc iudicio, propter legitimam ignorantiam recuſandi reſtitutionem, quæ pręſumitur in ſucceſſore alterius iuris, ex regu. qui in alterius. & in his termi. dicit ibi Deci. nume.2.& Cagno. nume. 8.Fely.in c.inter dilectos.nume.35.de fid. inſtru. Quæ tamen ſucceſsio nihil ſit ei profutura detecta ſcientia, ex qua ſucceſſor conueniri poſſet eadem actione perſonali, qua defunctus teneretur, ut ibidem Cagno. & in regu. neque pignus. nume.9. Alex. conſi. 12.nume. 5. lib. 4. Rota in d. deciſ. 233. Singularis autem ſucceſſor ex titulo oneroſo, qui non teneatur eadem perſonali actione, nec per conſequens hoc iudicio poſſeſſorio teneretur, vt ibidem Alex.nume.6.

De exceptionibus in officio iudicis. Cap. VI.

139 AEquitas † l. ſi me & Titium. cum ceſſet in poſsidente ex titulo oneroſo,non poterit ita poſsidens eius iudicio conueniri, tamquam tutus exceptione ſui tituli. Soz. in l. rem,quæ nobis. col.2.

col.2. verſi. cuius æquitas. ff. de acqui. poſſeſs. Ceſſabit æque hoc iudicis officium ex æquitate negligenti tributum in eo qui eius culpa ſeu aliàs è poſſeſsione ceciderit per alienationem vel aliam poſſeſsionis translationem factam per ſemetipsum, quorum altero per excipientem probato conquieſcat officium iudicis. Alex.conſi.103. nume.6.lib.7.Pariſ.conſi.1.nume.164.lib.1.de quo Ripa in c. ſępe. nume.9.& ſeq. de reſti. ſpoli.

De exceptionibus in c. Sæpe. de reſtit. ſpoliat. Cap. VII.

140 IVſta † ignorationis exceptio repellit agentem ex iudicio poſſeſſorio, de quo in c.ſępe.tamquam ceſſante potiſsimo fundamento ſcientię, ex qua teneatur ſucceſſor, licet per mille manus res ſpolii uitio affecta pertranſiſſet, quaſi ex ſcientia oriatur participatio eiuſdem uitii. Abb. in d. c. ſæpe.nume.15. Roma.in l. rem quę nobis.nume.7.ff.de acqui. poſſeſ.Pet. de Peru. conſi.509.col.fin.cuius ignorantiæ deductio oriatur ex ueriſimili credulitate purgationis vitij, velut ex qua etiam tollatur quælibet ſuſpicio communionis eiuſdem uitij, ut ibidem Abb. Nihil tamen in hoc iudicio profutura ſit exceptio proprij dominij in omnibus caſibus, in quibus non profuiſſet primo ſpolianti, in cuius uitium ſuccedens, eiuſdem uitii reus fiat, ex communi opinione relata per Ripam in hoc c. ſæpe. nume.50.(& ſi ipſe in hoc contra ſentiat) minus proderit conuento ex hoc iudicio aliqua nominatio ſui authoris, ſeu primi ſpoliatoris, cum nec eum eximat ab eius rei vitio: ſed nihilominus poſſet ſpoliatus contra ipſum nominatum, & immediatum ſpoliatorem agere, nec ex electione agendi contra vnum, ſibi in aliquo præiudicet, quin contra alium agere poſsit, ut hic per Abb. nume.19.& ſeq. & Ripa nume. 52. Soz.in l. rem quæ nobis. quæſt. 10. in fin. ff. de acqui. poſſeſ.

De exceptionibus in l. Meminerint. C. vnde vi. Cap. VIII.

141 LIcet † poſſeſsionem capiens uirtute authoritatis iudiciariæ abſque aliquo iuris ordine incurrat hoc iudicium l.meminerint. ab eo tamen eximatur, qui vigore decreti quamuis nulli, aut iniqui poſſeſsionem accepiſſet cum legitimo executore; vnde ceſset diſpoſitio

ſitio huius conſtitutionis, vt in hac l. dicit Bar. verſi. quæro. dicitur in fi.Soz. conſ.158.nu.21.lib.2.Caſſad.de cauſ.poſſeſ.& propri.deciſ.6.num.7. Ceſſetque pariter eiuſdem legis diſpoſitio, ſi iudici qui ſine iuris ordine proceſsiſſet, iam notorie prius conſtitiſſet de non iure eiecti, ex cuius notitia res non egeat alia cognitione ſui iuris, ex dictis per Alberi. in l. ſi de vi. in fi. ff. de iudi. de quo late Deci. conſi.191.in fi. vnde infert Roma.ſingu.766. verb. poſſeſsio. quòd priuatus poſſeſsione per iudicem de facto, poteſt ſimiliter ad priſtinam poſſeſsionem reſtitui eiecto poſſeſſore non citato; citra tamen partis violentiam, quam ſi committeret, non euitaret pœnam l. ſi quis in tantam. Ripa in c. ſæpe. num. 86. in fi.de reſtitu.ſpoli. ſentiens tamen vnà cum cæteris ibidem per ſe recitatis, non eſſe locum huic iudicio in violento poſſeſsionis ingreſſu, cum decreto iudicis legitimo. Idemque per Fely.in c.cum cauſam.num.4.de offi. deleg.

142 & in c.de cætero. num.18. de re iudi. † quod tamen communiter non recipitur per Docto. qui dicant authoritatem iudiciariam nihil prodeſſe violento poſſeſſori, qua cenſeretur abuti violentiam cõmittens propter exceſſum facultatis ſibi tributæ per iudicem, qui nunquam præſumatur demandare violentiam, velut iudicio contrariam, ex communi opi. cum Bar. in l.naturaliter.§.nihil commune.ff. de acquir. poſſeſ. & in l. creditores. quæſt.4.num.19.C.de pigno. Quinimmo nec volens potuiſset iudex violentiam demandare, nec alter quiſquam principe inferior. Bar.in d.l.creditores. Ang. in l. qui reſtituere.ff. de rei vendi.relati per Iaſ. in l.iuſte poſsidet.ff. de acqui. poſseſs. & Ripam in d. c.ſæpe. num.87. Neque poſseſsionem ingreſsus quamuis ſine violẽtia, excuſaretur ab hoc iudicio virtute alicuius licentiæ iudicis nulliter procedentis ex omnimodo defectu citationis, ſeu informiter, vti eſset ſi per edictum proceſsiſset in caſum ſpecificæ citationis requiſitæ, vt dicunt Bart. conſi.91. nu. 4. Anchar. conſil.133. in fin. & conſi.172. num.5. Soz. conſil.158. num.19.lib.2. Ripa. in d.c.ſæpe.num. 86. verum ſi talis licentia fuiſſet nulliter tributa ex alio defectu quàm citationis, pars poſseſsionem ingrediens (ſine tamen vi) excuſaretur ab incurſu huius iudicii, vt eſt communis cum Bar. contra gloſ. in d. l.iuſte poſsidet. vt ibidem per Ripam. (licet Roma. ſenſerit cum gloſsa) Citationis tamen defectus in decreto Pontificio, huius pœnæ incurſum non

143 operetur, vt per Mohed. deciſ.86. in fi. † Ac etiam immiſsio facta authoritate iudicis nulla, defectu citationis poſset poſtea legitime per iudicem confirmari parte petente ſine alterius partis contradictione, ſi iudici adeo conſtiterit de illius bono iure, vt ei fuiſſet omnino poſseſsio debita, ac non tradita tradenda, vt multo ma-

gis ex eodem bono iure confirmanda. gloſ. in l. ſi finita. in prin. ff. de dam. infect. vbi Angel. & Alex. cæterique per Iaſ. deducti in l. fin. num. 18. C. de edict. diui Adria. per Curt. iun. conſi. 127. num. 5. parte vero contradicente, denegaretur talis confirmatio, & conceſsa reuocaretur ex petitione reſtitutionis rei nulliter occupatæ, vt per Soz. in d. l. iuſte poſsidet. 2. concluſ. Anto. Negu. in tracta. de pigno. 2. memb. 3. par. nume. 22. Parte autem tacente confirmatio eandem uim haberet, ac ſi per ipſam partem fuiſset comprobata,
144 ex nota. in c. 1. de reſti. ſpoli. † Ex defectu autem præuiæ citationis, nedum immiſsio in poſseſsionem eſset nulla, ſed nec ex ea cen ſeretur ita ſimpliciter ſua poſseſsione priuatus primus poſsidens, quam non amitteret incitatus, & ignorans alterius ingreſsum, cum ſine notitia & animo, poſseſsio non deperderetur. l. quemadmodũ. ff. de acquir. poſseſ. notant Bar. in l. 2. C. vbi in rem acti. Soz. in l. rem quę nobis. uerſi. 3. & ultimo. ff. de acquir. poſseſ. Caſsad. de reſtitu. ſpolia. deciſ. 4. num. 7. Sed tamen ſi ita ignarus regrediens, ad ſuam poſseſsionem non admitteretur, eam amitteret, uelut uiolenter eiectus ab eo qui nulliter poſseſsionem recepiſset, ut ibidem
145 per Docto. † Qui autem uiolenter fuerit poſseſsionem ingreſſus, fretus priuilegio ſeu donatione Principis (qui ex certa ſcientia ac plenitudine poteſtatis conceſserit licentiam uiolenti ingreſsus) tutus erit ab hoc iudicio l. meminerint. quę loquatur in reſcripto Principis ſimpliciter concedi ſolito, ſine alteratione aut diminutione iuris alieni, quod in dubio non præſumatur tolli per Principem. Ideoque huius l. diſpoſitio ceſset, ubi conſtaret de enixa atque expreſsa uoluntate Principis, qui uoluerit ius alienum omnino adimere, ex quo per conſequens conſtaret de bono iure ingredientis, uelut munito pleniſsima authoritate ſummi Pontificis, qui proculdubio poſset ex certa ſcientia adimere omne uitium ſpolij. Aegid. deciſ. 105. in fin. Afflict. deciſ. 361. nume. 12. Mohed. deciſ. 86. Ripa in c. ſæpe. nume. 87. de reſtitut. ſpolia. Deci. conſil. 191. in fin. Quod tamen impune nequeat ab inferioribus impetrari, niſi eſset qui fungeretur officio commiſsariatus ſummi Principis, ut per Paris. conſi. 99. num. 19. lib. 4.

De exceptionibus in l. fin. C. vnde vi. Cap. IX.

146 CVm † omnes exceptiones deductæ à contrario ſenſu uerborum legis, generaliter reiiciant quemlibet agentem uirtute eiuſ-

eiuſdem legis, profecto recipienda ſit exceptio dominij in iudicio huius l. fin. quæ tribuens actionem contra eos qui rem alienam uacantem occuparent, è conuerſo dicatur iis iudicium denegare, qui rem propriam poſseſsore uacuam ingrederentur, ut ex eodem fonte unde oritur actio, oriatur exceptio omnino de iure congrua, ut per Bar. in l.eum qui ita.§.qui ita. nume.4.ff.de uerb. obligat. Bald. in l. ex prędiis. C.de euic. Roma. conſi.42.uerſi. 3. Afflict. deciſ. 403. nume. 17. Deci. conſil. 239. nume. 9. Caſsad. de reſcrip. deciſ. 10. nume.10. Adeo ut dominii exceptio illico probanda, obſtet agenti ex hac conſtitutione l. fin. ubi gloſ.in uerb.ignorantia. & Bart.num.11. cuius opin. ſit communiter recepta, ut per Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. nume.14. ff. de acquir. poſseſs. Soz. conſi.121.nume. 3.lib.1. Nam & ſi hęc exceptio minime obſit agenti ex uera uiolentia, oberit tamen agenti ex hac ficta uiolentia, atque præſumpta à lege ex occupatione rei alienæ uacantis. Nec tamen ex quacunque uiolentia ficta idem ſit prouenturum, cum & ficta diceretur in eo qui reuertentem non admitteret, uel ſi primus poſseſsor ſuſpicaretur ſe poſse repelli è poſseſsione per alium occupata (quibus caſibus detur interdictum unde ui.) Nec propterea in his ſpeciebus reciperetur dominii exceptio, ex late traditis in c. cum ad ſedem. de reſtitu. ſpolia. Nam & ſi ficta uiolentia proueniens ex ſuſpicione repulſæ dicatur potius oriri ex quadam animi formidine, quàm ex facto alicuius clandeſtini ingredientis; nihilo tamen uiolentia cenſeatur, ſaltim reſpectu ciuilis poſseſsionis, licet non naturalis antea clam occupatæ, ex l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas.ff.de acquir. poſseſ. Paul. de Caſt. conſi.399. num.3.lib.1. Qui dicat etiam maiorem uiolentiam uerſari in non admiſsione reuertentis, quæ admixtam habeat ſpeciem violentiæ prohibitiuæ, quàm violentia ficta rei vacantis, quæ non verſetur in non admiſsione reuertentis, ſed ſit quædam quaſi violentia, non cuiquam perſonæ illata: ſed ipſi tantum poſſeſsioni. gloſ.& Bar. in l. ſequitur.§.item ſi. ff. de vſucapi. Ideoque ex hac lege cenſeatur quodammodo agi poſſeſſorio quaſi adipiſcendæ, vt nimirum ſit ſi recipit dominii exceptionem ad exemplar ipſius adipiſcendæ, vt latius dixi 1.lib. Ac vſque adeo verum ſit, dominii proprij exceptionem poſſe effectualiter obijci in hoc iudicio, vt & locum habeat in dominio ſpe tantum quæſito, vt inquit Paul. de Caſt. conſi.292.nume.7.lib.2. Nec ſolum dominium, ſed etiam idoneus titulus ſufficeret ad euitandam hac conſtitutionem, quem habens impune capiat uacuam poſſeſsionem, ut dicit gloſ. in hac l. fin.uerſi. ignorantia. communiter recepta per Bar. in l. fin. C. de edict.diui Adr. ubi per Alex.nu.23.Bal.

quęſt. 5. uerſi. 5. oppo. dicentes legitimum eſſe contradictorem in d. l. fin. qui cum titulo acceperit rem vacantem, quam & capiens legatarius non incurrat pœnam l. non dubium. C. de legat. vt ibi gloſ. & Deci. in d. l. fin. nume. 48. verſi. bene verum. Quis autem titulus in his requiratur refert Balb. in l. Celſus. 2. part. nume. 5. & late dictum in cauſa Vrbeuetana hæreditatis de Ceruaria, de anno 1569. Qui etiam vacuam poſſeſsionem eſſet ingreſſus virtute executorialium, hoc iudicium euitaret, ſi fuiſſent legitime obtentæ, & prȩuijs quatuor terminis executȩ, vt per Fely. in c. ad probandum. nume. 6. de re iudi. Creſcen. deciſ. 16. & ſeq. de quo per Pute. deciſ. 20. lib. 2. Caſſad. de cauſ. poſſeſ. deciſ. 6. nume. 6. Ac etiam ratione credens rem eſſe propriam non ſubiicitur diſpoſitioni huius legis, quȩ dolum expoſcens, ceſſet in eo qui iuſtis de cauſis ad talem credulitatem duceretur, vt dicit Bartol. in hac l. fin. nume. 9. ſed non idem futurum ſi allegarentur leues cauſȩ, ex quibus non oriretur iuſta credulitas.

147 † Et ne dum exceptio proprij dominij in hoc reijciat agentem, verum & ſola allegatio, quòd res ipſa non fuiſſet aliena tempore occupationis velut hæreditaria: quæ & ſi uacua ſit, non tamen ante aditam hȩreditatem diceretur aliena, nec in cuiusquā bonis, ex nota. hic per Bar. num. 10. verſi. quæro vtrum. Ex quo nec pro ea competat furti actio, ſed expilatȩ hæreditatis. l. 2. ff. de crimi. expila. hæred. Bar. in l. ſequitur. §. item ſi. ff. de vſucap.

148 Ceſſaret † inſuper hoc poſſeſſorium l. fin. ſi res occupata non eſſet uacua, licet ab alio tantum detenta cauſa rei ſeruandæ, ſeu legatorum nomine, ex qua detentione vacuitas ceſſet ſaltim de facto. l. 2. ff. de actio. empti. Fely. in c. cum Ioannes. nume. 27. de fid. inſtr. vbi per Abb. nume. 10. in fi. Nec vacua dicitur poſſeſsio retenta per colonum, inquilinum, vel curatorem. Bal. in l. fin. nume. 42. uerſi. 6. C. de edic. diui. quod non ſimpliciter recipit Iaſ. in l. in conuentionalibus. §. 1. ff. de uerb. oblig. niſi ius detentoris eſſet potentius: tamen Rota in d. cauſa Vrbeuetan. die 21. Iunij 1569. comprobauit dicta ibi per Bal. quæ etiā extēdidit ad tutorē; qui licet non dicatur poſsidere, nec detinere, vt dicit Bar. in l. 1. nu. 20. ff. de acqui. poſſeſ. non tamen poſsit negari, quin habeat rerum cuſtodiam ratione intereſſe adminiſtrationis reddendæ, cuius cauſa de ſpolio ageret ad eundem ſtatum reſtituendus. Paul. in l. ſancimus. nume. 3. C. de ſacr. ſan. eccle. taliſque cuſtodia pro eo intereſſe duret, donec adminiſtrationē reddiderit etiam finita tutela per obitum pupilli. Pariſ. conſi. 74 nume. 1. lib. 1. ac ſtante cuſtodia non dicatur res vacua, cum ut dixi legatum, aut ventris nomine detentio faciat rem non uacuam,

cum

cum tamen ex tali detentione inducatur tantum rerum cuſtodia. l. 3.in fin.l.ſi quis ante.§.1. ff. de acqui. poſſeſ. l. 2. ff. pro hære. Ripa rubr. de cauſ. poſſeſ. nume. 34. in quo dixit Rota non obſtare deciſ. Biſigne.8.de reſtitu. ſpoli.& deciſ.153. in antiq. in quibus dicitur remanere rem vacuam ex cuſtodia, cum in his deciſ. ſit cuſtodia generica ſine aliquo intereſſe cuſtodis. Vacua etiam dicitur poſſeſsio hæreditate iacēte.l.1.§. Scęuola.ff.ſi quis teſta. liber. quamuis non proprie vacans, vt per Deci.conſi.400.num.6.Bal.in l.fin.nu.1. C. de edic. diui.nec tamen diceretur vacans, ſi defunctus poſsideret corpore & animo alieno. Ange. in l.qui vniuerſas.§.quod per colonum. ff. de acqui. poſſeſ. & late dictum in dicta cauſa Vrbeuetan. Nec ſecus futurum ſi ciuilis poſſeſsio fuerit animo retenta, cuius uirtute recuperans naturalem vacantem huic legi non ſubijciatur tamquam editæ de re uacanti: nec dicatur vacans niſi animo & corpore vacet, ex communi opi. Bar. in l.Celſus. nume. 12. ff. de uſucap. & Anto. in c. ſæpe. de reſtitu. ſpoli, ibi relata per Ripam nume. 56. Cum enim ciuilem retinens impune poſsit naturalem incontinenti recuperare, etiam cum vera uiolentia, ex nota.in l. ſi quis ad ſe fundum.C.ad l. Iul.de vi.Id multo magis ei licebit per fictam violentiam cōmiſſam in naturali vacante: quinimmo etiam ſi ita ciuilem retinens ab alio impediretur in recuperatione naturalis vacantis, cenſeretur ſpoliatus, velut prohibitus à legitima recuperatione. l. 1. §.ſiue autem.l.3.§.ſi quid autem ff.de ui,& ui arma.Quod non eſſet in prohibitione facta per occupantem rem omnino vacuam, quam non liceret illico recuperare. Nec propterea ab ea prohibitus diceretur pati violentiā l.ſequitur.§. item ſi.ff.de vſucap. ubi gloſ. Bar.in
149 l.1.§.interdum.nume.3.ff.vti poſside. † Ac minus vacans cenſeretur res eccleſię adminiſtratore decedēte, licet interim ab homine nō poſsideretur, cum nihilominus poſſeſsio diceretur plena tamquam perpetuo remanens penes ipſam eccleſiam numquam deficientem. c.ſi gratioſe.de reſcrip.in 6. Specu. de poſſeſso. & petito.§.1. num. 36. Anto.in d.c.ſæpe.ubi Ripa.nume.57. Ange.in hac l. fin. & Pariſ. late conſi.24.nume.8.lib.1.quæ poſſeſsio rerum eccleſiæ continuetur in Prælato ſucceſſore abſque alia apprehenſione, ut inquit Guido Pape decis.355. Nec ſecus erit in rebus alicuius communitatis, quæ licet per miniſtros poſsideantur.l.1.in fi. ff. de acqui.poſſeſ. non ideo earum poſſeſsio diceretur vacare miniſtris deficientibus, velut remanens penes communitatem, quæ numquam deſierit poſsidere, vt ibidem Specu. nume. 37. Niſi tamen res prędictæ eſſent tales, vt à nemine poſsideri poſſent, uelut ſacræ ab omnium comertio ſeiunctæ, habentes perpetuam & annexam cauſam prohibitionis,

bitionis, vt hic dicit Bal. in 2. notab.

150 † Similiter & ex uerbis eiuſdem l. fi. oritur exceptio præſcriptionis triginta annorum, cum in eo qui rem prius uacantem tamdiu occupatam ſine controuerſia poſsederit, potuerit uerſari rationabilis credulitas, quòd res pro delicto ſit habita, vnde ceſsaret dolus ſine quo hęc pœna non incurratur, ut hic per Bar. circa fi. Nam & ex lapſu tanti temporis quælibet perſonalis actio iure ciuili tollatur. l. ſicut. l. omnes. C. de pręſcrip. trig. anno. & in hoc dicit Ripa in d. c. ſæpe. nume. 66. de reſtit. ſpol. Quod tamen per ſacros canones nō recipi ſentiant hic Bal. & Roma. in l. Celſus. nume. 9. ff. de vſucap. cum nulla ab his recipiatur pręſcriptio ſine bona fide, cuius ſit in hoc contraria pręſumptio ex nota occupatione rei alienæ, licet vacantis. Nec mala fides expurgetur ex ſolo temporis curſu, niſi extrin ſecus accedente aliquo actu poſitiuo vnde poſset elici aliquod bonę fidei indicium, ut ibidem Ripa nu. 67. Cuius tamē contrariū con cludit Bart. in hac l. fin. num. 17. uidelicet quòd effectus huius l. fin. pręciditur ſolo curſu temporis inducentis præſumptionem bonę fidei, deleta contraria pręſumptione in hac lege notata ex occupatione alienę rei uacantis, cum ex tam diuturno tempore pacifico, pręſumi poſsit occupatio rei derelictę. Idemque ſentit Abb. & Fely. in c. uigilanti. in fin. de præſcrip. Quod proculdubio uerum ſit in terminis in quibus uerſamur, ex quo plurimum differat pręſcriptio ipſiusmet rei conſiderata per canones, ab ea pręſcriptione in hac lege inducta pro occupatore rei uacantis. Nam per hanc eandem legem quę primum fuit auctrix huius actionis, introducta etiam fuit hęc exceptio pręſcriptionis. Idque fieri potuiſſe per legis conditorem non obſtante generali prohibitione canonum dicit Abb. in d. c. uigilanti. col. fin. Si enim hoc iudicium poſſeſſorium contra inuaſorē rei uacantis habuit primum initium ab hac l. fin. ut in ea dicitur, ęque ex eadem lege potuit eiuſdem poſſeſſorii uirtus ad pręfinitum tempus coarctari, ne ulterius eius poſſeſſorii uires porrigerentur, ex quo nemo poſſet lapſo tempore triginta annorū uirtute huius legis actionem exercere, quin ęque approbet exceptionem in eademmet lege inſertam, per quam excludatur ab eiuſdem legis pręſidio.

151 Cum † quælibet actio manans ab eodem fonte cum exceptione, pariformiter ab eadem ex ſe tollitur. Bar. in l. eum qui. §. qui ita. nu. 4. ff. de verb. oblig. Alex. poſt Bar. in l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. ēmpti. Roma. conſi. 42. verſi. 3. Deci. conſi. 239. nume. 9. Benedic. de Bar. in trac. guarenti. quæſt. 3. dub. 5. Afflic. deciſ. 403. nume. 17. ſæpiuſque ſeruatum teſtantur Caſsad. deciſ. 10. nume. 10. de reſcrip. Thanis deciſ. 16. Fabi. deciſ. 36. Indeque inferat Bal. in l. ex prędiis.

nume.

nume.2.C.de euict. Quòd ſi ex eodem contractu confeſsionato ortum habeat exceptio, illa pariter cenſeatur confeſsionata ſicuti actio, nec ſecus eueniat in hac conſtitutione, quæ ſicuti induxit actionem, induxit etiam exceptionem præſcriptionis, tollentis actionem à ſemetipſa inductam; in quo ſibi locum non vendicat, vt dixi, prohibitio canonum, cum ne dum tam diuturno temporis ſpatio oriatur præſumptio habitę rei pro derelicto, ſed etiam minori, vt late Sarnen. in regu. de trienna. quęſt.61.num.22. Ac ſecundum iura Codicis, ante tamen Iuſtinianum, curſus temporis decem vel viginti annorum ſatis eſſet ad excluſionem agentis virtute huius l. fin. contra eum qui bona fide emiſſet ab occupatore rei alienæ, vt ibi dicit Bart. in fi. contra ſentiens de iure authen. in authen. malę
152 fidei.C.de pręſcrip. long.temp. † Nec tamen ita ſimpliciter ea reciperentur in tacita mala fide deducta ex præſumptione ſcientię alienę rei vacantis (vnde oriri malam fidem pręſumptam non veram, dicunt communiter Docto. in hac l. fin.) cum nec talis pręſumpta obſit ſucceſſori in caſibus, in quibus vera obeſſet. Paul. in l. nunquam.ff.de vſucap. Alex.in l. Pomponius.§.cum quis.nume.22. ff. de acquir. poſſeſ. Balb. in tract. pręſcrip. 2.par. 3.par.quęſt.12. num.24. Vera enim mala fides adeo ſucceſſori obeſt, vt nec pręſcribat, licet vellet tempus pręſcriptionis à ſeipſo inchoari, vt eſt communis, de qua Roma. in d.§. cum quis. num.3.& ibidem Alex.& in aliis pleriſque eius conſiliis, de quibus in apoſtill. ad Roma. & Balb. qui ſupra. nume.12. uerſi. breuiter. dicens tamen contrarium ſentire Paul.de Caſtr. conſi.258.num.4. lib.2. & alios per ſe ibidem recitatos.

De exceptionibus in l. Si quis ad ſe fundum. C. ad legem Iul. de vi. Cap. X.

153 Sicuti † non liceret poſſeſsionem propria authoritate ex interuallo recuperare ex prohibitione tam legis quàm canonis in l. ſi quis ad ſe fundum.& in c. cum ad ſedem.ſic è contrario liceat ſpoliato illam incontinenti recuperare, adeo ut agenti contra eum de ſecundo ſpolio ſit obfutura exceptio ſubitę recuperationis, quę diluit omnem notam ſpolii.l.3.§.cum igitur.ff.de ui & ui arma. Bart. in l. qui poſſeſsionem. quęſt.2. eo.tit. Faſto. dub.4. Nec propterea id extremum ſpolium incontinenti commiſſum aliqua purgatione egeat, veluti tutum authoritate iuris id permittentis in d.§. cum igitur. & dicit inter alios Card. Iacoba. in tract. de concilio. fol.163.

litt. B. ut in h oc tantum noſſe oporteat quo pacto cenſeatur de iure recuperatio facta incõtinenti,quę non uſque adeo à iure coarctetur, ut requirat exactam feſtinationem: ſed ſufficiat in eo talem moram abeſſe, ex qua uerisimiliter notari poſſet negligentia recuperationis. In quo nec ſit à iure ſtatuta certa & uniformis regula temporis: ſed id elici oporteat ex circunſtantiis ſecundum ſubiectam mate-
154 riam, quæ † interdum ſui natura expoſcit citius factum, interdum recipiat ſerius pro qualitate negotij ac perſonarum. gloſ.communis in l. lecta. verſi. ſtipulationi. ff. ſi cer. pet. Idque committi arbitrio iudicantis firmant communiter Docto. ſecuti Inno. in c. veniens. de teſtibus. vbi Abb. & in c.1.num.15.de mutu.peti. & conſi.100. nume.2.lib.1. Bar.in d. l. 3.§. cum igitur. cum aliis deductis ad hoc per Gigan. in tract. penſi. quæſt.fin. nume.25.Satis enim dicitur id propere fieri, quod opportune fiat. Ideoque interdum recuperatio tempeſtiua cenſeretur, licet poſt annos decem, ſi eſſet res difficilis recuperationis. Bald.in l.fin. C. de his qui à non domi. Abb. in d.conſi.100. Paris.conſi.10.num.86. & conſi.24.nume.15.lib.1. Dumtamen in eo tempore verisimiliter verſatus fuerit in pręparamentis neceſſariis ad recuperationem, vnde colligi poſſet continuatus animus recuperandæ poſſeſsionis naturalis,ac ciuilis non amittendæ; ex cuius tantum retentione ſit licita quandolibet recuperatio naturalis, vt ſuperius late dictum cum Fely. in c. vigilanti. nu.8.
155 de præſcrip. Paris. conſi.23. num.123. lib.1. † Nullatenus tamen licita eſſet incontinenti recuperatio poſſeſsionis ab alio occupatæ, dum eſſet vndique vacans, cum id tantum liceat retinenti ciuilem, ex cuius ſola retentione non diceretur poſſeſsio vacua, vt per Bart. in l.1.§. interdictum.nu.3. ff. uti poſsi.nec proſus vacantem ab alio occupatam recipiens poſſet dici recuperare virtute alicuius ciuilis retentæ, ſed cenſeretur de nouo poſſeſsionem adeptus, ideoque poſſeſſorium de re vacanti in l. fin.C.vnde vi. nuncupetur quaſi adipiſcendę, vt ibi notaui. † Neque tamen animus ciuilis amittendę ſit ullo tẽporis curriculo perſtrictus in eo qui fuiſſet occupationis ignarus, cui non poſſet aliqua negligentia impingi, niſi intercesſiſset tanti temporis interuallum, vt inde elici poſſet obliuionis præſumptio, quam pariter iudicis arbitrio committendam dicit Fely. in d.c.vigilanti. num.10. Corn. conſi.91. litt.T. lib.4. Rota in antiq. deciſ.54. & pariter nullum temporis ſpatium eſſet obſuturum, deficiente copia iudicis, qui voluerit & effectualiter potuerit opportuno remedio cum adminiſtratione iuſtitię primum ſpolium expurgare, vt per Inno. in c. olim cauſam.num.8.de reſtitu. ſpol. Paul.conſil.399.nu.2.lib.1.Marti. Lauden. in tracta.de repreſa. num.21. Ac minus etiã diutur-

diuturnitas tēporis obeſſet in recuperando fundo, cuius fructus per dolum primi ſpoliantis corrumperentur: aut ſi res ipſa ſpoliata eſſet uerisimiliter de facili peritura ex diuturniori deſertione culturæ, ut not. Bar.in l. ſi alius.§. bellisſime. ff. quod ui aut clam.& Roma.
157 in l. ſi uero.§.de uiro. quæſt.40. uerſi.23. ff.ſol.matri. In † caſibus autem in quibus de iure eſſet illicita recuperatio ex interuallo, ſit tamen quandocunque licita turbatio poſſeſsionis. gloſ.in l.1.§.fin. uerb.poſsidet. ff. uti poſside. ad id notata per Roma. in l. naturaliter.§ nihil commune.nume.18. & in l. iuſte poſsidet.num. 7. ff. de acqui.poſſeſ. Anchar.in c.cum perſonæ.num.6. de priuil. in 6.

Cumque mox dixerim, licere ſpoliato propria authoritate etiã per uim, naturalem in continenti recuperare uirtute ciuilis animo retentæ; opportune ſe offert diſcutienda ea iuris quæſtio, plurimũ
158 inter præcipuos interpretes uarie agitata: An † talis facultas unà cum ciuili poſſeſsione depereat, ſi ſpoliatus ad effectum recuperandæ poſſeſsionis iudicem adiuerit, implorando eius officium, ex qua aditione plerique ſunt qui dixerint ciuilem amitti, & per conſequẽs facultatem recuperandi inde prouenientem, cum petens ad id iudicis auxiliũ uideatur diffidere de propriis uiribus, dubitans ſe poſſe repelli, cuius rei ſuſpicio ciuilem adimat, ex nota.in l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas. ff. de acqui. poſſ. qua potiſsimum ratione fretus, dicit Bal.in l. 2.quæſt.10.C. de ſeruitu. ex ea iudicis aditione deficere facultatem recuperandi, quem uidetur ſecutus Alexan. conſil.131. nume.4. lib.4. aſſerens hanc communem, niſi tamen fuiſſet tantum à iudice impetrata eius familia. Aliique plures fuerunt in eadem opi. cum Bald. notati per Deci. conſi.146.nu.7. qui ibidem excuſsis vtrimque Docto. in hoc inuicem contrarijs, tandem reſideat in opi.contra Bal. dicens hanc eſſe magis communem, quam idem Alex. forte ſibimet contrarius comprobauit in l.1.§.in operis. 1.nota.ff de no. ope.nunci.Iaſ. in d.§. qui ad nundinas.num. 54. & alij cumulati per Deci. in d. conſi. In quo tamen ipſe Iaſ. adhibue-
159 rit nouum moderamẽ in l.2.nu.114.C.de iur.emph.uidelicet, † ut ſi ſpoliatus adeundo iudicem fuerit proteſtatus ſe eius officium implorare, ne videatur rixæ author (cum reſeruatione tamen propriæ facultatis, à qua recedere non intendat, cum ſit ex ſe paratus ad omnimodam recuperationem) non dicatur ex eius aditione ciuilem amiſiſſe, cum id non ex metu faciat, ſed ex obedientia ac vrbanitate, quæ ei obeſſe non debeat: idque Iaſ. ibi quamplurimis exemplis confirmat, deducens etiam Alex. in d. conſi. 131. in fin. Quinimmo idem Alex. in l. ſi de eo.§.fin.nume.7.ff.de acqui.poſſeſ. Fely.in c. vigilanti. nume.8. de præſcrip. dicant, idem futurum ſine

expreſſa reſeruatione : Adeo vt inter Docto. anceps ſit huius quæ-
ſtionis diſputatio,egens cõcordi diſtinctione , uelut habens utrim-
que ſummos Docto. atteſtantes de communi opi. inter quos illa
cadat concordia ab eorundem verbis tacite collecta, ut ſiquidem in
aditione iudicis expreſſe fieret dicta reſeruatio , iudicandus ſit ani-
mus retinendi ciuilem, tamquã vacuus omni ſuſpicione repulſæ,in-
deque liceat naturalem opportuno tempore recuperare, nõ obſtãte
ea iudicis aditione:Idque dicunt Alex. in d. conſi.131.in fin. Iaſ. in
d.l.2. nu. 114. & ſi aliunde is animus ſit veriſimilis tali reſeruatio-
ne res non egeat,ſed nihilominus recuperare liceat tamquam defi-
ciente animo deſerendi ciuilem,in quo vendicant ſibi locum tradi-
ta per Alex. in d. l. ſi de eo. §. ſi forte. nume. 7. & alios de quibus
per Fely. in d.c. vigilanti.nume.8. Verum ſi conſtiterit illum animi
formidine ductum adijſſe iudicem,cum ex eo timore ex ſuſpicione
repulſę ſtatim amittatur ciuilis , æque amittitur ius recuperationis
non tributum à iure , niſi ratione ciuilis animo retentæ , ut ſæpius
dixi, in eoque locum habeant dicta per Bal.in d.l 2.quæſt.10. C.de
ſeruitu.& alios qui eum ſequuntur recitati per Deci.in d conſi.136.
160 De † cuius tamen animo ſi dubitetur, an videlicet timido vel for-
ti id fecerit, iudicis erit arbitrium,qui ſit cogniturus , quid eorum ſit
veriſimilius ex aliquo actu præuio uel intrinſeco , qui ſi talis fuerit,
vt inde appareat animus nullatenus ſe abdicandi,vel deſerendi ciui-
lem, nihil ei ſit obfutura iudicis aditio, vt pote ſi potentior ſit poſ-
ſidente , quo caſu non ſit ueriſimilis timor repulſionis , ſed quòd
adierit iudicem ex quadam animi conſtantia, vt per Alex.in d. §. ſi
forte. nume.6. verſi. & aduerte.Fely. in d.c. vigilanti.nume.8.verſi.
ſed intellige. de quo Puteus deciſ.237.lib.1.qui tamen dicat reſolu-
tum, nec potentiæ , nec ſcandali rationem haberi in vrbe , ubi ius
unicuique ęqua lance reddatur , ſed tantum negligentiam attendi,
ex qua ciuilem dicit amitti ; quemadmodum nec obeſſet,ſi adiretur
pro eius familia impetranda,ut per Alexan. in d.conſi.131.num.4.
ſed ſi euidẽs eſſet timor ac ſuſpicio ex eius nota puſillanimitate,aut
impotentia, tunc ex aditione iudicis tamquam metu facta , ciuilis
amitteretur detecto animo abdicatiuo , unde amiſſa ciuili dici ne-
queat aliqua recuperatio incontinenti , exemplo eius quod dicitur
per Docto.in l.1.§ qui præſens.ubi Iaſ.in fi.ff.de uerbo. obli. de re-
ſponſione facta ſtipulanti, quæ non dicatur incontinenti,ſi interim
fieret aliquis actus contrarius uel extraneus , ex quo ueriſimiliter
alienaretur animus à ſtipulatione , vel præcedenti interrogatione ,
vt pariter nec recuperatio naturalis ratione ciuilis diceretur fieri
incontinenti poſt aliquem actum à retentione ciuilis alienum , uti

eſſet

eſſet quilibet actus meticuloſus proueniens ex ſimplici aditione iu-
161 dicis,ſeu aliàs, ut mox dictum. † Quòd ſi facultatem habens recuperandi incontinenti, maluerit ab officio iudicis implorato reſtitutionem cõſequi, ei opus erit citare partem cum ſummario proceſſu,de quo late Bar.in repetitio.l. creditores. nume.25.C.de pign. ſi vero iudex non requiſitus, ſed ex proprio officio, (vt ſcandalis occurreret) ſpontaneam reſtitutionem polliceretur; non propterea ſpoliatus impediretur vti propria authoritate in poſſeſſione recuperanda incontinenti, ſi id facere ſua intereſſet, ne videretur à ciuili cecidiſſe,idque ex cauſa continuandæ pręſcriptionis per ſe inchoatæ, quę ſtatim interrumperetur amiſſa ciuili, ut in hoc dicit Bal. in repeti.l.1.nume.15.C.vnde ui. ad id notatus ab Alexan. conſi. 76. nume. 9. lib. 1. Ac propterea, & multo magis poſſet propria authoritate recuperare, licet amici ſe interponerent polliciti reſtitutionem: verum ſi nullum ex recuperatione propria authoritate prętendi poſſet intereſſe, nec in ſpeciebus prędictis liceret violenter id recuperare, quod omnino pacifice recipere potuerit, vt ibidem dicunt Docto.

162 † Quamuis autem contra mandantem agi poſsit de ſpolio violento.c. cum ad ſedem.de reſtitu. ſpoli.Non tamen id verificaretur in quolibet ſimplici mandato, quod quidem ſi eſſet generale, non porrigeretur ad hoc vitium ſpolij.l.merito.ff.pro ſoci.c. 1. ut lite nõ conteſta. Rota in no. deciſ. 81. Niſi tamen poſt violentiam commiſſam notari poſſet domini negligentia, qui eum procuratorem non reuocauerit, aut eius violentiam non purgauerit poſt notitiam habitam, ſeu aliunde collecta euidenti coniectura approbationis, aut ratificationis, in quibus æque ac in expreſſo mandato iudicaretur, ex nota. per Aegid. deciſ. 510.& ſeq.& deciſ. 551.

163 † A violentia autem commiſſa per ſequaces ſeu ſatellites, eximeretur principalis dominus poſt lapſum anni.l.1.in prin. & §.annus. ff.de ui,& ui arma.cuius tamen anni curſus nihil prodeſſet ipſi uiolento, cui tantum ſuffragabitur tempus triginta annorum. gloſ. in d. l. 1. in prin. ad hoc nota. per Balb. in tracta. de præſcrip.4. par. 4.par. nume. 25. Neque etiam lapſus anni eſset proficuus violento ſpoliatori quo ad regu. de annali, licet prodeſset alteri ſpoliatori non violento, vt inquit Sarnen. in eadem regu. quæſt. 64. in fin. de quo per eundem in ſuis regu. nu. 121.ſicuti dici ſolet in accuſato criminaliter, cui profit exceptio uiolentæ ſpoliationis, quæ minime prodeſset ceſsante uiolentia, quamuis de dolo aliunde conſtaret. Ioan. And. & Franc. in c. 1. §. 1. de reſtitu. ſpoli. in 6. Omnis tamen nota huius violentię tolleretur per eum qui docuerit ſpolia-

tum poſsidere à ſe clam uel precario: cuius rei exceptio eſset impeditiua litis ingreſsus contra agentem de ui. Toloſa. deciſ.259. Nihil tamen ſuffragaretur primo uiolento ſpoliatori obiectio ſpoliationis ſibi poſtea factæ per tertium, cum ex eius præuio ſpolio fuerit adeo incurſa culpa, ut ab ea nullatenus eximi poſsit ex deperditione rei.l.cum à te.l.de ui.ff.de ui,& ui arma. Abb. in c.olim. il 2.nume.3. de reſtitu. ſpoli.

DE

DE SPOLIO
LIBER QVARTVS.

DE SENTENTIA ET re iudicata. Cap. I.

POST congruam commiſsionem cauſę in iudicio ſpolij propoſitam in qualibet eius ſpecie, ac probationibus, & exceptionibus deſuper receptis, & excuſsis, ſi ex eis iudici plene conſtiterit de partium iuſtitia, in eius conſonantiam iudicare tenebitur, vt tandem ſit finis controuerſię ex ſententia, & re iudicata. Igitur poſt ſingula ſuperius diſputata, quę ad iudicium ſpolii concludendum pertinent, de illius ſen
1 tentia tractandum, quę cum † difformiter feratur, ſecundum varia genera ſpolii, etiam difformem expoſcat pronunciationem cuique generi congruam. Nam interdum fertur ſententia contra perſonam ipſiusmet ſpoliantis: interdum contra mandantem aut uitii ſucceſſorem. Ac interdum de ſpolio violento: quandoque de ſimplici; iudiciumque dirigitur vel ad ipſius tantum rei proſecutionem, vel ad pœnam, vel ad vtrumque.

In violento etiam iudicio per interdictum vnde vi. ſi ferenda ſit ſententia condemnatoria contra reum, concludere ſolet reſtitutione-

nem poſſeſsionis, cum aliàs facta condemnatio in re ipſa magis cõ ueniret petitorio quàm poſſeſſorio: ſed nihilominus ſuſtineretur talis ſententia ad reſtitutionem rei, quamuis in libello ſeu commiſsione fuiſſet petita reſtitutio poſſeſsionis, impropriatis verbis ſententię in conformitatem libelli, ex nota. per Specu. de reſtit. ſpoli. §.1.nume.8. per Bal. in l. pen. nume.10. C.de ſenten. quę ſine cert. quan. Alexan. conſi.96. num.2. lib.5. In qua ſententia ferenda virtute huius interdicti, ultra congruam condemnationem poſſeſsionis, ſit etiam adijcienda condemnatio quanti interſit agentis non fuiſſe ſpoliatum. l. in interdicto.ff.de ui & ui arma. cum in eius iudicio, tam damna paſſa cum omni intereſſe, quàm ſingula mobilia, ac cętera quę ipſam rem contingunt, ita cenſeantur ipſi rei petitę connexa, ut de his omnibus, quamuis non petitis, ſententia ferri poſsit,
2 ut dicit Abb. in c. cum ad ſedem. num.9. de reſtitu. ſpoli. † Nec tamen ſententia lata contra hunc uiolentum ſpoliatorem ad poſſeſsionem reſtituendam operaretur illico incurſum pœnę ipſius uiolentię, de qua in l. ſi quis in tantam. C. unde ui. cum nec in iudicio ſpecifice agitato conditione illius legis ad fundi reſtitutionem, ferri poſsit ſententia ad pœnam eiuſdem legis, niſi etiam expreſſe fuiſſet petita unà cum reſtitutione rei, ut inquit Specu. de reſtitu. ſpoli. §.1.num.9. Nam ad eius pœnæ incurſum neceſſaria eſt, & pręuia petitio eiuſdemque cauſę cognitio cum ſententia ſubſecuta, & expreſſa condemnatione pœnę, ex communi opi. cum gloſ. magna in d. l. ſi quis in tantam. 4.par. comprobata ibi per Bar. num.28. Paul. conſi. 399. num. 3. in fi. lib.1. & alii relati per Ripam in c. ſępe. nume. 99. de reſtitu. ſpoli. & ſi Iaſ. in l. rem quę nobis. in fin. ff. de acquir. poſſeſ. aliud ſenſerit, cuius opi. recipi poſſet in beneficialibus iuxta termi. c. eum qui. de præben. in 6. ubi pœna ipſo facto infligitur ſine aliqua condemnatione: nam ſicuti uiolentia in ſpiritualibus eſt magis improba, ita eam uelut maiori odio dignam inſectentur ſacri canones, ut illico eius pœna incurratur, nulla in eo ſententia expectata. Idemque ſentit Ripa in d. c. ſępe. num.100. Nec propterea talis pœna licet ante ſententiam in ſpiritualibus incurſa, poſſet efficaciter exigi ante ſententiam deſuper declaratoriam, ut ibidem Ripa ex c.1. & 2. de hęreti. in 6. Neque etiam in profanis, in quibus, ut dixi, non ipſo iure uiolentię pœna incurritur, ſufficiat ferre ſententiam in iudicio interdicti unde ui: ſed opus ſit nouo iudicio, cum eius pœnę proſecutione & ſucceſsiua condemnatione, ut dicitur in d. gloſ. magna, in fi. & in c. paſtoralis. de cauſ. poſſeſ. & propri. Idque communiter recipi refert Soz. in d. l. rem quę nobis. quęſt. 12.
3 †Neque ſententia ſuper hoc interdicto poſſet legitime retardari ſub eo prę-

eo prętextu, quòd in eodem iudicio fuerit cumulatum poſſeſſoriu m vti poſsidetis. ac de vtroque pariter liqueat, videlicet ad fauorem actoris in interdicto unde vi, & ad fauorem rei in interdicto vti poſ ſide. Cum nihilominus in odium violentiæ ſit in eius interdicto in primis iudicandum, ſed non idem futurum ſi prius conſtitiſſet pro reo in poſſeſſorio retinendæ, quia tunc de eo prius etiam eſſet iudicandum ex l. de qua re. ff. de iudi. cuius ſententia eſſet corrigenda ſtatim ac de violentia fuerit poſt legitime doctum. Abb. in c. veniens. num. 26. vbi Fely. in fi. de pręſcrip. Roma. in l. naturaliter. §. nihil commune. nume. 17. ff. de acquir. poſſeſs. Biſigne. deciſ. 9. de reſtitu. ſpolia.

4 † Si ſecundus ſpolians, non contentus recuperatione violenta ageret etiam ſuper damnis & intereſſe contra primum æque violentum, qui in vim exceptionis allegaſſet illum non audiendum ſtãte eius poſtremo ſpolio, eſſet in primis de hac obiectione cognoſcendum, ac pronunciandum, vt id vltimum ſpolium primitus expurgetur. c. 1. de ordi. cogni. Bar. in l. ſi quis ad ſe fundum. num. 2. verſi. ſi vero agit. C. ad l. Iul. de ui. ſecus tamen futurum ſi in vim reconuentionis diceretur de ſecundo ſpolio. In quem caſum dicat ibi Bar. non remorandum iudicium damnorum & intereſſe prioris ſpolii, ſuper quibus eſſet omnino pronunciandum, ex dictis ibidem per eum.

5 † Sententia lata virtute canon. reintegranda. in poſſeſsorio iudicio, dicitur diffinitiua, cuius omnimodum effectum operetur clem. 1. ubi gloſ. & Docto. de ſequeſtr. poſseſs. & Barba. num. 4. Bart. in l. 1. oppoſi. 2. C. ſi per uim. & in l. 1. num. 4. C. ſi de momenta. poſſeſ. ac ſententiam de immittendo, eſſe diffinitiuam, late recitat Paris. conſil. 54. num. 42. lib. 3. In quo minime contradicat Abb. in c. cum veniſsent. num. 22. de inſtitu. dum dicit, ſententiam poſseſsorii prius latam non eſse diffinitiuam: quod intelligatur quando fuiſſet ſimul actum petitorio & poſseſsorio nulla interpoſita ſuſpenſione. In quem caſum ſententia ſuper poſseſsorio prius lata non poſset dici diffinitiua, velut litem prorſus non diffiniens, neque eam in totum dirimens, cum ex eodem iudicio ferenda ſit ſententia petitorij inſimul propoſiti, quæ omne poſseſsorium abſorbeat. c. dilectus. de cauſ. poſſeſ. & plene dictum in cumulatione libelli: verum ſi ſeiunctim fuerit poſseſsorium propoſitum cum ſpecifico & proprio libello, ſententia inde ſubſecuta eſset omnino diffinitiua, ſecundum Bald. in l. poſt ſententiam. C. de ſentent. relatum per Barba. in d. clem. 1. de quo Pute. deciſ. 477. lib. 2. Niſi verſaremur in iudicio ſpolii attentati, in quo ſententia lata ſit interlocutoria vim obtinens diffinitiuæ,

finitiuæ; nec in ea ſibi locum uendicet dicta conſtitutio clemen. 1. quę tantum habeat effectum in propria diffinitiua, ut ibi dicitur, & notant Aegid. deciſ. 54. Mohed. deciſ. 329. Nec tamen pendente attentatorum iudicio, pronunciari poſset diffinitiue in iudicio ſpolii ſimplicis, cum attentati cauſa omne aliud iudicium, etiam ſpolij ſuſpendat. c. non ſolum. in fin. de appell. in 6. & aliàs dictum in Rota de menſe Nouembris 1560.

6 † Cumulato autem petitorio cum poſseſsorio, ac ſuper utroque receptis probationibus concludentibus ad fauorem actoris, pronũciandum eſt pariter in utroque. c. cum dilectus. de cauſ. poſseſ. Oldra. conſi. 274. col. 2. Corn. conſi. 312. litte. P. lib. 1. Sed præmiſsa condemnatione in poſseſsorio procedatur ad executionem ſolius iudicii petitorij, in cuius ſinu omne poſseſsorium claudatur. Quòd ſi de poſseſsorio prius conſtitiſset, ſuper eo erit in primis pronunciandum & exequẽdum, dilata interim cognitione petitorij. c. 2. de cauſ. poſseſ. & propri. Iaſ. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 180. limitata in hoc diſpoſitione d. c. cum dilectus. & tunc ſuper utroque pronuncietur, ſi eodem tempore de utroque liqueat: ſecus uero ſi prius de poſseſsorio conſtiterit. Idque etiam approbatur per Abb. in c. cum ueniſsent. num. 26. de inſtitu. In cuius tamen diffinitione ſaluberrima adhibeatur diſtinctio per Cyn. in l. incerti. num. 3. C. de interdict. & Abb. in c. paſtoralis. num. 20. de cauſ. poſseſ. ſcilicet, quòd ſi ad fauorem actoris de utroque liqueat. Vtrumque etiam ſit eadem ſententia terminandum. l. de qua re. ff. de iudi. Nam & ſi poſſeſsorium ſit petitorii ſubſecutiuum, uelut ex neceſsitate in eo clauſum, ſit tamen actori profutura ſententia in utroque lata etiam quoad poſseſsorium, tam ratione expenſarum litis. l. utique. ff. de rei uendi. quàm ratione appellationis ex aduerſo interpoſitæ: quæ licet impediret executionem ſententiæ petitorię, non tamen ſemper impediret ſententiã in poſseſsorio, ut mox late dicam: ſed ſi pro actore conſtaret in petitorio tantum, & pro reo in poſseſsorio ex probatione defectus extremorum, ſuper utroque reſpectiue inſimul pronunciabitur ad fauorem utriuſque, ut ſententia lata utrique proſit in expenſis litis cuiuſque iudicii, in quibus ambæ partes condemnarentur ex iniuſta & calumnioſa litis proſecutione: uerum è contrario ſi in eo mixto iudicio liqueret pro actore in poſseſsorio, & in petitorio pro reo ex probationibus concludentibus, erit ęque ſuper utroque pronunciandum eademmet ratione expenſarum litis; ſed executio ſententiæ poſseſsorię impediretur ex probationibus pro reo deductis, petitorium concludentibus, quæ tollunt omne ius poſseſsorij. Ideoque fruſtra eſset actor petiturus executionem in poſ-

in poſſeſſorio poſt ſuccumbẽtiam in petitorio, cuius uirtute per ſe receptam poſseſsionem eſset illico reſtituturus, ex regu. dolo facis petere.& ita deciſum refert Pute.lib.1.deciſ.75.Si uero reus in utroque ſimul conuentus obtinuerit in petitorio non ex probationibus propriis, ſed ex non probatione ſui aduerſarij agentis (qui utrumq; iudicium intentans dicatur in petitorio ſuccumbere ex ſola probatione poſseſsionis. c.cum eccleſia. ubi Abb. in prin.de cauſ.poſseſ.) eo caſu,quamuis reus ſit abſoluendus condemnato actore in expenſis reſpicientibus iudicium petitorium: non tamen reus euitabit ſententiam condemnatoriam poſseſsorii per actorem probati, unà cũ executione & expenſis eius iudicii non obſtante abſolutoria per reum obtenta defectu probationis actoris. Cuius quidem rei ſit diſſimilis ratio, ſi reus in petitorio obtineret ex probationibus concluſiuis, ex cuius ſententia oriretur exceptio dominij iam probati,adimens omnem virtutem poſſeſſorii, vt vberrime dixi inter exceptio-
7 nes. † Sin autem poſt cumulatum vtrumque iudicium,ſucceſsiueq; petitorium ſuſpenſum, fuerit per ipſum agentem expreſſe uel tacite ab ea ſuſpenſione receſſum (modis notatis in c. paſtoralis. de cauſ. poſſeſs. & late iam diſcuſsis) atque inſtatum pro ſententia petitoria tantum, ſicut non poſſet ei denegari talis ſententia in petitorio, de quo iam ex actis liqueret, ita nec reo denegari poſſet abſolutoria poſſeſſorii ab initio intentati, quam obtinere ſua plurimum interſit ſi in alia inſtantia denuo petitorium per actorem ſuſpenderetur, in qua ipſe reus reperiretur munitus re iudicata in poſſeſſorio,quæ excluderet petitam ſuſpenſionem ex nota. in d. c. paſtoralis. in clem. vnica eo. tit. ac ita deciſum in cauſa Placentina refert Creſcen.deciſ. 96. cuius deciſio fuerit per dominos approbata ac renouata in cauſa Vrbeuetana caſtri, licet in alia ſpecie, videlicet in eo, qui virtute generalis commiſsionis cauſę in quolibet poſſeſſorio etiam attentato,ſuper quo prętenderetur ad aliquos actus proceſſum,& cum tandem per actorem inſtaretur pro ſententia ſimplicis ſpolij iam probati reus petiit ſe abſolui ab attentatis,in quo domini dixerũt, quòd ſi attentatum fuiſſet proſecutum, poſſet pronunciari condemnatorie in ſimplici ſpolio cũ abſolutoria rei in attentatis:ſed in eo nondum conſtiterat de proſecutione attentatorum, ex quo cauſa ob-
8 dormiuit. † Cum & diu ante fuiſſet in eadem cauſa deciſum,deberi abſolutoriam reo eam petenti ex actoris incurſu in pœnam conſtitutionis Alexandrinæ, quæ non egeat declaratoria, & nihilominus poſſet momento fieri,licet ea opus eſſet,vt refert Mohed.deciſ.272.

In eodemque iudicio canon. reintegranda. poterit ex eadem inſtantia inchoata ferri ſententia condemnatoria contra reum,qui lite

pendente ſuper ſpolio poſsidere deſiiſſet. Bar. in l. quamquam. §. Iulianus. in fin. ff. de aq. pluu. arcen. Poſſetque pariter in hoc poſſeſſorio pronunciari ſpoliationem fuiſſe iniuſtam, vt per Aegid. de-
9 ciſ. 254. in fin. † Atque in odium ſpolii, ſententia deſuper lata, quamuis contra pupillum indefenſum ſit valida, ex quo agatur in odioſo iudicio momentaneæ poſſeſsionis, vt inquit Bart. in l. cum minores. 2. oppo. C. aduer. rem iudi. licet aliàs regulariter ſententià contra pupillum indefenſum lata, nullitatis vitio ſubiaceret. l. contra pupillum. ff. de re iudic. Ac ſententia lata in poſſeſſorio contra proprietarium citatum, noceat etiam vſufructuario incitato, qui fuiſſet eius litis conſcius, vt deciſum refert Arigus deciſ. 2. 191.
10 † In iudicio agitato vigore l. non ab re. C. vnde vi. legitime ferretur ſententia condemnatoria reſtitutionis rei vnà cum pœna, non obſtante quòd prima petitio commiſsionis ſeu libelli fuiſſet quoad pœnam conditionaliter concepta, videlicet quatenus reus conuentus perſtitiſset in eadem contumacia recuſationis vſque ad ſententiam, vt ibidem dicit gloſ. & Bar. verſi. quæro ergo. & Bal. in fi.

De fructuum diſtinctione & condemnatione in ſpolio. Cap. II.

11 SEd † quoniam ipſius ſententiæ poſſeſſoriæ interdum potiſsima pars conſtat in fructuum condemnatione, opportune habenda ſit eorum plena, ac ſpecifica notitia, cum in his diuerſimode fiat cõdemnatio ſecundum varietatem cuiuſque iudicij ſpoliatiui: in quo quidem ceſſet interdum fructuum condemnatio, ſi uel fuerint poſſeſſori legitime quæſiti, aut ſi non fuerint in actis petiti. Interdum autem eorum condemnatio ſit difformis pro qualitate iudicii, quæ ſingula egeant ſpecifica cognitione, breuiſsime ac res patitur tractãda, poſtquam pauca edixerimus de diuerſis fructuum ſpeciebus, quo ad rem noſtram attinet, quorum alii ſint naturales, alij ciuiles, quidam induſtriales. Naturales enim ſunt qui natura tantum operante procreantur abſque aliqua hominis induſtria, vti ſunt quędam poma, fructus ſaltuum, ſiluarum, pratorum, qui natura ex ſe ſunt parati ſine alia induſtria. Indeque dicat Bal. in l. 1. in fi. C. de fruct. & lit. expen. quòd naturali iure fructus non diminuantur ratione expenſarum, æquo iure etiam cenſentur quidam alii fructus, in quibus modica intercedit hominum induſtria, quæ vbi magis operaretur quàm natura, inde fructus prouenientes induſtriales appellarentur, ita & latius diſtincti per Bar. in l. ex diuerſo. ff. de rei vendi.

in l. ſed

in l.ſed & ſi.§. ſcire.ff.de petit. hęred.Cyn.in l.certum.C.de rei vendi. induſtriales uero generaliter ſint, ex ſemine ſegetes & fruges cuiusque generis,ac inſuper vinum, oleum; & ex ouibus, lac,lana,pilus.gloſ. in §. ſi quis à non domino. Inſtitu.de rerum diui. Abb. in c.grauis. col.2.de reſtitu. ſpoli. Areti. conſi.159. num.2. Curt.ſeni. conſi.71.num. 7. fœtus ouium,& cæterorum animalium, cuius generis ſint fructus, dicitur in l. uetus.cum ſeq. ff.de vſufruct. gloſ. in §. in pecudum. Inſtit. de re.diui.in quibus locis etiam dicitur ancillarum partus non contineri ſub nomine fructuum. Adeo vt & ſi quis uouerit dare decimam ex animalibus, non veniant partus ancillarum, vt inquit Card. in clem.1. quæſt.17. de deci. Quòd ſi in
12 † aliqua ſpecie fructuum dubium exoriretur, cuius qualitatis ſint, an ſcilicet induſtrialis, uel naturalis, eius deciſio committatur arbitrio iudicis, vt ibidem dicit Abb. & Bal. in l.1.C.de uſu.& fruct.legato. qui interdum arbitrabitur, eoſdem met fructus eſſe naturales, interdum induſtriales,vt deciſum refert Mohed.deciſ.152.Puteˢ. deciſ.77.lib.1. quòd zuccarus, ſeges, & ſimilia,quo ad Deum ac decimas pro naturalibus recipiuntur, quamuis inter homines cenſeantur induſtriales: quinimmo & ius præſentandi connumeret inter fructus induſtriales. Paul. de Citta. de iur. patro.nume.67.Fructus autem quos ciuiles dicimus, hi ſunt, qui non ex ipſamet re proueniunt, ſed propter rem, ex hominis prouiſione ac ingenio ad reciprocam ipſorum utilitatem atque commodum,uti ſunt fructus penſionis, domorum,nauium, molendinorum, & ſimilium.l. domum, C.de rei vendi.l.ſi nauis.ff.eo.tit. Abb.qui ſupra num.2. Bart. in l.ſi vrbana.ff.de condict.indebi. Areti.conſi.159.num.3.quos Bal.appellat induſtrioſos in l.ſi traditio.in fi.C.de actio.empti.
13 † Ac omnium prædictorum fructuum, quidam ſunt,qui quæruntur bonę fidei, poſſeſſori;alij non quæruntur:ſi enim verſemur in poſſeſſore bonæ fidei,licet ſine titulo,induſtriales fructus faciet ſuos ratione curę & culturæ.d.§. ſi quis à non domino. Bar.in d.l.ex diuerſo.num.6. vbi late,quid de naturalibus, vel conſumptis,ſi ex his locupletior ſit effectus, licet induſtrialibus, de quo per Iaſ. in l.Neſennius. num.3. de re iudi. Rota in antiq.Deci. 575.in fi.& Alex. in l. iuſte poſsidet.num.21.ff. de acqui.poſſeſ. comprobans opinio.Bar. velut communẽ. Nec in dubio quiſquam pręſumatur locupletior fieri, licet in rem ſuam conſumpſerit, cum hæc inter ſe differant: modum autem probandi quòd effectus ſit locupletior,late tradit Curt. ſeni. conſil.71. nume.2.verſi. ſeptimo,cum id allegans probare teneatur ſicut & qui fructuum conſumptionem allegauerit eius plene probandi onus ſubire teneatur. gloſ. in l.creditor. §.ſi inter.ff.man-

dati. quam ad hoc notat Angel. in l. ſi Titius. in fi. ff. de rei vendi. In quibus quidem extantibus, æquo iure cenſebitur malæ fidei & bonæ fidei poſſeſſor etiam in beneficialibus, vt per Fely. in c.ſignifi
14 cauerunt.num.9.de teſti. † Concurrente autem titulo cum bona fide,uniuerſos fructus, licet conſumptos, ſuos faciet poſsidens. l.bonę fidei. ff. de acqui. poſſeſs. Bar. in d.l.ex diuerſo. de rei vendi. quem communiter ſequuntur Moderni: relati tamen per Abb. in d.c.grauis.nume 4.de reſtitu. ſpolia. ſub diſtinctione pariter communi, de qua ibi per eum, nume. 6. uerſi. ſed antequam. qui poſtea in verſi. aduertendum. ſubijcit aliam diſtinctionem de fructibus quærendis ex triennali uſucapione, de quibus per Curt. ſeni.d.conſi. 71.num. 10. Aegid.deciſ.412. fructus quoque ciuiles ſuos faciat bonæ fidei poſſeſſor ſi prouenerint ex aliqua acceſsione ſuccedente ex propria eius induſtria, qui comparentur induſtrialibus, vti eueniet ſi ex cura & diligentia plus ſolito res fuerit locata: uerum ſi ſolitæ penſioni nihil induſtriæ acceſſerit, nec de ſolita quicquam lucrabitur, uerum utroque caſu ſoluens bonæ fidei poſſeſſori liberaretur: Idemque ſuccederet in ſolutione facta malæ fidei poſſeſſori per eum qui iuſta ratione crederet illum uti proprio iure in exigendo, nec aliàs liberandus, ſecundũ Bar.in d.l.ex diuerſo. & in.l.ſi urbana.ff.de condic.
15 indebi.Abb. in d.c.grauis. num.5.& 8. Neque † hæc bona fides, ex qua dixi fructus quæri, adeo exactam ſui probationem expoſcit, ut omni ex parte bona fides exuberet: quinimmo regulariter in dubio præſumenda. Bar.in l. Celſus.ff.de vſuca. Abb.in c. ſanctorum. num.3. & in c.ſi diligenti. num.14.de præſcrip. cum aliis late nota. per Curt.ſeni. conſi.71.num.5.& Corn.conſi.23.litt.I.lib.1. Atque in hoc idem operaretur ſola carentia malæ fidei, quæ ſufficeret ad lucrandos fructus prædictos, ex nota. per Bar.in l.ſed ſi lege.§.ſcire. ff.de peti.hære. Caſſad. de præben. deciſ.6. nume.9. Abb.conſi.34. lib.1. Curt. ſeni. d. conſi.71. verſi. his concluſionibus Fely. in c. de quarta. nume.36. verſi. 3. reſtrictio. de præſcrip. Deci. in c. cum cauſa. nume.4. de offic. delega, Cum & hi fructus quærantur etiam lapſo iuris errore, vt ibidem dicunt Fely. & Curti. Bart. in l. hæredem.in fi.ff.de his qui ut indig. ac Areti. conſi.17. num.11. Abb. in c. dilecti. nume. 12. de præben. Ideoque ad id ſufficiat non habere conſcientiam rei alienę, cuius cum difficilis ſit notitia, uelut ex animo dependens, probari poſſet ex præſumptionibus, utpote ex poſſesſione quæſita authoritate iudicis ordine procedentis, un-
16 de oritur bonæ fidei præſumptio: & è contra † malæ fidei eliceretur pręſumptio ex recepta poſſesſione à iudice non procedente iudicialiter. Abb. in c. conſultationibus. num. 5. de iure. patro. Fely.

in c.

in c. eccleſia. nume. 15. de conſtitu. Iaſ. in l. iuſte poſsidet. nume. 27. ff. de acquir. poſſeſ. Cum iudiciaria maieſtas, quę tribuit bonæ fidei præſumptionem, tollatur ex contraria pręſumptione, quæ oritur ex non ordine proceſſus, vt inquit Corn. conſi. 23. litte. G. lib. 1. Ex ordine autem iudicialiter adhibito, quamuis iniuſte, orietur iuris error excuſabilis ad effectum quærendi fructus ex bona fide, ut nuper dixi cum Abb. in d. c. conſultationibus. col. 2. alijſque relatis per Deci. in c. cum cauſa. num. 4. de offi. deleg. Licet Roma. in conſil. 454. col. fin. uerſi. his tamen. uideatur in contrarium in-
17 clinare. † Malæ fidei uero poſſeſſor cum titulo, licet nullos per ſe perceptos fructus lucretur; non tamen tenebitur niſi ad eos reſtituendos, vel eorum æſtimationem. Abb. in c. grauis. num. 7. de reſtitu. ſpolia. ſed ſi omni titulo careret, teneretur etiam ad fructus, qui percipi potuerint: ſi tamen verſaretur in uera mala fide, ſecus ſi in ficta per litis conteſtationem, aut aliàs, ex qua, & ſi adimatur lucrum fructuum, quorum omnino reſtitutio debeatur, ex ea tamen ficta ceſſaret condemnatio ad fructus qui percipi potuiſſent, ſecundum Iaſ. in l. apud Iulianum. nume. 4. uerſi. ſecundo limita. ff. de legat. 1. tamen Abb. in d. c. grauis, nume. 7. dicit malam fidem, licet prouenientem ex litis conteſt. operari reſtitutionem etiam eorum qui percipi poterant, ſi titulus deſit, cum poſt conteſtatam litem dicatur continuo malæ fidei, vt in deciſ. 182. in no. De perceptis autem & dubiis fructibus plurium annorum, res committitur ſacramento actoris vel rei, quem eorum magis veritatem noſſe veriſimilius ſit, quiuè fuerit per iudicem fidelior reputatus, vt ibidem dicit Iaſ. & Angel. in l. ſi nauis. in fin. ff. de rei vendi. vt percepti extantes vendicari poſsint, conſumpti vero condici per condictionem ſine cauſa, cum in his qui percipi potuiſſent iudicis tantum officium operetur. Abb. in d. c. grauis. nume. 7. uerſi. nunc uenio. ff. de reſtitut. ſpolia. Ac malæ fidei poſſeſſor habens titulum, vt dixi, ad ſolos fructus per ſe effectualiter perceptos teneatur, quamuis cum maiori induſtria plures percipi potuiſſent. l. ſi fundum. C. de rei uendi. Niſi tamen prętenſus eius titulus eſſet adeo fragilis, ut pro non titulo eſſet habendus, in caſibus ibidem recitatis per Abb. in c. grauis.

18 † Idemque futurum ſi tempore quęſitæ poſſeſsionis titulo caruiſſet, licet poſtea ſuperuenerit, cum præſumeretur per artes procuratus ad malam fidem contegendam; nec propterea quicquam eſſet ei profuturus, vt per Roma. conſil. 454. proptereaque teneretur ad fructus percipiendos. Nec ſecus ſi per minorem ageretur, cui deberentur omnino omnes fructus qui percipi potuerint. glo. in

l. patri.

l. patri. verſi. item ex diuerſo. ff. de mino. nota. per Roma. ſingula. 528. incip. tu habes textum. & d. conſi. 454. nu. 4. verſ. his tamen: Idque deciſum refert Creſcen. deciſ. 176. in cauſa Roman. de Thebaldis, quæ quidem verificari tam in fructibus naturalibus, quàm
19 induſtrialibus dicit Abb. in d. c. grauis. † Sed ſi è contra poſſeſſor fuiſſet ab initio bonę fidei, & poſtea ex conſcientia rei alienæ euaſiſſet malæ fidei, ſi quidē ea mutatio prouenisſet ex mutatione perſonarum, vt puta ſi defuncto bonæ fidei poſſeſſori ſucceſſerit ſciens rem alienam, erit porro ad inſtar malę fidei poſſeſſoris reputandus. l. quæſitum. ff. de acqui. re. domi. cuius malæ fidei mutatio ex variatione perſonarum fuit per dominos de Rota ponderata in cauſa Abulen. vt retulit Achil. deciſ. 3. de reſtitu. ſpoli. Qua tamen varietate non contingente ex mutatione perſonarum, ſed ex renouatione ſcientię in eademmet perſona, quæ initio credidiſſet eius authorem fuiſſe dominum, poſtea contrarium detexerit, ſeu aliunde mala fides ſuperuenerit: id initium in eo ſpectandum erit, ad fructus quærendos, ad inſtar bonæ fidei poſſeſſoris, ut eſt communis cum gloſ. in l. bonæ fidei. §. per contrarium. ff. de acqui. re. domi. & in l. qui ſcit. §. bonæ fidei. ff. de vſur. Bart. in l. ex diuerſo. ff. de rei uendi. Quod quidem à iure ciuili receptum non ſimpliciter admittitur iure canonum, quibus adeo ſit execrabilis mala fides, vt quandolibet ſuperueniens, omnimodum detrimentum afferat, vt à tempore ſuperuenientis malæ fidei fructus quæri deſinant, ex regu. poſſeſſor. in 6. c. fin. de præſcrip. Abb. in d. c. grauis. num. 9. uerſi. venio
20 ad tertiam. † Eius autem poſſeſsionis, quę à malę fidei poſſeſſore delata ſit ad eius bonæ fidei hæredem, alia ſit habenda ratio, cum ei nihil profutura ſit propria bona fides, velut habens malæ fidei authorem, præcipue attendendum, vt hæres ex eo nullos ſibi fructus quærat, non attenta eius bona fide, ſed tantum mala fide ſui authoris cuius vice fungâtur ſucceſſor uniuerſalis, ut nota. in c. de quarta. & in c. ſi diligēti. de pręſcrip. Ac per Abb. in d. c grauis. nu. 10. cum ſingularis ſucceſſor non cenſeatur eiuſdem iuris, vt ibidem Abb. Si autem variatio fidei de bona in malā, uel è contra prouenerit ſine aliqua mutatione perſonæ, ſed ex accidenti & iuſta cauſa, fructuum pariter acquiſitio variabitur ex varietate qualitatis, vt dum malæ fidei eſſet poſſeſſor, nullos ſibi fructus quęrat, quos tamen ſuos faciat, ſi ex legitima cauſa bonæ fidei poſſeſſor euaſerit. Abb. in d. c. grauis. num. 10. Bar. in l. ſequitur. §. fructus. nu. 2. de vſucap.

Poſt ſingulas fructuum ſpecies ſuperius diſcuſſas, cognoſcendum eſt de his fructibus qui materiam ſpolii propius contingunt, eorumque condemnationem reſpiciunt, vt planum ſit, quæ nam fru

ctuum

ctuum condemnatio ſit congrua cuilibet iudicio ſpolii, cuius diuerſitas iam dicta, diuerſam etiam pariat fructuum condemnationem.
21 † Nam ſiquidem ſpolium fuerit uiolentum, erit ei conſona ſententia condemnans in fructibus nedum perceptis, ſed qui percipi potuiſſent. c.grauis. de reſtitu. ſpoli. etiam ab ipſomet agente, ſi poſſediſſet.l.ſi de poſſeſsione.C.unde vi. de quo Pute.deciſ.8. de reſtitu. ſpolia.aliàs 337. 371.lib.1. ac pariter uenirent diſtributiones nulla requiſita prçuia proteſtatione, ut dicit idem Pute.in deciſ.5. eo. tit. & Auguſt. deciſ. 3. & 731. ſed proteſtatio omnino requireretur in ſpolio non violento, vt inquiunt Mohed.deciſ.109. Veſta.deciſ.13. Auguſt. deciſ.24. quæ quidem diſtributiones cum aliis fructibus percipiendis deberentur etiam à capitulo uelut uiolento, ſi beneficiatum quemquã ab eccleſia eiecerit, cum & ſine armis violentia cõmittatur. l.1,§. interdictum. il 2. ff.de ui, & ui arma. Abb.in c.grauis. num.7.de reſtitu. ſpoli. Bar.in l.domum.C.de rei vendi. Areti. conſi.17.Pute. d. deciſ.8. Adeo ut prędicta poſsibilitas percipiendi fructus, non ſit referenda ad perſonam tantum ipſius ſpoliantis, ſecundum Bart. in d.l.ex diuerſo. num.4. ff.de rei uendi. Abb.in d.c. grauis. 1.notab. & uerſ.ſecundo quęritur. de reſtitu. ſpoli. Iaſ. in l. apud Iulianum. num.4. ff. de lega. 1. Paui.de viſita. quæſt.5. 2.par. num.48. Putę. d. deciſ.5. & Auguſt. 3. & alii de quibus per Anto. Negu. in trac.de pigno.5.memb.5.par.num.1. Quorum tamen fructuum computatio non ſit fienda ex his, quæ percipi potuiſſent habita ratione melioramentorum, quę ibi fecerit poſſeſſor, quorum cauſa amplioris fructus percipi potuerint, vt per ſe iudicatum refert Roma. ſingul.333. incipi. Malę fidei poſſeſſor. notans ad hoc tex. in l.cæterum.§.ubi. ff.de rei uendi. vt & violentus ſpoliator rei propriæ, æque teneatur ex.l. ſi quis in tantam.C. unde ui. ultra pœnam amisſionis rei ad fructus prædictos, qui percipi potuerint, vt dicit Ripa in c.cum eccleſia. num.103.de cauſ.poſſeſ. & propri. Cuius violentiæ plena probatio oriretur ex vnico teſte cum iuramento ſuppletiuo, recipiendo etiam in beneficialibus, in quibus inſuper opus eſſet aliquali tituli probatione, de qua Aegid. deciſ.480. & late dictum ſupra ſuo loco.

In eiſdemque fructibus qui per ſpoliatum percipi potuiſſent, teneretur etiam ſpolians non uiolentus, ſed tamen doloſus, cum improbo titulo, qui uiolentiæ uim obtineat. c.grauis. de reſtitu. ſpoli. §. 1. inſtitu. de offi. iudi. l. ſi fundum. cum ibi nota. ff. de rei uendi. Soz. in l.rem quæ nobis. quęſt. 11. ff de acqui. poſſeſ. Rota in antiq. deciſ.130. & 597. Aene.de Falco. in tracta. reſerua. quæſt.4. effect. 9. Ac ex cauſa translationis poſſeſsionis in alium poſt inhibitionẽ,

aliàs

aliàs Domini illum condemnarunt in fructibus poſſibiliter percipiendis.Pute. deciſ. 6. de fructi. nam licet aliàs regulariter ex ſola mala fide non incurratur hęc pœna condemnationis fructuum, qui percipi potuerint; non tamen id recipiendum in ſpolio cum qualitate attentata, vt per dominos de Rota in deciſ. 24. & ſeq. in no. & in antiq. deciſ.482. Pute. d.deciſ.6. dicentes tamen ab his fructibus excuſari quemlibet poſſidentem uirtute ſententiæ, quamuis nulliter in eius fauorem latæ.

23 † Qui quidem fructus poſsibiliter percipiendi, non veniant in condemnatione ſpoliatiua virtute canon. reintegranda. uti tunc diffinitum per maiorem partem dominorum de Rota dicit Biſigne. in deciſ. 11. de reſtitu.ſpolia. paſſim deinde ſeruari ſolitum, de quo per Pute. deciſ. 337. 371. lib. 1. ſed eo demum caſu receptum per Soz. in l. rem quæ nobis. num. 11. de acquir. poſſeſ. idemque dicit ibidem Pute. ſi condemnatus in eo iudicio, poſſideret bona fide, uel cum titulo colorato, qui unà cum ipſa re eſſet in fructibus tan-

24 tum effectualiter perceptis condemnandus. † Qui tamen fructus percepti ex ſpolio beneficiali commiſſo per intruſum contra generalem reſeruationem inductam in c. 2. de præben. in 6. ſeu contra formam acceſſus & regreſſus, eiuſdemque generis aliis, quæ habent annexum decretum irritans, erunt computandi non à die litis conteſtatæ, ſed intruſionis ac ſpolii commiſſi, à quo tempore decretū operetur infectionem cuiuſque poſſeſsionis, iuxta tradita per Caſſad. in deciſ. 1. num. 2. de cauſ. poſſeſ. per Aene. de reſerua. queſt.4. effect.9. Ioan.Pau.deciſ.35.

25 † In ſingulis autem fructuum ſpeciebus, in quibus prętenditur condemnatio ſpoliantis, ſiue in perceptis, ſiue in his qui percipi poterant ante inchoatam litem, requiritur eorum pręuia petitio, cum aliàs in non ſpecifice petitis iudex nequeat proprium officium impartiri uelut debitis iure actionis, ut per Abb. in c.grauis. nume. 9. uerſi. ſed circa. de reſtitu. ſpolia. Fely. in c. inter dilectos. num. 6. de fid. inſtrum. qui in hoc ponit congruam praxim expreſſe petendi omnes fructus ex qualibet cauſa, ad effectum, ut in uerborum generalitate contineantur etiam partus partuum, & fructus fructuū, qui aliàs ſub ſimplici verbo fructuum non comprehenderentur, vt ibidem dicit Fely. & Ange. in l. ait prætor. §. per hanc. ff. quæ in frau. credi. Nec propterea quicquam referret exprimi fructuum quantitatem, dummodo eorum petitio ſit generalis. Abb. in d.c.grauis. num.21. uerſi. ad ſecundum. Alex. conſi. 90. num.10. lib.2. Quorum equidem fructuum petitio in quibus caſibus à iure requiritur, poſſet fieri etiam per aſſertum procuratorem ſine mandato, ad in-

ſtar

26 ſtar principalis iudicii ſpoliatiui. In † quo mandatum non requiri dicunt Cyn. Bar. & Bal. in l. 1. C. ſi per uim, uel alio mo. gloſ. in c. 1. de cleri. peregri. Hoſtien. in ſumma eo. titu. in fin. quod interdū non fuerit per Rotam receptum in cauſa Spoletana ſpolii, in qua domini voluerunt de mandato magis legitime conſtare, vt dixi in lib. 1. In fructibus uero qui percipi poſſent, poſt litem conteſtatam non erit neceſſaria petitio tamquam debitis officio iudicis nobili: vnde etiam oritur eorum ſubſequens condemnatio. l. ędiles. §. idem ſciendum. ff. de ædil. edic. Fely. in d. c. inter dilectos. nume. 6. Abb. in d. c. grauis. num. 19. Rota in no. deciſ. 185. Ac etiam in fructibus, nec per ſe perceptis, nec percipiendis teneretur, qui lite pendente in iudicio ſpolii deſiiſſet dolo posſidere, ſi per nouum posſidentem collecti fuerint ex regu. pro poſſeſſore. l. fructus. ff. de rei uendi. & refert Pute. deciſ. 161. lib. 3. in quibus tamen neceſſaria eſſet expreſſa ac ſpecifica condemnatio, quę ſimpliciter facta in fructibus perceptis non contineret hos fructus ab alio perceptos, ut inquit Pute. deciſ. 196. lib. 3. Atque in ſingulorum fructuum ſatiſfactione retinendæ ſint impenſæ, licet diuerſimode in bonę fi. & malefi. poſſeſſore. l. ſi à patre. in fi. cum ſeq. ff. de peti. hęredi. & ibi Bar. in l. diuortio. §. impendia. nu. 3. ff. ſolu. matri. Bal. in l. 1. in fi. C. de fruc. & lit. expen. & late Iaco. Menochi. vir doctiſsimus in eius tractatu de recupe. poſſeſ. excuſo poſtquam huic operi fere poſtremam manum impoſuiſſem.

27 † Aliquo autem iure percipiendi, uel aliud ſemel tantum agendi, iure, ſpoliatus, vt eſſet canonicus in voto capitulari, alioue ſimili iure, poſſet agere de ſpolio eius temporis quo fuerit ſpoliatus, quamuis poſt ſpolium in eo iure fuiſſet receptus; Idque ad effectū, ut ad proprium ius expreſsim reſtitueretur, ac pro eo tempore reciperet fructus canoniæ, inter quos ſit votum ac cętera capitularia. Inno. in c. querelam. nume. 6. uerſi. ſed quid ſi. de elect. Ripa in c. cum eccleſia. num. 102. de cauſ. poſſeſ. Biſigne. de reſtitu. ſpolia. deciſ. 14. Nec tamen debebitur reſtitutio eorundem fructuum capitularium cuiquam canonico, qui fuiſſet in pœnam propriæ contumaciæ ſuſpenſus per capitulum, ut per Aegid. deciſ. 244. uerum ſi capitulares propria authoritate receperint fructus dignitatis poſſeſſę per aliquem de capitulo abſentem, qui reliquiſſet vicarium poſtea defunctum, is poſſet uelut ſpoliatus petere eorum fructuum reſtitutionem, non euitandam per capitulum, ſub prętextu quòd hi fructus fuiſſent erogati in ſalario miniſtri eccleſiæ electi à capitularibus loco vicarij defuncti, vti deciſum refert Biſignet. in deciſ. 2. de ſupplen. negli. pręla. Cum nec iure licuerit capitulo uices illius vi-

carij defuncti alteri cuiquam demandare ſine authoritate ſuperioris, ut per Aegid. loco quo ſupra. Aç pariter tenerentur capitulares ad reſtitutionem quotidianarum diſtributionum, quæ eis accreuiſſent ex non ſeruitio alicuius canonici, cui nondum fuiſſet per capitulum debita poſſesſió tradita poſt ceſsionem condemnati in ſpolio, ne aliàs capitulares lucrarentur ex eorum dolo in recnſanda debita poſſeſsione, vti deciſum in cauſa Cæſaraugu. chori. 27. Nouembris 1542. refert Putc. deciſ. 337. 371. lib. 1. & latius dictum & obtentum in cauſa Giennçn. fructuũ, vt & ſi in fructibus fieret cõdemnatio, etiam diſtributiones continerentur ſub nomine fructuũ. Mohed. deciſ. 109. & Tanis. deciſ. 49.

28 † Solita dominorum proſpicientia, fuit occurſum auiditati cuiuſdam litigantis, qui poſt duas ſententias contra ſe latas, appellationeque à ſe interiecta (eo tempore quo nondum in curia fuiſſet uſu recepta conſtitutio Aegidiana, de qua mox dicam) ad effectũ vt fruſtraretur effectum tertiæ ſententiæ contra ſe ferendæ, pendente iudicio appellationis, curauit per colluſionem committi contra ſe cauſam per tertium in petitorio ſuper eadem re, in quo facillime & celeriter colludens ſuccubuit cum ſẽtẽtia & re iudicata, ac reali executione, confiſus, ſe uelut non poſſeſſorem non poſſe condemnari per tertiam ſententiam poſſeſſoriam, allegando ſe inuitum via iuris è poſſeſsione cecidiſſe: qua tamen fraude per dominos detecta, mandarunt nihilominus tertiam ſententiam ferri, quæ pro tunc ſaltim eſſet profutura in fructuum & expenſarum recuperatione; Idque eueniſſe in quadam cauſa Burgenſi refert Creſcen. in eius deciſ. 40. nominato etiam authore ipſius malitię; quinimmo & qui poſſeſsionem virtute eius ſententiæ colluſoriæ cœpiſſet dici, poſſet ſpoliator à quo vitio eum non eximat ſententia, quę tertio ſpoliato non obſit, vt inquit Pute. deciſ. 21. de reſtitu. ſpoli.

29 † Si poſt petitorium cumulatum cum poſſeſſorio, probationes utrimque receptę petitiorium concluderent ad fauorem rei conuenti, non poſſet ferri ſententia in ſpolio æque probato ad fauorem actoris, nec ratione fructuum, & expẽnſarum, cum ea probatio petitorii, ſicuti abſorberet omne ius poſſeſſorii, quo ad cauſam principalem, ita pariter abſorbeat in fructibus ei acceſſoriis, vt per Aegid. deciſ. 406. licet Abb. in c. paſtoralis. num. 27. de cauſ. poſſeſ. & propri. adhibeat diſtinctionem inter quaſdam ſpecies fructuum, vt ibidem per eum: verum ſi poſt petitorij iudicium inchoatum vnà cũ poſſeſſorio ſuſpenſioneque ſubſecuta, conſtiterit tantum de ſpolio, ſuper eo ſolo, poterit pronũciari unà cum condemnatione fructuũ (ſecundum qualitates iam dictas) ad quos integraliter reſtituendos

tenere-

teneretur condemnatus priuſquam ſuper petitorio audiretur, quibus per ſe plene ſatisfactis, ſi reus maluerit petitorium proſequi, in eoque actor effectus plene probauerit & obtinuerit, ſit vltra rem ipſam nedum fructus per ſe ſolutos recuperaturus, ſed & alios omnes poſtea per aduerſarium perceptos, cum illa prima cumulatio petitorii, in qua nullum ius haberet (ut euentus docuit) adeo illum conſtituerit in mala fide, ut ex die primi iudicii quaſi à ſemet ipſo interpellatus nullos fructus ſuos fecerit, non obſtante ſuſpenſione ſubſecuta, de ſe ipſo tantum conqueſturus, dum ab initio petitorium inconſulto cumulauit, quod potuiſſet ſine cumulatione, ſolum ſpolium committens, & in eo obtinens unà cum fructibus, euitare prędictam condemnationem fructuum in iudicio petitorio per ſpoliantem poſt obtento, uti diffinitum per dominos de Rota in deciſ. 193. in antiq. & 405. in no. Idemque ſentit Fely. in c. ſignificauerunt. num. 9. de teſtib.

30 † Sed ſi ſpoliatus ab initio agens petitorio tantum, ex concludẽtibus probationibus in eo obtinuerit, non poterit recuperare niſi fructus perceptos à die litis conteſtatæ. l. certum. C. de rei uendi. bene tamen poſſet ſibi ex integro conſulere cum nouo iudicio ſpolij, ad effectum recuperandi reliquos fructus ante litem conteſtatam perceptos, qui non fuiſſent debiti in iudicio petitorii. Quod quidem nouum iudicium ſpolii ſit æque profuturum in recuperatione bonorum mobilium, quæ fuiſſent occupata unà cum ipſa re ſpoliata, licet eſſet aliena, cum ex iudicio petitorio propria tantum mobilia deberentur. l. 1. §. ſi fundus. ff. de ui, & ui arma. Abb. in c. paſtoralis. num. 26 de cauſ. poſſeſ. Ripa in c. cum eccleſia. num. 103. eo. tit. Poſt ſuſpenſum uero petitorium ac latam ſententiam condemnatoriam in ſpolio, ſi impetretur per condemnatum gratioſum reſcriptum, ut in executione ſententiæ quo ad reſtitutionem poſſeſ-

31 ſionis in partibus, ſtetur iuramento partis præſentis, † quo vero ad fructus reciperetur cautio conſtito de paupertate (ad effectum vt interim audiri poſſet in petitorio) poterit in vim eius reſcripti, recipi etiam cautio iuratoria. Aegid. deciſ. 557. Cum & regulariter cõdemnatus de ſpolio, ſit audiendus in petitorio, ſi ante fructuum liquidationem verbo obtulerit ſolutionem fructuum, vel de his depoſitum fecerit, ſoluendis poſtquam fuerint liquidati. Deci. in l. edita. nume. 94. C. de eden. & in termi. dicit Mohed. deciſ. 311. Ac in Rota in cauſa Romana nullitatis confinium fuit moderamen adhibitum, vt cautio eſſet bancaria, cum ſuper fructibus duę iam ſententiæ fuiſſent latæ, licet diuerſæ ſummæ: Interdumque gratioſe concedi conſueuit, vt executio quoad fructus reſeruaretur in fine litis

iudicii petitorij, quod tamen prorſus denegaretur in ſpolio adeò doloſo, vt nullam reciperet legitimam excuſationem, vt pluries ſeruatum in Rota teſtatur Veſta. in deciſ.269. Cum nec in eo doloſo ſpolio, quoad fructus & expenſas præcedentes, ſit profutura ſententia lata in partibus ad fauorem ſpoliantis, ſed ad integros reſtituendos teneretur priuſquam ſit audiendus in petitorio. Mohe. in deciſ.117. & ſeq. Cum nec in ſpolio doloſo reciperetur pro fructibus reſtituendis, ceſsio bonorũ, quę in non doloſo recipi pro fructibus primæ inſtantiæ deciſum refert Pute. in cauſa Archi. de ſtella & in alia Ioan. Pau. deciſ. 466. Ac in eo qui per dolum poſsidere deſierit re in alium translata ſuccedit fructuum condemnatio, quorum executionem ſit vitaturus docens ſe illos non percepiſſe, vt reſolutum dicit Pute. in deciſ.4. de fruc.22. Octobris 1548. in cauſa Peruſi. In qua tamen, cum mox fuerit repertum rei translationem factam fuiſſe poſt inhibitionem iudicis, fuit die 14. Ianuarij anni proxime ſeq. per dominos deciſum illum teneri ad omnes fructus, qui percipi potuiſſent in pœnam attentati, ex nota. per Fely. in c. pen. de excep. Soz. in l. rem quę nobis. quęſt. 11. Rota in no. deciſ.25. ac ita inter dominos de Rota reſolutum refert Pute. deciſ.6. de fructi. & Achil. deciſ.5. eo. titu. qui tamen in deciſ.3. excipit eum qui iuſtam habuiſſet cauſam litigandi, ex qua excuſaretur à fructibus ab alio perceptis.

32 † Ex doli præſumptione orta ex occupatione rei vacantis iuxta termi. l. fi. C. vnde vi. procedit pariter fructuum condemnatio, vt eſt ibi communis cum Bart. quæ tamen ceſſaret, ceſſante doli præſumptione ex probatione iuſtę credulitatis, ex dictis ibidem per Docto. Proptereaque nec (velut ceſſante dolo) fiat aliqua fructuum condem natio in termi. l. inuaſor. C. vnde vi. vbi pręſupponitur non dolus, vt in ea dixi lib. 1. Vt nec ex tali occupatione rei uacantis; licet cum fractura oſtij debeatur eadẽ fructuũ cõdemnatio, quæ in interdicto unde ui. cũ in re uacanti penitus ceſſet perſonalis violentia, quæ unà cũ reali concurrere debeat in eo interdicto. Rota in no. deciſ.156.

33 † Super quibuſque fructibus ex cauſa ſpolii debitis poterit incerta ſententia ferri, tamquam ſuper acceſſorio, de neceſsitate certificando in executione, ut per Abb. in c. grauis. num.21. uerſi. ad ſecundum. de reſtitu. ſpoli. Rota in no. deciſ.22. in fi. Eademq; ratione, quòd fructus non principaliter, ſed acceſſorie cõtineantur in ſen tentia ſpolii, poſſet ab eorum condemnatione appellari, ubi etiam eſſet appellatio de iure prohibita in principali ſpolio: cuius quidem condemnatio ſit reparabilis in iudicio petitorio, quòd non eſt in fructibus condemnatis in iudicio meri ſpolii; Ideoque in hoc etiam

diuerſo

diuerſo iure cenſeantur, & ita deciſum refert Creſcen. deciſ. 120. Idemque dicunt Soz. in regul. 69. fallen. 5. Ripa in c. ſæpe. in fin. de reſtitu. ſpoli. de quo mox dicam in materia appellationum.

34 † Neque hæc fructuum condemnatio ac ſolutio euitaretur priuilegio c.Odoardus. de ſolutio.ſiue c.peruenit. de fideiuſ. quorum fauor non porrigitur ad ſpolii iudicium multo magis fauorabile, uti deciſum refert Mohed. deciſ. 117.& in cauſa Arborenſi dicit Ioan. Pau.deciſ.84.Idque optima ratione, ne id iuris prçſidium proſit doloſo ſpolianti cui denegatur cuiuſque iuris beneficium. Ac eadem ratione nec miſerabilis bonorum ceſsio profutura ſit ad euitandum debitum iſtorum fructuum; licet interdum eorum executio differretur ex inopia plene probata. Abb. in c.olim. il 2.in fin. de reſti-
35 tu. ſpolia. Toloſa. deciſ.466. † Et minus euitaretur perceptorum fructuum condemnatio in ſpolio, quamuis poſtea per Cameram virtute breuis Apoſtolici fuerit capta poſſeſsio, cum nihilominus primus ſpolians ſit condemnandus in fructibus per ſe receptis: Camera vero teneretur de poſtremo ſpolio, de quo Veſta. deciſ. 122. in fin. excuſaretur tamen à condemnatione fructuum, minor ſpolians, ac alter ſub colore breuis, & is in cuius fauorem lata fuiſſet ſententia in partibus, niſi (vt mox dixi) ſpolium probaretur non doloſum, vt inquit Mohe.d.deciſ.117. & ſeq.

Poſt ſententiam cum ſubſecuta re iudicata ſuccedit liquidatio fru-
36 ctuum perceptorum, † quæ ex conſuetudine quarumdam partium poſsit probari ac deduci ex ſolito redditu & cultura eius fundi, de cuius fructibus probatio quæritur. Quam tamen conſuetudinem minime recipiat communis obſeruantia: uelut ex qua non eliciatur concludens, & uniformis probatio fructuum perceptorum: vt per Bald. in l.1. nume.24. C. de fruct. & lit. expen. de quo uidendus Achilles in deciſ.4. de reſtitut. ſpoliat. Bald. in l. ſi fundum. in fin. C. de rei uendi. Ideoque requirenda ſit probatio effectualis perceptionis, quæ nec poſsit niſi prçſumptiue deduci ex ſolito vicinorum, quod poterit iuramento coadiuuari, de quo Bald. in d.l. 1. & in l. ſi fundum. in fin. Idque iuramentum ſit ei parti deferendum, quæ ueriſimiliter ſit fide legalior, & cui fructuum perceptorum ueritas ſit notior, vt tradit Angel. in l. ſi nauis.in fin. ff. de rei uendi. Iaſ. in l. apud Iulianum. nume. 5. ff. de legat. 1. & in l. admonendi. 2. lectu. num.311. ff. de iure iur. poſt Roma. ibidem nu.120. vt ſi fructus collecti fuerint in partibus ibidem & eorum probatio facilior futura; ubi etiam eorum extimatio ſit ſoluenda,ex nota.per Bar.in l.item illa. ff. de conſti. pecu. quem ad hoc notant Pute.in deciſ.1.de ſolutio.& Achil.in deciſ.1.de fruc.

Ac per

Ac per teſtes ſingulares & inuicem diſcordes probaretur fructuum perceptorum qualitas. gloſ. in l. ob carmen. ff. de teſtib. ubi late Alexan. poſt Bart. Neque in hoc, eadem probatio quæ pro concludenti reciperetur in regu. de ualore. eſſet æque recipienda in fructibus perceptis in hoc iudicio ſpoliatiuo, quorum difformis ſit computatio, ut inquit Caſſad. d. regu. de valore. deciſ. 19. & ſeq.

37 † Poſt liquidationem fructuum pręcedere debet eorum plena ſatisfactio, priuſquam de ſpolio condemnatus audiatur in petitorio, alioue prætenſo eius iure. c. fin. ubi Abb. num. 4. de ordi. cogni. & in c. accedens. il 2. ut lite non conte. Rota in no. deciſ. 319. de qua Staphil. de litte. Apoſtol. fol. 181. col. 2. Mohed. deciſ. 311. In quo non idem ſuccederet ſi ſenteutia fuiſſet abſolutorie lata ad fauorem rei conuenti de ſpolio: cùm nihilominus poſſet actor condemnatus procedere in iudicio petitorio ante reſtitutionem expenſarum, in quibus fuiſſet condemnatus: quę licet peti poſsint virtute executorialium, non tamen interim remorantur proceſſum in petitorio, ceſſante in hoc odio ſpolii, cuius cauſa in eo condemnatus non ſit audiendus ante plenariam ſatisfactionem fructuum & expenſarum, vt notant Fely. in c. ſignificauerunt. de teſtib. & Staphil. qui ſupra. In qua quidem fructuum ſatisfactione dabitur retentio eius quod erogaſſet poſsidens in cultura fundi, ſeu alterius rei reſtituendę. l. fundus qui. ff. fami. erci. cum ciuili iure fructus diminuantur ab expenſis, licet naturali iure non diminueretur, vt inquit Bal. in l. 1. in fi. C. de fruct. & litis expen. inter quas impenſas annumeretur etiam impenſa facta cauſa cuſtodię, ut per Specu. de contu. §. fi. num. 15. Bal. in d. l. 1. num. 8. quem comprobat Roma. ſingul. 332. reprobata opinione Bar. in l. cum quæreretur. §. prædiis. ff. de peti. hære. & l. ſi ita. §. fi. ff. de fun. inſtruc. ſi tamen eam cuſtodiam fuiſſe factam interſit agentis, nec fuiſſet ad eius damnum ac ęmulationem adhibita, de quo ibidem Bal.

38 † Vt & ſi ſpolians ante condemnationem liti & cauſæ ceſsiſſet in iudicio ſpolii, impediretur in proceſſu petitorii, niſi prius reſtitutis his fructibus qui poſt dolum adhibitum fuerint percepti: uerum in antea perceptis reciperetur ceſſio, exhibita liſta bonorū cum iuramento, de quo Pute. deciſ. 172. lib. 1. Nec pro fructibus reſtituendis tenue depoſitum eximeret condemnatum ab onere plenę ſatifactionis, ut deciſum in cauſa Toletana dicit Veſta. deciſ. 295. & multo magis cedens prædictus teneretur ad fructus per ſe perceptos poſt talem ceſsionem, & quatenus ipſe diceret ſe non percepiſſe, teneretur indicare illum qui poſt ceſſionem percepiſſet. Rota in no. deciſ. 158. In quibus terminis ceſsionis litis deciſus fuit caſus per dominos de Rota in cauſa Pampilonenſi,

nenſi. de qua Veſta. deciſ.231. dum quidam de ſpolio conuentus, ſub prętextu quòd eius Procurator ſpoliaſſet in partibus, illico, ceſſit liti, & cuicumque poſſeſsioni, faſsus ſibi nullum ius competere in eo beneficio, de cuius ſpolio ageretur, pluriesque proteſtatus, nõ eſſe ad vlteriora contra ſe procedendum, quo non obſtante fuit cõtra eum lata ſententia etiam fructuum condemnatoria, & ex non appellatione, decretis executorialibus unà cum relaxatione brachii ſecularis metu cenſurarum pro fructibus prætenſis centum ſoluit; licet poſtea eos recuperauerit in iudicio liquidationis in partibus commiſſo, in quo conſtiterit nullos inde fructus fuiſſe perceptos, ut ibidem refert Veſta. Nam & qui dolo poſsidere deſiiſſet, non teneretur ad fructus liquidatos, ſi doceret alium illos percepiſſe, vt dicit Pute. deciſ.4. de fructi.

Quando appellatio recipiatur in ſpolio. Cap. III.

SVbſecutiue poſt ſententiam ſpolii, tractaturus de eius appellatione, prius ſubiiciam ſingulas conſtitutiones deſuper editas, inter ſe admodum uarias pro temporum & authorum uarietate.

39 † Nam per eoſdem Imperatores Valent. & Theodo. qui uiolentam ſpoliationem tam graui pœna puniunt, ex l. ſi quis in tantam. C. unde vi. fuit etiam in eius odium promulgata lex 1. C. ſi de momenta. poſſeſ. per quam primum fuit denegata appellatio in ſpolio: quæ quidẽ lex nec vniformẽ ſenſum recipiat à Docto. quorum quidam ſint, qui dicant ex ea lege non prorſus reiectam appellationem, ſed tantum ſtatutum, non eſſe impeditiuam executionis, aut effectus ipſius ſententiæ: ſed in cęteris firmam remanere, vt Bar. in l.2. nume.6. ff. de appell. recipi. quem ſequuntur Paul. de Caſt. conſi.85. in fi.lib.2. Federi. de Senis conſi.76. Angel.conſi.107. & alii relati per Deci. conſi.28.in prin. & Ripam in c.ſępe. num.3. de reſtitu. ſpoli. Abb.in c.cum ad ſedem. num.32.eo.titu.dicens ſe ita conſuluiſſe, ut in eius conſi. 55. lib.2. Sed communior eſt aliorum ſententia, qui dixerunt, uigore d.l.1. (canonizatæ in c. fin.§.de poſſeſs. 2. quæſt.6.) prorſus adimi in omni poſſeſſorio virtutem appellationis, vt referunt Iaſ.in l.1.nume.4. C.de bo.poſs. ſecundum tabu.Paul.conſi.39.col.2.lib.1.Deci.d.conſi.28. col.2.Ripa in d.c.ſępe. nume. 3. ea potiſsimum ratione freti, quòd talis ſententia cenſeatur momentanea, velut mox reuocabilis in iudicio petitorio, ex probatione proprietatis, quæ abſorbet omnem poſſeſſionem. gloſ.

in d.§.

in d. §. de poſſeſsione. Bohic. in d. c. cum ad ſedem. 1.addi. Indeq; dicant poſſeſsionis cauſam eſſe parui momenti, quamuis ageretur de poſſeſsione alicuius rei magni ponderis, cum id pondus ad proprietatem tantum referatur, cui nihil obfutura ſit ſententia poſſeſſoria. d. l. 1. in fi. l. communi. §. fin. ff. de excep. rei iudi. c. cum eccleſia. c. cum ſuper. de cauſ. poſſeſ. Abb. in d. c. cum ad ſedem. num. 30. Deci. conſi. 352. nume. 3. Paul. conſi. 39. col. 1. de quo Anto. Nicell. in tract. de concor. gloſ. num. 26. & ſeq.

40 † Eademque ratione qua fuit inductum appellari non poſſe in poſſeſſorio reſtituendæ, nec recipiatur appellatio in poſſeſſorio adipiſcendę, vt eſt Saluianum, in quo habere locum dictam conſtitutionem. l. 1. C. ſi de momen. poſſeſ. firmant Bar. in l. 1. ff. de ſaluia. interdic. Iaſ. in §. item ſeruiana. num. 95. Inſtit. de acti. Ant. Negu. de pigno. 8. par. 1. mem. num. 3. Idemque in poſſeſſorio diui Adria. de quo in l. fin. C. de edic. diui. ut ibi dicit Deci. nume. 49. Paul. d. conſi. 39. in cæteriſque poſſeſſoriis adipiſcendæ, ut quorum bono. & eius generis aliis, ſimiliter appellationem reijci virtute eiuſdem legis 1. dicit Abb. in d. c. cum ad ſedem. num. 30. uerſi. ulterius. ac dictum in cauſa Tiburtina, referente Pute. deciſ. 375. lib. 3.

41 † Verum cum ex proceſſu temporis fuerint in iudiciali certamine expertis uere cognitum, quàm maxima ſint poſſeſſionis commoda, recitata per Docto. in §. commodum. Inſtit. de interdict. ac plerunque ex difficillima probatione dominij inane reddi iudicium petitorium, plane conſtitit cuius momenti eſſet ſententia poſſeſſoria, ut dicit Abb. c. conſultionibus. in fin. de offi. deleg. & in d. c. cum ad ſedem. iuſta ratione fuerit per ſacros canon. recepta appellatio in quolibet genere ſpolii. d. c. cum ad ſedem. clemen. unica. de ſequeſ. poſſeſ. & dicunt Bart. in l. 2. ff. de appell. recip. Ripa in d. c. ſępe. in fi. Roma. conſi. 324. in prin. Feder. de Sen. conſil. 76. Deci. conſ. 28. Ioann. Pet. in practi. libell. de ſpol. uerſ. per ueſtram. quod ſeruari dixerint in cunctis prouinciis Sacroſanctæ Romanę Eccleſię ſubiectis, & ita fuiſſe vſque ad noſtra tempora ſeruatum in hoc ſacro Rotæ auditorio paſsim teſtantur eius deciſiones, & referunt Io. Paul. in ſuis deciſion. 81. & 89. Veſta. deciſ. 181. nulla ratione tunc habita conſtitutionis Aegedianę, licet confirmatæ per poſtremum concilium Lateranen. 9. ſeſs. & etiam dicit Pute. deciſ. 477. lib. 2.

42 † Cum eius tamen obſeruantia fuerit noſtro tempore recepta, vt mox dicam, poſtquam pauca edixero de huius conſtitutionis Aegidianæ origine ſub Innocentio 6. qui dum in ea acerbiſsima, tamque funeſta translatione Romanę curię in Gallias, uellet huic nequitiæ ac labi aliquatenus mederi, deſtinauit eius Vicarium in

partibus Italicæ prouinciæ Picenæ Aegidium Cardinalem Hiſpanum, virum nobilem, inſignem, ac intrepidi animi, qui in ea tyrannicos motus cōpeſceret, deprauatosq; populorū mores corrigeret, atque emendaret, qua quidem ſpe nec fuerit fruſtratus, cum is Cardinalis infra terminos iuriſdictionis ſibi demādatæ omnes tyrannicos motus cōpeſcuerit, populoſq; ſaluberrimis inſtitutis gubernauerit, editis quāplurimis conſtitutionibus pro tempore opportunis, quas obſeruari mandauit in prouincia iuriſdictioni ſibi demandatę ſubiecta, in qua inter mores tā deperditos, frequentibus ſpoliis, ſaluberrime ſtatuit nō poſſe appellari in cauſis momētaneę poſſesſionis, expreſſe inhibitis iudicibus, ne appellationes deſuper interiectas reciperent, vt dicitur in 6. libro ſuarum conſtitutionum. c. 29. in quo quidem nedum renouauit prędictam iuris ciuilis ſanctionem, de qua in d.l.1. ſed eam uberiorem reddidit, in prouincia tamen ſibi cōmiſſa, extra quam eius authoritas non porrigeretur.

Quas quidem Aegidii conſtitutiones per Sixtum Pontificem 4. mandatas ſeruari, tam in Vrbe, quàm in reliquis Prouinciis Romanę Eccleſię immediate ſubiectis, teſtatur Paul. 3. in eius Bulla ad hoc ſpecifice edita tertio Calendas Auguſti 1538. In qua renouatis prędictis conſtitutionibus Sixti & Aegidii tamquam ualde proficuis, iusſit eas ſeruari in omnibus Vrbis tribunalibus, à quo tempore citra ſuam obſeruantiam in Vrbe receperunt, cum moderamine tamen adhiberi ſolito per Dominos de Rota, uelut æquisſimos omnium iudices: qui in cauſa Parmenſis iuriſdictionis coram Veſta. dixerint illam conſtitutionem nihil operari in terris & prouinciis Eccleſiæ Romanę mediate ſubiectis, ad quas nec eius verba porrigantur, ſed ad loca tantum immediate ſubiecta; Ideoque porrecta ad ciuitatem Auinionenſem, velut immediate ſubiectam Apoſtolicę Sedi deciſum: neque tamen concilium Lateranen. talem conſtitutionem approbans, illam extendat ultra loca in eadem expreſſa, vt refert idem Veſta. in eius deciſ. 181. Et multo minus ea conſtitutio Aegidiana porrigatur ad terras imperii, vti deciſum refert Mohed. deciſ. 47. † In quibus non ſeruetur ius canonicum quo ad appellationem interponendam in ſpolio, ſed diſpoſitio tantum l. 1. C. de momenta. poſſeſſ. tamquam ab imperatoribus promulgata, vt eſt communis, de qua Alex. conſ. 2. nume. 14. lib. 3. Paul. conſ. 39. col. 2. lib. 1. Quamuis in hoc Baldus conſuluerit ſeruandum eſſe ius canonicum etiam in terris imperii ſi ageretur iudicio canon. reintegranda. in quo dicat ius canonicum ubique ſeruari oportere, cuius meminit Ripa in d.c. ſæpe. in fin. ac Ioan. Pet. in ſua pract. libell. in ſpol. verſ. per veſtram. ſecutus opin. Bald. quam dicit eſſe ſolidam

veritatem, de qua aliter ſenſerit Ripa in l.2.in fin.ff.quorum bono. ſed communis, vt dixi, eſt contra Bald. velut magis iuri conſona, ac iure quidem porrecta conſtitutio Aegidiana per Paulum 3. ad cauſas pendentes: Nam licet conſtitutiones inhibentes appellationē dicantur reſpicere ordinatoria non deciſoria iudicii, vt per Alex. in l.1.in fin.ff.de leg.2.& alii recitati per Decium in c.cum eccleſia. num.43. de conſtit. ac in ordinatoriis regulariter attendatur tempus conſtitutionis nouiter editæ: tamen ſi conſtitutio non eſſet noui iuris inductiua, ſed alterius confirmatoria; porrigeretur etiam ad pendentia per appellationem. Fely. in c.fin.num.12.de appell. Adeo ut ſi confirmatio fieret priuſquam conſtaret de iniquitate ſententiæ, eſſet omnino ſeruanda, non obſtante appellatione interpoſita: ſecus tamen futurū, ſi iam de iniquitate primæ conſtitiſſet, quę per ſecundam ſit reuocanda: quo caſu ſecunda non reciperet appellationem, vt in pluribus cauſis deciſum referunt Pute.in tit.de Aegidiana deciſ.6. & 8.aliàs. deciſ.477. lib.2. & Veſta. deciſ.112.& ſeq. Ac id quod dicit Deci. in c. cum eccleſia. num.43.in fin.de conſtit. videlicet, prædictas conſtitutiones reſpicere deciſoria ſi non ſit appellatum, tunc reciperetur, ſi nullatenus poſſet ſententia poſſeſſoria reparari in iudicio petitorio, ut ibidem dicit Deci. & Pute.in quem caſum ſemper recipiatur appellatio, vt mox dicam. Nam & ſi Aegidiana locum habeat in prima ſententia; ſatis tamen erit prima, iſthęc ſecunda reſpectu Aegidianæ, quæ nondum fuiſſet uſu recepta niſi tempore ſecundæ inſtantiæ; adeo ut à prima licuiſſet appellare, ut inquit Pute. d. deciſ.472. in fin. Atque ita paſsim recepta fuerit in obſeruantia hęc conſtitutio Aegidiana, vt velut notoria non egeat productione in actis, vt dixerunt Domini in cauſa domus, vt refert Verall. deciſ.422. qui in alia deciſ. 127. dicat, eam conſtitutionē ſibi locum uendicare in quocunque poſſeſſorio, ut etiam dicit Soz. iuni.conſ.182. nume.15. lib.2. & Grat.conſ. ulti.in prin.lib.1. cum hæc conſtitutio ſit fauorabilis tamquam reductiua ad terminos iuris communis l.1.C. ſi de moment. poſſeſſ. ac propterea etiam extenſiua, ut per Rui.conſ.195.num.10.lib.1.

44 † Neque tamen ea quę dicta ſunt de appellatione recipienda iure canonum, verificentur in quocunque ſpolio: quod quidem ſi à notorio raptore patratum fuerit, nullo iure canonum, nec alio quoquam reciperet appellationem, quę non debeat præbere fomentum ac defenſionem notoriæ iniquitati.c.cum ſpeciali.§.porro.de appel. nec in notoriis cenſeretur proprie ſententia, ſed executio, à qua non licet appellare.l.ab executione.C.quorum appell. Inno. in c. ex parte. de verb. ſignifi. niſi in ipſa appellatione exprimeretur cauſa probabilis

babilis, ex qua differenda eſſet executio: idemque recipiendum in omnibus cauſis, in quibus denegaretur aliquo iure appellatio ſinę expreſsione cauſæ, ut per Bart. in l. 2. ff de appell. recipi. Inno. in c. iuſtos. §. prętere a. de offi. deleg. Roma. conſ. 324. in fin. Neque etiã de iure canonico, ſeu alio cauſa poſſeſſorii eſſet appellabilis ſi fuiſſet expreſse commiſſa cum clauſula, appellatione remota, cuius inſertio omnino tollat appellationem in poſſeſſorio. Franc. in c. paſtoralis. verſ. 17. de appell.

45 † Minus etiam generaliter verum ſit, quòd de iure ciuili non recipiatur appellatio in ſpolio cæteriſque iudiciis poſſeſſoriis uirtute l. 1. C. ſi de moment. poſſeſ. quia ſi poſſeſſorium iudicium habeat admixtam cauſam proprietatis (ut eſſet ſi ageretur de iuriſdictione, matrimonio, uel aliis ſimilibus) eorum cauſa eſſet appellabilis ratione petitorii connexi, quod nequeat à poſſeſſorio ſeparari, ut late dixi inter ęxceptiones: nam ſicuti in huiuſmodi cauſis ſpeciali quodam iure recipitur non iuris exceptio, ne aliàs iuri connexo prę-iudicaretur; æqua etiam ratione recipiatur appellatio, ne idem præiudicium incurreretur, ut per Iaſ. conſ. 187. lib. 2. Deci. in l. 1. num. 6. C. de bono. poſſeſ. ſecund. tab. & conſi. 28. col. pen. verſ. 4. Pute. deciſ. 275. lib. 2. proptereaque liceat etiam non obſtante Aegidiana appellare, ſi pars ſententiæ adnexam habeat rem appellabilem, ut inquit Pute. in tit. de Aegidiana deciſ. 7. qui ſecus fore dicat ſi petitorium poſſit quoquo pacto ſecerni à poſſeſſorio, ex quo non poſſe ab eo poſſeſſorio appellari pluries deciſum refert in deciſ. 1. de Aegidiana, & in deciſ. 275. & 290. in fin. lib. 2. & 375. lib. 3. ſubiiciens etiam quo ad matrimonialem cauſam attinet, ut ſi eius cognitio deducta fuerit incidenter ad effectum probandæ legitimitatis filii, ſeu eius primogeniturę, quòd non propterea ex matrimonio deducto cenſeretur mixtura in cauſa ſpolii, cum nihilominus remaneret appellabilis in eius primęua natura: Ac cauſa iuriſdictionis, de qua dixi eo caſu intelligeretur mixta, ſi contra dominum ageretur de eius ſpolio; ſecus ſi contra alium in quo ceſſaret mixtura proprietatis, & reiiceretur appellatio etiam uirtute Aegidiana, vt per Put. eo. tit. deciſ. 3. aliàs 453. lib. 2. Neque appellationis reiectio uirtute d. l. 1. ullum afferre debeat incommodum proprietati, vt dicitur ibidem in fine, & in c. cum ſuper. & c. cum eccleſia. de cauſ. poſſeſ. & proprie. Qua ratione dixit Abb. in c. cum ad ſedem. col. pen. de reſt. ſpol. non poſſe appellari à primo decreto, ſi ex eo nobile præiudicium afferretur in aliqua parte eiuſdem rei, ut in exemplis per

46 eum traditis. † Ac quotiens poſseſsionis recuperatio uériſimiliter non eſſet futura momentanea, ſed difficilis in iudicio petitorio, re-

ciperetur appellatio etiam de iure ciuili, iuxta gloſ. in d.l.1. Bal. in l.2.nu.9.C.de appell. recip. Deci. in l.1. C. de bono. poſs. ſecund. tab. & eo magis reciperetur, ſi in petitorio eius ſententię effectus, quo ad poſſeſsionem, eſſet fruſtratorius, ex communi opi. cum Bar. in d.l.2.nume.9.& in l.creditor. §.iuſſus. uerſ.quærit gloſſa.ff.de ap pel.Bal. in l.poſt ſententiam.nu.8.C de ſenten.Abb.in c.cum ad ſedem.nu.30.de reſti. ſpol.Paul. de Caſt.conſi.39.col.fin.lib.1. Deci. conſi.24.num.11.Soz.in regu.68.2.fallen.Anto.Nicell.de concord. gloſ. num.31.ac ſæpius deciſum, cum nec reſtitutio in ſpolio ſit ita propere fienda, ſi non remaneat cauſa proprietatis integra in iudicio petitorio, ut per Rui. conſ. 37. nume. 1. lib.4.

47 † Indeque inferatur, quòd appellatio recipitur in ſententia poſſeſſoria lata uirtute l.ſi quis in tantam. C.unde ui. Cuius iudicium admixtum habeat petitorium quo ad pœnam, vt ait Bar.in l.1. nu.10. C.ſi per vim. ubi Bal. in fi. Nec ea pœna ſit recuperabilis in iudicio petitorio, ut per Bohic. in c.cum ad ſedem. 1.addi.de reſtitu. ſpoli. Card.in clem.1.col.4.uerſi.concludit de ſequeſt.poſſeſ.Feder. conſ. 76. Deci. d. conſi. 28. verſ.hoc in ſimili. & eſt communis opin. de qua Ripa in d.c.ſæpe.num.102.de reſti. ſpolia. qui licet recenſendò in hoc uarias Doct.opin.nitatur contra communem, ſit tamen com muni inhærendum exemplo Dominorum de Rota, qui eandem opin. firmarunt euidentiſsimis rationibus, de quibus Veſta. deciſ. 213. in fin. de qua etiam meminit Pute. deciſ.1. de Aegidi. Verum ſi ex prędicta l.ſi quis in tantam. non ſpecifice ageretur ad pœnam, ſed tantum ad poſſeſsionem reſtituendam (quorum eſſe iudicium ſeparatum ſuo loco dixi) eo caſu non aliter appellatio reciperetur quàm in cæteris iudiciis poſſeſſoriis ceſſante ea ratione irrecuperabi litatis, ut per Deci.d.conſ.28.poſsitque pariter de iure ciuili appellari à decreta poſſeſsione iuris, de qua Bald. & Roma. in l.1. C. de bono. poſſeſs. ſecun. tab.relati ibi per Iaſ.3.notab. atque approbati, ſuper adhibitis aliis limitationibus ad d.l.1. C. ſi de moment. poſſeſ. de quibus ibi per eum.

48 † Et nedum in d.l. 1. ſed & in maioribus termi. conſtitutionis Aegidianę eſſet appellabilis ſententia lata in ſpolio, cuius quæſtio eſſet incidens in cauſa principaliter reſpiciente proprietatem, cuius exemplum colligere liceat ex deciſ. Veſta. 213. ſi dum ageretur iudicio fini. regund. eo pendente fuerit compertum alicuius rei partem fuiſſe vſurpatam, ac propterea incidenter de ſpolio actum & obtentum, in quo appellatio eſſet recipienda, ſicuti reciperetur in cauſa principali, cuius naturam induat id incidens.l.ſi irruptione.ff. fini.regun.& Veſta.ibidem dixit, Quòd etſi in ipſomet iudicio ſpolii ali-

lii aliquod grauamen fuerit per interlocutoriam incidēter illatum, poterit ab ea appellari.Bal.in l.poſt ſententiam.num.8.uerſ. pone ergo.C.de ſenten.Soz.in regul.434.fallen.4.ac licet principaliter de ſpolio fuerit actum cum ſubſecuta ſententia reſtitutoria unā cum cō demnatione fructuum, expenſarum, ac damnorum, & intereſſe, poſſet non obſtante Aegidiana appellari ab ea acceſſoria condemnatione fructuum, uelut irrecuperabilium in futuro iudicio petitorio; niſi tamen utrumque iudicium ab initio fuiſſet cumulatum ac petitorium poſtea ſuſpenſum (ut paulo ante dixi) Soz.in regul. 69. fall.5.Ripa in c.ſępe.in fin.de reſtit.ſpoliato.Idque ſeruari in Rota referunt Creſcen.deciſ.120.Aug.deciſ.347. Nec ſecus futurum in damnis & intereſſe ex cauſa non reſtitutę poſſesſionis,dicit Bar.in l. creditor. §.iuſſus.in fi.ff.de appel. Atq; in cūctis fere ſpeciebus,quas diximus de iure ciuili recipere appellationem (non obſtante l. 1. C.ſi de moment.poſseſs.) ęque reciperetur,non obſtante Aegidiana, quam etiam non habere locū in iudicio mixto inſeparabili dixit Pute. deciſ.230. in fin. lib. 2. nec ubi remanſura non eſset res integra in proſecutione petitorij,& ideo in cauſa Senogalien.bonorum deciſum fuerit non obſtante Aegidiana potuiſse appellari à ſenten tia lata in partibus reſtitutoria poſsesſionis ſpoliatæ ad effectum proſequendi ſocietatem uſque ad tempus conuentum, quod quidē principaliter petitorium reſpiceret, non remanens integrum dempta appellatione.

50 † Quocunque autem iure reijcitur appellatio in poſseſsorio, id intelligi neceſſe ſit reſpectu tantum ſimplicis iniuſtitiæ, cum ex allegatione nullitatis ſententiæ,ſeu notorię iniquitatis,de his primum cognoſci oporteat ante aliquam executionem, ex plene dictis per Salice.in l.fin.§.fin.C.de appell. & Iaſ.in l.1.nume.7.ff.de iuſti.& iur. & in l.1.nume.5.C.de bono.poſſeſs.ſecun.tab. Alex.conſi.2. nume.11.lib.3.Corn.conſi.305.litte.A.lib.3.Soz.conſ.39.nume. 33.lib.4. Marſil. in l.1.nume.155.C.de rapt. virg. Guido Pape deciſ.58.Thom. Ferre. in tract.appella. quæſt.5.nume.47.Pute.deciſ.163. cum ex denegatione appellationis non cenſeatur ſimul prohibita querela nullitatis ſententię, vt ibidem dicunt Docto. vnà cum Bar.in l.ſi expreſsim.col.pen.ff.de appella. Bal. in l.1. num. 3.C.ne lice.tert.prouo.Deci.in c.cum ſit.de appel. & in l.fin.nu.49. & ſeq.C.de edic.diui Adri. Nec per conſequens prohibita querela euidentis iniquitatis,quæ nullitati comparetur.Alex.conſi.91.nu.3. lib.3. Soz.in regul.69.fallen.1. Thom.Ferr. qui ſupra,qua de cauſa, nec Aegidiana ullatenus attendat ſententias notorie iniquas, & ex eiſdem actis reuocabiles, vt dicit Pute. in deciſ.4. de Aegidiana,

Indeque

51 † Indeque conſueuit excitari id dubium, an reclamans á ſententia contra ſe lata, allegando nullitatem, ac appellando quatenus ſit ualida, dicatur proprie appellare, ſeu principaliter dicere de nullitate, quod poſtremum negauit Salice. cui contrariantur communiter prædicti Docto. ut teſtatur Alex.d.conſ.91.recepta ea communi ſententia, quòd tunc nullitas cenſeatur æque principaliter deduci proptereaq; recipienda etiam in caſibus in quibus appellatio reiiceretur, cum ut ait Bal.in c.fi.uerſ.ſed nũquid, quo tempo. miles. prędicta verba hunc ſenſum recipiunt, videlicet, dico ſententiam nullam; & ideo appello à grauamine facti, ac in euentum quòd non
52 ſit nulla, appello, ex quo nullitas ſit principaliter deducta.†Ac etiã ubi de iure non reciperetur appellatio, admitteretur ſupplicatio ad Principem cum allegatione proceſſus habiti ſine cauſæ cognitione, ſecundum Paul. de Caſt. in d. l.fin. verſ. ego puto.C.de edict.diui. cuius dictum non ſimpliciter recipitur per Alex. ibidem num.28. & Deci.num.49. & per Pariſ.conſ.54. nu. 19. lib.3. ſed adhibita diſtinctione communiter comprobata, videlicet, vt in quibus caſibus in poſſeſſorio non recipitur appellans, ſiue ratione tantum perſonæ, ſiue mixta ratione perſonæ & cauſę, poſſit tamen ſupplicari: ſed ubi ratione tantum cauſę prohibita eſſet appellatio, æquę ſit prohibita ſupplicatio, cum id poſſet reparari in petitorio, vt ibidẽ per Deci. In utraque autem ſpecie poſſet per uiam recurſus iudicis officium implorari, ut dicitur in fœudis, quorum ſpolium ideo appellationem recipiat, quòd in his non ſit proprie appellatio, ſed recurſus ad officium iudicis, vt dicit Bal. in d.c.fin.quo tempo.mil.relatus per Caccialup. in tracta.fœudo.arti.6.nu.47.

53 † Verum ſi appellationi interpoſitæ, à qualibet ſententia poſſeſſoria iudex ſimpliciter detulerit, poſſet eius uirtute procedi, tacente tamen aduerſario. Bal.in l.poſt ſententiam. num.7. uerſ.pone ergo. C.de ſentent. quem referendo, ſequitur Iaſ. in l.1. num.5.C.de bono.poſſeſs. ſecun. tab.& in l.patre furioſo.num.12.ff.de his qui ſunt ſui uel alie. iur. Alex.poſt Bart. in l.2. quæſt.1.ff.de appell. recipi.& in conſi.2.in fi.lib.3. Franc.in c.ad decimas.de reſtit.ſpolia.in 6.Sed non ita ſimpliciter appellatione admiſſa, ſed cum qualitate ſi & in quantum, cenſeretur reiecta, ſiue ius ciuile, ſiue conſtitutionem Aegidianam reſpiciamus, cum ex ea qualitate reſeruatiua, cenſeretur iudex ſe referre ad formam ſeruandam iuxta iuris diſpoſitionem, vt per Card. in clem.2. §.fin.de appell. Corn.conſ.305.litte. A. lib.3.

54 Niſi omnino pars appellata † tacendo ſineret diſcuti, ac diffinitiue pronunciari ſuper inſtantia appellationis, nulla prorſus oppoſitione, aut proteſtatione adhibita. Nam ſicuti ex tali patientia pręiudicaretur

caretur rei iudicatæ (quæ ſui natura appellationem reſpuit) æque prçiudicetur in ſententia poſſeſſoria non appellabili, ex late traditis per Specula.de exeq. ſenten.§.poſtremo. nume.4. & Roma.in l.admonendi.num. 39.ff.de iureiur.Iaſ.in d.l.patre furioſo. num.23.& in l. iudex poſtquam. num.8.ff.de re iudi. Fely.in c.inter cęteras. 5. declara. eo. tit. & in c.quoniam contra.4.fallen. de probat. Deci.in l.res iudicata.in fin.ff.de reg.iur.ac latius dictum in cauſa alimentorum de Vrſinis.

55 † Nec pariter actori ſuccumbenti in iudicio ſpolii abſoluto reo, liceret à ſententia abſolutoria contra ſe lata appellare, ſicuti nec ipſi reo condemnato licuiſſet; Idque eadem ratione momentaneæ poſſeſsionis, cum in utroque remaneat ius integrum proſequendę proprietatis, nec actori licere debeat quod reo non liceat.c.fi.de mutu. petitio.c.cum inter. de excep. ex regu.non licet.in 6.ſed omne commodum uelut in correlatiuis debeat eſſe cōmune.l.fi.ff. de acceptila. Sarnen. de Trienna. quæſt.39. num.4. cum & fauor appellantis etiam appellato communicetur. Paul.conſ.452.num.9.lib.2.Rota in nou.deciſ.204. Quinimmo magis iura faueant reo quàm actori, ex iuris regu. & dicit Alex. in l.de die. ff.qui ſatiſda. cog. Ac ita deciſum in noſtra cauſa Aſſaſinaten. ſpolii coram Fabio, refert Pute. deciſ.39.& poſtea in cauſa noſtra Vrbeuetan. dicit idem Pute. de Aegidia. deciſ.8.& Auguſt.deciſ.3.& 43.Neque ab hoc diſsentiant Bar. in l.2.nu 5.de appell. recipi. Abb.in c.cum ad ſedem.num.30. de reſtitu. ſpoliat. Paul.conſi.39.in fin. lib.1. dicentes, actorem appellare poſſe etiam iure ciuili à ſententia poſseſsoria contra ſe lata ſi non eſset ei alio remedio conſultum, ne contingeret omne ius ſuū penitus deperire ex prima inſtantia: Nam & idem liceret reo condemnato, cui utique appellandi ius eſset, ſi omnia iuris præſidia ei deeſſent recuperandę poſſeſsionis in iudicio petitorio, ne aliàs inaniter diceretur à iure re, vel habitu momentanea poſſeſsio in l.1.C. de momen.poſseſ. ſi nullo remedio eſset conſultum ad eius recuperationem, cum & (ut mox dixi) appellare liceat ex difficili recuperatione in petitorio, ut eſt communis cum Bart. in l. 2.ff. quorum

56 bono. †. Quòd ſi abſoluto reo, actor poſt eius legitimam appellationem ac iudicis admiſsionem, ipſum reum ita abſolutum ſpoliaret, uel turbaret pendente iudicio appellationis, eo iure cenſeretur, ac ſi non appellaſset, uelut tacite renuncians appellationi per eius abuſum.c.an ſit. c.cum teneamur. de appell.Matthęſi. ſingul.28. incip. nota quòd actor. cum indignus reddatur omni appellationis præſidio, qui in eius iudicii contemptum quicquam attentauerit.

57 † Actore autem ita ſuccumbente, ex rei abſolutione vnà cum ex-

penſarum

penſarum condemnatione, ſi eius procurator appellare neglexerit in caſibus recipientibus appellationem (ex quo poſſet peti reſtitutio aduerſus rem iudicatam, iuxta term. l. eleganter. §. ſi dolo. ff. de dolo. in quibus etiam loquitur Fely. in c. 1. num. 13. vt lite non conteſt. & Rota in antiq. deciſ. 313. Caſſad. de appell. deciſ. 5. & in cauſa poſſeſſoria dicit glo. pen. in fi. C. ſi de momen. poſſeſſ.) actor audiretur, ſed refectis prius expenſis, cum nec ad aliud nō teneretur ex abſolutione rei, & deciſum in cauſa Toletan. parochialis: niſi tamen ipſi actori allegantі paupertatem concederetur commiſsio reſeruatoria expenſarum in fine litis, conſtito de eius paupertate, ut not. Staphil. de litt. Apoſt. fol. 181. in paruis, & in aliis. num. 20. ita declarans deciſ. 319. in no.

58 † In quibus autem caſibus non liceret de iure appellare in cauſa momentaneę poſſesſionis, poterit tamen peti reſtitutio in integrum per minorē, ſeu abſentem, contra ſententiam latam ex iniuſta cauſa, vel ex falſis inſtrumentis, aut teſtibus. l. 1. & 2. C. ſi aduer. rem iudic. gloſ. in uerbo reformationem. in l. 1. C. ſi de momen. poſſeſs. & ibi Bar. in fi. & Bal. num. 13. Papi. in eius pract. de forma appella. à diffini. §. coram. verſ. in cauſa. & dicit Pute. de Aegid. deciſ. 5. vt ſi ex eo reſtitutio denegaretur, legitime appellari poſſe dicit Pute. deciſ. 16. & ſeq. de reſti. in inte.

Ac quotiens per aliquod ſtatutum tollitur appellatio in hoc poſſeſſorio, intelligi debeat etiam in appellationibus iure ciuili receptis, ut ex natura ſtatuti aliquid ultra ius commune operetur, ſicut dicit ex mente Bal. Anto. Negu. in tract. de pigno. 1. mem. 8. partis. dicens, id facere ad materiam conſtitutionis Marchię, prohibentis appellationem in poſseſſorio intelligēs de Aegidiana, de qua mox diximus. At quam tamen exiſtimo non poſſe eius dictum applicari, cum Aegidiana reſpexerit ius canonicum, quo liceret appellare, ac propterea in eo ſtatutum ſatis operaretur abſque alia excluſione earum ſpecierum, in quibus iura ciuilia appellationem recipiunt, & ita uidetur hoc intelligere Pute. in deciſ. 1. de Aegid.

De executione ſententiæ in Spolio. Cap. IIII.

59 Poſt † congruam ſententiam ſpolii, de qua dictum eſt niſi ſubſequeretur eius executio, inanis euaderet ſententia vnà cum reliquo proceſſu, cuius fructus in executione tantum conſiſtat, ut per Caſſad. de dol. & contu. deciſ. 3. in fin. Ideoque opportune ſubiicienda ſit

da ſit cognitio ipſius executionis, ne quicquam prætereatur pro cō-plemento huius iudicii ſpoliatiui. Dico igitur in primis diſtinguendo quędam eſſe reſpicientia modum exequendi: quędam uero quę reſpiciunt ipſam met executionem; atque alia ſunt, quæ executionem impediant, alia quę differant: ſicuti enim ſunt pleræque exceptiones, iam late diſcuſſę, quæ iudicii proceſſum & ſententiam impediunt, ita pariter aliæ ſint executionem ſententiæ impedientes.

60 † Modus namque executionis ſententiæ ſpoliatiuę virtute canon, reintegranda. futurus eſt cum reali atque integra ſatisfactione rerū ac fructuum uſque ad obolum, in quo nec ſufficerent pignora alię-ue cautiones recitatæ per Archid. in c. quia ſæpe. num. 5. de elect. in 6. Lucas de Penn. in l. ſi coloni. num. 54. C. de agric. & cenſi. lib. 11. Paris. conſi. 1. num. 146. lib. 1. dicens etiam expenſas extraiudiciales uenire in executione huius iudicii: quem quidem effectum plenarium executionis importat id uerbum, reſtituere, inſertum in ipſo canone, vt ibidem per Archid. & Fely. in c. uenerabilem. in prin. de offi. delega. ex quo omnia ſint redigenda in priſtinum ſtatum, ac ſi nulla ſucceſsiſſet ſpoliatio. In qua executione concludantur omnes res ablatæ, cum uniuerſis damnis & intereſſe, ut ibidem Luc. num. 32. Abb. in c. accedens. il 2. nume. 5. vt lite non conteſt. Paris. d. conſi. 1. nu. 143. & ſeq. lib. 1. Nam & ſi eius canonis præſidium non principaliter competat pro rebus mobilibus, in quibus iam fuiſſet à Prætore ſtatuta propria actio ui bono. rapto. ſi tamen mobilia ſint acceſſoria alicuius rei immobilis, eius naturam induant in hoc iudicio; vt etiam ea in executione ſententiæ ſint inſimul reſtituenda, Abb. in c. grauis. nume. 2. de reſtitu. ſpolia.

61 † Atque adeo in hoc iudicio requiratur pleniſsima executio, priuſquam habeatur cognitio petitorii, ut interim donec omnia prædicta compleantur, non currant eius iudicii petitorii fatalia, uti ſeruari referunt Ioan. Pau. deciſ. 101. Veſta. deciſ. 237. Nec ſi interim ante executionem poſseſsorii fuerit cauſa petitorii inſtructa, diceretur propterea obtinens in ſpolio renunciaſse priuilegio huius executionis fiendæ, cum integra omnium ſatisfactione, priuſquam petitorium expediatur, ut deciſum refert Pute. in cauſa Aſſaſin. deciſ. 295. lib. 2. ut poſſit in quacunque parte iudicii petitorium impedire non facta integra ſatisfactione, vt ibidem Pute. Quæ autem de plena reſtitutione diximus vtique procedant etiam contra eccleſiam condemnatam in ſpolio, ut dicit Abb. in c. 1. num. 4. de reſtitu. ſpolia. Nec tamen ita late intelligenda ſit hæc plenaria reſtitutio, vt poſſit multiplicari, quod fieri nequeat ſicuti nec ſpolium, ut ait Signor. conſ. 76. num. 6. Verum plenaria purgatio intelligatur de eo ſpolio,

quod poſtremo fuerit commiſſum, in quo etiam prædo ad priſtinū ſtatum eſſet integerrime reſtituendus. c.in litteris. de reſtitu. ſpolia. Paris. conſ. 24. nume. 30. lib. 1. Rota in nou. deciſ. 185. in fin.

62 †Vt nec ſecundus ſpolians eſſet vllatenus audiendus in primo ſpo lio contra ſe commiſſo, priuſquam poſtremum ſpolium per ſe com miſſum expurgaſſet. Paris. d.conſi.1.num.144. lib. 1. Pute. de reſtitu. ſpolia. deciſ.38. Eademque integerrima reſtitutio præcedere debeat, antequam poſſet ipſe ſpoliatus accuſari etiam à tertio. c.frequens. de reſtitu. ſpolia. in 6. Bar. in d.l. ſi quis ad ſe fundum. num. 7. C. ad l. Iul. de ui. dicens id tantum fuiſſe canonico iure cautum in d. c.frequens. cum antea nihil fuiſſet iure ciuili deſuper prouiſum; cuius tamen contrarium ipſemet dixerit in l. ſi te bonis. in fi. C. de iur. delibe. vbi notat illam l. velut contrariã d.c. frequens. videlicet, quòd de iure ciuili poſsit ſpoliatus accuſari; quod tamen minime dicatur in d.l. ſi te. ſed tantum, vt ſpoliatus poſsit ciuiliter conueniri à tertio: Idque nihil repugnet d. canoni loquenti de accuſatione criminali, vt dicit etiam Matthæſil. ſingul. 195. redarguens in hoc Bart. Idemque (diſtinctione tamen adhibita) ſequitur Roma. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 20. uerſ. ulterius. ff. de acquir. poſſeſs. cum ciuilis quæſtio per tertium ſuſcitata ſit ſemper recipienda, iuxta deciſ. Dominorum de Rota 148. & 449. in nou. ut nec ſi tertius, poſt petitorium ſuſpenſum, latamq; ſententiam in ſolo poſſeſſorio, veniens ad cauſam appellaret pro eius intereſſe, audiretur, ante ſpolium integerrime purgatum. Bal. in c. conquerente. de reſtitu. ſpolia. Ac quo ad poſſeſsionem plenarie paritum cenſuerunt Domini de Rota in cauſa Oueten. canon. ex tradito mandato per principalem, ad parendum ſetentiæ; licet capitulum ex aliqua cauſa, licet iniuſta parere recuſaſſet: ſi tamen id non colluſorie fieret. Quòd ſi ab obten tis executorialibus per contradictas & intimatis appellaretur à die notitiæ, iuxta deciſ. 364. in nou. poterit nihilominus appellatione deſerta, virtute earundem executorialium compleri executio, vti dictum in cauſa Aurien. in qua etiam dictum, quòd executoriales intimatę procuratori in ſpolio beneficiali poſſunt poſt obitum intimantis, per eius ſurrogatum exerceri poſt intimatam ſurrogationẽ procuratori: qui tamen petere poſſet dilationem ad conſulendum dominum ex deciſ. 320. & 440. in nou.

63 † Non tamen uſque adeo vacabit iudex in pleniſsima ſpolij exe cutione, eiuſque integerrima purgatione, vt videatur oblitus indem nitatis ipſius rei condemnati, cui etiam conſulere teneatur, vt res integra reſeruetur in futuro iudicio petitorio cum idonea cautione ſibi prę̃ſtita de conſeruandis vniuerſis bonis in executione ſpolij pe-

ſe tet

ſe receptis, ac integre reſtituendis in euentum ſuccumbentiæ in petitorio, ex not. per Bar. in l. 2. nu. 9. ff. de appel. recipi. adhibito interdum rerum ſequeſtro penes idoneam perſonam, vt plenius ſit cautum, de quo dicam dum de ſequeſtro tractabitur.

Interdumque poterit ſpoliatiuæ ſententiæ plenaria executio impediri per legitimam retentionem ratione melioramentorum, quæ facta fuerint per bonæ fidei poſſeſſorem cum titulo, priuſquam de ſpolio conueniretur: lite autem conteſtata in iudicio ſpolij, ſicuti ceſſaret bona fides, æque ceſſet melioramentorum retentio, quæ poſtea fierent, cum bonam fidem requirat. l. vtilium. ff. de impen. in re. dota. fact. l. ſi in fundo. ubi Bal. nu. 16. ff. de rei vẽdi. Iaſ. in l. ſi in area. in prin. ff. de condic. indeb. Caprici. deciſ. 17. nu. 7. Quæ autem melioramentorum qualitas requiratur ad effectum retentionis, late dicitur in d. l. in fundo. & in d. l. vtilium. cum l. 2. eo. tit. & in l. impenſæ. ff. de verb. ſignif. l. 1. §. ſed nec ob impenſas. C. de rei vxor. actio. §. certe. Inſtit. de rer. diuiſ. per Bar. & Iaſ. in l. qui exceptionem. § pen. ff. de condic. indeb. & Alex. in l. domos. ff. de lega. 1. & conſ. 154. lib. 6. & 162. lib. 7. Curt. iun. conſi. 163.

64 † Violenti autem ſpolii executio eget omnimoda purgatione vitij, quod adeo ipſi rei infigitur ex violentia, vt nullatenus cenſeatur purgatum, niſi ad primum poſſeſſorem res ipſa, omni prorſus vitio vacua reuertatur, vt per Pariſ. conſi. 24. nu. 11. lib. 1. Idque ex interdicto vnde vi, quod cum reſpiciat rem ipſam tantum, non impediatur eius executio per concurſum executionis iudicii habiti quoad pœnam in iudicio l. ſi quis in tantam. vt plene dicit Pau. de Caſt. conſi. 399. nu. 3. lib. 1. cuius quidem pœnæ executio fieri nequeat ex violentia ſimpliciter deducta, ſed opus ſit ſpecifica petitione ipſius pœnę, vt per Abb. in c. paſtorales. nu. 23. & Soz. in l. rem quæ nobis. in fi. de acqui. poſſ. qua pœna ita ſpecifice petita, cũ ſententia ſubſecuta, eius executio erit amiſsio rei, vel eius æſtimatio ſecundum formam dictæ conſtitutionis: in qua, nec quo ad rem ipſam omnia plene executa cenſerentur ante reſtitutioné rerum mobilium exiſtentium in ipſa re tempore violentiæ illatæ, vnà cum fructibus, damnis, & intereſſe, c. grauis. vbi Abb. in prin. de reſti. ſpoli. Quorum omnium executio omnino fieret contra ipſum uiolentũ, licet poſtea incontinenti ſpoliatum, ex quo nõ euitaret pœnam incurſam ratione ſuę prioris uiolentiæ, ut dicit Pau. d. conſ. 399. nu. 3. Nec tamen eius pœnę executio committatur uirtute dictæ conſtitutionis, ſine pręuia condemnatione, cuius medio egeat. glo. in d. l. ſi quis in tantam. 4. par. ubi Bar. nu.
65 28. Ripa in c. ſæpe. nu. 99. de reſti. ſpol. † Cum eius conſtitutionis verba omnia dirigantur ad futurum, ex quo non incurrantur pœnæ

ipſo iure, ſed ſententia opus ſit, ex not. per Bar. in l. Imperator. ff. de iur. fiſci. & in his term. dicit Bal.in l.fin. in fi.C.loca.Ideoque in c.eum qui.de præben.in 6.ad effectum pœnę incurrendę ipſo facto, id exprimi oportuit; idemque in d.l.fin. vt ibidem Bal.neque etiam ipſo iure incurſa pœna, poſſet effectualiter exequi ſine prçuia declaratione incurſus pœnę, cum & in d.c.eum qui. licet beneficium ipſo iure vacans, poſsit illico alteri conferri, non propterea poſſet eius poſſeſsio tradi abſque citatione, & cauſæ cognitione, vt ibi dicitur, & refert Ripa in d. c. ſæpe. nu. 101.

Siue autem ex uiolentia commiſſa per dominum incurratur pœna amiſsionis rei propriæ, ſiue per non dominũ pœna ęſtimationis, iuxta diſpoſitionẽ d.l.ſi quis in tantam. eius executio ita fieri debeat,
66 ne tertio † innocenti aliquod præiudiciũ afferre poſsit, vt ſi res fuiſſet alienari prohibita ad fauorem tertii, non poſsit ei per alterius violentiam, forte data opera, illatam, præiudicari. Bar.in hac l.ſi quis in tantam. nu.12.Alex.conſ.23. nu.11. lib. 1. Nec pariter ex violentia filii familias prçiudicaretur patri in vſufructu ſibi debito in re aduẽtitia, nec cæteris vſufructuariis, neque emphyteotæ, aut feudatario obeſſet, vt ibidem Bar.& Alexan. Aegid. deciſ.723.col.1. Nec è contra, per prædictos præiudicaretur domino: Verum ſi uſufructuarius, feudatarius, aut dominus exiſtens in poſſeſsione inde per vim eijceretur, ſiquidem uiolentus eo animo eſſet, vt integro omnium iure potiretur: utique etiam ad pœnam utrique tenebitur, uidelicet domino in pœnam ualoris dominii; feudatario autem ad pœnam ualoris feudi, ut per gloſ.in d.l.ſi quis in tantam. uerſ.2.
67 † Nec æqua ratione ſocius per uim occupans rem communem à tertio poſſeſſam, aliquod afferre poſſit ſocio præiudicium, ſed pars tantũ inuaſoris applicetur ſpoliato in pęnam violentię: alterius autẽ partis ſocij (velut alienę) debebitur per uiolentum æſtimatio. glo. magna in l. ſi quis in tantam. recitata per Alex.conſ.103.nu.17.in fi. lib. 1. Neque etiam in ea parte pœnę qua tenebitur ad ęſtimationem rei alienę prçiudicetur tertio, cum nec uiolentia per ſeruum, aut filiũ familias patrata damnum afferat patri, aut domino niſi ad inſtar cęterorum criminum, in quibus pater tantum peculiotenus pro filio,
68 & dominus ad noxam pro ſeruo tenerentur. † Quod quidem in patre proculdubio procedat in peculio profectitio, cui illum proponens eatenus cenſeatur ſe obligare ex facto filii, ſed in peculio aduẽtitio diſpar ſit ratio uelut in quo ceſſet patris conſenſus: quamuis Io. de Arena relatus per Bar.in l.ſi quis in tantam. contra ſenſerit, dicens ex violentia cõmiſſa per filium in re aduentitia, amitti eius proprietatem, ad filium non ad patrem pertinentem. l. cum non ſolum. C. de bon.

bon. quæ libe. vt quamuis filio non licuiſſet proprietatem alienare; tamẽ, vt ipſe dicit, amiſsio hęc ſuccedens uirtute huius cõſtitutionis, non eſt hominis alienatio, ſed legis, quã dicat minime contineri ſub nomine alienationis: Cuius tamen contrarium firmet ibi Bar.nu.12. verſ.quęro an dominus. aſſerens ſe auſum conſulere contra Ioan.de Arena, ex eo quòd alienatio proprietatis aduentitij peculij nedũ ſit inhibita filio ſui fauore, ſed etiam patris.d.l.cum non ſolum. §.filiis. in fi. & ideo non poſſe in quoquam patri pręiudicari ex uiolentia filii, ſicuti nec ei præiudicaretur ex aliis delictis filii, in quibus prohibita ſit bonorum publicatio in omnibus rebus, quarum alienatio ſit prohibita ad fauorem alterius, ut ibidem dicit Bar. & in l. ſi finita. §. de uectigal.ff.de dam.infect.

In cunctis autem caſibus, in quibus dictum de amisſione rei inuaſæ in executionem pœnæ l. ſi quis in tantam. impediretur tamen effectus executionis, ſi inde aliquod ſcandalũ immineret. gloſ. in c. lator. 2. queſt. 7. Fely. in c.apoſtolicę.col.2.de except.nam & executio in ſpolio fuit poſt tres conformes dilata, ex eadem cauſa ſcandali uitandi: ſi tamen incontineti probaretur ius in contrarium, ut dicit Pute.deciſ.323.lib.2.

Exemplo etiam dictæ uiolentiæ commiſſæ in re aliena, executio fieret etiam contra condemnatum virtute conſtitutionis l. non ab re. C.vnde vi. in qua effectualiter fiat tam in reſtitutione rei, quàm in eius pretio, ut not.ibi Bar.in prin.

69 † Res vacans ab aliquo inuaſa, ſi denuo uacua relicta per tertium occuparetur, ac uterque ageret contra posſidentem ad rei reſtitutionẽ uirtute l.fi.C.unde ui. Is potior futurus ſit in executione, quò ad recuperationẽ effectualem poſſeſsionis, qui docuerit de potiore iure dominii, ut ibi dicit Bart.nu.12.ea ratione, quòd uiolentia fiat ipſi rei: ſecus futurũ dicens, ſi fieret perſonę: tamen Domini de Rota ſolita eorũ æquitate id etiam porrexerunt ad perſonale ſpoliũ, deciſione deſuper habita in cauſa Bononien. parochialis, uidelicet, quòd ſi ſpolians ab alio ſpolietur, is pręferendus ſit in iudicio recuperatiuo, de cuius iure in petitorio cõcludentius conſtiterit, vt refert Creſcen. in deciſ.158. Idemq; dixit Alex.poſt Bar.in l. cũ à te ff.de ui, & ui arma. ſentiens etiã de ſpoliatione uiolenta; in quo tamen eſſet cauendum à colluſione inter primum, & ſecundũ ſpoliantem, ne quiſquã ad effectũ, ut prior ſpolians reciperetur ad exceptionem dominii, pateretur ſe à tertio ſpoliari, deluſa per indirectũ cõſtitutione l. ſi quis ad ſe fundũ. in qua reiiciatur quęlibet probatio dominii. Cuius tamen colluſionis ſuſpicio procul ſit à terminis d.l.fi. uelut in qua recipiatur dominii exceptio, ut late dixi inter exceptiones.

De ſe-

De Sequeſtratione in ſpolio. Cap. V.

70 INter† cæteras ſpecies executionis ſententię poſſeſſorię,deſcribitur ſequeſtratio,quæ fiat in beneficialibus uirtute primæ ſententiæ,iuxta formam clemen. ad compeſcendas.de ſequeſt. poſſ.& fruct. quæ quidem executio minor ſit quàm ordinaria,vt inquit Sarnen.in reg. de ſubrog. collitig.quæſt.7.nu.4.Rota in nou.deciſ.311.& in antiq. 394.ac in prima etiam ſententia petitoria decretum fuiſſe ſequeſtrũ, tradit Simo. in hoc tit.deciſ.5. quamuis fuiſſent latæ tres ſententiæ poſſeſſoriæ,quibus paritum fuiſſet: Quod tamen ſequeſtrum ceſſet lata ſententia reſtitutionis in integrum aduerſus rem iudic. ut per Symo.de ſeq.poſſ.deciſ.4. quã in præcedenti deciſ.dicit ęque ceſſare in ſententia priuatoria ob non ſolutionem penſionis, ac prorſus ceſſaret in cauſis non beneficialibus,in quarum prima inſtantia & ſecunda appellare liceret, vt in tertia inanis futura eſſet ſequeſtratio poſt rem iudicatam : niſi tamen cauſa verſaretur ſuper re veriſimiliter difficilis recuperationis in iudicio petitorio, in qua eſſet fruſtratoria futura ſententia ſubſecuta in iure dominii, ex not. per Iaſ.in l.2. C. de edic.diui Adri. ad id deducens c. in litteris.de reſtit.ſpoli. vbi ea ratione fiat ſequeſtratio, quòd non eſſet remanſura res integra in executione iudicii petitorii,ſicut ibidem dicit gloſ. & in c.cum locum. de ſponſa. Ac eademmet ratione recipiatur in his dominii exceptio (facta tamen prius ſequeſtratione rei) ne interdum contingeret per calumniam excipi de difficultate recuperationis, ad eluſionem etiã iudicii petitorii ſi in eo æque ſuccumberet,vt dicit Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune. nu.22.ff.de acquir.poſſeſs. In vtroque igitur caſu propter euidentem difficultatem recuperationis iudiciarię, ne
71 ad arma proſiliendum ſit opportune occurrit † præſidium ſequeſtrationis in l.æquisſimum. ff.de uſufruct.de quo Abb.in c.dilectus. num.12.de ſequeſt.poſſeſſ.Deci.in l.fin. nu.7. C.de edic. diui Adri. Curt.in tract.ſequeſtr.quæſt.1.nu.15.Franc.in regul.locupletari.col. 1.in fi.dicentes tamen in hoc opus eſſe aliqua præuia cognitione iuſti timoris ſcandali, nec ſufficere ſimplicem partium aſſertionem,ut per Iaſ.in d.l.2.& Alex.in conſ.6.nu.9.lib.4.Cum & ratione ſcandali audiretur tertius ad impediendam reſtitutionem poſt ſententiam, ut inquit Auguſt.deciſ.3.70.79. Mohed.deciſ.274.qui dicit in deciſ. 198.fuiſſe in cauſa Vlixbon. adhibitum moderamen ſequeſtrationis monialis.Nec propterea eadem ratione timoris ſcandali reciperetur ſequeſtratio in cæteris caſibus non ſpoliatiuis,niſi iudici prius conſtiterit, vter litigantium vere poſsideret, vt nec eius habita notitia ſit

poſſeſ-

poſſeſſori præiudicium inferendum per ſequeſtrationem ex ſolo veriſimili timore armorum: ſed prius habenda eſſet ratio ac plena cognitio iurium competentium ipſi poſſeſſori, qui interim ſit per iudicem in eius poſſesſione confouendus. Fely. in c. olim. num. 2. de reſcrip. Cur. in d. tract. nu. 12. Deci. in d. l. fin.

72 † Quamuis autem ſequeſtratio poſt ſententiã fieret inſtante principali, qui uictoriam obtinuerit, non tamen æque fieri debeat inſtãte eius ſubrogato, cui poſſent obeſſe plurimi defectus perſonales excusſi iam & reiecti in perſona principali, ex cuius habilitate probata fuerit ei debita ſententia unà cum ſequeſtro. Quæ quidem ſubrogato non deberentur ante diſcuſſam eius capacitatem cum cæteris exceptionibus contra eũ legitime oppoſitis, ut inquit Cardi. in clem. 1. quæſt. 4. de ſequeſt. poſſeſs. relatus per Caſsad. in deciſ. 1. num. 15. de dilatio.

73 †Neque obtinens in ſpolio poterit in caſibus etiam debitæ ſequeſtrationis, eo prætexu tollere aliud eiuſdem rei ſequeſtrum antea factum ad inſtantiam alterius tertii, qui ſententiam obtinuiſset in petitorio ſeu aliàs: ſed eſset in primis citandus & audiendus in eius prætenſo iure antequam id ſecundum ſequeſtrum in eius detrimentum relàxaretur, uti pluries deciſum refert Pute. deciſ. 126. 198. 244. 268. lib. 1.

74 †Facta autem ſequeſtratione uirtute primæ ſententię, iuxta clem. 1. de ſequeſt. poſseſs. cauendum ſit ab attentatis, quæ utique incurrerentur per ſpoliatum, ſi obtenta re iudicata & ſubſecutiue litteris executorialibus nimis propere poſsesſionem accepiſset non ſeruatis antea quatuor terminis de ſtylo ſeruari ſolitis, cum talis poſseſſio non careret attentati uitio, ſeu nullitatis, ſi uia attentati amplius agi non poſset, ut dicit Io. Pau. deciſ. 3. quod tamen ex æquitate Rotæ expurgaretur per eum qui ſequeſtratione facta penes plures, uni eorum poſsesſionem ſequeſtratam reſtitueret, prçuia diligentia de reſtituendo cæteris ſequeſtratoribus non repertis. Idque deciſum

75 in cauſa Barchinon. teſtatur Creſcen. in ſua deciſ. 16. † Ex hoc autẽ effectuato ſequeſtro non amittitur poſseſsio per eum, qui antea poſſideret, quo ad poſseſsorium iudicium attinet; Ideoque in dicta cauſa Vlixbon. Monialis, ſequeſtrata monialis in alio monaſterio, de mandato iudicis, nõ fuit audita, dum uellet propterea de ſpolio agere, cum nullam amiſiſset ex ſequeſtro poſseſsionem. l. intereſse. ff. de acquir. poſseſ. c. examinata. de indi. & refert Mohed. deciſ. 198. In reliquis quid iuris ſit, late dicunt Bar. & Roma. in l. intereſse. ff. de acquir. poſs. Cyn. in l. 1. C. de prohib. ſequeſt. cuius dictis ſe refert ibidem Bar. & Anchar. in clem. 1. de ſequeſt. poſseſs. plene Fely. in c. exami-

examinata. num. 13. de iudi. vbi Abb. nu. 14.

76 † Sed licet uirtute d. clem. 1. uiolans ſequeſtrum factum uirtute alicuius ſententiæ principaliter ſpoliatiuæ ſubiaceat pœnis in d. clem. contentis, ex quo talis ſententia cenſeatur diffinitua; non tamẽ ei ſubiaceat uiolatio ſequeſtri ſubſecuti uirtute ſententię attentatorum, quæ ſit interlocutoria, cum pœnę ipſius clem. diffinitiuam tantum reſpiciant, ut colligitur ex eiuſdem uerbis, & dicit Fely. in rubr. de re iud. ac ita deciſum referunt Aegid. deciſ. 54. Mohed. deciſ. 329. & Pute. deciſ. 35. lib. 2. in cauſa Barchinon. dicens tamen Rotam ex officio auocare poſſeſſionem abſque aliqua adiudicatione.

Et hæc ſunt quæ ad ſpolium propoſitum, eiuſque actiones dicere inſtitueram, ad eorum utilitatem, qui ea cognitione indigeant; & laudem & gloriam ſummi Redemptoris noſtri IESV CHRISTI, & ſub cenſura Maiorum.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google